

श्रीमदपूर्वाचार्यादिनिश्चित

॥ षट् द्रव्य नय विचारादि प्रकरण संग्रहः ॥

समस्त जैन बंधुभोजे अवश्य उपयोगी जाणी यथामति संशोधन करावी
श्री पार्श्वजंगलानी जेल हवीसिंह सरस्वती मज्जा तरफणी अवावी

श्रावक संगळदास लल्लुजाइए प्रसिद्ध कर्युं. शामळानी पोळ, अमदावाद.
(सगळे ठिकाणे स्वाधीन)

अमदावाद पीरमसा रोड उपर निर्मळ प्रिन्टिंग प्रेस नायक मुद्रालयमां लल्लुभाइ इश्वरभाइए मुद्रित कर्यो.

मत ५००.

मंकन १५६५

कीमत ५-१-००

भा.प्र. १. १०

समर्पणपत्रिका.

श्रीमन्नागपुरीय बृहत्तपगङ्गाधिराज युगप्रवराचार्य जंगमतीर्थराजतुल्य सहश्राष्ट्र
श्रीयुत परमपूज्य सद्गुरु जट्टारक श्री ब्राह्मचर्यसूरीश्वर महाराज !

आप श्रीमान् सेवक जनमनवांछितपूरक कल्पवृक्ष सदृश हो, सत्यप्रवचनो-
पदेष्टा होवासी भविजीवोद्धारक (जिविजनतारकप्रवहरूप हो, प्राचीन जैनशैली सु-
जब विधिपरंपरा पद धारक शुद्ध क्रियानुष्ठानवंत हो, शांतिरसना समुद्र, सूरूपगुणाकर,
वचनातिशयवंत, चारित्रपात्रचूलाभूषण, कुमलांधकारनशोभण हो, अने मुनिजन मन-
मानसहंस होइ उग्राविहार युक्त ज्ञारतजूमंजुलमां विचरी स्वपरनुं सदा कल्याण
कर्यां करोछो. इत्यादि प्रातःस्मरणीय सद्गुणोष्ठी लोभाइ आकर्षायला मनोभावसह,
आप परमोपकारी गुरुराजना सद्गुणोनुं सदैव स्मरण रहेवा हितार्थ आ “षट्
द्वय नय विचारादिप्रकरणसंग्रह” नामक परम लाजदायि पुस्तक समर्पण करी
अत्यानंद पाहुंछुं ते आप सेवकश्रेय कारी स्वीकारी लइ आचारो करइोजी !

❖ उपकार ❖

परमपूज्य प्रातःस्मरणीय परमगुणान्वित स्वच्छ मति गति रति (ज्ञाग्य) यश-
वंत गच्छपति श्रीमान् जट्टारक श्री आतृचंडसूरीश्वरजीना सुविनयी सुशिष्य साक्षर
श्री सागरचंडजी मुनिमहाराज के जेठ साहेब आ परम लाजकारी पुस्तकने प्रसि-
द्धिमां लाववा हितार्थ अलग अलग स्थळेथी परमोपयोगी लेख एकत्र करी सुधारी
आपवामां अवर्णनीय कालजीपूर्वक ध्यान आपी पोताना पठन पाठन क्रियानुष्ठानादि
करवाना महान् कीमती समयनो जोग आप्यो ठे, अने जव्यजीवोना आत्मकल्या-
णनो मार्ग खुल्लो करवा खंत राखी ठे, ते माटे शुद्धांतःकरण पुरःसर तेजश्रीनो
उपकार मानी श्री पार्श्वचंड गठनी जैन हठिसिंघ सरस्वतीसिंहा अत्यानंदपागे ठे.

ली. सदगुरु चरणारविंद सेवक.

वीर सवत २४३९

श्री

विजय राज्ये

श्री आ भी

श्री आ तु आ श्री

श्री आ तु च तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र चं तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र सु द्र चं तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र सु री सु द्र चं तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र सु री ख री सु द्र चं तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र सु री ख र ख री सु द्र चं तु आ श्री

श्री आ तु चं द्र सु री ख र ख री सु द्र चं तु आ श्री

दु

र

भ्यो

नमोनमः

॥ श्रीज्ञातृचन्द्रसूरीषट्पदी ॥

शिवगंज नगरे आचार्य पद समये

संवत्. १९६७ ना वैशाख सुदी १२

“ ब्रजराज आज साँवरो बंसी बजा गयो ” इत्यनेन रागेण गीयते ।

श्रीज्ञातृचन्द्र सूरिराजमर्षदायकं । ज्ञजस्व हे सखे गुरुं विरागिनायकम् ॥ टेर ॥

संसारमेतमुज्झितुं समीहसे यदा । मुक्तिं च यातुमिच्छसि प्रमोदतस्तदा ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ १ ॥

प्रवेशमीहसे यदा धियो निवेशने । तदा मनःप्रसारये ममोपदेशने ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ २ ॥

करालकाल एव संनिधौ समागतः । किमीहसे विनश्वरं फलं हि रागतः ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ ३ ॥

विहायकर्मशास्त्रमर्मधर्मकर्मणे । ग्रहीतुमीहसे यदा तदा सुशर्मणे ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ ४ ॥

श्रीपार्श्वचन्द्रसूरिराजवंशदीपकं । सुमुक्तिराजधानिकाध्वनः समीपकम् ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ ५ ॥

तपः प्रकर्षनिर्जितोरुपज्ञचसायकं । महानिदेशनासुधारसप्रपायकम् ॥ श्रीज्ञातृचन्द्र० ॥ ६ ॥

नित्यानन्देन रचिता ज्ञार्शलालेन गापिता । आचार्यज्ञातृचन्द्रस्य षट्पद्यास्तां मुखाम्बुजे ॥ १ ॥

ज्ञाषाटीका । मित्र ! वाञ्छित अर्थको देनेवाले, गुरु मुनिराज आचार्य श्री ज्ञातृचन्द्र सूरि-

राजमहाराजको सेवन कर ॥टेरा॥ जो कि तु इस संसारकी छोडना चाहता है, और जो मुक्तिको जाना चाहता है तो हर्षसे हे मित्र वांछित अर्थको देनेवाले ॥१॥ तू बुद्धिके घरमें जो प्रवेशको चाहता है तो मेरे उपदेशमें मन फैला । हे मित्र० ॥२॥ यह ज्ञयंकर काल पासमेंही आया हुवा है, रागसें क्या अनित्यसुखको देख रहा है । हे मित्र० ॥३॥ जो कि तू (सांसारिक) कर्मको छोडकर धर्म करनेके लिये शास्त्रके मर्मको लेना चाहता है तो मुक्तिके लिये हे मित्र० ॥४॥ (श्री वृहत्तपागुह्य) श्रीपार्श्वचन्द्रसूरीश्वरजीके वंशके दीपक, मुक्तिरूप राजधानीके मार्गको समीप करनेवाले । हे मित्र० ॥५॥ तपके प्रकर्षसे कामको जीतने वाले, व्याख्यानरूप अमृतरसके पानेवाले हे मित्र वांछित अर्थको देनेवाले आचार्य श्रीजातूचन्द्रजी सूरिराज महाराजको सेवन कर ॥६॥ नित्यानन्दशर्मासे बनाइ गई, और ज्ञानलालजीसे गाइ गई, यह आचार्य श्रीजातूचन्द्रसूरीश्वरजीकी षट्पदी मुखरूप कमलपर रहो ॥ १ ॥

ली.आपश्रीजीश्री जन्मप्रामेली, श्रीपार्श्वचंद्रगढनी जैन हठिसिंघ सरस्वती संज्ञा अने सेवक मंगलदास.

१ समीपयतीति समीपकस्तं मुक्तिराजधान्याः सामीप्यदर्शकमिति ज्ञावः ।

॥ पुस्तक प्रकट થવાનું પ્રયોજન. ॥

આ પંચમ કાલની અંદર વિષય કષાયની લોલુપતાને લીધે કે ધન ધાન્યાદિનો લાભ પ્રાપ્ત કરવાની ધામધૂમને લીધે મહાન્ પુસ્તકો (આગમો-સિદ્ધાંતો) છે તે સાંભલી વિચારી મનન જેટલો અવકાશ અને સમજશક્તિ હાથ ન હોવાથી જૈનાગમની અંદરનું રહસ્ય આપણને પ્રાપ્ત થઈ શકતું નથી. કેમકે સાગર સમાન અગાધ ભાવભર્યાં સૂત્રોને ધ્યાનપૂર્વક અવલોકવાં એ કંઈ ન્હાનીશૂની વાત નથી. મહાન્ ભૂમંડલમાંની દૂર રહેલી કે આગમની અગમ સૂક્ષ્મ વસ્તુઓનું નિરીક્ષણ કરવા માટે તો ધ્યાન ઉમદા દુર્બીનની જ જરૂર પડે છે. પરંતુ તેવી દુર્બીનરૂપ જ્ઞાનચક્ષુઓ આપણાં સતેજ ન હોવાથી આપણ તેવા સૂક્ષ્મ વિચારોને અંશ માત્ર પણ જાણવા ભાગ્યશાલી થતા નથી.

આપણી આ અડચણને ધ્યાનમાં લઈ અગાઉથી તે શ્રુતસમુદ્રનું મંથન કરી આપણે સમજી શકીએ તેવી ભાષામાં આપણા પરોપકારી પૂર્વાચાર્યોએ પૃથક્ પૃથક્ સત્ય વાર્તાઓનું રહસ્ય જાહેરમાં આપણી સાગરને ગાગરમાં સમાવી દીધેલ છે. જેથી ગાગરમાં સમાયલા સાગર સમ રહસ્યનું અવકાશ

પૂર્ણ અવગાહન કરી શકવા વચ્ચે શકિમાન થઈ શકિયે. એજ હેતુને અવલંબી આ વિવિધ વિષયવિ-
ભૂષિત પ્રથમ પ્રકરણગુચ્છને પ્રસિદ્ધમાં લાવવા યત્ન આદરેલો છે.

મહાન્નુલ્લાસાની પ્રમાણિક ચર્ચાઓ આપણા અલ્પમતિવંત અલ્પસમયમાં સમજી શકીએ
આવાં પ્રકરણો રચવાના સંબંધમાં પૂર્વાચાર્યોએ ઉઠાવેલો અપાર પરિશ્રમ સફળ થવા આપણે એ પ્રકરણો
મળવાં-વાંચવાં-સાંભળવાં કે મનન કરવાં એ અવશ્ય આપણું કર્તવ્ય કર્મ સમજવું યોગ્ય છે, આવી
માન્યતાને લીધે આપણી એજ ફર્જ અદા કરવાને માટે આ અમારો પ્રથમ પ્રયાસ છે, તે તરફ સુલભ
દાખવી આ ગ્રંથપ્રકાશની વાનગી ચાલવા તત્પર રહેવું અવશ્યનું છે.

આપણા પૂર્વાચાર્યો નિષ્પ્રેહી, નિરભિમાની, નિર્લોભી, અગ્રમત્ત, પરોપકારી, અમમત્વવાદી, તત્ત્વ-
ગવેષી, હિતચિંતક, સ્વપરોત્તતિકારક, શાસ્ત્રાજ્ઞાનુગામી, નિષ્પક્ષપાતિ, સત્યવક્તા, પ્રમાણિક અને
ભવભીરુ હતા. જેથી શંકાને સ્થાન આપવાનું કારણ નથી કે તેમણે ટાઢા પહોરનાં ગપ્પાં જગતજી-
વોને વંચવા માટે હાંક્યાં હશે. તેઓનાં તો સંતંકઃ વચનો અક્ષરશઃ માન્ય કરવા યોગ્ય છે.

पूर्वाचार्योऽयं विषयभोगनी लालसात्यजी, सरसनीरस अहार तथा प्राशुक पाणीनो उपयोग, करी, वनमां, उपाश्रय, के भयंकर स्थलोमां रही, आपणा उपकार माटे ग्रंथो निर्माण करेला छे. तेओए पंथ वधारवा, किंवा शिष्य संततीनो झूडो जमाववा के यशनी आकांक्षा आदि स्वार्थपराय-
णताने अवलंबी वाक्यजालमां बाल जीवोने फसावा उद्यम आदरेल न हतो, तो पछी तेवा परोपकारी
प्रमाणिक प्रभाविक पुरुषोनां वचनोने स्वार्थीवचनो मानवां ए आपणी भूल नहि तो बीजुं
शुं गणाय ? एमनां विशुद्ध वचनोने हैयाना उमलकासाथ हीरा मोतीथी वधावी लेवांज जोइये छे.

आपणा मुख्य पूर्वाचार्यजी के जेमनां रचेलां प्रकरणो आ पुस्तकनी अंदर विशेष छे ते श्री
पार्श्वचंद्रसूरीश्वरजी महान् प्रभावशाली पुरुष हता अने जैनशासनना उत्तमोत्तम उद्योतकारी होवाथी.
अद्यापि लगण तेमना वचनानुसार चालनार हजारो सेवक विद्यमान छे. तेओ साहेबजी आबुराजनी
तलेटीमां आवेला हमीरपुरमां संवत् १५३७ नी सालमां जन्म धरी पोखाडवंशी, वेलगशाह पिता अने
विमलादेवी माताने महत्तावंत कर्मा हतां, ते कुसाग्र बुद्धिवंत महत् पुरुषने विद्यातो सुप्रसन्नज हती,

તેમજ તે સુલ્લભબોધી હતા, જેથી ગુરુરાજ શ્રી સાધુરત્ન પંડિતરાજના ઉપદેશથી બોધ પામી સંવત ૧૫૪૬ ની સાલમાં ફક્ત નવ વર્ષની કિશોરવયમાં જ દીક્ષા અંગીકાર કરી કુલનો ઉદ્ધાર કર્યો હતો.

મરુધરના સુરતરુ સદૃશ જનમનવાંછિતપૂરક અને પુષ્કરાવર્ત મેઘસમાન હૃદયક્ષેત્રને રસાલ કરનાર દેશનાવંત પંડિતરાજ શ્રીસાધુરત્નજીની કૃપાથી નવદીક્ષિત મુનિ શાસ્ત્રોના પારગામી થયા અને તેથી હૃદયક્ષેત્રમાંથી તત્ત્વજ્ઞાનાંકુર સ્ફુરાયમાન થતાં સંવત ૧૫૫૪ ની સાલમાં ઉપાધ્યાય પદના અધિકારી થયા.

ए समयમાં જૈનસમુદાયની અંદર શિથિલાચાર વિશેષ વધી પડતાં ક્રિયાનુષ્ઠાન વિધિવિપરીત થયા કરતાં હતાં, ઇથી શિષ્ઠાચારની પ્રવૃત્તિ કરવા ત્યાગી વૈરાગી સૌભાગી મહદાત્માએ ગુરુરાજની આજ્ઞા સંપાદન કરી સંવત ૧૫૬૫ ની શાલમાં ક્રિયાઉદ્ધાર કરી શિથિલાચારને ધીરે ધીરે દૂર કરવા ભગીરથ પ્રયત્ન આદર્યો.

દરમ્યાન પોતે યોધપુર પધાર્યા ત્યાં શ્રી સંઘે અને જોધાણનાથે આચાર્યપદ સ્વીકારવા વીનંતિ કરી, જેથી ભક્તજનોની ભાવશ્રેણીને વૃદ્ધિ સાથે મેટાડવા સર્વાનુમતની એક્યતા થતાં પોતે સૂરિપદ અંગીકાર કરી આચાર્યતાના ગાંભીર્ય અર્થને શોભાવવા લાગ્યા. પ્રમાદી બનેલા સાધુસાધ્વી શ્રાવક—શ્રાવિકાઓને સિદ્ધાંતાનુસાર ધર્મોપદેશના તત્ત્વવડે જાગ્રત કરી શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન ધારી બનાવવા એક સરખો વિચાર રાखी અમલમાં આણતા ભારત ભૂમિના ઘણા ભાગોમાં મિથ્યાંધકારનો અભાવ કર્યો. તેમજ મહાન્ સૂત્ર સિદ્ધાંતોનું દોહન કરી સારરૂપ બાલાવબોધ અને ભાષાના ગ્રંથો તૈયાર કરી ભવ્ય જીવોને ભવતારક માર્ગ ખુલ્લો મુક્યો.

એઓ સૂરીશ્વરજીમાં ઉત્તમોત્તમ કાવ્યશક્તિ હતી. તેથી સંસ્કૃત, માગધી ભાષામાં અને પ્રાકૃતમાં વિવિધવિષયમાં કાવ્ય રચી ચમત્કૃતી જાહેરમાં લાવી પોતે આપણા ઉદ્ધારક થયા. ઇટલુંજ નહીં પણ ભારતવર્ષનાં દરેક શહેર અને બનતાં લગે દરેક ગામોમાં વિચરી અસંખ્ય સંકટો સહન કરી ભવ્ય જીવો હિતાર્થ જૈન જ્ઞાનમંડારો તપાસી જે જે તત્ત્વ પ્રાપ્ત થયું તે તે પરોપકાર નિમિત્ત જાહેરમાં મૂકી અનેક જીવોનું શ્રેય કર્યું.

મજકુર મહદાત્માશ્રીએ રચેલાં પ્રકરણો પૈકી યત્કિંચિત્ જે હાથ લાગ્યાં તેમાનાં થોડાંક વાનગીરૂપ પ્રસિદ્ધિમાં આણવા આ ષટ્ દ્રવ્ય સ્વભાવ નયવિચારાદિ પ્રકરણ સંગ્રહ નામક પુસ્તક પ્રકટ કરવામાં આવ્યું છે, અને એથી માનવાને કારણ મળે છે કે તત્ત્વગ્રાહી પુરુષો તત્ત્વસંગ્રહી પોતાની સદ્ભાવના ભર્યા જ્ઞાનમાં વૃદ્ધિ કરી સ્વર્ગમાં બિરાજેલા તેઓ મહદાત્માશ્રીને આત્માનંદ અર્પણેજ.

આ પુસ્તકમાંનાં પ્રકરણોમાં શું શું રહસ્યો સમાયેલ છે તે જાણવા માટે કહેવાની જરૂર છે કે નીચે બતાવેલાં પ્રકરણો તથા સ્તવનો, સ્તોત્ર ચૈત્ય વંદનો, સ્તુતિઓ સજ્ઞાયાદિ અંદર સિદ્ધાંતોનું દોહન કરી જૈન સિદ્ધાંતોનું કેવું આરાધન કરવું તે સ્પષ્ટ બતાવેલ તેના વિષયાનું ક્રમ નીચે મુજબ છે.

૧ ષટ્ દ્રવ્ય સ્વભાવ નય વિચાર, ૨ શ્રી અરનાથાજિન સ્તવન, ૩ આવશ્યક અક્ષર પ્રમાણ સ્વાધ્યાય, ૪ મોહવલ્લી સ્વાધ્યાય, ૫ શીલનો રાસ, ૬ ષટ્ દ્રવ્ય સ્વાધ્યાય, ૭ નેમિ રાજુલ પ્રીતિ, ૮ નેમિ રાજુલ બારમાસી, ૯ સ્થૂલિભદ્રની સજ્ઞાય, ૧૦ સ્થૂલિભદ્રની સજ્ઞાય, ૧૧ શ્રી સીમંધરસ્વામીનું સ્તવન, ૧૨ અથ શ્રી સીમંધરસ્વામીનું સ્તવન ૧૩ અથ શ્રી વીરજિણંદ આલોચન સ્તવન, ૧૪ અથ

श्री शांतिजिन स्तवन, १५ अथश्री नेमिजिन स्तवन, १६ अथश्री आदीश्वर स्तवन, १७ अथश्री
रुषभजिन स्तुति, १८ अथश्री पार्श्वजिन स्तुति, १९ अथश्री महावीरजिन स्तुति, २० अथश्री
नेमिजिन स्तुति, २१ अथ श्री शांतिजिन स्तुति, २२ अथश्री चैत्रकूट परिपाटि, २३ अथश्री सम्य-
क्त्व दीपक दोधका, २४ अथश्री श्रोता परीक्षानी सज्ज्ञाय, २५ अथश्री ब्रह्मचर्यव्रत द्विपंचाशिका,
२६ अथश्री वीतरागाष्टक, २७ अथश्री पांसठा यंत्र उद्धारमय श्री चोविशजिन स्तोत्र. २८ अथश्री
पार्श्वनाथजिन स्तोत्रम्, २९ अथश्री अनंतनाथजिन स्तवन, ३० श्री चतुर्विंशतिजिन स्तुति, ३१
श्री जिनेंद्र स्तुति. ३२ श्रीपंचतीर्थ स्तुति, ३३ श्री वीशविहरमानजिन नमस्कार. ३४ श्री जिननाम
रक्षास्तोत्रम्, ३५ श्रीरुषभादिजिन स्तुति, ३६ श्रीपार्श्वजिन स्तोत्रम्, ३७ श्री आदिनाथजिन स्त-
वन, ३८ श्री सुनिसुव्रतस्वामीनुं स्तवन, ३९ श्रीउपदेश रहस्य सज्ज्ञाय, ४० श्री वीसस्थानक तप-
नी सज्ज्ञाय, ४१ श्री एवंति सुकुमालनां चोढालीआं, ४२ बावनयमकगर्भित रहनेमिजीनी स-
ज्ज्ञाय, ४३ श्रावक बारव्रतनीसज्ज्ञाय, ४४ सती सुभद्रा सज्ज्ञाय ४५ श्री सती अंजनासुंदरीनी

सज्ज्ञाय. ४६ श्री दशारणभद्रनी सज्ज्ञाय, ४७ श्री गुरुगुणनी सज्ज्ञाय, ४८ श्री प्रसन्नचंद्र राज-
र्षिनी सज्ज्ञाय, ४९ श्री शत्रुंजय मंडन आदिनाथ स्तोत्राष्टक. ५० श्री विषयविकार त्यागनी स-
ज्ज्ञाय, ५१ श्री जिनेश्वरदंडक स्तुति, ५२ सासु बहुना झघडानी सज्ज्ञाय ५३ श्री वर्द्धमानजिन
स्तुति, ५४ अध्यात्मनी सज्ज्ञाय, ५५ श्री वर्तमानचतुर्विंशतिजिनेश्वरस्तुति, ५६ श्री जिनपालित
जिनरक्षित स्वाध्याय, ५७ श्री जीरावला पार्श्वजिन स्तोत्र ५८ श्रावकव्रत शिक्षानी सज्ज्ञाय, ५९
श्री युगादि देव स्तुति, ६० श्री आचारंगसूत्रना लोकविजायाध्यननी सज्ज्ञाय. ६१ अथ श्री शास्त्र
पूजाष्टकम्, ६२ त्रेसठ शलाका पुरुषरत्न स्तवन, ६३ निंदा परिहारनी सज्ज्ञाय, ६४ श्रीजीरापल्लि
पाटक आदीश्वर जिन स्तुति, ६५ अस्वाध्याय विचार सज्ज्ञाय, ६६ प्रीति छत्रीशीनी सज्ज्ञाय, ६७
अथ श्री राजर्षि सुकोसलजीनी सज्ज्ञाय, ६८ श्री जिन आज्ञानी सज्ज्ञाय, ६९ अथ श्री सनंत-
कुमारजीनो रासो, ७० श्री वीर प्रभुना अग्यार गणधरनी स्तुति, ७१ श्री गौतम स्वामीनी स्तुति,
७२ श्री फलवाधि मंडण पार्श्वजिन स्तवन, ७३ श्री सुमतिनाथ जिन स्तवन, ७४ श्री सीमंधर जि-

नवर स्तवन, ७५ वर्तमान चौबीश जिन चैत्यवंदनम्, ७६ श्री समेतशिखरजीनुं स्तवन, ७७ श्री वासुपूज्य जिनराज स्तवन, ७८ श्री पार्श्वनाथ जिनवर स्तवन, ७९ आत्मशिक्षानी सज्ज्ञाय, ८० श्री रुषभदत्त ने देवानंदजीनी सज्ज्ञाय, ८१ श्री मेघकुमार मुनिनी सज्ज्ञाय, ८२ रात्रिभोजन निवारक सज्ज्ञाय, ८३ श्री नंदिषेण मुनिनी सज्ज्ञाय.

८४ पाक्षिक प्रतिक्रमणनी स्वाध्याय. ८५ श्री धर्म जिनस्तवन. ८६ श्री पार्श्वजिन स्तवन. ८७ श्री महावीर स्वामी स्तवन. ८८ श्री पार्श्वजिन स्तवन. ८९ श्री विमलजिन वासुपूज्यजिन स्तवन. ९० श्री शत्रुंज्य मंडण आदिजिन स्तवन. ९१ श्री महावीर जिनवर स्तवन. ९२ श्री रुषभ स्तुति प्रारम्भः ९३ श्री पार्श्वनाथचैत्यवंदनम्. ९४ श्री जिनेद्रस्तुतिः ९५ श्रीवासुपूज्यस्तुतिः ९६ अथ परमात्मस्तवः ९७ श्री पार्श्वनाथस्तुतिः ९८ श्रीधरणोरगेन्द्रस्तोत्रम्. ९९ श्री महावीर गुणस्थानसूचिका विज्ञप्तिः १०० सामान्यनीतिस्लोकेमाला. १०१ श्री सिद्धाचलचैत्यवंदनम्. १०२ श्री युगादिदेवचैत्यवंदनम्, १०३ महावीरस्वामि चैत्यवंदनम् १०४ गिरनारमंडन श्री

નેમિનાથ ચૈત્ય વંદનમ્. ૧૦૫ શ્રી પાર્શ્વજિનચૈત્યવંદન. ૧૦૬ સુભાષિતવ્યાખ્યાનસંગ્રહ.

(૧) પ્રથમ વ્યાખ્યાન, (૨) વ્યાખ્યાન બીજું (ધર્મરૂપી કામધેનુંનું વર્ણન.) (૩) વ્યાખ્યાન ત્રીજું (માયામયિ સંસારચક્રમાં બાવન અક્ષરની સંખ્યામાં શાસ્ત્રો નિર્માણ કરેલ છે) (૪) વ્યાખ્યાન ચોથું (શરીરની અનિત્યતા દર્શાવી છે) (૫) વ્યાખ્યાન પાંચમું (સંસારની અસારતાનું વર્ણન) (૬) વ્યાખ્યાન છઠું (દશ દૃષ્ટાંતે મનુષ્ય જન્મની દુર્લભતા બતાવી છે) (૭) વ્યાખ્યાન સાતમું (મનુષ્ય જન્મની ઉત્તમતા બતાવી છે) (૮) વ્યાખ્યાન આઠમું (શોક નિવારણાર્થે ઉઠવણાના સમય અગર શોકવંતને શાંતિ આપવાનું બતાવ્યું છે) (૯) વ્યાખ્યાન નવમું (ધર્મના ચાર પાયા સંબંધી) (૧૦) વ્યાખ્યાન દશમું (મનુષ્યજન્મમાં ગૃહસ્થની કરણી) (૧૧) વ્યાખ્યાન અગીઆરમું (મનુષ્ય જન્મમાં ગૃહસ્થને જિનેશ્વરે પ્રણિતધર્મ પાલન કરવાથી સરલતા) (૧૨) વ્યાખ્યાન બારમું (શ્રાવકનું કૃત્ય સમાપ્ત.)

૧૦૭ શ્રી વૈરાગ્યશતક, ૧૦૮ શ્રી જિનેશ્વરપ્રાર્થના, ૧૦૯ અથશ્રી આદિજિનેદ્રચૈત્યવંદન,

૧૧૦ પંચપરમેષ્ઠિસ્તોત્રમ્, ૧૧૧ શ્રી સિદ્ધગુણસ્તવના, ૧૧૨ શ્રીગોઢી પાર્શ્વનાથજી-સ્તોત્ર, ૧૧૩ શ્રી ગોઢી પાર્શ્વનાથજી સ્તોત્ર, ૧૧૪ અથ તત્ત્વવિચારરૂપ દુહા સોરઠા, ૧૧૫ શ્રી ધર્મનાથ જિન સ્તવન, ૧૧૬ શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન, ૧૧૭ શ્રી માહાવીર સ્વામી સ્તવન, ૧૧૮ ઉપદેશ વત્રીસી, ૧૧૯ પુષ્પો માટે અસત્ આક્ષેપ દાતાઓ ને ઉત્તર, ૧૨૦ શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન, ૧૨૧ શ્રી વિમળજિન વાસુપૂજ્યજિન સ્તવન, ૧૨૨ શ્રી જિનેન્દ્રસ્તુતિ, ૧૨૩ આત્મહિતોપદેશ. (ઇત્યાદિ બીજા વિષયો છે.)

આ પ્રાચીન પૂર્વાચાર્ય નિર્મિત્તગ્રન્થોનું અવલોકન કરવાથી વાચકવર્ગને પ્રમોદ સાથ પ્રતીતિ મલશે કે આપણા ઉપર પૂર્વાચાર્યોનો કેટલો વધો (અગાધ) ઉપકાર ? ! ! અને એનો બદલો કોઈ પળ વાલી શકીએ તેમ નથી; તથાપિ એમના ગુંથેલા પુષ્પગુચ્છરૂપ આ ગ્રન્થગુચ્છની સુવાસનાના મોગી ભ્રમર જો કે તત્ત્વરૂપ મકરંદ ગ્રહણ કરી પોતાની આત્મોન્નતિ કરવા પ્રવર્તે થઈ એ તો આપણે કંઈક સહસ્રાંસે પળ બદલો વાલવાવાલા ગણાઈએ અને તે પૂજ્યપાંદના અમર આત્માને પુણ્યના મા-

गी करी शकिये. अस्तु !

ए शिवायना अन्यमहान् पुरुषोनां करेलां पण प्रकरणो स्तोत्र स्तवनो स्तुतिओ सझायादि आ पुस्तकमां होवाथी तेओनी, अने जंगमयुगप्रवर आचार्य भगवान् श्री भ्रातृचंद्रसूरीश्वरजीनी कृपाप्रसादीनो आस्वाद अनुभवी आनंदमान थइ धर्मध्यानमां तत्पर रहिये तो सर्वना श्रमनी सफलता हाजर रहेज !

आ ग्रंथमां कोइ प्रुफ सुधारवामां, लेखमां समजमां अशुद्धि रही होय तो ते संबंधी हुं मिच्छामिदुकडं दइ निर्दोषतानो संगी थाउछुं, अने इच्छुं के—सदा सर्व जैनवीरो आवां रहस्य गर्भित पुस्तको प्रकट करवामांज तल्लीन रहे एवीज शासनदेवनी प्रेरणा थाओ ! शांतिः शांतिः शांतिः

संवत १९६९ वीर संवत २४३९

सने. १९१३ पर्युषणापर्व.

महदात्माना चरणांबुजनो मधुप

मंगलदास.

शुद्धिपत्र.

पृष्ठ	पाक्त	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१	२	विचार	विचारो	१८	८	अखरु	अखंरु
३	७	श्रोत्रं	श्रोत्रे	१९	९	वे	व
५	४	जीवनो	जीवनुं	२३	५	जोव	जोवे
५	४	कह्यो	कह्युं	४८	५	वार	वारण
७	७	चारित्रवरण	चारित्र मोहनीय	४८	९	संबंधि	संबंध
१७	१०	इव्यास्तिक	इव्यार्थिक	४८	११	चरित्र	चारित्र
१७	४	तेनाथी	तेनाथी	५०	१	कीधी	कीधो

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
५०	१	सदंह	संदेह
५०	२	उन्दः	उन्दः ॥
५०	४	संदेवः	शंदेव
५१	५	प्राव	प्राप
५१	६	नाथस्यः	नाथस्य
५१	६	मुहुक	मुहुकः
५२	१	म	म्
५५	७	स्थिति	स्थित
६०	७	घरे	घरे
६३	१	सोबन	सोवन

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
६३	७	सलप	स्वलप
६४	८	जिनेइं	जिनेइं
६५	७	जगन्नाथं	जगन्नाथ
६५	७	अरनाथं	मरनाथं
६६	१	तवांफिपझं	तवांघ्रिपझं
७३	७	व	व
८५	८	लं	लं
८१	४	सद्गगतिं	सज्जतिं
८३	७	मोढेर	मोढेरे
८३	१०	मेर	मेरे

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
ए५	१	गुम	गुण
ए५	३	म	म्
ए५	ए	गाधं	गाथं
ए६	ए	अरेर	अरेरे
ए७	१	वेग	वेगे
ए७	ए	जावंम्	जावम्
ए७	४	कस्याप्ये	कस्याप्य
ए८	१	प्रतिचा	प्रतिम
१०२	२	सातदात्रा	सातदात्र
१०२	३	पात्रमार	पत्रिमार

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१११	ए	शीले राग रंगे—सत्य शीले रा-	
		नवि रमे	गरंग नव नव
			रमे
१११	१०	मे	ले
११२	२	जागी	जग
११२	५	धावि	धाव
११३	८	चित्ते	चित्ते
११३	१०	सकल	सुकल
११३	४	तणो	तणा
११३	५	आपणो	आपणा

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
११३	ए	लागे	लाग
११४	ए	वाघे	वाघे
११४	ए	लघु	लघु
११ए	ए	लब्धा	लब्ध्या
१२६	६	नारा	नरा
१३१	ए	नजानं	नंजानं
१३२	२	नजन	नोजन
१३२	४	नदि	नंदि
१३६	६	हीन	ही
१३६	१०	पद्म	पद्मः

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१४१	७	अंगराजी	अंगजी
१४२	२	विचरियेजी	विचारियेजी
१४२	३	अरधमि	अधरमि
१४ए	१	सत्यष	सत्यौष
१४ए	२	सितौ	तिथौ
१५०	४	निर्नाशम	निर्नासम्
१५२	६	स्पाद	स्याद
१५३	२	स्पृशेत्	स्पृशेत्
१५४	७	गर्हजात्	यर्हजात्
१५५	१०	ए	८

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१५६	३	च	चं
१५६	६	१	!
१५७	१	च	चू
१५७	४	तुनु	तनु
१६२	७	पाख	पाखि
१६४	१	माट	माटे
१६४	७	पुरुषा	पुरुषो
१६५	४	लेशा	लेश्या
१६५	७	कार्यो	कार्यो
१६६	५	खेलजल्ल	खेलल्लसंधाण

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१६७	५	कर	करे
१६७	६	शोगा	सोगा
१७०	३	नर्क	नर्क
१७१	७	अनु	उन्
१७६	३	सुखदः	सुखद
१७४	जणे पुत्रने अनाथाश्र- ममां सुंपी		मांशी कुबेर- सेना वेश्याए श्रावकोनां बा- र व्रत अंगी- कार कर्यां अने कुबेरदत्ते

पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
२०४	११	जव	जय
२०७	५	त	ते
२०८	१०	मदोन्ममत	मदोन्मत्त
२०९	११	प्रोक्त	प्रोक्त
२११	१	गणाग	गणाय
२११	९	ने	न
२१४	९	जत	जत्त
२१५	२	राग	रोग
२१५	१०	द	हे

પૃષ્ઠ	પાંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૨૧૯	૧	જવી	જેવી
૨૨૨	૫	મર્લ્લ	મૂર્લ્લ
૨૨૨	૬	જઞો	જેઞો
૨૨૫	૨	યદ્	યદ્
૨૨૫	૧૦	જૂત	જૂત
૨૨૫	૧૦	પ્રસન્ન	પ્રસન્ન
૨૨૬	૧	વોર	વીરં
૨૩૩	૪	જાબે	જાબે

अनुक्रमणिका.

क्रमांक	विषय.	पृष्ठ.
१	पट् द्रव्य स्वभाव नय विचार ...	१-१४
२	श्री अरनाथजिन स्तवन ...	१५
३	आवश्यक अक्षर प्रमाण स्वाध्याय	१८
४	मोहवल्ली भाष ...	२०
५	शीलनो रास ...	२२-३१
६	पट् द्रव्य स्वाध्याय ...	३२
७	अथश्री नेमि राजुल प्रीति, ...	३४
८	नेमि राजुल वारमासी, ...	३६
९	स्थूलिभद्रनी सज्ज्ञाय ...	३८
१०	स्थूलिभद्रनी सज्ज्ञाय ...	४१

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
११	श्री सीमंधरस्वामीनुं स्तवन ...	४२
१२	अथ श्री सीमंधरस्वामिनुं स्तवन ...	४३
१३	अथ श्री वीराजिणंद आलोचन स्तवन	४३
१४	अथ श्री शांतिजिन स्तवन ...	४६
१५	अथ श्री नेमिजिन स्तवन ...	४७
१६	अथश्री आदीश्वर स्तवन ...	४८
१७	अथश्री रूपभजिन स्तुति ...	५०
१८	अथश्री पार्श्वजिन स्तुति ...	५०
१९	अथश्री महावीरजिन स्तुति ...	५१
२०	अथश्री नेमिजिन स्तुति...	५१

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
२१	अथश्री शांतिजिन स्तुति ...	५१
२२	अथश्री चैत्रकूट परिपाटी, ...	५२
२३	अथश्री सम्यक्त्व दीपक दोषका...	५५
२४	अथश्री श्रोता परीक्षानी सज्ज्ञाय	५६
२५	अथश्री ब्रह्मचर्यव्रत द्विपंचाशिका	५८
२६	अथश्री धीतरागाष्टक ...	६४
२७	अथश्री पांसठा यंत्र उद्धारमय श्री चोविशजिन स्तोत्र ...	६५
२८	अथश्री पार्श्वनाथजिन स्तोत्रम् ...	६६
२९	अथश्री अनंतनाथजिन स्तवन ...	६७
३०	,, चतुर्विंशतिजिन स्तुति ...	६९
३१	,, जिनेन्द्र स्तुति ...	६९
३२	श्रीपंचतीर्थ स्तुति ...	७०

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
३३	श्री वीशविहरमानजिन नमस्कार --	७१
३४	,, जीननाम रक्षास्तोत्रम् ...	७२
३५	श्रीऋषभादि जिन स्तुति ...	७३
३६	श्रीपार्श्वजिन स्तोत्रम् ...	७३
३७	,, आदिनाथाजिन स्तवन ...	७४
३८	,, मुनिमुव्रतस्वामीनु स्तवन ...	७५
३९	श्रीउपदेश रहस्य सज्ज्ञाय ...	७६
३९	अ मेघकुमारनी सज्ज्ञाय ...	७७
४०	श्री वीशस्थानक तपनी सज्ज्ञाय ...	७९
४१	,, एवंति मुकुमालनां चोढालीआं	८०
४२	वावन यमक गर्भितरह नेमिजीनीसज्ज्ञाय	८२
४३	श्रावक वार व्रतनी सज्ज्ञाय ...	८३
४४	सती सुभद्रा सज्ज्ञाय ...	८४

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
४५	श्री सती अंजनासुंदरीनी सज्ज्ञाय...	८५
४६	श्री दशारणभद्रनी सज्ज्ञाय ...	८६
४७	श्री गुरु गुणनी सज्ज्ञाय ...	८७
४८	„ प्रसन्नचंद्र राजर्षिनी सज्ज्ञाय ...	८७
४९	„ शत्रुंजय मंडन आदिनाथ स्तोत्राष्टक	८८
५०	„ विषयविकार त्यागनी सज्ज्ञाय	८९
५१	„ जिनेश्वर दंडक स्तुति ...	८९
५२	„ सासु बहुनी झगडानी सज्ज्ञाय	९२
५३	„ वर्द्धमानजिन स्तुति ...	९३
५४	अध्यात्मनी सज्ज्ञाय	९३
५५	श्री वर्तमान चतुर्विंशति जिनेश्वर स्तुति	९४
५६	„ जिनपालित जिनरक्षित स्वाध्याय	९५
५७	„ जीरावला पार्श्वजिन स्तोत्र ...	९७

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
५८	श्रावकव्रत शिक्षानी सज्ज्ञाय ...	९८
५९	श्री युगादि देव स्तुति ...	१०२
६०	„ आचारंगसूत्रना लोकविजायाध्ययनी सज्ज्ञाय ...	१०३
६१	अथ श्री शास्त्र पूजाष्टकम् ...	१०४
६२	त्रेसठ शलाका पुरुष रत्न स्तवन	१०५
६३	निंदा परिहारनी सज्ज्ञाय ...	१०६
६४	श्रीजीरापल्लिपाटक आदीश्वर जिन स्तुति	१०७
६५	अस्वाध्याय विचार सज्ज्ञाय ...	१०८
६६	मीति छत्रीशीनी सज्ज्ञाय ...	१०९
६७	अथ श्री राजर्षि मुकोसलजीनी सज्ज्ञाय	१११
६८	श्री जिन आज्ञानी सज्ज्ञाय ...	११३
६९	अथ श्री सनंतकुमारजिनो रासो	११४

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
९६	अथ परमात्म स्तवः ...	१४६
९७	श्री पार्श्वनाथ स्तुतिः ...	१४८
९८	,, धरणोरगेन्द्र स्तोत्रम् ...	१४९
९९	,, महावीर गुणस्थान सूचीत विज्ञप्तिः	१५१
१००	सामान्यनीति श्लोकमाला ...	१५२
१०१	श्री सिद्धायल चैत्यवन्दनम् ...	१५४
१०२	,, युगादि देव चैत्यवन्दनम् ...	१५५
१०३	महावीर स्वामि चैत्यवन्दनम् ...	१५५
१०४	गिरनार मंडन श्री नेमिनाथ चैत्यवन्दनम्	१५५
१०५	श्री पार्श्वजीन चैत्यवन्दन ...	१५६
१०६	,, वीर जीन चैत्यवन्दन ...	१५७
१०७	,, अथ कर्मना पंदर बंध विचार	१५७
१०८	अथ श्री कार्योत्सर्गना (१९) दोष	१५८

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
१०९	गुरुवन्दन प्रश्नोत्तर ...	१६०
११०	सुभाषित व्याख्यान ...	१६३-२१४
सुभाषित व्याख्यान संग्रह-		
पानां १६३ थी २१४ सुधी		
(१)	प्रथम व्याख्यान (सद्ज्ञानोपदे- शाधिकार) ...	१६३-१६८
(२)	व्याख्यान बीजु (धर्मरूपी का- मधेनुतुं वर्णन ...	१६८-१७२
(३)	व्याख्यान त्रीजुं (मायामयि सं- सार चक्रमां वाचन अक्षरनी सं- ख्यामां शास्त्र निर्माण करेल छे)	१७२-१७५
(४)	व्याख्यान चोथु (शरीरना अ- नित्यता दर्शावी छे) ...	१७५-१८०

અનુક્રમ

ણિકા

॥ ૧૨ ॥

ક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠ
(૬)	વ્યાખ્યાન પાંચમું (સંસારની અ- સારતાનું વર્ણન) ...	૧૮૦-૧૮૮
(૬)	વ્યાખ્યાન છઠું (દશ દૃષ્ટાંતે મ- નુષ્યજન્મની દુર્લભતા વતાવી છે) ૧૮૮-૧૯૬	૧૮૮-૧૯૬
(૭)	વ્યાખ્યાન સાતમું (મનુષ્ય જ- ન્મની ઉત્તમતા વતાવી છે) ૧૯૬-૧૯૯	૧૯૬-૧૯૯
(૮)	વ્યાખ્યાન આઠમું (શોક નિવા- રણાર્થ ઉઠવણાના સમય અગર શોકવંતને શાંતિ આપવાનું વ- તાવ્યું છે.) ...	૧૯૯-૨૦૩
(૯)	વ્યાખ્યાન નવમું (ધર્મના ચાર પાયા સંબંધી) ...	૨૦૩-૨૦૬
(૧૦)	વ્યાખ્યાન દસમું (મનુષ્યજન્મમાં	

ક્રમાંક	વિષય	પૃષ્ઠ
(૧૧)	ગૃહસ્થની કર્મણી) ...	૨૦૬-૨૧૦
(૧૧)	વ્યાખ્યાન અગીઆરમું (મનુષ્ય જન્મમાં ગૃહસ્થને જિનેશ્વર પ્રાપ્તિ- તે ધર્મ પાલન કરવાથી સરલતા) ૨૧૦-૨૧૩	૨૧૦-૨૧૩
(૧૨)	વ્યાખ્યાન વારમું (શ્રાવકનું કૃત્ય વ્યાખ્યાન સંગ્રહ સમાપ્ત)	૨૧૩-૨૧૬
૧૧૧	શ્રી વૈરાગ્ય સતક ...	૨૧૬-૨૨૬
૧૧૨	,, જીનેશ્વર પ્રાર્થના ...	૨૨૬
૧૧૩	અથ શ્રી આદિજીનેદ્ર ચૈત્યવંદન...	૨૨૬
૧૧૪	પંચપરમેષ્ઠ સ્તોત્રમ્ ...	૨૨૭
૧૧૫	શ્રી સિદ્ધગુણ સ્તવન ...	૨૨૮
૧૧૬	,, ગોડી પાર્શ્વનાથજી-સ્તોત્ર ...	૨૨૯
૧૧૭	,, ગોડી પાર્શ્વનાથજી-સ્તોત્ર ...	૨૩૦

અનુક્રમ.

॥ ૧૨ ॥

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
११८	अथ तत्त्वविचाररूप दुहा सोरठा	२३०
११९	श्री धर्मनाथ जीन स्तवन ...	२३२
१२०	॥ पार्श्वनाथ जिन स्तवन ...	२३३
१२१	॥ श्री माहावीर स्वामी स्तवन	२३४
१२२	उपदेश बन्नीसी	२३५
१२३	पुष्पो माटे असव आक्षेप दाताओने उत्तर	२३७
१२४	श्री पार्श्वनाथ जिन स्तवन ...	२३९
१२५	॥ विमल जिन वासुपूज्य जिन स्तवन	२३९
१२६	॥ जिनेंद्र स्तुति	२४०

क्रमांक	विषय	पृष्ठ
१३३	आत्महितोपदेश	२४१
१२७	संज्ञाय	२४१
१२८	अष्ट प्रवचन माता संज्ञाय ...	२४१
१२९	गत चौवीसी स्तवन	२४२
१३०	वीस विहरमान जीन स्तवन ...	२४२
१३१	अनागत चतुर्विंशति स्तवन ...	२४३
१३२	श्री पार्श्वजीन स्तवन	२४४
१३३	आत्महितोपदेश	१-६

॥ परम-पुरुष प्रणीत—श्रीप्रवचनाय नमः ॥

॥ अथ श्री षड्द्रव्य-स्वभाव-नय विचार लिख्यते. ॥

श्री जिनागम बोद्धित्यं, संसारार्णव तारणम् ॥

ममेवं दर्शितं येन, तस्मै श्री गुरवे नमः ॥ १ ॥

१. धर्मास्तिकाय, २. अधर्मास्तिकाय, ३. आकाशास्तिकाय, ४. काल, ५. प्रवृत्तास्तिकाय, ६. जीवास्तिकाय.

ए षड्द्रव्य श्री जिनशासनने विषे कल्या, बीजे दर्शने न पामीये. ए षड्द्रव्यनी द्रव्यजाति तथा पर्याय प्रवाहे आदि तथा अंत नथी, ए मध्ये कालद्रव्य वर्जने पांच द्रव्यने अस्तिकाय

પદ્ધત્ય
સ્વભાવ-
નય
॥ ૧ ॥

કહીએ. (અસ્તયઃ પ્રદેશાસ્તેષાંકાયઃ સમૂહઃ) અસ્તિકાય પ્રદેશનો જે સમૂહ એટલે ઢગલો તે અ-
સ્તિકાય કહીએ. કાલઙ્ગ્યને અસ્તિકાય ન કહીએ, જે માટે કાલના પ્રદેશનો ઢગલો નથી, એક
સમય બીજા સમયને ન મળે, તે માટે વર્તમાન સમયરૂપ તેજ વસ્તુગતે કાલઙ્ગ્ય છે. અતીત એટલે
કે વિણસી ગયો, અનાગત તે હજી ઊપન્યો નથી, તે માટે અતીત કાલ, અનાગત કાલ તે પરમાર્થે
અવસ્તુ છે. વ્યવહારે અતીત, અનાગત કાલ કહીએ. એજ માટે આગમને વિષે અસંખ્યાતા સમય
મળે આવતી કહીએ. અસંખ્યાત આવતીએ અંતર્મુહુર્ત્ત કહીએ. એવં નૃત્સર્પિણી, અવસર્પિણી, કાલ-
ચક્ર પુરુષપરાવર્ત્તદિક વર્ણવ્યા છે. પુનઃ અનંત પુરુષપરાવર્ત્ત ગયે હતા અતીત કાલ થાય,
અનાગત કાલ અતીત કાલ કરતાં અનંતગુણો થાય. શા માટે જે સમય આવતી મુહૂર્ત્તદિક જાય
છે તે અતીત કાલમાં જલ્લતા જાય છે, તો પણ અનાગત કાલનો અંત નથી આવતો. સ્ફુટતો નથી
તે માટે અતીત કાલથી અનાગત કાલ અનંતગુણો કહ્યો. જેમ અનાગત કાલનો અંત નથી, તેમ
અતીત કાલની આદિ નથી. એ અન્નિગ્રાયે બે અતીત તથા અનાગત સરખા થાય. इत्यादिक सर्व

૧૦ સ૦

॥ ૧ ॥

વ્યવહારને અર્થે કલ્પિત છે, પરમાર્થે વર્તમાન સમય તેજ કાલઙ્ગ્ય છે, તે માટે કાલને પ્રદેશના સમૂહના અજ્ઞાવથી અસ્તિકાય ન કહીએ. એ ષમ્ઙ્ગ્યનાં નામ કહ્યાં. હવે તેનાં લક્ષણ કહે છે.

॥ પ્રથમ ધર્માસ્તિકાયનાં લક્ષણ કહે છે. ॥

સ્વજ્ઞાવે ગતિ પરિણામે પરિણમ્યા જે પુજ્જલઙ્ગ્ય, જીવઙ્ગ્ય તેનું જે અપેક્ષા કારણ પરિણમન વ્યાપાર રહિત આધારરૂપ નિદાસીન કારણ તે ધર્માસ્તિકાય. જેમ ગમનાગમનાદિ ક્રિયા પરિણત, માઠલાને જલ આધારરૂપ અપેક્ષા કારણ છે, તેમ ધર્માસ્તિકાય જીવ પુજ્જલને ગમનક્રિયાને વિષે આધારરૂપ કહ્યો. ધર્માસ્તિકાય વિના જીવ પુજ્જલ ચાલી શકે નહીં, જે અન્યદર્શની ૧. ઉત્કેષણ, ૨. અપકેષણ, ૩. આકુંચન, ૪. પ્રસારણ, ૫. ગમન, એ પાંચ કર્મ માને છે.

૧. ઉત્કેષણ તે ઝંચો નાંખવો. ૨. અપકેષણ તે ફેઠલ નાંખવો. ૩. આકુંચન તે સંકોચવો. ૪. પ્રસારણ તે વિસ્તારવો. ૫. ગમન તે ચાલવો. એ પ્રકારે પાંચ કર્મ માને છે. તેનું ધર્માસ્તિકાય માનતા નથી, તેને કારણવિના ગમનાદિ કાર્ય ન થાય. તે માટે ધર્માસ્તિકાય અવશ્ય માનવો. અને

षट્द्रવ્ય
સ્વભાવ-
નય
॥ ૨ ॥

જો ગતિસહાયક ધર્માસ્તિકાય ન માનીએ તો સહજ ઉર્ધ્વગતિ પામી સિદ્ધજગવાન્ એક સમયમાં લોકાગ્રે જાય. એવા સ્વજ્ઞાવે અનંતે અલોકાકાશે હજી લગી ફર્યાજ કરે. તે માટે ગતિને વિષે નિ-
યામક ધર્માસ્તિકાય જાણવો. ધર્માસ્તિકાય ડ્વયથી એક ડ્વય, ચૌદરાજલોકપ્રમાણ, કાલશ્ર-
ી અનાદિ અનંત, જ્ઞાવથી પાંચ વર્ણરહિત, બે ગંધરહિત, પાંચ રસરહિત, આઠ સ્પર્શરહિત, ગુણથી
ચલનગુણ, એવો ધર્માસ્તિકાય ડ્વય અનંત ધર્માત્મિક છે. તેટલી વસ્તુ તે અનંત ધર્માત્મકજ છે,
જે અનંત ધર્માત્મક નથી તે વસ્તુ પણ નથી. જેમ આકાશ-કુસુમ, ધર્માસ્તિકાયને વિષે અસંખ્યાત
પ્રદેશપણું, ગતિ સહાયપણું, મતિ આદિ જ્ઞાન વિષયપણું, નિશ્ચલપણું, અરૂપીપણું, એકડ્વયપણું, ને
અક્રિયપણું, इत्यादिक અનંત ધર્માધ્યાસીને રહ્યા છે.

॥ હવે અધર્માસ્તિકાયનું લક્ષણ કહે છે. ॥

સ્વજ્ઞાવથી સ્થિતિ પરિણામે પરિણમ્યા જે પુજ્જલ જીવડ્વય તેનો સ્થિતિનો હેતુ અપેક્ષા-
કારણ તથા ઉદાશીન કારણ તે અધર્માસ્તિકાયડ્વય કહીએ. જેમ-પંથીજનને વાટે (રસ્તે)

ઢાયા સહાય કારણ છે. તેમ જીવ પુજ્જલ ચાલતાને અધર્મઙ્ગ્ય જોરાવરી સ્થિતિ કરાવે નહીં, સ્થિતિ કરતાં સહાય થાય. અધર્માસ્તિકાય ઙ્ગ્યથી એક, ક્ષેત્રથી લોકપ્રમાણ, કાલથી અનાદિ અનંત, જ્ઞાવથી પાંચવર્ણરહિત, બે ગંધરહિત, પાંચ રસરહિત, આઠ સ્પર્શરહિત છે. ગુણથી સ્થિતિગુણ. એ પણ અસંખ્યાત પ્રદેશમય અરૂપી, અક્રિય, મતિજ્ઞાન, શ્રુત જ્ઞાનાદિ વિષયત્વ ઇત્યાદિ અનંત ધર્માત્મક છે.

॥ હવે આકાશઙ્ગ્યનું લક્ષણ કહે છે. ॥

સર્વ ઙ્ગ્યને જે સર્વદા સાધારણ સરખો અવકાશ માર્ગસ્થાન આપે તે આકાશાસ્તિકાય કહીએ. આકાશાસ્તિકાયના બે પ્રકાર છે. એક લોકાકાશ, બીજો અલોકાકાશ. ધર્મ અધર્માદિકે સહિત તે લોકાકાશ કહીએ. ધર્માસ્તિકાયાદિકનો અજ્ઞાવ તે અલોકાકાશ કહીએ. તે અલોકાકાશ અનંત છે, સીમા (મર્યાદા) રહિત છે, એતાવતા (એટલે તેનો બેદ) નથી કોઈક એમ કહેશે જે, જેમ લોકની પાસે અલોકનો અવધિ છે, અંત છે, તેમ આગલ પણ અંત દર્શો ? તેને કહીએ જે લોક

પદ્ધત્ય
સ્વભાવ-
નય
॥ ૩ ॥

તો જાવ વસ્તુરૂપ છે. તે લોક અલોકાકાશનો અવધિ ઘટે, પણ આગલ કેવલ અજાવને અલોકા-
વધિપણું કેમ ઘટે, સસલાનું શીંગડું જેમ કોઈનો અવધિ ન થાય, અને જો જાવરૂપ અંત માનીએ તો
તે અન્ય ડ્વ્યરૂપ નથી, તે માટે અલોકાકાશ અનંત જાણવું. એ આકાશ ડ્વ્ય અવસ્થિત, અક્રિયત્વ,
અરૂપીત્વ, મત્યાદિ, વિષયત્વાદિક અનંત ધર્મમય છે. આકાશ ડ્વ્યથી એક, ક્ષેત્રથી લોકાલોક પ્ર-
માણ, કાલથી અનાદિ અનંત; જાવથી વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શરહિત; ગુણથી અવકાશ ગુણ; પણ
અન્યદર્શની નૈયાયિકાદિક શબ્દગુણ આકાશ કહે છે. આકાશનો ગુણ શબ્દને માને છે તે खोटु.
શબ્દ તે પુદ્ગલીક છે. ઇન્ડિયાર્થપણા માટે રૂપ, રસાદિક જેમ ઇન્ડિયગ્રાહ્ય છે, તેમ શબ્દ પણ શ્રોત્ર-
ડિયગ્રાહ્ય છે, તે આપણને પ્રત્યક્ષ છે; તે માટે શબ્દનો આશ્રય આધાર જાણાવર્ગણા છે પણ આકા-
શ નથી. આકાશનો ગુણ અવગાહદાતૃપણુંજ યુક્તિએ ઘટે છે. ઇતિ. ॥

॥ હવે કાલ ડ્વ્યનુંલક્ષણ કહે છે. ॥

સકલ ડ્વ્યને પોતપોતાના પર્યાયને વિષે પરિણમાવે તે કાલ કહીએ. ઇહાં કોઈક આચાર્ય એમ

૫૦ સ૦

॥ ૩ ॥

કહે છે જે કાલને પરમાર્થથી ઈચ્છ્ય નહીં તો શું સર્વ ઈચ્છ્યનું વર્તનાલક્ષણ પર્યાયજ છે. તે પર્યાયને વિષે ઇનાદિ કાલિક ઈચ્છ્યોપચાર કરે તે કાલઈચ્છ્ય કહીએ, એટલે કાલ તે ઈચ્છ્યનો ધર્મ છે, પર્યાય છે, ઈચ્છ્યના ઉપચારે ઈચ્છ્ય કહીએ. સૂત્રે કાલ તે જીવાજીવરૂપજ કહ્યો છે. તે માટે જુદો ઈચ્છ્ય કેમ કહીએ ?

તેમજ જીવાન્નિગમાદિ સૂત્રને વિષે કહ્યું છે જે,—(કિમયં જ્ઞંતે કાલોત્તિ પઞ્ચુચ્ચ ? ગોયમા ! જીવા ચેવ અજીવા ચેવ. ઇતિ)

જીવ અજીવ તેજ સૂત્રે કાલ કહ્યો; પણ જુદો કાલ ઈચ્છ્ય ન કહ્યો, બીજા આચાર્ય એમ કહે છે જે, જ્યોતિષક્રમે ચારે પરત્વ, આરેપર, પૂર્વ પશ્ચાત્ નવો પુરાણો ઇત્યાદિક જે જ્ઞાવે તેનું અપેક્ષા કારણ, ઉદાસીન કારણ મનુષ્યલોકમાં કાલ ઈચ્છ્ય છે. શ્રી જગવંતી સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે જે, (કશં જ્ઞંતે ! દ્વા પન્નરા ? ગોયમા ! ઇ દ્વાપણ્તા—ધમ્મઙ્ગિકાએ જાવ અદ્વા સમએ) એ વચનને અનુસારે કાલઈચ્છ્ય નિરૂપચરિત જાણવો. એ બે મત દેખામ્હ્યા, તેમાં પ્રથમ મત સૂત્ર સંમત છે. આ-

ગમમાં કાલ પર્યાયજ કહ્યો છે. નપચારે ડબ્બ પણ કહ્યો છે. ઇતિ તત્ત્વં.
હવે પુદ્ગલાસ્તિકાયનું લક્ષણ કહે છે.

(પૂરણ ગલન ધર્માણ) પુરાય-નરાય અને ગळे-ખાલી યાય એવો જે ધર્મસ્વજ્ઞાવ તે પુદ્-
ગલ કહીએ. પુદ્ગલનો પરિણમન વિચિત્ર છે. શુન્નપણે પરિણમે, અશુન્નપણે પરિણમે. સૂક્ષ્મ, વાદર,
સંકોચ, વિકોચ, નવપુરાણ ઇત્યાદિક અનેક પ્રકાર છે. પુદ્ગલાસ્તિકાય ડબ્બથી અનંત, ક્ષેત્રથી
ચૌદરાજ પ્રમાણ, કાલથી અનાંદિ અનંત, જ્ઞાવથી વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શસહિત, ગુણથી પરિણમન
ગુણ, ઇતિ પુદ્ગલ ડબ્બ.

॥ હવે જીવડબ્બનું લક્ષણ કહે છે. ॥

જીવડબ્બ સદ્જ ચેતનાગુણ છે. તે લક્ષણેજ સર્વ અચેતન ડબ્બથી જિત્ર છે, અમૂર્ત અરૂપી છે,
શુન્નાશુન્ન કર્મનો કર્તા છે, સુખ દુઃખનો જોક્તા છે, જીવને અને પુદ્ગલને ક્ષીર નીરની પેરે સંબંધ
છે, તે માટે રૂપી છે. પોતપોતાના દેહ પ્રમાણે છે. એ વ્યવહારનયથી જીવનું સ્વરૂપ કહ્યું. વલી

અશુદ્ધ નયથી ૫૬૩ જ્ઞેદ, ચૌદગુણઠાણા પ્રમુખ જાણવા. નિશ્ચયનયથી સિદ્ધ છે, સકલ કર્મ-
મલ રહિત છે. વઢી જીવજ્ઞ્ય કેવો છે તો કે, -સાકારોપયોગ, અનાકારોપયોગવાન્ છે. પાંચ જ્ઞાન,
ત્રણ અજ્ઞાન તે સાકારોપયોગ કહીએ. તેમાં મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન એ બે પરોક્ષ જ્ઞાન. અક્ષ આત્મા તે ઓકી
પર-અન્ય ઇંદ્રિય પાંચ અને અર્થ ઘટાદિક પદાર્થ મઢવાથી વસ્તુનું જ્ઞાન આવે, તે માટે પરોક્ષ જ્ઞાન
કહીએ. અવધિજ્ઞાન તથા મનઃપર્યવજ્ઞાન એ બે દેશપ્રત્યક્ષ છે, કેવઢજ્ઞાન સર્વપ્રત્યક્ષ છે, અ-
ક્ષ-કહીએ આત્મા તેને જે અતિંદ્રિયજ્ઞાન-ઇંદ્રિયરહિત-ઇંદ્રિયવિનાજ વસ્તુને જાણે તે પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન
કહીએ. એ આવ જ્ઞાન સાકારોપયોગ કહીએ. જાતિ વસ્તુનો નિયત ગ્રહણરૂપ વિશેષ તેણે કરી સ-
હિત તે સાકારોપયોગ. ચાર દર્શન-તેમાં ૧. ચક્ષુ દર્શન, ૨. અચક્ષુ દર્શન, ૩ અવધિ દર્શન, ૪ કે-
વલ દર્શન. એ અનાકારોપયોગ-આકાર વિશેષ રહિત સામાન્યરૂપ વસ્તુનું ગ્રહણું તે અનાકારોપયોગ.
સામાન્ય રૂપ, વિશેષ રૂપ સકલ જ્ઞેય વસ્તુ છે. જ્ઞેય તે જ્ઞાનને જાણે તે માટે જ્ઞાન પણ સામાન્ય
વિશેષ રૂપ છે, જેમ વેગઢેથી સાલ, તમાલ, તાલ, ચંપક, અશોક પ્રમુખ વૃક્ષનો સમુદાય દેખાય

હે તેથી સામાન્ય વૃક્ષમાત્રની પ્રતીતિ થાય છે, પણ વિશેષ આંબો છે અથવા તાલજ છે, એવો નિ-
શ્ચય ન થાય તે સામાન્ય રૂપ અનાકારોપયોગ દર્શન કહીએ. તેજ તાલ, તમાલાદિક વૃક્ષ સમુદા-
યની પાસે આવીને જોડે એ કે એ તાલજ છે, આંબો છે, इत्यादिक निर्धार થાય ને વિશેષ રૂપ
સાકારોપયોગ જ્ઞાન કહીએ. તે બાર ઉપયોગવાનું જીવનો લક્ષણ વ્યવહારનયથી કહ્યો. શુદ્ધ નિ-
શ્ચયનયથી કેવલજ્ઞાન, કેવલદર્શન, એ જીવનું લક્ષણ જાણવું. વળી એ જીવજ્ઞ્ય અસંખ્યાત
પ્રદેશી છે. ૧. અનંત જ્ઞાન, ૨. અનંત દર્શન, ૩. અનંત ચારિત્ર, ૪. અનંત વીર્ય, ૫. અનંત સુખ, ૬.
અક્લયસ્થિતિ, ૭. ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વ, ૮. અમૂર્ત અનવગાહન, એ આઠ ગુણ સિદ્ધ જીવના છે.
જીવાસ્તિકાય જ્ઞ્યથી ૧. અનંત, ૨. ક્ષેત્રથી લોક પ્રમાણ, ૩. કાલથી અનાદિ અનંત, ૪. જ્ઞાવથી
વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શરહિત, ૫. ગુણથી ઉપયોગ ગુણ, इति जीवज्ज्ञ्य. એટલે જ્ઞજ્ઞ્યનો વિચાર સં-
ક્ષેપથી કહ્યો. વિસ્તાર શ્રુત સમુજ્ઞથી જાણી લેવો.

॥ हवे डव્ય, गुण, पर्यायનું लक्षण कहे ठे. ॥

गुण पर्यायनું ज्ञाजन-आधार स्थानक, जेमां गुण पर्याय रहे, वळी जे अतीत, अनागत तथा वर्तमानकाळे एक स्वरूप होय, पर्यायिनी परे फरे नहीं, पलटाय नहीं ते डव्य कहीए. सामान्य ते डव्यरूप जाणवुं. विशेष ते गुणपर्यायरूप जाणवुं. सहजावी तें गुण कहीए. क्रमज्ञावी (अनुक्रमे) आय ते पर्याय कहीए. इहां शिष्य प्रश्न करे ठे जे सूत्रने विषे डव्य, पर्याय बे कह्या ठे. पर्यायशी जुदो गुण देखाम्यो नथी. जे सूत्रे एक गुण कालो, द्विगुण कालो, त्रिगुण कालो, इत्यादिक स्थानके जे गुण शब्द कह्यो ठे ते संख्यावाची ठे. ते माटे डव्य गुण, पर्याय, ए नाम केम कहेवा-य? गुरु कहे ठे के ते जेदनयनी कळपना करी जुदा देखाम्या. जेम के, तेलनी धारा-अहीं तेल अने धारा ए जिन देखाम्यां पण तेलशी धारा जुदी नथी, तेम सहजावी ए लक्षणे करीने गुण पर्याय जुदा कही देखाम्या, पण परमार्थशी जिन नथी. तेम संज्ञानामशी जुदा कह्या. १. डव्य नाम, २. गुणनाम, ३. पर्यायनाम, संख्यागणती तेशी जेद. डव्याणि षम् (डव्य ६,) गुण

षट्द्रव्य
स्वभाव-
नय
॥ ६ ॥

अनेक, पर्याय अनेक, वळी लक्षणशी जेव इव्ये अनेक पर्यायने पामें, ते इव्य कहीए. एकशी अन्यने
जिन्न करे ते गुण कहीए. परिगमन सर्वत्र व्यापी ते पर्याय कहीए. अज्ञेद नयनी अपेक्षाए इव्य-
शी गुणपर्याय जुदो नशी. गुणपर्यायशी जुदो इव्य पदार्थ जासतो नशी, ते माटे जेदाजेव पक्ष
स्याद्वाव तेज अंगीकार करवो. इति तत्त्वम्. एटले इव्य गुण पर्याय संक्षेपशी कह्या. विस्तारशी
श्रुत समुद्रशी जाणी लेवा. जिनाज्ञा विरुद्ध जे कंड होय तेनो मिच्छामि दुक्कमम्.

॥ हवे जाव विचारनुं लक्षण कहे ठे. ॥

जीव, अजीवने ते ते रूपे परिणामवुं ते जाव कहीए. ते जावना ठ प्रकार ठे. १. औपशमिक
जाव, २. क्षायिक जाव, ३. क्षायोपशमिक जाव, ४. औदयिक जाव, ५. पारिणामिक जाव, ६.
सान्निपातिक जाव, विपाकशी अने प्रवेशशी उदय नावे कर्मदल ते औपशमिक जाव कहीए. जे क-
र्मक्षयशी श्रयो ते क्षायिक जाव कहीए. उदय आवे तेनो क्षय, अनुदयनो-सत्तागतनो प्रवेशशी
वेदनविपाकशी वेदन न हुवे ते क्षायोपशमिक कहीए. शुभाशुभ कर्मनुं विपाकशी जोगववुं ते

औदयिक कहिए. परिणामवुं एटले पोतपोताना स्वरूपने अनुज्ञवुं तथा पोतपोताना स्वरूपमां र-
 हेवुं ते पारिणामिक ज्ञाव कहिए. ए पांच ज्ञावनो शब्दार्थ कह्यो. ठो ज्ञाव ए पांच ज्ञावने सं-
 योगें आय, ते माटे ठो ज्ञाव पढी निरूपण करशे. प्रथम औपशमिकज्ञाव कहे ठे—तेना बे ज्ञेद
 ठे. १ उपशम सम्यक्त्व, २ उपशम चारित्र. क्षायिकज्ञावना नव ज्ञेद ठे. तेमां ज्ञानावरण,
 दर्शनावरणकर्मना क्षयशी उपन्या १ केवलज्ञान, २ केवलदर्शन, दर्शनमोह कर्मना क्षयशी ३ क्षा-
 यिक सम्यक्त्व, ४ दान, ५ लाज, ६ जोग, ७ उपजोग, ८ वीर्य, अंतराय कर्मक्षयशी ए पांच
 लब्धि ए क्षायिक चारित्र ते चारित्रावरणकर्मक्षयशी आय. ए नव ज्ञेद क्षायिकज्ञावना कहा.
 इवे क्षायोपशमिक ज्ञावना अठार ज्ञेद कहे ठे. तेमां १ मतिज्ञान, २ श्रुतज्ञान, ३ अवधिज्ञान,
 ४ मनःपर्यवज्ञान, ५ मति अज्ञान, ६ श्रुत अज्ञान, ७ विजंगज्ञान, ८ चक्षुदर्शन, ९ अचक्षु
 दर्शन, १० अवधि दर्शन, ११ दान, १२ लाज, १३ जोग, १४ उपजोग, १५ वीर्य, १६ क्षायोपशमिक-
 सम्यक्त्व, १७ देशविरति, १८ सर्वविरति. ए अठार ज्ञेद क्षायोपशमिक ज्ञावना कहा. त्यां ४ ज्ञान,

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

சுதந்திரத்தின் மையம்

॥ ७ ॥

५ क्षायिक क्षायोपशमिक २-३, ६ क्षायिक औदयिक २-४, ७ क्षायिक पारिणामिक २-५, ८ क्षायोपशमिक औदयिक ३-४, ९ क्षायोपशमिक पारिणामिक ३-५, १० औदयिक पारिणामिक ४-५, ए प्रमाणे दश त्रिक संयोगिया ज्ञांगा कह्या.

इवे दश त्रिक संयोगिया ज्ञांगा कहे ठे. १ औपशमिक, क्षायिक, क्षायोपशमिक १-२-३, २ औपशमिक, क्षायिक, औदयिक १-२-४, ३ औपशमिक, क्षायिक, पारिणामिक १-२-५, ४ औपशमिक, क्षायोपशमिक, औदयिक १-३-४, ५ औपशमिक, क्षायोपशमिक, पारिणामिक १-३-५, ६ औपशमिक, औदयिक, पारिणामिक १-४-५, ७ क्षायिक, क्षायोपशमिक, औदयिक २-३-४, ८ क्षायिक, क्षायोपशमिक, पारिणामिक २-३-५, ९ क्षायिक, औदयिक, पारिणामिक २-४-५, १० क्षायोपशमिक, औदयिक, पारिणामिक ३-४-५. ए दश त्रिक संयोगिया ज्ञांगा कह्या.—इवे पांच चतुष्क संयोगिया ज्ञांगा कहे ठे. १ औपशमिक, क्षायिक, क्षायोपशमिक, औदयिक १-२-३-४, २ औपशमिक, क्षायिक, क्षायोपशमिक, पारिणामिक १-२-३-५, ३ औपशमिक, क्षायिक, औदयिक, पारिणामिक

૧-૨-૪-૫, ૪ ઔપશમિક, ક્ષાયોપશમિક, ઔદયિક, પારિણામિક ૧-૩-૪-૫, ૫ ક્ષાયિક, ક્ષાયોપ-
શમિક, ઔદયિક, પારિણામિક ૨-૩-૪-૫. એક પંચ સંયોગિયો જાંગો ૧-૨-૩-૪-૫. એ પ્રમાણે ૨૬
જાંગા સન્નિપાતિક જાવના થયા. તેમાં ૨૦ જાંગા અસંજ્ઞવી છે, કોઈકમાં સંજ્ઞા છે, તે કહે છે:—
દ્વિક સંયોગિયા જાંગા ૧૦ છે, તેમાં સાતમો જાંગો ૨-૫ ક્ષાયિક, પારિણામિક; તે સિદ્ધ જગવાન્ને વિષે
થાય. સિદ્ધને ક્ષાયિક જાવે જ્ઞાન દર્શનાદિક છે; પારિણામિક જાવે જીવત્વાદિક છે; દશ દ્વિક સંયોગિયા
જાંગામાં એક જાંગો સંજ્ઞા દેખાઈયો. દશ ત્રિક સંયોગિયા જાંગા તેમાં બેઢા ૨-૪-૫ અને ૩-૪-૫
એ બે જાંગા સંસારી જીવને વિષે સંજ્ઞા છે. તેમાં ક્ષાયિક, ઔદયિક, પારિણામિક એ જાંગો કેવલીને
વિષે સંજ્ઞા છે. કેવલીને ક્ષાયિક જાવથી જ્ઞાન દર્શનાદિક છે, મનુષ્યની ગતિ ઔદયિક જાવે છે. જી-
વત્વાદિક પારિણામિક જાવે છે. એ પ્રકારે ત્રિક સંયોગિયો ૧ જાંગો કેવલીમાં સંજ્ઞા છે. ક્ષાયોપ-
શમિક, ઔદયિક, પારિણામિક એ ત્રિક સંયોગિયો જાંગો ચાર ગતિમાં સંજ્ઞા છે. સંસારી જીવ-
માં ઇન્દ્રિય જ્ઞાનાદિક ક્ષાયોપશમિક જાવે, ઔદયિક જાવે નરકાદિક ગતિ, પારિણામિક જાવે જી-

વત્વ, જવ્યપણું. એ બે ત્રિક સંયોગિયા જાંગા સંજવી કહ્યા. ચાર સંયોગિયા જાંગા બે સંજવે છે. ૧-૩-૪-૫ અને ૨-૩-૪-૫ એ બે જાંગા ચાર ગતિના જીવમાં સંજવે છે. ઔપશમિકજાવમાં સમ્યક્ત્વ; ક્ષાયોપશમિકજાવમાં ઇંડિયાદિક, ઔદયિક જાવથી નરકાદિક ગતિ; પારિણામિક જાવથી જીવત્વાદિક. એ પ્રકારે ચતુષ્ક સંયોગિયા જાંગા બે સંજવે છે. અને એકસંયોગિયો જાંગો મનુષ્યને ઉપશમશ્રેણીમાં પામીએ. તે કેવી રીતે કે કોઈક ક્ષાયિક સમ્યક્દૃષ્ટિ મનુષ્ય ઉપશમશ્રેણીએ ચઢ્યો હોય તેને ઔપશમિકજાવે ચારિત્ર, ક્ષાયિકજાવે સમ્યક્ત્વ, ક્ષાયોપશમિકજાવે ઇંડિય, ઔદયિકજાવે મનુષ્યગતિ, પારિણામિકજાવે જીવત્વ જવ્યત્વ. એ પ્રકારે ઘડા સન્નિપાતિક જાવના ૨૬ જાંગા પ્રરૂપ્યા, એટલે જ જાવની પ્રરૂપણા જીવને વિષે કરી.

॥ હવે અજીવને વિષે કહે છે. ॥

ત્યાં પ્રથમ આઠ કર્મને વિષે ચિંતવે છે. જ્ઞાનાવરણ, દર્શનાવરણ, અંતરાય, એ ત્રણ કર્મને વિષે ૧ ક્ષાયિક, ૨ ક્ષાયોપશમિક, ૩ પારિણામિક, ઔદયિક. એ ચાર જાવ હોય. મોહનીય કર્મને

षट्द्रव्य
સ્વભાવ-
નય
॥ ૯ ॥

વિષે પાંચ જાવ પામીએ. વેદનીય કર્મ, આજ્ઞા કર્મ, નામ કર્મ, ગોત્ર કર્મ, એ ચાર કર્મને વિષે કાયિક, ઔદયિક, પારિણામિક; એ ત્રણ જાવ હોય. એ પ્રકારે આઠ કર્મને વિષે જાવ કહ્યા. ૧ ધર્માસ્તિકાય, ૨ અધર્માસ્તિકાય, ૩ આકાશાસ્તિકાય, ૪ પુજ્જલાસ્તિકાય, ૫ કાલ; એ પારિણામિકજાવે વર્તે છે. ૧ ધર્મ, ૨ અધર્મ, ૩ આકાશને વિષે ગતિ સ્થિતિ અવકાશદાન પારિણામે પરિણમ્યાથી અનાદિ પારિણામિક જાવ છે. કાલને પણ આવંલીયાદિક પારિણામે પરિણમ્યા માટે અનાદિ પારિણામિક જાવ છે. પુજ્જલ સ્કંધ મેરુ પર્વતાદિકને વિષે અનાદિ પારિણામિક જાવ વર્તે છે. ઔદયિક જાવ પણ ધ્યાય એટલે કર્મપુજ્જલ સ્કંધ જીવ સંબંધે પુજ્જલ વિપાકની કર્મપ્રકૃતિને ઉદયે ઔદારિકાદિક જે નોકર્મ તેના પુજ્જલને વિષે વર્ણાદિક હોય, માટે અનંત પ્રદેશી સ્કંધ, કર્મવર્ગણાદિક પુજ્જલ, તે સર્વ ઔદયિક જાવે હોય, એવી રીતે પુજ્જલ સ્કંધને વિષે ૧ પારિણામિકજાવ, ૨ ઔદયિકજાવ પણ ધ્યાય છે. એટલે અજીવને વિષે પણ જાવ કહ્યા.

૫૦ સં.

॥ ૯ ॥

॥ हवे सात नयविचार संक्षेपयी कहे ठे. ॥

१ नैगमनय, २ संग्रहनय, ३ व्यवहारनय, ४ रुजुसूत्र, ५ शब्दनय, ६ समजिरूढ, ७ एवंजूत, ८ सात नयनां नाम कह्यां.

॥ प्रथम नैगमनयनुं स्वरूप कहे ठे ॥

ज्यां अनेक प्रकारे सामान्य विशेषरूप विचार कही एक पदार्थनो ज्ञाव जाणीए, ते नैगमनय कहीए. जेम कोइक पुरुषने कोइ पुरुषे पूछ्युं के अहो पुरुष ! तुं क्यां वसे ठे ? तेवारे तेणे कह्युं के हुं लोकमां वसुं तुं, एम कहे ठे तेने नैगमनयवादी सामान्य विशेषादिक करी पूछे ठे के, लोकमां तुं किया लोकमां वसे ठे; ऊर्द्धलोक अधोलोक के तिर्गलोकमां ? ते वारे तेणे कह्युं के, हुं तिर्गलोकमां वसुं तुं. तेवारे नैगमनयवादी बोळ्यो के,—तिर्गलोकमां असंख्याता द्वीप समुद्र ठे, तेमां तुं किया द्वीपमां वसे ठे ? तेवारे तेणे कह्युं के, हुं जंबुद्वीपमां वसुं तुं. तेवारे वळी नैगमनयवादी पूछे ठे के,—जंबुद्वीपमां नरतादिक अनेक क्षेत्र ठे, तेमां तुं किया क्षेत्रमां वसे ठे ? तेवारे ते

પુરુષ કહે છે કે, હું ઝરતકોત્રમાં વસુંબું. તેવારે વઢી નૈગમનયવાદી પૂછે છે કે,— હે પુરુષ ! ઝરત-
કોત્રમાં અનેક ગામ તથા નગરાદિક છે, તેમાં તું ક્યાં વસે છે ? તેવારે તેણે કહ્યું કે, હું પાટલીપુ-
રમાં વસુંબું. તેવારે નૈગમનયવાદી બોલ્યો કે,—પાટલીપુરમાં અનેક બ્રાહ્મણ તથા ક્ષત્રિયાદિકનાં
ઘર છે, તેમાં તું ક્યાં વસે છે ? તેવારે તે કહે છે કે, હું દેવદત્તને ઘેર વસુંબું. તેવારે વઢી પૂછે છે
કે,—દેવદત્તને ઘેર અનેક ઝરમા, સાલ, ચિત્રશાલા, સજ્ઞા તથા ગવાક્ષાદિક છે, તેમાં તું કયે ઠેકાણે
વસે છે ? તેવારે તેણે કહ્યું કે, હું ઝરમામાં વસુંબું. એમ જે એક જાવ સામાન્ય વિશેષાદિકે બોલી
તે નૈગમનય જાણવો. વઢી જૂતનૈગમ, જાવીનૈગમ, વર્તમાનનૈગમ ઇત્યાદિક અનેક પ્રકાર નૈગમ-
નયના છે. ઇતિ નૈગમનય વિચાર.

॥ હવે બીજા સંગ્રહનયનું સ્વરૂપ કહે છે. ॥

એક શબ્દે કરી ઘણી વસ્તુને સંગ્રહે તે સંગ્રહ કહીએ. જેમ માર્ગ જતાં આગઢના જાંગમાં વૃ-
ક્ષવૃક્ષી દેખી ગહન સ્વરૂપ જાણી કહ્યું કે, આગઢ વન છે. એ પ્રકારે જે સામાન્ય વચન કહ્યું તે

સંગ્રહનય કહીએ. જે કારણે વનમાં નાનાપ્રકારનાં જેમકે,—ધવ, સ્વદિર, પલાશ, આંબો, લીંમતો, જાંબૂ, તાલ, તમાલ, નાગ, પુન્નાગ, અશોક વૃક્ષાદિક; તથા સસલાં, શીયાળવાં, હરિણ, રોઝ, સંબર, શુકર, સિંહ, ચિત્રાદિક અનેક જીવ; તથા ત્રીલનીપાલ, અનેક ગોકુલ, વાવ, પુષ્કરિણી, સરોવરાદિક ઘણા જાવ સંગ્રહે. પણ મુખ્ય વચન એક જે આગલ વન છે; તે કારણથી સંગ્રહનય જાણવો.

॥ હવે ત્રીજા વ્યવહારનયનું સ્વરૂપ કહે છે. ॥

જે સર્વ હ્યને વિશે નિશ્ચયરહિત. (નિશ્ચય તે કહીએ જે તત્ત્વદૃષ્ટિ પુરુષ એક પદાર્થને વિષે અનેક અધિકાધિક જાણે) તે જ્યાં નથી પરંતુ લોક પ્રસિદ્ધ અર્થ જે ઘટ શ્યામ છે, અથવા રક્ત છે, એ રીતે જે પ્રગટ દેખાય તે ગ્રહે, પણ જગત્માં જે ઘટપટાદિક વસ્તુ છે તે પાંચ વર્ણ, બે ગંધ, પાંચ રસ, આઠ સ્પર્શ છે એવું ન ગ્રહે તે વ્યવહારનય જાણવો. એ નય સામાન્ય અર્થ બોલે નહીં, જેમ ઘટ કહે તે વ્યવહારથી વર્તે, લોકપ્રસિદ્ધ જલ આણવાને કાજે, વસ્ત્ર પહેરવાને કાજે, સ્તંત્ર ધરના

આધાર કાજે, પુસ્તક જણાવને કાજે, ઇત્યાદિક લોકપ્રસિદ્ધ એકેક વ્યવહાર કહેવાય. એ વ્યવ-
હારનય જાણવો.

॥ હવે ચોથા રુજુસૂત્ર નયનું સ્વરૂપ કહે છે. ॥

અતીત કાલ તે ગયો, અનાગત કાલ તે હજી ઉપન્યો નથી, તેને પ્રદેવું તે કુટિલજાવ. તે
બે પરિહરી રુજુ કહેતાં સરલ વર્તમાન કાલ, જાવિત જાવ તેને સૂત્રે પ્રદે તે રુજુસૂત્ર કહીએ. એ-
ટલે એ નય અતીત, અનાગત ન માને, અને વર્તમાન માને. વર્તમાન પણ પોતાના કાલનો અર્થ માને,
પણ પરકીય ન માને. એ નય પાંચ જ્ઞાનમાં એક શ્રુત જ્ઞાનનેજ વાંઢે. બીજાં ચાર જ્ઞાનથી મુ-
ખ્ય વૃત્તિએ પરોપકારનું કારણ નથી જણાતું. શ્રુત જ્ઞાન સર્વ જીવને હિતનું કારણ છે, તે કારણથી
એ નય શ્રુતજ્ઞાન બહુ બહુ કરી પ્રદે, એ રુજુસૂત્ર નય જાણવો.

॥ હવે પાંચમા શબ્દનયનું સ્વરૂપ કહે છે. ॥

રુજુસૂત્ર નયની માફક એણ વર્તમાન કાલને પ્રદે. તેવારે માંદોમાંદે જોડ કયો તે કહે છે. રુજુ

સૂત્રનયવાદી સામાન્યગત અર્થ ગ્રહે. પણ લીંગ વચનનો જોડ કાંઈ ન માને. જેમ તટ એમ કહેતાં
 પુલ્લીંગ બોલાય, અને તટી એમ કહેતાં સ્ત્રીલીંગ શબ્દ થાય, તટ એમ કહેતાં નપુંસકલીંગ થાય પણ
 રુજુસૂત્રનય તટ એ શબ્દનો જ અર્થ ગ્રહે. લીંગનો વિશેષ ન ગ્રહે. અથવા ગુરુ એક વચન, ગુરવઃ એ
 બહુવચન અહીં બેહુ શબ્દે ગુરુ એટલો જ અર્થ ગ્રહે. પણ એક વચન, બહુવચનનો વિશેષ ન ગણે.
 હવે શબ્દનયવાદી શબ્દના લિંગ વચનાદિક જે જોડ છે, તે વિશેષ જુદા જુદા ગ્રહે, તે માટે શબ્દનય
 કહીએ. તથા સમ્યક્ પ્રકારે કાર્યસાધક શબ્દ બોલાય તેને એ માને. જેમ ઇંડ શબ્દના ચાર નિદેશ
 નામ ૧-ઇંડ, ૨-સ્થાપનાઇંડ, ૩-હ્યઇંડ, ૪-જાવઇંડ. એ માંહે શબ્દનયવાદી એમ કહે કે નામ
 ઇંડ, સ્થાપના ઇંડ, હ્ય ઇંડ, એમને ઇંડ કેમ કહીએ ? જે જાણી ઇંડનું જે કાર્ય તે કરી શકે નહીં
 એ કારણથી ઇંડ કહેવાય નહીં. આકાશ ફૂલની પેરે, જેમ ફૂલનું કાર્ય તે આકાશ કુસુમથી ન
 થાય. તેમ અહીં પણ જાણવું. એક જાવઇંડ તે ઇંડ કહીએ, શક્ર કહીએ, પુરંદર કહીએ. इत्यादिक
 અનેક ઇંડનાં નામ તે જાવ ઇંડને મળે એ શબ્દનયવિચાર કહ્યો.

॥ हवे ठठा समजिरूढनयनुं स्वरूप कहे ठे. ॥

समजिरूढनय एम कहे जे जिन शब्दे (शब्द जेदे) अर्थ जिनज दोय, घट शब्दनो अर्थ जिन, कुंज शब्दार्थ जिन, घट शब्दे करी कुंज कहीए ते अवस्तु कहेवाय. जेम कोइ शिष्य पुढे के, हे जगवन् ! इंडने शुं कहीए ? तेवारे श्रीगुरु इंडना जाव, अन्य पर्याय शब्द कही देखामे ते; कया के, इंडने शक्र कहीए, पुरंदर कहीए; शचीपति कहीए. बीजां पण इंडनां नाम ठे ते कही देखामे. एटले नामांतरे कही शब्दनय मते एक इंड लाजे. समजिरूढवादी इंड, शक्र, पुरंदर, ए प्रकारे जिनार्थ माने. परम ऐश्वर्य करे ते इंडपदनो अर्थ. शक्तिप्रधान ते शक्र, पुरंदर शत्रु तेनो नाश करे ते पुरंदर. जे इंडपदनो अर्थ ते शक्र पुरंदरणी केम मळे, अने शक्र पुरंदर ए इंडपदना अर्थणी केम मळे, एटले इंड, शक्र पुरंदर ए एकांथी केम कहेवाय. एम जिन अर्थे वर्तमान शब्द, जो जिन अर्थने पर्याये मेळवीए तो इंडनो पर्याय घट केम न कहीए. इत्यादि समजिरूढ नयना अनेक जाव ठे. अहीं आगळ शोभाज देखामया ठे.

॥ हवे सातमा एवंजूतनयनं स्वरूप कहे ठे. ॥

जेवो शब्दार्थ तेवो निश्चय करी स्थापे, जे वस्तु जे काले पोतानी अर्थक्रिया करे ते वस्तु कहीए. जेम “राजति शोभते इतिराजा.”—उत्र चामरादिवमे शोभेते राजा कहीए. ते पर्षदामां बेठां चामर ठलाय तेवारे, परंतु स्नानादिक वेलाए ते अर्थ विना राजा न कहेवाय. एमज कुलवर्द्धन जे कुलने वधारे ते कुलवर्द्धन कहीए. जो ते कुल वधारे नहीं तो ते कुलवर्द्धन केम कहेवाय. एज प्रमाणे रूमो वर्ण ते सुवर्ण, रत्ननो आगर ते रत्नाकर सुधानो आकर ते सुधाकर कहेवाय. एवा अनेक ज्ञाव जेवां नाम तेवा परिणाम जे आय ते एवंजूत नयवादी प्रमाण करे. ते एवंजूत नय संक्षेपशी कह्यो.

हवे ए सात नय ध्यार्थिक, पर्यायार्थिक नयमां अंतर्जूत आय. प्रथमना चार नय जे १ नैगम, २ संग्रह, ३ व्यवहार, ४ रुजुसूत्र. ते ध्यार्थिक नय कहीए. आगलना त्रण नय शब्द, समजिरूढ, एवंजूत ते पर्यायार्थिक नय कहीए.

हवे ए सात नयमां जो निश्चय ज्ञावशी एक नय प्रमाण करी जे आगमनो अर्थ विचारे ते

षट्द्रव्य
स्वभाव-
नय
॥१३॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

दुर्नयवादी कहीए अने जे सात नय सहित अर्थ विचारे ते स्याद्वाद, यथार्थवाद श्रीवीतरागनो
मार्ग जाणवो. ए सात नय श्री ७०० नय उपजे. चार बोले करी रहित तेने नाम निक्षेप कहिए. ?
जाति १-गुण ३-कर्म ४-जोग ए चार बोले सहित ज्ञाव निक्षेप ठे. जाति कोने कहीए? जेमके गाय,
जैस, बकरी, एरुका इत्यादि जाति नामज्ञावनिक्षेप. गुण जेमके ज्ञानी, ध्यानी, त्यागी, वैरागी
इत्यादिक गुण ज्ञाव श्री निक्षेप. कर्म; जेमके सोनार, लोहार, कुंजार, बजाज, सराफ इत्यादि
कर्मज्ञावनिक्षेप. जोग; जेमके वस्त्रवंतने वस्त्री कहीए, तेमज दंरुवालाने दंरुी कहीए, खरूगवा-
लाने खरूगी कहीए इत्यादिक ज्ञावनिक्षेप. ए चार बोले करी ज्ञावनिक्षेपो नुलखीए, (जाणीए)
ए चार बोलो श्री रहित त्रण निक्षेपा जाणवा. नाम ते नाम मात्र. स्थापना ते आकार मात्र, इव्य.
ते वस्तुनो ज्ञाजन मात्र. ए त्रण ज्ञावना रहित नैगमनयना ३ जेद ते दश प्रकारना इव्यार्थिक
नय श्री गणीए तयारे दशत्री ३० आय. संग्रहनय श्री गणीये तो दशहुए वीश आय. व्यवहार नय श्री
गणीये तोए पण वीश आय. एम चालीस आय. सर्व मली ७० अया. रुजुसूत्रना १. ६ प्रकारना पर्या-

प० स०

॥१३॥

यार्थिकश्री गणीए तो ठडु १२ आय. शब्द, समञ्जिरूढ, एवंजूत ए जेदश्री गणीए तो ठत्री १७ थाय, सर्व
मली १०० आय, ते १०० जेद स्यात् अस्ति ? स्यात् नास्ति, स्यात् अस्ति नास्ति, स्यात् अवक्तव्य, स्यात्
अस्ति अवक्तव्य, स्यात् नास्ति अवक्तव्य, स्यात् अस्ति नास्ति अवक्तव्य ए सातेने सोए गणवाथी सातसें
आय ठे. वली घणा जेद ठे, ते सर्वे प्रमाण करी एक बोल स्थापतां श्री वीतरागनी आझा प्रमाण
आय. एकांतवाद ते मिथ्यात्व एम जाणी श्री जिनांगम साचां सदही. सम्यक्त्व निर्मल करवुं.
(तमेवसच्चं निस्संकं जं जिणेदिं पवेश्यं) इति वचनात्. श्रीरस्तु.

इति श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपागङ्गाधिराजयुगप्रधानश्रीपार्श्वचंद्रसूरिकृत-

**श्री षट्द्रव्य स्वभाव नय विचारः
संपूर्णः**

अथ श्रीअरनाथजिन स्तवन.

(लाग्या दोय पिचाशके झूरे आति घणुं हो लाल-ए राह.)

अमल विमलगुण अधि समाधिरसैं ज्यो हो लाल समाधिरसैं ॥ जगतजंतु सुखकाज तारु
जलैं अवतर्यो हो लाल तारुजलैं ॥ दशविधि मुनिवर धर्म साधन जंणी संचर्यो हो लाल साधन
जंणी ॥ वस्तु तत्त्व सुध्यान स्वामी मुझ वर्यो हो लाल स्वामी मुझ ॥ १ ॥

अर्थ-श्री अरनाथजी कहेवा ठे ते संबंघमां कविवर मुनि वाघजी कहे ठे के-हे ज्यो
जीवो ! श्री अरनाथप्रभु अमल एटले के रागद्वेष वगेरेनी आचरणारूप मलभी रहित ठे, विमल
एटले के ज्ञावनज्वलता ज्ञानादि गुणना समुद्ररूप होइ समाधिरसवमे जरपूर ठे. (समाधिनुं
लक्षण ए ठे के-आत्मगुणोभी जे विपरित प्रवर्त्तन ते उपाधि कहेवाय ठे, अथवा तो विषयकषाया-
नुयायी प्रवर्त्तन रूप उपाधि, किंवा तप्त-उद्धत-वक्रता परिणामादि सर्व विज्ञाव रूप उपाधिनुं

અરનાથ
સ્તવન
॥૧૫॥

નિવર્તન, સકલગુણ સ્વરૂપ પરિણામી થઈ આત્મગુણની વસ્તુમા સ્થિર થવું તે સમાધિ રસથી
ઝરપૂર-પૂર્ણ સમાધિરસમયી છે.) પુનઃ પ્રજ્ઞુ કહેવા છે ? સકલ જંતુ અર્થાત્ સૂક્ષ્મ એકેંડી-બેંડી-
તેંડી-ચઢરિંડી-પંચેંડિ-ત્રસ અને આવર એ સમસ્ત જીવને સુખ કરનારા છે. ઇટલુંજ નહીં પણ સંજી
જીવ નર પંચેંડીને જીવસમુદ્ધી તારનારા છે એ જાણે અવતર્યા; કેમકે એ તારક પરમાત્મા ક્રમા
માર્દવ વગેરે દશ પ્રકારનો જે શ્રમણ-સાધુ ધર્મ તે સાધ્ય કરવાની સાધના કરવા પ્રવર્તમાન અર્થાત્
પરમ ક્રમા, પરમ માર્દવ, પરમ આર્જવ અને પરમ મુક્તિમયી ધર્મના જોક્તા થઈને સંચર્યા છે અને
વસ્તુ-જીવસ્વરૂપ એક શુદ્ધઃ નિષ્કલંક આત્મ ચિદાનંદધનના અનુજીવ-યથાર્થજ્ઞાન સદ્ વેદ્ય સંવેદક
પદ્યુક્ત ધ્યાન મુજાને શ્રી અરનાથસ્વામી વર્યા છે અર્થાત્ એ મુજાને પામેલ છે. ॥૧॥

સુમતિ આચરણારીતિ પરમ સુચિ યોગતા હો લાલ પરમ સુચિ ॥ શમ દમ ગુણ અગ્નિરામ
ગુપતિ જિન સાધતા હો લાલ ગુપતિ ॥ પરપરિણતિ પરિરાગ નહીં જાવ દ્વેષતા હો લાલ નહીં જાવ ॥
દીઠા શ્રી અરનાથ મહારસ જ્યાસતા હો લાલ મહારસ ॥૨॥

અ૦સ્ત૦

॥૧૫॥

અર્થ:-નપર બતાવેલી મુશની અંદર સુમતિની આચરણાયુક્ત રીતિવને પરમ ન્તકૃષ્ટ પવિત્ર
 ગુણવંત જે યોગ તે મયી છે, તથા શમ દમના ગુણોવને મનહર ગુપ્તિ સાધના અલંકૃત અર્થાત્ ગુપ્તિ
 ત્રયાત્મક છે. પુનઃ પર એટલે પુજ્જલની પરિણતિથી (અશુદ્ધતા-જ્ઞાનાવરણાદિક કર્મ-કામ ક્રોધાદિ
 આત્મધર્મથી જિન્નપણું તેને પુજ્જલપરિણતી કહેવાય છે તેનાથી) અદ્વેષતા-અનાદરપણું છે-મતલબ
 એ કે જેમણે પર પરિણતિ નપર રાગજ્ઞાવ દ્વેષજ્ઞાવ તજી લીધેલ છે અને જે આત્મિકજ્ઞાન શુદ્ધ
 રૂપતામાં પ્રવર્તનારા છે તે પ્રજ્ઞુને મેં જવચક્રમાં અમણ કરતાં કુદેવની વાસનાએ એટલે કે જે દેવ-
 પદવીની યોગ્યતાવાલા નહીં તેવા નામના દેવને દેવપણાની બુદ્ધિથી માની લઈ અથવા સુદેવ-વીત-
 રાગપ્રજ્ઞુને કર્તૃત્વ વગેરે દોષથી કોઈ સમય પણ પ્રજ્ઞુની પ્રજ્ઞુતા ધ્યાનમાં લીધી ન હતી તે જવસ્થિ-
 તિના પરિપક્વપણાને લીધે પૂર્વપુણ્યોદય થતાં શ્રી અરનાથ પરમેશ્વરનાં દર્શન અયાં-અથી:- ॥૧॥

નિરખી નિમિત્ત સંયોગલહે ગુણ વિસર્યો હો લાલ લહે ગુણા ॥ અજકુલગત હરી દેખિ હરીને
 સંજયો હો લાલ હરીને ॥ આતમશક્તિ સંજાલી પરમપદને વર્યો હો લાલ પરમપદ ० ॥ હવે

करता करम क्रियाथी नसर्यो हो लाल क्रियाथी नसर्यो० ॥३॥

अर्थः—ए प्रभुदर्शनना निमित्त संयोगवने मने एक महान् लाज थयो एटले हुं पोतानुं आत्मस्वरूप-शुद्ध चिदानंद लक्षण अनादि अतीत काल (वीतेला लांबा समय) श्री विसरी गयो इतो ते महारस-आत्मस्वरूप अनुभवरस अन्यासी श्रीप्रभुजीने निरखतां पुनः मने प्राप्त थयुं अने जाणपणामां आव्यो. (में मारुं स्वरूप नलख्युं.) एटले के, जेम तुरतनुं जन्मेलुं सिंहरानुं बच्चुं बकरांनुना टोलामां जइ चढतां बकरांनुनी संगति—सहवासना संयोगवने बकरांनुना जेवुं—आचरण करवा लाग्युं; परंतु तेनी स्थिति परिपाके कोइ एक बीजो सिंह ते सिंहबालकनी नजरे पम्यो जेशी तेना जेवुंज पोतानुं स्वरूप जणातां, ' हुं बकरांनुना कुलनुं नथी; पण आ सिंहना कुलनुंज हुं ' एम पूर्णपणे जाणी स्वस्वरूपने लांबा वखतथी विसारी मूक्युं किंवा संगति संयोगे विसरी गयुं इतुं तेने निमित्तसंयोगवने पुनः ध्यानमां लोधुं, एटले तुरतज तेणे बकरांनुना टोलाने त्यागी दइ पोताना सिंहकुलने प्राप्त कर्युं; तेम मारा आत्माए पण चूली गयेल स्वरूपने प्रभुदर्शनना निमित्त

संयोग प्रतापशी पुनः प्राप्त करी लीधुं. मतलब ए के में मारुं आत्मिकशक्ति ज्ञानपणुं स्मृतिमां लावी परमपदरूप ज्ञानने प्राप्त कर्युं—(मिथ्यात्व-कुमतिनुं स्थल त्यागी समताना घरमां ज्ञान प्राप्त करी स्थिति करी.) आटला समय लगी विषयसुखना अजिलाषशी मारो आत्मा विषयसुखनो अविरतकर्त्ता हतो, ते ब्रम ज्ञागी जतां विषयसुखशी पाठा हठी—प्रभुना निर्विकार देदारवमे अव्याबाध सुखनो अजिलाषी अयो अने आव कर्मरूप कार्यनो कर्त्ता हतो ते हवे संवर निर्झरारूप कार्यनो कर्त्ता अयो. ॥३॥

सत्तागुणें ए जीव हुवे अति निरमलो हो लाल हुवे अति०॥ जिम स्फाटिकरँगजेद दीसे पण नवि मिढ्यो हो लाल दीसे पण०॥ डुष्ट उपाधि विज्ञाव मिढ्यो नवि शामलो हो लाल मिढ्यो नवि० ॥ आनंदघन पद लील विलासी हीरलो हो लाल विलासी हीरण ॥४॥

अर्थ—मारो जीव सत्तागुणवमे इव्यास्तिक संग्रहनयें निर्मल—निष्कलंकी-असंगी-अरूपी वे, जेम के स्फटिकरत्न कोइ पण रंग वगेरे वा कुंदनना संयोगवमे जित्त जित्त प्रज्ञावंत ज्ञासे वे;

परंतु ते प्रजा स्फटिकना रंगथी जिनज होय बे. कंइ संग कर्याथी स्फटिकरंगवंत अयो गणाय नहीं. तथापि अपरीक्षक (अजाण) लोको स्फटिकने निर्मल बतां रंगदार माने बे. तेमज कर्मना संगवने आत्मा अशुद्धरूप ज्ञासे बे; तदपि सत्य रीते जोइशुं तो ते निर्मलज बे. दुष्ट उपाधि तथा विजाग आत्मगुण विपरित प्रवर्त्तनवने तेनाथी शामेल देखाय; परंतु ते श्याम-मलिन अयो कहे-वाय नहीं; केमके ते चिदानंदघनपद लीलानो विलासी-परमेश्वर पुजलादिकना संगी न अवाने लीधे परम अव्यय आनंदरूप चिडूपावस्थान रूपलीलानो विलासी हीरानी पेठे सदा निर्मलजरहेबे. ॥४॥

ज्ञासे परम स्वरूप सदा मुज सांजरे हो लाल सदा मुज० ॥ व्यक्ताव्यक्तनी ठाक मोहादिक कृतरे हो लाल मोहादिक० ॥ अमल अखंन सुजाव सुचिध्यान आदरे हो लाल सुचि ध्यान० ॥ तुमपद-पंकज सेव मुनि वाघ आचरे हो लाल मुनि वाघ० ॥ ५ ॥ ॥ इति ॥

अर्थ:-मारुं स्वरूप शुद्ध सत्तारूपी अनंतज्ञान दर्शन चारित्र-आनंद स्वरूप-कर्ता स्वरूप-जोक्ता स्वरूप परिणामी असंख्यात प्रदेशी प्रति देखाय बे तथा अनंतपर्यायी नित्यानित्यादि अनंत

સ્વજ્ઞાવી સ્વકીય કારકચક્ર પરિણામી છે, તે હમેશાં મને' યાદ આવે છે-જ્ઞાનદૃષ્ટિગોચરમાં વિદ્યમાન જ્ઞાસે છે તે માત્ર શ્રીઅરજિનની કૃપાનોજ પ્રતાપ છે. વ્યક્ત અને અવ્યક્ત એ બેનું મિથ્યાત્વ એકેન્દ્રી-આદિ સમસ્ત જીવને હોય છે તે પૈકી વ્યક્તમિથ્યાત્વ પંચેન્દ્રિયરનેજ હોય છે તેથી તેકુદેવકુગુરુ અને કુંધર્મમાં લયલોન-મગ્ન અર્થ મહા મોહરૂપ મદિરાની કેફમાં ઢાકો રહેલ હોય છે તેના પ્રતાપથી તે શુદ્ધ દેવ શુદ્ધ ગુરુ અને શુદ્ધ ધર્મને પિઠાની શકતો નથી. પૂર્ણ મિથ્યાત્વવને મોહમાં બકથાથી બૌદ્ધ-સાંખ્ય-જૈમિનીય-વૈશેષિક-ગૌતમીય-જ્ઞાન-પ્રજ્ઞાકર-મીમાંસક આદિ વિવિધ મતની કલ્પનાને લીધે શુદ્ધ દેવ-ગુરુ-ધર્મ જાણી ન શકે; પણ શ્રીપ્રજ્ઞના દર્શનવને મિથ્યાત્વની જૂલ દૂર અર્થ જતાં નિજધર્મની પ્રાપ્તિ અર્થ, તેથી અમલ-કર્મમલરહિત અર્થ-સ્વ-સ્વ-સ્વ ન થાય તેવું સ્વાત્મસ્વરૂપ સ્વજ્ઞાવ આત્મિકજ્ઞાવ પવિત્ર ધ્યાનના આદરવાથી પર ગુણ નિવર્તનાર્થે સ્વીયગુણની પ્રવર્તનાવને વિજ્ઞાવનું વિરમણ અને સ્વજ્ઞાવની રમણતા અર્થ તેના પ્રજ્ઞાવે પરિણમન પ્રવૃત્તિ એ બેનું એક ધર્મે યવાથી હે પ્રજ્ઞ ! આપના ચરણકમલની સેવના આ વાઘમુનિ નિરંતર નિજગુણરાગી બનીને આચરે છે અર્પણ

आपनाज ध्यानमां मग्न थइ रहेल बे. ॥५॥ इति श्रीअरजिन स्तवन.

॥ अथ आवश्यक अक्षर प्रमाण स्वाध्याय. ॥

सुण सुण जीवरे शीलामण श्री जिनतणी, जे ज्ञाखेरे हित कारण त्रिजुवन धणी,
अनुयोगेरे आवश्यक करवो कह्यो, साहु साहुणीरे श्रावक श्राविका सदह्यो ॥त्रुटक॥ सदहिये निरतो करे
जवियण दिवस निसि अंतरालए, अतिक्रम व्यतिक्रम अतिचारा यथाशक्ति टालए, जिनवयण वाणि
विमल पाणि पापपंक पखालए, जवन्नमण करतां डुल्लह लाधी आण निरति पालए ॥१॥ चालती ॥ विधि
विनारे वार अनंति तैं कयों, आवश्यकरे काज न कोइ तुज सयों, जिम जोजनरे विधिशुं कीधे
जीवीये, ते अविधिरे कीधे इह जव रीबीये ॥त्रुटक॥ इम जाणि विधिश्युं करो निरतो सूत्र साखे संज-
लि, संसार आरति सर्व टाली जेम पूगे मन रली, एक खंघ बह अध्ययन तेनां ग्रंथमान विचारीये,
सतअधिक पणवीस (११५) श्लोकनी सूत्रथी मन धारिये ॥२॥ चालती ॥ तिह पहेलोरे सामायक समता
करि, ते करियेरे पाठवे नकए मनें धरि, तीन श्लोकारे अक्षर पणवीस गणो, बत्रीसैंरे अक्षर श्लोक

ज मनज्जणो ॥त्रु०॥मनज्जणो तसु फल कह्यो जिणवर मोक्षना सुख पामिये, मद मान मञ्जर लोज टाली
कर्मअरि शिर नामिये; तसु दोष त्रीस डु आगला सविटालि सावध परिहरि, मन वचन दस दस
बार काया दोष एम निराकरि ॥३॥चालती॥ हवे बीजोरे चोवीसण्यो जाणीए, तसु अक्षररे बसैं पंचावन
माणिये; शतश्लोकारे अक्षर एकत्रीस साहिया, फल दंसणरे करें विसोधिति साहिया ॥त्रु०॥ वंदनय
त्रीजो जयण साते श्लोक अक्षर डइ सुणो, करें निर्जर ज्ञावे देतां राग बंध ते शुज गणो; सौज्जा-
ग्यवंत सरूप जनने प्रीतिकारी सो हुवे, आदेयवयण जिणाण फल ते एह परजव जोगवे ॥ ४ ॥
॥डुहा॥ आवश्यक पणवीस तसु, दोष बत्रीस विचार ॥ टालि दूषण वंदिये, गुरुगुणमणिजंकार
॥ ५ ॥ टाल ॥ पम्किमणारे तुरिय जयण बढ सूत्र ए, न कचइचनरे इरियावहीयति सूत्रए; सवि
श्लोकारे बिहुत्तरि अधिक अठार ए, ते अक्षररे सयचनवीसति साठ ए ॥त्रु०॥ इम धारि अक्षर अरथ सूधो
करे पम्किमणुं सदा, व्रत बिड्ठांके रहित आश्रव सबल चारित्र नहु कदा; सावधान पंचय समिति
गुप्ति गुपत चरण नवेगलो, इम कह्यो उत्तराध्ययन गणधर तेहनो फल सांजलो ॥६॥चालती ॥ कानस्स-

आवश्य-
कअक्षर
प्रमाण
॥१९॥

गेरे ऊयण सत्त सुय जिणे कहा, नक इहारे तस्सुत्तरियति संग्रह्या; श्रीश्रुतप्रवरे सवल्लोए अरिहंत
चेइआ, सिद्धस्तवरे सात पाठ ए वेइया ॥त्रु०॥ अठारश्लोका वीस अधिका सात अक्षर तेइमा, नगणीस
दूषण टालि करतां डुक्क बूढे देइना; प्रायञ्चित्त शोधिये हृदय शीतल जार ठंमी जेम सुखी, इह
होइ तिम शुभध्यान ध्यावत आय मुनीमांहे ते सुखी ॥७॥डुहा ॥ अन्नबुसादिय सुहुम, दृष्टिअंति ए
वार ॥ चउअग्नि ठंदण धामिअहि, कानसग सोल आगार ॥८॥ चालती ॥ पञ्चखाणरे ऊयण पाठ बारह
जणो, नमु १ पोरसिरे २ पुरिमह ने ३ एकासणो ४; एकठाणरे ५ आंबिल ६ विगइ नविगइ ७, ए
बेबेरे एकज अन्नतठंडुइ ८ ॥त्रु०॥ एक चरिमदिन जवचरिम नवमो ए दसम चीवर ठंरुणं १०, पाणस्स
११ अज्जिग्रह १२ चिहुंपरे ए करे आतममंरुणं; पणवीस अक्षर श्लोक दश ए मान इम संज्जारिये,
पञ्चखाण करी मन शुद्ध पात्ती इहपसरत वारिये ॥९॥ चालती ॥ नवकारसीरे दो आगार ठे पोरसें,
पुरिमहरे सत्तविगइ निविगइ विषे; नव नव गिणेरे एकासणे एकठाणिए, अठस्तयरे आंबिल अठ-
ति जाणीए ॥त्रु०॥ उपवास पंचय बहयपाणसि चरिम चउ चउ अज्जिग्रहे, चउवस्स ठंरुणि कहा मुनिने

आ०प्र०

॥१९॥

एम नवियण सदहे; एम सर्व मेली अया एकुत्तरि यथायोगे चितधरो, वंदणय युंग गुरुपाय देइ
 तासु साखे ऊचरो ॥१०॥ चालती ॥ ग्रंथ संख्यारे एकसो ढप्पन्न साहिया, ते श्लोकारे अक्षर एकत्री
 साहिया; वारंवारं गणना करतां ते सही, श्लोक एकसोरे पंचवीसाधिकते नहीं ॥त्रु०॥ श्रुति जाणी
 इम एगतीस श्लोका अक्षरा इगतीस ए, ते काढी निरतो धमो करिये एकसो पंचवीस ए; अध्ययनि
 चउथें आठ श्लोका तेर अक्षर पंचमें, अठ चउदे श्लोकात्रीस बीसेऊण अक्षर ढढमें ॥११॥ चालती ॥
 फल एहनोरे अध्ययने गुणत्रीसमें, तेह ज्ञाख्योरे विस्तरि जिण चउवीसमें; इम सांजलीरे उत्तम
 आवश्यके रमे, मानवज्जवरे लाधो आलि न निगमे ॥त्रु०॥ निगमे नहीं यति साहु साहुणि सावया वली
 साविया, जिनवचनरसे जसु चित्त लाग्यो नमे तसु सुरज्जाविया; निर्युक्ति लघुगुरुवृत्तिचुणीं
 आवश्यकथी उद्धरी, सज्जाय कीधो श्री समरचंदे सुगुरुमुख धारी करी ॥१२॥ उहो ॥ चार सहस अक्षर
 सवे, गणना करो प्रमाण ॥ श्रीपार्श्वचंड विनयी कहे, धरज्यो हिये सुजाण ॥ १३ ॥ इति श्री
 आवश्यक अक्षर प्रमाण स्वाध्याय ॥

॥ अथ श्री मोहवल्ली भास. ॥

॥ श्री पार्श्वघंड सूरीश्वरजी सद्गुरु ज्योनमः ॥ ठाल वणजारानी ॥ मोह लाग्योरे चरम
जिणेंसर वीर, गर्जवास मांही ठतां मोह लाग्योरे ॥ मो० ॥ व्रत लेवानो नीम, मातपिता
मुज जीवतां मो० ॥ १ ॥ मो० ॥ प्रसनचंद ऋषिराय ॥ काननमें कानसग रह्यो ॥ मो० ॥ मो० ॥
सांजली पुत्रनी वात, मोहराय बाणे ग्रह्यो ॥ मो० २ ॥ मो० ॥ श्री श्रेणीकनो पुत्र, नंदिखेण
सरीखो यति ॥ मो० मो० ॥ ते वेश्या घरजाइ, वेष मूकी थयो घरमती ॥ मो० ॥ ३ ॥ मो० ॥
आडकुमर ऋषिराय, पंचसैं मूकी सुंदरी ॥ मो० ॥ मो० ॥ ते पण नारिपास, वरस चोवीस
पर्यो फिरी ॥ मो० ॥ ४ ॥ मो० ॥ अस्त्रक अणगार, कामरागते रोलव्यो ॥ मो० ॥ मो० ॥
तिण अवसर एक नारि, घरमांहे घाली जोलव्यो ॥ मो० ॥ ५ ॥ मो० ॥ आषाढभूत
मुनिंव, गयो नाटिकघर विहरतो ॥ मो० मो० ॥ दीगो लाडुकाज, नाटकणी रूप फेरतो ॥ मो० ॥
मो० ॥ ६ ॥ ते मुनिवर ततकाल, हावजावशी घर रह्यो, ॥ मो० मो० ॥ श्री ललितांगकुमार,

संचाराने जल वह्यो ॥ मो० मो० ॥ ७ ॥ संजुत अणसणमांहि, वेणी फरसणी चित चलयो ॥ मो०
मो० ॥ चित्र सरीखा मित्र, तेहने वचनें नवि जळयो ॥ मो० ॥ ८ ॥ मो० रहनेमि चरस शरीर,
राजुल देखी मन पमथो ॥ मो० ॥ मो० ॥ कोणिक राजने काज, कठपिंजर श्रेणिक जमथो ॥
मो० ॥ ९ ॥ मो० ॥ कनकरथे नकसांन, पुत्र विगामथा लोहणी ॥ मो० ॥ मो० ॥ श्री सिजांजवसूरि,
आंसु ठळ्यां सुत मोहणी ॥ मो० ॥ १० ॥ मो० ॥ मयणरेहाने रूपे, हणयो सहोदर मणिरथे ॥ मो०
॥ मो० ॥ पढम जिणेसरमाय, अंध टळी देखे पथे ॥ मो० ॥ ११ ॥ मो० ॥ दीरघ राखण हेत, चुल-
णीए सुत मारियो ॥ मो० ॥ मो० ॥ मंत्रीसर परपंच, पुरुषरतन जगारीओ ॥ मो० ॥ १२ ॥ मो० ॥
हरिना बुटया प्राण, बलजड लेइ फिरतो जुओ ॥ मो० ॥ मो० ॥ ब्रह्मवत्त ठेळले काले, कुरुमती
मुखे लवतो सुओ ॥ मो० ॥ १३ ॥ मो० ॥ सगरतणा सवि पुत्र, साथे गया यममंदिरे ॥ मो० ॥
मो० ॥ देवे दीधी सीख, ते आदर चित दृढ करे ॥ मो० ॥ १४ ॥ मो० ॥ अश्मत्तो ऋषिबाल,
काचलीये जल मोहतो ॥ मो० ॥ मो० ॥ कुमर इलाची पुत्र, नाटकणी मन मोहतो ॥ मो० ॥ १५ ॥ मो० ॥

मोहवल्ली
भास
॥२१॥

दायी हारने काज, पञ्चमावइ वचने वढ्यो ॥ मो० ॥ मो० ॥ कीधो बहु संहार, कोणीक चेनासुं
जीर्यो ॥मो०॥१६॥मो०॥ शालिज्जनो बाप, पेटी पूरे दिन प्रत्ये ॥मो०॥मो०॥कयवन्नाना पुत्र, पिता
परख्यो सहु ठते ॥मो०॥१७॥ मो० ॥ ज्ञवाहुनो शिष्य, जृष्ट ययो घरमांहि बसी ॥मो०॥मो०॥
चूक्यो कोइया जोइ, सींदगुफावासीऋषी ॥मो०॥१८॥मो०॥ बाहुबल ज्ञरतेश, कीधा ज्ञगमा अति
घणा ॥ मो० मो० ॥ रामरावण वलि देख, सीता काजे विमंबणा ॥ मो० ॥ १९ ॥ मो० ॥ शब्द
रूप रस गंध, फरस विषय रस रंजिये ॥मो०॥ मो० मृगलो वलिय पतंग, मीन ज्ञमर गज गंजिये
॥ मो० ॥ २० ॥मो०॥देखी मोहनरूप, चित्त धरे धीरज सदा, ॥ मो० मो० ॥ ते तो पुरुष प्रधान
डुख न पामे सही कडा ॥मो०॥२१॥मो०॥ गौतम जंबु मेघ, वयरकुमर धुलिज्जद्र वली ॥मो०॥मो०॥ ए
मोटा मुनिराज, नमतां पोचे मनरली ॥मो०॥२२॥मो०॥खंजनयरपरतख, थंजण पास सेवा विषे ॥मो०॥
मो०॥ श्री पदमचंदसूरि जोरु, कहे सहु लोक रहो सुखे ॥ मोह लाग्योरे ॥ मो० ॥ २३ ॥
इति श्री मोहवल्ली ज्ञास संपूर्ण ॥

मो०भा०

॥२१॥

॥ नै नमः ॥ अथ श्री शीलनो रासः ॥

पहिलुं प्रणाम करुं जिनराय, लागुंजी गोयम गणधर पाय ॥ सुगुरुवाणी वली संजुरु,
नूलो अकर आणजो ठाय ॥ रास रचीशुं रलिआमणो ॥ जे सुणी शील हीये थिर आय ॥
कोकिल जे कलरव करे, मास वसंते ते अंब पसाय ॥ १ ॥ के सील अखंमिit सेवज्यो, धर्म अठेजी
अनेक प्रकार ॥ सील समाणोजी को नहीं, सूत्र पुराण कुराण विचार ॥ सील सह कोइ वर्णवे
जाइ सीलसुं मंरुजो प्रीति अपार ॥ पररमणी जणणी गिणो, आंख मींची मतकरो अंधार ॥
कालेही परजवे पहोचवो, डुख देसि तिहां कामविकार ॥ आकही अंब न लागशे, तुमे संबल
लेज्योजी समकित सार ॥ सील संघाती जो मिले, रतनजमिit जाणुं सौवनहार ॥ तणु सिणगार
सौहामणो, सील समो नहीं कोइ आधार ॥ के सील अखंमिit सेवज्यो ॥ आंचली ॥ सीलना
गुण किहां किइ मुज नाण, सरसलिलां नहीं कुंजनो ठाण ॥ नडुपें न अंबुधि कोइ तरे, जो पण
मुज अठे अलप विनाण ॥ तो पण सील वखाणशुं, हारुय करो मत कोइ सुजाण ॥ बालक बांछ

शीलनो
रास
॥२२॥

पसारीने, शुं न कहे कहो सायरमाण ॥ १ ॥ के० ॥ जेवो चंचल कुंजरकान, वेगे पके जिम
पाको पान ॥ जेवी चंचल वीजुली, जेवो चंचल सांझनो वान ॥ भाज्जअणी जल जेहवो, तेवो
योवनशुं अलिमान ॥ क्षिण क्षिण जाये ठे ठीजतो, विषय म राचजो विषसमान ॥ २ ॥ के० ॥
पंकित बोलिजे तेहवो बोल, जेहवो जाणिजे एह अमोल ॥ जिम तिम बोल न बोलीजे, विषय कह्या
किम विष समतोल ॥ अचल सिद्धारथ अंतरो, चिंतव्यो दुख न देइ निटोल ॥ जो विष जोजन
वारीजे, विषय चिंत्यां जीव जाये इहबोल ॥ ४ ॥ के० ॥ चोपे संवरे दसमेजी अंग, अर्थ कह्यो
ते सुणो मन रंग ॥ अंगथी आलस परिहरो, चतुर चतुरविध संघने संग ॥ वाणी जोजनगामिनी,
श्री वीर वखाणिय सील सुचंग ॥ सगुण मानस मन मानीओ, ए कहेजां सदा सील अजंग
॥ ५ ॥ के० ॥ ग्रहणमांहे वनो जिम चंद, फूलमांहे वनो जिम अरविंद ॥ नूखणो मोरु नलो
नणयो, मणिहिं वैभूर्य जेम अमंद ॥ मेरु महीधर मांहे वनो, गजहिं औरौवण जेम गइंद ॥
ध्यानइ शुकल सराहि जे, धर्म मांहे तिम सील नरिंद ॥ ६ ॥ के० ॥ चंदनमांहे गोसीस वखाणि,

शी०रा०

॥२२॥

वनहमांहे वनो नंदन जाणि ॥ सरितह सीत वनी सही, साधुमांहे वनो जेम अरिहंत ॥ वृक्षह
जंबू सुदंसणा, वस्त्रह खोम जिसो जसवंत ॥ लसेह शुकल सुलहणा, ज्ञानमांहे वनो केवलज्ञान ॥
दानमांहे वनो अन्नय जे दान, आंगरे अंबुधि जाणिजे, धर्ममांहे तेम सील प्रधान ॥ ४ ॥ के० ॥
सगुण माणस तमे सांजलो रास, जो अढे जोवन वनह निवास, तां सरखा रहजो सही, इण
वने सुग्धने मंरिओ पास, वेसे विलासे म झूलज्यो, इण वने दलपति आये ठे दास, आखे अणी
किमे उगरो, मोने ठे अंग करे सुखे दास, इण वने वसी राक्षसी, दृष्टि देखत करे सीलह आस
॥ ५ ॥ इण वने चित्तनी चोरणहारि, कामकटक मोह नायका नारि ॥ लोयण बाणह वरसती
लहकती वेण तीखी तरवार, लाख चतुर आगे लुटिया, अरहनकादिक आडकुमार, संजम धन
लीधोरे धूतारि, वझर समा विरला इवे, जेणे उतारियस्त्री अहंकार, ते सरखा तुमे नहीं झुझणहार,
नारीनी संगति वारहीवारि ॥ ६ ॥ के० अथिर जिसी अढे आज्ञनी बांय, अथिर जिसी होवे
कायर बांह, अथिर कन्याधन जेइवो, अथिर जिसो अढे ठारनो त्रेह, अथिर जिसो राजा डबलो

शीलनो
रास
॥२३॥

अधिर जाणे तिसो नारीनो नेह, प्राणजो आपे जे एहने, ठेहमे तोइ दिखाले ठेह ॥ १० ॥
के० ॥ जो पण एहनो नीच आचार, जे कहिये परदोष लगार, तोपण सुयणइ सीखवुं, इण सुग्घे
मूंस्यो अठे सर्व संसार, मधुर वचने मत वीससो, विरचत कांइ न लावे वार, स्वारथ देखी
असीझतो ॥ नारि विणासे निज जरतार, सूरियकंत संजारजो, नारीना अबगुणको नहीं पार ॥ ११ ॥
के० ॥ अवर सामु जोवे सविकार, अवरसुं जोगवे जोग सिंगार, रमणितो अवरने रींझवे, अवरने
चिंतवे चित्त मजार, दूषण अवरइ शिर दिये, कुन तणी कोठि कपटजंमार, कलइ काजल तणी
कुंपली, एहनो नेह तिसो जिसो लिंपणो ढार ॥ १२ ॥ के० ॥ नारीने चरित न लाजेजी अंत,
उंदर देखीने हुए जयभ्रंत, साप ओसीसे देइ सुवे, मेहेली लंघतां दुःख लइंत, गिरिशिखरे सुखे
संचरे, संकल घाए न किंपिघमंत, पुढपइणीधरणी दुखे, सुगध न ठे अठे बहु बुद्धिमंत ॥ १३ ॥
के० ॥ खिणमांहे रंग विरंग करंत, मरण जीवण खिणमांहे दियंत, धारिनो नाथ धुजावियो,
नरकेसुं देवइ नारी बलंत, निरखज्यो नेउर पंरिता, परयाइ पठे सहुको पतीजंत, पहिलुंही

शी०रा

॥२३॥

आप संबाहिज्यो, मतकरो रमणिशुं रामत खंत ॥ १४ ॥ के० ॥ काम कराहित लोपेकार,
कुल तणे केने उमावे बार, जिम मनमाने तिम करे, उंच ठंढी करे नीच आचार, निरचे तो वाघ
एशी बुरी, मुंज राजातणो कीधो संहार, ज़रतहरी जिम जागज्यो, नेह न कीज्यो नारी डुख
दातार ॥ १५ ॥ के० ॥ जे तरुणी तजे निजज़रतार, ते केम चाले अवरनी लार, अंतर आंख
उधामजो, प्रेम देखाने दिन दोय चार, वित्त गये न रहे घरबार, लाज केहनी कुलटा करे, मरण
लगे तब हुइ मनिसाल, स्त्री तणी संगति कोमि कुहाल ॥ १६ ॥ के० ॥ नाम कहे मुहरो सब
लोय, विष समो करुनु तो अवर न कोय, फोमीय नाम जे सियली, उष्णा लागे पर अगनि ज्युं
सोय, नाम ठे अबल त्युं नारीनो, पण इण सरिखो सबल न कोय, साहमा होइयें तो हारिजे, पूत्र
देतां इहां खोम न होय ॥ १७ ॥ के० ॥ गवरीने रूपे जीत्यो इण ईश, जेय न नामतो केहने सीस,
नट जेम तेह नचावियो, राधाना रूपे जीत्यो जडुराय, विहि चित चालव्यो सारद माय, ताप-
सणी सुरपति बढ्यो, त्रिचुवन जीती लगावीओ पाय, आप हुइ सहु सामिणी, जिन तणे नामे

श्रीलनो रास ॥२४॥

नागी जाय ॥ १८ ॥ कै० ॥ साच कह्यो तमे ए न हुवे तात, सहजेही नीच होय नारीनी
जात, दोष द्यो ते शिर ऊपरे, पण एक सांजलजो अम वात, नर प्रत्ये कहे कामिनी, आपणो
दोष न देखेजी कोय, स्त्रिया कुलंठन केम चढे, पुरुष जेह सर्व सुलक्षणा होय, वाजती ताली कीह
वीधे, एकण हाथे वजावीने जोय ॥ १९ ॥ के० ॥ सघलीही नारी न चंचल होय, पुरुष सह
जला मत कह्यो कोय, सह सरखी नहि अंगुली, चउ वरणे गुण अवगुण संति, पुरुषहि केइ पर
स्त्रिय रमे, हसी हसी परधर पाय ठवंता, पगतले मरण न पेख हि, जाइ हाथे दीवो कीये कुवे
पमंता ॥ २० ॥ के० ॥ नारीहि केइक होइ सुसील, जे लहे सर्गने शिव तणी लील, सत्य-
जामा शिवासुदरी, झोपदी लक्षणा ने दयमंती ॥ चंदनबाल कलावती, मयनरेहा पनमावइ कुंति,
जडुरायराणी रुक्मिणी, नाम लीधे ज्यां पातक जंति ॥ २१ ॥ के० ॥ सुरतरु उग्यो अंगणे
ऊवणी रोपे ते आक धतूर, असुचि करे सुखवास ते, ठांणीने सीतल सुरजि कपूर, हस्ती सांटे
खर संग्रहे, रतन चिंतामणी रालिने दूर, काच करे कुमति ग्रहे, विषय सेवे जे चोथो व्रत चूर;

॥ २२ ॥ के० कूकरु मोरह जेम मंजार, सीलवंतां तिसि संगते नार, प्राण विनाणहः चूकवे,
अन्नयाराणी तणुं चरित चितारी, शोठ सुदंसण किम कियो, ठामे ठामे नहीं निर्मल नारी,
सतिय सुन्नडा सारिखी, जिण तिणसुं लाइ स्नेह निवारी, वचन अमारमो अवधारि, तिम करो जिम
कियो नेमिकुमारे ॥ २३ ॥ के० ॥ कवण ते नेमिजी कवि कहे वात, केम पाढ्यो तेणे ब्रह्म
विख्यात; सीलवती ते कुण सुंदरी, जो तमे ज्ञाखशो एह दिठंत, तो अम सांजलवा तणी खंत,
आलस अंगे न आणशो; सेवस्यां सील सदा फलवंत, ध्यावसुं एकज श्री अरिहंत ॥ २४ ॥ के० ॥
नयर सोरीपुरि राजीओ, समुझविजय राजा तसु घरनारि, सीलवती राणी शिवादेवी तसु घरे,
अवतर्या नेमिकुमार; लोकनो नाथ दमीसरसार; श्याम शरीरे शोभता, पेहेल संघयण ने पेहेल
संठाण, सहस अठोत्तर लक्षण विनाण, रूप गुणे अति आगला, जेनी वरती ठे त्रिभुवने आण ॥ २५ ॥
के० ॥ एक दिन कृष्ण करे मन खंति, बंधु विवाह करुं किसि जंति; कवण कन्या परणावीजे,
असरिस संग न शोभ लहंत, चिंतवतां चित्ते सांजरे, कुंवरी अठे एक बहु गुणवंत, नम्रसेन घर

रयण दीपंत, वीजलीना झमकार ज्युं, रूपे रंजा अने सीले शोजंत, नामे राजेमती राजती
नेमिजी कीजशे तेहनो कंत ॥ २६ ॥ के० ॥ कृष्णजी लेख पठावणहार, उग्रसेन प्रत्ये कहे
ठे विचार, कुंवरि तुमारे राजीमति, परणशे बंधव नेमिकुमार, ए अठे कामतणो अवतार,
वचन अमारो मानज्यो, ए समो अवरन कोइ जुपाल, वानर कंठे न शोजे हार, सारिखे सारिखो
जो मले, तो जुगतो हुवे जगत आचार ॥ २७ ॥ के० ॥ वात सुणत राजा अधिक उन्हाइ,
राजेमति तणो रच्यो विवाह, घर घर उन्भव अति घणा, घर घर बंधि जे वंदनमाल, घर घर
होय ठे वधामणा, घर घर तोरण मंगलचार, कुंवरिने कीजे ठे सहु शणगार, उग्रसेन कृष्णने
विनवे, वेगे लइ आवज्यो नेमिकुमार, कुंवरीना जीवनो जे आधार ॥ २८ ॥ के० ॥ स्नान
करे जिन उषधीनीर, कौतुक मंगल कीध शरीर, आन्नरणे अति दीपता, हस्ती आरूढ अया
वरवीर, शीश ठे ठत्र सोहामणो, बिंदु पाखे चामर ढाले ठे धीर, वाजित्र वाजे ठे गुहिर गंजीर,
चतुरंग सेनशुं परवर्या, स्वामी शोजे जेम मुकुटे हीर ॥ २९ ॥ के० ॥ क्रमे क्रमे आविया

पोल डवार, सहियं साहेलियां हरख अपार, कुअरिजी द्योने वधामणी, नेमिजी आव्याहे तोरण
बाहार, हार दियानोहे आपीने, कांड कहो सखी एवमी वात, म्हारो फुरके ठे दाहिणो गात, नाहसुं
संग नहीं मिले, एह विना गुण लाव न खात ॥ ३० ॥ के० ॥ तिहां प्रजु पेखियां सारस मोर, तेतर
पारेवा चीढ्ह चकोर, सुअर संबर हरिणला, कुरलता देखी करंत ए सोर, सारहीसुं स्वामी इम
जणो, एहसुं एवमो कांड कियो जोर ॥ ३१ ॥ के० ॥ सारही बोले ठे बे कर जोमी, इणि खिणे
कोइ न लावे खोम, स्वामी न जाणो ठो शुं तमे, गोरवे जिमस्ये यादव कोम, उग्रसेन चित्ते आणं
दियो, शीश तमारे शोज्जशे मोम ॥ ३२ ॥ के० ॥ स्वामी जणो धिग एह विवाद, जिहां होशे
एटला जीवनो दाह, एणे अपराध न को कियो, कांड विणासिजे एह अनाह, जीवित सहु किंही
वालहो, नेमि नयणे झरे नीरप्रवाद, परडुले होये विरलो दुखी, जीवदया करे यादवनाह
॥ ३३ ॥ के० ॥ बोकमे कांड न पामिय वाट, मीढे न मार्या बांजण जाट, गामरां गाम न
जजामीन; आपणी पुंठे जके वहे जार, महिष ते सा जणी मारीजे, ढालिय ढल नवि करे लगार,

शीलनो
रास
॥२॥

कांइ विणासिजे ए निरधार ॥ ३४ ॥ के० ॥ तीतर केहने नवि दिये गाल, चिमीय कमैनीअ
कांइ घरी जाल, गुनइ न कोइ कबूतरां, राते हुंतो चकवा चित दुःख, संप्रति कोइ न दीसे सुख,
खार द्यो कां कृत ऊपरें, परजीव पीरतां होय न सुख ॥ ३५ ॥ के० ॥ मोर लवे मधुरो
मुखे साव, शकुन रूमो सही सारस नाद, कोयल कोइ न दुहव्यो, एतो रूखें वासो वसे गयणे
विहार, आशमे आदित्य न ले आहार, परधरे खात्र न पामे, झूझ न मांमे लइ हथिआर, पंखियांने
केम कीजे प्रहार, ॥ ३६ ॥ के० ॥ कहे हरिणी तव हरिणसुं, मारा बालकमां अठे वनइ मझार,
हवे कुण करसि तेदनी सार, पाणीय कोण तिहां पावशे, द्रोबकवल कुण आपशे तास;
सींद सादे तिके बीइतां, नासीने आवशे केहने पास, मात विना गोरु होय निरास, सासनो हवे
नहीं कोइ विसास, ॥ ३७ ॥ के० ॥ हरण कहे हरिणी सुणो, आंका बालकमा न विणाससे
कोय, जो एक दैवज वंक न होय, दैव समे सहको समो, दैव वांके सहु वंकज जोय, अमृत पीजे
प्रिये विषज होय, सुख दुःख दैव दीधा हुवे, मरण जीवण सह आपसी सोय, दिये न हारिजे

शी०रा०

॥२६॥

सुधा म रोय ॥ ३८ ॥ के० ॥ संबरसुं कहे संवरी, गरज ठे मारा नवर मझार, आज पूरादिन
 एहने, कंतजी किणी परे एह उवारी, आपणो दोष तो को नहीं, अम्हे झुरां ठां एह संजारि
 संजारि, संबर चाहे ठे चिहु दीसे, मुख विलखे आंखे आंसुधार, प्रिये कोइ न दीसेहे राखणहार,
 किणहीने मन करुणा नहीं, कंता नेमजी आगल करोने पुकार, बालक माय न मारही, अबलाने
 स्वामी उवेलणहार ॥ ३९ ॥ के० ॥ जीव इशी विधि विलवता देख, स्वामी हाहारव करे
 विशेष, कायर कांड विणासिजे, ए वध परतख नरकनिवास, जाणीने किम कीजे विषग्रास,
 परजीव किमे न पीमीजे, पर दुःख देत किसी सुख आश, तिम करुं जिम न हुए एहनो नाश,
 सारहीने देइ सवि अलंकार, रथ धकी कतर्या नेमिकुमार, कर्म कदो न करे किस्सुं, गोमिया
 बंधन त्रोनिया जाल, अजय दीधो पसु पंखियां, धन धन जीवदयाप्रतिपाल ॥ ४० ॥ के० ॥
 गगने कानने जात देइ आसीस, पशु अने पंखिया जय जगदीस, त्रिजुवन पीहर तुं सही, बली-
 हार तुज जणणी तणी आज, पुत्ररतन जिणे जनमियो, स्वामी साध्यां तुमे पारकां काज,

जादवा हवे चिर जीवज्यो, त्रिजगतणो तमे पामज्यो राज ॥ ४१ ॥ के० ॥ स्वामी पाठो
वढ्यो कियो वैराग, राजेमती तणो को नहीं राग, कृष्णजी कर गहि शीखवे, बंधव त्याग
तणो नहीं लाग, जीव राख्यो ते रूढुं कियुं, राजेमति शिर ठवहुं सोजाग ॥ ४२ ॥ के० ॥ नेमि
कहे श्रीपति सुणो, कारिसुं यौवन कारिमो देह, कारिमो सगपण किसो सनेह, इह जगे को के-
हनो नहीं, आउ खूटे जेम आतपे त्रेह, विषय विलास न सेवस्युं, शिवनगरी करशुं निजगेह,
सीलवंतां मांहे राखस्युं रेह ॥ ४३ ॥ के० ॥ पामीने नरज्जव दैवि डुलंज, विषय न सेवशुं जो
लहुं रंज, जीवित दिन दस पाहुणो, विषय सेव्यां थकी नरक सुलंज, दुःख तो दारुण होय
तिहां, सरण न लाजही नारिनितंब, रणझणो जिहां मणि मेखला, मोतिय माल बण्यो कुचकुंज,
पेखुं नहीं फरसुं किहां, जान पाठी वालो पालिशुं बंज ॥ ४४ ॥ के० ॥ इम प्रतिबुझव्यो नेमि
सुरार, आविया द्वारिकानयर मजार, संजम लेवाहे सामुहे, देवे संवडरि दान विचारी, दीन
दया दियमे वहे, दुर्बल लोक कीधोजि साधार, कणय कोरि तिहां तीनसे, कोमी अठयासीय

वली असिलाख, धन खरचे मुखे मधुरिय जाष ॥ ४५ ॥ के० ॥ चंड नगेंड मिढ्या तिणिवार,
त्रिभुवने वरत्यो जयजयकार, इंडे महोत्सव मांनिओ, नेमिजी आदर्यो संयमसार, मोह माया
सहु परंहरी, धनधन यादव कुल अवतार ॥ ४६ ॥ के० ॥ कृष्ण कहे जय जय जगदीस,
जीपज्यो हवे तुमे राग नेरीस, मोह महा जम जंजज्यो, आणज्यो आठ कर्मद तणो अंत, चारित्र
तुमे चिर पालज्यो, शिवपुरें पामज्यो सुख अनंत ॥ ४७ ॥ के० ॥ एम कही द्वारिका जाय
जडुराय, सुरनर सवि गया निज निज ठाय, नेमजी संयमसिरि रमे, रेवय गिरि रहेतो जग-
नाथ, सील सनान सदा करे, हसि करि सुगतिने सुंपियो हाथ ॥ ४८ ॥ के० ॥ सखी मुखे
राजलि संजले, व्हालो नेमि वढ्यो रथ पाढो वालि, धरणी ठले लहे मूरठा, सीतल वींझणो बींज्यें
बाल, सज्ज अइ विलवे सुकुमाल, सखी सुज पवन म लावज्यो, विरद वसनर ठे विकराल,
वायरो लागतां ऊठस्ये झाल ॥ ४९ ॥ के० ॥ फोमे ठे कंकण त्रोमे ठे हार, मोमे ठे अंग तजे
सिणगार, तिलक मेटे मृगमद तणो, चंदन लागे ठे जेम अंगार, धीरपणो न धरे किमे, जाणो

शालनो
रास
॥२८॥

वहे हिये करवतधार ॥ ५० ॥ के० ॥ नयणले नीर झरे असराख, जाणेके उलस्यो पाजस
काल, चातक ज्युं प्रिय प्रिय चवे, हियरुखो सींचे सा सलखणी बाल, कारण ए मने आठवे, हदे
वसे मारे नेमिकुमार, विरह वैसनर तनु दहे, तो जिन दाझे जीव आधार ॥ ५१ ॥ के० ॥ ना-
हने दीये ओलंजना, स्वामी हुता तुमे दीनदयाल, अमतणी कांइ न कीध संजाल, नाह निःका-
रण कां तजी, हुं तुं स्वामीना चरणनी दास, अहनिश राखवी आपणे पास, अवगुण कोइ न में
कीयो, नारि न मेलिज्ये एम निरास, वेगे मिलो मुज लील विलास ॥ ५२ ॥ के० ॥ आठ जवंतर
नेहलो, नवमे जव वृथा कां दीनु दोस, तुमविण अवर न वालहो, सपथ करुं अने पीवुंजी कोस,
साच विसें विसा मानज्यो, ए दुःख ज्ञाजस्ये केम असोस, माठली जल विणु किम जिये, विणु
अपराध रूखो नहीं रोस ॥ ५३ ॥ के० ॥ एकसरो रथ पाठो वालि, वदनकमल ताहरुं नयणे निहाली,
हरख पुरे हियमातणो, तमे मत जाणो ए जोवन काल, लारुली अंचले लागश्ये, जे तमे आपशो
सीख संजालि, तेहजी अमे करीशुं सही, अरुचती कांइय न मंरस्युं आल ॥ ५४ ॥ के० ॥ वली वली

शी० रा०

॥२८॥

राजलि इम कहे, के सखी में कियो सामिशुं डोह, के कोइ उल करी डेतयो, के किसि वालह
 कियो विठोह, के धन चोर्यो परतणो, देखी शकी नहीं के परसोह, के कियो गरब सोजागनो, तो
 जडुराय तज्यो मज मोह ॥ ५५ ॥ के० ॥ के कियो अणगल नीर सनान, के सखी त्रोनिया तरुवर
 पान, के रे विलूरिय बेलमी, हींचतां डुहवी के तरुमाल, के जलमांदि में मंमिया जाल, मञ्ज ने
 कंठ संतापिया, के दिया किणहीने कूमांज आल, के मृगपासे पामिया, तो न मिढ्यो मज त्रिजग
 नुपाल ॥ ५६ ॥ के० ॥ के वने दीध दावानल लाय, के रे विठोहियां बालक माय, के निशिजोजन
 में कियो, पाप कीधे सखी सुख म जोय, अगनीही कमल न नीपजे, हवे पस्तावो कीधे किशुं
 होय, बीज सारे फल पामीजे, जडुराय दोष म लावशो कोइ ॥ ५७ ॥ के० ॥ मात कहे हवे कुंवरि
 म रोय, मणिमय ज़ारीये ले मुह धोय, जादवो गयो तो जाण दइ, तेइ अकी चमतो चित्ते जोय,
 तुमे वरजो वर वालहो, नेमि विना जग शून्य न होय ॥ ५८ ॥ के० ॥ वरांस्यां हे मात ए कां कहो
 वात, लोह किहां किहां सोवन धात, खल केम सज्जन सारिखा, नक्षत्र किहां किहां आदित तेज,

शीलनो
रास
॥२९॥

किहां तृणसाथरो किहां सुखसेज, किहां विष अमृतरस किहां, चोर किहां किहां सज्जन साथ,
सरप न फूलइ सेहरो, अवर राजा किहां किहां जगनाथ ॥ ५९ ॥ के० ॥ पंक्ति बोले एकज बोल,
जेहनो जगत मांहे नहीं मोल, एक वचन नरपति ज्ञाणे, तिम सती एक करे जरतार, जिहतिहनी
नहु लागे लार, सार जाणि सत आपणुं, माता अनुमति द्यो लेशुं संयमजार ॥ ६० ॥ के० ॥ मातनी
अनुमति लेश तिवार, रतन गये किसो काच सिंगार, नेमिशुं प्रीति न टालशुं, जरमर जिम श्यामने
कामनो जाल, लोचो वेणी लइकती, हवे आदरी चतुरा महाव्रत व्यार, धन धन राजलि राजकुमारि,
प्रेम इसो जग जोड़ये, हवे चित्त न चालव्यो कामविकार, नेमि वंदन चढे गढ गिरनार ॥ ६१ ॥
॥ के० ॥ जरमर जरमर वरसे ठे नीर, जीजे ठे कंचुअ कोमल चीर, गिरि गुफामांहे आवे महा
सती, हवे वस्त्र उतारि ठव्या ठे एकंति, अंगह दीपे आबीय जंति, रहनेमि ध्यान धरे तिहां, हवे रूप
देखी ऋषि चित्त चलंत, मनमथ बाणे वेधियो, हवे राजीमति प्रत्ये एम कहंत, जय म करिश
परजवतणो, हवे तुं मुज वालही हुं तुज कंत, जोगवस्यां आपे जोग अनंत, जोलो हे नरजव

१०रा०

॥२९॥

दोहिलो, पढे आदरशुं वली संयम अंत, ए अवसर अढे एहवो, हवे विलंब निवारी मनोहरि मुंघि,
अहह न देखे कोपि कामंध ॥६१॥ के०॥ हवे सतीय जणे जाइ बोल म बोल, रतन मांहे अढे सील
अमोल, काग उमावणे कांई तजे, तुंतो निलज थाये ठे कांई निटोल, निलखण कांई करे संयम
लोप, बंधु सामुंह जोवे कां नही, हवे हूरे तजी नव जोवन जेणे, वम्योरि आहार लीजे कहो
केमः तुने जीवितथी मरवो जलो, थारो ठे अगंधन कुल अवतार, गंधण कुल तणो किसो आचार,
अति अविचार्योजी कां करो, हवे अंकुश गज जिम आवियो माग, पाप आलोविया नेमि पय
लाग, कर्म ठेदी थयो केवली, हवे सील सह कोइ पालज्यो एम, राजमति जस जागियो जेम,
कामकादव मांहे खूचतो, जिणे बांह ग्रहीने राखयो रहनेमि ॥ ६३॥ के० ॥ इणिपरे विषय कषाय
ह जीपि, सतिय आवी निज नाद समीपि, उलट अंगेहि अति घणो, हवे वंदेढे त्रिन्नी प्रदक्षिण देइ,
जावि जले नरजव फल लेइ, साथ विढोहोरे नव कियो, जाइ प्रीतम माणस नवि तजे केम,
पहिलही कांई न जाणियो एम, तुम विणु अमे न रहूं सही, हवे राजुल सारे ठे स्वामीनी सेव, एक

शीलनो
रास
॥३०॥

मने सेवतां तूठयोजी देव, सील सूधो सती निरवहे, स्वामी पेहेलो लहे केवलसार, तीरथनाथ अयो
नेमिकुमार, आज लगी जल जगमगे, हवे ए सह सील तणोरे प्रजाव, राजुल नेमि नमो निज
जाव, सील सरोवरे जीलज्यो, जाइ दिने दिने ओठोरे आयठे आज, राज राखे सह खेलज्यो, हवे
सील रूपां राखो धर्मनो राज ॥ ६४ ॥ के० ॥ हवे नेमि राजुल परे पालज्यो सील, सीलथी पामज्यो
सासती लील, विषय वैरी जिन वीससो, हवे लखण महासती रूपी राय, काल घणो रूढया
विषय पसाय, चित्त विषे जनि चिंतवो, हवे विषये विणासियो रावण राण, सीत सीले जल तरिया
पाषाण, सील समो सगो को नहीं, हवे सीलथी सरप हुए कुसुमकी माल, विष थकी अमृत होय
रसाल, सीलथी संकट सविटले, हवे एक शिक्षा वली सुणहु सुजाण, अविचल राखज्यो अरिहंत
आण, में कसिने कसि जोइयो, हवे आण विनाजि कीजे पञ्चखाण, ते तुल खंरुण सरिखो, हवे
आणनो मूल एहजी जाण, जे जिण जाख्यो ते सर्व प्रमाण, जिनवचने: नहीं अन्यथा, हवे आप
ठंडो मत करहु अज्ञान, जिन प्रतिमा म उआपज्यो, हवे आपणा नाथनो एह आकार, देखतां

शी० रा०

॥३०॥

उपजे हर्ष अपार, एणि पूजे जिन पूजियो, ज्ञाइ अंग नवंगे ठे एह विचार, परजवे बोधिबीजह
दातार, इठतजीने हिये धारज्यो, तमे प्रहसमे पूजिज्यो एहना पाउ, आले म हारज्यो मानव
आउ, दसह दृष्टांतहिं दोहिलो, अने चित्तथी ठांरुज्यो विषय कसान, शूलजइह जिम थोज्ज्यो
ज्ञाउ, सार वचन हवे हुं कहुं, ज्ञाइ पररमणि सवि मानज्यो माउ ॥६५॥ के० ॥ हवे नर अमरह
सुख पामशे सोय, क्रमे क्रमे सिद्धि वधूवर होय, कीरति दिसे दसे विस्तरे, हवे सुजस पामे सही
ते इह लोय, त्रिविधिहि सीलजिको धरे, हवे ते समो त्रिजुवनमांहे न कोय ॥ ६६ ॥ के० ॥
श्री पूज्य पार्श्वचंद्रसूरि सुपसाय, सीस धरी निज निर्मल ज्ञाय, नयर जालोरे जागतो, हवे नेमि
नसुं नित्य बे कर जोरु, विनति एहज विनहुं, स्वामी एक कृण अम मनथी म विठोरु, सील
संगात जी प्रीतनी, हवे उत्तराध्ययन बावीसमो जोय, वलीय अनेराही ग्रंथथी, अरथ आज्ञा विना
जे कह्यो होय, विफल होजो मुज पातक सोय, जिम जिन ज्ञांखे तिम सही, स्वामि डुरितने डुख
सहु हरो दूर, वेगे मनोरथ माहारो पूर, आणसु संजम आपज्यो, हवे विनवे एम श्री विजयदेव

शीलनो
रास
॥३१॥

सूरि ॥ ६७ ॥ के० ॥ सूरज ससिहर जिहां थिर आय, चूलिका मंरुण जिहां गिरिराय, सतीयतणो
सत्य ज्यां लगे, श्री जिनशासन जिहां जगमांहे दीप समुद्र मांहे मेदिनि, तिहां रास जणतां होय
जडाह, सील चिंतामणि सारिखो, सुणे सुणावे जे मन शुद्ध जाव सहित सील जे धरे, अजर
अमर पद पामे सोय, के सील अखंरित सेवज्यो ॥ ६८ ॥

इति श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपागच्छाधिराजयुगप्रधानश्रीपार्श्वचंद्रसूरेश्वर-अन्तेवासीसुविहित-
सन्नाशंकार-सितपटाचार्यश्रीविजयदेवसूरिविरचित श्रीशीलरक्षा-
प्रकाशक श्रीनेमिरासः संपूर्णः ॥

शी०रा०

॥३१॥

॥ अथश्रीषट्श्रव्यस्वाध्यायः ॥

(नाभिरायांके बार-ए देशी.)

- सिद्ध नमुं करजोरी, पास नमुं हितकारी; जस सेवें सुरवरवृंद, नर नारी बहु प्यारी. ॥ १ ॥
- श्रुतदेवी सुपसाय, कीजे मति निरमलरी; मया करी मुज माय, दीजे वचन अखलरी. ॥ २ ॥
- लोकालोक स्वरूप, कबुएक कहुंअ विचारी; तामें जीव अजीव, जिनवर वचन सुधारी. ॥ ३ ॥
- पंच अजीव बखान, एकही जीव सुचारी; पंच अरूपी होय, पुजलरूपी न चारी. ॥ ४ ॥
- तीन श्रव्य तहां एक, तीन अनंत कहेरी; तामें चेतन एक, पंच अचेत लहेरी. ॥ ५ ॥
- चार अकरता होय, दो करतार ठहेरी; सबही लोकस्वरूप, एक अलोक नहेरी. ॥ ६ ॥
- चलन हेतु धरम होय, थिरही अधर्म लहीरी; पुगल जिन अवकाश, एक आकाश सहीरी. ॥ ७ ॥
- कालही वरतन हेत, नवही पुराण करेरी; निश्चे अरु व्यवहार, दोय स्वरूप धरीरी. ॥ ८ ॥

षट्द्रव्य
स्वाध्या
य.
॥३२॥

घटे वधे छिनमांदि, चय उपचय लहेरी, पुजल एह विज्ञाव, आपेआप खहेरी. ॥ ए ॥
पंच वरन दोय गंध, पंचही रसही जरेरी; आठ फरस सब होय, सबमिली बीस करेरी. ॥ १० ॥
पुजल लछन एह, लोक अनंत ज्योरी; तामें जीव अनंत, उरऊ अनादि रह्योरी. ॥ ११ ॥
खीर नीर ज्युं दोय, पुजल जीव मिळ्योरी; लोह आग ज्युं एक, अपनो पोष ज़िळ्योरी. ॥ १२ ॥
विषय सुख न गेराय, हेत परमाद मच्योरी; करमबंध तिहां होय, निविम मिळ्यात्व खच्योरी. ॥ १३ ॥
सात करमको बंध, निशिदिन समेही करेरी; आयु बंधन आठ, युंही संसार फिरेरी. ॥ १४ ॥
लाख चौराशि योनि, गर्जज मनुष्य बिनारी; वर्ष संख्यको आयु, करमही ज़ोमसुं नारी. ॥ १५ ॥
सो परजापत जान, संगनी नानं धरेरी; सात आठ ठही एक, उनकों बंध करेरी. ॥ १६ ॥
प्रथम आदि लही तेर, गुणठाणाही फलेरी; तहां इनहीको बंध, उपरिअ बंध ज़लेरी. ॥ १७ ॥
ज्ञावड्य दोन कर्म, चेत अचेत सुनेरी; ज्ञाव करम चिडूप, पुजल ड्य सुनेरी. ॥ १८ ॥
राग द्वेष परिणाम, जीव अनादि धरेरी; करम जालको खेल, तिनही विज्ञाव ज़रेरी. ॥ १९ ॥

१० स्वा०

॥३२॥

आयो निकट संसार, कहुएक सुरत सरीरी; तब कदा जाने सोय, ए मोही विपत परीरी. ॥ २० ॥
 धन परिजन परिवार, मोसुं न्यारे चलेरी; हुं इनहीसुं और, आपही आप मिलेरी. ॥ २१ ॥
 फिर वासुं लपटाइ, अपनपो खोइ रह्योरी; परसुं माने आप, मोह जंजाल पर्योरी. ॥ २२ ॥
 ज्युं नर खाय धतूर, सबही कनक खटेरी; त्युं जरु चेतन जान, नेक विषे न हटेरी. ॥ २३ ॥
 ज्युं कपी शीत मरंत, गुंजा आन तपेरी; मूरख त्युंही करंत, नाटक जरम ठपेरी. ॥ २४ ॥
 मृगतृष्णा ज्युं देखि, मृग धोखे धावेरी; त्युं विषेलंपट लोग, तृपति न ढिन पावेरी. ॥ २५ ॥
 ज्युं कोन बाल अजान, रतन जोलाय लयोरी; पंच विषय सुख हेत, मूरख डहक दयोरी. ॥ २६ ॥
 पांचुं इंडि लोजाय, परवश पांच परेरी; संकट सहे अपार, जनम मरनही करेरी. ॥ २७ ॥
 सहज सुजाव मिटाइ, नाजं अनेक जज्योरी; पर सुरूपसुं राची, कबहु न नेक तज्योरी. ॥ २८ ॥
 जेद ज्ञान जब होय, आपापरहि चितेरी; इव्य कर्म अरु जाव, दोसुं न्यारो मितेरी. ॥ २९ ॥
 खेले आप सरूप, रेले करम अरीरी; ग्यान ध्यान चमू जोर, गजे किरिय खरीरी. ॥ ३० ॥

पट्टव्य
स्वाध्या
य.
॥३३॥

नय निक्षेप परिमाण, सपत जंगी सजेरी; थिर विनसे उपजेह, पंच सम वाय मजेरी. ॥ ३१ ॥
इव्य क्षेत्र अरु काल, ज्ञाव जलोही सुनेरी; हेय गेय उपादेय, ताको विचारी गिनेरी. ॥ ३२ ॥
वचन सोल तहां आण, ज्ञाषा बयालीस जलेरी; अनुयोग चार प्रकार, वचन जिन सबही किलेरी. ॥ ३३ ॥
गुन पर्यय अरु इव्य, जेदाजेद जरीरी; विशेष अरु सामान्य, गुन अरु गुनिय शरीरी. ॥ ३४ ॥
धरमी अरु धर्म विशेष, लिंगी लिंग अरीरी; ग्यायक ग्येय सुज्ञाव, ध्याता ध्येय जरीरी. ॥ ३५ ॥
ग्राहक ज्ञाव अरु ग्राह्य, आधाराधेय जिलीरी; शुद्ध अशुद्ध अद्विशुद्ध, तीन परिणाम जिलीरी. ॥ ३६ ॥
कारण कारज दोय, निमित्त उपादान हेरी; उपादेय अरु सनबंध, व्यापाव्याप कहेरी. ॥ ३७ ॥
ए सबही व्यवहार, निश्चे अजेद करीरी; संकटप विकटप त्याग, सिद्ध सरूप धरेरी. ॥ ३८ ॥
जिउ पावे निरवान, सुगतिहुं जाय अरेरी; लोक अग्र रहे एष, बहुरि न जलटी परेरी. ॥ ३९ ॥
तिहां थिर शुद्ध सुज्ञाव, अचल निवास रह्योरी; लोकालोक सरूप, सबही जानि रह्योरी. ॥ ४० ॥
निर्मल दर्शन ज्ञान, सिद्ध सुज्ञाव नरेरी; अशंख है परदेश, लोकाकाश खरेरी. ॥ ४१ ॥

ष० स्वा०

॥३३॥

मुक्त समय जो देह, कबुएक हीन जयेरी; तीजे जागे हीन, घन अवगाह लइरी. ॥ ४२ ॥
 एक सिद्ध तहां अनंत, जैसो खेत जरीरी; जोयण पिस्तालीश, —लाख, सिद्धशिलारी. ॥ ४३ ॥
 उज्ज्वल वरन न शेष, ऊपरि एक जोयनरी; ता ऊपरि एक कोष, बढे जाग मोयनरी. ॥ ४४ ॥
 ताके बढे जाग, ऊपर सिद्ध रहेरी; वाको कीजे जाप, कर्मरज ते न रहेरी. ॥ ४५ ॥
 अतींद्रिय सुख जान, सुगतिरमनीसुं वरेरी; पावे परमानंद, सकल सुशुद्धि जुरेरी. ॥ ४६ ॥
 ए षट्द्वयको खेल, नान कथक लहेरी; (श्री) पार्श्वचंद्रसूरि शिष्य, हेम मुनीश कहेरी. ॥ ४७ ॥

इति श्रीषट्द्वयसंज्ञाय ॥

નેમિરા-
જુલ
પ્રીતિ
॥૩૪॥

અથશ્રીનેમિરાજુલપ્રીતિ.

(રાજનગરનોરે સોનીઓ. એ દેશી.)

સુમતિ જિણેશ્વર વીનવું, સ્વામી સુમતિતણો દાતાર રે;
જે નેમિ ને રાજુલ પ્રીતમી, તે કવિયણ કહે સુવિચાર રે. ॥ ૧ ॥

હમ રાજુલ નેમિશું વીનવે, કંતા વીનતી અવધાર રે;
જે માહરે મન તું વાલહો, તે જાણે કરતાર રે. હમ. ॥ ૨ ॥

પરણવા કાજેં નેમજી, પ્રત્નુ આવ્યા તોરણ બાર રે;
એ જીવ ગોમ્ચાં તે રૂમી કરી, તેં માહરી ન કરી સાર રે. હમ. ॥ ૩ ॥

એ રથ ફેર્યો જંબ નેમજી, તવ રાજુલ રમે અપાર રે;
એ નેહવર્ણે પિત્ર પિત્ર કરે, દો આંખે આંસુધાર રે. હમ. ॥ ૪ ॥

નેમી૦

॥૩૪॥

ए जीवनजीव श्री नेमजी, ए तुं मुज प्राणाधार रे;
 ए नेह बिबुधी कामनी, तुं कां बोमे निराधार रे. इम. ॥ ५ ॥
 ए नेमजी नेह तुमाहरो, जेहवो तम्के त्रेह रे;
 ए पतंगरंग परें कारमो, तें वहेलो देखामयो ठेह रे. इम. ॥ ६ ॥
 ए अष्ट ज्वंतर आदरी, कां नवमे दीधो ठेह रे;
 एक वांक विना जे परिदरी, ए ते मुज साले देह रे. इम. ॥ ७ ॥
 ए नेमजी तें मोशुं करी, ए तेहवी न करे कोइ रे;
 ए तें कीधी तिम हुं करुं, तो जनमांदि हांसी होइ रे. इम. ॥ ८ ॥
 ए नेमजी लालिपालि माने नहीं, सखी नेमजी कवीन कगोर रे;
 ज्यां वात न माने वालहो, तिहां अबलानुं शुं जोर रे. इम. ॥ ९ ॥
 ए नेमी प्रति राजुल कहे, कंता सुख मीठा संसार रे;

नेमिरा-
जुल
प्रीति
॥३५॥

ते जोग जला आपां जोगवी, पढे लेशुं संयमजार रे. इम. ॥ १० ॥
ए सतिय ठोकी असंती जेजे, ए आ विधि इण संसार रे;
जे परणी नारी परिहरी, ते मूरख रमे परदार रे. इम. ॥ ११ ॥
ए शिवरमणी वेइया सारीखी, जेने मातंग सेती प्रेम रे;
जेणे हरीकेशी म्हेळ्यो नहीं, ए तेशुं रातो नेमि रे. इम. ॥ १२ ॥
ए नेह निवुरने नवि हुवे, श्रीनेमि कहे सुण नार रे;
ए तोरणथी जब फिर चढ्या, हिव पीढे किही पोकार रे. इम. ॥ १३ ॥
ए वरसी दान देइ करी, नेमि लीधो संयम जार रे;
ए गिरि गिरनारें चढी करी, प्रभु पाम्या केवल सार रे, इम. ॥ १४ ॥
ए रंग राख्यो राजेमती, संयम लीधो नेमिने हाथ रे;
ए पिउ पहिली सुगते गइ, तहां तूगे श्री जगनाथ रे. इम. ॥ १५ ॥

ने०प्री०

॥३५॥

ए धन धन राजेमती सती, जिणे पात्री अविहम प्रीति रे;
 हजी जगमांहे सह जस जणे, ए उत्तमनी आ रीति रे. इम. ॥ १६ ॥
 ए बीनती नेमें मानी खरी, पढे मिलिया सुगति मजार रे;
 तिहां सुख अनंता जोगवे, ते कहेतां नावे पार रे. इम. ॥ १७ ॥
 ए संवत सोल नवाणुए, गीत गायो मन उल्लास रे;
 ए जणे गुणे जे मानवी, नेमि तेहनी पूरे आश रे. इम. ॥ १८ ॥
 सती शिरोमणि राजेमती, श्रीनेमिजी त्रिभुवनराय रे;
 जसु सुरनर सेवे अहनिशि, मुनि ठाकुरने सुखदाय रे. इम. ॥ १९ ॥

इतिश्री नेमिराजुल प्रीति.

सु-सु-सु-सु-सु-

ने० मा०

सह गुरु पाय प्रणमी करी रे, गाइश नेमि जिणंद;
 शिवादेवीनंदन अति जलो रे, जिणें दीठे परमाणंद—
 सखी मेरी, जाय मनावो नेम. हुंतो नेमि विना रहूं केम, मारे नेमिशुं अधिको प्रेम;

11 2 11

सखी. जाय. ॥ १ ॥

चातुक तो पिनु पिनु चवे (लवे) रे, किम रहिये निराधार. सखी. जाय. ॥ ३ ॥

॥ ३६ ॥

आश हुती मुज कंतनी रे, तेतो गयो अब म्हेल.

सखी. जाय. ॥ ४ ॥

आसो आश फले सही रे, जो आवे जरतार;

हुं तन मन आपीने मिलुं रे, वाधे प्रीति अपार.

सखी. जाय. ॥ ५ ॥

कातिक मासैं कंतने रे, समरे सोदागिणी नार;

इहां विठ्ठलीआ साजनं मिले रे, राणी राजुल हरख अपार.

सखी. जाय. ॥ ६ ॥

मगशिर मनसा माहरी रे, मिलीए नेमि जिणंद;

सहज सलूणो व्हालो शामलो रे, जिण दीठे परमाणंद.

सखी. जाय. ॥ ७ ॥

पोषें तन सुख पोषीए रे, अतिसे मीठा आहार;

नेमिशुं नेह धरी खरो रे, सुख विलसीजे सार.

सखी. जाय. ॥ ८ ॥

माहें मोटी जामनी रे, यौवन लहेरे जाय;

नेमि विना रति न ऊपजे रे, सुने धनी वरसां सो आय.

सखी. जाय. ॥ ९ ॥

नेमिरा-
जुलवार
मासी
॥३७॥

फागुण फाग रमे सहु रे, फर फर वाजे वाय;

अबिल गुलाल जुमे घणो रे, नेमि विना न सुहाय.

चैत्रे चतुर श्रीनेमिनेरे, मिलवा दोमे मन;

सासज पहिलां सांजरे, माहरे अंग न लागे अन्न.

वैशाखे विरहा तणी, वेदन खमी न जाय;

वैद्य-विचार क्यों न ऊपजे, मुजने नेमि मिढ्ये सुख आय. सखी. जाय. ॥ १२ ॥

जेठें में जाण्युं सही रे, नेमि न आव्यो नेटि;

पूरव प्रीति जाणी करी रे, कांड न मैलि जेटि.

सखी साहिब माहराशुं जइ रे, वीनती करो हजार;

राणी राजुलने रमवा जणी रे, तेमो गढ गिरनार.

पूरव जवनी प्रीतमी रे, सखी राजुल नार;

सखी. जाय. ॥ १० ॥

सखी. जाय. ॥ ११ ॥

सखी. जाय. ॥ १३ ॥

सखी. जाय. ॥ १४ ॥

ने०मा०

॥३७॥

नेमिशुं नेह धरी खरो रे, जाय मिलि गिरनार.
 मन वैरागें पूरीने रे, लीधो संयम-जार;
 पिउ पहिली मुगतें गइ रे, आवागमन निवार.
 द्विवे मुनि ठाकुर कहे सांजलो रे, बाविशमा जिनराज;
 राणी राजुलने राखी कने रे, सारो वांछित काज.
 इतिश्री नेमि राजुल बारमासी संपूर्ण.

सखी. जाय. ॥ १५ ॥

सखी. जाय. ॥ १६ ॥

सखी. जाय. ॥ १७ ॥

अथ श्रीथूलीज्जनीसज्जाय.

वीर जिणेश्वर वीनवी, लागी ते गोयम पाय; गाइश थूलिज्ज राजियो, जिम सुखसंपत्ति आय—
 थूलिज्ज साधुजी धन ताहरो अवतार; तैं पाम्पो जव पार. थूलि. धन. १
 पारुलिपुरमांहे जलो, राज करे नंदराय; तेहने बुद्धिनिधान सुंदर, सकमाल मंत्री सवाय. थूलि. २

मंत्रिय घरणी अति जली, लाठलदे जसु नाम; शील सुजागिणि सुंदरी, महिमा गुणमणिधाम. ३
लाठलदे उरमानसें, उपनो अजिनव हंस; सकमालसुत सोहे जलो, कुल मांहे अवतंस. थू. ४
तिहां नगरमंरुन नायका, कोश्या ते नामें नार; रूपें ते रंजा सारिखी, तिणे मोह्यो सहु संसार. ५
श्री थूलिज्जइ सुकुमाल सुंदर, दीसतो देवकुमार; रूप देखी कोश्या वीनवे, तुं मुज प्राण आधार. ६
तसु वचन रचना रंजियो, श्री थूलिज्जइ कुमार; पंचेंडि विषय सुख अनुजवे, इंदतणे अनुसार. थू. ७
बत्रिश बढ नाटिक करे, थै थै अहनिशि सार; सामी बार कोमो कंचन तणी, विलसे तिहां वर्ष बार.
वररुचि वचने सकमालशुं, कोप्यो तिहां नरराज; दरबार तुं आवे मती, माहरे नहीं तुज काज. थू. ९
सरियो तिहां साथे हुतो, संजली सघली वात; राय रंजवाने कारणे, कीधो पितानो घात. थूलि. १०
स्वामीधर्मी जाणी करी, राजा दिये सनमान; शिरपा तुमे सरिया लियो, आन मुज परधान. थू. ११
सरियो ते वलतुं इम कहे, वीनती सुणो महाराज; वमाजाइ थूलिज्जइनें, सुंपो सघलो काज. थूलि. १२
राज जणे सरिया सुणो; थूलिज्जइ अवे कुण देश ? सरियो कहे कोश्या घरें, विलसे सुख अशेष. थू. १३

कोश्यानेथी थूलिज्जइने, तेही पूढे नरराय; परधान पदवी तुमे लियो, तो मुजने सुख आय. थूलि. १४
 थूलिज्जइ वलतुं इम कहे, संजलो एक विचार; ए राजकाज मेलां अठे, ए डुरगति दातार. थूलि. १५
 ए माय ताय बंधव बहिन, पुत्र कलत्र परिवार; ए स्वार्थ करी संसारमां, मिढ्यां अनंतिवार. थूलि. १६
 ए तन धन यौवन तेहवो, जेहवो रंग पतंग; इम जाणी जिन धर्म आदरुं, जो मिले सद्गुरुसंग. १७
 इण अवसरें गुरु आवीआं, श्रीविजयसंज्ञूति अणगार; उत्सव मेघकुमार ज्युं, करी लीघो संयमजार.
 पंच महाव्रत आदरी, पाले संयम श्रीकार; जिनवाणिशुं अहनिशि रमे, करे सफल अवतार. थूलि. १९
 श्रीथूलिज्जइ चारित्र लिन, संजळ्यो कोश्या नार; मूरग खाइ धरणी ढली, शोचे मनइ मझार. २०
 शिर केश तोमे अंग मोमे, फामे ते कंचुकिचीर; अति रुदन करती इम कहे, लागे विरह दुःख तीर.
 स्नान अंजन तिलक आदि, तजे सोल शिंगार; तंबोल सरस आहार बंभी, रही समरे जरतार. थूलि. २२
 अनुक्रमे आषाढ आवियो, सद्गुरु करे सुविचार; चउमासैं रहेवा चिहुदिसैं, मूक्या चेला चार. थूलि. २३
 पदिलो रह्यो सिंहनी गुफा, बीजो अहीबिल पास; बीजो रह्यो कूप ऊपरें, थूलिज्जइ कोश्या आवास.

थूलिजड आव्यो अंगणो, हरखि ते कोश्या नार; पाय लागी सुनीवरने कहे, आज तूगो करतार. २५
आ चित्रशाला अति विशाला, शय्या अति सुकुमाल; पंचेडी विषय सुख अनुभवो, कापी विरह दुख जाल.
थूलिजड कहे अमे सुनि अया, संजल कोश्या नार; संसार-सुख राखुं नहीं, मत करजो मनोहार. २७
कोश्या ते वलतुं इम कहे, संजलो प्राण आधार; आद्रकुमार नंदिखेण ज्युं, पढे लेजो संयमजार. थू. २८
थूलिजड वलतुं इम कहे, उठे ते अंगे विचार; कुंमरीक एकदिन विषयने सुखे, पहुतो नरक मझार.
इणि वचन कोश्या बूझवी, आविका कीधी सार; एक राजपुरुष राजा विना, और सह परिहार. थू. ३०
आगमवाणि संजले, करे पोषह पञ्चकाण; साधुगुरु सेवे सदा, पावे श्री जिनआण. थूलि. ३१
चउमासि उत्तरेत्रिण आविया, जिहां विजयसंजुति अणगार; वंदतां गुरु इम कहे, आवो दुष्करकार. थू. ३२
थूलिजड कोश्या बूझवी, आव्यो गुरुने पास; दुष्करकार त्रिणवार श्रीगुरु, जना अइ कहे शाबास. थू. ३३
सिंहगुफा जे साधु हुतो, तमकी बोळयो तिणिवार; अरण्यमांहिं अमे एकला, पचखो रह्या मास चार. थू. ३४
खटरस सरस आहार करतो, रहेतो कोश्या घरबार; नितु नाटारंज जोवतो, तेहने कह्यो शाबास. थू. ३५

सदगुरु वलतुं इम कहे, संजलो शिष्य विचार; नारि अग्नि नर घृतकुंज सरिखो, पिघले अंग विचार. श्रू. ३६
 शूलिजड मेरुगिरि चूलिका, चढ्यो न चित्त लगार; हाव जाव गुणिकातणो, नाण्यो मनह मझार. श्रू. ३७
 आदेश द्यो अमे जोइशुं, कोश्या अठे जिहां नार; सदगुरु वलतुं इम कहे, ते न पले आचार. श्रू. ३८
 गुरु वचन संजली विहार कीधो, गयो कोश्या घरबार; दासी ए दीठो आवतो, मोही लीधो तिणिवार. श्रू. ३९
 तसु रूप देखी रंजियो, कोश्या अठे तुमे नार; दासी कहे सुज स्वामीनो, नेठी महेल मझार. श्रू. ४०
 ऋषि कहे कोश्या मेलवो, दासी कहे डुल्लंज; सवा लाख टका हुवे हेमना, तो मलवुं सुलंज. श्रू. ४१
 चउमासा मांहे ऋषि चालियो, जइ वीनव्यो मही पाल; नेपाल देशी राये दीधो, रतनकंवल सुकुमाल. श्रू. ४२
 रतनकंवल ऋषि लइ चाढ्यो, आव्यो पालिनी पास; शुकवचन जाले खोसी ते, ऋषि कयौरे निराश. श्रू. ४३
 पाठो वली नृप जाचियो, आप्यो बीजी वार; जतन करी ऋषि लेइ चाढ्यो, घाली दंड मझार. श्रू. ४४
 शुक कहे सवा लाख जाए, संजलो जाल विचार; ऋषि लुंढवा दोला फिर्या, कने नहीं कंइ लगार. श्रू. ४५
 जाल कहे बोल बापनो, संजलो तमे ऋषिराज; ए शुकवचन साचुं करो, सारो तुमचो काज. श्रू. ४६

रतनकंबल देखासिया, ज़ीले मूकयो तिणिवार; ते आणी कोश्याने देइ, उज्जो करे मनोहार. शूलि. ४४
कोश्या कहे ऋषि संजलो, हिवे सजुं सोल शिंगार; स्नान अंजन करुं तां लगी, बेसो घरने बार. शू. ४८
रतनकंबल अंगलूणो, करी नाख्यो तिणिवार; ऋषि देखी कोश्याने कहे, आशुं कर्णुरे गमार ! शू. ४९
कोश्या कहे ऋषि संजलो, सत्रा लाख एहनो मोल; मूरख ते पांचे गम्यां, ते तो कहिये अमोल. शू. ५०
कोश्याए ते ऋषि बूझवी, मोकळ्या गुरुनी पास; पंच महाव्रत फरी उचर्यो, जनमांहि पाम्यो हास. शू. ५१
श्रीशूलिजद्र मुनीश्वरें, जिणें बुझवी कोश्यानार; सुरनर सह संथव करे, ए मोटा अणगार. शूलि. ५२
शीले ते सवि संकट टले, शीले ते सवि सुख आय; शीले ते सुर सानिध करे, पातक दूर पलाय. शू. ५३
चोराशी. चोवीशी लगे, रहेशे जेहनूं नाम; अलप ज्ञाने अंतरे, लहेशे शिवपुरि ठाम. शूलि. धन. ५४
संवत सोल नवाणुए, आगरा नयर मझार; ए ज्ञे गुणे जे मानवी, तेहने सदा सुखकार. शूलि. ५५
वसंतपगह गुरु राजियो, श्रीपार्श्वचंद्रसूरींद; रूपें ते रतिपति द्वारव्यो, जिविजननयनानंद. शूलि. ५६
श्रीसमरचंद्र सूरीश्वरु, पेखतां पातक जाय; तसु श्री रायचंद्र सहंगुरु, नामे नवनिधि थाय. शू. ५७

जुगप्रधान गुरु राजिया, श्रीहीरानंदचंद्र नवजाय; तसु शिष्य पन्नणे मुनि ठाकुर, लहिवा मुक्ति उपाय.
॥ श्रूति० ॥ ५७ ॥ इति श्री श्रूतिज्ञद्र अष्टपंचासिका प्रबंध समाप्त.

अथ श्रीश्रूतिज्ञद्रजीनीसज्जाय.

(माइ तुंगीआ गिरि शिखरें सोढे ए देशी.)

पाटलीपुरं वर रायनंदन, मंत्री जलो संकमाल रे;

तसु घर लाबलदे रूपें रंजा, सती ने सुकुमाल रे.

॥ १ ॥

श्री श्रूतिज्ञद्र ऋषि जमर जोगी, योगी तत्त्वनो जाण रे;

साढी बार कोमि विलसी ठंमी, कोइया नारि सुजाण रे.

श्री श्रूति. ॥ २ ॥

तात मरणें मन वैराग्यो, जाग्यो मोहनिझा ठंमी रे;

श्री विजयसंजूती गुरुपासि दीक्षा, लेइ धरमशुं प्रीति मंमी रे. श्री श्रूति. ॥ ३ ॥

कोश संजली लीध संयम, दुखें दाधी अंग रे;
 श्री धूलिज्जड़ चौमासे आवी, प्रतिबोधे मन रंग रे.
 कोश हाव जाव विलास कीधा, दीधा सरस आहार रे;
 चौमासि राख्या चित्रशाली, हिये हरख अपार रे.
 पूरव प्रीतें कोश बोधी, शोधी तत्त्व विचार रे;
 आविका ते सूधी कीधी, देइ देशणा सार रे.
 सकमाजसुतें शुद्ध शील पाढ्युं, मोडयो मयण विकार रे;
 चौराशी चौवीशी नाम रहशे, ते कहे सहु संसार रे.
 संवत सत्तरसैं अष्टोत्तर. जेठ शुद्धि तिथि सातम सार रे;
 नयर खंजार्तें मुनि जणो ठाकुर, आणी हरख अपार रे.
 इतिश्री धूलिज्जड़ स्वाध्याय.

श्री धूलि. ॥ ४ ॥

श्री धूलि. ॥ ५ ॥

श्री धूलि. ॥ ६ ॥

श्री धूलि. ॥ ७ ॥

श्री धूलि. ॥ ८ ॥

अथ श्रीसिमंधरस्वामीस्तवन.

(उत्तराध्ययनें बोल्या सोलमेजी ए राह.)

श्रीसिमंधर तुमशुं प्रीतमीजी, में कीधी चित्त लाय;

दूरि रह्यां ते नवि विसरेजी, नेहलियो वाधे रे सवाय.

॥ १ ॥

ए मनमुंने मोह्युं रे जिनजी तें माहरुंजी, जिम चकोर चित्त चंद;

नामने लीधे रे हियमुं उल्लसेजी, पेखये परमाणंद.

ए मनमुं. ॥ २ ॥

अलजोने आवे रे अंगें अति घणुंजी, दूर वसंते रे वास;

दर्शनीउ देखाओ रे एकवार आवीनेजी, पुरो मारा मननी रे आश. ए मनमुं. ॥ ३ ॥

संदेशा कहावुं रे दिन सास नगमेजी, जो चाले रे कोइ साथ;

विसमीने वाटें रे पंथि कोइ नवि वदेजी, ते जाणे जगनाथ.

ए मनमुं. ॥ ४ ॥

मन तन वचने रे साजन तुं सहीजी, निश्चय ने व्यवहार;

जीवन जीवथी रे प्राही वालहोजी, तुं मुज प्राणाधार. ए मनहुं. ॥ ५ ॥
 साजन तुमारे रे जिनजी ठे घणाजी, मुज मनि तुं जगदीश; ए मनहुं. ॥ ६ ॥
 रागी ने कुरागी रे सरीखा लेखवोजी, ते देखी चढे मुज रीश. ए मनहुं. ॥ ७ ॥
 आकीदोने राखी रे प्रीतमी पालशुंजी, ते जाणे विशवा रे वीश; ए मनहुं. ॥ ८ ॥
 हीये ने तुमारारे रूना गुण वश्याजी, ते समरुं निशिदिश. ए मनहुं. ॥ ९ ॥
 गुणने तुमारा रे दीसे ठे घणाजी, ते कहेतां नावे रे पार; ए मनहुं. ॥ १० ॥
 व्हालेसर विरहो रे सहेतां दोहिलोजी, हिवे करजो सेवकनी सारं. ए मनहुं. ॥ ११ ॥
 सुरतरु सरीखा रे जाणी सेवियेजी, वंछित फल दातार; ए मनहुं. ॥ १२ ॥
 ए चितहुंने लागे रे ताहरा नामशुंजी, ते रहिये संजारि संजारि. ए मनहुं. ॥ १३ ॥
 कह्यो न लागे रे सघलो कारिमोजी, साहिव तुं रे सुजाण; ए मनहुं. ॥ १४ ॥
 उलग हमारी रे किम मानो नहींजी, तुमे अगो गुणजाण. ए मनहुं. ॥ १५ ॥

ए प्रीतनीने कीधी रे गुण तारा सांजलीजी, श्रीगुरुजीनी पास;
रंगजर रातो रे ठाकुर इणिपरे कहेजी, दिये होशे लील विलास. ए मनहुं. ॥ ११ ॥

अथ श्रीसिमंधरस्वामी स्तवन.

(राग भैरव.)

सुणो सुणो रे सिमंधर सुखदातार, माहरा जीवन प्राणाधार.
तुम नाम निरंतर हृदय मजार, सुखें जपतां हुवे हरख अपार.
तुम वदन पूनमचंझाकार, गति जित्या गज रदे वन मजार.
तुं उपकारी दातारी अपार, तुं डखतरुकप्पण कहियें कुठार.
तुं ज्ञानी ध्यानी धरमधार, तुं मनमोहन महिमाजंमार.
हुं निशिदिन समरुं वारंवार, गुण कहेतां किमहि न आवे पार.
ऋषि ठाकुर एहवो कहे विचार, शिवसुख आपो म लावो वार.

सुणो. ॥ १ ॥

सुणो. ॥ २ ॥

सुणो. ॥ ३ ॥

सुणो. ॥ ४ ॥

सुणो. ॥ ५ ॥

सुणो. ॥ ६ ॥

सुणो. ॥ ७ ॥

वीरजी
णंद आ
लोयण
स्तवन
॥४३॥

॥ अथ श्रीवीरजीणंद आलोयण स्तवन. ॥

॥ ढाल-सफल संसारनी ॥ ए धन शासन वीरजिनवर तणो, जास परसाद उपगार आये
घणो ॥ सूत्र सिद्धांत गुरुमुख अकी सांजली, लहिये समकित्त ने विरत लहिये वली ॥ १ ॥
धर्मनो ध्यान धरि तप जप खप करे, जिणअकी जीव संसारसागर तरे ॥ दोष लाग्या जिके
गुरुमुख आलोइयें, जीव निरमल हुवे वख जिम धोइयें ॥ २ ॥ दोष लागे तिके चार परकारना,
धुरअकी नाम ने अरथ ते धारणा ॥ किणहिक कारणे पाप जे कीजियें, प्रथम ते नाम संकप्प
कहीजिये ॥ ३ ॥ कीजियें जेह कंदर्प प्रमुखे करी, दोष ते बीय परमाद संग्या धरी ॥ कूदतां गरवतां
होय हिंसा जिहां, दर्प इण नाम करि दोष तीजो तिहां ॥ ४ ॥ विणसतां जीवने गिनर न करै
जिको, चौथो आकुटिआ दोष उपजे तिको ॥ अनुक्रमे चार ए अधिक इक एकथी, दोष धर
प्रायहित लेई विवेकथी ॥ ५ ॥

॥ ढाल ॥ २ ॥ अन्य दिवस कोइ मागध आयो पुरंदर पास, ए देशी. पाटो पोथी कवली

वी०स्त०

॥४३॥

नवकरवाली जोय, ग्यानना उपगण तणीय आशातना कीधी होय ॥ जघन्यथी पुरमह
एकासण आंबिल उपवास, अनुक्रमे एह आलोयण सुगुरु बतावे तास ॥ ६ ॥ ए जो खंमि
थाये अथवा किहांही गमाय, तो वलि नवा करायां दोष सह मिटि जाय ॥ आपना अणपमिलेह्यां
पुरमहानो तप धार, खिरतां एकासण ते गमतां चौथ बे वार ॥ ७ ॥ दर्शनना अतिचार
तिहां पुरमह जघन्य, एकासण आंबिल अठम चिहुं जेदै मन्न ॥ आशातन गुरु देवनी साहमीशुं
अप्रीति, जघन्य एकासणथी आलोयण चढती रीति ॥ ८ ॥ अनंतकाय आरंज विनास्यां चौथ
प्रसिद्ध, बि ति चौरंदी त्रसियां एकासणथी वृद्धि ॥ बहु बि ति चोरिंदीय हण्यां बि ति चौ उपवास,
संकप्पादिक चिहुं विधि डुगुणा डुगुण प्रकाश ॥ ९ ॥ उद्देही कुलियाबना कीमीनगरा जंग, बहु
जल नाह्यां घोयां दस उपवास प्रसंग ॥ वमन विरेचन कृमिपातन आंबिल इक एक, जीवाणी
ढोलंतां दोय उपवास विवेक ॥ १० ॥ संकप्पादिक एक पंचेंडि उपद्रव होय, दोय त्रण आठ दसे
उपवास आलोयां जोय ॥ बहु पंचेंडि उपद्रव खट अठ ने दस वीस, चिहुं प्रकारे चढती आलोयण

वीरजी
णंद आ
लोयण
स्तवन
॥४४॥

सुण शीष ॥ ११ ॥ पंचंद्रिने लकमी प्रमुखे दीध प्रहार, एकासण आंबिल उपवास ने ठठ विचार ॥
साध समकें लोक समकें राज समक, कूमो आल दियो होय चौ खट चौथ प्रत्यक्ष ॥ १२ ॥ दस
उपवास दंभायां ते मरायां वोस, एक लख असीय सहस्र नवकार गुणो तजि रीस ॥ पख
चौमास वरस लगे एक त्रण दस उपवास, अधिको क्रोध करे तौ आलोयण नांहि तास ॥ १३ ॥
सूआवमीना दोष क्रियां वली आपणमोस, बोळयां वलि उत्सूत्र किया गुरु उपरे रोस ॥ करीय
डुवालस वार हजार गुणो नवकार, मिडाडुकुन देइ आलोवो वारंवार ॥ १४ ॥

ढाल ॥ ३ ॥ बे कर जोमी ताम ॥ एदेशी ॥ विण कीधां पच्चस्काण । विण दीधां वांदणा । पम्किमणा
विधि पांतरे ए ॥ अणोज्ञाने असज्ञाय । तिहां अविधे जणिया । इकग्र आंबिल आदरे ए ॥ १५ ॥ घमसी
ने एकत्त । निवि आंबिल । जंगै आलोयण इमें ए ॥ एक पांच खट आठ । नवकरवालीयां । गुण
नवकार अनुक्रमें ए ॥ १६ ॥ उपवास जंग उपवास । आंबिल उपरां । अधिको दंभ वखाणिये ए ।
पांचम आठमे आदि । जंग क्रियां वलि । फिर ग्रहपातक हाणिये ए ॥ १७ ॥ कुखल मूशल आग ।

वी०स्त०

॥४४॥

बुद्धो घरटीय । दीधे अठम तप करे ए ॥ मागी सूई दीध । कातरणी ठुरी । आंबिल चढतां
 आदरे ए ॥ १८ ॥ जीव करावे जुद्ध । रात्री जोजन । जलतरणो खेलण जुवो ए ॥ पाप तणो उपदेश ।
 परिद्रोह चिंतव्यां । उपवास एक एक जूजून ए ॥ १९ ॥ पनरे कर्मादान । नियम करी जंग ।
 मद्य मांस मांखण जख्या ए ॥ आलोयण उपवास । संकप्पादिक । चिहुं जेदे चढता लिख्याए ॥ २० ॥
 बोढ्या मिरषावाद । अदत्तादान त्यां । जघन्य एकासन जाणीए ए ॥ अति उत्कृष्ट एण । जाणी आलो
 एण । उपवास दस दस आणीये ए ॥ २१ ॥

॥ ढाल ॥ ४ ॥ सुगुण सनेही मेरे लाला ॥ ए देशी ॥ चौथे व्रत लागे अतिचार, जघन्य
 ढढ आलोयण धार ॥ मध्ये दस उपवास विचार, उत्कृष्टे गुण लख नवकार ॥ २ ॥
 परिग्रह विरमण दोष प्रसंग, तीन गुणव्रत मांहे जंग ॥ व्यास लिख्याव्रतरे अतिचार, आंबिल
 एक प्रत्येके धार ॥ २३ ॥ शीलतणी नव वामी कहाय, तिहां जो लाग्यो दोष जणाय ॥
 त्रियनें फरस हुआं अविवेके, एक आंबिल कीजे प्रत्येके ॥ २४ ॥ आवकने आविका पोसीध,

वीरजी
णंद आ
लोयण
स्तवन
॥४५॥

एकेंडि संघट्टे कीध ॥ बी सर जेलौ सचित जल पीध, दंन एकासण आंबिल दीध ॥ १५ ॥ विण
धोये विण लोहो पात्रे, एकासण तिम पुरिमढ मात्रे ॥ गइ मुहपत्ति आंबिल सारो, तिम नुधे अठम
अवधारो ॥ १६ ॥ च्यार आगार ठ ठंमी राखे, व्रत पच्चरकाण करे खट साखे ॥ दोषे मिठाडुकरु दाखे,
आलोयण तेहने अजिलाखे ॥ १७ ॥ आलोयणनो अति विस्तार, पूरो कहेतां नावे पार ॥ तोपण
संखेपे तंत सार, निरमल मन करतां निसतार ॥ १८ ॥ धन्य श्री वीर जिणसर सामि, जसु
आगम वचने विध पामी ॥ जीतकलप ठाणा अंग आदि, वलीय परंपरा गुरु परसादि ॥ १९ ॥
॥ कलश ॥ इम जेइ धरमी चित्त विरमी पाप आप आलोयणो, एकंत पूढे गुरु बतावे सकत
बय तसु जोयनै ॥ विधि एह करसी तेह तरसी धरमवंत तणो धुरें, ए तवन श्री धर्मसींह कीधो
चउपने फलवधि पुरें ॥ ३० ॥

इति श्री वीरजिन आलोयण स्तवनं.

वी०स्त०

॥४५॥

॥ अथ श्रीशान्तिजिनस्तवन ॥

कवण पाताले निवसंति नैरने सदा, शुं घणो जाखिये जिणवरे परखदा ॥
जुजगगति किण हुइ सँयल जगे सुखकरो, कवण परचक्रना ज्ञीम जण जयहरो ॥ १ ॥
कवण माह्यो सदा आपणो दे नही, जोपवो कवण संसारे साचो सही ॥
धर्मनी गोठि कहि मूरख शुं ग्रहे, जगतना जीवनी उपमा कुण लहे ॥ २ ॥
वाणियो जमत व्यापारे वंढे किश्युं, राँयने ऋद्धि ने वृद्धि आपे किश्युं ॥
जीवनो घातक जीवनो शुं हणो, जीव उपगारने हेते गुरु शुं जणो ॥ ३ ॥
रवितणुं खेत्र शुं विष्णुं आयुद्ध किशुं, जीवनो वृंद जलमांहि बहुलो किशुं ॥
सुरतणो वास जे तास शुं जाखिये, खीरनो सार शुं जाणि जगे राखीये ॥ ४ ॥

१ नाग, २ गर्व, ३ उर, ४ रिपि, ५ नग, ६ गल, ७ रिपु, ८ छल, ९ जल, १० लाभ, ११ नीति,
१२ प्राण, १३ साता, १४ दिन, १५ शंख, १६ तिमि, १७ नाक, १८ थर,

શાંતિજિ
નસ્તવન
॥૪૬॥

વૈણસર્દ નીપનો મધુર સુર કુણ કરે, શૈંત્રુને જીપવા કિશું એકઠ સરે ॥
હૈર તણી ઘરણિ કુલ ધરણિ મંરુલિ કહી, એહનો જાવ રાહ્યો કહો કો લંહી ॥ ૫ ॥
ઝલી એકવીસ બે બે અક્કર મંમિયે, તેહનો આગલો અક્કર ઢાંમીયે ॥
પ્રપ્રમ અક્કરે લહું નામ જગે જેહનો, તેહને સમરણે પાપહય દેહનો ॥ ૬ ॥
નિર્મલ વાણી જીવિયણ જાણી, સેવકની તમે મને ધરો ॥
વસુ અંતર કલ સમે અહનિશિ નમિ નમિ, લીલે જીવસાયર તરો ॥ ૭ ॥

॥ ઇતિશ્રી શાંતિજિનંસ્તવન સંપૂર્ણ ॥

૧૯ વંશ, ૨૦ દલ, ૨૧ કમા.

આ દરેક શબ્દનો પહેલો અક્ષર વાંચવાથી એ વંચાય છે કે—“નાગહરિ નગરિ હજલાણી પ્રાસાદિ શાંતિનાથ વંદુ.”

આ ભાષામાં હસ્તે હ એક માત્રાના રૂપમાં વંચાય છે માટે નાગોર નગરે હજલાણી પ્રાસાદે શાંતિ નાથ વંદું.
એ સ્પષ્ટાર્થ થાય છે.

શાંસ્ત૦

॥૪૬॥

॥ अथ श्रीनेमिजीन स्तवन ॥

गिरिसुतापति कवण वखाणिये, शैशि समान जगे कुण जाणिये ॥

कैवण मानवनां मन मोहए, कैवण अंगे उवंगे सोहए ॥ १ ॥

कुण कहो जनवदन अलंकरे, विषम मारगे कवण ते संचरे ॥

कैवण धारे चंड तणी प्रज्ञा, किर्म कही गुरुजनने खलसज्ञा ॥ २ ॥

रसतणो रस कवण लहे सही, हुंअ जुन विवरे कुण घी मही ॥

तुरिय वर्ग विचाले कुण रहे, ^{१२}जिणहरे बहु शोभा कुण वहे ॥ ३ ॥

कैवण कैटज कंस ति निर्जणे, रमणि चरणे कवण ते रणऊणे ॥

कैवण मल्लिसु जन्म तणी पुरी, कैवण तारे जल करि धरि तरी ॥ ४ ॥

१ श्रीकंठ, २ वदन, ३ रमणी, ४ हाटक, ५ नयन, ६ पुरुष, ७ रजनी, ८ वराजी, ९ रसना, १० मंथान,
११ डंकार, १२ नगर, १३ श्रीपति, १४ नेउर, १५ मिथिला, १६ नावड.

ન્દવરાવી જિન જ્ઞતિ, તે વિધિ સંજ્ઞલતાં હર્ષ ન માયે ચિત્તિ ॥ માય પાસે ઠવિ નંદીસર સવિ જાય, અઘાઈ
મહોન્નવ કરી પહુતા નિય ઠાય ॥ ૪ ॥

ઢાલ ॥ વિવાહલાની ॥ ચૈત્રકસિણ અઘમિ દિને ૧ । નુત્તરાષાઢાયે શ્રી જિને ૧ ॥ જનમ લહ્યો
ત્રીજે અરે ૧ ॥ જસુ નામ જપંતાં મન ઠરે ૧ ॥ ૫ ॥ પ્રજ્ઞુની ઢે ધન રાશિ ૧ । વૃષજ્ઞ લંઢણ કરે
પ્રકાશ ૧ ॥ યયા યોવન વય જે વાર । દોય કન્યા પરણે તેવાર ૧ ॥ ૬ ॥

ઢાલ અઢડ્યાની ॥ ધનુષ પંચસયાં દેહ । ઝંચો ગુણમણિગેહ । સોવન વન જિસો ૧, ચન્નદો
કસિકસ્યો ૧ ॥ ૭ ॥ પૂરવ લક્ષ્મીકુમાર, વીસતિ કરો વિચાર, સારસુખ જોગવ ૧, અંતરંગે યોગિવ ૧ ॥ ૮ ॥

ઢાલ ફાગુની ॥ હવે શ્રી જિણવર પાલ ૧, ત્રેસઠિ પૂરવ લલ્લ રાજ, અનેક દાન તિહા દેતાં સારે જ્ઞવિયણ
કાજ ॥ બહુતરિ કલા તે નરની, ચન્નસઢિ નારિ સંબંધિ ॥ શિલ્પિ સય નપદેશી, ન કર્યો અશુજ્ઞનો બંધ
॥ ૯ ॥ ત્રીઆસીય પૂરવ લાલ, તે ગૃહવાસે જિનરાજ, જરતાદિક સય પુત્રને, આપીય દેશનો રાજ ॥
લોકાંતિક આવી કહે, બૂજો જિણવર દેવ, ચરિત્ર સવિ જિય હિતકર પાલો કરસ્યાં સેવ ॥ ૧૦ ॥

॥ काव्य ॥ सुणी देवनी वाणी प्रभु दान देई, एक वरस लगे तेह निःशंक होई, कोणी त्रिणसय अधिक अठ्यासी जाणो, असी लाख वली ऊपरे तिहां वखाणो ॥ ११ ॥ हवे चैत्र वदी अठमी दिवस आवे, दिस्क लीधीय मन तणे शुद्ध जावे ॥ सिद्धारथ वनमहि व्यास सहस, करी मनशुद्धि तप करे वरिस सहस ॥ १२ ॥

ढाल दोढी ॥ पाले संयम सार, वरिस लगीतप, पान रहित सूधो करे ए, सहस वरिस उद मस्थ, पाली संयम, कर्म खपी केवल वरे ए ॥ देशना दिए जे वारे, सुरनर गण मज्जे, प्राण तणी हिंसा नही ए, विधिवादे निरवध, वचन ते प्रभु तणो, जाण्यो गुरु मुखे में सही ए ॥ १३ ॥ कुगुरु तणे उपदेश, लाग्या जे जन, तुम उपदेश ते नवि लहे ए, पनिया लोक प्रवादे, सुग्ध ते बापना स्वामि वचन सावध कहे ए ॥ हिंसा मृषा प्रमाद, निडा निशि त्रीजे, जामे आपे मन रली ए, एक वलि करे प्रमाद, माथे तुम तणे, दे तेहनी मति जंजली ए ॥ १४ ॥

ढाल ॥ स्वामीनी आपना एक नहु मान ए, वंदवी पूजवी पणिय अजिमान ए ॥ नाम लेतां

आदीश्व
रस्तवन
॥४९॥

जसु छेव मति उपजे, तेहने जवतणी स्थिति घणी नीपजे ॥ १५ ॥ जेय जिनवचनथी जीव
उपरावठा, गढ निज रागि ते जाणिये सही शठा ॥ प्रकरण सूत्र मति एकठी जे करे, रागी निरागी
ते सम वरि मन धरे ॥ १६ ॥ माग कुमाग ए जेदे मिष्ठत ए, तेहने जाणिये जिणवर नृत्ति ए ॥
धन्य जे स्वामिना वचन अंगीकरे, समकित प्रवहणे जवजलनिधि तरे ॥ १७ ॥

॥ ढाल ॥ एक पूरव लख पालिय, संयम जवजलय टालिय, पालिय साधु समाचारी खरी
ए ॥ बहु जिय सुगति पहुचानिय, टाली कर्मनी आनिय, आगल शिवरमणीसैं वर वरी ए ॥ १८ ॥
माघ अंधारी तेरसे, साथे सुनिवर दस सहससैं, परिवस्था अष्टापद शृंगे जइए ॥ बह उपवासे अण
सण, सीधुं जिह नही जर मरण, प्रजु शरण करिये एक मना सही ए ॥ १९ ॥

कलश ॥ प्रजु शरण करिये जवजल तरिये हरिये कसंमल मन तणो ए, मुज ठाकुर मिलिउ
सुरतरु फलीन बुधणाउर मुख मंरुणो ए ॥ प्रजु तुम गुण सारा अतिहि उदारा में मुखे जाए
किम कहा ए, इम जणो समरचंड पाठक जिनजी नाम मात्र गुण जे लह्या ए ॥ २० ॥ संवत

आ०स्त०

॥४९॥

सोल संवहरे, कातीक मासें एह ॥ थव मनरंगे आपणे, कीधी नही सदंढ ॥ ११ ॥
इतिश्री बुधणाउर आदिश्वर स्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ श्रीकृष्णजिन स्तुति. ॥

गीर्वाणमालार्चितपादपद्मं नाज्जेयमाप्तंकिललब्धवर्णाः॥ यूयंनुतश्रीजवनैः समस्तैः यथाप्रणूयन्त
अपार सारम् ॥ १ ॥ मयात्रविश्वेन्नमता जिनेश नाकर्णितंतेवचनंश्रुतिञ्चाम् ॥ अमी
अतःकर्मगणाः सुडुष्टा मांहन्तुमुद्यन्तिवराकमात्रम् ॥ २ ॥ कृपांविधायाशुततश्चतेज्यः मां मोचयस्वा-
दितदेवसेव ॥ जगज्जनानन्दकरश्चनाजि नरेन्द्रसूनोमरुदेवमात ॥ ३ ॥ त्वयाप्रजोलब्धश्रियास्वकीय
मात्रेपिदत्ताशिवमुक्तिलक्ष्मीः॥ नत्वत्समः कश्चिदज्ञूज्जिनेशः सुवर्णवर्णाङ्ग जिताङ्गमार ॥ ४ ॥ आद्यो
जवत्तीर्थकृतांय आद्यो धात्रीपतीनांप्रथमोमुनीनाम् ॥ सत्केवलज्ञानभृतां धुरीणः समुद्गम्नीरिमतां-

दधानः ॥ ५ ॥ यस्यप्रधानं परमं निरीक्ष्य वक्रं कुमुदं धुर्यं मृगाङ्गम् ॥ मन्ये विज्जितं किमिति प्रकर्तुं
घत्ते श्रियानिर्जितशुद्धकान्तिः ॥ ६ ॥ प्रमुदितवदना बन्दः पृथुजघनधरानिशोशाननाः कुचकलशजराः
सुबिम्बाधराः ॥ जजति वरजनो लज्जेयुर्वराः प्रमुदितवदनाः स्त्रियस्तं नरम् ॥ ७ ॥ इत्थं श्रीवृषज्जशंजुः
स्तुतः सागरसाधुना ददातु नूरिशं देवः वृषलक्ष्मजिनेश्वरः ॥ ८ ॥ इति श्रीकृष्णज्जिनस्तुतिः

॥ अथ श्रीपार्श्वजिनस्तुतिः ॥

संसारगाधविस्तारपारापारजयंकरात् ॥ मां पाहि त्रिदशश्रेणि सेवितानघपत्कज ॥ १ ॥
अश्वसेनोदञ्जवोदाम वामकां मानलं प्रजो ॥ विधेहि शमनं नामा कर्णनाम्बुधरेणते ॥ २ ॥
रागद्वेषादयो दुष्टास्तस्करा मुक्तिवर्त्मनि ॥ मां प्रयातं प्रमुष्णन्ति ततो रक्षजगत्प्रजो ॥ ३ ॥
दुष्टाष्टकर्मसमिधः प्रदह्य जगवन्नगाः ॥ शुक्लध्यानाग्निना सिद्धिं केवलादष्टविष्टप ॥ ४ ॥

जयस्वामिन्त्रवर्धनं प्रज्ञावात्सागरोयतिः ॥ अलज्जत्परमानन्दमेडुराङ्गः सुखव्रजम् ॥ ५ ॥

इति श्रीपार्श्वजिन स्तुति.

॥ अथ श्रीमहावीरजिन स्तुति. ॥

श्रीमन्मुक्तिरमानाथं वीरनाथंनुवीतजो ॥ यदिसिद्ध्यङ्गनोरोज बाढालिङ्गनमिहृत ॥ १ ॥

यडूपंवीक्ष्यपञ्चेषुः सुरस्त्रीज्जिरपीप्सितम् ॥ लङ्कयानङ्गतांप्राप त्रिलोकविजयीकिमु ॥ २ ॥

जन्मान्निषेकसमये प्रैखोलितश्लाघरः ॥ तस्यकिंवर्ण्यतेवीर्यं मानवैरेकजिह्वया ॥ ३ ॥

यस्यानेकान्गुणान्वक्तुं गीःपतिःशतजिह्वया ॥ नशक्नोतिततोमन्दो हंकथंवक्तुंशक्नुयाम् ॥ ४ ॥

एवंस्तुतःप्रज्जुर्वीरः सागरेणमुमुक्षुणा ॥ अनारतंस्वज्जक्तेज्यो ददातुपरमंसुखम् ॥ ५ ॥

॥ अथ श्रीनेमिजिन स्तुति ॥

श्रीनेमिनाथंज्जविकान्नजध्वं तमालनीलहविमूर्तिधारकम् ॥ यदीयपादाब्जरजः प्रमशोन्नरोल-

शांतिजि
नस्तुति
॥५१॥

जन्तेकिलञ्जूरिसौख्यम् ॥ १ ॥ यदीयसद्देशनयाजमोपि लज्जेतनीरागमशोकवृद्धः ॥ यश्वेतनावान्
खलुकायधारी किंतस्यवर्णेतनरासुरस्य ॥ २ ॥ ज्ञूपालचारु विजयान्वयसूरज्जुतः राजीमतीस्तन
विशालविशालद्वार ॥ मां पाहिमोदचरटस्यज्जयाज्जिनेश शैवैयनाकिनरवन्द्यपदारविन्द ॥ ३ ॥
श्रीरामकृष्णावपित्वत्प्रशादाद्भविष्यतस्तीर्थकरौविशुद्धौ ॥ उदारसम्यक्त्वधरौबलिष्ठौ महाञ्जुजौगौर
विनीलवर्णौ ॥ ४ ॥ योवीतरागस्तवधर्मनिष्ठः प्रयातिसिद्धिंकिमुचित्रमत्र ॥ सुरागयुक्तोपितवक्रमाब्ज
द्वन्द्वेनरोवैतिपरंपदंवै ॥ ५ ॥ इत्थंश्रीनेमिनाथस्यःस्तवंकुर्वन्सुमुहुक ॥ सागरो लज्जतां देव परमानन्दजं
सुखम् ॥ ६ ॥

॥ अथ श्रीशांतिजिन स्तुति. ॥

समग्रध्वापरध्वान्त विध्वंसननजोमणे ॥ मुक्तिवामांप्रधानंच शान्तिनाथप्रयत्नमाम् ॥ १ ॥
विश्वसेनमहिनाथ गोत्रोदधिनिशाकर ॥ अचिरोत्सङ्ग संक्रीणातत्पराद्वैतज्ञूषण ॥ २ ॥
पारापतोविवेकश्च त्वयात्रातोद्दिश्येनकात् ॥ मांकथंत्रायसेनत्वं विवेकंतवसेवकम् ॥ ३ ॥

शां०स्तु०

॥५१॥

જવડૂપંચતુર્વિદ્યુ પ્રસ્થિતંવનિરીક્ષિતુમ્ ॥ ચતુર્મુખો જવહતાસ્વંચમેનૈકુતાર્થતામ ॥ ૪ ॥

સુસુશ્રુવક્ત્ત્વંચસ્ય શિષ્યઃસાગરસગ્ગ્રહકઃ ॥ પ્રણાથતિપરંબ્રહ્મ નાસ્તિયત્રજરાજ્ઞયમ્ ॥ ૫ ॥

॥ અથ શ્રીચિત્રકૂટચૈત્યપરિપાટિ ॥

વિમલ વિવેક વિચાર, જ્ઞાનકલા જંગમ; જે ગુરુ નિત દિયે એ, તસ પય પ્રણમિયે એ. ॥ ૧ ॥

મોહતિમિર જરપૂર, જેહ કરે ગુરુ દૂર; તે મન શુદ્ધિ નમી એ, માગિ વચન અમી એ. ॥ ૨ ॥

ચૈત્યપ્રવાસિ રચીશ, ત્રિકરણ સત્ય નમીશ; ચિત્રકૂટિ અતિ ઘણા એ, વિંબ શ્રીજિનતણા એ. ॥ ૩ ॥

અશ્વસેન નરનાથ, તસ સુત બહુ જનનાથ; ચૈત્ય જોટે વરે એ, દેહી નયન ઠરે એ. ॥ ૪ ॥

પાર્શ્વનાથ જિનચંદ, નમિયે ધરી આનંદ; વાંઝિત સુખકરુ એ, વંદિત સુરવરુ એ. ॥ ૫ ॥

(ઢાલ ગાહલી.)

પદ્મિવાલગણ દેહરે, દૃષ્ટિ નિરખતાં મન હરે, ગુણ કરે સીમંધરજિન વંદતાં એ;
જિણહર નાણાવાલતણે, ત્રિજીવન જન જસુ જસ જણે, સુખિ ઘણે શ્રીસુનિસુવત વંદિયે એ. ॥ ૬ ॥

चित्रकूट
चैत्यपारि
पाटि
॥५२॥

संघपति खरहत्थ कारीय, शीतलजिन सुखकारीय, वारीय कुमति नमीजे ते सदा ए;
हवे चोधरीयह चैत्यधरे, वाकुरसी कारित वरे, हर्ष धरे मुनिसुव्रत नमिये मुदा ए. ॥ ७ ॥

(ढाल जमावसी.)

हवे मालविये श्री आदिनाथ, सवि बिंश सहित नमुं जंतुनाथ; जंमारी बेला तणि शांति,
चौमुख नमिये मन धरिय खंति ॥ ८ ॥ वलि शीतल आदिजिनेश पास, मूलनायक पूरे चिंत
आश; शाह सहणा जिणहरे बीय देव, जसु इंड सवे मिलि करें सेव ॥ ९ ॥ तिहां अजित जिनेसर
गुण उदार, नमिये जन मन आनंदकार; जोजा वसही श्रीशांतिदेव, विविह परे वंदी करुं सेव ॥ १० ॥

(ढाल.)

राजसिंघ मंत्री तणे ए, चेईहरे श्री शांतित; वंदीजे मन ज्ञाव धरे, फेमे चनु गति जंति.
॥ ११ ॥ ऊरधि चौमुख आदिजिण, वराही संजव सामित; सोम चिंतामणि वंदिये ए, जिम हुवे
वांछित कामित ॥ १२ ॥ सुमति सुमति कर वंदीए ए, पंचम जिनवर वंदत; उशवाल कारित

चि०प०

॥५२॥

जुवणि, वंदित सुरनर वंदित ॥ १३ ॥ चंद्रप्पह आणंद करे, आदिश्वरजिन जाणित; जाव धरी सो
वंदिये ए, ज्ञान प्रमुख गुण खाणित ॥ १४ ॥

॥ ठाल ॥

तेवोशमा जिण वंदिये ए, ज्ञव संज्ञव पाप निकंदिये ए; पालितलावह पंचमो ए,
जिन वंदी शिवपुरे वीसमो ए ॥ १५ ॥ मूल गंजारे पाश ए, सह तोमे ज्ञवडुख पास ए; जिनहर
नमुं आशंबरे ए, जे दीठे ज्ञवडुख वीसरे ॥ १६ ॥ केइ प्रवाहे वाहिया ए, मिथ्या मत बांहे साहिया
ए; ते इह आणे जंति ए, तस जाणी रत्नमय जंति ए ॥ १७ ॥ सवि जिन प्रतिमा सारिखी ए,
ए वात अठे आगमें लिखी ए; वेष विशेषे न वंदिये ए, इम कहेतां समकित निंदिये ए ॥ १८ ॥
इम गिणि कुमति दूर करो ए, शुद्ध समकित जाव हृदे धरो ए; जिन प्रतिमा समतुल कहो ए,
इणे शुद्ध जावे शिवपुरि लहो ए ॥ १९ ॥

चित्रकू
चैत्यप
पाटे
॥५३॥

॥ ढाल ॥

तीर्थस्तंज पासे अठे तुं जमरली, अतिहि उदार प्रासाद तुं जमरली; वीरजिनेश्वर
वंदिये तुं० जिणे कही धर्मह आदि ॥ तुं ज० ॥ १० ॥ पास सुपास डइ एकठा तुं० दीसे काजसगें
चंग; तुं ज० जलट धरी ते वंदिये तुं ज० आपे सुख अजंग ॥ तुं ज० ॥ ११ ॥ श्रीचंडप्रज वंदिये
तुं ज० जवसय संसयहार; तुं ज० शशिलंबन जग मोहतुं तुं ज० अजय करे जयकार ॥ तुं ज०
॥ १२ ॥ प्रतिमा अदबुद आदितणी तुं ज० जोतां हर्ष अपार; तुं ज० जे जनवंदे एक मना तुं ज०
ते पामे जव पार ॥ तुं ज० ॥ १३ ॥ अष्टम जिनवर वंदिये तुं ज० चंडप्रज जिनराय; तुं ज०
पीतलिये प्रासादे सदा तुं ज० आये निर्मल काय ॥ तुं ज० ॥ १४ ॥ सूराले श्रीसुमतिजिण तुं ज०
खरदथ वसदी सांतित; तुं ज० पार्श्वनाथ जिन शामलो तुं ज० नमतां करे जव अंत ॥ तुं ज० ॥
१५ ॥ सुमति जिनेश्वर वंदिये तुं ज० आपे सौख्य अनंत; तुं ज० मागलिये चित धरी नसुं तुं ज०
सोलसमा श्रीशांति ॥ तुं ज० ॥ १६ ॥

चि०प०

॥५३॥

॥ ढाल ॥

लोलावसही श्रीशांतिजिणंद, दीठे मुज मन अति आणंद; सकोशले श्रीरिसद नमी-
जे, जिम मनवांढित शिव पामी जे ॥ २७ ॥ पूनमिणे श्रीसुमति जुहारो, जिम जव संचित पातिक
हारो; इग्यारमो जिन श्री श्रेयांश, ठेदे जे क्रोधादिकनो वंश ॥ २८ ॥

(चोपाइ छंद.)

उठित वाले आदि नमीशुं, शिवपुरपंथ सुखे पामीशुं; तोला शाह धरें जिन जोय, पार्श्वनाथ
हुं वंडु सोय ॥ २९ ॥ अष्टापद शत्रुंजय जाण, विपुल गिरिंद सुतीर्थ वखाण; कनकाचल वैजार
उज्जंत, शेल शिखरे वंडुं जगवंत ॥ ३० ॥ राणकपुर अर्बुदगिरिशृंग, वरकाणो वंडुं मनरंग; एह
आदि जगे तीरथ ठाम, ते सविहुं हो मज्जा प्रणाम ॥ ३१ ॥

(ढाल.)

इम चौवीश जिनेंद्र नमीजे, मानव जन्म तणां फल लीजे, कीजे दूर प्रवाह;

जिह जिन प्रतिमा दृष्टिये दीसैं, तिहां वंदीजे चित्त जगीशैं, रीस न कीजे लगार. ॥ ३२ ॥

श्री अनुयोगद्वारे कहिये, निक्षेपा चारे सद्वहिये, लहिये समकित साचो;

तेह मांहि इण काल विशेषे, निक्षेपा दुइ जेह नबेखे, लेखे कुमति म राचो. ॥ ३३ ॥

तिषो कारण नाम ठवणा मन धरी, हुं वंडुं मिथ्यामति परिहरी, करी जिन आगम साखी;

इवे जिनवचन विचार्या शुद्ध, गुरु मुखें ते नही कहूं विरुद्ध, कीध विचार मन राखी. ॥ ३४ ॥

जिनवचने हिंसा नवि ज्ञाखो, जे पूढे तसु इण परे दाखो, राखो निरतो बोध;

जे गुरु इण उपदेशें चाले, ज्ञानक्रिया ते नित अजुआले, ते जाणुं सुनि योध. ॥ ३५ ॥

(कलश.)

इण परे मन रंगें सद्गुरु संगें चैत्य सवि में वंदिया ए, पूर्यो मन सुकृत टाढ्यो दुष्कृत पाप
सवि मुणि निंदिया ए; जे अतीत अनागत संप्रति जिन श्री पासचंद शीर्षेस्तविय, वेले सुखदायक
वांछित कारक श्री जिनवंदो जन जविय ॥ ३६ ॥ इति श्री चित्रकूट चैत्य परिपाटी समाप्तः

अथ श्री सम्यक्त्वदीपक दोधका (सोरठा) ठंद.

- जेह तणो आदेश. सावद्यज्जय दीसे नही; तेहनो किम उपदेश, जूला लोक मतांतरे ॥ १ ॥
ते वलि न करे कांय, जे अनुमोदे कारवे; पशु जिम ताण्या जाय, मुग्ध किंपि जाणे नहीं ॥ २ ॥
सावद्यमय उपदेश, देतां जे शंके नहीं; बिहु मिलि म्हेले वेष, तेहनुं शुं अनुमोदिये ? ! ॥ ३ ॥
ढांक्या कूप समान, मुग्ध तिहां धसकी पमे; जंजे जिननी आण, बे जव विणठा तेहना ॥ ४ ॥
मुनिवर पोषहशाल, दीसे जे मंमि रह्या; जाणे बालगोपाल, ते तो ऊघामा कुआ ॥ ५ ॥
गरजु होशे जेह, जाणी पाणी काढशे; मांहे न पमशे तेह, काज सरे कांठे उतां ॥ ६ ॥
मा होजो नर धीर, ढांक्या कूवा ठूकमा; लहेशुं नीर न तीर, जीवित गण तिहां दोहिलुं ॥ ७ ॥
क्रिया अनंती वार, आगे इण जीवें करी; तोय न पाम्यो पार, विण समकित ते वेगलो ॥ ८ ॥
क्रिया थकी शिव दर. समकित हुंती ठूकमो; वाजे वाजी तूर, धावत धंधा चूकशुं ॥ ९ ॥

सम्यक्
त्वदीयक
दोषका
छंद
॥५५॥

क्रिया तणो विश्वास, जे तेहने आवे हिये; विष्णु समकित ते पास, पंनित जन जाणे सही ॥ १० ॥
नहुं राखिये गमार, फटा टोप किरिया तणे; नुलखि समकित सार, जो आशा शिवपद तणी ॥ ११ ॥
सांजलजो सहु कोय, (श्री) पार्श्वचंडसूरि वीनवे, शिवसुख दायक होय, आण सहित किरिया मिलि १२
(देशना संवंधी आर्या छंद.)

अस्केवणि विस्केवणि शिवेयणी तहय होइ संवेयणी ॥ तं सुण माणो जीवो बेरगं लहइ
सुहमूलं ॥ १ ॥ आचारं ववहारं हेऊ दिठंत दिठिवायाई ॥ देसिज्जइ जीएसा अस्केवणि देसणा
पढमा ॥ २ ॥ परमय विज्जहिं परमय वयणाहिं जीइ परमयानु जणे ॥ विस्केविज्जइ एसा विस्केवणि
देसणा बीया ॥ ३ ॥ नवसम विवेगसंवर समया संतोष संजवं सुखं ॥ वनिज्जई जीएसा संवेयणि देसणा
तईया ॥ ४ ॥ जरा मरण रोग सोगाइएहिं अइ दारुणं जवसरूवं ॥ पयसिज्जइ जीएसा शिवेयणि
देसणा तुरिया ॥ ५ ॥

स०छं०

॥५५॥

॥ श्रोता परीक्षानी सज्जाय ॥

(राग कालंगडो.)

वरसे पुष्करावर्त्त सुमेदा । तब पृथिवी जेदाये नीर । पण एक मगसेलीन न जेदाये । अति
न्हानो ने कठिन शरीर ॥ १ ॥ तिम गुरुवचने किमें न जेदाये । जे प्राणी होय ज्ञारी कर्म । कंठ
(भुंक) शोष जो अति घणों कीजे । तोय न पामे सूषो धर्म ॥ २ ॥ बावना चंदन गंध तजीने ।
कंसमल ऊपर माखी जाय । परिमल कलमतणो ठंणीने । मेरुक्रमो नित कादव खाय ॥ ३ ॥ तिम०॥
काले काबल गुलियलि कापर । चोल तणो नवि बेसे रंग । वायस वान न थाये धोलो । जो नित
मोदे यमुना गंग ॥ ४ ॥ तिम० ॥ चिगटे कुंजे जल नवि जेदे । न रहे काणे ज्ञाजन नीर । रवि
देखी धूवरु हुए अंधो । पान न लहे वसंत करीर ॥ ५ ॥ तिम० ॥ मूंग कांगरू कण मांहे जेहवो ।
पाणी अगनि न ठीपे अंस । जव केलव्या न होवे तंडुल । बग सीखव्या न थाये हंस ॥ ६ ॥ तिम०॥
मृगसद अगर कपूरे वास्यो । लसण न पामे रूमो गंध । सूरज शशिहर दीवा जोतें । किमही

श्रोताप
रीक्षानी
सज्जाय
॥५६॥

नवि देखे जात्यंध ॥ ७ तिम० ॥ ऊर्यो चंद चोरने न गमे । मेहं जवासो सूकी जाय । खीर
खांन घृत मीठो जोजन । पेट कूतराने न समाय ॥ ८ तिम० ॥ मीठी डाख न वायस चाखे ।
श्वानपुंठनी न समी आय । आंबानुं वन (करहो) जंट चरे नही । अन्याइने न गमे न्याय
॥ ९ तिम० ॥ खाय न संनिपांतियो साकर । पापी ने धरमी न सुहाय । रुचे नही चंधो मधुकरने ।
घुण नित सूको लांकरु खाय ॥ १० तिम० ॥ गाम समीप नदी मूकीने । रासज राखे खरमे
अंग । कुलवंती कामिनी तजीने । नीच करे पररमणी संग ॥ ११ तिम० ॥ नल फीटीने सेलमी
न आये । इहु तणे जो वाधे संग । दूध गुले जो लीब सींचाये । तोहे मीठो नवि आय असंग
॥ १२ तिम० ॥ खीर सर्फ मुख न हुवे अमृत । काच कमायो रतन न होय । खारो न टले समुद्र
नो नदीये । मोटे वरु फल नीरसज होय ॥ १३ तिम० ॥ माथे मणि नितु वहे जुजंगम । तोहे ते
नवि निरविष हुंत । राम तणी सेवा करे इणुमंत । लंगोटी अधिको न लहंत ॥ १४ तिम० ॥

(ढाल-श्री सदगुरुवचन करे शुं तेहने ए राम) इम लौकिक संबंध विचारी । लोकोत्तरनी

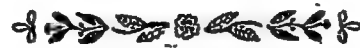
श्रो०स०

॥५६॥

सुणजो वात । चित्रे ब्रह्मदत्त बहु समजाव्यो । विरति तणी नवि आणी घात ॥ श्रीसहगुरुवचन करे शुं
तेहने ॥ १५ ॥ महावीरनो शिष्य जमाली । तिहने नवि लागो उपदेश । कालिंगसूरीयो कपिलादासी ।
गोसालो पामशे कलेस ॥ १६ ॥ श्री० ॥ विष्णुकुमरनां वचन सुणीने । नमुचि न मानी कांई सीख ।
मारणहार उदाई नृपनो । बार वरस लगि पाली दीख ॥ १७ ॥ श्री० ॥ शिष्य पांचसे केसे नायक ।
अंगारमर्दक नामें सूरि । आवक परख्यो अजव्य दया विणु । निर्गुण जाणी कीधो दूरि ॥ १८ ॥ श्री० ॥
सवेणी सावद्याचारज । सूत्र विरुद्ध तिणें कह्यो विचार । नागिल बंधव बहु समजाव्यो । सुमतिअ
कुगुरु न तज्या लगार ॥ १९ ॥ श्री० ॥ शीलसनाह रिषिये प्रतिबोधी । रूपीये नवि काढ्यो साख ।
वरस पंचास तपे तप लखणा । तसु फल न थयो एके बाल ॥ २० ॥ श्री० ॥ ईसरने मन धर्म न
जेद्यो । राजा महासंतीने थयो रोग । फासू जलथी काया विणसे । इम जामें घाढ्यां बहु लोग
॥ २१ ॥ श्री० ॥ पालककुमर नेमि जइ वंद्या । कंठरीक पाढ्यो चारित्र । कृष्ण साथें वीरे जइ
वंद्या । फलें फेर अति थयो विचित्र ॥ २२ ॥ श्री० ॥ संगति एहने हुंति रुनी । पुण नवि प्रीठ्यो

श्रोताप
रीक्षानी
सज्जाय
॥७७॥

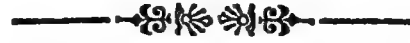
सार विचार । कर्म निकाचित जेहने पोते । ते प्रतिबोध न लहे लगार ॥ ३३ श्री० दृष्टिरागे
नर जे हुए रातो । जे हुइ दोषी अति घणघोर । मूढ वचन परमारथ न लहे । विग्रह पनिया वदे
कठोर ॥ ३४ श्री० ॥ ए चिहुंने धर्म कहेवा बेसे । ते नवि जाणे आगम रीत । कूकरवदनें कपूर
ज घाले । जे माहपणने न धरे चित्त ॥ ३५ श्री० ॥ लोह वणिग जिम करे कदाग्रह । सूत्र न
साचो प्रीठे जेह । लोक प्रवाहे मूंन मेढहावे । साचो धर्म न जाणे तेह ॥ ३६ श्री० ॥ ज्ञारी
कर्म घणाने ए परें । इलूकर्म प्रीठे ततकाल । सनतकुमार चिलातीनंदन । आवच्चासुत गय-
सुकमाल ॥ ३७ श्री० ॥ पर्षद पुरुष जोशने कहिवो । धर्म कह्यो इम आचारंगि । नंदी सूत्रें सोष
संज्ञारी । ब्रह्म कहे ज्यो ज्यो मनरंगि ॥ ३८ श्री० ॥

श्रो०स०

॥७७॥

અથ શ્રી બ્રહ્મચર્યવ્રત ટિપંચાશિકા.

(સુળ સુળ કંતારે સીંચ સોહામણી-૯ દેશી.)

ઢાલ-ગોયમ ગણહર પાય પ્રણમી કરી, બ્રહ્મવ્રત સ્તવશું રે હર્ષ હીયે ધરી;
સૂધો પાલી રે જવસાગર તરી, પામી પામે રે પામશે શિવપુરી.

ઝથલો-શિવપુરીનાં સુખ લહે જવિયણ તેહ ફલ બંજચેર તણું,
મન વચન કાર્યે શુદ્ધ પાલો કિશું કહિયે જિય ઘણું;
સિદ્ધાંત માંહે અઢે વિસ્તર તેહ સંખેપં જણું,-
તે જવિકના નપકાર હેતેં સારજૂત સવે શુણોં.

॥ ૧ ॥

૧ ઝથલો ૯ હરીગીત છંદના જેવી હવનો માંત્રામેલ છંદ છે. અને ૨૮ માંત્રાજ દરેક પદમાં હોય છે.

ब्रह्मचर्य
व्रतद्विपं
चाशिका
॥५८॥

ढाल-नारी रूपें रे जंगमांहे मंमीन, पासति नरने रे समरांण खंमीन;
एहशी दुस्तर जगमांहे ठे नहीं, जाल मनोहर रमणी इम कही.

उथलो-इम कही जिणवरें उत्तरऊयणे अध्ययनं बत्तीशमे,
जे हुए कर्म लहुअ प्राणि नारी विषय न वीसमे;
ए ठमिवानो करे उपक्रम हीये जावे जावना,
अवला तणो जे पिरु बांध्यो तेह फल ठे पापना.

॥ १ ॥

ढाल-पाप अशंखह राशि एकठी मिली, स्त्रीयोनिने रे पासै संजली;
श्रुत मांहे जाखे रे इणि परें केवली, एहवी सन्मुख जोइए केम वली ?
उथलो-वली संजली नारी पेखी करे श्लाघा जे जगें,
ते मोहे माता रंगे राता जमे जवमांहि तां लगें;
पुद्गल अनंता एम जाणी रूप देखी चिंतवे,

ब० द्वि०

॥५८॥

मल मूत्रनो जंमारं तनु ए सुधी किम ते संघवे.

॥ ३ ॥

ढाल-मुख ते लालें रे जरियो नाशिका, पुण सिधाणो रे परतिख पासिका;

नेत्र ते पीहे रे कान मेलें जर्या, कुच पल्लग्रंथीरूप हिये धर्या.

नथलो-धर्या कोठा हारं केरा मेढ मांस रुधिर जर्या,

नसाजाल अमेध पूर्या पेट चर्म परवर्या;

जघन मूत्रे नखशिखादिक अशुचि देह अठे सही,

विषय वाह्यो काम अंध जिय यथास्थिति जाणे नही.

॥ ४ ॥

ढाल-विषय रसासव माता जीव ए, जुगताजुगतो न जाणे कीव ए;

तिल तुल मित्तं सुखे दुख मेर समं, कुश अग्र बिंदु सागर नृपमं.

नथलो-नृपमा दुखनी देशधी ए सर्वधी जगगुरु कहे,

जे विषय वाह्यो कर्म बांधे पार किम बनमय लहे;

ब्रह्मचर्यं
व्रतद्विपं
चाशिका
॥५९॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ५९ ॥

उत्कृष्ट तेतिस अयर नरगें सातमे आयु जोगवे,
शारीर मानस दुःख अहनिशि सहे दुःखे जोगवै. ॥ ५ ॥
ढाल-त्रिहु लगे क्षेत्रज सुरकृत वेदना, जोगवे जीवमो रे वेदन जेदना;
तातो तरुवो रे काने ढाल ए, विषय तणां गीत मीठ संज्ञाल ए.
उयलो-संज्ञाल ए तुज गंध प्यारो नाकि खार संचार ए,
आंख मूल थकी उखामे नारिरूप संज्ञार ए;
जीव खंमो खंम करीने कहे परमाहम्मिया,
नारिनां मुख सुखें फरस्या जोग अरथ अहंम्मिया. ॥ ६ ॥
ढाल-रे ते मरद्या रे पीन पयोधरा, पर रमणिनारे जाणी मनोहरा;
पग २ परनारी जोगारशि ज्यार्या, इम संज्ञारीने रे चउरंगा कर्या.
उयलो-कर्या ते परिणाम डुष्टे अंगि फरस संज्ञाव ए,

ब० द्वि०

॥५९॥

लोहमय पूतली अगनिमांदि अधिक अधिक तपाव ए;

आणी ऊजो राखे नारक आलिंगन देवराव ए.

लोहमय धगधगत गोला हाथे तेह धराव ए.

॥ ७ ॥

ढाल-कहुं जे न करे संजसि दोरु ए, सुदगरि मारी अंग ति मोरु ए;

नयण श्रवणना वसण ऊपारु ए, सूधी लोपी तिहां पुणि वारु ए.

जथलो-वारु ए एहवा वचन संजरि नारि जहंगेठवी,

हावजाव विलास पोखया प्रियाशुं कूमो लवी;

रयणि ज्ञोयणि असत्य बोढ्या अदत्त लीधा पर तणा,

मैथुने नरमुष्ठिम असंखा लाख नव गर्जिज हणया.

॥ ८ ॥

ढाल-पंचम अंगे ए दृष्टांत जण्युं, गौतम पूठे जवियणें ते सुण्युं;

कहेवो असंजम स्त्री संजोगिए, दोवे वंसनी नली रुइ जोगिए.

ब्रह्मचर्य
व्रतद्विपं
चाशिका
॥६०॥

उथलो-जोग रुइ नली वांसनी जरी कोइ पुरुष करें ग्रहे,
तस लोह शलाकया मज्जि घालि ततखिण ते दहे;
गर्जिऊ मांहि एक दो तिय ऊगरे अथ ते नहीं,
मूढिम विणसे अने उपजे जोग जोगवतां सही.

॥ ए ॥

ढाल-एहवी करणी विवेकी किम करें, जीवघात देखी हियमे अति मरे;
मैथुन बांभीरे संयम आदरे, चोखे चित्ते रे व्रत सूधो धरे.

उथलो-घरे सूधो हर्ष अति घण शील पाले जिण दिणें,
ते सफल वासर थयो नरजव तयो जवसागर मिणें;
नारी अशुचि जंमार देहें अणे अवगुण अति घणा,
संखेपथी वानगी पेखी संग तजजो तेह तथा.

॥ १० ॥

ब० द्वि०

॥६०॥

(दाल-राग गौडी.)

अवगुण एह सजावतणा, अंग वसे निशिदीश; असत्य वदे साहस करे ए, ए विसवावीश.
अवगुण. ॥ ११ ॥ अवगुण चिंती नारी सरिस, किम कीजे संग; चित्त जूठी मुख मीठकीए, ए नव
नव रंग. अवगुण. ॥ १२ ॥ माया मूर्खपणो पजर, लोभद आगार; निर्दय अने अशुचि बहुल,
इच्चाइ विचार. अवगुण. ॥ १३ ॥ शोकनदी पापहदरीय, कपटदनी कोमि; क्लेश करे आपण
परह, ए मोटी खोमि. अवगुण. ॥ १४ ॥ वैर अगनि अरणी अढे ए, ए दुःखनी खाणि; सुखनी ए
ढे वेरणीय, इम हियमे आणि. अवगुण. ॥ १५ ॥ हिये अनेरो नर धरेए, देखे अन्य चिंतेय; बोले दोष
अनेधि दिये, इम पामे ज्ञेय. अवगुण. ॥ १६ ॥ सो चित्तह सघी मणइ, हियमां पंचास; कर्म
विटंब्या ते पुरष, जस नारी विसास. अवगुण. ॥ १७ ॥ अस्थिखंड निरस ज्ञीषणो, चगले जिम
मुळ; काय परिश्रम ते लहे; तिम रमणी लुळ. अवगुण. ॥ १८ ॥ रूढी परे विचारी जुवो, जिम
कदली अंज; सार नही तिम नारी तनें, नहु सुखनो लंज. अवगुण. ॥ १९ ॥ दर्शन मात्रे चित

ब्रह्मचर्य
व्रतद्विपं
चाशिका
॥६१॥

हरे, फरशें बल जाय; रेत हरे संजोग तिणे, राहसी कहेवाय. अवगुण. ॥ १० ॥ प्रमेह जगंदर
धातुकीण, श्वासादिक रोग; एवमांश् अवगुणजलही, देखी ठांनो जोग. अवगुण. ॥ ११ ॥

(राग धनाश्री.)

एह सम वरु अवर न वैरी, तिणे नाम घरावे नारी रे;
जोजेरे मति हियमे आणी, इम बोले केवलनाणी रे-
इण जवे परजवे संतावे, राग दोषे पास घलावेरे-
इह जवि दृष्टांत वियाणी, तुमे विरचो जवियण प्राणी रे.
परदेशीने सूरिकर्कतीअं, विष दीघो कह्यो जगवंतेरे;
चुलणीये ब्रह्मदत्त मार्यो, ते महेते बुद्धि उगार्यो रे.
महाशतक श्रावक घरि नारी, रेवतीए बार शोक मारी रे;
श्रीदेवीने देवदत्तें बाली, कामांधिये सासू न पाली रे.

जो. ॥ १२ ॥

जो.

जो. ॥ १३ ॥

जो.

जो. ॥ १४ ॥

प्र० द्वि०

॥६१॥

પચસ એક જણ શાંક જણાણા, શામા સિદ્ધસેનરાય ઘરણા ર;
 કૂમીરાજા પાહી પ્રજલાવી, ઇગ્યારમ અંગે જલાવી રે.
 રત્નદ્વીપ દેવીયે લીધો, જિનરક્ષિત શૂલીએ વીંધ્યો રે;
 શંખોશંખ કરીને નાખ્યો, અંગ બઢે જિણવર જાણ્યો રે.
 આવશ્યક નારી ગોઝારી, બંજણીય જણી પતિ મારી રે;
 દાસીપતિ જાલ લિખાવ્યો, ચંદ્રપ્રદ્યોતન જીવતો બંધાવ્યો રે.
 સુદર્શન શૂલિ આરોપ્યો, રાય અજ્ઞયા વચ્ચેને કોપ્યો રે;
 શ્વર દૂષણ મરણજ પાવ્યો, સૂર્યનશ્વા નારિ બોલિ આવ્યો રે.
 રાવણ મુખ જૂ રુવનિયાં, પરનારી સંગે પનિયાં રે;
 કીચક કુંજી તલે ચાંપ્યા, પાંરુવે તેહ કામ વાપ્યા રે.
 સુસરો ને જક્ષ કૂમા કીધા, નેજર પંનિય બલી લીધા રે;

જા.
 જો. ॥ ૧૫ ॥
 જો.
 જો. ॥ ૧૬ ॥
 જો.
 જો. ॥ ૧૭ ॥
 જો.
 જો. ॥ ૧૮ ॥
 જો.
 જો. ॥ ૧૯ ॥
 જો.

ब्रह्मचर्य
व्रतद्विपं
चाशिक
॥६२॥

ललितांग संचारे दीधो, नारी नयणो जे वीधो रे.
पहिलां लालच देखामे, लोजीने पासे पामे रे;
दासनी पदविये पद्मोचामे, स्वारथ विण संगति ठामे रे.
जाति कुल शीलादि ठामे, त्रिजुवन मांदि ज्ञामे रे;
कपिले दासीने संगे, आपद पामी निज अंगे रे.
कुले कूचो मेशनो दीधो, जिणे परदारा संग कीधो रे;
अकीरति पद्म बजाव्यो, पररमणी चित्त लगाव्यो रे.
चारित्र जलांजली करिउ, नारी संग करेवा ठरियो रे;
बहु गुण आराम ते बाढ्यो, रामाथी मन नहु बाढ्यो रे.
नानाशुं दोहित्रो वढियो, पञ्चमावइ कोणिक गढियो रे;
एक कोमी असी नर लाख, विणग इम केवलि जाण रे.

जो. ॥ ३० ॥
जो.
जो. ॥ ३१ ॥
जो.
जो. ॥ ३२ ॥
जो.
जो. ॥ ३३ ॥
जो.
जो. ॥ ३४ ॥
जो.
जो. ॥ ३५ ॥

ब्र० द्वि०

॥६२॥

સોબન ગુલિકા દોવડ સીતા, એહ કારણ ઝગમગા વિદીતા રે;
 રુકમિણી પ્રમુખ જે નારી, કલિ કારણ અંગ વિચારી રે.
 બ્રહ્મદત્ત માધવતિ પહુતો, કુરુમતિ કુરુમતિ લવતો રે;
 કંઠુરિકાદિક જે રુલિયા, તે મહીલા સંગેં મિલિયા રે.
 દૃષ્ટાંત લૌકિક લોકોત્તર, તે અઢે ગ્રન્થમાંહિ વિસ્તર રે;
 હમ જાણી જે નર વિરતા, જીવ તરીએ તસુ ગુણ સરતા રે.
 સહ્યપવિષ અધિકો કામઝોગ, એ નામ વિના ઢે રોગ રે;
 વિષ શાધે એક જીવ મારે, પામે ડુર્ગતિ સંજારે રે.
 ચિંતન કિર્તન નહુ કીજે, ફઢી નયણે નવિ નિરખીજે રે;
 વિણુ વાંઢયે દૃષ્ટિયે આવે, તિહાં એવી જાવન જાવે રે.
 અતિ બાલી વયે તે પુત્રી, શિવરિ તે ગિણીજે જનયત્રી રે;

જો. . .
 જો. ॥ ૩૬ ॥
 જો. . .
 જો. ॥ ૩૭ ॥
 જો. . .
 જો. ॥ ૩૮ ॥
 જો. . .
 જો. ॥ ૩૯ ॥
 જો. . .
 જો. ॥ ૪૦ ॥
 જો. . .

ब्रह्मचर्य
व्रतद्विपं
चाशिक
॥६३॥

मध्यम वये बहेन समाणी, ते नमिये उत्तम प्राणी रे.
ब्रह्मव्रत तरु राखण काजे, नववामी कही जिनराजे रे;
ते कहीशुं गुरुमुखे धारी, सोलमो अज्जयण संनारी रे.
बेसे सूवे जिहां नारी, तिहां न रहे ब्रह्मव्रतधारी रे;
मूषक कूकर मंजारी, दृष्टांत हिये अवधारी रे.
मा बहेन सुता वधू आर्दे, ए जाख्यो जिन विधिवार्दे रे;
नारी अग्नि नर घृतकुंज, पिगले तिम विणसे बंजरे.
नाक कान चरण कर पाखे, दांत रहित सिथिल अंग दाखे रे;
पूरवधर दशवियाले, शतवर्षी व्रती न निहाले रे.
विकथा जाति कुल बल रूप, नेपथ्य शृंगार सरूवरे;
स्त्री सरीर आलोक न कीजे, एकांति व्रते चित दीजे रे.

जो. ॥ ४१ ॥

जो.

जो. ॥ ४२ ॥

जो.

जो. ॥ ४३ ॥

जो.

जो. ॥ ४४ ॥

जो.

जो. ॥ ४५ ॥

जो.

जो. ॥ ४६ ॥

०दि०

॥६३॥

एक आसने शयने न बेसे, अंग फरसणकी मन विणसे रे;
 मागहिय संगें कूलवालू, वेणी फरसें संजूति सीआलू रे.
 कुच आदि नयणे नहु निरखे, देखी मातादिक परखे रे;
 कोम्यंतरे वास न करीए, पूरव जोग दिये न समरिये रे.
 अति सरस आहार न जिमिये, रस ठंढी इंडिय दमिये रे;
 अति मात्रा आहार ते टाले, देह थोमे कवले पाले रे.
 विभूषण अंगे वरजे, नववामे मनमथ तरजे रे;
 ऊदारिक वैक्रिय वेदें, नव नव अठार इम जेदे रे.
 सूधो जे व्रत आराधे, ते शिवसुख सुरसुख साधे रे;
 जंबू ने गयसुकुमाल, ए मुनीतो शील विशाल रे.
 दोष देखी अथ गुण देखी, जिणे नारी दूर छवेखी रे;

जो.
 जो. ॥ ४७ ॥
 जो.
 जो. ॥ ४८ ॥
 जो.
 जो. ॥ ४९ ॥
 जो.
 जो. ॥ ५० ॥
 जो.
 जो. ॥ ५१ ॥
 जो.

समकित वैरागे पूरा, ते नमिये नित नित सूरारे.

जो. ॥ ५२ ॥

(कलश. हरगीत सम वृत.)

एकेक इंडी वशे आठे कर्मग्रंथि सुदृढ करे, अनादि अने अनंत चनुगइ काल अनंत संचरे;
श्रीपासचंदसुरिंद शिष्य समरसिंध इम उच्चरे, इंडितणो जे करे संवर हेले शिवरमणी वरे. ॥५३॥
इति श्री ब्रह्मचर्य बावनी स्वाध्याय संपूर्ण.

॥ अथ श्री वीतरागाष्टक. ॥

(शिखरणी छंद.)

चिदानंदकंदं जिनपति जिनेइं अघहरं, सदा शुभ्रं ज्ञानं विशदवर ध्यानं सुखकरं;
शरण्यं कारुण्यं अचल शिवअक्षं मुनिवरं, अनंतं अव्याधं परमपदसाक्षं जिनवरं. ॥ १ ॥
हितं सर्वसत्त्वं सुगुणगुणराजं जगपतिं, विधी ब्रह्मं रम्यं विदित सब योगं मगपतिं;
अनेकं एकंवा हरन सब रोगं प्रभु तुमे, सदा शक्ति व्यक्ति परम सुखरक्तिं विभु तुमे. ॥ २ ॥

जगत्वंद्यं जेष्टं जयति जगश्रेष्ठं जगगुरुं, महाधीरं वीरं सकल मति ज्ञासं जयहरं;

महाज्ञायं ज्ञोग्यं जगतजनपालं गतदरं, महामोक्षसोक्षं रहितरजपंकं जयकरं.

॥ ३ ॥

गुणाधीपंधीशं रटत तव नामं मुनिजनं, महा मुक्तं गुप्तं कटत सब क्लेशं भ्रमवनं;

महा बुद्धं सिद्धं चढत सुखश्रेणी दमयुतं, महाकिर्त्तं स्फुर्त्तं घटत दुखश्रेणी समयुतं.

॥ ४ ॥

(हुतविलंबित छंद.)

अधी गुणाकर शंजु सुधाधनी, जविजनांबुजबोधदिवामनी; कुमतिखंरुन घोर यतीश्वरं,
सुमतिमंरुन शंकर ईश्वरं ॥ ५ ॥ जवत ज्ञावित जूत विलासने, तरन तारन पालन आसने;
प्रबल कर्मदलंढतमोहनं, मदनकंदन आननसोहनं ॥ ६ ॥ अइ सुरासुर-किन्नर-अर्चिते,
अमल ज्ञासत ज्ञान सुखार्चते; सरव सत्वहितं गुनसागरं, सुख अनंत महायुतिआगरं ॥ ७ ॥
अतिशयं वसु पुन्य अलंकितं, जगतनाथ पदं त्रय शोजितं; सदससिद्धिसदू वपुलक्षणं, सरव
सिद्धिप्रदं जव रक्षणं ॥ ८ ॥

चोविश
जिन
स्तोत्र
॥६५॥

(कलश) इम तरनतारत डुरितवारन सकल सुख संपतिकरो ॥ रविदुर्ष विधुवर चरन चितधर
धुण्यो श्री जगदीशरो ॥ निधि पूर्ण केशव चंड वत्सर रचित गुणमनी दाम ए ॥ आनंदकंदा हरत
फंदा उदय सुरगवि काम ए. ॥ इति श्री दुर्षचन्द्रसूरीश्वर चरणकमल सेवी उदयचंडेश विरचिता
वीतरागस्तुतिः ॥

॥ अथ श्री पांसठा यंत्र उच्चारमय श्री चोविशजिन स्तोत्र. ॥

(अनुष्टुप् छंद.)

आदिनाथं जगन्नाथं अरनाथं तथा नमिम् ॥ अजितं जितमोहारिं पार्श्ववन्दे गुणागरम्	॥ १ ॥
नेमिनाथं त्रिलोकीशं शांतिं च सुविधिं तथा ॥ अनंतनतदेवेन्द्रं स्तुवेहमजिनंदनम्	॥ २ ॥
सुव्रतं सुव्रतं नौमि श्रेयांसं सुखदायकम् ॥ विमलं विमलाचारं धर्मं पद्मप्रज्जिनम्	॥ ३ ॥
मल्लिनाथं जिनेशं च वासुपूज्यं जगद्गुरुम् ॥ कुण्डं च शीतलं वन्दे सुपार्श्वं परमेश्वरम्	॥ ४ ॥

१० स्तो.

॥६५॥

संज्ञवं जगदानंदं चंद्रप्रज्ञं नमाम्यहम् ॥ सुमतिं वीरमहंतं संधंचापि चतुर्विधम्
 यंत्रोयं जिनसंज्ञाज्ञिः पंचषष्ठ्यं क निर्मितम् ॥ पूज्यते यस्य युक्तास्य मंदिरे सततं खलु
 तद्गृहे कोटि कट्याणं श्रीर्विलसतो लीलया ॥ कुक्षेपद्म जूतादि नश्यते व्याधि वेदनाः

॥ ५ ॥

॥ ६ ॥

॥ ७ ॥

॥ ६ ॥

१	१८	२१	२	२३	दाया
२२	१६	९	१४	४	प्राप्त
२०	११	१३	१५	६	चंद्र
१९	१२	१७	१०	७	सुनि
३	८	५	२४	२५	शु

(मालिनी छंद.)

जवति सुखमनेकं तस्य यो मानवश्च

विमलमतिरनिद्यं स्तोत्रमेतद्वितंशः ॥

पठति परमजक्त्या प्रातरुन्नाय शश्वत्

मुनिरज्जितजक्तिर्मेघराजो बभ्राण ॥ ८ ॥

॥ इति महामहोपाध्याय मुनि श्री मेघराजगणिकृतं स्तोत्रम् ॥

॥ अथ श्री पार्श्वनाथजिन स्तोत्रम् ॥

ज्ञजे ज्ञजे नाथ तवांफिपद्मं लज्जे लज्जे ते न कुतः प्रसादम् ॥ सदैव चिंतामणिपार्श्वदेव
 विहाय चान्यान् ज्ञुवि सर्वदेवान् ॥ १ ॥ नो प्राज्यं राज्यं प्रार्थये प्रार्थयेहं नो गीर्वाणानामाधिपत्यं
 सदैव ॥ एकांतेनाशुस्तंजनेश प्रसन्ति, यौष्माकीणां श्रीज्जुक्तिमुक्तिप्रदां वै ॥ २ ॥ वरीवृत्त्यते ज्ञक्ति
 शक्तिर्मदीया दनीध्वस्यते चेत्त्रयि व्यूढविघ्नम् ॥ तदा लोङ्ग्वेश त्वमण्योसिनैव परं रीतिरेषा
 ज्ञुजिष्यस्य नाशम् ॥ ३ ॥ सुरनरमधुपालीपीतपादारविंदे, विजयिनिखलविघ्नव्यूहविध्वंसदक्षे
 ज्ञवति ज्ञवति नाथे मुक्तिलक्ष्मीसनाथे त्रिज्जुवनजनतानां सर्वसंपन्निदाने ॥ ४ ॥ यदह
 ममलज्जकत्या सेवमानोपि शश्वत् किमपि न च लज्जेयं स्वामिनः सैव हैला इति मनसि निधेया
 कापरेटाख्यपार्श्व तव गुणमणिमाला मालिनी झसिरेषा ॥ ५ ॥ घनसिद्धिसमृद्धिदं श्रुतिदं
 सुरराजसमाज्जननं मतिदम् ॥ यदिवांढसि सूतिविज्ञूतिमदं ज्ञज रे करहेटकपार्श्वपदम् ॥ ६ ॥

पार्श्वना
 थजिन
 स्तोत्रम्
 ॥६६॥

फलवर्द्धिजिनेशसुरशेनतं स्वकसेवककल्पितकल्पतरो ॥ ददतां मम चात्र परत्र ज्ञवे निजपाद
सरोरुह जक्तिमलम् ॥ ७ ॥

॥ श्री अनंतनाथजिन स्तवन ॥

सांजलुं जिम. जिम. स्वामीना गुण, अधिक उत्तमसार; निकलंक ए अति ऊजला, जिणे
जीत्यो रे मोतीनो हार के ॥ १ ॥ जाणुं रे जिन जोंबुं, मारे हीअमे रे आणंद अपार के; ते आगल
मन ढोंबुं, मुज जवो जवे रे श्री अनंत आधार के. जाणुं रे. ॥ २ ॥ आरंज परिग्रह परिहरी, उपनो
केवल नाण; सब इंड मिलि महिमा करे, हवे वरते रे त्रिजुवनमांहे आण के. ॥ जा०॥ ३ ॥ प्रज्जु
पायपूजेवाजणी, हवे मिलीय परषदा बार; मधुरी वाणी मोहता, प्रज्जु बोले रे धुरे धरम
विचार के. ॥ जा०॥ ४ ॥ (ढाल २ जी. अरणिक मुनिवर चाढ्या गोचरी, ए राह.) जिनजी ज्ञाखे
रे जवियण नलखो, पहेलो जीव प्रकार; पृथिवी पाणी रे पावक पवन शुं, वणसइ त्रसहि

अनंतना
थजिन
स्तवन
॥६७॥

विचार ॥ ५ ॥ आप सरीखा रे सवि जीव जाणजो, हणवो कोइ न होय; दुख अजिलाखी रे
दीसे को नही, सुख बांढे सह कोय । आप० ॥ ६ ॥ जो कोइ आपणो एक रोम ऊखणो, तो न
गमे मन मांहीं; एहवुं जाणी रे परह मपीमजो, इम ज्ञाखुं जगनाहें । आप० ॥ ७ ॥ परनी पीमाजी
दूरे परिहरो, पाखो सघला रे जीव; जमरी जेहवी रे हिंसा जवजलें, जीवदया ठे रे दीव. आप. ॥ ८ ॥
(ढाल ३ जी.) जीवदया पाखेवा कारण, जीनजी कह्यो उपाय; कूम्हो बोल किमे मत वोखो, कूम्हे
धरम न आय ॥ ९ ॥ मुज मनै मानियो रे, एहवो स्वामी तणो उपदेश; अमृतपान रुचे सवि केहने,
तूसिया वलिय विशेष । मुज० ॥ १० ॥ परअदत्त कांइ न लीजिये, चोरीकार कलंक; इणो जवे
जूपति निग्रह लहिये, परजवे नरक निशंक । मुज० ॥ ११ ॥ धन कंचन परिग्रहनी ममता, म करो
करो संतोष; अंते शरीर न आवे साथें, परिग्रह पग पग दोष । मुज० ॥ १२ ॥ (ढाल ४ श्री.)
रमणिरंगें म राखजो, जे रूपे होय रंज रे; सुकृत गले इण संगते, जिम अगनिये घृतकुंज
रे ॥ १३ ॥ शीलरयण जिम राखजो, जग यश पामो जेम रे; नेट न होवे रूअम्हो, परनारीनो

अ० स्त०

॥६७॥

प्रेम रे । शील० ॥ १४ ॥ अबला आदेनी सम गणो, वांकी ब्रूहकमाण रे; नरहिरणा पलजो परदा,
 बूटे ठे लोचनबाण रे. शील. ॥ १५ ॥ काने कुंमल ऊलहले, पाये नेवर ऊणकार रे; गजगति
 चाले कामनी, देखी म धरो विकार रे । शील० ॥ १६ ॥ (ढाल ५ मी.) स्वामी कहे
 हिंसादिक टालो, मनमांहे क्रोध न राखो; मान माया लोभ किमे म खूचो, मधुर वचन
 मुख जाखो. शोभागी सुंदर निंदा निवारो, निज सुकृत संयम कांइ हारो । शोभागी०
 ॥ १७ ॥ अठता दूषण परना म कहो, परयश परहो म नाखो; मूढपणे कोइ धूल नठाले,
 सूरज न हुए जांखो । शो० ॥ १८ ॥ तेदवी समता आणो जेहवी, शत्रुमित्र सम लेखो; सिंहसेनराय
 कुमार इम बोले, जिम तुमे शिवपुर पेखो । शो० ॥ १९ ॥ (ढाल ६ डी.) स्वामी तुमारी
 शिक्षा सांजलीजी, जितो खरगनी धार; चाली न शकुं इण ऊपरेजी, कायर अहुं अपार. ॥ २० ॥
 जोलो रे जागो दिवसां सुगतिनो रे, सिद्धतणो शो आश; तरवो तरवो रे प्राणी तुजने दोहिलोर,
 विण जिणचरण निवास । जोलो० ॥ २१ ॥ परने पीसा में बहुली करीजी, कूनो कह्यो रे प्रसंग;

अनंतना
थजिन
स्तवन
॥६८॥

चोरी करीने परिग्रह मिलीन रे, रम्यो विषय रस रंग. ज्ञो. ॥ ११ ॥ रात दिवस हुं क्रोधे
धरुहरयो, मान रह्यो जरपूर; माया मोहे लोभ घणो कियो, समता मूकी दूर। ज्ञो०॥१३॥ (ढाल७मी.)
स्वामीजी तुमारी शिख्या सांजलीजी, पाली हुं न शकुं एहो जगतराय; कह्यो न तुमारी माथे
में धर्यो, माथे धरिया ठे ताहरा पाय। जगत०॥ १४ ॥ हीयने में ताहरा रूना गुण धर्याजी, कंठे
में धर्यो ताहरो नाम। ज० कीरती तुमारीजी जीने में वरीजी, तुम आगल धरी बे जोमी हाथ.
जगत. ॥१५॥ जालें रज धरी में ताहरा पायनीजी, हिवे करजो सेवकनी सार। ज० बापने बालक
शुं बहुलो वीनवेजी, हुं जमियो तुं बहुल संसार। जगत० ॥ १५ ॥ गोरुनी पीना किम पीहर
सांसदेजी, मुजने ठे एक ताहरो आधार; ज० साखीने सुजशाना कुंवर तुं अठेजी, देजो मुजने
वहिलो जवनो पार. लेजोने स्वामी तुमे ठो जिहांजी। जगत० ॥ १६ ॥

(कलश.)

जिहां जनम मरण न रोग सोग न दुख न कोइ लगार, आदि बे पण अंत नही ठे जिहां

अ०स्त०

॥६८॥

सुख अपार; (श्री)पार्श्वचंद्रसूरीश्वर पाय नमी जणयो श्री विजयदेवसूरें, अनंतनाथ चतुदमो तीर्थेकर
सेव्यो आणंद पूरें. ॥ १८ ॥

॥ श्रीचतुर्विंशतिजिन-स्तुतिः ॥

(आर्या ढंद.) श्रीगौतमगणधारं शुजतरुराजीप्रतानजलधारम् ॥ त्रिज्जुवनशोक्ताकारं नौमि
सदा सुंदराकारम् ॥ १ ॥ (त्रिज्जंगी ढंद.) आदीश्वरदेवं सुरकृतसेवं पुण्यविशालं जूपालं, प्रज्जुमजितं
ध्येयं सुरनरगेयं ज्ञानामेयं वंदेहम् ॥ संज्जवज्जगवंतं शिवजयवंतं रमावदंतं शुजवंतं, संवरनृपनंदन श्री
अज्जिनंदन मीमे नित्यं जगदीशम् ॥ २ ॥ (आर्या ढंद.) मेघमहीपतिपुत्रं सुमतिं पद्मप्रज्जं स्तुवे
शुजदम् ॥ श्रीमज्जिनं सुपार्श्वं चंद्राजं चंद्र समवक्त्रम् ॥ ३ ॥ (त्रिज्जंगी ढंद.) सुविधिं गुणजलधिं
वांबितनिधिदं वंदे सततं लब्धमुदं, शीतलजिनमिज्यं नतसुरवर्यं कृतवरचर्यं सदैर्यं; समतां
बिज्जाणं विश्वत्राणं रुचिरप्राणं श्रेयांसं, जिनंवासुपूज्यं वासवपूज्यं धृतशिवराज्यं शोक्तार्यम् ॥ ४ ॥

चतुर्विंश
तिजिन
स्तुति
॥६९॥

(आर्या ङद) विमलं विमलज्ञानं जिनाधिराजं प्रज्ञासुरमनंतम् ॥ धर्मं धर्मनिदानं शांतिजिनं
नौमि सद्भक्त्या ॥ ५ ॥ (त्रिजंगी ङद.) जनमुदंघरंतं ज्ञुविविचरंतं तमोदरंतं गुणवंतं, बहु
सिद्धिं दधतं धृतिवहंतं ज्ञवंतरंतं श्रीमंतम् ॥ कुंथुंजिनराजं प्रवरसमाजं स्तौमिमुदारं श्रीमल्लिं,
निर्मलतरकीर्तिं निरुपममूर्तिं सुव्रतजिनपंक्तिं शुद्धनयम् ॥ ६ ॥ (आर्या ङद.) इद्ववाकुवंशमानस-
हंसं वंदे नमिं जिनाधीशम् ॥ नेमिं हरीवरवंश्यं ख्यातं पार्श्वजिनं वीरंच ॥ ७ ॥

(स्रग्धरा ङद.) इहं श्रीतीर्थराजान् सुरवरमहितान् विश्वविश्वप्रतीतान्, गंगागोक्षीरचंड-
प्रवरतररुचि-प्रख्यकीर्ति-प्रतातान् ॥ श्रीमत्पूर्णेंद्रशिष्य-प्रथित-सुहृदयो ज्ञक्तितः स्तौतिपूज्यान्,
ज्व्यांजोजालिसूर्यान् श्रितवर-रतिदान् सर्वदानंदचंडः ॥ ८ ॥

श्रीजिनैङ-स्तुतिः

(इंद्रवज्रा ङद) देवाः प्रज्ञोयंविधिनात्मशुद्ध्यै, ज्ञक्त्यासुमेरोः शिखरेऽन्यपिंचन् ॥ संस्तूयसे त्वं
समया समोद-मुन्मूल्यते ज्ञानदृशा यथा मे ॥ १ ॥

च०स्तु०

॥६९॥

(उपजाती बंद.) ध्यानानुकंपाधृतयः प्रधानो-द्धासिस्थिरा ज्ञानसुखकमंच ॥ सुनाथसंति
त्वयि सिद्धिसौधाऽधिरूढकर्मोज्जितविश्वरुच्यः ॥ १ ॥ संसारज्जीतं जगदीशदीनं मारुत रक्षाकमरक-
णीयम् ॥ प्रौढ-प्रसादं कुरु सौम्यदृष्ट्या विलोकय स्वीय-वचश्चदेहि ॥ ३ ॥ नतेंड ! विज्ञावित दोष ! दत्त
दानादरिडा अपि वीत दौःस्थ्याः ॥ त्वयिकृता जूरिधना अनंतज्ञानद्विषासकममंकुमासान् ॥ ४ ॥
द्वित्रैर्जवैर्मुक्तिमनाद्विपाद्या-स्तवस्त्रिपूंजीविदधत्रिसंध्यम् ॥ कढ्याणकानां जिनपंचपर्वी-माराध्य ज्ञव्यः
क्षपतेऽष्टकर्म ॥ ५ ॥ शाम्येनपश्यन् त्रिजगद्विवेकी, श्रयन् प्रज्ञो पंचसमित्युपैति ॥ अपास्यसप्तत्र्यधि
सिद्धिमध्ये, सिद्धंजवेनोपज्ञवाडुपेशम् ॥ ६ ॥ मुक्त्वाज्ञवं सौख्यमवाप्तुमंगी, धीमांस्त्यजन् मोहम-
घस्यहंता ॥ योमुच्यमानस्तमसासिवीयेत् त्वत्सेविता काम्यतु सोत्रनेतः ॥ ७ ॥ केमेषुवृक्षसुघ-
नायमानो, हितः पितेवामृतवदुरापः ॥ मम प्रज्ञोऽज्ञव्यतरंस्वज्ञृत्यी, ज्ञावं सदानंदमयः प्रदेयात् ॥ ८ ॥

पंचति
र्थस्तुति
॥७०॥

॥ श्रीपंचतीर्थि-स्तुतिः ॥

(गीती) श्रीनान्निसंज्ञवविभुं, जवसंज्ञवकलुषकूट-संहरणम् ॥ अज्ञानध्वांतहत्यै, पुरतस्तमसो-
र्कमंसलं वंदे ॥ १ ॥ (बंद-जुजंगी.) जगज्जुंन-चंचच्चिदानंदवासं, निराधार-निर्ध्वंष-रूपावज्ञासम् ॥
विनिक्षेप-निक्षेप-दुर्वैधरिक्तं, युगादीश्वरं मूर्खलोकाभिषिक्तम् ॥ २ ॥ (आर्या) श्रीजितशत्रुजवमव,
मवनंत्रैलोक्यजंतुराशीनाम् ॥ अन्नवनमध्याशानां जवोदज्जवानां सदा सेवे ॥ ३ ॥ (जुजंगी.)
श्रुतीनामगम्यं स्वतो जिनजानां, सुगम्यं स्वयं संविदां नीरजानाम् ॥ मनःकायवाचां निगूढं रहस्यं,
स्वरूपाजितं सिद्धिज्ञाजं सदास्यम् ॥ ४ ॥ (आर्या) श्रीशांते स्वर्णकांते, मदिष्टमंदारमूलमदतरो ॥
मामुद्धर दुःखाब्धेः सत्त्वाधिकसौख्यसागरंधेहि ॥ ५ ॥ (जुजंगी) जनुर्यस्य लोकोपकारैक हेतु-
र्महातंकककक्षये धूमकेतुः ॥ अर्चित्य-प्रज्ञावोद्धरं यस्य नाम, तुलोत्तीर्णधाम्ने तदस्मै नमामः ॥ ६ ॥
(आर्या) यन्नामसिद्धमंत्राः कृतसंकेताश्चमन्निर्धियांति ॥ नागेंद्रमुखादेवा स्तमाश्वसेनिंजिनंस्तुमहे
॥ ७ ॥ (जुजंगी) अदृश्यामवश्यामशस्यामरस्या-मपारामहारामचारामज्ञाराम् ॥ कलांकांचिदस्त्ये-

पंचस्तु०

॥७०॥

करुपां दधानं, निरुद्धेखसद्वह्मणः संविधानम् ॥ ८ ॥ (आर्या) श्रीवीरतीर्थकृतव, दुर्त्रयमार्गेषु
 शुद्धपथबुद्ध्या ॥ विभ्रातैः परसमयै-रबाधितं शासनं जयति ॥ ९ ॥ (जुजंगी) निरुद्योग निष्कामिनी
 राग ज्ञाव-प्रसिद्धं समृद्धं प्रसाध्यस्वज्ञावम् ॥ महानंदसौधे सदायः शमास्ते, निरीशाय कस्मैचिद-
 स्मैनमस्ते ॥ १० ॥ (शार्दूलविक्रीम्नित) इत्थं श्रीजिनपंचकस्तुतिमिषाद्भक्तिर्मयाविष्कृता, सदृष्टेः
 श्रुतिबोधिदः सुविशदो हेतुः सदा दैवतम् ॥ संसारभ्रमज्जने गदमलंकारस्वचित्ते प्रभुः स्वात्मारा-
 मविधूदयाय सततं नूयादियं ज्ञाविता ॥ ११ ॥ इति श्री पंचतीर्थी स्तुतिः ॥

श्री वीशविहरमानजिन नमस्कार.

(नै) समरी जिनराय धरी बहु ज्ञाय विजं गुणशाय सदा सुखकारी, विहरमाणवीश लोकत्रय ईश
 मुदा जगदीश नमुं चित्तधारी; क्षेत्र विदेह सदा सुखगेह मनोरथरेह जजी शिवसारी, मुनिदशरत्न
 पाइ जिन सत्प सारि बहुअत्थ जजे इकतारी ॥ १ ॥ सिमंधरदेव जजुं नित मेव करुं चित्त सेव
 ध्यान करितारे, जुगमंधरस्वाम अनंतगुणग्राम, टारितव काम जवन्नम बोरे; जपुं जिन बाहु

वीशविह
रमान
जिननम
स्कार
॥७१॥

लिउं जव लाहु दूरिकृत दाहु सुधावच जोरे, सुबाहु अरिहंत गिणु नितमंत करीमन खंत घणुं
मनमोरे ॥ १ ॥ जंवूदीव च्वारि नमे नरनारी ईतजववारि रंग रसरत्तो, धातकीय खंन उमंग अंग
मंनि अठजिन तंनि सबे जग ठत्तो; स्वामि संजात स्वयंप्रभु गात सोवन सम धात महागुन जुतो,
रिषजानन देव अनंतवारिदेव सूरप्रज टेव नमुं मणिमत्तो ॥ ३ ॥ विशाल जिननाम वज्रधर साम
हुए विसराम जविकजग केरो. पुष्करदीवअरु गुनमनि सिद्ध चंडबाहुदिद्ध श्रेयगुण जेरो, भुजंग
जिनराय ईशर सुखदाय नेमि प्रभुपाय रहुं गहि ठेरो, संयम तप काय सदा मन जाय वीरसेनराय
दरे मनमेरो ॥४॥ स्वामि महाज्जइ करे नित जइ सोम्यगुनचंद्र जजुं चित्तलाई, देवयशईश सुरानर
धीश नामि निज शीश लिउं गुन गाई; जिन अनंतवीर्य मेरु जिम धीर्य अनंत गुण वीर्य टारि
कम्मदळ घाई, दशरथ धरि प्रेम अठजिन एम जप्यां जग खेम हुशे तुम्ह जाई ॥ ५ ॥ इम वीश
अरिहंत सोवन तनकांत विदेहपंचसंत जिनेसर राया, त्रासी लख पुव्व गृहवास सब तजी मन
गव्व लिये दिखजाया; पूरव इक लाख धरे जिनजाख सिद्धांतकी साख पोषे तप काया, अतिशे

वी०न०

॥७१॥

चौत्रिंश वाणी पणत्रिंश गुणे जगदीश धरो मन-ज्ञाया ॥ ६ ॥ चौविह संघठाण करे सुवखाण
योजन लगि वाण महासुख सासे, कुंथुं अर जम्म विचे जिन पम्म मुनिसुव्रत नम्म मधे दीख
जासैं; चोसठ मिली इंद नमे नरवृंद दिये सुखकंद मणुजववासैं, उदेचंद गुरुराय नमी तसु पाय
वीश जिनराय दशरथ गुन ज्ञासे. ॥ ७ ॥

श्रीजिन नाम रक्षा स्तोत्रं प्रारंभ.

सर्वातिशय संपूर्णान् ध्यात्वा सर्वजिनाधिपान् ॥ पंच वर्णान् पंचरूपविषयदुमकुंजरान् ॥ १ ॥
चतुर्गर्त्रांश्चतुर्वक्त्रान् चतुर्विंशतिसंमितान् जैर्नीं सर्वांगेषु रक्षां कुर्वे दुःखौघघातिनीं ॥ २ ॥
शिरो मे वृषजः पातु जालं श्री अजितप्रभुः पातां मे श्री जिनौ नेत्रे संज्ञवश्चाज्ञिनंदनः ॥ ३ ॥
सुमतिः पद्मप्रज्ञश्च श्रवणौ ममरक्षताम् ॥ सुपाश्वो रक्षतु घ्राणं मुखं चंद्रप्रज्ञप्रभुः ॥ ४ ॥ रसनं
सुविधिः पातु कंठं श्री शीतलो जिनः ॥ स्कंधं श्रेयांसः श्रीवासुपूज्यश्च विमलो जुजौ ॥ ५ ॥ अनंत
श्री धर्मनाथौ पातां मे करपद्मवौ ॥ शान्ति मेहृदयं रक्षान्मध्यं नाभिं कुंठवरौ ॥ ६ ॥ मल्लिः कटी

जिनना
मरक्षा
स्तोत्रं
॥७२॥

सक्थिर्नीचं रक्तान्मुनिसुव्रतः ॥ नमिर्जानुह्यं पायान्नेमिर्जघाह्यं पुनः ॥ ७ ॥ श्रीपार्श्वो वक्ष-
मानश्च रक्तान्मे पदह्यम् ॥ चतुर्विंशतिरूपो ऽव्यादर्हन्मे सकलं वपुः ॥ ८ ॥ एतां जिनबलोपेतां
रक्षां यः सुकृती पठेत् सचिरायुः सुखी पुत्री निर्व्याधिर्विजयी भवेत् ॥ ९ ॥ पातालभूतलव्योम-
चारिण शब्दकारिणः ॥ न दृष्टुमपि शक्तास्ते रक्षितं जिननामजिः ॥ १० ॥ जिनेति जिन ज्ञेति
जिनचंङ्गिति संस्मरन् ॥ नरो न लिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विंदति ॥ ११ ॥ जगज्जैत्रेण मंत्रेण
जिननाम्नैव रक्षितम् ॥ लिखित्वा धारयेद्यस्तु करस्थाः सर्वसिद्धयः ॥ १२ ॥ वज्रपंजरनामेदं यो
जैनकवचं पठेत् ॥ अव्याहतांगः सर्वत्र लज्जते जयमंगलम् ॥ १३ ॥ ललाटे दक्षिणस्कंधे वाम
स्कंधे करेऽपि च ॥ वामकक्षा वामकट्या जानौ पादतलेपि च ॥ १४ ॥ नाभौ गुह्ये दक्षिणाङ्गी तले
दक्षिणजानुके ॥ कटीकक्षा हस्ततले स्तनेषु दक्षिणेपि च ॥ १५ ॥ वामस्तने चेति मंत्रं वर्णान्
सप्तदश स्मरेत् ॥ ॐ ह्रीं क्लीं प्रमुखौ स्तस्य स्युर्मनीषित सिद्धयेः ॥ १६ ॥ यथैतां दृष्टवान् स्वप्ने
जैनरक्षामिह प्रभुः ॥ जिनेऽख्य गुरुः प्रातः प्रबुद्धस्तां तथा लिखत् ॥ १७ ॥

जि०स्तो०

॥७२॥

॥ श्री ऋषजादिजिन स्तुतिः ॥

(स्रग्धरा उद.) श्रीनाम्नेयःप्रदीपःसुचि रुचिर रुचिःसर्वदा सदृशाढ्यः सस्नेहो ध्वान्तहर्ता
जन जनित सुखः कामितार्थ प्रदाता ॥ पूज्यःक्षमापालमुख्यैरिह सकलजनैर्मंगलानां निवासः
सत्पात्राधारजूतस्त्रिजुवन जुवने दीप्यमानः श्रियेस्तात् ॥ १ ॥ (शार्दूलविक्रीमित वृत्तम्)
अश्रांतं विधृतानि पंचं नियतं त्यक्तानि पंचौजसा धैर्यात्पचं जितानि पंचंजुवने यैर्नूषया मासिरे
॥ अष्टानां रिपवोष्टन्निर्विरहिता ज्ञान्तोष्टन्निश्चार्ष्टन्नि युक्तास्तेप्यजितादिका जिनवराः कुर्वन्तु
सौख्यं सताम् ॥ २ ॥ सर्वाशावदनं मरीचिनिचयैरुद्योतयन् संततं सद्भुतः सुतरां तमोपहरणे
दक्षःसतां सम्मतः ॥ दोषोच्छेदकरः समस्तजनता नेत्राब्जसंजीवनं श्रीवीरो दिवसेश्वरो विजयतां
चित्रं न चंरुःकचित् ॥ ३ ॥ (स्रग्धरा वृत्तम्) पाथोदः पंकदेतुर्निधिरपि पयसां सर्वतःक्षारखानि
स्तिग्मांशुश्चंरुची रजनिपरिवृढो जाम्बवपात्रं नितांतम् ॥ देवादिः कूटगेहं सुरतरुनिकरः स्थावर
१ व्रतानि, २ प्रसादानि, ३ इन्द्रियाणि, ४ ज्ञानानि, ५ कर्मणाम्, ६ मदस्थानैः, ७ प्रातिहार्यैः, ८ मंगलैः पूजाभेदैर्वा.

पार्श्वजिनस्तोत्रं
॥७३॥

त्वेन दुष्टः स्वामी श्री गौतमस्तन्निखिल गुणनिधिः कीर्त्यते केन तुल्यः ॥ ४ ॥ इति० ॥

॥ श्रीपार्श्वजिन स्तोत्रम् ॥

तीर्थेश्वरं जगन्नाथमर्हंतं बोधिदं प्रभुम् ॥ सत्प्राप्तपरमानंदं योगीशं परमेष्ठिनम् ॥ १ ॥
साररैमणिरत्नौघकृतप्राकारमध्यगम् ॥ जनोद्धासक-पीठस्थं द्विपक्ष-वरचासरम् ॥ २ ॥
विचित्र रचनो पेतातपत्रित्रय जूपितम् ॥ अन्यशासन वार्दीर्घैर्वदितांङ्गीसरोरुहम् ॥ ३ ॥ ज्ञव्य
मानवगीर्वाण पद्माब्जहादन ज्ञास्करम् ॥ प्राणि जन्माद्य तापौघ निवारकजलप्रदम् ॥ ४ ॥ त्रैलोक्य
ध्येयमह्यंकमष्टकम्मरिवारकम् ॥ निर्विघ्नमद्भुताहारं पार्श्वयक्ष प्रसेवितम् ॥ ५ ॥ द्विपसंगरना-
गारि चन्द्रिवारि ज्ञयापहम् ॥ गदनाग-सपत्नानामुपद्रव विघातकम् ॥ ६ ॥ सर्व्वज्ञं सर्व्वगं सर्व्वं
वामेयं विश्वपंविभुम् पद्मानागेन संसेव्यं वारिदानां विज्ञाधरम् ॥ ७ ॥ रमारामादयो रम्या यस्माद-
सुवतामहम् ॥ वंदे जगन्तितं पार्श्वमाश्वसेनिं महस्विनम् ॥ ८ ॥ (आर्या वृतम्) इत्यनुजीव्ये-
नमया दध्नाद्भूत सिद्धिकारको ज्यायान् शिववृद्धयैपार्श्वजिनो ज्ञक्तिमता संस्तुतस्तोषात् ॥ ९ ॥

पा.स्तो.

॥७३॥

श्री आदिनाथजीनुं स्तवन.

(झांझरिआ मुनिवर धत धन तुम अणगार—एदेशी.)

शत्रुंजयमंरुण आदिजिन, वीनतनी अवधार; मुज मन तिम वलगी रह्योजी, जिम न शकुं
ऊतार, मनमोहन जिनवर ठे साचो तुम नाम. मन समवहि काया मिलेजी, तो नही ठंडुंगाम;
नित नित ऊगी प्रदसमेजी, प्रभु तुम करुं प्रणाम. मन. ॥ १ ॥ जे प्रभु मुजने तें कह्योजी, ते तो
में नवि आय; वैरी-कर्म जिहां तिहांजी, विकट ते केरुं धाय. मन. ॥ २ ॥ इणगिरि जे उत्तम
चमयाजी, ते न रह्या संसार; जे नीचा नही ऊतर्याजी, ते पहोता जवपार. मन. ॥ ३ ॥ जाणुं
उत्तम गति लहुंजी, ममता नहुं मूकाय; नैं जंमी गुल पण गढ्योजी, समरथ विण न लिवाय. मन.
॥ ४ ॥ ते समरथ पण मुज नहीजी, रे मन हजी तुं विमास; वामन ते फल किम लहेजी, जे
जंचा आकाश. मन. ॥ ५ ॥ रे मन तुज आव्यो अठेजी, मांकरुनो वैराग; एतो थिर तोहिज रहेजी, जे
माथे हुए जाग. मन. ॥ ६ ॥ एप्रज्ञावप्रभुनो सहीजी, जेतुं खिण थिरआय; सोनैये (सुवनटंक) कौमी

आदिना
यजीतुं
स्तवन
॥७४॥

चमेजी, धर देखे तिणि जाय. मन. ॥ ८ ॥ सयल संयोग विना मिलयेजी, काज न चमे प्रमाण; एक
चक्रे रथ किम वहेजी, निश्चे इम तुं जाण. मन. ॥ ९ ॥ अमतुम बै साथे मिलीजी, पामी अवसर
जाव; करिशुं प्रभुसेवा वळीजी, हिवनां मुऊशुं आव. मन. ॥ १० ॥ घणुं घणीपरे इम कहुंजी,
तोय न मूके पानुं; दुर्लभ पाम्या प्रभुतणाजी, जे जाए ते जानु. मन. ॥ ११ ॥ काया आवी मुज्ज-
शुंजी, चित्त रहुं तुम पास; ते प्रभु धिर करी राखजोजी, तुमचे चरणे निवास. मन. ॥ १२ ॥
मनअलि तुम पयपंकजेजी, रमण करुं निशदीश; परमानंदी परिमलेजी, पूजुं तास जगीश.
मन. ॥ १३ ॥ शत्रुंजयमंरुन तुम्हशुंजी, में मांकी अधुआर; चित्त तिहां काया इहांजी, मति
मूकेजो विसार. मन. ॥ १४ ॥ दूर उतां प्रभु दूकमाजी, कीधा एणे उपाय; ए मन तुम मुज बिचे
करेजी, गति आगति खणमांय. मन. ॥ १५ ॥ मननी गति ठे जेहवीजी, तेहवी तननी थाय; तो प्रभु
दंसण बाहरीजी, वेळा ओकी जाय. मन. ॥ १६ ॥ स्वामी अहनिशि उलमेजी, चित्त चपल पण वारी;
मुज पण ए फल संपजेजी, अनुमतिने आधारि. मन. ॥ १७ ॥ आलोची कायाशुं सहीजी, हुं वेहलो

आ०स्त०

॥७४॥

आबीश; पार्श्वचंद्रसूरी विनवेजी, वंछित फल पामीश. मन. ॥ १८ ॥

॥ श्री मुनिसुव्रतस्वामीनुं स्तवन. ॥

(देशी झांझरीआमुनिनी.)

श्री मुनिसुव्रत वीनवुंजी, त्रिजुवनतिलक समान; सुरतरु गो चिंतामणि अधिको, गुणमणि
रयणनिधान, जगतगुरु तुमसम अवर न देव, जगनायक जगतारक मिलियो, अद्विनिशि करशुं
सेव. जगत. ॥ १ ॥ प्राणत देवलोकथी चविया, वीशसागर जिहां आयु; राजगृहि नयरें अतिसुंदर,
सुमित्र नामे तिहां राय. ज. ॥ २ ॥ पञ्चमाराणी रंजसमाणी, तासकुखे अवतार; श्रावणशुदी पूनम
दिन पाम्यो, जगजीवन आधार. ज. ॥ ३ ॥ श्रवण नक्षत्रे चंडने योगें, उतपति अवसर होय; ज-
नम जेठ वदि आठम दिवसें, पाम्यो रिख वली सोय. ज. ॥ ४ ॥ मकरराशि कुर्मलंबन प्रजु,
शामल वर्ण शरीर; धनुष वीश वीशमो जिनेश्वर, सायर जिम गंज्जीर. ज. ॥ ५ ॥ (दाल राग
जैरव.) प्रजुगर्जयकी दिनरात, मुनिनीपरे सुव्रत मात; तिणे मुनिसुव्रत विख्यात. ॥ ६ ॥ ए

मुनिसुत्र
तस्वामी
नुस्तवन
॥७५॥

नाम सजन मांही दीधो, सुरनरवरि अंगीकार कीधो; निजजनमतणो फल लीधो. ॥ ७ ॥ प्रभु दिन
दिन क्रमे क्रमे वाधे, रायलच्छिन्नोग समाधे; लूखे पारिणामें साधे. ॥ ८ ॥ राजरिद्धि रमणी जंनार,
ए जाणी सहुए असार; ठेकी छये संयमजार. ॥ ९ ॥ उपन्नो तिहां मणनाण, राजगृह दिक्षाठाण;
तप ठठ कर्यो परिमाण ॥ १० ॥ फागण शूदि बारसे जाणो, दिव पारणुं प्रथम वियाणो; ब्रह्मदत्त
गृहि सुवखाणो ॥ ११ ॥ प्रभु डुःकर संयम पाली, तप सबल करी कर्म टाली; ज्ञान केवल अति
अजुआली ॥ १२ ॥ फागण वदी बारसे जाणी, केवल मदिमा ति वखाणी; तिहां करे विबुध
तियनाणी ॥ १३ ॥ चंपक तरुतले ठठ कीधो, उपदेश अमृतसम दीधो; जवियणजण कारिज
सीधो ॥ १४ ॥ अठार थया गणधार, सहसत्रीश हुवा मुनि सार; तप-संयम-शीलजंनार ॥ १५ ॥

(ठाल राग वसंत.) पचास सहस साहुणीये जास, परिवहिये संयमनो निवास; मुनिसुत्रंत
स्वामी नमुं जाय, पाय प्रणामे नरपति अमरराय ॥ १६ ॥ सहस सतर एक लाख अधिक जाणी,
श्रावकव्रत बार सहित वखाणी ॥ मु० ॥ १७ ॥ त्रिण लाख अधिक सहस चनतीश, श्राविय

मु०स्त०

॥७५॥

गुणगावें निशिदीश ॥ सु० ॥ १८ ॥ वरुणाजिहाण यक्ष करे सेव, नरदत्ता नामि तास देवि ॥ सु० ॥ १९ ॥ आयु पाली वर्ष सहसत्रीश, सम्मतशिखरि आव्या जमीश ॥ सु० ॥ २० ॥ संधारो करी प्रभु सिद्ध पत्त, जेठ वदि नवमी दिनि नमुं नित्त ॥ सु० ॥ २१ ॥

(कलश) इम वीशम जिणवर जवियण सुखकर जंबूनयरिअें ध्याइये ए, श्रीपार्श्वचंडसू-
रिवर शिष्य समरचंड एकवीश ठाणे गाइये ए; सोलसय नवुत्तर वरषें पोष वदि आठम दिनि
आराधिये ए, प्रभुपय सेवा फल वंगित लहिये अनुक्रमि शिवसुख साधिये ए ॥ २२ ॥

॥ श्री उपदेशरहस्य सत्ताय ॥

“ गुरु आरे गुण तुम तणा ” ए देशी.

विनय करीने गुरुगम सांजली, आगम अरथ विचारुं रे ॥ विष्णु परमंरथ जाण्या
पाखे, किम पामीत जवपांरु रे ॥ १ ॥ बापमला जीवमला एह, मरम मन राखे रे,
विधि उपदेश जे हिंसा जाणो, तेह प्रत्ये तुं ज्ञाखे रे ॥ बापमला ॥ ए आंकणी ॥ धर्मकथा नववांइ

ઉપદેશ
રહસ્ય
સંજ્ઞાય
॥૭૬॥

નવંગે, એહ યથાસ્થિત વાણી રે ॥ પ્રથમ અંગે અધ્યયન ચોથે, જિનઉપદેશ તે જાણી રે ॥
બાપમલાં ॥ ૨ ॥ સાધુ ગૃહી અધિકારે જિણવર, સહુજીવ રચાવે રે ॥ તિણહીજ વચને ધૂલ
રચાવી, સૂચિમ કેમ હણાવે રે ॥ બાપમલાં ॥ ૩ ॥ અલિય અદત્ત અવંજન પરિગ્રહ, જિન ઉપદેશે
મ જોડે રે ॥ સૂચિમ વાંદર માંદોમાંદે, શ્રુત વિપરીત ન હોડે રે ॥ બાપમલાં ॥ ૪ ॥ જે ગીતારથ
નમ્મ કહાવે, આદિ એ નદી કુતારુ રે ॥ સાવચ કારણે આમો મંમે, તે કહીયે અવિચારુ રે ॥ બાપમલાં
॥ ૫ ॥ આચારાંગે દશાશ્રુતકંધે, સાધુતણે અધિકારે રે ॥ એક જલે એક ઘલે પાન કરીને, જયણા
જલે કુતારે રે ॥ બાપમલાં ॥ ૬ ॥ જે જલે પદ તે લોકાચારે, જે ઘલે તે ઉપદેશે રે ॥ ઇણ વિણુ
મોહત મોહત મોહે, હીંમે નદીય પ્રવેશે રે ॥ બાપમલાં ॥ ૭ ॥ કેવલી ઘનમથ જલ કુતરતાં,
ફરિયાવહી સંપરાઈ રે ॥ અનુક્રમે બેઝને કિરિયા લાગે, એહ રહસ્ય લ્યો ઝાઈ રે ॥ બાપમલાં ॥ ૮ ॥
અકષાયીને ફરિયાવહીયા, સકષાયી સંપરાઈ રે ॥ એક ઉપદેશે વિણુ ઉપદેશે, બીજો આગમે ઝાઈ
રે ॥ બાપમલાં ॥ ૯ ॥ સરચી જયણા કરતો રાગી, નિરાગી પણ ચાલે રે ॥ એક ઉત્સૂત્રે બીજો

ઉંસ૦

॥૭૬॥

सूत्रे, अंतर जरिये ठाले रे ॥ बापमला० ॥ १० ॥ राग दोष परहरवे जयणा, निश्चय नय व्यवहारे
 रे ॥ केवल नाणी एहज जाले, अवर यथास्थित वारे रे ॥ बापमला० ॥ ११ ॥ पंचम अंगे सप्तम
 दशमे, अठारमे शत बोले रे ॥ एह जाव जे निरता जाणे, तसु मति किमे न मोले रे ॥ बापमला०
 ॥ १२ ॥ सावध लव जे इरियावहिया, ते निश्चय सदहीये रे ॥ कहत विचाले संख न लाजे,
 व्यवहारे केम कहीये रे ॥ बापमला० ॥ १३ ॥ पंचय चारित्र चार यथास्थित, पंचम जिन विधि
 वादे रे ॥ एह सदहणा डल्लह लहीने, जोला म पर प्रमादे रे ॥ बापमला० ॥ १४ ॥ एह रहस्य
 जग वीरलो कोइ, जिन ज्ञाखित चित्त राखे रे ॥ श्री साहुरयण गुरु चरण प्रसादे, श्री पार्श्वचंद्र-
 सूरि दाखे रे ॥ बापमला० ॥ १५ ॥

॥ श्री मेघकुमार सज्जाय ॥ समकितहार गजारे पेसताजी ए देशी. ॥
 वीरजिणेशर वंडु विगतशुंजी, प्रणमी गोयम पायरे; धविश हरखे हुं ऋषिरांजियोजी, मेघ-
 कुमार जले जायरे ॥ १ ॥ सदज सोजागी साधु शिरोमणीजी, जेदनुं चरित्र विस्ताररे; स्वामी

श्रीमेघ
कुमार
संज्ञाय
॥७७॥

सुधर्म जंबूप्रते कहेजी, ठठा अंग मऊाररे ॥ सहज० ॥ १ ॥ नयरी राजगृही अति रलियामणीजी,
श्रेणिक तिहां नृप साररे; धारणीदेवी तसु घरि सुंदरुजी, मंत्री अन्नयकुमाररे ॥ सहज० ॥ ३ ॥
धारणीदेवी गज सुपन लहेजी, पूढ्या पंढितराजरे; पुत्र दोशे नृप तुम घर राजियोजी, सिध्यां
सघलां काजरे ॥ सहज० ॥ ४ ॥ धारणीने मन मोहलो उपनोजी, त्रीजा मास मऊाररे; पंचवरण
जो जलधर उनवेजी, वरसे मोटी धाररे ॥ सहज० ॥ ५ ॥ देव आराधी मोहलो पूरवेजी, मंत्री
अन्नयकुमाररे; नवमे मासे पुत्ररतन जण्योजी, नामे मेघकुमाररे ॥ सहज० ॥ ६ ॥ कला बहुत्तर
तेणे जणीजी, परणी रमणी आठरे; देव दोगंडुकनी पेरे जोगवेजी, विलसे लक्ष्मीठाठरे ॥ सहज०
॥ ७ ॥ तेणे कालें वीर समोसर्पाजी, वंदे मेघकुमाररे; समजावीने माता पिताजी, लीधो संयम
जाररे ॥ सहज० ॥ ८ ॥ द्वार विजागे सूतो साथरेजी, बहुला साधु संचाररे; पग संघटे साधु तणे
करीजी, नावी निंद लगाररे ॥ सहज० ॥ ९ ॥ मनमां चिंते ए दोहा दोहिलीजी, थाय प्रजात
जिवाररे; वीरजिणेसरने वंदी करीजी, मांमं घरव्यापाररे ॥ सहज० ॥ १० ॥

मे०स०

॥७७॥

(ढाल बीजी) रवि उगमते आवियो रे, वीरजिणेशर पास; वीर बोलावे श्रीमुखें रे, आणी
मन उद्धास रे मेहा, सांजल माहरी वाण, तुं तो गुणमणि केरी खाण, तुं तो शुभ्र मति दियमे
आण, जिनवचने आंति म आण रे मेहा ॥ सांजल० ॥ १ ॥ इहांथकी जव पाळले रे, त्रीजे
गिरिवैताढ्य; षट् दंत मेरुप्रज हाथियो रे, सहस्रगमे करी आढ्य रे मेहा ॥ सांजल० ॥ २ ॥ त्रिष्म-
काल दावानले रे, दाधो ते गजराज; पहोतो एक सर एकलो रे, पाणी पीवा काज रे मेहा ॥ सांजल०
॥ ३ ॥ पाणी ओमो कचरो घणो रे, खूतो ते अंतराल; पूरव वैरी हाथियो रे, पीमे ते ततकाल रे
मेहा ॥ सांजल० ॥ ४ ॥ सात दिवस वेदन सही रे, वीसासो वरसांज; काल करी विंध्याचले रे,
पुनरपि अयो गजराज रे मेहा ॥ सांजल० ॥ ५ ॥ बे दंत मेरुप्रज रातमोजी, सात सयां परिवार;
वन दव देखी ऊपनो रे, जातिसमरण सार रे मेहा ॥ सांजल० ॥ ६ ॥ वन दव ऊगरवा करे रे,
हाथी अति उतकंठ; जोयण प्रमाणे मंमलो रे, गंगाने उपकंठ रे मेहा ॥ सांजल० ॥ ७ ॥ उन्हाले
दव परजले रे, खोज्या सघला प्राण; सिंह गजादिक जीवने रे, मंमल कीधो वाण रे मेहा ॥

श्रीमेघ
कुमार
सञ्ज्ञाय
॥७८॥

सांज्ञल० ॥ ८ ॥ ससलो एक ऊजो रहेवारे, पामे नही जरी लाग; तें पण कान खुजालवारे, उपाय्यो
एक पाग रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ ९ ॥ गज पग देवें ससलो रह्यो रे, लाग्यो अति सुकमाल;
जीवदया मन लेखवी रे, राख्यो पग अंतराल रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ १० ॥ रात अढी वन दव
दह्यो रे, ससलो पहोतो ठाम; हाथी पण तूटी पर्यो रे, मूठ शुज परिणाम रे मेहा ॥ सांज्ञल०
११ ॥ जीव दया मन लेखवी रे, श्रेणिक घरि अवतार; गज जवे जे दुख तें सह्यो रे, तुं कां नहि
संज्ञार रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ १२ ॥ वचन सुणी जगगुरुतणारे, चेत्यो मेघकुमार; जातिसमरण ते
लहे रे, विहु नयणां ऊरे सार रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ १३ ॥ पुनरपि दिक्का आदरीरे, जप तप कीधा
अपार; विपुलगिरिकरे मेघजी रे, संशारो मनोहार रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ १४ ॥ काल करी सुरपति
थ्यो रे, विजय विमान मऊार; एकण जवने अंतरे रे, लहेशे जवनो पार रे मेहा ॥ सांज्ञल०
॥ १५ ॥ इम शिष्य ठामे आणीजरे, सद्गुरूप ततकाल; रायचंडसूरी जयोरे, पज्जणे मुनि
मेघराज रे मेहा ॥ सांज्ञल० ॥ १६ ॥

मे० स०

॥७८॥

॥ श्री वीशस्थानकतपनी सज्जाय. ॥

(वीर मुणो मोरीं वीनती. ए देशी.)

वीश थानक तप सेविये, ज्ञव्य प्राणी रे आणी मन ज्ञाव; श्री अरिहंत इम उपदिशैं, ए
तपना रे मोटा परज्ञाव ॥ वीश० ॥ १ ॥ नमो अरिहंताणं गुणो, पद पहिले रे मन हरख अपार;
इव्यत ज्ञावत जेदशुं, जिन पूजारे करे आठ प्रकार ॥ वीश० ॥ २ ॥ नमो सिद्धाणं एहवो, शुद्ध
चित्तें रे गुणो बीजे ठाण; आराधो सिद्धचक्रुं, जिम थाए रे निज जनम प्रमाण ॥ वीश० ॥ ३ ॥
पवयणस्स नमो गुणो, त्रीजे ठाणे रे करो नाण अज्यास; जगति करो सिद्धांतनी, जिम पावो रे
तुमे लीलविदास ॥ वीश० ॥ ४ ॥ आयरियाणं नमो गुणो, चोथे बोले रे पूजो गुरुजीना पाय;
नमो धेराणं पंचमे, गुणो सेवो रे धरमी मुनिराय ॥ वीश० ॥ ५ ॥ पंक्ति गुरुने पूजिये, ठे
गुणिये रे नमो नवजाय; नमो सबसाहूणं सातमैं, वलि सेवो रे तपसी सुखदाय ॥ वीश० ॥ ६ ॥
नमो नाणीणं आठमे, गुणिये ज्ञणिये रे नवा स्तवन सज्जाय; नमो दंसणधारी गुणो, पाले नवमे रे

वीश
स्थानक
तपनी
सज्जाय
॥७९॥

समकित सुखदाय ॥ वीश० ॥ ७ ॥ विनयसंपन्न नमो इसो, पद दशमे रे गुणिये शुभ ध्यान;
विनय करो गुणवंतनो, इण रीते हो लहिये शिवस्थान ॥ वीश० ॥ ८ ॥ इग्यारम आनक गुणो,
पन्निकमणां रे वे सांऊ सवार; चारित्तस्त नमो इसो, पद ध्यावो रे शिवसुखदातार ॥ वीश० ॥ ९ ॥
गुणो वंजयारीणं नमो, आठ पद्दोरी रे करो पोषद लील; वारमें ठाणे पालिये, शुभ ज्ञावे रे
निरमल गुण शील ॥ वीश० ॥ १० ॥ नमो क्रियाधारी ज्ञानी, मन गुणिये रे नित तेरमें ठाण;
सामायिक पण लीजिये, दोष टालो रे वत्तिश प्रमाण ॥ वीश० ॥ ११ ॥ तप अधिको करो चउदमे,
नमो तपस्ती रे गुणिये मन रंग; तपस्ती सेवा कीजिये, बलि रहिये रे तपस्तीने संग ॥ वीश० ॥ १२ ॥

(ढाल बीजी-देशी अंजनपुरनी.) अतिश्रिदान बहु ज्ञावे दीजे, नमो गोयमाइणं गुणीजे;
पनरमी किरिया एइ; प्रतिमाने नूयण पहिरावो, नमो जिणाणं ए पद ध्यावो, सोलमे धरी सनेइ
॥ १ ॥ आठ पद्दोरी पोसद विधि करिये, ध्यान नमो चारित्तस्त धरिये, ए विधि सतरम ठाण;
नमो नाण उवरंगे ज्ञणिये, नमो नाण ए गुणणो गुणिये, अठारंगे परिमाण ॥ २ ॥ नमो सुअस्त

वी०स०

॥७९॥

गुणो मन चंगें, पुस्तक पूज करो बहु जंगें, ए उगणीसमे रात; नमो तीत्य ए ध्यान धरावो,
संघ चतुर्विध ज्ञक्ति करावो, वीशमे शास्त्र विदीत ॥ ३ ॥

(ढाल त्रीजी.) दोय दोय सहस्र प्रत्येके करेरे, गुणिये गुणणो सुविशेषें; चारसो उपवास पूरीजे
रे, समकित गुण शुद्ध धरीजे ॥ १ ॥ ए वीश स्थानक विधि जाणी रे, सेवो मन उलट आणी;
विधिशुं जो ए तप वहिये रे, तो तीर्थंकर पद लहिये ॥ २ ॥ ज्ञावे स्तव चारित्र धारी रे, इव्य ज्ञावे
विधि सागारी; सेवे जे नर ने नारी रे, ते मोक्षतणां अधिकारी ॥ ३ ॥

(कलश.) इम वीशस्थानक तपतणी विधि शास्त्रने अनुसार ए, जे वहे नर ने नारी विधिशुं
धन्य तसु अवतार ए; श्री रतनपुरवर संघ सुखकर जगतनाथ जिणेशरो, तसु चरणपंकज नमे
ज्ञावे वखतचंड मुनिवरो ॥ १ ॥ इति श्रीपद्मचन्द्रसूरि संतानीयोपाध्यायेन कृतम् ॥

॥ श्री अवंतिसुकमालनां चौढालियां. ॥

सोना रूपाके शोगठे सइयां खेलत बाजी-ए देशी,

अवंतिष्ठ
कमाल
नांचौदा
लियां
॥८०॥

गोयम गणधर पाय नमी सरसती संजारी, श्री अवंतिसुकुंमालनो कहुं चरित्र विचारी;
मालवदेश सोहामणो नज्जेणी नयरी, धण कण कंचण रयण जरी नवि गंजे वैरी ॥ १ ॥ गढ मढ
मंदिर अति जला वर पोल प्रगार, वाव्य सरोवर वन वली सोहे घणा फार; सारथवाही तिहां वसे
जडा इणि नार्ने, आर्यसुहस्तीसूरीजी आव्या तिणे ठामे ॥ २ ॥ प्रतिमा जीवितस्वामीनी वंदेवा
काजें, समोसर्पा वनमांहिअठे पूरण गुण गाजें; नगरमांहि बिहु साधुने गुरु थे आदेश, जोवो
उपाश्रय सूऊतो यती योग विशेष ॥ ३ ॥ जडाघरि मुनिवर गया जावें ते वंदे, किण कारण
तुमे आविया पूढे आणंदे; लाज उपाश्रयना घणा बोढ्या तिहांतें, तिण हेतें गुरु मोकढ्या आपो
एकांतें ॥ ४ ॥ वाहनशाला मोकली रहेवा देखामे, सपरिवार गुरु तिहां रहें मन धर्म रमांन;
नखिनीगुढम विमाननो अध्ययन संजारें, श्री गुरुजापित तिहां जला ते सयल विचारें. ५ गोखे
बेठो जूमि सातमी बत्रीशे नारी, रूप लावण्य कला जरी यौवनवय सारी; सोल शिणगार सजी
जला रंजा रतिरूपें; नाटिक गीत रसें रमें जिम अमर सरूपें ॥ ६ ॥ सांजलवा अध्ययन ते कुंवर थे

अ०चौ०

॥८०॥

कान, अमियरसायण जेहवो संजलिता ज्ञान; प्रासाद हुंती ऊतरी गुरु पासें आवे, अति रूमी परि
 सांजली मन जावना जावे ॥ ७ ॥ गुरुजी एह विमाननो जिशो कहियो विचार, ते दीठो पूरव
 जेवें जोगव्यो अपार; जातिसमरणे बलें संजारे साचुं, आवी श्रीगुरुने कहे ए वयणुं जाचुं
 ॥ ८ ॥ जगवन् हुं जज्ञतणो नंदन अवधारो, इणि विमान पूरव जेवें अयो अमर विचारो; दिव
 पुण तिम करुं तेहथी लहुं एह विमान, मुजने चारित्र द्यो तुम्हे सर्व सौख्यनिधान ॥ ९ ॥

(ढाल बीजी) प्रभुजी सुखकर समकित दिजे—ए देशी. सुगुरु कहे सांजल रे कुंवर
 डुःकर चारित्रजार; लोहतणा जव केम चवाये, किम वहिये लोहजार ॥ १० ॥
 कुंवरजी कोमल अंग तुमारो, ए व्रत डुःकर अम्हारो (आंकणी.) अगनिजाल
 किणि परे पीवाय, अगनिमांहि किम चाले ? तुला तुले मेरु कहो किम, फणिमणी
 किणि परे जाले ? ॥ कुंवर० ॥ ११ ॥ बांहे रतनागर किम तरिये, खरुगधार किम चांपे; सिंदतणे
 मुखें किम रहिये मंजी, मरण जये जे कांपे ॥ कुंवर० ॥ १२ ॥ ज्ञानंदन वलतुं जंपे, साची वाणी

अवंतिमु
कमाल
नांचौढा
लियां
॥८१॥

तुमारी; हुं पिण डुकर जाणि चारित्र, पालीश सामाचारी ॥ कुंवर० ॥ १३ ॥ श्रीगुरुजी मुज
ऊपरे, सुपरे दया आणो; सिंदतणीपरि आदरी पालुं, एह वचन शुद्ध जाणो ॥ श्रीगुरुजी० ॥ १४ ॥
चारित्र आदरि अणसण पालुं, साहस सत्व संजालुं; थोमे कालें कारिज साधुं, पापतणा मल टालुं
॥ श्रीगुरुजी० ॥ १५ ॥ गुरु कहे मात अंतेनरी अनुमति, लेइ संयम मागो; मोहतणी निश
मूकीने, ज्ञान विवेके जागो ॥ कुंवर० ॥ १६ ॥ अनुमति मांगी कोइ न आपे, करे आपणपें लोच;
पोते वेष यतीनो आदरी, करी कषाय संकोच ॥ श्रीगुरुजी० ॥ १७ ॥ तिणि वेषे गयो गुरु पासे,
श्रीगुरु व्रत उचरावें; गुरु आदेशे अणसण लेइ, स्मशान आनकें आवे ॥ श्रीगुरुजी० ॥ १८ ॥
(ढाल त्रिजी-गुरु गोतम गणधर चरणे शीश लगानं-ए देशी.) कंथेरीतणे वने कानसग
करवा जाय, नवकार जपंतो कानसग तिहांकण ठाय; सुकुमालपणे पगलाथी रुधिर ऊरंती,
झूंयराती तेणे कुंकुवरण करंती० (त्रूटक.) तिणे गंधे तिहांथी शियाली, निज बालकशुं आवे,
रिबिने पामी पाय रगत घण, रसलोने पग चावें; चरुचरु करती चर्मज तोमे, तरु तरु करती

अ०चौ०

॥८१॥

मंस; धगाधग मेद कटकी, कस बे पंग कर्या निर्मेस ॥ १९ ॥ एक पहर गम्यो इम रुअमे धर्मइ
 ध्याने; जाणे करे विमासण एहवी समता माने, इम बीजे पहोरे जांधमांस आहारें, त्रिपता थान
 प्राणी इम कही तेइ न वारे; बीजे पहोरे नदर जह करतां कर्मतणो कय जाणें, चौथे काल
 करीने पुहता नलिनोगुढम विमाने; पूज्य पुरुष ए धर्म आराधक इम कही उन्नव मंने, देवी देव
 तणो गण तिहांकण जक्तिजाव नवि खंमे ॥ २० ॥ बत्रीशे रमणी गुरुने कहे तिवार, कहो
 जगवन किहां ठे अम्हतणो जरतार, उपयोगें जोई परि सघली संजलावी, गुरु जाषित बोळ्युं
 जझ आगल आवी, (ब्रूटक.) आवी माता अने अंतेजरी, कंथेरी वन दीगो; जुइ सींचे तिहां रुदन
 करंती, कां थयो पुत्र अपूठो. एक वार चारित्र लइने, अम्ह अंगण कां नाव्यो; हिव तुम्ह दरसण
 कहिये होशे, इम मनमांदि जाव्यो ॥ २१ ॥ (ढाल चौथी.) वैदरजी वनमां वलवले.
 ए राग. रमणी कहे सुण नाथजी, अम्ह ऊपर तज्यो मोह; पुण कां मूक्यां मातजी,
 ते साथे शो डोह ॥ २२ ॥ वली वली कहे रे अंतेजरी, स्वामी सुणो अम वात; इम कतावल कां

बावनय
मकगभि
तरहने
मीजीनी
सज्जाय
॥८२॥

करी, इम कां डुहव्यां मात ॥ वली० ॥ १३ ॥ सिमा पासे कुंवरने. कीधो अग्निसंस्कार; ज्ञज्ञ
ज्ञावे ज्ञली चमी, ज्ञावे अनित्य संसार ॥ वली० ॥ १४ ॥ पुत्रशोक अग्निये करी, दाधी अति
अपार; ज्ञज्ञ टाढक पामवा, वांढे चारित्र ज्ञार ॥ वली० ॥ १५ ॥ सात क्षेत्रे वावरी, धण कण
कंचन कोमि; एक वधू आधान ठे, घरज्जार ति जोमि ॥ वली० ॥ १६ ॥ अवर अंतेउरशुं तिहां,
ज्ञज्ञ चारित्र लेइ; तप संयम सूधा करी, सुर पदवि पामेइ ॥ वली० ॥ १७ ॥ पुत्र अवंतीसुकु-
मालनो, अयो कलानिधान; चिता ठामे निज तातने, जोइ जूमि प्रधान ॥ वली० ॥ १८ ॥ एक
प्रासाद करावियो, ते ठे इण काले; श्री सिद्धसेनदिवाकरे, दीपाव्यो चाले ॥ वली० ॥ १९ ॥
एहवा रिषि गुण गावतां, जाय पातिक दूरि; एक मना आराधिये, कहे श्री विनयदेवसूरि ॥ ३० ॥

॥ बावन यमक गर्जित रहनेमीजीनी सज्जाय. ॥

राग मारुणी. (सांजलजो मुनि संजमरागी-ए देशी.)

पावस ऋतु वरसे धनमाली, जीनी पहेरण फाली रे; चीर उगावतें तन

वा०स०

॥८२॥

ऊघालि, रहनेमि मति चाली रे ॥ १ ॥ ममकर ममकर देवर आली, अम्हेअ नही ते वाली रे;
सतीअ शिरोमणि राजुल वाली; वचन बोले टंकशाली रे ॥ मम० ॥ २ ॥ दिवस घणा दीक्षा तें
पाली; इणि कारणि विटाली रे; सुकुल जात बांधव वनमाली, हीयने जोय निहाली रे ॥ मम० ॥
३ ॥ मम काया पेखी सुंवाली, भ्रम झूलो दंडाली रे; मलमूत्रे जरी विकराली, तोही न चेतें
हाली रे ॥ मम० ॥ ४ ॥ एहवी आल करे रे पीमाली, अम्हेअ नही गोवाली रे; बाघ गाय चीतर
जिम ढाली, बिहे मेघ मराली रे ॥ मम० ॥ ५ ॥ इणे आले जो अरे कपाली ! मन्मथ देही वाली
रे; इडें काया कीधी गिडाली, रावणे डुरगति जाली रे ॥ मम० ॥ ६ ॥ इण आले उत्तम गति
टाली, दे डुरगति कंढाली रे; शोजा सुयश लिये उदाली, अयशतणी परनाली रे ॥ मम० ॥ ७ ॥
इण आले बाधे रे जवाली, कांय तें लज्जा राली रे; महीमां कीरती दोशे काली, अवर केही देउं
गाली रे ॥ मम० ॥ ८ ॥ सुणि मुनि मेरी शीष विशाली, तिज किन साकरमाली रे; कां घाले
रज कंचन थाली, चतुर चेतो मनवाली रे ॥ मम० ॥ ९ ॥ शीलें शिवमंदिर पटशाली, जनम

श्रावक
बार
व्रतनी
सज्जाय
॥८३॥

लगे दीवाली रे; वैरी फोज टले अणीआली, सुखसंपति जणशाली रे ॥ मम० ॥ १० ॥ शीलें
जवसंतती परजाली, मणि कंचन परवाली रे; नेमिनाथ जपुं जपमाली, करे शील रखवाली रे
॥ मम० ॥ ११ ॥ सतीअतणे वचने अजुआली, आलोयण पखाली रे; यतन करी दीक्षा संजाली,
शुद्ध लगाइ ताली रे ॥ मम० ॥ १२ ॥ कीरति कविजन करे रसाली, वयण नीका संजाली रे;
तप करीय करी काया चोखाली, गुण गावे अमराली रे ॥ मम० ॥ १३ ॥ ऊमक बावनी नित हितकारी,
जे जणशे नरनारी रे; शील सदा व्रत पालो जवियण, शीख नीको कहे सारी रे ॥ मम० ॥ १४ ॥
॥ श्रावक बार व्रतनी सज्जाय. ॥

(जेखरे ऊतारो राजा नरधरी ए राह.) गोयम गणहर पाय नमुं, सरसति लागुं पायजी;
अणुव्रत गुणव्रत शिक्षाव्रतो, जणिये एह सज्जायजी ॥ १ ॥ श्रीबारहव्रत जवि पालियें, टालियें तस
अतिचारजी; समकित दृढ चित्त धारियें, वारियें जव-संसारजी ॥ बारह० ॥ २ ॥ धूलग ब्रस जीव
राखियें, जाणियें आप समानजी; सूद्धम जयणा कीजियें, जिनवर आण प्रमाणजी ॥ श्रीबारह० ॥ ३ ॥

श्रा०स०

॥८३॥

शूलग मोसा परिहरो, परिहरो कूमा आलजी; मृषावाद नवि बोलतां, पन्थियें बहु जंजालजी ॥ श्रीबारह० ॥ ४ ॥ अदत्त परायोन लीजियें, ए उत्तम व्रत सारजी; जीवणकी धन बालहो, लेतां दुःख अपारजी ॥ श्रीबारह० ॥ ५ ॥ चोष्टुं व्रत उत्तम कह्युं, नरनारी शृंगारजी; स्वदारा संतोषी हुवो, अथवा सर्व प्रकारजी ॥ श्रीबारह० ॥ ६ ॥ पंचमव्रत जिनें ज्ञाखियो, इच्छातणो प्रमाणजी; नवविध परिग्रह मर्यादनो, कीजे हियमे नाणजी ॥ श्रीबारह० ॥ ७ ॥ वसीए तिहांथी कीजिये, चिहु दिशिनुं आखेपजी; सगसय कोषज मोकला, अवरतणो संखेपजी ॥ श्रीबारह० ॥ ८ ॥ उपजोगपरिजोग सातसुं, न्हावण पान आज्ञार्णजी; व्यापारतणी संख्या करो, हरीकाय अरु अन्नजी ॥ श्रीबारह० ॥ ९ ॥ अनरअदंन निवारिये, सात व्यसन अरु कोकजी; सती चोर वध देखतां, धर्म गमावे फोकजी ॥ श्रीबारह० ॥ १० ॥ नवियण सामायिक करो, नवसुं व्रत परमाणजी; दोय घनी लाजज कह्यो, लख खांमी दिये दानजी ॥ श्रीबारह० ॥ ११ ॥ देशावगासी कीजिये, दशसुं व्रत ए सारजी, अथवा नियम संजारियें, श्रावकनो आचारजी ॥ श्रीबारह० ॥ १२ ॥ इग्यारम व्रत पोषह करो, दिन विण

सतीसुभ
द्रानी
सज्जाय
॥८४॥

ऊग्यां सूरजी; सज्जायध्यान-जवि कीजिये, तजिये विकथा दूरजी ॥ श्रीवारह० ॥ १३ ॥ समकित
दृढ धरु बांधिये, अग्यारे व्रत परसादजी; कलश रूप बारम व्रत, दीजे दान सुसाधजी ॥ श्रीवारह०
॥ १४ ॥ मुनि सागर इम शीखवे, श्रावक श्राविका सारजी; बारह व्रत ए धारियें, देवलोक
अवतारजी ॥ श्रीवारह० ॥ १५ ॥ देवलोक सुख जोगवी, पढे जन्मे महाविदेहजी; संयम लेइ जाय
शिवपुरें, एहमां नही संदेहजी ॥ श्रीवारह० ॥ १६ ॥

॥ सती सुज्जानी सज्जाय ॥

जिन गुरु गौतम पाय नमी, कहीशुं सतीअ चरित्रो; जिन धर्मी चंपापुरे, जिनदत्त शेठ पवित्रो.
(त्रुटक) पवित्र बेटी रुपें रंजा, सुज्जना नामे सती, बुधदास बोधें कपट श्रावक थइ, परणी गुणवती;
पोषह सामायिक जैनधर्मैं, देव गुरु राती रहे; महा मिथ्यातणी नणंद सासू, अहोनिश मत्सरवहे
॥ १ ॥ एहवुं जाणी जोइ कही, बुधदासैं निज नारी; मुनि जब आवे व्होरवा, उंदर जिम मंजारी.
(त्रुटक) ठिइ ताके तेम सासू, पुत्रने माता कहे, यतीय साथे वहू विलसे, एम शोजा किम रहे; पुत्र

स०स०

॥८४॥

बोले मात म कहो कनक मल कुण जाख ए, सतीअमांहे ए शिरोमणि दोषी दूषण दाख ए ॥ १ ॥
 पारण काजे सती घरे, को मुनि आवे तप गाढे; आहार देतां ऋषि लोचनें, तृण जीजे करी काढे
 (त्रुटक) काढतां तृण शीश, सिंदूर लागे ऋषि निलाम ए, ते देखी सासु वदूकरणी पुत्रने
 देखाम ए; व्यंजिचारिणी निज नारी जाणी प्रेम पतिनो ऊतरे, सासुए दीध कलंक जाणी सुजडा
 बहु दुख धरे ॥ ३ ॥ देहरासरे कानसग रहे, शासनदेव तिहां आवे; पुत्री खेद कांड मत करो, इम
 कहीने बोलावे. (त्रुटक) सुजडा कहे मात वेगें जिनशासन शोजा चमे, तिम कीजे देवि ततक्षण
 चंपापोळ चिहु जमे; मांहे बाहिर पशु पंखी बहु नरनारी मिली, नगरसेहँ सकळ चंपा हुइ आकुळ
 व्याकुळी ॥ ४ ॥ गयण रही कहे देवता, को सती ऊज्जी कुवा कांटे; तंतु काचे बांधी चालणी, जळ
 काढी पोळे ढांटे. (त्रुटक) पोले ढांटे तोज उघमे एहवें उत्सुक अई, घणी नारी बहु खप करि
 विलखाणी लाजी गई; इम सुणिने ते सुजडा सासुने जइ वीनवे, मा तुमारी आझा पासुं पोळ
 ऊघामुं हवे ॥ ५ ॥ संह मचकोनी इम सासु कहे, हुं तुज चरित्र सवि जाणु; लोक जणाव्यामां ठे

सतीअं
जनासुंद
रीनी
सज्जाय
॥८५॥

किशुं, तुज सत केहुं वखाणुं (त्रुटक) वखाणुं दवे कदे सुज्जा मात मुज सत जोईये, इम कही चाली
कूप कंठे चंडवदनी सोहिये; चालणी जळ काढी तीने पोळ बांटी ऊधरे, कुसुम वरसे जय जयारव
करे सह आदरवरे ॥ ६ ॥ चौथी पोळ ऊधारिये, कर जोरी झूप ज्ञाखे; बीजी सतीअ ऊधारणे,
इम सुज्जा दाखे (त्रुटक) सुज्जा परिवारशुरे राय राणी परिवरी, घरे आवी कुटुंब बोधी बेहरे संयम
वरी; लही सद्गति शील समकित कीरति बाधी अजिनवी, मुनि मेघराज आणी जल्लट सती
पहेली वर्णवी ॥ ७ ॥

॥ श्री सती अंजनासुंदरीनी सज्जाय. ॥

(अजिनंदन जिन दरिसण तरसिये—ए देशी.) गिरिवैताढ्ये रे प्रह्लादन पुरे, प्रह्लादन तिहां
राय; राणी रुमीरे तस पदमावती, पवनंजय सुत आय ॥ १ ॥ शील सदा फल साजन सेविये,
जंग जस पसरे रे जेम; जिणीपरें पाळ्युरे आगे अंजना, शील धरो तन तेम ॥ शील० ॥ २ ॥
अंजनकेते हे अंजनी निजसुता, पवनंजयने रे दीध; शील सुजागिणी अंजना सुंदरी, जुगताजुगतुं

० स०

॥८५॥

रे कीध ॥ शील० ॥ ३ ॥ एक दिन पवनंजय निज मित्रशुं, कन्या जोंवारे जाय; देवदत्तकुंवर
गुण सांजलि करी, क्रोधे पवन जराय ॥ शील० ॥ ४ ॥ मन पाखे ते कन्या परणिग्रो, ठांमी बार
वरीष; रावण साधे हे चाल्यो कटकीये, जननी दीध आशीष ॥ शील० ॥ ५ ॥ घरमां बेठीरे झूरे
अंजना, पवने पंखी वियोग; देखी आव्यो रे रागज्यो निशि, मिलीन बिहुं संयोग ॥ शील० ॥
॥ ६ ॥ कटके पडोतोरे माता विण कळे, पेट सहित ते नार; देखी काढे रे सासु घर अकी, पडुती
वनद मजार ॥ शील० ॥ ७ ॥ पाले सतीअरे शील सोहामणुं, हनुमंतसुत तिहां आय; सूरजकेते
रे देखी ज्ञाणेजी, निज नगरे लेइ जाय ॥ शील० ॥ ८ ॥ पवनंजय पण जीती आवियो, सती
न दीगी रे जाम; करिवा लाग्यो रे आप हत्या घणी, मित्र निवारे रे ताम ॥ शील० ॥ ९ ॥
पवनंजय मित्र जोतो युवतीने, सूरजकेत आवास; पामी तिहांथीरे लेई निजपुरें, आव्यो मन
उल्लास ॥ शील० ॥ १० ॥ बहुपरे विलसीरे राज्य सोहामणुं, साधी संयम काज; स्वर्गे पडोतीरे
चौथी अंजना, पन्नणे मुनि मेघराज ॥ शील० ॥ ११ ॥

दशारण
भद्रनी
सज्जाय
॥८९॥

॥ श्री दशारणजवनी सज्जाय. ॥

(भेखरे उतारो राजा भरथरी-ए देशी.)

वीरजिणंद समोसर्या, दशनपुरे मुनिरायरे; सुर नर इंड सेवा करे, हरष धरी मुनिजाय रे
॥ १ ॥ दशारणजइ राजा चिंतवे, आणी मन अजिमानरे; किलेरे न वांद्या तिम हुं वांदशुं, महारो
जनम करीश परमाण रे ॥ दशा० ॥ १ ॥ चतुरंग सैन्यशुं परिवर्यो, साणे सवि परिवाररे; त्रिजुवन
तृण सम मानतो, वीर वंदिया हर्ष अपार रे ॥ दशा० ॥ २ ॥ सोइमपति अवधिये करी, जाणियो
अति अजिमानरे; इंड एरावण आविया, दीपता मेरु समान रे ॥ दशा० ॥ ३ ॥ पंच सय बार मुख
शोजता, मुख मुख आठ आठ दंत रे; दंत दंत आठ आठ वावमी, वाव्ये वाव्ये आठ कमल हुंतरे ॥
दशा० ॥ ४ ॥ कमळ कमळ लाख पंखमी, पत्रे पत्रे नाटक होय रे; पदम पदम विच करणीका,
तिहां जिनमंदिर जोय रे ॥ दशा० ॥ ५ ॥ इंड इंडाणी आठशुं, पूजे जिनबिंब जावरे; चोसठ
सहस गज एहवा, आव्या वंदवा जिन सुरराव रे ॥ दशा० ॥ ६ ॥ इंड देखी जूप इम जणे,

द०स०

॥८९॥

मान जीपत्रा कयों उपाय रे; सिंह शियाळ न होय सही, लेइ संयम लगारुं पाय रे ॥ दशा० ॥
॥ ८ ॥ दानेश्री शांति जिणेशरु, माने श्रीदशारणज्जद्रे; जोगे श्रीशालिज्जद्रे गुणनीलो, शीले
श्रीशूलिज्जद्रे ॥ दशा० ॥ ९ ॥ तपबलें करम कय करी, पामियो मुक्ति निस्तंइ रे, आचार्य (श्री)
शिवचंइ पाय नमी, विनवे मुनि रामचंइ रे ॥ दशा० ॥ १० ॥

॥ श्रीगुरुगुणनी सज्जाय. ॥

“ देखो गति दैवनी रे ” त्रीश वरय घरयां वस्या रे सुखभरवामानंद-ए दैवी.

वीरजिणेश्वर पय प्रणामी रे, गुरु गुण कहिशुं उदार; नामे नवनिधि संपजे रे, पामे ज्ञवनो
पार ॥ १ ॥ सद्गुरु राजियो रे, श्रीराजचंद्र सूरिंद; वरुतपगढ जगमंरुणो रे, दीपे तेजें दिणंद ॥
सद्गुरु० ॥ २ ॥ जंबूनयरे दीपतो रे, जावरुशाह सुतन्न; मात कमळादे जेरे धर्यो रे, जन्म्यो
पुरुष रतन्न ॥ सद्० ॥ ३ ॥ वैरागें संयम लियो रे, श्रीसमरचंद्रसूरि पास; शास्त्र घणा पूज्ये
जणया रे, पूरे वांछित आश ॥ सद्० ॥ ४ ॥ आचारिज पदवी हुई रे, पंच महाव्रत धार; ठकायनी

प्रसन्नचं-
द्रराजर्षि-
नी
सज्जाय
॥८७॥

रक्षा करे रे, पाले पंचाचार ॥ सद् ॥ ५ ॥ चिरंजीवो सूरिसरु रे, ज्यां लगी शशियर ज्ञाण;
रतन त्रिणे जिणे आदर्या रे, चारित्र दंसण नाण ॥ सद् ॥ ६ ॥ रिषि जगचंद्र इम विनवे रे,
मनमांहे हरष अपार; सोजागीगुरु वंदशे रे, ते तरशे संसार ॥ सद् ॥ ७ ॥

॥ श्रीप्रसन्नचंद्र राजर्षिनी सज्जाय. ॥

प्रभु वीरजिणंद पधारे, राजगृही नयर मजारे. वीर प्रकाशे ॥ १ ॥ श्रेणिक भूपति तिहां
आया, वेठा वंदी प्रभु पाया ॥ वीर ॥ २ ॥ एक प्रश्न करे प्रभुवंदी, श्रेणिक तिहां परमाणंदी ॥
वीर ॥ ३ ॥ कहं प्रसन्नचंद्र रिषिराया, जिणका वंद्या अब पाया ॥ वीर ॥ ४ ॥ शुद्ध संयम
घरे सदाई, करि काल किहां सोई जाई ॥ वीर ॥ ५ ॥ श्रेणिक सुण निर्मल वाणी, करी काल
सातमी जाणी ॥ वीर ॥ ६ ॥ घरी जीव संदेह विचारे, खिण प्रश्न करे सोई सारे ॥ वीर ॥
॥ ७ ॥ कहे वीरजिणंद सुणीजे, सरवारथ सिद्धि जणीजे ॥ वीर ॥ ८ ॥ खिण अंतरे डुंडुजि
गाजी, कहो वीर किहां ए वाजी ॥ वीर ॥ ९ ॥ रिषि प्रसन्नचंद्र वर वाणी, सोई हुत्त केवल

प्र०स०

॥८७॥

नाणी ॥ वीर० ॥ १० ॥ करे प्रभ्र तीन फिरि राया, पूढे श्री वीर पसाया ॥ वीर० ॥ ११ ॥ जिन
 एह जरम मुज आवे, ए साधु नरके किम जावे ॥ वीर० ॥ १२ ॥ तुज सेवक सुमुख कहाई,
 तिणि वंधा ते रिषिराई ॥ वीर० ॥ १३ ॥ तसु पीढे डुरमुख आया, डुरवचने चित्त चलाया ॥ वीर०
 ॥ १४ ॥ रिषि चूकी करियो संग्राम, मनभुं दृढपातिक ठाम ॥ वीर० ॥ १५ ॥ तिणि अवसरे काल
 जो करतो, सातमी नरके अवतरतो ॥ वीर० ॥ १६ ॥ रिपुमारण टोष कर घालियो, शिरमुंरु
 तिहां संजालियो ॥ १७ ॥ बलते सरवारथसिद्धे, दल मेढया योग प्रसिद्धे ॥ वीर० ॥ १८ ॥ हिव
 पाम्या केवलज्ञान, सुणि श्रेणिक प्रभ्रनिदान ॥ वीर० ॥ १९ ॥ श्रेणिक वंदी घरे आवे, रिषि
 अनुक्रमे शिवसुख पावे ॥ वीर० ॥ २० ॥ इम प्रसन्नचंद्र रिषि केरा, गुण गाया मानचंडे जलेरा
 ॥ वीर० ॥ २१ ॥ इम साधु गुणे गुण होइ, तिणे गुण संग्रहो सहु कोइ ॥ वीर० ॥ २२ ॥

श्रीशत्रुंजयमंमन आदिनाथ स्तोत्राष्टक.

(शार्दूलविक्रीर्णित वृत्तं.) पूर्णानंदमयं महोदयमयं कैवल्य चिद्दृग्मयं, रूपातीतमयं स्वरूप-

श्रीशत्रुं
जयमंड-
नआदि
नाथस्ते
त्राष्टक
॥८८॥

रमणं स्वाप्ताविकी श्रीमयम्; ज्ञानोद्योतमयं कृपारसमयं स्याद्वादविद्यालयं, श्री सिद्धाचल-
तीर्थराजमनघं वंदेहमादीश्वरम् ॥ १ ॥ (इंङ्गवज्रा वृत्तं) श्रीमद्युगादीश्वर-मात्म-रूपं योगीं
गम्यं विमलाद्रि-संस्थम्; सद्ज्ञानसदृष्टि-सुदृष्ट लोकं, श्रीनाजिसूनुं प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
(उपजाति वृत्तं.) राजादनाघस्तनजूमिजागे, युगादिदेवांग्रिसरोज पीठम्; देवेङ्गवंशं नरराज-
पूज्यं, सिद्धाचलाग्रस्थितमर्चयामि ॥ ३ ॥ आदिप्रजोर्दक्षिणदिग्विजागे, सहस्रकूटे जिनराज-
मूर्तीः सौम्याकृतीः सिद्धतती निजाश्व, शत्रुंजयस्थाः परिपूजयामि ॥ ४ ॥ आदिप्रजोर्वक्रसरोरुहाच्च,
विनिर्गतां श्रीत्रिपदीमवाप्य; योद्वादशांगी विदधे गणेशः सपुंररीको जयतात् शिवाङ्गौ ॥ ५ ॥ चउदशाणं
सयसंखगाणं; बावससद्वियाण गणाद्विवाणम् ॥ सुपाउआ जत्थ विराजमाणा, सत्तुंजयं तं पणमामि
निच्चम् ॥ ६ ॥ चत्तठकम्मा परिणामरम्मा, लक्ष्मधम्मा सुगुणोद्दि पुत्ता; चत्तारिअट्ठादस डुन्नि
देवा, अट्ठाव एताइं जिणाइं वंदे ॥ ७ ॥ अणंत नाणी अणंत दंसिणो, अणंत सुखखाण अणंत
वीरिणो; वीसंजिणा जत्थ सिवंपवन्ना, सम्मेयसेलं तमहं थुणामि ॥ ८ ॥ जत्थेव सिद्धो पढमो

श०स्तो.

॥८८॥

मुणिंदो, गणादिवो पुंरुयीो विसिढो; अणोग साहू परिवार संजुओ, तं पुंरुयीाचलमंचयामि ॥ ए ॥

॥ कलश. (मालिनी वृत्तं.) विमलगिरिवतंसः सिद्धिगंगांबुहंसः सकलसुखविधाता दर्शनज्ञानदाता;
प्रणतसुरनरेंद्रः केवलज्ञानचंडः सृजतु मुदमुदारं नात्रिजन्मा जिनेंद्रः ॥ १० ॥

॥ विषयविकार त्यागनी सज्जाय. ॥

राग केदारो. (कर मन नजननो व्यापार. ए राग) जियकों विषय विषम विकार, विषय विषम अपार,
जगमें विषय विषम अपार; लही नजत नर रुपिया ते, तउ तजत न लार, जगमें विषय ॥ १ ॥
इंद्र चंद्र दिणंद नरपति, जगतजंतु अपार; नीच छंच अयान श्याने, सब क्रिये एक हार ॥ जग०
॥ २ ॥ जंत्र मंत्र न यंत्र याकुं, मूल मणि उपचार; कला बुद्धि विनाण विद्या, सबहिसें अनिवार ॥
ज० ॥ ३ ॥ श्रवण चिंतन ध्यान पूजा, कहत तत्त्व विचार; करत तप जप सुकृत किरिया, तोउ
जरत नही मार ॥ ज० ॥ ४ ॥ जदपि मुनिव्रत सबे डुहर, मेरुगिरिसम नार; तदपि सबतें

संतापतापापहं तं स्तुवेहं सदा श्रीजिनं शोजनं विमलसलिलहारमंदारकुंदेन्दुपुष्पोपहारावसत्-
कौमुदीसारविस्तारकर्पूरपूरामलस्फाररूप्याङ्गिमीरविस्फूर्तिं संकाशकीर्त्यमृतापारकाष्ठांतकडलोल-
मालाविराजिष्णुसिंधुं समासाद्य ज्ञव्या महानंदज्ञाजो ज्ञवंति दुतः, सकलविमलसुंदराकारसञ्चक्र-
वर्तीशविद्याधरस्फारनागामराहारकादिप्रजामोहनागाररूपस्वरूपैरनेतस्त्वगोदेशलेशोपिरूपस्य लोको-
दरोदारसन्निर्भलस्फाररागाद्यलेशाणुपुंजोपजातस्य दृष्टोऽपि नो निर्घ्रं शंकरं, सबलमदनकंस-
कालादिब्रह्मामराधीशमार्त्तैरुसञ्चरुषाणमातुराद्यर्च्यचित्तोन्नतिध्वंसविश्वैकमलत्वविख्यातितामानमातं-
गनिर्घटने ते वराशापराः सज्जनास्त्वत्प्रज्ञावाच्च सारंगनाथाधिका यस्य ज्ञांतीह वै नाजिराजांगजं
सज्जयं ॥ १ ॥ प्रगटविकटसंकटालिप्रदानकृमानेकदुर्वोदिनैयायिकासारसांख्याकृमालापवाचाल-
नैयायिकामर्त्यवश्यत्व वैशेषिका शेषदोषाश्रया तारचाव्वाकसंकल्पनामात्रसंज्ञूतिताजैमनीया-
दिदुर्वोधिसध्वांतविध्वंसमार्त्तैरुसकडपं सदा, प्रशमरसज्जलकालितानेकसंसारकांतारमार्गत्रमाने-
कनीचोच्चवैषम्पदुःस्थानसंस्थानसंचारदुर्ध्यानतावायुवेगांगसंलग्नदुःपापमालं दयोदारसुध्यानताज्ञो-

जिनेश्वर
दंडक
स्तुति
॥९०॥

ष्टसंकल्पसंसाधनातो मुदा सिद्धतासंगतं, विमलसकलसौम्यनेत्रोत्सवासेढलसद्भ्रसच्चंसंभूतवाणी-
सुपीयूष सम्यग्विषासारकामांगजोगांगतृष्णादिसंतापसंतापितानेकज्वरजातापडुःस्वस्थतानाशकं
जीमसंसारिदुर्वारमोहादिजावारिसंचारनिर्व्वारकं, विशदमनुजजोगसंयोगसद्यागलक्ष्मी सुखारोग्य-
सौजाग्यसुश्लोकसौराज्यसंतानविश्वंजराजोगसंयोगिदुर्धृक्कृतोदारतास्फारतारूपस्वर्लोकदिव्यप्रज्ञाज्ञा-
सुरांगादिव्यानुज्ञावैकसत्सौख्यसिद्ध्यादिदानक्षमं चाजितं स्तौम्यहं श्रीयुतं ॥ १ ॥ जजत जजत
नेमिनाथं सदा निर्विकारं प्रिया येन मुक्ता परं सा च राजीमती सुंदरी निज्जरे नूनमेवं च यस्याः
सुरूपं मुखं पूर्णबिंबस्य चंद्रस्य धत्ते श्रियं दंतपंक्तिश्च कुंदप्रसूनावले दर्पखड्गस्यधम्मिढलसद्भ्रलरी
कज्जलश्यामला, नयनयुगलकं मिलद्भ्रंजोग्योदरश्यामलश्वेतपंकोद्भ्रवस्याधरःपल्लवस्पर्शि मां-
जिष्टतासंगतो नासिका कीरचंचूपमा बाहुयुग्मंकजाजं सौवर्णकुजोपमं—सत्कुचद्वंद्वमाज्ञाति यस्याः
सदास्तित्व—नास्तित्वशंकास्यदं तुदमानंददं अतिविपुलनितंबदेशःस्फुटं शोजते मंजुलाकारविस्तार-
चक्रातिगः सक्थि रंजामृदुस्तंजसाम्यं कमदंक्षमदंक्षमुच्चैस्तुलां याति रक्तोत्पलस्यामलस्यानु यस्या

दं०स्तु०

॥९०॥

श्रवाणी सुधासारधारातिमाधुर्यसंज्ञेदिनी क्षीररत्नाकरालोदरंगतरंगानुगा सत्कटाक्षावली, मदकलक-
 लहंसलीलागतिर्यातिविस्मेरशुक्लाम्बुजाज्जस्मितागणयलावहयपुंजांकितारामलाष्टापदालेपसंशोज्जिता-
 गा न वक्तुं क्षमं शीलमिदुप्रकाशातिरेकं नवप्रेमरम्या मनोवृत्तिरस्याः किमन्यत्पुराणैर्जर्जनैर्नाकिरामाधिकं
 वर्णिता ॥३॥ असितनलिनकज्जलश्यामलांगाश्वसेने ! वचोतीतमहात्म्ययस्यानुज्ञावातवेहस्फुटंदेहि-
 नः काशशूलज्वरातंकविस्फोटकोद्भेदवातप्ररोधैर्लुप्तकृतश्लीपदार्शप्रथाराजयक्ष्मादिरोगव्रजादृष्टदेहा-
 ज्ज्वंति ध्रुवं, गहनतरकानने ज्जीषणे शैलसंधेतिदुर्गे च मार्गे रणे दूरदेशांगणे ज्जीमवारांनिधौ दुस्तटीसन्नि-
 धौ शत्रुवर्गे वटे संकटे विस्तरहेतिदुर्दृश्यदावानलेन्येषु वैषम्ययुक्तेष्वयुक्तेषु कल्याणमालावृता निर्वृता ।
 विषमविषधरापदाव्याल शार्दूलहर्षककोलोत्पतद्भूतवेतालनागग्रहोत्पातयक्षामरोदंरुचंसाधिवीरामरी-
 शाकिनीनाकिनीमारिदृष्टातिज्जीव्यंतरक्षोज्जमुख्या अनेके न बाधां विधातुं समर्थाः सदोपद्वाज्जिह्वा,
 विशदविमलसिद्धिजाजो यदीयप्रसादाज्जनाः सद्यशोज्जीष्टसंकल्पनाशामरक्षमारुहाधारदीनप्रजानाम-
 हं दीनभूतस्त्वद्भूतपादांबुजसंश्रितस्तन्महाशोकरोगाद्यनेकाकुलाङ्क मां कष्टतः पार्श्वनाथ ! प्रजो ॥४॥

जिनेश्वर
देवक
स्तुति
॥९१॥

परमममलमुत्तरं मोहमं मेरुमेसंकितं मारमानेजकामेषु वक्रं महानंदचूडामणिमुक्तिमार्गैकमार्त्तमकटपं
मदादिप्रमादांकुरे मत्तमातंगमाज्ञावरं मंगलोन्मीलनं मौनसारं मुनिं ज्ञज्ञूतं प्रमामाश्रयं सन्मतं सन्मतं,
प्रशमरसविशालं सदाज्ञासमानं समानं विमानं निरीशं महेशं विहासं नरुडं कदा सत्करं निस्तुलं कोमलं
निर्मलं कर्ममुक्तं विमुक्तिं गतं सद्गतिं निर्गतिं नीरसं सद्सं साक्षरं वर्णनातीतमावर्णितं सज्जनैश्चाप्य
वर्ण्यं मतं; कनकनिकषदेहजं पुंनरीकोज्वलं निर्मलं लोकसुस्वामिनं निज्जरं निज्जरोपासितं शत्रु
मित्रेषु न द्वेषरागांकितं ज्ञक्तसौख्यप्रदं चेतारासंगनिर्वारकं निश्चलं नैकदेशे स्थितं संकलांकाधिगूढं
कलंकालयं निःशरणं शरणं सतां, अकलसकलसच्चरित्रं पवित्रं विपत्त्रं विशिष्टं गरिष्ठं महेशं
नदीनं नदीनं ज्वीनं महांतं सुकांतं सुशांतं महामुत्पुरितं नितांतं जजे वर्द्धमानं जिनं दीप्तिवीनं
नवीनं समासन्नतीर्थाधिपं सकृपं प्राणिपं पुण्यपुष्पार्द्धित्पादपं ॥ ५ ॥ श्रीराजचंद्रसूरीद्रपादांबुज-
मित्रासिना; जयचंडेण कृतं हृत्स्थं, चापढ्यं प्रकटं मया ॥६॥ इति श्रीजिनेश्वरकस्तुतयः ॥

दे०स्तु०

॥ सासुबहूना ऊगमानी सज्जाय. ॥

सुण वोटल दे तुंरे वटावण, रतन परायो कांई हर्योजी; मै ठांमया हे सब रस जोजन
नव मासांए उदरे धर्योजी ॥ १ ॥ उदरे धर्यारी नव मास कारण, जनमवेदन में सही, काढा तो
काढया फोक पाणी, एक दिन पिण सुख नहीं ॥ २ ॥ पोतमारी पल पल में पखाढ्या, हाथ मल
करी खोइया; पाउरे अंचल ग्रही नीचोया, मूत्र मल इम घोइया ॥ ३ ॥ सुण सासु हो सीख
सयाणी, वात इसीपरे कांइ कहोजी; अत्र मांको पूरव जवको; साचो संबंध ए सहीजी ॥ ४ ॥
साचोरी संबंध हुआ पुराणो, लेख बांध्या नवि टले; जव आय हमशुं हुआ जेलो, कांइ सासु तुं
लने ॥ ५ ॥ म्हें दियोओ तो आणी पायो, वावसी सो चाखसी; दिन दश उधारो मांगी लीओ,
सदा तुं क्युं राखसी ॥ ६ ॥ सुण वोटल दे तुं रे बथोकडी, बाथां पन्नि पन्नि मारो नग लियोजी;
तें बांध्या हे करगट जोमा कामणी, कामण ठीमण तें कियाजी ॥ ७ ॥ तें कियारी कामण मांदि
राखयो, मो दिशि नही देखहे; हुं पुत्त पुत्त बोलाय रहेती, पुत्त किमही न देखहे ॥ ८ ॥ बहु जूखी

सासुवहू
नाझगडा
नी
सज्जाय
॥९२॥

रही रही ग्रास देती, वार वार जिमाइयो; खेलणारी पल पल रिसाय रहेतो, गरथ दे दे मनाइयो
॥ ९ ॥ सुण सासु हो सीख सयाणी, वात इसी परे कांई कहोजी; जब उपनो हो लाल हमारो
मांगी ज़ीख न शे लहोजी ॥ १० ॥ न लहोरी सासु ज़ीख मांगी, जूठ राम न कीज हे; जब
पांच मिलि करी दाथ जोरया, दोष किणही न दीज ए ॥ ११ ॥ तें चोक बेसी वेष पहेर्यो, पिता
मारो नामियो; चाहोरी मांग्यो हरष करी करी, तें घणोई पाइयो ॥ १२ ॥ सुण वोटल हे उजा
रंदे तुने, कांइ लियो थारा बापरोजी; मेंतो आपणो हे कवडी साटे, रतनज बेच्यो लाखरोजी ॥ १३ ॥
लाखरो रतनज कियो परायो, में तुने दियो घणो; लुगडा बीदनी वेष वागा, नलेच्यो घर आपणो
॥ १४ ॥ चीरमा मोरा लाग दापा, रीतजांत घणी लही; नगराय बेटो तें गरथ लियो, कूदी तुं
जूदी हुइ ॥ १५ ॥ सुण सासु हो सीख सयाणी, रतन परायो कांइ कियोजी; किणे थांकाहो किया
नहोरा, जूठ राम थे कांइ लमोजी ॥ १६ ॥ जूठी राड न लसो सासु, लाल में आपणो कियो;
ऊपनो थांकी कुखमांहि, आपणो करी में लियो ॥ १७ ॥ जब धणी आयां मांग राख्यो, नूल जन

सा०स०

॥९२॥

पस्तावए; आग आगेरे रीत हुंती, हुत हुंती आवए ॥ १८ ॥ सुण वोटल हे पुतां हे जाया, माय
 मनोरथ सहु फलेजी; एकज हे आदिजिणेर, मरुदेवी माता उदरे धर्योजी ॥ १९ ॥ उदरधर्योरी
 मरुदेवी माता, रायजादा रंजणा; जिणे आप पहेली माय तारी, दोष जवजयजंजणा ॥ २० ॥
 हुं और केताइक कही वखाणुं, हाथकी जिम आंगली; सुकुल वहु सपूत जाया, माय मन पुंगी
 रली ॥ २१ ॥ सुण सासुह माने रे आयां कांड, बुरो जलो हुय परयोजी; मै थांका हो पुत
 सरीखा, पुत जण जण घर ज्योजी ॥ २२ ॥ में पूत जाया हुआ पोता, आगे हुंती तुं एकली;
 सो माणसोकी हुइ धणीआणी, ग्यानमें गिणती चली ॥ २३ ॥ श्री आदिनाथ त्रिलोकनायक,
 दोय वहु परणाव ए, श्री ज्ञरत सरीखा मोक्षगामी, पुत सो एक जाय ए ॥ २४ ॥ सुण वोटल
 हे आदिसर, मरुदेवी माता ते जलीजी; उतो जादव हो नाथ नेमिसर, शिवादेवी माता ते
 जलीजी ॥ २५ ॥ संजलीअ वांमादे मनोहर, पारसनाथनी ते हुइ; अवर केताइक कहं वखाणी
 हाथकी जिम आंगली ॥ २६ ॥ सामानांम लाया प्रगट किया, नाथने त्रिजुवनधणी; श्रीहरषकोर्ति

वर्द्धमान
जिन
स्तुतिः
॥९३॥

कहे मोक्षगामी, जगतमें महीमा घणी ॥ ९३ ॥

॥ श्रीवर्द्धमानजिनस्तुतिः ॥

(उपजाति वृत्तं.) श्रीवर्द्धमानं करुणानिधानं, श्रेयोनिधानं कुगतेः पिधानम् ॥ शिवैकयानं
सुगुणैः प्रधानं, गतान्निमानं स्तुतिसावधानम् ॥ १ ॥ (स्रग्धरा वृत्तं.) वीरं ज्ञावारिवीरं प्रणत
जयहरं हेमरोचिःशरीरं, धीरं कामाग्निनीरं परमपदगतं प्राप्त संसारतीरम् ॥ ज्ञातं सिद्धार्थजातं
विबुधबुधनतं जूपसिद्धार्थजातं, सिद्धं बुद्धं प्रबुद्धा नमत नमत तं सिद्धये बुद्धये च ॥ २ ॥ कुंभे
ग्रामेजिरामे त्रिजुवनजनता पावके पावके वा, मोढेरे हस्तिकुंभी प्रवरतरपुरे वायमे नाणके च ॥
नंदिग्रामे च मुंरुस्थलगजपदयो स्तुंगवैज्जारशैले, देवं श्रीवर्द्धमानं विपुलगुणगणैर्वर्द्धमानं नतोस्मि ॥ ३ ॥

अध्यात्मनीसज्जाय अथवा गीत.

अध्यातम बिनु क्युं पाइ हो मेरे ललनां, परम पुरुषको रूप; अघट अंग घटे मिलि रह्यो हो,
महिमा अगम अनूप ॥ अ० ॥ १ ॥ विषम वरष पुरो जयो हो, आयो सहज वसंत; प्रगटी

व०स्तु०

॥९३॥

सुरूपचि सुगंधता हो, मनमधुकरमय मंच ॥ अ० ॥ १ ॥ सुमत कोकिला गद्गदी हो, वही
 अपूर्व चाउ; जरम कुहिर बाहर फटे हो, घटि जाभाजम जाउ ॥ अ० ॥ २ ॥ माया रजनी लघु
 जई हो, सम रस दिवस सजीत; मोह कंपकी प्रिति घटी हो, संसम शिशिर व्यतीत ॥ अ० ॥ ४ ॥
 शुभ दल पल्लव लहलहे हो, होहि अशुभ पत ऊर; मलिन विषय रति मालती हो, विरति वेली
 विस्तार ॥ अ० ॥ ५ ॥ शशि विवेक निर्मल जयो हो, प्रिरता अमिय ऊकोर; फैली समकित
 सुचंद्रिका हो, समुदित नयनचकोर ॥ अ० ॥ ६ ॥ सुरति अग्निज्वाला जगी हो, समकित जाव
 अमंद; हृदयकमल विकशित जयो हो, प्रकट सुजश मकरंद ॥ अ० ॥ ७ ॥ दिठ कषाय हिमगिरि गवले
 हो, नदी निरऊरा जोर; धार धार नावह चली हो, शिवसागर सुख नर ॥ अ० ॥ ८ ॥ वितथवात
 प्रजुता मिटी हो जग्यो जयारथ काज ॥ जंगल जूमि सुदानि हो नृपवसंतकोराज ॥ अ० ॥ ९ ॥
 खट जव परिनति वसुधा जई हो, अष्ट कर्म वन जाल; अलख अमूरति आतमा हो, खेले धर्म धमाल
 ॥ अ० ॥ १० ॥ नयपंकित चाचर मिली हो, ज्ञान ध्यान रुफ ताल; पिचकारी पदसाधनो हो,

वर्त्तमान
चतुर्विंश
तिजिने
द्रस्तुति
॥९४॥

संवरजाव गुलाल ॥ अ० ॥ ११ ॥ राग विराग अलापिये हो, जाव जगति बहु तान; रीज परम
रस लीनता हो, दीजे दशविध दान ॥ अ० ॥ १२ ॥ दया मिठाइ रस जरी हो, तप मेवा परधान;
शील सखिल अति शीअला हो, संयम नागर पान ॥ अ० ॥ १३ ॥ गुपत अंग परगासिये हो, यह
निलजता रीति; अकथ कथा मुख जाखि हो, यह गारी निरनीति ॥ अ० ॥ १४ ॥ उरुव गुण
रसिया मिले हो, अमल विमल रस एम; सुखतरंग मांहे ठकी रहे हो, मनसा वाचा नियम् ॥
॥ अ० ॥ १५ ॥ परम जोति परगट जइ हो, लगी होरीकी आग; आव काठ सब जरी बुजे हो,
गइ तताइ जाग ॥ अ० ॥ १६ ॥ प्रकृति पंचासी लगी रही हो, जसम खेल है सोय; न्हाइ धोइ
उज्ज्वल जये हो, फिरत नही खेलत कोय ॥ अ० ॥ १७ ॥ इति अध्यात्म गीत ॥

॥ श्रीवर्त्तमानचतुर्विंशतिजिनेद्रस्तुतिः ॥

(आर्या वृत्तं.) सकलगुणपूरपूरित, — गात्रं प्रणमामि कनकवरकांतिम् ॥ गौतमनामसुसाधुं,
तारकमहमंगसुधर्मम् ॥ १ ॥ (त्रिजंगी वृत्तं.) वंदेहं वृषजं लांठन वृषजं कांचनकांतिं सुदेहं,

व०स्तु०

॥९४॥

गुममणिगणपात्रं निर्म्मलगात्रं जिनमजितं संदेहम् ॥ त्यक्त्वा ज्वसंजव वर्जित संजव
 मादरतःसस्नेहं, अजिनंदन सुजिनं तर्जितमदनं स्तौमिसहनवरगेहम् ॥ १ ॥ (आर्या वृत्तं) सुमतिं
 सुमतिनिदानं, पद्मप्रज्ञपारगं सदावंदे ॥ निर्जितमोहसुपार्श्वं, चंद्रप्रज्ञमंगचंद्रप्रज्ञम ॥ २ ॥
 (त्रिजंगी वृत्तं) सुविधिकृतसुविधिं मंगलसुनिधिं नौमि सदागततंडं, शीतलजिनमसमं जितम-
 दविषमं वदनतिरस्कृतचंद्रम् ॥ श्रेयांससुधीरं समुद्रगंजीरं प्रापितशिवपदमंडं, श्रीजिनवासुपूज्यं
 वासवपूज्यं सेवादरसुरचंद्रम् ॥ ४ ॥ (आर्या वृत्तं) विमलं विमलं स्तौमि, मिथ्यासंतापवा-
 रणसुमेघम् ॥ जिनमनंतमहमंतं, कृत्वा ज्वसंततेर्यातम् ॥ ५ ॥ (त्रिजंगी वृत्तं) धर्म्मं कृत-
 धर्म्मं निर्गतमर्म्मं वंदेहं रिपुवीरं, शांतिं युतशांतिं निर्म्मलकांतिं मेरुसमानसुधीरम ॥ कुंभुं जिननाथं
 विशदसुगाधं कर्म्मभूमिघनसीरं, श्रीअरजिनपादं मेघसुनादं प्राप्तज्ञवाब्धिसुतीरं ॥ ६ ॥ (आर्या
 वृत्तं) मल्लिख सुरासुरेह, स्तुत्यं सल्लब्धिसंगतं वंदे; सुनिसुव्रतमतिसुव्रत कालितघनपापमलनि-
 चयम् ॥ ७ ॥ (त्रिजंगी वृत्तं) नमिनाथं शांतं मदनसुकांतं मुक्तिनारीवरहारं, नेमिं वरशीलं जंगसुनीलं

जिनपा
लितजि
नरक्षित
स्वाध्याय
॥९५॥

सादरधृतसंयमजारम् ॥ शुभ्रकांतिविशालं हिरदसुचालं पार्श्वजिनं जितमारं, श्रीवीरं वीरं कर्मणि-
नीरं पापमलेशमसारम् ॥ ८ ॥ (शार्दूलविक्रीणित वृत्तं) इत्थं सर्वसुरासुरेश्वरगणैः संस्तूयमानाः
सदा, प्रत्यूहव्रजसंतमोदिनकरा योगीन्द्रचित्तस्थिराः ॥ संतु श्रीधृतितुष्टिमंगलप्रदाः श्रीराजचंडैर्नुताः
श्रीसूरिश्वरचक्रमौलिमुकुटैरानंदसंदोहकम् ॥ ७ ॥

॥ श्री जिनपालितजिनरक्षित स्वाध्यायः ॥

(“राग आसावरी” भेखरे उतारो राजा भरथरीनी अने तूटकनी हरीगीतनी.)

हाल-नयरी चंपावति जाणिये, माकंदी सुत दोयजी; जिनरक्षित जिनपालित, अतिह
विचक्षण होयजी ॥ न० ॥ तूटक-हुयि दुनि सम्मति लइ कियाणो चढया प्रवहण पुरिया, नर
समुझमांहे गया जेतले उत्तपात अनेक उदीरिया; अकोलें अंवर गाजवीजें वाय वाजे अति घणो,
वरसात वरसे अति अंधारो थयो तिहां बीहामणो ॥ १ ॥ हाल-तट तटक तटके बंधणा, फट
फट फाटे नावजी; धन बूझे बेनि मांहेजो, जे संसारे सदावजी ॥ तट० ॥ तूटक-सद्भाव ए

जि०स्वा.

॥९५॥

संसार केरो आश्रनो कुण मद करे, पाटियो लाधो बिहु बंधव सुखे ते सायर तरे; रतन दीप
ति लही वापी वात बेसी तिह करे, तेतले रतनदीप देवी आवी वचन ति उचरे ॥ १ ॥ ढाल-
करवाल कर तीखो ग्रही, सुणजो हे नर दोयजी; अन्ह वचन प्रतिपालजो, तो तुम्हने सुख
होयजी ॥ क० ॥ तूटक-इम शीख देइ लेइ आवे कुंवर दोय निजमंदिरे, अवसर अनेरे इइ आदेशों
समुइ शोधन संचरे; तव शीख दीधी बिहु नरने सुखे रहेजो घर तुमे, रामति क्रीमा सदा करजो
घरे नावुं जा अमे ॥ ३ ॥ ढाल-कबही रति नहु उपजे, तो पूरव वनखंमजी; उत्तर पश्चिम
जाइजो, लहेशो सौख्य अखंमजी ॥ क० ॥ तूटक-अखंम सौख्य नवि लहो कबही घरे पाठा
आवजो, पण रखे दक्षिण वनमझारें वारुंनुं मत जाइजो; तिहां ठे जुजंगम काल दारुण तुम्ह
जीव विपति करे, इम कही चाली अतिय वेग पाठे नर वन संचरे ॥ ४ ॥ ढाल-त्रिहुं मांहे सुख
नवि लह्यो, चिंते चित्त मजारजी; दक्षिण वार्यों किण कारणे, वीससीये नही नारजी ॥ त्रि० ॥
तूटक-परनारीनो विश्वास केहो दुःखदायक ए सदा, चित विमासि दुनि बांधव दक्षिण वन जाये

जिनपा
लितजि
नरक्षित
खाध्याय
॥९६॥

मुदा; दुर्गंध आवे मृतक केरी अस्थि ढगला पेख ए, जयजीत हुंता चढ्या आघा गूलिविंघनर
देख ए ॥ ५ ॥ ढाल-पूठयुं तुं कोण नर अठे ? काकंदीनो वासिजी; लघु अपराधे इम कर्युं,
रतनदीप निवासीजी ॥ पू० ॥ त्रूटक-वासि इहांनी अठे पापिणी पुरुषने गूली दिये, स्वारथे
हीणो जाणी करी अपराध पुण ओम्हे किये; माकंदीसुत तसुपास पूठे कहो किम अमे निस्तरुं,
नपकार हेते कहुं तिणे सेलग यख सेवा करो ॥ ६ ॥ ढाल-आवी तिहां पूजा करी, सेलग
आसरूप धारीजी; तारुं पालुं केइने ?! निसुणी पज्जणे कुमारजी ॥ आ० ॥ त्रूटक-अमने तारो
अने पालो अमोने तमे नइरो, सेलगें वलतुं कहुं जो नर रखे नारी दिये धरो; करी वचन अंगी
चढिय पुंठे समुझमांहे चालिया, तेतले आवी देवी बोले जिनरक्षित जिनपालिया ॥ ७ ॥ ढाल-
अरेरे नाथ ! तुम्हे कां गया, माइरो कुण अपराधजी; विण अवगुण कांइ परिइरो, मुजथी किसी
आत्राधजी ॥ अ० ॥ त्रूटक-एवमादि कपट करी डिगाव्यो जिनरखित इम चिंतवे, पूरव जोग
चरी संजारे सेलग पूंठग्री खेसवे; एटले त्रिशूले ग्रहो खडगें खंरु करी जब बलि कर्यो, जिनपालि

जि०स्वा०

॥९६॥

મન દૃઢ કયોં તવ સેલગિ વેગ ઉઢ્યોં ॥ ૮ ॥ ઢાલ-ગુરુ થાને સેલગ કહ્યો, સમુદ્ર તે ઝવજલ પૂરતેજ
નારી વચન જે વીસસે, રૂલશે તે ઝવજૂરજી ॥ ૯ ॥ ટૂટક-ઝવજૂરી રૂલશે જિનરક્તિ જિમ
વિષયરાગેં મુંઝશે, ઝવપાર લદેશે જિનપાલિત જિમ વિષય અશુઝા બૂઝશે; ઝણે આચારિજ (શ્રી)
સમરચંદ્રસૂરિ વિષય રાગ નિવારીએ, ઝવસમુદ્ધ સંયમ પોતે બેસી આપ પાર ડતારિયે ॥ ૧૦ ॥
इति श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपागङ्गाधिराजश्रीसमरचन्द्रसूरीन्देणकृतः श्रीज्ञाताधर्मकथांगनवमाध्ययनस्य

(જિનપાલિતજિનરક્તિનામ્નઃ) સ્વાધ્યાયઃ ॥

॥ શ્રીજીરાવલાપાર્શ્વજિનસ્તોત્ર. ॥

(સ્રગ્ધરા વૃત્ત.) શ્રીવામેયં વિધુમધુસુધાસારસારસ્વજ્ઞાવં, ન્યાયાપેતોક્તમતિચમત્કાર-
કારિપ્રજ્ઞાવંમ્ ॥ જીરાપલ્લીપદમવિપદં વારિદાઞ્ઞાયદેહં, નિઃસંદેહં વિમલકમલાકેલિગેહં સ્તુવેહમ્ ॥
॥ ૧ ॥ સ્ફારાકારા નનુ જિનપતે ! દૃશ્યતે તે ચ મૂર્તિઃ । સ્ફૂર્તિસ્તસ્યાઃપુનરનુપમા વિશ્વવિશ્વપ્રસિદ્ધા ॥
ક્ષોમીરાણાં ન ચલુ મદિમા મૂર્તિમાત્રાનુયાયી, યદ્વાલોપિ પ્રબલકરદિધ્વંસધીરો મૃગારિઃ ॥ ૨ ॥ ચૌરા-

जीराव
लापार्थ
जिन
स्तोत्र
॥९७॥

चारप्रचुरचरटव्यालमालाकराले, प्रायो यस्मिन्नलज्जतपुरा न प्रवेशं मनोपि ॥ तं लंघंते गुरुगिरिपथा-
सांप्रतं वीतशंका, स्तंकागेहां गुणमिवज्जवद्वृज्जक्तिदीक्षामनुष्याः ॥३॥ येषां क्रीमापरधनपरप्राणसं-
हाररूपा, जूयाःसर्वेपि हि बहुबला येषुकुंठस्वरूपाः ॥ जीरापलब्ध्याःपथि विचरतां सोदरंत्येव तेपि, स्ते-
ना येनानुपमितबलोरक्तकस्त्वं जिनेश ! ॥ ४ ॥ स्वार्थप्रार्थो न च नवबलं क्वापि कस्याप्येपेक्षं, जूयोजूयो
गहनगहनोगाहनीयस्तुपंथाः ॥ एकैकस्यापथिविचरतस्त्वत् प्रसादेन मार्गे, जीरापलब्ध्याःपरपरिज्जवो-
नैवज्जुतो न ज्ञावी ॥ ५ ॥ ये त्वद्ध्यामोपगतमतयो दूरदेशेपि तेषां, स्वस्थानस्थस्थगयसरिजःप्राणिनां-
प्राणतोपि, नासंज्ञाव्यो ज्वति ज्वतो ज्ञावितोयं प्रज्ञावः सूरोदूरोपि हि न सद्वितो लोकमध्यंधकारम् ॥
॥ ६ ॥ मुक्तावैद्यैरपि बंधुविधैरौषधैरप्यसाध्याविध्यापाद्यौश्चिरविरचितैर्नापि मंत्रादियोगैः ॥ तेप्या-
तंकागतज्वज्जवन्नामधेयाजिराम, ध्यानादेवांबुनयवदना नाम निर्नाममेयुः ॥ ७ ॥ कासश्वास
ज्वरकरशिरःकुक्षिचकुर्विकाराः शोषश्लेष्माक्षतमबलता वातपित्तप्रकोपाः कंभूकुष्ठस्वयणुदवधुर्गुल्म-
घ्नानामपामा, रक्ता दक्षे त्वयि विदधति व्याधयो नैवबाधाम् ॥८॥ रोगाज्जोगां गहनवहनव्यालडुर्मंत्रयोगा,

जी०स्तो०

॥९७॥

ध्याते तात! त्वयि तनुमतां नो ज्ञवेयुः पुरोगाः॥ बाह्योप्येषु श्रुतिपथगतः कस्य चित्ते विधत्ते, नैवार्थर्यं जगति
 महिमा तावकी नो नवीनः ॥ ए॥ यस्मिन्नन्ये जनिषत सुरा निःप्रज्ञा निःप्रज्ञावाः काले तस्मिन्नपि च व-
 सति त्वत् प्रतापप्रज्ञावः॥ यदग्रीष्मर्तुर्नयति सलिलोद्भवा समस्तं समस्तं, तस्मिन् काले किलयति किल
 प्रत्युतांजोधिऋद्धिम् ॥ १०॥ विश्वाधारामतरलतरत्तारतारामुदारा, मीश स्वीयां! क्षिप मयि दृशं देव ते-
 सेवकोस्मि ॥ नैकुर्वाणो जवति च तदा स्वार्थसिद्धिः समस्ता तन्मा स्वाहाशनपतिनतोपेक्षितुं ते न युक्तम्
 ॥ ११॥ किं कल्पद्रुः किमममरगवी कामकुंजोपि किं वा, दत्ते चिंतामणिरपि च किं किं च धन्वंतरिर्वा॥ श्री-
 वामेय! त्वयि विदधतोद्धारधन्ये प्रसन्ने, वश्यं वश्याज्जवतिज्जविनां लीलया सर्वसिद्धिः॥ १२॥ धीरा जीराउ-
 लिवरपुरीसारशृंगारजूतं, ये श्रीपार्श्वप्रक्षुमज्जनवप्रोतिज्ञाजस्तुवंति॥ दुःस्थावस्थास्थुलविषलतां याति-
 तेषामशेषा, संपद्यंते हृदयदयताश्रेयलक्ष्मीविशेषाः ॥ १३ ॥ इदितफलदातायंस्तवः संपूर्णः ॥

॥ श्रावकव्रतशिक्षानी सज्जाय ॥

वंदी गोयम शक्तिये सीम, गुरु उपदेशे लेशुं नीम; विरतितणी मति हियमे धरी, न शकुं

આવકવ્ર
તશિષાં-
ની
સજ્જાય
॥૧૮॥

પૂરા વ્રત ઝૂવરી ॥ ૧ ॥ શ્રાવક કામદેવ આણંદ, ધન્ય જે પામ્યા પરમાણંદ; પૂરાં વ્રત પાલી સુર
થયા, એક જીવ સિદ્ધિ હુશે નીરયા ॥ ૨ ॥ દિવ હું તેહતણે અનુસાર, સ્વપ્ન કરશું પ્રવચન ચિત
ધાર; ચૌદરાજની અવિરતિ ટલે, જાણું મુજ મન વાંઝિત ફલે ॥ ૩ ॥ પહિલો જાણિયે સમકિત
સાર, તે હુઃકર પાલતાં અપાર; ઇણ વિણુ અવર નથી આધાર, તિણ કારણ મન કરું વિચાર ॥ ૪ ॥
મુજમન દેવ એક અરિહંત, ગુરુ સુસાધુ જે જગ ગુણવંત; જિણવર જાણ્યો તેહજ તત્ત, ઇણિપેર
સદ્દેશા સમકિત ॥ ૫ ॥ જેહ વસ્તુ ત્રિહું જીવન મજાર, તેહ તણા નિકેપા બ્યાર; જઘન્યતો
અનુયોગહુવાર, જાણ્યા નામ ઠવણ વિચાર ॥ ૬ ॥ ઇચ્છાજાવ એ જાવો જેવ, તે જાણે જે હુણ
સજ્જેવ; ચિહું નિકેપે અરિહંત જાણ, વંદ્ય પૂજ્ય એ વિગતિ વચાણ ॥ ૭ ॥ મૂલસૂત્રે શ્રાવક અધિ-
કાર, નામ શ્રવણ જિનને અવધાર; મહાફલ હમ જાણ્યું તિહાં, વિદરત અરિહંત આળ્યા જિહાં ॥
આણંદ શ્રાવક સપ્તમ અંગ, અંબરુ ડવવાઈયે ડવંગ; જિનપ્રતિમા વંદેવી કહી, શંસય મ કરિશ
પ્રવચન લહી ॥ ૮ ॥ વશમે અંગે સાધુ વિવિવાદ, સાંજલિરે મન મ પમ વિવાદ; વેયાવચ્ચ જિન

શ્રા.સ.૭

॥૧૮॥

પ્રતિમા કાજ, ત્રીજે વૃત જાણ્યું જિનરાજ ॥ ૧૦ ॥ જે વંદનીય તે પૂજ્ય પ્રમાણ, યથાજુગત
 જાણે જે જાણ; સમકિતધારી નર સુર જાણ્યા, વંદત પૂજત સૂત્રે સુણ્યા ॥ ૧૧ ॥ સૂરિયાજી વિજયા-
 દિક વ્યાર, સોહમપતિ દોષતિકુમાર; પૂજી પ્રતિમા વિવિધ પ્રકાર, વંદિ થવણુ ચિત્ત વિચાર ॥
 ॥ ૧૨ ॥ ત્રીજે નિકેપે અરિહંત, વંદ્યા પૂજ્યા શ્રી જગવંત; ગર્જનાલવચનમણપણે, સુર નર ઘણે
 જાવ મન તણે ॥ ૧૩ ॥ ચઉથે નિકેપે જિન જોય, તિહ જિન સંશય ન કરે કોય; તોપણ તિહાં
 જાવ જે નહીં, વંદ્યાવિણ વંદ્યાહુએ સહી. ॥ ૧૪ ॥ હણિ કારણ હક જાવ પ્રમાણ, ચિહુ નિકેપે
 નિશ્ચે જાણ; એહ જાણી ઠવણા જિન નામ, પંચમ કાલ જગતિનો ઠામ ॥ ૧૫ ॥ જિન પ્રતિમા
 વ્યવહારે વંદી, નિશ્ચે અરિહંત હિયમે વંદી; મણુઅજનમ હમ સફલ કરેશું, આશાતન જિણહર
 ટાલેશું ॥ ૧૬ ॥ (“ ગાથા—તંબોલ ૧, પાણ ૨, જોયણ ૩, વાહણ ૪, મેહુન ૫, સુઅણ ૬,
 નિહુવણ ૭, મુત્તુ ૮, ચારં ૯, જૂઝં ૧૦, વજ્જે જિણમંદિરસ્સંતો. ૧ ॥) ” પ્રતિમા યોગ ન મિલે કિવાર,
 ચેહવંદણ કરિશું તિણિવાર; પૂરવ અથ ઉત્તર દિશિ થઈ, શકસ્તવ જાણિવો મેં સહી ॥ ૧૭ ॥

श्रावक
तशिक्षा
नी
सज्ज्ञाय
॥९९॥

दिनप्रति करिशुं इक पचखाण, गुणिशुं सो नवकार प्रमाण; पढिले व्रत हवे करिशुं विचार, जीव
दया जिनशासन सार ॥ १७ ॥ निरपराध संकटपी करी, निर्दय ज्ञावण हियमे धरी; झूल प्राण
हिंसा नहुं करुं, आरंजें जयणा आदरुं ॥ १८ ॥ कन्या जूमि गायनुं सही, ए कूनुं बोलेवुं नही;
शापण मोसो न करिश साख, कूनु न ज्ञाखिश पंच समंहु ॥ १९ ॥ जिण लीधे हुए चोरीकार,
तेह तणो करिशुं परिहार; पडिय वस्तु लही जाणी धणी, संजाली देशुं तिह तणी, ॥ २० ॥
तास धणी जो न मले कोय, निज निश्चा नहु राखिशुं तोय; वरसिये टका वीशनो दाण,—चोरी
अधिक तणो पचखाण ॥ २१ ॥ व्रत चउथे जे ठे घरनार, ते टाली परणवो निवार; पालिशुं
पनर वीह इक मास, अवसर बंज धरेशुं विमास ॥ २२ ॥ बालपणा लगी अया ब्रह्मचारि, मल्लि
नेमि पढुता जवपारि; धन अइमत्तो जंबुकुमार, गजसुकुमाल महाव्रत धार ॥ २३ ॥ मेघकुमार
वंतिसुकुमाल, निश्चल जीवदया प्रतिपाल; प्रहज्जठो तसु समरी नाम, त्रिकरण शुद्धे करुं प्रणास ॥
॥ २४ ॥ (इहा.) पंचमाव्रति परिग्रह तणो, हवे हुं करिश प्रमाण; जवसागर तरवा जणी, ए

श्रा०स०

॥९९॥

પ્રવહણ સમાન ॥ ૨૬ ॥ (પહરી હંદ.) ગુજરાતી માણે ધન પ્રમાણ, દશસહસ્ર આધક સુજ
 પચ્ચાણ, ધનમાંહે પોતે જે ધાન, કરસણ બહુ દૂષણ તાસુ માન ॥ ૨૭ ॥ મણ આઠ વાપ
 વીઘા ચિયારિ, બહુ પાપ જાણિ અધિકો નિવારિ; લાંબી ને પહુલી જૂમિ જાણ, જુમિ ગજ સયપનરહ
 ચિત્ત આણ ॥ ૨૮ ॥ ઘરહટ્ટ કાજિ એ અધિક નીમ, હવે રૂપા સોવન તણિય સીમ; ગદિયાણા
 રાત ચડ હુન્નિ મેહ, રાખેવા અધ્રુવ ગિણું ઢેહ ॥ ૨૯ ॥ ટંકાશય ચ્યાર મોતી જમાન, એ અધિક
 ન કીજે ચિત્ત જાન; ઘરવાચર સહુ ધનમાંહિ ગિણેશું, ગોવસહ મહિસિ મિલિ પનર લેશું ॥
 ૩૦ ॥ પોતે એ ચોપદ તણીય જાતિ, રાખિશું ફક દાસી દાસજાતિ; એ નવવિધ પરિગ્રહનો
 પ્રમાણ, પંચમવ્રત જાણું વિરતિ ઠાણ ॥ ૩૧ ॥ વ્રત બઢે ચિહુદિશિ ગમણ સીમ, ફક સો સો જોયણ
 અધિક નીમ; અહઅહ હુજોયણ બઢ જાણ, દિવ સત્તમ વ્રત નિય દિયે આણ ॥ ૩૨ ॥ તસુ
 કહ્યો નામ જોગોવજોગ, તિહ નિરતિ કરિશું લહિ સુગુરુ જોગ; વલિ વલિ નહુ આવે જોગ કાજ,
 તે કહ્યા જોગ જિનેંડરાજ ॥ ૩૩ ॥ ઝવજોગ વલી વલિ જોગજોગ, આજરણ ચીર જે બહુ

આવક
તશિયા
ની
સજ્જાર
૧૧૦૦

સંજોગ; ઉવજોગ જોગ કીધા અનંત, તોપણ નવિ આવ્યો કિમે અંત ॥ ૩૪ ॥ તિણકારણ આણિ
મન સંતોષ, વિરતિ કરિ નિરતિ ટાલિયે દોષ; જેઅ ઢે અન્નક અનંતકાય, તસુ નીમ ધરું જ્યાં એહ
કાય ॥ ૩૫ ॥ (ઢાલ.) હરિયકાય દિવ જાતિ અવ કેલો નાલિયર, કારણિ બીમા ચારિ પાન
લીંબુ વીજોર; સ્વરૂપ જાતિ ચીઝડા જાતિ સ્વેજનિયા કયર, ડુન્નિ જાતિ નીલુઆ તણી ચિણિયાને
જાલર ॥ ૩૬ ॥ કાલિંગરુ ઓરવા જાણ તિહૂરા મિલિય, અવર જિઅ ઢે હરિયકાય તે સદુણ
ટલિય; સૂકા તિમણ તણિય જાતિ દિવ ચિત્તિ સંજારું, કાલ વિશેષે જે સદોષ તે જાણી વારું ॥ ૩૭ ॥
કરપદ સ્વેજનિ કયર શુંઠિ આમલ સ્વાલટિય, સેલર મોમી વાઝલિયા કારિલંવિલિય; મતીરાને
કોઠવડી વોલિશું જે ધાન, તસુ તિમણ દિવ ધાન તણું સંજારું માન ॥ ૩૮ ॥ ચોઆ જાતિ જુવારિ
અનંદ મગ મઠ જવ જાલર, ગોહું ચોલા ચણય તુયરિ વરટી ને વાજર; ચીણો જે જગિ અવરધાન
તિહનો પચલાણ, ઘેવર જલેબી નીમ દિવ સ્વાદિમ પરિમાણ ॥ ૩૯ ॥ સાકર સાકરદલ વિશેષ
સ્વારિક ગુલ સ્વં, સિંધોઆ ટોપર સ્વજૂર વાઝલિયો ગુંદ, સ્વેરી વીજો ગુંદવડા દિવ ચૌદે નીમ,

શ્રા૦સ૦

૧૧૦૦

दिनप्रति अविरति टालीवा मंन्नीजे सीम ॥ ४० ॥ इव्य वीश सचित्त पंच दिन विगइ चियार,
 जूती डइ तंबोल जाति नियचित्त विचार; सोपारी सुरकुसुम चंड एला खरवन्धिय, पहरेवाने
 काज वस्त्र नंग वीशज गणिय ॥ ४१ ॥ कुसुम नीम हय करद सगरु वाहिणी नरवाहण, कोटीबो
 ए जाव जीव दोदिन चउ सयण; आसण जयणा तन विलेप उड कोठ वलि ठीलो, दिवसे पालशुं
 बंज्ज थंज्ज नहु करिये ठीलो ॥ ४२ ॥ जो कोइ उपजे काज तो दिन उद जोयण, अधिक न चालु
 एद नीम बहु पाव विमोयण; इक अंगोहल दिवस वरष प्रति अठ्ठय न्दाण, पीवाशुं मुज कुंज
 तिन्नि ए नीर प्रमाण ॥ ४३ ॥ पनरशेर दिन असनमान चोपरु इक शेर, खाइम पंचहशेर मिली
 साइम अधशेर; दिवस प्रते सालणा पंचहिव कर्मदान, श्रमणोपासक करे नही बहु दोष निधान ॥
 ॥ ४४ ॥ टाली न शकुं सर्व थकी हुं विरति करेशुं, वरस वरस ए सहुअ निरति हियमे समरेशुं;
 बाणे घोवण एक एकसो नंग प्रमाण, बिसय रूप सोवन्न एकसो गिणि गदियाण ॥ ४५ ॥ (ढाल.)
 अवर इंगालिया कर्म हुं टाळीशुं, उचर्युं गुरु तणी. शाख व्रत पालीशुं; बिसयमण वरसि सवि

आवकत्र
तशिक्षा-
नी
सज्जाय
१०१।

दाल आटो मिली, एह करेवा तणी नशिय मुज मन रली ॥४६॥ रायण दशमण अंबफल ववहरुं,
सहस चियार तसु अधिक सवि परिहरुं; सानिय ज्ञानिय कर्म नहु किज्जए, चार वीधा तणुं
क्षेत्र बोलिज्जए ॥ ४७ ॥ फोनिय कर्म परिमाण ए जाणिये, आगरदंतनो जलप नहु माणिये;
इकीक मण लोड परुवास ने फिटकनी, त्रीश मजीठ मण अवर लख आखनी ॥४८॥ ठसय मण
घीय रस वणिज पइ वरसयं, तेलनी जाति मण बिसय गुलमण सयं; खंरु चालीशमण एकमण
सकरं, सर्वथी ठंरुतां मुजए डुकरं ॥ ४९ ॥ डुपद व्यापारं मुज नीम चउ चउ पयं, वरस विष-
वणिज अहिफण मण पंचयं; यंत्र पीलण नही कर्म निळलंठणं, दव तणो दाण न करेमि सर-
शोषणं ॥ ५० ॥ असइ जण पोष ए दोष में टालिये, अवर व्यापारनी जयण बहु पालिये; चउविह
अनरण दंरु अष्टमव्रतें, तासु वेरमण करि समरिये दिनप्रतें ॥ ५१ ॥ न शकीए सर्वथी ठंरीए
दोहिलुं, जयणा करतां हुश्ये सर्व मुज सोहिलुं; राजमंत्रीपद आरति नहुं करुं, नगरजनदाहनुं रौड
मन नहु धरुं ॥ ५२ ॥ होरु हीचणजलें जीलणं खेलणं, टालिशुं न्हाणि खल बहुल जलरेलणं;

आ०स०

१०१।

हिंसक वस्तु दाखिन्य विष्णु नापिये, पाव छवएस बहु जयण मन आपिये ॥ ५३ ॥ दिवसप्रति
 इक सामायियं पूरिशुं, नवमव्रति मन तणी आश इम पूरिशुं; दशमव्रति दिशिहि संखेपमें
 किज्जण, इणि पेरे मणुअज्जव सफल जाणिज्जण ॥ ५४ ॥ वरस प्रति पोषहा बार हुं पालिशुं,
 सकतिनी सीम अतिचार पुण टालिशुं, दिशि अवलोइशुं जोजन अवसरे, साधु संयोगव्रति वारमें
 मन धरे ॥ ५५ ॥ डुहा ॥ इणि परि पाली बार व्रत, शुद्ध करी समकित सार, (श्री) पार्श्वचंड
 गुरुध्यायिने, जेम पासुं अवपार ॥ इति श्री श्रावकव्रतविचार स्वाध्यायः

॥ श्रीयुगादिदेवस्तुतिः ॥

श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपागच्छाधिराजयुगप्रधानश्रीपार्श्वचन्द्रसूरिचरणसरसीरुह-
 चंचरीकेण वाचकमुनिवरवरदराजेन कृता ॥

॥ ज्ञजंगी वंदः ॥ शरच्चर्चरीशांशुराढावलकं लसद्भ्यानवन्मानसश्वेतपदं ॥ जिनं नाज्जिजं

युगादिदे
वस्तुतिः
॥१०२॥

ध्वस्तमोहान्धकारं स्तवीमि प्रजुं प्राप्तसंसारपारम् ॥ १ ॥ अगाधे ज्वाम्जोनिधौ संपतन्निर्जनैर्यस्य
ते सातदात्राङ्घ्रियानम् ॥ समाश्रित्य वेगाद्धितीर्णः स तस्मै नमस्तुज्यमस्वप्रवृन्दार्चिताङ्ग ! ॥ २ ॥
महायोधदुर्बोधतापात्रमार ! क्रुधादीजसेनावधे सिंहसार ! ॥ नवीनोद्धतसन्नासुरस्वर्णदेह ! जय त्वं
प्रजो ! केवलज्ञानगेह ! ॥ ३ ॥ जवत्प्रोक्तसद्वाक्यपीयूषधारां पिबन्ति न हि प्राणिनो ये तुषाराम् ॥
कथंकारमिष्टं जवेदत्र तेषां सरोषान्यवागाऽऽविलानां विशिष्टम् ॥ ४ ॥ वचस्तावकं रागजृक्षाचया यः
समं वक्ति कालुष्यवत्या विशुद्धम् ॥ अधस्तत्रियामा स्वरूपाङ्ग ईश ! स जन्मांध उक्तः खलुबुद्धि-
मन्त्रिः ॥ ५ ॥ सरागोक्तशास्त्रव्रजेज्यो नमोऽस्तु मिथःसांप्रतं संविरोधं जजज्रयः ॥ अधीताजनं
मादृशं ये प्रकामं जवज्जीर्षु बह्वावृत्तिं चर्कतीश ! ॥ ६ ॥ वचो वेत्यवक्ष्याधरंश्रद्धधाति विजो ! वक्ति
यस्तावकं जव्यजातिः ॥ कमस्तं न जेतुं प्रपाणिगुर्वग्न इवोन्मत्तसारङ्गसङ्घःशरास्यम् ॥ ७ ॥ दुतंस-
त्पदप्राप्तये प्रोच्यमानं समौनस्य पाश्रेयमानन्ददानम् ॥ अधच्छेदकं श्रेयसां यन्निधानं तदास्तां मम स्वा-
न्तके तेऽज्जिधानम् ॥ ८ ॥ समत्वापजं बालकासारसंस्थं जवारक्तदृक्कैरवोद्धासनेन्दुं ॥ अहानीश ! मे

यु०स्तु०

॥१०२॥

निर्जितकीरजातं सुखं त्वन्मुखं पश्यतो यातु कालः ॥ ए ॥ अनन्तैः समालिङ्गिता या जिनेश !
मनोमोहिनी मुक्तिवामा विकामा ॥ तयाऽहर्निशं क्रीडमानोऽपि चित्रमिदं गीयसे त्वं बुधैः सुख-
शीलः ॥ १० ॥ सुरा आसते कोटिशःसद्वितण्णा जवान् रत्नमन्ये हि ते काचखण्डाः ॥ न ते तेऽम्बरे
जाग्रतीह ग्रहाः किं जगच्चक्रुषः कस्तुलास्ते तु नाथ ! ॥ ११ ॥ कति त्वद्गुणान्काशहासेन्दुगौरा ।
नणौहृद्यहं कुर्व आसत्रिविश्वान् स्वचीरे कियन्नह्यति स्वर्णमन्त्रा-धिगत्येश ! निःस्वो हिरण्यकितिधम्
॥ १२ ॥ स्रग्धरा वृत्तं ॥ इत्थं श्रीआदिनाथस्तवनमतिमतिप्राप्तसिद्धान्तसारैः कालेऽस्मिन् दुःखमारे
प्रबलमठपतौ नूरिपाखण्डजाले ॥ यैर्जनं शासनं सत् प्रकटितममलं सम्यगुद्भासितं च श्रद्धालूनां
हितार्थं परमशिविपृथक्कृत्य पार्श्वस्थमार्गम् ॥ १३ ॥ तेषां विद्याविदप्रेसरविबुधशिरोलङ्कियापा-
श्वचन्द्रो-पाध्यायानांप्रवादिप्रतततरुणोन्मूलनेनप्रज्ञाणाम् ॥ चञ्चरित्रज्ञाजां जवजलनिपतत्प्राण-
भृत्तारकाणाम् स्वर्गज्ञानीरदारोज्वलतरलयशःपावितद्वमातलानाम् ॥ १४ ॥ गीतिः ॥ चरणार-
विन्दसेवन-मधुपः शिष्याणुवरंदराजाख्यः ॥ जन्ममतिरपिनिजदृष्टा-ञ्चकारचित्तार्तितापहरम् ॥ १५ ॥

आचारं-
गसूत्रना
लोकवि-
जयाध्य-
यननी
सज्जाय
१०३।

॥ इति श्रीवाचकवरमुनिवरवरदराजेन कृता श्रीयुगादिदेवस्तुतिः संपूर्णा ॥

॥ श्रीआचारंगसूत्रना लोकविजयाध्ययननी सज्जाय ॥

“ इडर आंवा आंवलीरे दीठी दाढम द्राख ” ए-रागः (अथवा) जेम तरुपाकुं पांदडुंजी, पडतां न लागे वार-ए देशी.
श्री आचारंग सूत्रनोजी, अध्ययन बीजो एह ॥ लोकविजय नामे करीजी, जाणे अरिहंत
तेह ॥ १-॥ (सुण सीख) रे प्राणी परिहर विषय कषाय, जेम अनुपम सुख थाय रे प्राणी. ॥ ए
आंकणी ॥ लोक शब्दे इहां जाणीयेंजी, विषय कषाय प्रसंग ॥ विजय केहेतां ते जीतवाजी, जेथी
थाय दुःख जंग ॥ रे प्राणी० ॥ २ ॥ बीजांकूर न्याये करीजी, विषय कषाय संबंध ॥ चतुरगति
जमवा तणोजी, तेहथी थाय ठे बंध ॥ रे प्राणी० ॥ ३ ॥ नरक तिर्यचगत्ते दुःख लहेजी, वलि
वलि गरजावास्त ॥ कर्म तापे तप्यो जीवमोजी, जन्म जराने नास ॥ रे प्राणी० ॥ ४ ॥ आधि
उपाधिने व्याधियेंजी, ते अति दुःखीओ होय ॥ महा मोह आदे ग्रहोजी, कण एक सुखिज म

आ ० स ०

१०३।

જોય ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૫ ॥ ઇત્યાદિક તે અનર્થનાજી, કારણ કારજ જાવ ॥ જાણી તજોને લી-
 જીયેજી, સુ અવસરનો લાવ ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૬ ॥ આર્યક્ષેત્ર ઉત્તમ કુલેજી, પામી નર અવતાર ॥
 ધર્મ શ્રવણ રુચિ ઉદ્યમેજી, અપ્રમત્તતાને ધાર ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૭ ॥ જવ શતકોટી દોહિલોજી,
 જાણી અવસર એહ ॥ સંયમ અનુષ્ઠાને રમેજી, સમય દરશી મુનિ તેહ ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૮ ॥ ચિત્ર
 જીવે વલી જંબુયેંજી, ગજંસુકુમાર મુનીશ ॥ વિષય કષાય વેલિ ઠેંદિનેજી, પામ્યા મુક્તિ જગીશ ॥
 ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૯ ॥ વિષયાદિકમાં જે ફસ્યાજી, બ્રહ્મદત્તાદિક તેહ ॥ નરકગતે હુઃખ જોગવેજી,
 હજી સુધી નાવ્યો ઠેહ ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૧૦ ॥ હમ જાણી જીવિ પરિહરોજી, મ કરો એહશું રંગ ॥
 જેથી વેગે તુમે પામશોજી, મુક્તિવધુનો સંગ ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૧૧ ॥ નાગપુરીય તપાગચ્છેજી,
 શ્રીચાતૃચન્ડસૂરીન્ડ, તાસચરણકજસેવતાંજી, કહે મુનિ સાગરચન્ડ ॥ રે પ્રાણી૦ ॥ ૧૨ ॥

॥ ઇતિશ્રી લોકવિજયાધ્યયનસ્વાધ્યાયઃ સંપૂર્ણઃ ॥

॥ अथश्री शास्त्रपूजाष्टकम् ॥

(मालिनी ठंदः) प्रकटितपरमार्थे शुद्धसिद्धांतसारे, जिनपति समयेस्मिन्शारदासन्निधाने॥
जगति समयसारःकीर्तितःश्रीमुनीदैःस वस्तु मम चित्ते श्रीश्रुतज्ञानरूपः॥१॥ (श्रुत पूजन प्रतिज्ञा)
(हुतविलंबित ठंदः) अतुलसौख्यनिधानमना यकं, शिवपदं विपदंतकरं परम् ॥ जगमिषुर्जिननाथ
मुखोद्गतं, समयसारमहं सलिलैर्यजे ॥२॥ “ उँर्झीमतिश्रुतावधिमनःपर्ययकेवलज्ञानेभ्यो जलं नि-
र्वपामि स्वाहा” विषमया खलु सप्तमविद्यया, त्रिजुवनं प्रतिबोधमयं ज्वनू ॥ उदयमात्रगतोवरचंदनैः
समयसारसहस्रकरोच्यते ॥ ३ ॥ (चंदनम्) जवविषकृतचेतनमुत्सकं, मदनमुज्जरसंशमनौषधम्॥
शुन्ननिधिप्रतिबोधितसद्बुधःसमयसारमिमैःसदकैर्यजे ॥ ४ ॥ (अकृतम्) शुन्नपदार्थमणियुति-
जिहुतं, प्रदत्तदुर्जरमोदितमोजेरम् ॥ समयसारनिधिं स्वदरिद्रता, प्रशमनाय महामि सरोरुहैः ॥५॥
(पुष्पम्) प्रसनरामरनाथमुखोद्गतं, स्तुतिवचःकुसुमोत्करपूजितम् ॥ समयसारमपाररसांचितै,
श्वरुवरैः प्रयजे शिवशर्मणे ॥ ६ ॥ (चरुः) दृगवबोधसुवृत्तमदौषधैः शमितजन्मजरामरणाय-

यम् ॥ अगुरुजिर्गुरुधूपजरादहं, समयसारमुपायमहं यजे ॥ ७ ॥ विमलकेवल बोधविधायिनी,
समयसारमयी किलदेवता ॥ इततमः प्रसरैर्मणिदीपकैर्जगती महती परिपूज्यते ॥ ८ ॥
समयसारमयी त्रिदशापगा, परमहंसकलोद्भवसूचिका ॥ त्रिभुवनेकलुषक्षय कारिणी, शुभफलैः
पुनती परिपूज्यते ॥ ९ ॥ (फलम्) इति श्रीशास्त्रपूजाष्टकस्तुतिः ॥

॥ त्रेशठशलाका पुरुषरत्न स्तवनः ॥

(धर्म महारथ सारथ सारं ए देशी.)

सद्गुरु चरणकमल मन धारं, त्रेशठ उत्तम नर अधिकारं; पञ्चणिशुं श्रुत अनुसारं, जेहनो
नाम लिये निस्तारं. आपण सफल हुवे अवतारं, पामीजे जवपारं ॥ १ ॥ ऋषज अजित संजव
अजिनंदन, सुमति पदमप्रभु नयनानंदन; सत्तम तेम सुपास; चंडप्रभु ने सुविधि शीतल जिन,
श्रेयांस वासपूज्य जिन सुरमणि, विमल गुणो कर वास ॥ २ ॥ अनंत धरम श्री शांति जिणोसर,

त्रैलोक्य-
लाकापु-
रुषस्त-
न
१०५।

कुंथुनाथ अरि मल्लि सुहंकर, मुनिसुव्रत नमि नेम; पार्श्व वीर ए जिन चोवीश, जगवत्सल जगगुरु
जगदीश, प्रणमीजे धरी प्रेम ॥ ३ ॥ (ढाल ३ जी. प्रथम सुपन गज निरख्यो—ए देशी.) प्रथम
जरत नरेंद्र, बीजो सगर सुरिंद, मधवा त्रीजो नंदार, चोथो सनतकुमार ॥ ४ ॥ पांचमो शान्ति
चक्रीश, ढो कुंथु गणीश, सातमो अरि नरनाथ, अठम सुजूम सनाथ ॥ ५ ॥ नवमो पदमसरेश,
हरिषेण दशमो कदेश; इग्यारम जय ताम, बारमो ब्रह्मदत्त नाम ॥ ६ ॥ एह चक्रीसर बार, क्षेत्र
जरत शिणगार; मधवा सनतकुमार, पहुंता सरग मजार ॥ ७ ॥ सुजूम अने ब्रह्मदत्त, सत्तमी
नरय निरत्त; आठ थया शिवगामी, ते प्रणमुं शिर नामी ॥ ८ ॥ (ढाल ३ जी. मुनिवर आर्य
सुहस्ती—ए देशी.) पहिलो त्रिपृष्ठ जाण, द्विपृष्ठ दूसरो, तीजो स्वयंप्रज्ञ जाणिये ए; पुरुषोत्तम
चोथ, पंचम परगमो, पुरुषसिंह प्रमाणिये ए ॥ ९ ॥ ढो पुरुष पुंररीक, दत्त तीम सातमो,
लखमण नामे आठमो ए; नवमो कृष्ण नरेश, ए नव केशव, प्रह ऊठी ए पण नमो ए ॥ १० ॥
तिहां पहिलो वासुदेव, नारकी सातमी, अगला पांच ढी गया ए; सातमो पंचम नैर, चोथी

त्रैलोक्य

આઠમો, નવમો તીજી નારયા એ ॥૧૧॥ અચલ વિજય ને જઈ, સુપ્રજ સુદર્શન, આનંદન શુભમતિ
 એ; રામચંદ્ર બલજઈ, બલદેવ એ નવ, આઠે થયા શિવગતિ એ ॥ ૧૨ ॥ બલજઈ બ્રહ્મલોક, કાલ
 હસંપ્પણી, જાશે શિવ કૃષ્ણ સાસણે એ; અથવા નિપુલાક નામ, તીર્થંકર હોશે, ચન્દ્રદમો હમ બહુ
 શ્રુત જણે એ ॥ ૧૩ ॥ (ઢાલ ૪ થી. કુમરપણે પ્રજુ રહેતાં કાલ સુખે ગમે એ દેશી.) અશ્વગ્રીવ
 ને તારક, મેરુક બલિમધુ તિસા એ, નિશુંજ અને પ્રહ્લાદ, રાવણ જરાસિંધ જસા એ; એ નવ પ્રતિ.
 વાસુદેવ નરકગતિ ગામિયા એ, તોપણ જાવિજિનેશ કેઈ પ્રણમું સયા એ ॥ ૧૪ ॥ (ઢાલ ૫ મી.
 સફલ સંસાર અવતાર એ હું ગિણું એ દેશી.) શાંતિ ને કુંથુ અર એહ જવ એકહી, ચક્રધર તીર્થંકર
 દોય પદવી લહી, વીર વાસુદેવ અરિહંત જવ જુજુઆ, દેહ ત્રિણસાઠ પણ જીવ ગુણ સઠ હુઆ
 ॥ ૧૫ ॥ વાસુદેવ વલિય બલદેવ કેરા પિતા, એકહીજ આય નવ એણ લેખે ઢતા; ત્રીન ચક્રધરતણા
 મિલિય બારે ટલ્યા, એમ ત્રેસઠના તાત હગવન મિલ્યા ॥ ૧૬ ॥ ત્રીન ચક્રવર્તતણી ટાલી દીજે
 જિશે, માય સહુની અઈ સાઠ લેખે હશે; એહ નરરયણનો ધ્યાન જે નિત ધરે, તેહ સુરપદ લહી

निंदाप-
रिहारनी
सज्जाय
॥१०६॥

मोक्ष पदवी वरे ॥ १७ ॥ (कलश.) इमं शुण्यो तीर्थंकर चक्रीसर वासुदेव बलदेव ए, प्रतिवासुदेव
सुसेव जेहनी करे सुर नर सेव ए; तेसठशिलाका पुरुष उत्तम जयवैता वरतो सदा, प्रह समय
तेहनां चरणपंकज “वखतचंड” नमे मुदा ॥१८॥ इतिश्री युगप्रधानकनकचण्डसूरीश्वर संतानीय
मुनिराजश्री वक्तचण्डेणकृतं स्तवनम् ॥

॥ निंदापरिहारनी सज्जाय. ॥

॥ मारगदेशक मोक्षनो रे, केवल ज्ञान निधान.—ए राग ॥

चेतनशुं मन लाइयेरे, परिहरि पापप्रमाद; वलि विशेषे टालवोरे, विरुवो परपरिवादो रे
॥ १ ॥ समता मन धरो. परनिंदा बहु दोषो रे, गुण प्रकट करो ॥ जिम पामो जव
मोखो रे, समता मन धरो. ए आंकणी ॥ खिणमांहि संयम सह गमेरे, जे संव्यो
चिरकाल; परनिंदा करतो जतीरे, बोले उपदेश मालोरे ॥ स० १ ॥ जेहने जे दूषण दियेरे,
तेहिज पामे आप; पंचम अंगे जाणवोरे, जव जव जिणें संतापो रे ॥ स० ॥ ३ ॥ परनिंदा पातिक

निं०स०

॥१०६॥

कह्योरे, बीजे अंगे विचार; नरकादिक दुख अनुजवेरे, करि तेहनो परिहारो रे ॥ स० ॥ ४ ॥ आप
वखाणे अधिकतारे, आठ मदेँ अति लीण; जिणे दूषणे पर दूखियेरे, ते परजवे लहीए हीणोरे ॥ स०
५ ॥ लोकिक अंगे इम कह्योरे, परनिंदक सोवाग, जिहां ते जाये जलेँ करीरे, ते सींचीजे मागोरे ॥
स० ॥ ६ ॥ परनिंदक पर पूठनोरे; मंस करे आहार; दशवैकालिके इम जणयोरे, पंथित लदशे सारो
रे ॥ स० ॥ ७ ॥ अरिहंत गुरु धर्म संघनीरे, सुरनिंदा मिथ्यात; समकित होय प्रशंसतारे, त्रीजे
अंगे विख्यातो रे ॥ स० ॥ ८ ॥ परगुण हिये संजारियेरे, अवगुण परिहरि दूर; श्रीपार्श्वचंद्र पाये
नमी कहेरे; सुनि ब्रह्मो आणंद पूर रे ॥ समता मन धरो ॥ ९ ॥ इति स्वाध्यायः ॥

॥ श्रीजीरापद्धिपाटक आदिश्वरजिनस्तुतिः ॥

अनुष्टुप् वृत्तं ॥ देवदैवदितं देवं, नाजिज्ञूपतिनंदनम् ॥ वृषजांकेन संयुक्तं, तं सार्व्वं प्रणमा-
म्यहम् ॥ १ ॥ मरुदेवांगजन्मानं, साधुवृंदसुसेवितम् ॥ केवलज्ञानज्ञास्वतं, तं देवं स्तोमि
ज्ञावतः ॥ २ ॥ सुरासुरनरैरज्ञाणां, पूज्यं गुणगणैर्वृतम् ॥ तृतीयारनजोदीपः, दीपं वंदे मुदा सदा

जीराप-
लिपाटक
आदिश्व-
रजिन
स्तुतिः
११०७।

॥ ३ ॥ चतुर्गतिविनिर्मुक्तं, चतुर्गतिनिवारकम् ॥ स्वर्गापवर्गदं शांतं, मारुदेवं जिनं स्तुवे ॥४॥
त्रिषष्टिपूर्वलक्षाणी, ज्ञुक्त्वा राज्यश्रियं वराम् ॥ त्यक्त्वा जोगान् वरान् देवः, प्राप्तो गतिमनुत्तराम्
॥ ५ ॥ विनीतायाः परिकरे, उद्याने शकटाग्निधे ॥ अंधः सुवटवृक्षस्य, संप्राप्तो ज्ञानमुज्ज्वलं ॥ ६ ॥
देशनावसरे रम्ये, सुरासुरनरेश्वराः ॥ यस्य वाचामृतं पीत्वा, ते ययुः परमां मुदं ॥ ७ ॥ तं वंदे
देवदेवेशं, ज्ञक्तिसंज्ञृतमानसः ॥ ज्ञव्यांगिज्ञवसंताप, पापवारनिवारकं ॥ ८ ॥ माता मे त्वं पिता मे त्वं,
बांधवः परमो मम ॥ त्वं त्राता नायको नूनं, जिनाधीश दयानिधे ॥ ९ ॥ आर्या वृत्तं ॥ स्वस्तिश्रीदं
वृषजं, ऋषज्जिनं वृषविराजितं ज्ञक्त्या ॥ स्तौमि मुदा नौमि सदा, नाजिज्ञवं मुनिपतिं सावर्षं ॥
॥ १० ॥ द्रुतविलंबित वृत्तं ॥ ज्ञविकवृंदसुसेवितपत्कजं, विबुधसंघविराजितसत्सदम् ॥ इषुसुख्य
मद्वत्तसंयुतं, शमदमादिगुणव्रजपूरितम् ॥ ११ ॥ विकचवारिजपत्रसुलोचनं, सुजनतापत्रपाप
सुमोचनम् ॥ तव नत्राजि पदद्वयपंकजं, सुनयनायकराजिसुसेवितम् ॥ १२ ॥ शमरसामृतवारि
सुवर्षणाद्, धनधनाधनवृंदसुराजिवत् ॥ त्वमसिनाश्रमदाजनतापहृत्, वरसुवर्णसुवर्णसुशोभितः

जी.स्तु०

॥ १३ ॥ ज्विकवारिजवृंदसुबोधने, दिनमणिप्रतिमस्त्वमसि प्रज्जो ॥ वृजिनवारविदारणकारकः
 सुजिनराजज्जवांबुधितारकः ॥ १४ ॥ ज्वमद्दोदधिमग्नजगज्जनं, त्रिज्जुवनाधिप तारय दुःखितम् ॥
 करणपंचतुरंगमपीकितं, तमपि पाहि देतेप्सितदायक ॥ १५ ॥ (वसंततिलकावृत्तं.) इत्थं स्तुतः सुरनतां-
 क्षियुगो मयेहा-मुष्मिन् परत्र च विज्जो ज्जुवि जन्मज्जाजाम् ॥ स्वर्गापवर्गसुखपूरसुदायकस्त्वं,
 मां पाहि देव करुणाकर जाग्यदस्त्वम् ॥ १५ ॥ शार्दूलविक्रीकित वृत्तं. ॥ जीरापल्लयज्जिधान पाटक-
 वरे श्री स्तंजतीर्थे मुदा, वर्षेबाहुनज्जोरसैक (१६०९) सहिते ज्जक्त्या स्तुत स्तीर्थपः ॥ श्रीकर्णेन
 महेन चारु मनसा ध्यातः स्तुतो वाग्जरैः, सोव्यान्मां ज्ववारकाल्लघुवरां बोधिं प्रदेयाः सदा ॥ १७ ॥
 इतिश्रीयुगप्रधानपद्मचन्द्रसूरि संतानीयमुनिराजश्री श्रीकर्णेनकृतं स्तोत्रम् ॥

॥ अस्वाध्यायविचार सज्जाय. ॥

(चोपाइ ठंद.) पवयण देवी समरी मात, कहीशुं शासन मधुरी वात; धर्म आशातना
 वर्जी करो, पुण्यखजानो पोते ज्जरो ॥ १ ॥ आशातना कहीये मिथ्यात, तस वरजन

अस्वा
ध्यायवि
चार
सञ्ज्ञाय
॥१०८॥

समकित अवदात ॥ आशातना करतो जव करे, दीरघ जव दुःख पोते वरे ॥ ३ ॥
अपवित्र आशातना मूल, तस घर स्त्री ऋतु प्रतिकूल; ते ऋतुवंती राखो दूर, जो तुमे
वंगो सुख जरपूर ॥ ३ ॥ दर्शन पूजा अनुक्रमें घटे, च्यारे साते दिवसे वटे; पर शासन पण इम
सदहे, च्यारे शुद्ध हुए ते कहे ॥ ४ ॥ पहिले दिन चांमालिनी कही, बीजे ब्रह्मघातिनी सही;
त्रीजे दिन धोत्रण सम जाण, चोथे शुद्ध होय गुणखाण ॥ ५ ॥ ऋतुवंति करे घरनुं काम,
खांमण पीसण रांधण ठाम; तिणे अन्ने प्रतिलाजे गुणी, सद्गुणी सघली पोते दणी ॥ ६ ॥
तिणे अन्ने जर्तादि जमे, तिणे पापे धन पूरे गमे; अन्ने स्वाद न होय लवलेह, शुज करणी जाए
परदेश ॥ ७ ॥ पापक वरि खेरादिक स्वाद, ऋतुवंती संगतिथी लाद; लुंमणी जुंमणी ने सापणी,
परजव आय ते पापणी ॥ ८ ॥ ऋतुवंती घर पाणी जरे, ते जल देहरासरें पण वरे; बोध बीज
नवि पामे किमे, तिणे पापे ते बहु जम जमे ॥ ९ ॥ असज्जायमां जिमवां धशे, वचमां बेशे
मनमांहे हसे; पंक्ति सवि अजमावी जमे, तिणे पापे दुर्गति दुख खमे ॥ १० ॥ सामायिक पन्नि-

अ०स०

॥१०८॥

कमणुं ध्यान, असऊइयें नवि सूजे दान; असऊइयें पुरुष न आज्ञने, तिणे फरसे रोगादिक नने
 ॥ ११ ॥ ऋतुवंती एक जिनवर नमी, तिण करमे ते बहु जव जमी; अने चांमालिनी अइ वली;
 जिन आशातना तेने फली ॥ १२ ॥ इम जाणी चोखाइ जजो, अविधि आशातन दूरे तजो;
 जिनशासन किरिया अनुसरो, जिम जवसायर हेले तरो ॥ १३ ॥ अद्बालु सेवे विधि सार, अनु-
 ष्ठान निज शक्ति अपार; इत्यादिक दुषण परिहरे, पक्षपात पण तेहनो करे ॥ १४ ॥ धन्य पुरुषने
 हुए विधि योग, विधि पक्षाराधन शिव जोग; विधि बहु मानी धन्यज नरा, तिम विधि पक्ष अदू-
 संग खरा ॥ १५ ॥ आसन सिद्ध होय जे जीव, विधि परिणाम होय तस पीव; अविधि आशातन
 परिहरे, न्याये "शीव" लब्धी ते वरे ॥ १६ ॥ इति श्रीवाचकवरशिवचन्द्रमुनिकृतः स्वाध्यायः ॥

प्रीति ठत्रीशीनी सज्जाय.

॥ पंचमी तप तुमे करो रे प्राणी, जेम पामो निरमल ज्ञानजी-ए राग ॥

प्रीति न किणही जीती जाय, एकण विण अरिहंतजी; जावे कोमि उपाय करो कोइ, लागे

प्रीतिछ-
त्रिशीनी
सज्ज्ञाय
१०९।

मंत्र न तंत्रजी ॥ प्रीति० ॥ १ ॥ नाण जणो कोइ सहस वरस लगी, किरिया करो अनंतजी;
करो तपस्या कोमि वरस लगी, जावे जजो जगवंतजी ॥ प्रीति० ॥ २ ॥ संयम पालो कोमि वरस
लगी, ध्यावो ध्यान असमानजी; मुनिपणो जजी रहो वनवासि, करो बहु धूमरपानजी ॥ प्रीति०
॥ ३ ॥ मुंरु मुंरावो लोच करावो, नगन रहो गृह वेशजी; जटा वधारो तिलक बणावो, जावे
हुवो दरवेशजी ॥ प्रीति० ॥ ४ ॥ जोगी जंगम यति संन्यासी, वेष अनेक प्रकारजी; लै लै मूक्या
वार अनंती, न हुवो को निस्तारजी ॥ प्रीति० ॥ ५ ॥ प्रीति न तोमी अधिकी कोमी, सकलगुणे
प्रधानजी; गौतम गणधर सघले चावो, न लहे केवलज्ञानजी ॥ प्रीति० ॥ ६ ॥ सिजंजव चउदह
पूरवधर, नंदण देखी मनाकजी; आंसु नाख्या नयण थकी जिन, सबल प्रीतीनो ठाकजी ॥ प्री०
॥ ७ ॥ कृष्ण कलेवर कंधे लीधो, बलज्ज आप ठ मासजी; रीसाणो जाइ नवि बोले, जमियो
बहु वनवासजी ॥ प्रीति० ॥ ८ ॥ बापजणी हुं बंधी राखिइ, काचे तांतण तारजी; बार वरस
लगी नीठ ते तोर्या, मुनिवर आइकुमारजी ॥ प्रीति० ॥ ९ ॥ असुचपति बहु उपसर्ग कीधा, प्रीते

प्री ० स०

१०९।

हुवो अंधजी; रामचंद्र सीता मन साचो, वांचो एह संबंधजी ॥ प्रीति० ॥ १० ॥ जीव संजूततणा
 मरी हुन, ब्रह्मदत्त चक्रधारजी; हा कुरमति कुरमति करंतो, पहुतो नरक मजारजी ॥ प्रीति० ॥ ११ ॥
 बार वरस लगी चारित पाढ्यो, नारि नागिला ध्यानजी; ज्ञावदेवें ए संयम ठोरयो, जोरयो प्रीतिशुं
 मानजी ॥ प्रीति० ॥ १२ ॥ घर परिवार तजी नाट कियो, कंधे उपाय्यो वंसजी; इलापुत्र अति
 प्रीते नरियो, शिवगामी सुप्रशंसजी ॥ प्रीति० ॥ १३ ॥ शिवगामी रहनेमि रुबीश्वर, राजिमतीनुं
 रूपजी; देखी ध्यान अकी जे चलियो, प्रीति अलख स्वरूपजी ॥ प्रीति० ॥ १४ ॥ लामुमांदि लट
 थई मरीने, प्रीतें चारे नारजी; एह अचंबो देखी हुन, वैराग्यो ज़रतारजी ॥ प्रीति० ॥ १५ ॥ बालक
 मारी मंस जखे ए, दीसे ए अणगारजी; प्रीति बेटा इम सीखिया, जूगु जूगुनी वलि नारजी ॥ प्री.
 ॥ १६ ॥ दही मांदि तषध बहु घाली, प्रीते मुनिने दीधजी, हरसपनि मुनि अणसण कीनो, एह
 अकारिज कीधजी ॥ प्रीति० ॥ १७ ॥ गौतमने केसी मुनि पूछे, संसारमांदि कुण पाशजी; प्रीति
 पाश बे अति जयंकर, उत्तराध्ययन सुजाणजी ॥ प्रीति० ॥ १८ ॥ रातें उठ्यो दासी प्रीतें, लेवा

प्रीतिछ-
त्रीश्रीनी
सज्जाय
१११०।

दो मास कनकजी; कपिल जणी जाढ्यो कोटवालें, आणयो राजा पासजी ॥ प्रीति० ॥ १९ ॥
मदनमंजरी प्रीते राता, अरुगदत्त सुप्रवीणजी; कष्ट अनेक सह्या मुनि वचन, हुंते ते व्रत लीणजी
॥ प्रीति० ॥ २० ॥ हरिहर ब्रह्मादिक लोकमां, वरु देव कहेवायजी; ते पण लपटाणा नारीशुं,
प्रीति न जीती जायजी ॥ प्रीति० ॥ २१ ॥ पंचेंडी मरी हुआ एकेंडी, गेहमूता जेमजी; मत को
प्रीतितणे फंदे परजो, कूरु कहुं तो नेमजी ॥ प्रीति० ॥ २२ ॥ इंद चंद नागेंड विविध जे, विबुध
हुआ इण ठामजी; बीजा कुण लेखामां गीणीए, प्रीति गमावे मामजी ॥ प्रीति० ॥ २३ ॥ आटानो
कूकरो विणसाम्यो, प्रीति यशोधररायजी; सात जवांतर माता साथे, दुख दीठा न कहायजी
॥ प्रीति० ॥ २४ ॥ साख जरी कूमी वसुराजा, प्रीति अधिक चित लायजी; नरग पहुतो अधिक
विगूतो, साचो बिरुद गमायजी ॥ प्रीति० ॥ २५ ॥ चोर करे चोरी बहु रागें, पोखे सकल कुटुंबजी;
एकलमो जे दीजे शूली, जाय नरक अवलंबजी ॥ प्रीति० ॥ २६ ॥ राज गमायो लोही पायो, मंस
खवायो अपजी; राजाए अति नेह धरीने, चित नवि जाणयो कोइ पासजी ॥ प्रीति० ॥ २७ ॥

प्री०स०

१११०।

नारी गीत सुणी निश आसु, प्रीते मृगवन ठोमीजी; सर वींधो मृग धर पनियो, प्रीते लागे बहु
 खोमिजी ॥ प्रीति० ॥ २८ ॥ विमंसे विंध्यो मंजारी प्रीते, मीन मरे ततकालजी; इम जाणी प्राणी
 अज्जिमानि, आपणपो संज्जारजी ॥ प्रीति० ॥ २९ ॥ कागलनी हृषणी देखीने, प्रीति अधिक चित
 लायंजी; खारु खणे हृषणीने हाथी, माथे अंकुश आयजी ॥ प्रीति० ॥ ३० ॥ जाण प्रवीण अने
 जे मूरख, प्रीते जिता सर्वजी; राग अधिक संसारमें बंधन, न रह्यो केहनो गर्वजी ॥ प्रीति० ॥ ३१ ॥
 परम पुरुष जे परम जोगीसर, सबल जास अवतारजी; जीते प्रीति जिके पुरुषोत्तम, तेहने हुं
 बलिहारजी ॥ प्रीति० ॥ ३२ ॥ कोइ दुख पावत नही प्राणी, सहुको शिवगति जातजी; प्रीति न
 होवत जो जगमांहे, ए सद्गुरुनी वातजी ॥ प्रीति० ॥ ३३ ॥ सार विचार जाणी ए साचो, मन
 आणी वैरागजी; मानवजव ए लहतां दोहिलो, जागि शके तो जागजी ॥ प्रीति० ॥ ३४ ॥ संवत
 सोल अठ्यासी (१६८८) वरषें, जिहां हुवो सबल सुगलजी; विजयदशमी संगानयरी पुरवर, एह
 विचार रसालजी ॥ प्रीति० ॥ ३५ ॥ प्रीति ठत्रीशी ए वैरागनी, जविकं जणी हितकारजी; वाचक

श्रीराज
पिसुको
सलजी
नी
सज्जाय
११११

“सद्वज कीरत” इम ज्ञाखे, श्री संधने जयजयकारजी ॥ प्रीति० ॥ ३६ ॥ इति श्रीमन्नागपुरीय-
वृद्धतापगन्धीयवाचकवरश्रीसद्वजकीरतमुनिनाकृतः स्वाध्यायः ॥

अथ श्रीराजर्षि सुकोसलजीनी सज्जाय.

(ढाल) गोयम गोयम गणहर पाये नमी ए, गाइशुं गाइशुं श्री मुनिराय के; नामे सुकोसल
गुणनिलो ए, सुंदर सुंदर कोमल काय के. गोयम. (त्रू०) पाए नमी साधु सुजाण केरा कह
कवित सोहामणुं, एक लाख जोयण छीप जंबू भरतक्षेत्र तिहां जणुं; साकेत नामे नगर मोटुं
कीर्तिधर तिहां राजियो, जिनधर्मी पुरो सदा शूरो दान ने गुण गाजियो ॥ १ ॥ (ढाल) तसु
घर तसु घर नारी सोहामणि ए, रूपें ए रूपें ए रंजसमाण के; राणी सददेवी जली ए, सुकोसल
सुकोसल तास कुमार के. तसु. (त्रू०) जाणीए गुणवंत शीले राग रंगे नवि रमे, ललितांग सुर
जिम सुखे रमतो जोग योगे डख दमे; इक दिवस कीर्तिधर नरेसर अलंकार जला करी, परिवारशुं

रा० स०

११११

परवर्यो बैगै राजनीति धरे खरी ॥ २ ॥ (ढाल) नरपति नरपति निरखे नयणमै ए, सूरज सूरज
ग्रहण आकाश के; चतुर पणै इम चिंतवे ए, रवि किम रवि किम पणियो पास के. नर. (त्रूटक)
वयणडां रूडां राज जंपे अहो अथिर संसार ए, शशि सूर सरीखा ग्रहण पामे कर्म विषम अपार
ए; पुत्र परिजन पशु पराक्रम कोइ न आम्हो आव ए, संवेग रंगे राय चडियो ज्ञावना इम ज्ञाव ए॥३॥

(ढाल २ जी गीता गंदानी) (चालती) तव राजा रे कहे कुटुंबी पुरुषने, सज्जाइरे करो
बोलावो सज्जनने; नृप पदवी रे कुमार सुकोशलने दिये, कीर्तिधर रे ज्ञूपति चारित्र तव लिये.
(त्रू०) तव लिये चारित्र खरो पाले दोष टाले तेहना, तप करे दुःकर साधु सुंदर लाज लये निज
देहना; ग्रामानुग्रामे विहार करतां तप चोमासी पारणे, साकेतपुर मुनिराय आवे जमे घर घर
बारणे ॥ ४ ॥ (चालती) इण अवसर रे सहदेवी गोखे चम्पी, रुषि देखी रे राणी घण क्रोधे नडी;
तेमावी रे चरवादार प्रते जणे, इण मुनिवर रे शुं करिवो ठे आपणे (त्रू०) आपणे नगरे म
आववा द्यो जाइ वरजो एहने, तव नफर आवे साधु पासे ललखे रुषिरायने; ते वचन राखीतणा

श्रीराज
पिसुको
सरुजी
नी
सज्जाय
११२१

नकर साधुजी आगल कहा, विण अन्न पाणी वढ्या ततखिण जाइ वनमांहे रह्या ॥५॥ (चालती)
जागी जुठ रे सगपण स्वारथना सहू, स्वारथ विण रे कोइ न पुत्र पिता वहू; जिम फल विण रे
पंखियडा तरुवर तजे, जल पाखे रे सरवर सारस नवि नजे; (तूटक) नवि नजे नमरा फूल
रस विण ब्रष्ट जूपति सेवका, धनहीन नरने तजे गणिका वचन जाणो देवका; ऋषि इशो जावे
इणि अवसर धावि ए परि सांजली, अति रुदन करती नयण ऊरती टलवले तिहां वलि वलि ॥६॥

(ढाल ३ जी-देशी पृथिवीचंड कुंवरना रासनी) इण अवसर कुमर सुकोसल पूछे वात,
कहो शुं डुख तुमने कांइ रोवो ठो मात ? ते वात कुंवरने धाविं सवि संजलावी, कुंवर ने सांजली
वंदे ऋषिने आवी; जाविजाव कुंवर तव बेठो ऋषि आगल सुविचार, धर्म कहे ऋषिराय कुंवरने
ए संसार असार; धन तन योवन सजन सब इंजाल जिम जाण, माज्जअणी जिम जल लव
चंचल तिम ए चंचल प्राण ॥ ७ ॥ नरजव पुण वलि वलि लदतां नदिय सुलंज, समकित चारितं
गुण वारंवार डलंज; इम सांजली कुंवर ये निज सुतने राज, गुरु साथे विचरे साथे उत्तम काज;

रा० स०

११२१

राजतणी परि सुणि सहदेवी गोखथकी ऊंपावे, आरतध्याने मरिय तिहांथी वाघिणी गति पावे;
इण अवसर मुनिराय तिहांथी करता विधिंए विहार, नवप्रसूत वाघिण जिहां ठे तिहां पहुता वनह
मजार ॥ ८ ॥ वाघिणी विकराली जूखी अति सपराणी, मुनिवरने देखी ते सनमुख ऊजाणी;
रुषि वाघिण देखी हियमांमहि विमासे, ए परिसह सहिशुं शूरपणे उब्हाशे; उब्हासे कीरतिघर
रुषि जंपे रहो सुकोसल पूंठे, कोमल शरीर तुमारो आगल जूखी वाघिणी ऊठे; कहे सुकोसल
सांजल जगवन सिंदतणो होय सिंद, वाघिणीतणो परिसह सहिशुं मने न धरिशुं बीह ॥ ९ ॥

(ढाल ४ थी) (चालती) ध्यान धरे तव श्री जिनवरतणो, गिरुआ सहगुरु संजारे घणो;
(ब्रू०) जिनतणो जाखित मने चित्ते तजे च्यारे आहार ए, चउशरण आदरि थयो आगल शूर
सम अवतार ए; वाघिणी विराणी तव ऊजाणी पुहवी पाम्यो मुनिवरु, आराधना ये कीरतिघर
रुषिकाज सारे सुंदरु ॥ १० ॥ (चालती) ध्यान धरे मुनि सकल सोहामणुं, केवल पामे विमल न
खापणुं. (ब्रू०) आपणुं कारज साधु सारे अंतगम शिवपुर लहे, तव चम्पी वाघिण हृदय उपर

जिनआ
ज्ञानी
सज्जाय
११११

सुखं वलूरवा त्रदे; दंत देखे रैख सौवंन विमासे वाधिण इशो, ए वदन दीसे अति सलूणो पुत्र
माहरानो जिशो ॥ ११ ॥ (चालती) जाति संजारे पूरव आपणी, अति पबितावो आणी वाधिणी.
(त्रूण) पापणी में पाप मोटो कयों ठूटिश किणिपरें, निज पुत्रनी में करी हत्या झूरती वनमांदि
फरे; आप गति चिंतवे वाधिण खिण रुषि वचन कहे धर्मतणो, वाधिण न कीजे खेद मनमांदि
फले कृत कर्म आपणो ॥ १२ ॥ (चालती) इम प्रतिबोधी रुषिपाय लाग ए, विनय करीने अणसण
माग ए. (त्रू०) लागे ए ध्याने धर्मकेरे थाय देवी ततखणे, शुज ध्यान रंगे साधु संगे काज सीझे
रुषि “ब्रह्म” जणे, एहवा रुषिना चरण नमतां पापपंक सहु टले, पामिये अविचल मुगतिना
सुखं मनतणा वांछित फले ॥ १३ ॥

श्रीजिनआज्ञानी सज्जाय.

जिणवर देव सुसाहु गुरु, श्री केवलीनो ज्ञाखयो धर्म; सदा प्रतिपालो ए. हियमे जेहने वसे,
तिणि जाण्या हो जिन मतनो मर्म, सदा प्रतिपालो. मन केरो हो चतुर सुजाण, कदाग्रह टालो,

जि०सं०

११११

प्रभु सरिसो हो किशो पराण के हियमे संजालो, एक चित्ते हो श्री जिनवर आण ॥ सदा ॥ १ ॥
जे जिन आण विराधशे, ते लहेशे हो दुर्गतिनो दंभ ॥ सदा ॥ मस्तके धरी जे पालशे, तसु
महिमा हो जगमांहे अखंभ ॥ सदा ॥ २ ॥ कोइ प्रवाहे वाहिया, कोइ माने हो कुलक्रम आचार
॥ सदा ॥ विष्णु जिण आगम ललखे, किम लहिये हो उत्तर जवपार ॥ सदा ॥ ३ ॥ विधि मारग
मूकी करी, जे राचे हो कुल लोकप्रवाहि ॥ सदा ॥ लोहशिला ऊपर चम्पी, किम तरशे हो ते
बंम्पी नाव ॥ सदा ॥ ४ ॥ सुगुरु वचन साचो सही, मत राचो हो तुमे कुगुरु कुबोल ॥ सदा ॥
विधि प्रवाह सम मा गणो, मत तोलो हो खल गुल सम तोल ॥ सदा ॥ ५ ॥ काच रत्तन जग
भ्रम नम्यो, हीरागर हो ठे विरले ठाण ॥ सदा ॥ जे नर दोशे पारखु, ते लेहशे हो जगमांहि
पिठाण ॥ सदा ॥ ६ ॥ आगम में जाख्यो खरो, इम जाणो हो तुमे हियमा मांहि ॥ सदा ॥
तहत करीने आदरो, मत झूलो हो गामरी प्रवाह ॥ सदा ॥ ७ ॥ सोनो सुरजि हो जाणीए, जिणि
कुल क्रम हो श्री जिनवर आण ॥ सदा ॥ आगममति जसु चित वसे, त्रिहुं काले हो ते संघ

प्रमाण ॥ सदा ॥ ८ ॥ मुज मने हठ कोइ नहीं, नवि मंरयो दो कोइ नवो विनाए ॥ सदा ॥
श्री पार्श्वचंद्र इम वीनवे, मुज जव जव हो जिन आए प्रमाण ॥ सदा ॥ ए ॥

अथ श्री सनतकुमारजीनो रासो.

(हुं बालेहारी जादवा—ए राहनी ठव.)

सुखकर शांतिजिन नमुं, सवगुरु सेव करुं निशि दीस तो; तास पसाए अनुसरुं, सीजे मननी
सकल जगीश तो ॥ १ ॥ सनतकुमार सोहामणो, उत्तम गुणमणिनो अहिवाण तो; चक्रीश्वर
चोओ सही, चतुरपणो सोहे सपराण तो ॥ सनत० ॥ २ ॥ जंबुद्वीप जरते अठे, कुरुदेशे इषिणा
नर सार तो; आससेन राजा धरे, सहदेवी सुत सतन कुमार तो ॥ शन० ॥ ३ ॥ सकल कला लक्षण
जला, बाघे जिम द्वितीया चंद तो; तास सधुर लधुवयथकी, मित्र सुगुण ते सिंह महींद तो ॥ स०
॥ ४ ॥ एक दिन रमवा वन गयो, मित्र सहित मेली समुदाय तो, अवलि परिने घोडले, चरयो

कुमर वही अटवी जाय तो ॥ स० ॥ ५ ॥ इम सांजली नृप डुख धरे, मित्र गयो लघु
 तेहनी लार तो; अटवी मांहि जमंतडां, वरष एक हुवो तिणिवार तो ॥ स० ॥ ६ ॥ एक
 प्रस्तावे जेवतां, सार सरवर परिमल अरविंद तो; जाणी सरोवर ते गयो, दीगो कुमर करतो
 आणंद तो ॥ स० ॥ ७ ॥ बहु नरनारी परवर्यो, नाटक गीत विनोदे लीण तो; मित्रे
 कुंमरने ओलखयो, अंगोअंगे मिले सुप्रवीण तो ॥ स० ॥ ८ ॥ हरखी पूढे कुंवरने, ए संपद किम
 लाधी देव तो; विपुलमति ततखिण कहे, सांजलो चरित्र कुंवरनो देव तो ॥ स० ॥ ९ ॥ जिण
 अवसर तुमथी टली, हयवर जाय महावन मांह्य तो; झूख तृषाथी पीनियो, मरण लहे घोरो
 तिणि ठाय तो ॥ स० ॥ १० ॥ आतप योगे कुंवरने, लागी तृषा पण न लहे वारि तो; गयो ते
 आंबा बांयडी, मूर्च्छागत हुवो तिणि वार तो ॥ स० ॥ ११ ॥ वृद्धनो वासि देवता, मान सरोवरथी
 आणी नीर तो; बांटे सरीर कुमारनो, सज्जथयो पीवे जल धीर तो ॥ स० ॥ १२ ॥ अमर प्रते
 कुंवर जणे, वपु दाझे दवनी परें धारतो; मुजने तिण सरोवर धरो, जिम शीतलतन करुं अपारतो

सनतकु
मारजी
नोरासो
११९।

॥ स० ॥ १३ ॥ तिणे ते परे कीधो सही, खेद टले कुंवरनो जामतो; क्रोध कलित वैताढीनो, जह
असंख पडतो ताम तो ॥ स० ॥ १४ ॥ देखी आपदमांदि पडयो, वैरसंजारे पुरव जेह तो; रूप
करे बीहामणो, तो पिण कुंवर न बीदे तेह तो ॥ स० ॥ १५ ॥ वाय विकुर्वे अति घणो, हणे
कुंवरने मोगर घाय तो; वलतो कुंवरे ताडियो, जह हुवो तन खेद अगाह तो ॥ स० ॥ १६ ॥
कोप्यो सुर तिण ऊपरे, आणी नाखे गिरि परचंन तो; थयो सचेतन कोपशुं, जह कियो कुंवरे
शंत खंड तो ॥ स० ॥ १७ ॥ गयणांगणे जोवा जणी, आवे सुर विद्याधर कोडि तो; वृष्टि करे
कुसुमां तणी, जय जयकार करे करजोमी तो ॥ स० ॥ १८ ॥ इम जेश लेइ चालियो, देखे
नंदन वनह मजार तो; आठ रमणि रंजासमी, तेज जिशो दामिनी ऊबकार तो ॥ स० ॥ १९ ॥
निरखी हरखी माननी, विकश्वर वदन करे अति फार तो; कुंवर कहे तुमै कोणगे, जिणे ए
वन कीधो शिणगार तो ॥ स० ॥ २० ॥ दिन थोडो कुंवरी जणे, प्रियसंगमपुरि द्यो विश्राम तो
अठे इहांथी आसनो, कुंचिक पुरुष देखाने ठाम तो ॥ स० ॥ २१ ॥ राय जवने लेइ गयो, जवन

स० रा०

११९।

वेगे तस दीधो मान तो; रुषिनो वचन मिढ्यो सही, जिणे कहियो एहवो अहिनाणतो ॥ १३ ॥
 मानससर जे आवसी, जक तणो जय करसी जेह तो; ए कन्या आवे तणो, होसी वर तेहीज नि-
 संदेह तो ॥ स० ॥ २३ ॥ इम कहि ते परणाविया, वासजवन सूतो सुविचार तो; सेज अकी
 धरणी पड्यो, जागतां देखे एह प्रकार तो ॥ स० ॥ २४ ॥ मनही विमासी चालियो, एकलमल्ल
 अटवीने संग तो; गिरिशिखरे जिहां घर अठे, देखि गयो तिहां मन रंग तो ॥ स० ॥ २५ ॥
 करुणास्वरे एक कामिनी, करत जपे मुखे सनतकुमार तो; तिणे ते पूढी एम केहे, मनने मेल
 तेइज जरतार तो ॥ स० ॥ २६ ॥ सांजली पुर साकेतनो, सुरजिचंद राजा घर नारि तो; चंद्र
 जसा मुज मायडी, दूत एक आव्यो सुविचार तो ॥ स० ॥ २७ ॥ रूप देखाड्यो कुमरनो, तिणि
 मुजने तस ऊपर नेह तो; बीजे ठामे मागणों, तात कियो सुणी मादरो तेह तो ॥ स० ॥ २८ ॥
 गोखें चनी हुं तिणसमे, विद्याधर अपहरी तिवार तो; इण आनक मूकी गयो, इम कहेतां वलि
 हुइ ते वार तो ॥ स० ॥ २९ ॥ असनवेग खेरींदनो, सुतवज्रवेग उपामे नारि तो; ततखिण कुव-

सनतकु
मारजी
नारासो
१२१६।

रे ते हण्यो, धरणी पण्यो सुष्टिप्रहार तो ॥ स० ॥ ३० ॥ सनतकुमारे ते वरी, अस्त्रीरत्न
सुनंदा नाम तो; रूपगुणे अति आगली, चक्रीश्वर सुखनो अतिघाम तो ॥ स० ॥ ३१ ॥ तस जगनी
संध्या वली, आवी बंधव मुओ देखी तो; कोपे चढी वली उपसमे, निमित्तवचन संजारे विशेष
तो ॥ स० ॥ ३२ ॥ जे तुज बांधवने हणो, ते ताहरो होसी जरतार तो; इशो कहीने कुमरशुं, पाणी-
ग्रहण करे तिणि वार तो ॥ सु० ॥ ३३ ॥ तिण अवसर दोथ आविया, विद्याधर बोले विख्यात
तो; तुम ऊपर आवे चमी, जे तुम पुरुष हण्यो तस तात तो ॥ स० ॥ ३४ ॥ जवनवेग नरपति
अली, चंनवेग वली मेली साथ तो; आया तुम सेवाजणी, करो कृपा अम ऊपर नाथ तो ॥ स० ॥
॥ ३५ ॥ तिण अवसर संध्यावली, विद्या खचर संबंधी जेह तो; कुवरने आपे सही, असनवेगशुं
झूझे तेह तो ॥ स० ॥ ३६ ॥ वढतां वार घणी थड, असनवेगनो कीधो घात तो; राज लियो
सवि तेहनो, पाले सनतकुमार विख्यात तो ॥ स० ॥ ३७ ॥ विद्याधर सवि ओलगे, सुख विलसे
सुर जेम उदार तो; चंडवेग इम बीनवे, सोकन्या परणो सुजसार तो ॥ स० ॥ ३८ ॥ एक दिन

० रा०

१२१६।

मुजने दाखव्यो, पाणिग्रहण तणो अहीनाण तो; आठ रमणि जे परणशे, ज्वनवेग राजानी जाण
तो ॥ स० ॥ ३९ ॥ पूरज्वना वैरणी, जेके अस्ताक मनाव्यो हारि तो; ते कारण वली पूढियो
वैर किसीपरे हुओ तिवार तो ॥ स० ॥ ४० ॥ रुषि बोले तिहां ज्ञानशुं, सांजल एहनी पूरव
वात तो; कंचणपुर राजाजलो, विक्रम जश जुवने विख्यात तो ॥ स० ॥ ४१ ॥ सारथवाह तिहां
वसे, नागदत्त धरे अपढर नारि तो; विस्नुसिरी नामे सही, नृपनी दृष्टि पडी इक वार तो ॥ स०
॥ ४२ ॥ अंतेजर मांहे धरी, रक्त हुओ राजा तिण साथ तो; बीजी नारि न सांजरे, न्याय तणो
तेन गणे काय तो ॥ स० ॥ ४३ ॥ तिण डुखे ते गहेलो थयो, नागदत्त तेहनो जरतार तो; तेह
वचन मुखे ऊचरे, जमे नगरे तेहिज संजार तो ॥ स० ॥ ४४ ॥ जूपति लज्जा अवगणी, अवगण्यो
अंतेजर सार तो; विस्नुसिरि इक मन वसी, राजतणी ठंभी कणवार तो ॥ स० ॥ ४५ ॥ राणी
सवि एकठी मिली, पंचसयां मिलि कीधो मंत तो; कामण जोगे ते हणी, विश्वसिरिनो एह वृत्तांत
तो ॥ स० ॥ ४६ ॥ शोगकलित राजा हुवो, विकलपणे इम बोले बोल तो; एहनो साथ न म्हेलशुं,

सनतकु
मारजी
नोरासो
१११७।

मोद न ठंमे तेइ निटोल तो ॥ स. ॥ ४७ ॥ पासे नित बैठो रहे, मंत्रीसर कीधो परपंच तो;
प्रद्युन पणो अटवी धरे, मृतक तणो ए जाणो संच तो ॥ स. ॥ ४८ ॥ तस अणदीठे परिहरे, जूपति
असनादिक सवि जोग तो; जइने देखामे जेतले, मृतक तणो थयो जूनों जोग तो ॥ स. ॥ ४९ ॥ तव
नृप संवेगे चमयो, दीक्षा ले मोटे मंमाण तो; घरण करण पाली करी, त्रीजे कलपे लह्यो शुभ
ठाण तो ॥ स. ॥ ५० ॥ चविय रत्नपुरे ऊपनो, शैठ कुले जिनधर्मी नाम तो; समणोपासक
जाणीये, जेइवो नाम तिणो परिणाम तो ॥ स. ॥ ५१ ॥ सारथवाह मरण लहे, विकलपणो रमणिने
राग तो; बंजण कुले ते ऊपनो, अनुक्रमे हुन त्रिदंसी माग तो ॥ स. ॥ ५२ ॥ तप डुइ मासी
आचरे, रतनपुरी आव्यो इक वारतो; राय धरे पारण जणी, तेम्यो तापस अविचार तो ॥ स. ॥
॥ ५३ ॥ जिनधर्मीने तिणो समे, पेखत सबल जराणो रीस तो; पूरव वैर तणा उदे, रायप्रते
बोले सुजगीश तो ॥ स. ॥ ५४ ॥ एहनी पुंठे पारणो, मुजने ठे करवानो जाव तो; राय वचन
अंगी करे, तिणो तेइवो मांड्यो प्रस्ताव तो ॥ स. ॥ ५५ ॥ आवकनी पुंठे धरे, त्रांबानो जाजन

स० रा०

१११७।

जरी खीर तो; दुष्टपणे जीमे तिहां, प्रगथ पलद्यो ने रुधिर शरीर तो ॥ स. ॥ ५६ ॥ वेदन शुं
निज घर गयो, श्रावक मन आणे वैराग तो; दीख ग्रही कानसगें रह्यो, पनर पनर दिन दीसने
जाग तो ॥ स. ॥ ५७ ॥ मांस जखे ते पंखीआ, इम दुइ मास तणें अवसाण तो; आराधी सुरपति
हुवो, पहिले कळप अइ तस आण तो ॥ स. ॥ ५८ ॥ तापस ते वाहन थयो, इंद तणो एरावण
जाण तो; कठीन दिये तप आचर्यो, तेहनो फल एहवो निरवाण तो ॥ स. ॥ ५९ ॥ तिहांथी
तिरि नरना जवे, जमत थयो अस्ताषि विमान तो; इंद चवीने तुमे थया, सहदेवी नररयणनिधान
तो ॥ स. ॥ ६० ॥ रुषिनो कहण निवेदियो, चंरुवेगे नरवर तिणि ठाण तो; सनतकुमारे ते सुण्यो
सो कन्या परणी तस जाण तो ॥ स. ॥ ६१ ॥ एवंकारें एकसो, दश अधिकी रमणिनो जोग तो;
जमर रमे जिम मालती, विविध परें तिम विलसे जोग तो ॥ स. ॥ ६२ ॥ अन्य दिने इच्छा उपनी,
मानससर जोवाने काज तो; इण धानक आवी रह्या, मिलन हुवो एतुम्हशुं आज तो ॥ स. ॥ ६३ ॥
अवसर जोइ वीनवे, मित्र कुंवरने बे कर जोमी तो; चाल तुं दधिणापुर जणी, जननी पिताना

सनतकु
मारजी
नोरासो
१११८

पहोचे कोरु तो ॥ स. ॥ ६४ ॥ इमनिसुणीने चालियो, चतुरंग दल मेली समवाय तो; वहिलो
इथिणापुर गयो, जननी पिताने लागे पाय तो ॥ स. ॥ ६५ ॥ जूपति सुतने सोंपियो, राज शीयल
कीधो अजिषेक तो; आपणपे संयम लियो, कर्मखपी शिवपहुतो ठेक तो ॥ स. ॥ ६६ ॥ पाले
राज जली परे, अनुक्रमे ते साधे खटखंड तो; चन्द्र रयण नवनिधि सही, पामे जश जगमांदि
अखंड तो ॥ स. ॥ ६७ ॥ पूरव जव मुज सारीखो, इम जाणी शक्रे तिण काल तो; जेट विविध
परे मोकली, चक्रीश्वरने अतिह विशाल तो ॥ स. ॥ ६८ ॥ एक अवसरि इसाणो, आव्यो संगम
देव सुजाण तो; शक्र सजाए शोजतो, तेज तपे जिम बारह जाण तो ॥ स. ॥ ६९ ॥ बहुसुर
पूढे इंडने, ए सरीखो रूपे वली काय तो; इंड कहे इथिणाजरे, सनतकुमार अधिक परे जोय तो
॥ स. ॥ ७० ॥ बंजण अइ सुर आविया, पेखे चक्रीश्वरनुं रूप तो; तिणि अवसरें मार्जन करे, इंड
कह्यो ते तिशो सरूपतो ॥ स. ॥ ७१ ॥ जूप जणे किम आविया, मननी वात कही तिणे सार
तो; राय कहे अजिमानशुं, जो जो करी आवुं शिणगार तो ॥ स. ॥ ७२ ॥ नरपति तेदज परे

स०रा०

१११८

करी, सज्जामांहे बोलाव्या तेह तो; देखी मस्तक धूणीज, राय कहे ज्ञजों संदेह तो ॥ स. ॥ ७३ ॥
प्रथम थकी हीणो पड्यो, तुमचो रूप निहाली जाय तो; ते परि देखी ऊपन्यो, वर वैराग घरे मन
जाय तो ॥ स. ॥ ७४ ॥ चारित्र लीधो जावशुं, सुतने सोंपी सकलो राज तो; शम दम संयम
आदरे, निर्मलपणे करे निज काज तो ॥ स. ॥ ७५ ॥ ऋद्धि सकल केने फरे, शम करतां वोढ्या
खट मास तो; सुनिवर बहुलो तप करे, सात लब्धि ऊपनी तास तो ॥ स. ॥ ७६ ॥ अरस विरस
आहारथी, शरीरे थया तस सोल रोग तो; इंद्र प्रशंसा सांजली, आव्या देव परीषण जोग तो
॥ स. ॥ ७७ ॥ वैद्यपणे थड बोळिया, औषध करी टालुं तुम व्याध तो; साध कहे टालों किशी,
इव्यत के जावत आबोध तो ? ॥ स. ॥ ७८ ॥ इव्यत टालुं ते कहे, जावतनी नवि जाणुं सार
तो; रुषि निज थूके आंगली, करे जली जिम सोवन सार तो ॥ स. ॥ ७९ ॥ ए आबाधा टालवा,
मुजने पण ठे शक्ति विशेष तो; कर्मतणो जय टालिये, तो होय सफलो जन्म अशेष तो ॥ स. ॥
८० ॥ दृढता दीठी तेहनी, हरखी देव गया निज गाम तो; चारित्र पाले आकरो, सनतकुमार

वीरप्रभु
नाअग्या
रगणधर
नीस्तुति
१११९।

जले परिणाम तो ॥ स. ॥ ८१ ॥ कुंवर पणे मंमलि पणे, सहस्र पंचास वरीस तो; लाख वरष
चक्रीपणे, तिम चारित्र पाढ्युं सुजगीश तो ॥ स. ॥ ८२ ॥ अणसण संमेते करी, मासदिवस पाले
निरतिचार तो; कर्मखपी सिद्धे गयो, नामे दुर्गति दूर पलाय तो ॥ स. ॥ ८३ ॥ सोलहसें सितोतरे,
श्रावण सुदि तेरसे अवधार तो; उत्तराध्ययन संक्षेपशी, वृत्ति थकी कीधो उद्धार तो ॥ स. ॥ ८४ ॥
श्रीपार्श्वचंडसूरि पाय नमी, हरख धरी ए रचियो रास तो; मुनि उदय कहे जे जणे, तिह घर
मंगल लब्धि निवास तो ॥ स. ॥ ८५ ॥ इति श्रीमन्नापुरीयवृद्धतपागङ्गाधिराजयुगप्रधानश्रीपार्श्वचंड-
सूरीश्वरशिष्यमुनिश्रीउदयचण्डेणकृतःश्रीसनतकुमाररासःसंपूर्णः ॥

॥ श्रीवीरप्रभुना अग्यार गणधरनी स्तुतिः ॥

(उपजाति वृत्तं)—श्रीइंडूतिं पृथ्वीसुपुत्रं, साक्षीणलब्धादिगुणैः पवित्रम् ॥ जगज्जयद्गौतमगो-
त्ररत्नं, श्रीगौतमस्तौमि धृतप्रयत्नम् ॥ १ ॥ सुधामुखाकारिवचोविलासं, संपूरितानंतमनोजिलासम् ॥

वी०स्तु.

१११९।

विश्वैकविश्वाविलसद्भिन्नूतिं, श्रिये श्रये श्रीमुनिमभिन्नूतिम् ॥ २ ॥ श्रीवीरदत्तत्रिपदीनिधानं, सुरा-
 सुरैः संश्रितसन्निधानम् ॥ संस्तुत्य सत्यं प्रज्जवानुन्नूतिं, सेवे मुनिं संप्रति वायुन्नूतिम् ॥ ३ ॥ निजान-
 वयांजोषिविशुद्धचंद्रं, सत्यंविनिक्षिप्तसनिद्धतं ॥ व्यक्तीकृताव्यक्तसुयुक्तिसूत्रं, व्यक्तंश्रयेश्रीध-
 नमित्रपुत्रम् ॥ ४ ॥ श्रीजद्विलाकुक्षिदरीहरीशं, मीनध्वजध्वंसनसद्गिरीशम् ॥ व्याख्यातविख्यात-
 दयाख्यधर्मं, स्तुवे सुधर्माणमनंतधर्मम् ॥ ५ ॥ धनाधिपश्रीधनदेववंशे, मुक्तोपमां यः प्रवरीधरीति ॥
 श्रीमंरितः सद्गुणमंरितः स्व, निर्वाणसौख्यंच चरीकरीति ॥ ६ ॥ सामौर्यजाया विजयासुधन्या,
 यया सुतो यो जनितो जनन्या ॥ तं मौर्यपुत्रं त्रिपदिसुपात्रं, स्तवीमि चामीकरचारुगात्रम् ॥ ७ ॥
 श्रीदेवज्ञूदेवसदैवनंदनं, देवीजयंतीसुपुनः सुनंदनम् ॥ जूर्मींज्ञौगींज्ञगणैरकंपितं, श्रीवीरशिष्यं कथ-
 याम्यकंपितम् ॥ ८ ॥ (उपजातिवृत्तं.) सद्दर्शलावण्यवरेण्यदेहं, सौज्ञाग्य ज्ञाग्यासुदयैकगेहम् ॥
 श्रीपारिजातोत्तमपूरितेहं, सुदाचलत्रातरमाश्रयेहम् ॥ ९ ॥ दीनार्थिसाखीकृतनामधेयं, श्रीदत्तवंशा-
 द्भुतज्ञागधेयम् ॥ चातुर्यगांजीर्यगुणैरदार्यं, मेतार्यजीयाज्जनितांगकार्यम् ॥ १० ॥ शिष्टोपदि-

गौतम
स्वामी
नीस्तुति
॥१२०॥

ष्टाष्टमसर्वज्ञः, मानंदतासंनतज्ञव्यज्ञश्चकम् ॥ विदग्धतासंमुदितानिज्ञश्चकं, सदातिज्ञं जज्ञतातिज्ञ-
श्च ॥ ११ ॥ गेहे चस्त्रिपिचसूत्रकंठाः, श्रीद्वादसांगी रचना स्वकंठाः ॥ चतुर्दशापूर्वसुपूर्वपूर्णा,
जीयासुरेकादशतेसुवर्णाः ॥ १२ ॥ वपुः पवित्रीकरलौकतानाः, श्रीजैनगीर्विश्वलतद्वितानाः ॥
श्रीगौतमादिप्रवरप्रयत्नाः, गंगापगेवास्तुशिवप्रपन्नाः ॥ १३ ॥ वैमानिकव्यंतरकिन्नरेंद्राः, सुरासुरेंद्राः
किलपन्नगेंद्राः ॥ सुदृष्टिदेवाः कृतसार्वदेवाः, संतु श्रिये सत्वज्ञृतां सुदेवाः ॥ १४ ॥ इति स्तुतिः ॥

श्रीगौतमस्वामीनी स्तुतिः

(उपजातिवृत्तं.) श्रीइन्द्रजूतिं वसुजूतिपुत्रं, पृथ्वीज्ञवं गौतमगोत्ररत्नम् ॥ स्तुवंति देवाः सुरमानवें-
द्राः, स गौतमो यञ्जतु वाञ्छितं मे ॥ १ ॥ श्रीवीरनाथेन पुरा प्रणीतं, मंत्रं मदानंद सुखाय यस्य ॥ ध्यायं-
त्यमी सुरिवराः समग्राः, स गौतमो यञ्जतु वाञ्छितं मे ॥ २ ॥ श्रीवर्द्धमानात् त्रिपदीमवाप्य, सुहूर्त्त-

गौ०स्तु०

॥१२०॥

मात्रेण कृतानि येन ॥ अंगानि पूर्वाणि चतुर्दशापि, स गौतमो० ॥ ३ ॥ अष्टापदाङ्गै गगने स्वशक्त्या,
ययौ जिनानां पदवन्दनाय ॥ निशम्य तीर्थातिशयं सुरेभ्यः स गौ० ॥ ४ ॥ त्रिपञ्चसंख्याशत-
तापसानां, तपः कृशानामपुनर्जवाय ॥ अक्षीणलब्ध्या परमान्नदाता, स गौ० ॥ ५ ॥ संदक्षिणं
जोजनमेव देयं, साधर्मिकं संघसपर्ययेति ॥ कैवल्यवस्त्रंप्रददौ मुनीनां, स गौ० ॥ ६ ॥ यस्या-
न्निधानं मुनयोपि सर्वे, गृह्णन्ति जिह्वाभ्रमणस्य काले ॥ मिष्टान्नपानांबरपूर्णकामाः स गौ०
॥ ७ ॥ शिवंगते जर्जरि वीरनाथे, युगप्रधानत्वमिहेवमत्वा ॥ पट्टान्निषेको विदधे सुरैर्दैः, स गौ०
॥ ८ ॥ श्रीगौतमस्याष्टकमादरेण, प्रबोधकाले मुनिपुंगवा ये ॥ पठन्ति ते सूरिपदं च देवा-नंदं
लज्जन्ते नितरां क्रमेण ॥ ९ ॥

श्रीफलवधिमंरण पार्श्वजिन स्तवनः

मोहन मूरति जिनतणी ए, दीगी नयणे आज; डुख दोहग दूरे टळ्या ए, सीध्यां वांछित
काज. ॥ फल. ॥ १ ॥ फलवधिपुरि श्रीपासजी ए, त्रेवीशमो जिनराय, आणंद अति घणो उपजे

ए, प्रहे प्रणमंतां पाय ॥ फल. ॥ १ ॥ नयरिवाणारसी राजियो ए, आससेन नाम नरिंद; वामाराणी
जनमियो ए, पोषवदि दशम जिणंद. ॥ फल. ॥ २ ॥ देवदेवी उत्सव करी ए, जरिया सवि जंमार;
घण कण कंचण तेह तणो ए, नवी दीसे तिहां पार. ॥ फल. ॥ ३ ॥ बाळपणे जिण जीपियो ए,
कमठतणो अजिमान, जुजंग जळतो उद्धर्यो ए, पसर्यो जग जसमान ॥ फल. ॥ ४ ॥ मेघतणी
परे वरसतां ए, देइ संवत्सरि दान; पोषवदि इग्यारसि वरी ए, संयमश्रीय प्रधान ॥ फल. ॥ ५ ॥
चैत्रवदि चोथें दिन ए, पाम्यो केवलनाण; जविक जीव प्रतिबूझवेए, ऊग्यो अजिनव ज्ञाण ॥ फल.
॥ ६ ॥ चौत्रोश अतिशयशुं सदा ए, सोहे श्री जिन पास; श्रावण आठमि उजली ए, पाम्यो
शिवपुरि वास ॥ फल. ॥ ७ ॥ आशापूरण सुरतरु ए, चिंतामणि सम देव; नर सुर शिवसंपद
लहे ए, जे करे तुमची सेव ॥ फल. ॥ ८ ॥ सुनि रामचंद्र रंगे जणे ए, वाचक श्रीशिवचंद्र शिष;
अहनिशि सेवा तुमतणी ए, देजो श्री जगदीश ॥ फल. ॥ ९ ॥ इति ॥

श्रीसुमतिनाथ जिन स्तवन.

सुंदर ज्ञाव आणीने नमशुं, अरीदंतपयअरविंद; विनय करी वलि वलि
वीनवशुं, स्वामी सुमति जिणंद. ॥ १ ॥ स्वामी शुभमति दीजे हो, अम अवर न को
आधार; नाथजी करुणाकीजे हो, तुम गिरुआ गुणजंमार. ॥ स्वामी० ॥ २ ॥ श्रीजिन
गर्जे अकां जनुनीए, उपनी सुमति अपार; सुमतिनाम दीधो तिणकारण, सिद्धिअ उरहार
॥ स्वा० ॥ ३ ॥ ए शिक्षा आपी तुमे अमने, ठंमो चारेकषाय; इंद्रिय पंच दमी वश वरतो, दुःख सह
जिम जाय ॥ स्वा० ॥ ४ ॥ ममता मोह सवि ठंमीजे, लीजे मुनिनो वेष; राग रोष बे वैरी
ढालीजे, ए जिननो उद्देश ॥ स्वा० ॥ ५ ॥ तुम सिद्धांत सुण्यो सहगुरु मुखे, जाण्यो विमल
विचार; धन यौवननो गर्व न कीजे, एह अधिर संसार. ॥ स्वा० ॥ ६ ॥ (ढाल बीजी.) स्वामी
यौवन धन में जाण्यो कारिमो काचो, केतेक दिवस मांढे जाएवो साचो. मोराराजाको वचन मोरे
हियमे लागो, आरंज परिग्रह ठंमी जागोरे जागो ॥ मोरा० ॥ ७ ॥ जीव मेरीरे मेरी काहेको

सिमंधर
जिनवर
स्तवन
॥२२॥

ममता कीजे, साथे तो न कांड आवे आउखो ढीजे. ॥ ८ ॥ जीव स्वारथें सहुवे सगो सनेह दाखे,
परजवे जातां प्राणीने न कोइ राखे ॥ मोरा० ॥ ९ ॥ जीव चेतीने जाणे कां नही जीवित जातो,
मोहमय मदिरा पीने मत हुए मातो ॥ मोरा० ॥ १० ॥ स्वामी तपतो न शकुं करी कोमल काया,
न जाणुं किमे तूटझे मोहनी माया ॥ मोरा० ॥ ११ ॥ जीव आतमशक्ति संजम विलंबारे, शील
मय संजाह सजी अपणतारे ॥ मोरा० ॥ १२ ॥ स्वामी तुमेज माता तुमेज ज्ञाया, आणाशुं संजम
देजो श्रीजिनराया ॥ मोरा० ॥ १३ ॥ जागो आरंज परिग्रह छंभी श्रीजिनमार्गे लागो, आगे
इणज्जावे अनंता जीवनो जवसागर जय ज्ञागो ॥ मोरा० ॥ १४ ॥ श्रीविजयदेवसूरीश्वर पज्जणे
नरजवसफल करीजे, डूणामा मंरुण सुमतिजिणोसर चरण सदा सेवीजे ॥ मोरा० ॥ १५ ॥ इति॥

श्रीसिमंधर जिनवर स्तवन.

श्रीसिमंधर गुणमणिआकर, नमिये निज शिरनामीरे; जवजयजंजन मनमग्नगंजन, जग

सि०स्त.

॥२२॥

जीवन शिवगामी रे. ॥ १ ॥ दयालराय त्रिभुवनतारक जास्यो रे, जव जव चरण शरण
 मोहितोरे असो मारो मन मान्यो रे. ॥ दया० ॥ २ ॥ क्षेत्र विदेह विजय पुखलावती, पुंमरीकनि
 पुरी रायारे; श्रेयांश घरे सत्यकी पटराणी, तास जयरे प्रभु आयारे ॥ दया० ॥ ३ ॥ वृषजलंठन
 मिशि सेवतो जिनपाय, तजि करि मनको मान रे; सहस अठार शीलंगरथधारक, केवलज्ञान
 जगे जानुरे ॥ दया० ॥ ४ ॥ विहरमानतीर्थंकर पेखे, सोवन वन शरीर रे; अंजतीरथे ठवणा
 आकारे, मंदरगिरि जिम धोररे. ॥ दया० ॥ ५ ॥ धनधन ते नरनारी जाणो, जे तुम सेवे
 पायरे; देशना सुणे निरंतर अहनिशि, आणी मनशुं जाय रे ॥ दया० ॥ ६ ॥ नि-
 शिदिन नाम जपुं तुमचो, आणी मन आणंदरे; श्री समरचंद्र पन्नणे इम साहिब, मधुकर
 जिम अरविंदरे ॥ दया० ॥ ७ ॥ इति ॥

वर्तमानचौबीशजिन चैत्यवंदनम्.

जय प्रथम तीर्थंकर ऋषभदेव, जय अजित सुरासुर विहिय सेव; जय संजव मिलियो नमं

वर्त्तमान
चौवीश
जिनचै-
त्यवन्दनम्
१२३।

देव, जय अग्निनन्दन जित अरिय बेव ॥ १ ॥ जय सुमति कमल सम सुराजसास, जय पदम
प्रज्ञ जनसुखनिवास; जय सत्तम जिणेश्वर श्री सुपास, जय चन्द्रप्रज्ञ शशि धवल ज्ञास. ॥ १ ॥
जय सुविधि दुरितदुखदावपाथ, जय शीतल शिवपुरिमाग साथ; जय त्रिज्जुवन जन श्रेयांश
नाथ, जय वासुपूज्य वंदो सहाथ ॥ ३ ॥ जय विमल विमलगुण कणाय कंति, जय सुरतरु
अधिको जिन अनंत; जय धर्म जिणह जव हरे ब्रांति, जय चिंतामणिश्री अधिक शांति ॥ ४ ॥
जय कुंथु केवलनाण ज्ञाण, जय अरजिणवर मद्दिमानिदाण; जय मल्लि सुगुणमणि तणिय खाणि
जय मुनिसुव्रत जसु मधुरि वाणि ॥ ५ ॥ जय नमि नमिये मन करी उल्लास, जय नेमि तज्यो
रमणिविलास; जय पुरिपादाणी जगह पास, जय वीर वचन करियो प्रकाश ॥ ६ ॥
(कलश.) इम जिन चत्तवीश नम्यो जगीश, शीशैं कर जोम्ही करोय; डलडगति टालो सेवक-
पालो, समर चंड इम उच्चरीय ॥ ७ ॥

व० वै०

१२३।

શ્રીસમેતાશિખરજીનુ સ્તવન.

(દેશી અલ્હેલાની.)

સમેતાશિખર જુહારિયેરેલાલ, આણી અધિક નત્સાદ જવિપ્રાણીરે; સંઘ જગતિ કરતાં ધકારેલાલ;
મનમાં ધરિ ઝઘાહ ॥ જ. ॥ સમેત ૦ ॥ ૧ ॥ તીરથ એ સુરતરુ સમોરેલાલ, વાંઝિતફલદાતાર । જ.
જાવેં જવિયણ જે નમેરેલાલ, તે પાવે જવપાર । જ. ॥ સમેત ૦ ॥ ૨ ॥ શુજ્જફલ ચિંતવતાં હુવેરેલાલ,
પંથે પાપ પલાય; । જ. । દરિસણ કરતાં તેહનુંરેલાલ; જરમતિમિર મિટ જાય । જ. ॥ સમેત ૦ ॥ ૩ ॥ પંથ
સુગમ સાહોમણોરેલાલ, જાત્રીજન સુખઠામ; । જ. । અતિ ઘણ ગામ નદી જિહારેલાલ, વન વામી
આરામ । જ. ॥ સ. ॥ ૪ ॥ ચાલે જિન ગુણગાવતારે લાલ; વાજે તાલ મૃદંગ । જ. । રાસ રચન જિન
સન્મુખેરે લાલ, પાવન કરી નિજ કાય । જ. ॥ સ. ॥ ૫ ॥ હરચિત્ત ચિત્ત ઝઘરંગશુંરે લાલ, જવિજન
કેલિ કરંત; । જ. । આવેં જાવેં જાવનારે લાલ, સુકૃત જનનાર જરંત. ॥ સ. ॥ ૬ ॥ સુમન અહ શિખરે
ચમેરે લાલ, જવિજન ચમતે જાય; । જ. । મૂરતી વીશ જિણંદનીરે લાલ, વિધિ ચરચે ચિત્તલાય । જ. ।

संमोदधि
स्वरजीनुं
स्तवन
१२४।

॥ स० ॥ ७ ॥ प्रथम अजित जिन पूजियेरे लाल, बीजा संजव जाण; । ज. । अजिनंदन जिन तीसरारे
लाल, चौथा सुमति वंलाण । ज. ॥ स० ॥ ८ ॥ पद्मपद्म जिनपंचमारे लाल, उद्धा जिन सुवास; । ज. ।
सप्तम चंद्रप्रभु आठमारे लाल, सुविधि सुविधि सुविजास ॥ ज. ॥ स० ॥ ९ ॥ नवमा शीतल सेवियेरे लाल,
दशम श्रेयांस जिणंद; । ज. । निमल जिणंद अग्यारमारे लाल, सुंदर शिवसुखकंद । ज. ॥ स० ॥ १० ॥
बंदो अनंतजिन बारमारे लाल, तेरमा धरम जिनेका; । ज. । चउदमा शांति प्रभु जणोरे लाल, शांति
करण सुविशेष । ज. ॥ स० ॥ ११ ॥ कुंभुजिणोसर पनरमारे लाल, सोलम अरजिन जाण; । ज. । महि
सत्तरमा व्याइयेरे लाल, जाणी गुणमणिग्याण । ज. ॥ स० ॥ १२ ॥ मुनिसुव्रत अठारमारे लाल,
नमि जगणीसमा सार; । ज. । पार्श्व जिणोसर बीशमारे लाल, सेवो सुखदातार । ज. ॥ स० ॥ १३ ॥
बीश तीर्थकर इणगिरिरे लाल, सिध्या कर्म खपाय; । ज. । जगमें हुंगर परवमारे लाल, सकल गिरां
गिरिसाय । ज. ॥ स० ॥ १४ ॥ लोचनरतिमुनिचंद्रशुरे लाल (१७१२) दोलीदिन शुभ जाण;
। ज. । यात्रा करीमुनि कर्मसीरे लाल, दुवो जन्म प्रमाण ॥ ज. ॥ स० ॥ १५ ॥ इति ॥

सं० स्त०

१२४।

श्रीवासुपूज्यजिनराज स्तवन.

सकल मनोरथ पूरवे ए, जगजीवन आधार; वासुपूज्य नित वंदिये ए, सेवकजनसाधार ॥ १ ॥ देव
लोक दशमा श्रीए, चंपापुरि अवतरीय; वसुपूज्य जूप वखाणिये ए, जयादेवी उर धरीय. २ फागण
वदि चउदशदिने ए, जन्म्या पूरे मास; दिशकुमरी ठप्पन्न मिलिए, सूइक्रम करे उब्झास. ॥ ३ ॥
चउसठ सुरपति आविया ए, मेरु शिखर लेइ जाय; सुरवर गुण गावे घणा ए, उल्लट अंग न माय
॥ ४ ॥ न्हवण करीने आणीआ ए, मूक्या जननी पास; नरपति तव उत्सव करे, पुगीय मननी
आश ॥ ५ ॥ महिष लंछन मिस उलगे ए; सित्तर धनुष देइमान; हिंगलो प्रवालां जाणीए ए,
शरीरतणो ए वान ॥ ६ ॥ समतारससागर जिशो ए, मंदर गिरिजिम धीर; सोमवदन सोहे सदा
ए, मनमथगंजण वीर. ॥ ७ ॥ वरष लाख अठार लगी ए, कुंवर पणे जगदीश; मायताय
सज्जन तणी ए, पूरे सर्व जगीश ॥ ८ ॥ राजतणी मति मन नहि ए, लोकांतिक सुर आवे, मधुर
वचन करि वीनवे ए, जीनवरने चित जावे. ॥ ९ ॥ दान देइ एक वरष लगी ए, त्रिण शत कोडी

अठयाश; जविय जीव उपकार करी, लाख अधिक बली अस्ती ॥१०॥ चौथ तप चारित्र लेइए, सह-
संबक वन मांहे; उशय पुरुष संयम वरीय, हीएमे अतिहि उठाहे ॥ ११ ॥ परमान्न पारणुं प्रथम,
सुनंदराय घरि कीध; जाव धरी ते एम कहे ए, मानवनो फल लीध. ॥ १२ ॥ मास एक उनुमथ
पणे ए, शुक्ल ध्यान प्रभु ध्यात्रे; तपबलें कर्म खपी करिय, केवलज्ञान ते पावे ॥ १३ ॥ सुरनर
बहु महिमा करे ए, चौत्रीश अतिशय ठाजे; वाणि अमृत वरसताए, गुणपात्रीश बिराजे ॥१४॥ ठाशठ
गणधर आपिया ए, महिमा गुणह निधान; सहस बहुत्तर मुनिवरुए, किया अतिहि प्रधान ॥१५॥ लाख
एक साहुणी मिलि ए, तप संयमनी खाण; सुमति गुपतिनीखप करे ए, पाले जिननी आण. ॥१६॥
श्रावक व्रत पाले खरा ए, पन्नर सहस डइ लाख; श्राविय सहस उत्रीय अधिक, चार लाख जिन जाख.
॥१७॥ इण परिवारे परिवर्या ए, पडुवी करे विहार; चोपन लाख वरष लग्गी, पूरो संयम धार. ॥१८॥
साधु उशय साथ लइ ए, चंपानयरी आवें; मास दिवस उपवास करी, पठे शिवगति पावे. ॥१९॥
नाम ठवे डव्य जाव जण्या, श्री अनुयोगडुवार; अरिहंत जावे वंक्षिये ए, लहिये जवनो पार. ॥ २० ॥

(कलश.) इम विक्रमनयरेँ महिमा सुंदर बारमो, जिनवर मुज मिढयो ए, जवसंकट चूरे
वांछित पूरे, सुरतरु मुज आंगणे फड्यो ए; (श्री.) समरचंड सूरिंद्र शिष्य, श्रीशिवचंड मुनिइम
कहे ए, शिवसुख आपे सुगति आपे देजेँ शिवरमणि लहे ए. ॥ ११ ॥ इति ॥

श्रीपार्श्वनाथजिनवर स्तवन.

जयनिरुपमगुणि निकलंरु देव, जय अमरनारासुर विहित सेव; जय ज्ञावठजंजण स्वामी
देव, जय डुरितपणासण लय देव. ॥ १ ॥ जय केवलज्जुणी नाणजाण, जय सोम गुणिहिं चंद्रइ
समाण; जय त्रिजुवन वर्ते जास आण, जय कमठ हठीनो मोरुयोमाण. ॥ २ ॥ जय मोदवल्ली
कापणकुठार, जय कर्म हणीने लह्यो पार; जय नीलकमल सम काय जास, जय ज्ञवियण जण
मण पूरि आश. ॥ ३ ॥

(ढाल बीजी) उत्तम मनोरथ सहुए मुज फड्या, जो जेढयो श्रीपास; मनोहर मूरंति नयणे

पार्श्वना-
थजिपर
स्तवन
॥२६॥

निरखतां, हियडे थाय उल्लास. ॥४॥ में प्रज्जु पेख्योरे पास सोहामणो, सेवकजनसाधार; दंसण देखीरे
वलि वलि वीनवुं, श्री आससेणमढ्हार. ॥ में० ॥ ५ ॥ जिण दिन वेलारे सफली ते घडी, वंडुं श्री
जिनराज; परषद पूरीरे ये जिन देशना, सारे जवियण काज ॥ में० ॥ ६ ॥ परषद बारे रे कहिशुं
विगतशुरे, ते श्री गुरुमुखें धारी; वैमानिकदेव आवें उत्तरे, बेसे इशान मजार ॥ में० ॥ ७ ॥ बीजी
परषद रायराणा जके, धर्म सुणे मन जावि; त्रीजी परषद नारी मनुष्यनी, सुणे उज्जी तिहां आवि
॥ में० ॥ ८ ॥ पूर्व दिशिथीरे आवी हुतव, बेसे बहुला साध; जिनने प्रणमेरे दर्ष हिये घणो, टाली
मन आबाध ॥ में० ॥ ९ ॥ बीजी परषद साहुणी गुणजरी, वैमानिकनी रंज; त्रीजी परषद
जावे जावना, मनमांहे न धरे दंज ॥ में० ॥ १० ॥ दक्षिण दिशिथीरे आवी नैऋते, जगगुरु
प्रणमें जोइ; ज्योतिकचक्रनीरे देवी इहां, पहिली परषद होइ ॥ में० ॥ ११ ॥ जवनपतिनीरे देवी
परषद, बीजी बेसे रंगि; त्रीजी परषद आवे व्यंतरी, वचन सुणे मनरंगि. ॥ में० ॥ १२ पश्चिम
दिशिथीरे आवी वायवें, पहिली परषद हेव; चंदा सूरानिज परिवारशुं, सेव करे नितमेव ॥ में० ॥

पा०स्त.

॥२६॥

॥ १३ ॥ बीजी परषद जवनपति सहु, अहनिशि सारे सैव; जिनगुण गावे उल्लट अति घणे,
 त्रीजी व्यंतर देव. ॥ में० ॥ १४ ॥ (ठाल त्रीजी.) परषद प्रति जिनजी कहें, तुमे सुणजोरे
 जवियण लोय; मणुअ जन्म ठे दोहिलो, एतो लाधोरे हवे आलें म खोय. ॥ १५ ॥ धनवाणी जि
 नवरतणी, जिणे सुणतां हुए परमाणंद; पाप टले पोतातणां, जव जोनुं वामानोनंद. ॥ धन० ॥
 ॥ १६ ॥ हिंसा मृषा निवारीए, नविलीजे अवत्तादान; ब्रह्मव्रत रुकुं पालिये, टालिये अंगथी अंनिमान
 ॥ धन० ॥ १७ ॥ केवल पामी सिद्धि गया, तार्या तिहां सघला लोक; षट कायाना पीहरु, न
 उपाव्यो केइने मन शोक ॥ धन० ॥ १८ ॥ (कलश.) जगि त्रीमन्नंजण कर्म गंजण जिण
 त्रेवीशम वंदिये, तसु नाम जपिये कर्म खपिये नेहवह्नि निकंदिये; नयणोर नयरे वठराज शाह
 घरि देइरासरि जिन संघव्यो, सूरिंद श्री पार्श्वचंद्र शिष्य मुनि दापराजें वीनव्यो. ॥ १९ ॥
 ॥ इति श्रीमन्नागपुरीयवृद्धतपागढाधिराजश्रीपार्श्वचन्द्रसूरीश्वरशिष्यमुनिराजदापराजेन कृतं स्तवनं. ॥

आत्मशीक्षानी सज्जाय.

आ०१०

श्री यति मारग आदर्यो, परिहरि घर जंजाल प्राणीजी; राग ने दोष न ठंडिया, किम वंचीजे
काल ॥ प्राणी० ॥ १ ॥ चतुरपणे चित्त चिंतजे, जवजलनिधि डुत्तार प्राणीजी; पसर्यो पढट
परा लगे, किम पामिश तसे पार ॥ प्राणी० चतु० ॥ १ ॥ पहिलो जाणी सोहेलडो, अब कांइ दोहिलो
मांग; प्रा० जपल तुरंगम ठे चमयो, थिर करि कर अहि वाग. ॥ प्रा० च० ॥ ३ ॥ नयणे निरखि
श्रवण सुण्यां, खिण खिण आणिश रोष; प्रा० विरस कहीश रसनारसे, कर्मतणो ए दोष ॥ प्रा० च०
॥ ४ ॥ शुरपणो तुज त्यां लगी, नहु देखे करवाल; प्रा० देखी देखि महारणी, जाजशि जिम शिशु-
पाल ॥ प्रा० च० ॥ ५ ॥ जाव घणे थयो संयमी, कायरपणो करीश; प्रा० परिसह सहेवा अवसरे,
बेजव कांइ गमीश. ॥ प्रा० च० ॥ ६ ॥ विण जोखम लखमी नही, सुखे न उघमे बार; प्रा० स्वर्ग
तणो इम संविकहे, ए संसार असार ॥ प्रा० च० ॥ ७ ॥ नयण अंजण काने कुंमल नाशा मुक्ताधार; प्रा०
कायर धीर पुटंतरो, परतख देखी विचार ॥ प्रा० च० ॥ ८ ॥ अण पाम्युं कांइ नथी, डुख सुख वार अनंत

११२७

प्रा० तोही तुं थाके नहीं, चउंगति मांहि जमंत ॥ प्रा० च० ॥ ए ॥ जब काई तुज ऊपजे, खिण
 मन अनुजवरीस; प्रा० अमरस वीसारी करी, समर समर जगदीश ॥ प्रा० च० ॥ १० ॥ बलि
 बलि नरजव दोहिलो, लाधो आलोम हार; प्रा० राग दोष बे परिहरि, आवागमण निवार
 ॥ प्रा० च० ॥ ११ ॥ गुरु मुखें प्रवचन तें सुण्या, जण्या गुण्या बहु वार; प्रा० तिहां कषाय सवि
 टालवा; पदे पदे एहिज सार ॥ प्रा० च० ॥ १२ ॥ इम जाणी व्रत पस्विज्या, दशविध यतिनो
 धर्म; प्रा० प्रथम तिहां करवी कृमा, एहिज मूल मरम्म ॥ प्रा० च० ॥ १३ ॥ बोलि वचन
 पलटिये, एगिरि गुरुत दोष; प्रा० इम गिणि दोष निवारिये, आणी मन संतोष ॥ प्रा० च० ॥ १४ ॥
 अग्नि पवन जिम साधिया, क्रोध मान तिम होय; प्रा० दहतां उगरो किशुं ? इशो विमासि जोय
 ॥ प्रा० च० ॥ १५ ॥ क्रोधें परदुख ऊपजे, क्रोधें मृषा बोलाय; प्रा० अदत्त असत्त संजावणो, सहुए
 व्रत डुखाय ॥ प्रा० च० ॥ १६ ॥ पञ्चख्खाण करी परिहर्या, परिग्रह ने आरंज; प्रा० हुं जाणुं ते
 वंशिया, माया लोच उवंच ॥ प्रा० च० ॥ १७ ॥ बकुश कुशील जे जिण कहा, सकशाई श्रुत

रिषभद-
त्त ने दे-
वानंदा-
जीनी
सज्झाय
१२८।

मांह; प्रा० ते उदमस्थ न जाणीए, जाण्या श्री जगनाह ॥ प्रा० च० ॥ १७ ॥ जमतां त्रिजुवन
जोवतां, आजक किहां न लाध; प्रा० कीमा रमणिवर पामिया, शरणाइ श्री साध ॥ प्रा० च० ॥ १८ ॥
मुक्तिरमणि एहनी सखी, इहशुं थिर घरवास; प्रा० करतां तेहने मेलिशे, थाशे मन उल्लास ॥ प्रा०
॥ च० ॥ १९ ॥ श्रीपार्श्वचंद्र सुरी शीखवे, आपे आप संजाल; प्रा० सुगुरु साखें जे ज्ञाखियो, तेह
वचन प्रति पाल ॥ प्रा० च० ॥ २० ॥ इति श्रीयुगप्रधानाचार्यश्रीपार्श्वचंद्रसूरीणाकृतः स्वाध्यायः

श्रीरिषभदत्त ने देवानंदाजीनी सज्झाय.

(देशी शांकरिया मुनीनी.)

वीरजिणेसर आवियाजी, मादणकुंम निवेश; चेई बहुसाले रखाजी, देता धर्म उपदेश.
जगजीवन विरजी तुम सम अवर न कोय, मातपिता जिणे पाठव्याजी, आप पहेलां सुरलोय.
॥ जगजीवन, ॥ १ ॥ रिषभदत्त सुणी ए कथाजी, उल्लट अंग न माय, देवानंदाप्रति ज्ञणेजी, जिन

रि० स०

१२८।

વંદન પાતિક જાય. ॥ જ૦ ॥ ૨ ॥ નાણે જ્ઞાણસમ દીપતાજી, હરે અનાણ અંધાર; સો જિન વીર
પધારિયાજી, સાથે શ્રમણ પરિવાર ॥ જ૦ ॥ ૩ ॥ મહાલાજી નામે સુણયાજી, અગ્નિગમ અધિક
વિશેષ; કિંબહુ વંદણ પૂજયેજી, સાંજલવો ઉપદેશ. ॥ જ૦ ॥ ૪ ॥ ચાલિ પ્રિય તસુ વંદવાજી, શ્દ
પરજીવ સુખકાર; તદત્ત કરી હરણે કહેજી, બેકર જોડી નાર ॥ જ૦ ॥ ૫ ॥ કૌટુંબિક નર તેમ
યાજી, દેશ તેહને આદેશ; ધર્મ યાંન તુમ સજ કરોજી, ચાલે તે સવિશેષ ॥ જ૦ ॥ ૬ ॥ શમચુર
સોવન મેઘલાજી, નૃપ્યાસિંગ સુચંગ; નાથ રાશિ સવિરુપમેંજી, નીલકમલ કરિ રંગ ॥ જ૦ ॥ ૭ ॥
શ્દયા વૃષજી જોત્રી કરીજી, ઘંટારવ અગ્નિરામ; તદત્ત કરી તે તિમ કર્યુંજી, સેવક સાર્યો કામ ॥ જ૦
॥ ૮ ॥ ન્દાણ વિલેવણ તવ કરેજી, પહિરે બહુ શિણગાર; ધર્મ યાંન આવી ચડેજી, નારી ને જરતાર
॥ જ૦ ॥ ૯ ॥ નિજ પરિવારે પરિવર્યાજી, આવે જિનવર પાસ; પંચ અગ્નિગમ સાચવેજી, વંદે મન ઉછાસ
॥ જ૦ ॥ ૧૦ ॥ પંચ અંગે નમિ વીરનેજી, ડાંત્રી દેવાણંદ; વદન કમલ જિનવીરનોજી, નિરણે મન આણંદ
॥ જ૦ ॥ ૧૧ ॥ સ્ત્રીર અમીસમ ઘન ઝરેજી, વિકસે નયન વિશેષ; રોમરાય સવિ ઉદ્ધસેજી, કંચુક

मेघकुमा
रमुनिनी
सज्जाय
१२२९।

तणे विशेष. ॥ ज० ॥ १२ ॥ अनिमिष दृष्टिये जोवतांजी, दीठी गौतमस्वामि; वंदी पूढे वीरनेजी,
ए नारी कुण नामि ॥ ज० ॥ १३ ॥ सुण गोयम जिनवर कहेजी, ए सुज पूरव मात; रिषज्जदत्त
निश्चे पिताजी, ए सुण निरती वात ॥ ज० ॥ १४ ॥ पूरवपुत्र नेहें करीजी, आणे अति अनुराग;
अनिमिष दृष्टिये जोवतांजी, सुणि धर्म धरे वैराग ॥ ज० ॥ १५ ॥ समतारस चित्तपूरियोजी,
कीधो मस्तकें लोच; यथाविधि चारित्र लियोजी, करे कषाय संकोच ॥ ज० ॥ १६ ॥ अंग इग्यार
जणे गुणेजी, चारित्र पालें सोय; संलेखण रिषज्जदत्त करेजी, करम खपाव्यां होय ॥ ज० ॥ १७ ॥
इणि परे चारित्र पालियोजी, देवाणंदा माय; चंदणबाला गुरुणी कनेजी, पाले निरतिचार
॥ ज० ॥ १८ ॥ खपी कर्म केवल लहीजी, पाम्यां अविचल ठाण; तेहना गुण हिये धरेजी, ब्रह्म
करे प्रणाम. ॥ ज० ॥ १९ ॥ इति ॥

श्री मेघकुमारमुनिनी सज्जाय.

चारित्र लइ चित्त चित्तवेरे हां, मनमें मेघकुमार; दीका दोहिली, शिरतांड पगरी लगीरेहां,

मे०स०

१२२९।

कदि आवे करतार, दीक्षा दोहिली. पाली जावे केम, साधु संताप एम, नदी सुज उपर प्रेम,
कूरु कहु तो नेम. ॥ दी० ॥ १ ॥ रात हुइ खटमासनीरेहां, वेदन वधती आय; ॥ दी० ॥ डुखरां
दाधां माणसारेहां, जनमारो किम जाय ॥ दी० ॥ २ ॥ आवे जावे उपरेरेहां, जर यतियांरी
जीन; ॥ दी० ॥ ए सहु आप सवारथी रेहां, कुण जाणे परपीन ॥ दी० ॥ ३ ॥ आगेदेखी आवतां
रेहां. हस मिलता सहुकोय; ॥ दी० ॥ हिव साथी हुवा पढी रेहां, सार न पूढे कोय ॥ दी० ॥ ४ ॥
दीक्षालघु नीचे सुवेरेहां, काठण लागा कैद; ॥ दी० ॥ साचो काम सयां पढे रेहां, वैरी हुवा वैद ॥ दी० ॥
॥ ५ ॥ जो हुं पहिली जाणतो रेहां, तो न करतो ए काज; ॥ दी० ॥ हिव हुं पिण परवश परयोरे हां
मुष्टिजली वठराज. ॥ दी० ॥ ६ ॥ अथवा कथुं न गयो अजेरे हां, शरम न कीधी जाय; ॥ दी० ॥
आपणे हाथे आपणोरे हां, पग कहो केम कपाय ॥ दी० ॥ ७ ॥ ए उधो ए मुदपति रेहां, वीनवशुं
महावीर; ॥ दी० ॥ मे म्हारे थें थांहेरे रेहां, सस्यो वस्यो (सय्योवर्यो) इणसीर. ॥ दी० ॥ ८ ॥ इम चितवीने
आवियारे हां, प्रहसमें जिणवर पास; ॥ दी० ॥ वीर कहे किम साधुजीरे हां, दीसो आज उदास

रात्रिभो
जननि-
वारक
सज्जाय
॥१३०॥

॥ दी० ॥ ए ॥ दाधीरे जव तुं हुवोरे हां; पर उपकार प्रधान; ॥दी०॥ सार करी शशलातणीरे हां,
दीधो अजयादान ॥ दी० ॥ १० ॥ सात दिवस वेदन सहारे हां, बीजें जव बहु जांत; ॥ दी० ॥
तिण डुख आगे ए किशुं रेहां, न करे केम निरांत ॥ दी० ॥ ११ ॥ वचन सुषया महावीरना
रेहां, श्रवण अमृत समान; ॥दी०॥ ईहापोहें उपनो रेहां, जातीसमरण ज्ञान ॥ दी० ॥ १२ ॥
दीधो मिठा डुक्कं रेहां, अजिग्रह लीधो एह; ॥दी०॥ नयणपणे न करुं कदे रेहां, उषध हुं इण
देह. ॥ दी० ॥ १३ ॥ चतुरपणे चारित्र लियो रेहां, सूखे मन परिणाम; ॥दी०॥ मुनि श्रीसार नमे
सदारे हां; त्रिविध त्रिविध शिर नाम. ॥ दी० ॥ १४ ॥ इतिश्रीवादीन्ध्रीपार्श्वचंस्सूरीन्ध विनेयश्री
सारमुनिराजेनकृतः स्वाध्यायः ॥

रात्रिभोजन निवारक सज्जाय.

माडी, खिण लाखीणोरे जाय. (एदेशी)

अवनी तल वारु वसेजी, कुंमळ पुर अवतार; शेठ यशोधर जाणीएजी, तेहना बहु कुमार

रा० स०

॥१३०॥

रे मानव, रात्री ज्ञोजन वार. दोष अनंता उलख्योजी, ज्युं न पमो संसार रे ॥ मान० ॥ १ ॥
रंजाजननी रूयमीजी, पुत्र सलूणारे दोय; हंसकुमर ज्ञाइ वमोजी, केशव लहुडो होयरे. ॥ मा० ॥
॥ रा० ॥ ३ ॥ एकदिन रमतां जेठियोजी, साधु शिरोमणि शूर; धर्मघोष नामे मुनिजी, आया
आणंद पूररे. ॥ मा० ॥ रा० ॥ ४ ॥ साधु ज्ञणे रयणी तणाजी, ज्ञोजन ठामे जेह; तेहनी सुर सेवा करे
जी, मुक्ति नही संदेहरे ॥ मा० ॥ रा० ॥ ५ ॥ राते रांध्यो रात जिमेजी, ए उतकृष्टो दोष; दीहां रांध्यो
रात जिमेजी, पापतणो बहु पोषरे ॥ मा० ॥ रा० ॥ ६ ॥ रात्रें रांधी म्हेलियोजी, दिवस करे आहार;
ते नर पापें बांधियाजी, अति बहु जीवसंहार रे ॥ मा० ॥ रा० ॥ ७ ॥ दिवसें रांध्यो दिने जमेजी
धमी तजे दोय दोय; पुन्यवंत ते नर पूजियेजी, जेनर एहवा होयरे ॥ मा० ॥ रा० ॥ ८ ॥ साधु समी
पें सांजलीजी, रात्री ज्ञोजन दोष; वे बांधव व्रत आदरेजी, आणी मन संतोषरे ॥ मा० ॥ रा० ॥ ९ ॥
घरआवी माता कनेजी, चालु मागे दीस; व्यार घडी दिन पाठलेजी, पिता करे बहु रीसरे ॥ मा० ॥ रा० ॥
॥ १० ॥ विहती माता नवि दियेजी, मौन्य करीने जाय; लंघण करतां दीहडाजी, पांच इणीपरे

रात्रिभो
जनाने-
वारक
सज्जाय
१२३१

धायरे ॥ मा० रा० ॥ ११ ॥ छठे दिवस सहोदराजी, मिलिया एकण चित्त; रातें जीमो के बाहिर
रमोजी, अमघर एहवी रीतरे ॥ मा० रा० ॥ १२ ॥ हंस कुंवर तिहां खोजियोजी बालु कीधो
जेह; विषहर गरलत्यांनाखियोजी, मांदिजीमाणो तेहरे ॥ मा० रा० ॥ १३ ॥ केशव कुमर वनमें
गयोजी, तिहां लीधा विश्राम; यक्षदेवता आवियाजी, मति निहाले तामरे ॥ मा० रा० ॥ १४ ॥
ए कोइ मोटो अठेजी; व्रत न जंजे जेह; हुं जजाउं एहनेजी, माया मांडी तेहरे ॥ मा० रा० ॥
॥ १५ ॥ नव जोयण नगरी रचीजी, चिहु दिशि पोल पगार; मंरुप रचिया मोकलाजी, घर घर
तोरण बाररे ॥ मा० रा० ॥ १६ ॥ सूरज रचियो कारिमोजी, माणस रचिया बहु; केशवकुंवर
जगावियोजी, छठो जीमे सहुरे ॥ मा० रा० ॥ १७ ॥ केशव कुंवर मन चिंतवेजी, हंजी न अयुं
परजात; ए कोइ कौतिक अठेजी, अमे न जीसुं रातरे ॥ मा० रा० ॥ १८ ॥ तीन प्रदक्षिणा जंक्ष
दियेजी, लागे केशव पाय; मांग मांग तूठो तुम्हांजी, कांइ करु पशायरे ॥ मा० रा० ॥ १९ ॥
अमजाई व्रत जांजियोजी, बालु कीधो रात; हुं तुमने इम वीनबुंजी, जइ जीवाणो तातरे

रा० स०

१२३१

॥ मा०॥रा०॥२०॥ जंकदेवता आत्रियोजी, लेई मानवरूप; नमण करीने ठांटियोजी, दाकी उठथो
 जूप रे ॥ मा०रा ॥ २१ ॥ रात्री ज्ञाजन परिहरिजी, हुत उजेणी राज; ते पळे संयम आदरीजी,
 सार्या आतम काजरे ॥ मा०॥रा० ॥ २३ ॥ इतिश्रीराजचन्द्रसूरीन्दकृतः स्वाध्यायः ॥

श्रीनदिषेणमुनिनी सज्जाय.

(थारा महेलां उपर मेहझुके बीजरी ए राह.)

नदिषेण नयर मजार आव्यो तप पारणे, होलाल आव्यो० जमतां साधु सुजाण कोश्या
 घर बारणे, होलाल, कोश्या० विहरणरो धर्म लाज दियो तिहां थोजीने, हो लाल दियोति० इहांकण
 अर्थनो लाज हुए जो तो कने, होलाल हुए० ॥ १ ॥ वेश्यानो सुण बोल वढ्यो मुनि चिंतवे, हो
 लाल ॥ वढ्यो०॥ निर्धन जाणी सुज जिम तिम ए लवे, होलाल जिम० आणी मन अहंकार लियो
 तिणे ताणीने, होलाल लियो० नाखे तृण करी खंरु तिहां क्णिजाणीने, हो लाल तिहां० ॥ २ ॥

नदिषेण
मुनिनी
सज्जाय
११३२।

वरषे सोवन कोनि बार तिहां तप बले, होलाल बार० लालच लागी कोश्यानमे मुनि पाय तले, हो
लाल नमे० आवो मंदिर मांजी रहो घर म्हालीये, होलाल रहो० तुं पिउडो हुं नारि मिढ्यां दिन
गालिये, हो लाल मिढ्यां० ॥ ३ ॥ मीठा वयण मलक सुणि मन पीगढ्यो, होलाल सुणि० कर्म
लिख्यानो दोष न जाए किण कढ्यो, हो लाल न जाए० वदे इम शासन देव अढे फल जोगनो,
हो लाल अढे० जमर परे रस लियो तजो दिन योगनो हो लाल तजो० ॥ ४ ॥ वेश्या गेह निवास
रह्यो नंदिषेणजी, हो लाल रह्यो० न पडे नारी पासे अढे कुण तेहजी, होलाल अढे० मांगवी घर
घर ज्ञीख सहु मन राखवो, होलाल सहु० श्रावक श्राविका मिष्ट वयणनो ज्ञाखवो, हो लाल वयण०
॥ ५ ॥ इणि परे ज्ञावठ ज्ञीख तजी धर्म बुज्जे, हो लाल तजी० राखी आपण वेष दीक्षामग
सुज्जे होलाल दीक्षा० दशदश दिन प्रतिबोधी मूके श्रीजिनकने, होलाल मूके० वीत्यां वर्ष इम
बार न बुजे इम किमे होलाल न बुजे० ॥ ६ ॥ जाय न सासरे आप नरां दे शीखनी, होलाल
नरां० जाणी कइो मुजधर्म रहो कां तुम पनीहो लाल रहो ० वांकाजडशु वाद कार्यां नवि किम

न०स०

११३२।

पचे होलाल कर्यां जोजन थाय अवार शीतल अन्न किम रुचे हो लाल शीतल ॥ ७ ॥ आसंगाइ-
 त नारी कहे इम आकुली हो लाल कहे० दशमे ठामे तुम ऊगो तिहां कचटली हो लाल ऊगो०
 नर विण बुझ्यां एह हुं न ऊठुं हवे हो लाल न ऊठुं० महारो जाजे नेम कोश्याप्रति इम चवे हो लाल
 कोश्या ॥ ८ ॥ सांजली ऊठयो धीर आव्यो दिन दीखनो हो लाल आव्यो. हसतां बोढ्यो बोल
 थयो मुज शीखनो हो लाल थयो० रहो रहो बहाला पिउजी कहाँ में हास्यमें हो लाल कहाँ०
 मांखण टाली मान न होवे बाशमें हो लाल न होवे० ॥ ९ ॥ चोल विणघो खास किमे रंग
 ना चमे हो लाल किमे० बोले जाग्या मन तिको जमतां ना जमे हो लाल तिको० ततखिण तूटो
 नेह तिहांकिण कारिमो हो लाल तिहां० जिणरे त्रियाशुं नेह तिहां शनि बारमो हो लाल तिहां०
 ॥ १० ॥ वीर कने लदी दीख करे तप कष्टनो हो लाल करे० नरककुंमथी ऊठी कियो मन श्रेष्ठनो
 हो लाल कियो० संयम पालिय देव थया गुण गाइये हो लाल थया० मुनि दशरथ कहे एम शीले
 धर्यां सुख पाइये हो लाल धर्यां० ॥ ११ ॥

पाक्षिक प्रतिक्रमणनी स्वाध्याय.

परिक्रिय प्रतिक्रमणो कहीशुं श्रुत अनुसारे, इरिया पम्किमि पम्किलेहण सयल विचारे;
सामायिक लेइ वंदण देइ पचखाण, करि चैत्यवंदण वलि विधिशुं करे सुजाण ॥ १ ॥ आचारिज
आदे वांदिने वलि ठावे, पम्किमणुं कानसग अतिचार चित्त ध्यावे; पारी इक लोगस कही वंदण गुरु
पाय, देइ आलोइ सूत्र कही मनजाय ॥ १ ॥ पढी देइय खमासण पखिख पम्किमणो ठावी,
कानसगगे अतिचार पूरवली परे ज्ञावी; एक लोगस पज्ञणी वंदण देइ आलोवे, अतिचार सविस्तर
तप पम्बिजि शुद्ध होवे ॥ ३ ॥ पाखी पम्किमणासूत्र कहे वली बेसी, नकचइ इच्छा निज
सूत्रे चित्त निवेसी; बह पाठ कहीने वंदण देइ विधियुत्त, पढे गुरुने नमिये सवि परिवार संजुत्त ॥ ४ ॥
उज्जा अइ साहमी जीवराशि खामेवी, नकइ तसउत्तर पंचपाठ समरेवी; काउसग कहीने लोगस बार
संज्ञावे, पुवत्त विद्धिण वंदण देइ मन ज्ञावे ॥ ५ ॥ ए पाठ ज्ञानीने वंदण गुरुपय देवा, देवसिय
निमित्त वलि गुरुने खामेवा; ऊज्जा अइ गाथा त्रिणे एह कहीजे, आयरिय उवज्जाय आदिक

काउसग कीजे ॥ ६ ॥ चारित्त दंसण वंदण सूत्रि प्रसिद्ध, बेसी स्तुति स्तव कहे अति शुद्ध;
 आचारिज आवे वांदी दिवसि पठित्त; निमित्ते काउसग लोगस्त व्यारे जुत्त ॥ बेसणादिक व्यारे खमासण
 देइ सज्जाय, कर्म निर्जर अरथे काउसग करि मन ज्ञाय; इणिपरे चोमासी संवत्तरी करीजे, तप
 चउथ ठठ्ठम काउसग विगति धरीजे. ॥ ७ ॥ लोगस जिहां बारह तिहां चउमासैं वीश, नवकार
 एकशुं संवत्सरी चालीश; ए विधि आवश्यकनिर्युक्ति संजारे, पांच पन्तिकमणे त्रिणत्रणइ गमा
 अनुसारे ॥ ८ ॥ गढाचरणाए जुइ जुइ विधि जे दीसे, ठउमथ मनकटिपत जाणवी विश्वावीशे;
 सूरिंद श्री पार्श्वचंद तास श्री समरचंद शिष, पञ्चणे आवश्यक करवा विधि निशदीश. ॥ १० ॥

श्रीधर्मनाथजिन स्तवन.

श्रीधर्म जिणवर सांजढया, मेढतानयर मजार; चउगति केरा जय टढया, तुम दरिसण
 हो हरष अपार० दीठाहो दीठा सोहग सुंदरुए, आज धन दिन हो मुज सफल विहाण, साहिब हो
 साहिब मोरा सुरतरुए. ॥ १ ॥ कढयाणकंद जलघरु, आलस पंकजि नाग; प्रजु मोह तिमिर

निरा कर्यो, देखामी हो सूघो माग ॥ दीग ॥ १ ॥ सव्ववसिद्धि विमाणथी, तेत्रीश सागर आय;
पालीअ सुरसुख जोगवी, पढी लीधी हो तीर्थकर काय. ॥ दीग ॥ ३ ॥ जिन ज्ञरतक्षेत्रे रतन
पुरियें, ज्ञानुराय सुव्रतानारि; तसु उयरे आवी ऊपना, मात पालेदो व्रत सुविचारि ॥ दीग ॥ ४ ॥
सुव्रता धरमें दृढ थइ, ए पुत्र कारण जाणि; नृप धर्म कुंवर कह्यो तिहां, सुत होशे हो गुण
मणि खाणि ॥ दी० ॥ ५ ॥ पणयाल धनुष सोहामणो, सोवन्नवन्न शरीर; करमदल ज्ञंजे
मुदा, वज्रलंठन हो साहसधीर ॥ दी० ॥ ६ ॥ चारित्र पाली केवल लही, देशना दीधी सार;
निरवद्य साची सदहे, प्रभु आगल हो परषद बार ॥ दी० ॥ ७ ॥ धन साहु साहुणि सावया, श्रा-
विय जे व्रतधार; जिण ताहरी सेवा करी, ते पढुता हो ज्ञवजल पार. ॥ दी० ॥ ८ ॥ सम्यग
दृष्टि अविरती, सुणि ताहारा सुवचन; सदहे मन आणंद धरे, ते जाणुं हुं पुरुष रतन ॥ दी० ॥
धन दिवस महरत सा घडी, जिणे पेखिये तुम पाय; उल्लासे प्रभुगुण जे स्तवे, तिणे लाघो हो
सुगति नपाय. ॥ दी० ॥ १० ॥ इम मेदिनीपुरे सुज मिळ्यो, पनरमो धर्म जिणंद; समरचंडें

संघव्यो, जस सद्गुरुहो सूरि श्री पार्श्वचंद्र. ॥ दी० ॥ ११ ॥

श्रीपार्श्वनाथजिन स्तवन.

(राग मल्हार-सांभलजो मुनि संजमरागी उपसमश्रेणि चडियारे ए देशी.)

पासजिणोसर अति अलवेसर, ज़ुवणदिणोसररायारे; ज़वजयजंजण मनमथगंजण
जनमनरंजण पायारे ॥ १ ॥ जय जय जगजीवन जगनायक, दायक शिवसुख स्वामीरे;
कमठमतंगजि केसरी समवरु, चरण नमुं शिरनामीरे. ॥ जय० ॥ २ ॥ ज़वजलतारक कुगति
निवारक, कारक हित जगमांदिरे; चउसठि सुरपति बहुला, सेवा करे उगादिरे. ॥ जय० ॥ ३ ॥
क्रोध विना वैरि बहु जीत्या, अछावन सो जाणुरे; उत्तर आठ मूलने सबला, जूय जूय करिय वखाणुं
रे. ॥ जय० ॥ ४ ॥ नाण दंसण आवरण वेदनिया, मोहनीय नाम वलि गोयरे; आयु अने अंत-
राय मूलुत्तर, पयनि खिवी घन सोयरे. ॥ जय० ॥ ५ ॥ नाणी पंच दंसण नव जाणी, वेदनीय दुनि
प्रकाशीरे; मोह अठाविश नाम तिहुत्तर, सयइक अधिक विमासिरे. ॥ जय० ॥ ६ ॥ गोत्र ड जेदे

आयु करम चनु, अंतराय पण पंच रे; संयम तप बलें ए सवि मरदि, टाढ्यो त्रमण प्रपंचरे
॥ ज०॥७ ॥ धन धन जणणी वंमादेवी, जनम्या पुरुष रतन्नरे ॥ राजरिद्धि लीला सवि परिहरी, धर्म
करीो यतन्नरे. ॥ जय० ॥ ८ ॥ अश्वसेन राजाकुलमंनन, डुरितविहंरुण नाहरे; नीलकमलदल
धन जिम शामल, देह ते आजानुबाहुरे ॥ जय० ॥ ९ ॥ नवरयणी प्रभु उंचो राजति, फणिपति
सारे सेवरे; शामल पास प्रगट नुवि महिमा, सोइ हमारो देवरे. ॥ जय० ॥ १० ॥ (कलश)
मेरुतानयरे पास जिणवर कृपासागर मुज मिढ्यो, मनरंगि धवियो नयणे दीठो कर्म बैरी जय टढ्यो;
बहु दिवस केरो मन मनोरथ स्वामी जेटये ते फल्यो, समरचंदे मन आणंदे सुखाकर इम अटकल्यो. ॥११॥

श्रीमहावीरस्वामी स्तवन.

(छंद भुजंगी जेवी देशी.)

सदा शीश नामी नमुं वीरस्वामी, खपी कर्म तप संजमे सिद्धि पामी; अनते सुखे लीन सादि

अनंत, इशा सिद्ध ठे जिविकना दुह्म हरंत ॥ १ ॥ वसी त्रिशलउर सारधनवयमास, लदी जनम
सवि पूरवी चित्त आश; महाराय सिद्धथ सिद्धथ कीधो, तिणे तेहनो नाम वर्द्धमान दीधो. ॥ २ ॥
मही मोहए सत्त कर देहमान, घणुं सोहए स्वामी सोवन्नवान ॥ नही कोइ जगमांहि जिहना समान,
तिणे कारणे जाणीए निरूपमान. ॥ ३ ॥ अठे सूर शशि कमल हरिहय गयंद, मणि काम गो
कुंज सुरसाल इंद्र; इशा जग जलज्जाव जणिये अनेक, जिणंदे किशो तासु उपमा विवेक.
॥ ४ ॥ जिम वनचर नगरना गुण न जाणे, जिम्या लाडुआ घेवर शुं वखाणे; करी बूजवे सजनने
पंशुरेह, तिम स्वामीने एह उपमान एह. ॥ ५ ॥ जिनाधीश श्रीवीर त्रिहुं ज़ुवनि वीर, जिणें
जीतला मूलग्री कर्मवीर; अइ केवली मनिरली लोक केरी, करी तेम जिम वाणी न गमे अनेरी.
॥ ६ ॥ करुं वीनती वीरजिण तुम्ह आगें, तुम्ह दंसणि निर्मल बुद्धि जागे; प्रजो कर्मनेयोग में
जनम पांम्यो, इहां जारहे जूरि पाखंन ज्ञाम्यो. ॥ ७ ॥ घणा नवनवा जुजूआ धर्म ज्ञासे, सह
वासि आपापणे लोक वासे; अनेरा तणी दृष्टि निंदे निशंक, हुं हुं हिये हरगद्दी इम सशंक. ॥ ८ ॥

प्रज्ञो जे न मानंति प्रतिमा तुम्हारी, तिणे हीलि अरिहंत जिन आण हारी; वली जे जगे साधुनी नास्ती बोले, तिके विण कही पारकी गांठ खोले. ॥ ए ॥ करे व्याप व्यापारनो मूल पाखे, प्रज्ञो ते किमे ताहरी आण राखे ? जिके धर्म आरंज आरंज जाणें, नही परखदे तिहज संवर वखाणे. ॥ १० ॥ सही आय ठे तेहने समिति जंग, तुम्ह साखि ज्ञाषा तणो मूल अंग; हिवं पन्नवो जे तुम्हे तेह साचुं, मन वचन तन स्वामि तुम्ह वचन राचुं. ॥ ११ ॥ प्रज्ञु मूरतें ज्ञावि तुम्हने जुहारुं, अरी पंचमासीम मन सुगुरु धारुं; दया आणशुं धर्म करिशुं प्रमाणं, महावीरजी हीन नमोमेजिणाणं. ॥ १२ ॥ (कलश.) इम नयरी वगमी, जगेठे पगमी, तिणि ठामें श्रीवीर जिण; प्रह कठी वंडु मन आणंडु; जवजव मांगुं तुम्ह शरण. ॥ १३ ॥

श्रीपार्श्वनाथजिन स्तवन.

(उपजातिबंद.) कंठाल कळः प्रज्ञुपार्श्वनाथः सुरासुरैः सेवितपादपद्म ॥ विख्यातकीर्तिः प्रकटप्रज्ञावो, ददातु मे सर्वसमीहितानि. ॥ १ ॥ (प्रज्ञातीगोडी) गाम गुण ठाम श्री

पासकंटालिये, नमिये सवि संकट कंटकं टालिये; हियमले प्राण जिन आण तसु पालिये, जावज-
ल पापमलपंक पखालिये. ॥ १ ॥ प्रहसमे स्वामि तुम्ह नाम समरे सदा, जेह नर नारि ते लहे सुख
संपदा; एक चित्त प्रणमशे मूरति तादरी, त्रासीसे तेहने आपदा परिदरी ॥ ३ ॥ जेहना मांदि-
ला नयन ठे आवर्यो, सुदृढ ज्ञर वंसणावरण गुण अणुसर्पा; तेह तुम्ह नामने थापना किम
लहे, सूत्रि प्रकटी ज्ञणी तदति नहु सदेहे ॥ ४ ॥ पेखतां रूप सरूप प्रभु तुम्हतणो,
ऊपजे हियमले हरख मुज अतिघणो; चंड चकोर रवि चक्रपंखी अली, कमल पेखेवि जिम तेहने मन
रली. ॥ ५ ॥ एम प्रभु पायनी सेव नितु वंछिये, जवतणा पापसंताप सवि वंछिये; एहवी आश
अम पासजी पूरजो, सेवक चित्त चिंता सवि चूरजो. ॥ ६ ॥ (इंडवज्जा ठंद.) कंटालिकस्थान
विज्ञूषणाय, विश्वेश्वराय व्युतदूषणाय; कढ्याणवल्लीवनवारिदाय, श्रीपार्श्वनाथाय नमोस्तु नित्य
म् ॥ ७ ॥ इति सूरेश्वर कृतम् ॥

विमल
जिनवा
सुपूज्य
जिन
स्तवन
१२७।

श्रीविमलजिन वासुपूज्यजिन स्तवन.

(चोपाइ) हरियामाली विमलजिणंद, वासुपूज्य बीजो जिणचंद; बेये वंडु मन उल्लास,
सयलरिद्धि आवे जिम पास. ॥ १ ॥ लंठन सोदे जास वराह, धन धन त्रिभुवन करे सलाह,
म्हाले महिष सबल शामलो, जंजे जविकतणो आमलो. ॥ २ ॥ कनकवर्ण विडुम तन कंति, बेय
जिणसर एके पंति; बेठा पदमासणे सोहंत, निरुपम रूपें जन मोहंत. ॥ ३ ॥ साठि अने सित्तर
धनु माण, बिहुतणा किम करुं वखाण; एक जीह गुण कह्या न जाय, लाजे शिवपद
स्वामि पसाय. ॥ ४ ॥ वंश इखाग तणो शिणगार, केवललब्धी उरवर द्वार, नृप कृतवर्म अने
वासुपूज्य, कुलदीपक सुरनरवरपूज्य. ॥ ५ ॥ श्यामा जया नामि जसु माय, उरसरिहंस सरिस
जिणराय; महिमावंत सदा जयवंत, बेए हुवा शिवरमणीकंत. ॥ ६ ॥ गिरि संमेते चंपा नाम,
नगरी पहुता शिवपुर ठाम; प्रह ऊठी तसु समरी नाम, जाव जगतिशुं करुं प्रणाम. ॥ ७ ॥

वि.स्त०

શ્રીશત્રુંજયમંત્રણાદિજિન સ્તવન.

(ઢાલ ચાલતી) શત્રુંજય ગિરિવર રિસદ જિણેસરુ, વિશ્વપ્રકાશક નિરમલ દિણયરુ; જિવિ
યણ જણમણ નયનાનંદ કરુ, સુરસંસેવિત સયરંજયહરુ (ત્રૂટક) જયહરુ જવના જગત
કેરા ઉત્તમ ગુણમણિ આગરુ, ઢદમસ્થ કોઈ પાર ન લહે તુમ્હ ગુણગણ જલસાગરુ; ઇંડાદિ સુર
ગણ મિલે એકઠ સહુ જે મહામતિ ધરુ, પણ લિખી ન શકે જિણિ અનંતા, વંઢિત દાયક સુરતરુ.
॥ ૧ ॥ (ઢાલ.) નાજિરાયા તનુ મહિમા અતિ ઘણો, પંચસય ધનુ તનુ અતિદિ સોદામણો;
પ્રજ્ઞુની જામલિ દેવ ન કોઈ જણું, સહુ કોઈ ધ્યાવે દરસણ જિહ તણું. (ત્રૂટક.) જિહતણો ધ્યાવે
નામ નિતુ નિતુ એક ચિત્તે પ્રદસમે, બ્રહ્માદિ વિષ્ણુ મહેશ હરિહર અલ્પનાથ કહિ નમે; જે તત્ત્વ
રુચિના ઘણી તે જિન જાણી પ્રજ્ઞુ પય ધ્યાવે, રાગાદિ વૈરી જેણિ જીત્યા તેહ શિવસુખ પાવે.
॥ ૨ ॥ (ઢાલ) અદબુદ સુરતિ ઢીઠી અતિ જલ્લી, એકલમદ્ધ પ્રજ્ઞુ પૂગો મનરલો; અજિત જિણે
સર અરિદલ જીતલા, સોલમ જિણવર સનમુખ અતિ જલા. (ત્રૂ.) અતિજલા પાંચવ પંચ ઢીઠા

शत्रुजंय
मंडणआ
दिजिन
स्तवन
११३८

सिद्धिपामी इणि गिरें, बिहु मास केरी करी संलेइण केवल पाम्यो सेहरें; केवल दंसण नाण स-
हिया सौख्य विलसे जे सदा, तसु पद नमीजे पाप खपीजे मुरति निरखीजे मुदा. ॥ ३ ॥
(ढाल) इण गिरि दीवे मन उद्धास ए, होवे निरमल बुद्धि प्रकाश ए; पूजे तत-
खिण वंछित आश ए, हेले त्रूटे जव दुख पास ए. (त्रूण) जव दुःख जावे सुख पावे शुद्ध आणे
जाव ए, चञ्चुकुगति केरा न हुए फेरा टले सवि संताप ए; इण ठाणि आगे जेइ आव्या तासु
मनवांछित फड्या, सिद्धांत साखें सुगुरु जाखे घणा नर ते सांजळ्या ॥ ४ ॥ (चा.) श्रीथावच्चासुत
सुवखाणीए, ज्ञाता धर्मिंम अंगे जाणीए; सहस पुरुषशुं इहां समोसर्था, काज विशेषे सहो
तेइना सर्था. (त्रू.) सर्था काज तसुद्धि रिषिश्चर सहस साथें सीधला, पंचसयशुं सेलण आरिय
मुगति पहुता ते जला; जालिमयाली प्रमुख इणि गिरि अनंता मुगतें गया, एकेक कहेतां विस्तर
होवे तिणि संखेपे संशुआ ॥ ५ ॥ (ढाल २ जी) सहज पाले निरुपम ते जिणवर पय वंदे, मात
कहते उत्तर हामा कहे ते नंदे; दो दो धर्म जाख्या श्रुत चारित्र प्रकारें, कृष्णादिक वासुदेव मस्तकि

०स्त०

११३८

આણા ધારે ॥ ૬ ॥ તે વીર કહી જે તપ બલિ કર્મ સ્વપાવ્યો, જિનધર્મ પ્રકાશ્યો ધર્મસિંહ તિણ
જાવ્યો; અરજુન આદે પંચ પાંચવી કીધી સેવ, હરપાલે લીધી રૂઢી જિણવરદેવ ॥ ૭ ॥ વલિ રતન
ધારિત તે પાઠ્યો પ્રજુ ધન ધન, જયરાજ લિયો શિવનગરીનો અનુદિન; માધવની પદવી પામે જે
તુમ્હ દાસ, હંસરાજ તણી પરિ ગમન કર્યું સુપ્રકાશ ॥ ૮ ॥ પુણ્યવતી પ્રજુ વાણી સહુ જવિયણ
આરાધે, તે લીલા કરતાં હેલાં શિવસુખ સાધે; સંપૂરે મનહ મનોરથ સઘલાં સ્વામી, જીવી જે
ચિરમિદ લીધે પ્રજુને નામિ ॥ ૯ ॥ રુજાદિ જવની નાસે જે ધ્યાન કીજે, નવકાર ગુણંતાં નવ
પદ માહિ ધવીજે; રાખી મતિ રૂઢી કૂઢી બુદ્ધિ સવિ ટાલી, ચંડુ જિમ શીતલ જીવદયા વ્રત
પાલી ॥ ૧૦ ॥ ગુણ પૂરા જિનવર શૂરા વિવિધ પ્રકાર, અજ્ઞાણ દીધો કૃષ્ણ નામ સુવિચાર;
મેં ગાહિ એ સ્તુતિ નિજ મતિને અનુસારિ. વનરાજી સેવે ઠઠી કૃદ્ધિ વિસ્તારિ ॥ ૧૧ ॥ ૬ણિ ગુણિ
પ્રજુ રાજે ચંડત્રિશ અતિશય ગજે, જિનદંસણ વીઠે જવસંકટ સવિ જાજે; એણે પરિવારે પરિવ-
રિયા સૂરિંદ, પ્રજુયાત્રા કારણ આવ્યા શ્રીપાસચંદ ॥ ૧૨ ॥ (કલશ) શેત્રુંજગિરિ શ્રી કસ-

महावीर
जिनवर
स्तवन
११३९।

हस्वामी सिद्धि गामी संश्रुण्यो, मरूदेवीनंदन त्रिजगवंदन जुवननायक में सुण्यो, श्री पार्श्वचंद्र
सूरिंद शिष्य समरचंद्र संवत्सरे, माघ मास शुक्ल अष्टमि सोलसे छिमुत्तरे ॥ १३ ॥

श्रीमहावीर जिनवर स्तवन.

(ढाल १ ली-देशी विवाहलानी-रिपभ घरे आवे.)

श्री त्रिशलानंदन गुण ज्योति, श्री वर्द्धमान जिनराय; जिणेसर पय नमु. आज मुज मन इ-
रण अपार, जिणेसर पय नमुं ॥ १ ॥ जसु दंसाणि पातक टले, वलि मन वांछित सुख आय ॥ जि०
॥ २ ॥ त्रीश वरष घरि संवस्या, तिहां ये विविध परि दान ॥ जि० ॥ ३ ॥ आहि चारित लेवा
अवसरें, ठंमी राज जंमार ॥ जि० ॥ ४ ॥ बार वरष ठनुमथ पणे, चरि तप बलि कर्म खपेइ
॥ जि० ॥ ५ ॥ आहि केवलन्यान जब पामियो. प्रभु धर्मदेशना देइ ॥ जि० ॥ ६ ॥ आही ब-
हुल जीव प्रति बूजवी, देखामे शिवमाग ॥ जि० ॥ ७ ॥ आदि साधु श्रावकना व्रत धुरें, प्रभु
उलखावे समकित ॥ जि० ॥ ८ ॥ (ढाल बीजी-देशी विवाहलानी-मात सरसति) गोयम गण-

म०स्त०

११३९।

દર પાય પણમેવિય, સમકિત શુદ્ધ ગુણ સંઘવું એ, જાસુ સુપસાજલે જીવજલનિધિતરે હેલિ પ્રવહણ
 લહી અગ્નિનવોએ, (ત્રૂટક) અગ્નિનવો પ્રવહણ એહ પામી જીવ શિવસુખ પાલે, ગતિ ચાર કેરા
 ટલે ફેરા ગર્જવાસિ ન આવે; અરિહંત દેવ સુસાધુ ગુરુ વલિ ધર્મ કેવલિ જાણ્યો, એ તત્ત્વ ત્રિણિ-
 જ શુદ્ધ જાણે તાસુ સમકિત દાણ્યો ॥ એ ॥ (ઢાલ) જીવ અજીવ પુણ્ય પાપ, આશ્રવ વલી
 સંવર નિરજરા જાણ્યે; બંધ ને મોક્ષ એ નવે પદારથ, સાસતી જાવમતિ આણીએ (ત્રૂં) આ-
 ણીએ મનશું જાવ નિર્મલ જેહ જગમાંહિ જેહવા, સદ્દિનિજથી ગુરુવણે તેહ સાચા તેહવા; સમ-
 કિત દૃષ્ટિ તેહ બોલ્યા સૂત્ર ઉત્તરજયણે, દૃષ્ટિરાગ જે દૂર ઠંને વંદનીય જિણવણે ॥ ૧૦ ॥
 (સમકિતાધિકાર) (ઢાલ ત્રીજી-રાગ મલ્હાર) ઉપદેશના છે ત્રિણ પ્રકારા વિધિચરિતાનુ
 યથાસ્થિતિ સારા; વિધિવાદે જિન થે ઉપદેશ, તિહાં નહીં હિંસા લવલેશ વિધિ ॥ ૧૧ ॥ ચરિતવાદ
 છે વિવિધ પ્રકારે, ધર્માધર્મ ને મિશ્ર વિચારે વિધિ ॥ ૧૨ ॥ જગવતે જેહ યથાસ્થિત જાણ્યો, ત્રિહું
 પ્રકારે તે પુણ દાણ્યો ॥ વિં ॥ ૧૩ ॥ તેય ઉપદેશ ત્રિહું જેદે કહિયો, કોય હેય આદેયે લહિયો

॥ वि० ॥ १४ ॥ बिंदु नयमांहि सवि अवतरिया, निश्चयनय व्यवहारि किरिया ॥ वि० ॥ १५ ॥
(उपदेशाधिकार—ढाल चोथी—फागनी देशी.) ज्ञाषा च्यार जिनागमें ज्ञाखी जिणवर देव, इक
सत्य बीजी असत्य वली त्रीजी मिश्र जेव, चनुथी दिव व्यवहार जे सत्य असत्य न होइ, ए
च्यारे ज्ञाषातणा जेद बेतालिश जोइ ॥ १६ ॥ च्यार ज्ञाषा ए जाणिये बिहुनो करे विवेक, सत्य
अने व्यवहार जे अवसरि ज्ञाखे ठेक; असत्य अने मिश्र ज्ञाषा एहतणो परिहार, करो एम जिण-
वर कहें जाणपणानो सार ॥ १७ ॥ पर पीमा जिहां उपजे सावद्यनो लवलेश, ते ज्ञाषा नवि
ज्ञाखे कर्म खपे अशेष; केवली इम उपदेशो सत्य अने विवहार, एह मर्म उपदेशनो जाणे ते
सुविचार ॥ १८ ॥ (ज्ञाषाधिकार) (ढाल पांचमी—देशी मेघकुमारना गीतनी) जगवंत ज्ञाखी
जे दयाजी, ते शुद्धि संसार; सर्व जीव हितकारणीजी, पालक लहे जवपाररे जीवमा नुलखे साचि
तेइ; बारह परषदमांहि कहीजी, पढम अंगें तसु जेयरे ॥ जी० ॥ १९ ॥ सर्व जीव हणीए नहीजी,
तस आवर जग जेइ; एहज धर्म ठे शाश्वतोजी, साधु श्रावकने आदेयरे ॥ जी० ॥ २० ॥ विवहारे

ठठे सातमेजी, गुण ठाणे पावंत; निश्चय ठाणे चौदमेजी, पाली कर्म टाळंतरे ॥ जी० ॥ ११ ॥
 जिनशासनमांहि वागरेजी, सुखे दया धर्म एक; पण सधुं ते नवि लहेजी, तेहनो एह विवेकरे.
 ॥ जी० ॥ १२ ॥ अल्पवृष्टि यति गोचरीजी, नदी उतरणो ठाम; मृषा वचन धर्म कारणेंजी, निझा
 त्रीजे जामरे ॥ जी० ॥ १३ ॥ किंबहुना केई पनवेजी, पाप अठारह ठाण; आचिरवा ने ठांनवाजी,
 कदावे अम्हे सुजाणरे ॥ जी० ॥ १४ ॥ जिन विधिवादे जे कहेजी, न लहे ते जिन धर्म; हिंसा
 धर्मीति जाणीएजी, नहु पामे शिवशर्मरे ॥ जी० ॥ १५ ॥ (दयाधिकार) (ढाल ठठी-मुनिवर
 गोचरी करी वल्या ए देशी) कालें अनंते दोहिलां, लहतां एयअंगगजी; ज्यारे ए जिणवरे जाखि-
 या, उत्तरऊयणि चउरंगिजी ॥ चेतन० ॥ १६ ॥ चेतन करि लही आतमा, धरि वैराग मनमांहिजी;
 विषय कषाय सवि परिहरी, करिवो धर्म उगाहिजी ॥ चेतन० ॥ १७ ॥ लाख चोराशी जीव
 योनि जमी, त्रिजुवन नव नव वेषजी; पुण्य संयोगें पामियो, जनम ते आरिज देशजी ॥ चे० ॥
 ॥ १८ ॥ जाइ कुल बल रूवया, इत्यादिक गुण जुत्तजी; माणसनो जव दोहिलो, सावय कुल

संजुतजी ॥ चे० ॥ २९ ॥ सांजलवा श्री जिनतणां, वचन डुल्लदां जाणिजी; सुगुरु मुखें साची
सही, विधिपूर्वक मति आणिजी ॥ चे० ॥ ३० ॥ सद्वहणा साची सही, तत्त्वातत्त्व विचारजी;
जेहवा जिनवर वागर्था, एहिज समकित सारजी ॥ चे० ॥ ३१ ॥ वीरिय तप संयम विषे, मन
तनु वचने शुद्धजी; नरवर नारी पाली अया, शिवनगरी मांहि सिद्धजी ॥ चे० ॥ ३२ ॥ (परमात्मा-
धिकार) (ढाल उ मी-विषयें न गंजिए ए देशी) श्रावक धर्मने योगिजे, तेहना गुण इकवीश;
स्वाप्नाविक अंगे वसेजी, जाणीजे निशिदीसोरे ॥ ३३ ॥ गुणनिधि संसीये, ते श्रावक सुविचारोरे;
समकित शुद्ध घरे, पाले ते व्रत बारोरे ॥ गुण० ॥ ३४ ॥ अक्रुद्ध इंडिय पंच परमवर्मां, प्रकृतिर्ये
शशि सम सोम; सर्व लोकने प्रिय करे, अक्रूरपणो मनि प्रेमोरे ॥ गुण० ॥ ३५ ॥ पापअकी वीहे
सदा, अशठ सदाऽखिल होय; लज्जा दया गुण मनि वसे, अवगुणि मऊढ सोयरे ॥ गुण० ॥ ३६ ॥
सोमदृष्टि सहिजे सदा, गुणना रागी जाणि; धर्मकथा अहनिशि करे, सुपद्मग्राहक मनि
आणारे ॥ गुण० ॥ ३७ ॥ दीरघदरशी अहनिशें, विशेषतणा वलि नाण; शिवर केमें चालें सदा,

વિનીત જાવ સુવચાણે ॥ ગુ. ॥ ૩૮ ॥ ઉપગાર કિયો નહુ ઝલવે, પર હિત ચિંતે જેહ; એવમાદિ
ગુણ સહિતશું, વિચરે શ્રાવક તેહોરે ॥ ગુ. ॥ ૩૯ ॥ (શ્રાવક ગુણાધિકાર) (ઢાલ ૮ મી. દેશી
ઝલાલાની) પંચ મહાવ્રત પાલે, વિષય કષાય જે ટાલે; પંચાચાર ન લોપે, સમકિત તરુ દૃઢ રોપે
॥ ૪૦ ॥ પંચ સુમતિશું વિચરે, ત્રિણ ગુપતિની खप કરે; એક વિધ અસંયમ વરજે, રાગ દોષ દોય
તરજે ॥ ૪૧ ॥ ત્રિવિધ ત્રિવિધ ષટકાય, રાખે રચાવણ જાય; રાખતાં અનુમોદે, આપણપે પરનોદે.
॥ ૪૨ ॥ આરંજ પરિગ્રહ ઠંઠી, બ્રહ્મચર્ય પ્રીતિ મંઠી; સહી પરિસહ બાવીશ, નવ કલ્પે સુજગીશ.
॥ ૪૩ ॥ દશ વિધ યતિ ધર્મ સૂધો, પાલે ન કરે એ ગૂધો; બારહ જાવણ જાવે, તપ બલેં કર્મ
खपाવે ॥ ૪૪ ॥ ચારિત દંસણ નાણ, ત્રિણ રચણ ગુણ ચાણ; સૂધાં જેહ આરાધે, તસુ દંસણે પ્રીતિ
વાધે ॥ ૪૫ ॥ વીરજિન તીરથે વરતે, વરસ એકવીશ સદસ નિરતે; એહવા સાધુ આરાધું, અહનિશિ
શિવસુખ સાધું ॥ ૪૬ ॥ (સાધુ ગુણાધિકાર) (ઢાલ ૯ મી. રાગ ધનાશ્રી) હવે સદ્ગુણા સૂધી
કરૂંરે, શ્રીશ્રુતને અનુસાર; દષ્ટિરાગ સવિ દૂરે પરિહરીરે; કરી પરીક્ષા સાર ॥ ૪૭ ॥ જિનવરે હમ

महावीर
जिनवर
स्तवन
११४२।

कह्योरे, किरिया मांहे मिथ्यात; सद्वहणा मांहि सावय जिहां हुवेरे, न हुवे जिन मत वात. ॥ जि० ॥
॥ ४७ ॥ त्रिणे पक्ष विस्तारे कहाजी, सूर्यमंग बीय खंध; धर्म अधर्म ने मिश्र विच रियेजी, कि-
रिया ठाण संबंधि ॥ जि० ॥ ४८ ॥ धर्म पक्षमांहि मुनिवर कहाजी, अरधमि मिथ्यादृष्टि; मिश्र
पक्षमज्जि श्रावक सवि लह्याजी, जेहनी सूधी दृष्टि ॥ जि० ॥ ४९ ॥ अधर्म उथापे धर्म आपे
यतीजी, मिश्रे मिश्र रहंति; आपन उथापन तेहनी नवि करेजी, पुण्य पाप न कहंति ॥ जि० ॥
॥ ५० ॥ धर्म मिश्र आरंज देखे जिहारे, मुनिवर रहे उदास; बीअ अंगे अध्ययन इग्यारमेंजी, एह
जाव सुप्रकाश ॥ जि० ॥ ५१ ॥ मिश्र ठामि जे पुण कहे यतीजी, खटकाय पातिक सोय; ए हवे
थानक पाप जिको कहेजी, आजीविका वेदक होय ॥ जि० ॥ ५२ ॥ एहवी सद्वहणा सूधी जेहनीजी
तेहिज सुगुरु सुसाधु; एहवा गुरुने श्रावक जे नजेजी, पामे सुख निरबाध ॥ जि० ॥ ५३ ॥
(सद्वहणाधिकार. ठाल १० मी देशी विवाहलानी. इंडकण) राग द्वेष तुम्हे टालो, जिनवर दे
उपदेश; रागादिक वश जे अया, पाम्या तिणे क्लेश. रमणी रागे नरके गयो, ब्रह्मदत्त खटखंर

प० स्त०

११४२।

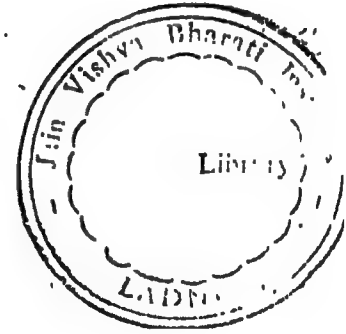
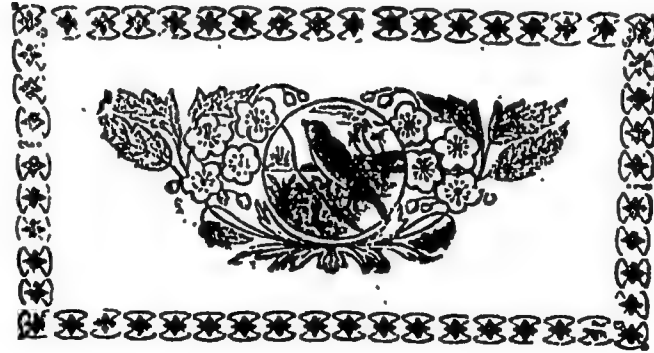
स्वामी; राजतણો લોત્તી ઘયો, કોણિકે ઢઢી પામી ॥ ૫૫ ॥ ઘેબરક્ષિપક રૂષીશ્વર, દેષે નરકે
 પહુતો; હમ જાણી દેષ પરિહરો, મુનિવર માંહિ મહંતો; રાગ દેષ દોય પામુવા, પાપ કરમ જાણી
 ટાલે; તે સર્વિ કર્મ સ્વપાવિય, જ્ઞાનકલા અજુઆલે ॥ ૫૬ ॥ (રાગ દેષાધિકાર. ઢાલ ૧૧ મી. દેશી
 વિવાહલાની. તું તિહાં પં.) સંયમ તપ શુધ આદરો એ, જિમ તુમ્હે લહે જવપાર તો; ૫૭ જિણવર
 હમ કહે એ, સંયમિ તપિ સુખ હોય તો, મુક્તિપદ જીવ લહે એ ॥ ૫૮ ॥ બારહ જેવે તપ તપો એ,
 સંયમ સત્તર પ્રકાર તો ॥ જિ૦ ॥ ૫૯ ॥ સંજમે કરમ આશ્રવ ટલે એ, તપ કર્યે નિર્જરા હોય તો.
 ॥ જિ૦ ॥ ૬૦ ॥ સરાગ સંયમ જે કરે એ, તે લહે શિવસુખ વાસતો ॥ જિ૦ ॥ ૬૧ ॥ વીતરાગ જાવ
 જે નિરવહે એ, માણે શિવપુરિ વાસ તો ॥ જિ૦ ॥ ૬૨ ॥ (તપ સંયમાધિકાર. ઢાલ ૧૨ મી.
 માઝ ધન સુ.) જિનપ્રતિમા વંદિયે, જિન વંદન ફલ હોય; શાશ્વતી અશાશ્વતી બિહુ પ્રકારે જોય;
 શાસય ચિહું નામ, રૂસહ ચંદાણણ નામ, વર્ધમાન વારિષેણ તિ વંદો મન અન્નિરામ ॥ ૬૩ ॥
 ધન ધન જિનશાસન વીતરાગ જિહાં દેવ; સુર અસુર વિદ્યાધર જેહની સારે સેવ. રાગ દોષ કય

कीधा, सिद्धा सासय ठाणि; ते नमीये नितु नितु, केवल दंसण नाणी ॥ धन० ॥ ६४ ॥ अशाश्वती
प्रतिमा अनेक गामांगर ठाण, ते विविध प्रकारे रिषजादिकनी जाण; सासतीअ जवणवण जोइस
विमाणिय देव, सन्निहुने ठाणिये ते वंडु संखेव ॥ धन० ॥ ६५ ॥ अध उरध तिरढी दिशियें असंख
प्रसादि, असंख जिनप्रतिमा वंदनीय जाण अनादि; चारणमुनि वंदवा जाय रुचकवर दीव, इम
जाणे आराधे समकितधारी जीव ॥ धन० ॥ ६६ ॥ पहेले बीय त्रीजे पंचम उवंगे जाणो, अंग
पंचमे ठेठे सत्तम दशमें वखाणयो; सम्यक्दृष्टि साधु श्रावकने अधिकार; जिनप्रतिमाराधन दीगो
सूत्र मऊार ॥ धन० ॥ ६७ ॥ (श्री जिनप्रतिमाधिकार) (ढाल १३ मी. दोढी राहनी.)
अरिहंतना गुण सार अहनिशि मन धरुं, हेले जवजलनिधि तरुं ए, जसु मांहे नहिय अनाण, क्रोध
मान माया लोभ रति अरति रूपे सुंदरु ए; निडा शोक अलीक वचन चोरी जय जीववध अवगुण
ए नही ए, प्रेमक्रीडा ने प्रसंगमय हासादिक दोष रहित वंडु सही ए ॥ ६८ ॥ जसु अतिशय
चउतीश, सद्दज शरीरना कर्म कय सुरना कर्या ए, चार इग्यार उगणीश, वलि ज्ञाषागुण पांत्रीश

ते हियमे धर्या ए; अष्टमहा प्रातिहारि सहित सदा जिन त्रिजुवनतारक मन धरुं ए, जगति करुं
 अनुदिन नाम ठवण करी आराधुं जवजय हर ए ॥ ६९ ॥ पूरे गुणे अरिहंत केवल नाणिय,
 केवल दरसीये जगे ए, नाण दंसण चारित्त पूरण प्रभु कने ऊया ठवमठ जां लगि ए; तार्या जीव
 अनेक साहु साहुणी श्रावक श्राविका श्रुति कह्यारे, ते संख्या सुप्रसिद्ध वीरजिणेसरे कर्म खपी
 शिवसुख लह्या ए ॥ ७० ॥ (अरिहंत गुणाधिकार.) (ठाल १४ मी राग मेवानो) सिद्धतणा
 गुण गातां मन रमे ए, सुणातां हर्ष अपार; कर्म खपावीने पहुता शिवपुरी, निरुपम गुणजंमार
 ॥ ७१ ॥ पनर प्रकारेजी सिद्ध सबे नष्टुं, केवल दंसणनाण; सहित सदा वेदायिक ज्ञावशुं, परिणामिक
 जीव ठाण ॥ पन० ॥ ७२ ॥ वर्णय पंचय पंच रसा नहीं, आठे फास डुगंध; पंच संठाणय वेदन
 कोइ तिहां, तनुसंग जव न संबंध ॥ पन० ॥ ७३ ॥ सवठसिद्धयीजी बारह जोजने, मुक्तिशिला
 अजिराम; एक योजनेजी ज्ञाण चोवीशें, सिद्ध अनंतनो ठाम ॥ पन० ॥ ७३ ॥ असल अरोगीजी
 ठाणं सासयं, बाधा रहित अनंत; एक एक जेदेजी सिद्ध अनंत ठे, नमतां आए डुख अंत ॥ पन० ॥

महावीर
जिनवर
स्तवन
११४४

॥७४॥ (कलश) इम वीरजिणवर तेजि दिणयर जवियमणद्धर संथुण्यो, श्रीसमरचंदे मन आणंदे
चउदणंदे संजुन; वरुतपागछ श्रीसूरि शिरोमणि श्रीपार्श्वचंड पसानले, नरनारी इक चित्ते जणे,
जावे आणंद पामे संजले ॥७५॥ इति श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपागछाधिराजश्रीसमरचंडसूरिणाविरचितः

म० स्त०

११४४

॥ श्री ऋषज्ञ स्तुति प्रारम्भः ॥

सुखकारणमुत्तमज्ञं ऋषज्ञं ॥ ऋषज्ञाङ्कितपादपयोजयुगम् ॥ युगमानभुजं नृपनाभिप्रवं ॥ जव-
सागरतारण पोतनिजम् ॥ १ ॥ निजभूधरज्ञेदनजम्नरिपुं रिपुरोगरणादिकजीतिहरम् । हरमुत्कट-
मारनिराकरणे ॥ करणेन्दु कलातमसं सकलम् ॥ २ ॥ कलकाञ्चनदेहरुचिरुचिरं ॥ चिरसंचित पापवि-
नाशकरम् । करपादविनिर्जितकोकनदं ॥ नदतुल्यगुणोदकचूर्णमलम् ॥ ३ ॥ मलयानिलशीतलशान्त
रसं ॥ रसनागुणरञ्जितसर्वजनम् । जननीजनकोपमितं जगतो ॥ जगतोधिकमाधिवनेसततम् ॥ ४ ॥
सततादिचतुर्विधतूर्यलवं ॥ लवसप्तमदेवमनोन्नमनम् नमनोत्तरतुल्यविहितफलं ॥ लयलीलालीलमनःप-
वनम् ॥ ५ ॥ पवनाम्बुशिखिक्रित्तिचारिदयो ॥ दयज्ञाजनमेजनतारहितम् । हितहेतुसुदर्शितज्ञावशतं ॥
शतपञ्चधनुस्तनुमानधरम् ॥ ६ ॥ धरणिमसर्वसद्देहगुणं ॥ गुणभूमिकलाशशिनं शमिनम् ।
शमिनन्दिकरं नरनाथसुरा सुरवद्यमहंसुज्ञजामिजिनम् ॥ ७ ॥
इहंप्रथमजिनेन्दो जालोरपुरप्रतिष्ठितस्तमितः शंविदधातुजनानां सदास्तुतः पार्श्वचन्द्रेण ॥ ८ ॥

पार्श्वना
थचैत्यव
न्दनम्
११४५।

इति श्रीकृष्णजिनस्तुतिः समाप्ता ॥

॥ श्री पार्श्वनाथचैत्यवन्दनम् ॥

पार्श्वनाथनमस्तुभ्यं विघ्नविध्वंसकारिणे ॥ निर्मलसत्प्रज्ञानन्द ॥ परमानन्ददायिने ॥ १ ॥ अश्वसे-
नावनीपाल ॥ कूलचुलामणे प्रजो ॥ वामासूनो नमस्तुभ्यं ॥ श्रीमत्पार्श्वजिनेश्वर ॥ २ ॥ कितिमण्डल-
मुकुटं धार्मिकनिकटं विश्वप्रकटं चाग्रजटं ज्वरेणुसमीरं जलनिधितीरं सुरगिरिधीरं गम्भीरम् ।
जगन्नयशरणं दुर्मतिहरणं दुर्वरचरणं सुखकरणं श्रीपार्श्वजिनेन्दं नमत सुरेन्दं कृतज्ञम् ॥ ३ ॥
कमठे धरणेन्देच स्वोचितं कर्मकृतु यः प्रभुस्तुल्यमनोवृत्तिः पार्श्वनाथः श्रियेस्तुवः ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री जिनेश्वरस्तुतिः ॥

प्राचीमेकां पुनानां मिदं सुरसरितं वीक्ष्य कारुण्य धाम्ना ॥ धृत्वा मूर्तीश्वतस्रः परम हिमवता
येन गङ्गाचतुष्कम् । आविश्वक्रे चतुर्दिक् समुदितजनता शुद्धये शुद्धवर्णो ॥ व्याख्या वाणीविलासैः
स दिशतु कुशलं श्रीयुगादीश देवः ॥ १ ॥ सम्यक्प्रदयन्त मन्तःसमवसृतिजुषो यस्य रूपस्वरूपं ॥

पा० चै०

११४५।

शक्रं लेखा अशेषा दशशततयनं नान्वमन्यन्त धन्यम् । द्रष्टुं दृष्टिद्वयेनाखिलमपि युगपन्नैव तत्पा-
 रमन्तः ॥ स श्रीमात्र ज्ञान्तिनाथः प्रथयतु मम तां ज्ञूयसीं सौख्यलक्ष्मीम् ॥ २ ॥ स ध्यानज्वलने
 ज्वलत्यविकलं यस्येन्दुनीलहवे ॥ देहस्य द्युत एव केवलवधूपाणिग्रहं कुर्वतः । तन्वन्तिस्म समंततः
 प्रसूमरा भाङ्गल्य दुर्वाङ्गुर श्रेणीकार्यमसौ सुदं वितनुतां श्रीपार्श्वनाथः प्रभुः ॥ ३ ॥ सिध्यन्नोद्गाह
 विधौ सतृष्णो निष्णातचेतास्तुरगाधिरूढः । प्रौढाप्सरःसंहतिगीयमानगुणः श्रिये वीरवरो जिनोऽस्तु
 ॥ ४ ॥ ज्जवाब्धिजाताः सुगुणावदातवृत्तस्वप्नावा हृदि पुण्यज्ञाजाम् । येद्वारमुक्ताश्च संवसन्ति
 दिशन्तु तेऽन्येपि जिनाः सुखानि ॥ ५ ॥ ये बीजमात्रां त्रिपदीं निधाय मनोवनौ बुद्धिजलेन सिक्ताम् ॥
 चित्रं कणात्कोटिगुणामकार्षुस्तन्वन्तुतोषं गणधारिणस्ते ॥ ६ ॥

॥ श्री वासुपूज्य स्तुतिः ॥

श्रीमन्तं वासुपूज्यं प्रबलबलजराज्जीरुकुम्भीनसिंहं ॥ शश्वल्लीलाविलासं त्रिभुवनपतिं चिन्मय-
 पादारविन्दम् । विन्दन्तं विश्वलोकं तदनु विगणनातीतमेवाप्यलोकं शुद्धात्मानं निरेनोमलममलम-

वासुपू
ज्यस्तुति
॥१४६॥

तिं वीतरागं पणाय ॥ १ ॥ जनकोनामवरिष्ठो वसुपूज्यः पूज्यगुणनिधिः श्रीमान् । जननीजयेति
विदिता तयोः सुतो जयति जिनराजः ॥ २ ॥ राजोपमवक्त्रं ख्यातं चरित्रं सुगुणप्रवित्रं सन्मित्रं-
तेजोजितमित्रं त्रस्यदमित्रं त्यक्तकलत्रं जीवत्रम् । सुखतरुजीमूतं जगवन्तं रिपुजयवन्तं धीमन्तं
विभुम् समदेहं गरिमागेहं विगतस्नेहं वन्देहम् ॥ ३ ॥ श्रीमन् वासुपूज्य जिननायक निति विनीति
जृतां सुखदायक । संसारास्तु निधौ मां तारय मज्जन्तं किल दुरितं वारय ॥ ४ ॥ तास्य जनतारक
दुःखनिवारक दर्शनलालस मेनमलं तव नाम जयन्तं मतसि धरन्तं मधुकर माश्रित पदकमलम् ।
ये ये तव सेवा देवाज्जाजो राजंस्तेते परम पदं लघुलीना दीनानाथ निलीना कृत्वादीनं मदनमदम्
॥ ५ ॥ श्रीजिनजन्मात्रसरे इव्येषु मितासु दिक्कुमारीषु आयातासु च जवन्तं विमानतिस्मेति सुरियु-
क्तम् ॥ ६ ॥ ज्ञातामरनाथ कृतस्मरमाथ दुरितदवपाथ इहोन्नतधारी जितादितपक्व दमोत्तमदह
नताखिलयक सदाजयहारी । जिनागमसार सुदर्शितपार विदितसुविचारजगत्सुखकारी समार्क-
मदेव सुदर्शनदेव सुलज्जपदसेव जवारि निवारी ॥ ७ ॥ श्रीजिनशासन गुरवे चित्तेष्टदान सुरतरवे

श. ०. स्तु.

॥१४६॥

श्रीवासुपूज्यनाम्ने नमोऽर्हतेऽर्हर्निशं कुर्वे ॥ ८ ॥ वज्रर्षजनाराचनाम संहनन विज्ञायुत समचतु
स्रविशाल वेदसंस्थानविराजित । अष्टादशशतसुमानलक्षणगुणधारक सप्ततिचापाङ्गमजिनेश बहु
दोषनिवारक । सशमश्रुल्लाज्जनवचनरचनारजितसर्वजन श्रीवासुपूज्य पूज्याङ्घ्रियुगजयजीनाखि-
लवृजिन ॥ ९ ॥ इहं श्री द्वादशोऽर्हन् विगतमललसत्केवलज्ञानज्ञानु र्जव्याम्नोजप्रकाशप्रवण
करजरोद्योतिताशेषविश्वः । बंशोद्वक्त्रकूदयाद्विस्फुटमुकुटसमो दुस्तमस्तोमहारी नक्तयासौ पार्श्व-
चन्द्रस्तुत इह जवताङ्गुरिञ्जत्यै जिनेन्द्रः ॥ १० ॥

॥ अथ परमात्मस्तवः ॥

(उपजातिः बंदः) सत्त्वेषुमैत्री गुणिषु प्रमोदं क्लिष्टेषु जीवेषु कृपापरत्वम् ॥ मध्यस्थभावं
विपरीतवृत्तौ सदा समात्मा विद्वधातु देव ॥ १ ॥ शरीरतः कर्तुं मनन्तशक्तिं विजिन्नः मात्मान म-
पास्त दोषम् ॥ जिनेन्द्र कोशादिव खड्गयष्टिं तव प्रसादेन ममास्तु शक्तिः ॥ २ ॥ दुःखे सुखे वै-
रिणि बन्धुवर्गे योगे विद्योगे जवने वने वा ॥ निराकृताशेषममत्वबुधेः समं मनो मेऽस्तु सदा-

पि नाथ ॥ ३ ॥ मुनीश लीनाविव कीलिताविव स्थिरौ निखाता विव बिबिता विव ॥ पादौ त्व-
दीयौ मम तिष्ठतां सदा तमोधुनानौ हृदि दीपिका विव ॥ ४ ॥ एकेन्द्रियाद्या यदि देव देहिनः प्र-
मादतः संचरता यतस्ततः कृता विजिन्ना मिलिता निपीमिता ममास्तु मिथ्या डुरनुष्ठितं तदा ॥
॥ ५ ॥ विमुक्तिमार्गप्रतिकूल वर्तिना मया कषायाक्षवशेन दुर्धिया ॥ चरित्रशुद्धे र्यदकारि लो-
पनं तदस्तु मिथ्या मय दुष्कृतं प्रज्ञो ॥ ६ ॥ विनिन्दनालोचनगर्दणै रदं मनोवचः काय कषाय
निर्मितम् ॥ निहन्मि पापं जवदुःख कारणं भिषग् विषं मन्त्रगुणै र्वाखिलम् ॥ ७ ॥ अतिक्रमं
यं यमपि व्यतिक्रमं जिनातिचारं स्वचरित्र कर्मणः ॥ व्यधा मनाचार मपि प्रमादतः प्रतिक्रमं
तस्य करोमि शुद्धये ॥ ८ ॥ कर्ति मनः शुद्धिविधे रतिक्रमं व्यतिक्रमं शीलवृत्ते र्विलङ्घनम् ॥ प्रज्ञो-
तिचारं विषयेच वर्तनं वदन्त्यनाचारमिहातिशक्तिताम् ॥ ९ ॥ यदत्र मात्रा पदवाक्य हीनं
मयाप्रमादादिह किञ्चनोक्तम् ॥ तन्मे कृमित्वा विदेधातु देवी सरस्वती केवल बोधिलब्धिम् ॥
॥ १० ॥ बोधिः समाधिः परिणाम बुद्धिः स्वात्मोपलब्धिः शिवसौख्यसिद्धिः चिन्तामणिं चिन्तित

वस्तुदाने त्वां वन्द्यमानस्य ममास्तु देवः ॥ ११ ॥ यः स्मर्यते सर्वं मुनीन्द्रवृन्दै र्यस्तूयते सर्वं नरा
मरेन्द्रैः यो गीयते वेदपुराण शास्त्रैः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १२ ॥ यो दर्शनज्ञान सुख स्व-
प्नावः समस्त संसार विकार बाह्यः । समाधि गम्यः परमात्मसंज्ञः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥
॥ १३ ॥ निःसूदते यो ज्वलद्ब्रह्मजालं निरीकते यो जगदन्तरालम् अन्तर्गतो योगिन्निरीक्षणीय
स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १४ ॥ विमुक्तिमार्गप्रतिपादको यो यो जन्ममृत्युव्यसनव्यतीतः
त्रिलोकलोकी विकलो कलङ्कः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १५ ॥ क्रोधीकृताशेषशरीरिवर्गा
रागादयो यस्य न सन्ति दोषाः निरीन्द्रियो ज्ञानमयोऽनपायः स देवदेवो हृदये ममास्ताम् ॥ १६ ॥
यो व्यापको विश्वजनीनवृत्तिः शुद्धो विशुद्धो धुतकर्मबन्धः ॥ ध्यातो धुनीते सकलं विकारं स देव
देवो हृदये ममास्ताम् ॥ १७ ॥ न स्पृश्यते कर्म कलङ्कदोषै र्यो ध्वान्तसंघै रिव तिग्मरश्मिः निर-
ञ्जनं नित्यमनेकमेकं तं देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ १८ ॥ विज्ञासते यत्र मरीचिमाली न विद्यमाने
शुवनावज्ञासी स्वात्मस्थितं बोधमयप्रकाशं तं देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ १९ ॥ विलोक्यमाने स-

ति यत्र विश्वं विलोक्यते स्पष्ट मिदं विविक्तम् शुद्धं शिवं शान्त मनाद्यनन्तं तदेवमाप्तं शरणं प्रपद्ये
॥ १० ॥ येन कृता मन्मथमानमूर्च्छाविषादनिद्रामयशोकचिन्ताः कथानलेनेव तरुप्रपञ्चस्तं
देवमाप्तं शरणं प्रपद्ये ॥ ११ ॥ न संस्तरोऽश्मा न तृणं न मोदिनी विधानतो नो फलकं विनिर्मितम्
यते निरस्ताक्षकषायविद्विषः सुधीर्ज्ञि रात्मैवसुनिर्मलो मतः ॥ १२ ॥ न संस्तरो ज्ञः समाधि
साधनं न लोकपूजा न च संघमेलनम् यत स्ततोऽध्यात्मरतो ज्ञवानिहं विमुच्य सर्वा मपि बाह्य
वासनाम् ॥ १३ ॥ न सन्ति बाह्या ममकेचनार्था ज्ञवामितेषां न कदाचनाहम् इहं विनिश्चित्य वि-
मुच्य बाह्यं स्वस्थः सदा त्वं भवज्ज्ञः मुक्त्यै ॥ १४ ॥ आत्मान मात्मन्यवलोक मानस्त्वं दर्शनज्ञान
मयं विशुद्धः एकाग्रचित्तः खलु यत्र तत्र स्थितोऽपि साधो लज्जसे समाधिम् ॥ १५ ॥ एकः सदा
शाश्वतिकोऽपि मात्मा विनिर्मलेक्षाधिगमस्वप्नावः । बहिर्ज्ञेवा सन्त्यथरे समस्ता न शाश्वताः कर्म
ज्ञवाः स्वकीयाः ॥ १६ ॥ यस्यास्ति नैक्यं वपुषापि सार्धं तस्यास्ति किं पुत्रकलत्रमित्रैः पृथक्कृते
चर्मणि रोमकूपाः कुतो हि तिष्ठन्ति शरीरमध्ये ॥ १७ ॥ संयोगतो दुःख मनेकज्ञेदं यतोऽश्रुते

जन्मवने शरीरी ततस्त्रिधासौ परिवर्जनीयो यियासुना निर्वृति मात्मनीनाम् ॥ २७ ॥ सर्वं निरा-
कृत्य विकल्पजालं संसारकान्तारनिवातहेतुम् । विविक्त मात्मान मवेक्षमाणो निक्षीयसे त्वं
परमात्मतत्त्वे ॥ २८ ॥ स्वयं कृतं कर्म यदात्मना पुरा फलं तदीयं लज्जते शुभाशुभम् परेण
दत्तं यदि लक्ष्यते स्फुटं स्वयं कृतं कर्म निरर्थकं तदा ॥ २९ ॥ निजार्जितं कर्म विहाय देहिनो न-
कोपि कस्यापि ददाति किञ्चन विचारयन्नेवमनन्यमानसः परो ददातीति विमुंचसे मुधा ॥
॥ ३० ॥ इति द्वात्रिंशतावृत्तैः परमात्मान मीक्षते अनन्यगतचेतस्को यात्यसौ पदमव्ययम्
॥ ३१ ॥ यैः परमात्मा मितगतिवन्द्यः सर्वविविक्तो भृश मनवद्यः शश्वदधीतो मनसि लज्जन्ते
मुक्तिनिकेतं विज्रवजरं ते ॥ ३२ ॥

॥ श्री पार्श्वनाथ स्तुतिः ॥

यो देवमर्त्यासुरनागवृन्दैर्नमस्कृतो न्यक्कृतज्ञावशत्रुः अनल्पसंकल्पित कल्पवृक्षः श्रीपा-
र्श्वनाथं तमहं नमामि ॥ १ ॥ इदवाकुवंशविमलार्च्यशिरोवतंसः श्रीअश्वसेननृपमानसराजः

धरणोर
गेन्द्रस्तो
त्रम्
११४९।

हंसः श्रीपार्श्वसंज्ञमरुता वरिवस्यमानः श्रीपार्श्व एष जयति प्रजुताप्रधानः ॥ १ ॥ सत्यष
मांसस्य सितौ दशम्यां प्रांसूत वामेशसुतं ज्वन्तम् निशातमोवडुतमीक्ष्यनेशु स्तमांसि सर्वाणि
तदान्तराणि ॥ ३ ॥ अवाप्ततीर्थाधिपजन्मरत्ना हीनानि तेनासुमतां हितेन संजातदृष्टा इति
खेदवन्ति वृद्धिं निशा हानि महानि चापुः ॥ ४ ॥

॥ श्री धरणोरगेन्द्रस्तोत्रम् ॥

धरणोरगेन्द्रसुरपतिविद्याधरपूजितं जिनं नत्वा कुक्षोपद्म शमनं तस्यै च महास्तवं वदये
॥ १ ॥ सुरलोचनापूजित हर हर हरदाररोषजुष्ट मपि पन्नगः विषं महाबलशुक्लध्यानान
लाक्षेपात् ॥ २ ॥ विद्या सहस्रबोरुश गणनायक वीर वर्धितानन्द पन्नगकुलं कुलोत्तमं निर्विषतां
नय नयान्निभमात् ॥ ३ ॥ सर्वेपि महानागा नागाधिपकृतफणातपगायाः कलिकुण्ड दण्ड नि-
हता नश्यन्ति विषाणहारेण ॥ ४ ॥ उँकार संपुटगतं वामकरे दण्डरूपकं ध्यानम् ज्वालाग्निः प-
रिस्फुरन्तं कलिकुण्डाज्ञा मिवामोघम् ॥ ५ ॥ नाशयति सर्व नागान् जूतान् व्यालग्रहाँश्च वि-

प ० स्तो.

११४९।

स्फोटान् ज्वालागर्दन्ति शाकिनि विषवेगाँश्चापि रोगाँश्च ॥ ६ ॥ मारणं स्तम्भनं चैव शत्रोरुच्चाट-
नं तथा । मोहनं द्वेषितं चापि क्रियाज्जेदात् करोति तत् ॥ ७ ॥ दैत्यामरेन्द्रपूजित निर्नाशितडु-
ष्टकर्ममलपटल क्षपयति जिन हुं फुटत्वं पन्नगकुल विषमविषदर्पम् ॥ ८ ॥ निर्मथितजव
जयोद्धुण षोरुशविद्याधिपत्यमुपपन्नः श्रीपार्श्वनाथविषहर हलि १ माताङ्गिनी स्वाहा ॥ ९ ॥
श्रीपार्श्वनाथ सुरपतिमुकुटतटोद्घृष्ट पादनलिनयुगम् नागाष्टककुलविषापह दाही हे है
हौ हौ हं हः ॥ १० ॥ सकलजुवनाग्निनन्दित गुरुस्त्वं पन्नगेन्द्रकृतपूजः विषमविषानलश-
मनो जलद इव जलप्लुता लोकाः ॥ ११ ॥ दैत्योपसर्गजृम्भण जलधरधारानिपातघौतमल स-
र्वज्ञ नागवन्दित सर्वविषाक्षेपणेनमस्ते ॥ १२ ॥ उँहन १ दह १ पच १ मथ १ संहर १ क्षप
हुं चचालि कुण्ठ घम १ पूरय १ विषोद्ध्वणं हुं फुट स्वाहा ॥ १३ ॥ उँचुरु १ मुरु १ फुरु १ फर
फार १ पलदः त्वं किलि १ किलि १ कलितैः कलिकुण्ठकलाकलापज्ञः ॥ १४ ॥ उँ यः यः सः
सः हः हः ठः ठः उर रिद्धिरु हरुहन्त शान्तस्त्वम् विषवन्दे विध्ययनं कुरु शीघ्रमुरु ह्वाख्या-

धरणोर
नेन्द्रस्तो
त्रम्
१२५०।

नात् ॥ १५ ॥ दंष्ट्राकरालजीषण कुपितां सरजलदंजलधरापोतः अन्यस्तानलज्वाले तदह उष्ट
नाग विषम् ॥ १६ ॥ कमलदल स्थितदिवस्पति मध्ये जुजगावृतं जिनं नत्वा षोडशदेव्यापगतं
बीजाक्षरसंयुतं तद्धि ॥ १७ ॥ वन्ध्यानां सुतजननं त्रियमाणापत्यरक्षणं परमम् पद्ममिदं रोगहरं
ग्रहशाकिनि ज्ञूतं निनाशिम ॥ १८ ॥ दष्टकं सर्वाङ्गगतं पद्ममिदं ध्यातामृतं प्लवहम् ॥ कुर्याद्विषाप-
हारं प्रणवाद्यैः पञ्चजिर्वर्णैः ॥ १९ ॥ व्यस्तसमस्तविपत्तिं बहुधा परिकल्प्य पञ्चपञ्चजिर्वर्णैः ॥
जिननामाक्षरसहितैः पदंपदं सर्वविषमथनम् ॥ २० ॥ क्षिपञ्च स्वाहापञ्चकं मानन्दितं पञ्चज्ञूतं
कृतं कल्पम् ॥ नागाष्ट कुलोपेतं सत्वरजस्तमं कलानुगतम् ॥ २१ ॥ रेफसंपुटमध्यस्थं ककारं
वन्दिमण्डले आक्रान्तं दीपवर्णाक्षं स्तम्भये त्रिदशानपि ॥ २२ ॥ नीलोत्पलदलश्यामं ककारं
संपुटे स्थितम् । वकारावेष्टितं शुद्धं पर्वतानपि चालयेत् ॥ २३ ॥ लसद्भज्जदयाक्रान्तं मिन्द्रगोपरम-
ध्यगं पद्मकिंजल्कसंक्राशं स्तम्भयेत्त्रिपुरान्तकम् ॥ २४ ॥ कुन्देन्दुशंखवर्णाक्षं निर्वाहं यस्तु चिन्त-
येत् निर्विषं कुरुते क्षिप्रं विषं स्थावरजङ्गमम् ॥ २५ ॥ हरहरशंखगौरं वकारकलशाकृतम्

य०स्तो.

१२५०।

वकारावेष्टितं शुद्धं प्लवन्तं विषनाशनम् ॥ २६ ॥ हस्ताङ्गुलीषु विन्यस्तं वामकरे जूतपञ्चकं सकलम् । अ-
 पहरत समस्तविषं साधकमुष्टिकमाबन्धात् ॥ २७ ॥ घरणोरगेन्द्रसुरपतिविद्याधरपूजितं दैत्यदेवता-
 जिनुतम् । जिनगुरुप्रमेयं चतुर्वर्णविज्जुषितं स्मरयेत् ॥ २८ ॥ आजानुकनकगौरं आनाजेः शंखकु-
 न्दहरधवलम् । आकण्ठतो नवदिवाकरकान्तितुल्यं मामूर्ध्वतो जननिजं गुरुस्य रूपम् ॥ २९ ॥ नैस्व-
 र्णपद्मपद्मराजं वैनतेयं महाबलम् । नागान्तकं जितारिचं अजितं विश्वरूपिणम् ॥ ३० ॥ विनतायाः
 सुतं दैत्यं विदङ्गं पन्नगोत्तमम् । गुरुन्मन्तं खगेशं च काश्यं काश्यपनन्दनम् ॥ ३१ ॥ द्वादशैतानि नामानि
 गुरुस्य महात्मनः । यः स्मरेत् प्रातरुद्धाय स्नातो वायुदिवा शुचिः ॥ ३२ ॥ विषं नक्रमते तस्य न च हिं-
 सन्ति पन्नगाः । न दुष्टाऽपयन्त्येव सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ ३३ ॥ एवं जूतैस्मरेद्यस्तु श्रीपार्श्वनाम-
 जिर्जिनम् । तस्य दोषाः प्रणश्यन्ति विषं च प्रलयं व्रजेत् ॥ ३४ ॥ ग्रहदुष्टसुम्यजननं सर्ववेदनं प्रशा-
 न्तिकरम् । प्रध्वस्तदुरितनिचयं पार्श्वयोगीश्वरं वन्दे ॥ ३५ ॥ इति मालामंत्रपदैरज्जिष्ठुतयः स्मरेत्-
 त्रिसन्ध्यमपि । सकरोति नागक्रीडां विषइव विषवेदनानीतः ॥ ३६ ॥ जक्तिर्जिनेश्वरेयस्य गन्धमा-

द्वयविलपनैः । सपूजयतियश्चैनं तस्यैतत्सकलंभवेत् ॥ ३७ ॥ इतिश्रीधरणोरगेन्द्रस्तोत्रं समाप्तम् ॥

श्री महावीर गुणस्थान सूचिका विज्ञप्तिः ॥

(उपजाति वंदः) प्रणम्य सम्यक् चरणारविन्दं श्रीमन्महावीरजिनेश्वरस्य । सदाफल स्याश्रित
वत्सलस्य दधामि विज्ञप्ति महां सुजन्तया ॥ १ ॥ (आर्यावंदः) स्वामिन्ननादि कालेऽनादि निगोदेषु
सार्धसप्तदश प्राणैऽणुजवान् कुर्वन्ननादिमिथ्यात्ववानज्जवम् ॥ २ ॥ तत्रजननादिदुःखं यदनन्तानन्तपुण-
लावर्तान् अज्ञानवशादसहं त्वमेवजानासितन्मानम् ॥ ३ ॥ सादिनिगोदवनस्पतिकायेऽनन्तानि
कालचक्राणि भूजलशिखिवायुषु तु प्रत्येकंतान्यसंख्यानि ॥ ४ ॥ उत्कृष्टतनुस्त्रित्याज्युत्पत्तिविपत्तिशी-
ततापज्जवम् स्थावरकर्मविपाका दसुखमिता ज्ञानिना सेहे ॥ ५ ॥ प्रत्येकं विकलेषुच वर्षसहस्राणि
संमितानिविज्ञो असहं क्षुत्तृदृशीतातपादिदुःखंमदत्सोदुम् ॥ ६ ॥ पञ्चेंद्रियेषुतिर्यक्काये सप्ताष्टवा
विकृष्टजवान् जगवन्नहमन्वज्जवं दुःखमसंख्यं पराधीनः ॥ ७ ॥ कथमपिसप्ताष्टजवान्नृत्वं साम-

अयन्नावतो विगुणम् काशकुसुममिवविफलं मिथ्यात्वविमोहितोऽगमयम् ॥ ८ ॥ एकद्वित्रयादि-
नवान्तरेण देवेषु नारकेषु तथा सुखदुःखविवशमनसा कदापिन त्वन्मतं लेजे ॥ ९ ॥ सामग्रीसंयोगे-
न विनाप्यनन्तशोलिङ्गम् जगृहे मुमुचे च मया सम्यक्त्वत्वोऽपि न स्पृष्टः ॥ १० ॥ सप्तप्रकृतिक-
किञ्चिद्यूनांतरकोटिकोटिकस्थितिकं दलिकं मुक्तवाशेषं यथाप्रवृत्तेन करणेन ॥ ११ ॥ क्षिप्त्वागिरिसरिङ्ग-
पत्र न्यायेन गुणिस्त्वापूर्वकरणेन शुद्धिविशेषेण कदाग्रं धिनिदाया विधाताहम् ॥ १२ ॥ अन्तर्मुहूर्तवे-
द्यंदलिकं मुक्तवानिवृत्तिकरणेन कदिने मोहप्रकृतेरंतरकरणस्य कर्ताहम् ॥ १३ ॥ अन्तरकरणाभ्युदये-
मोहापोहेन देवगुरुत्वेन नवतत्त्वेषु च बुद्धिं सम्यक्त्व महंकदा प्राप्स्ये ॥ १४ ॥ मम यत्र मुहूर्तस्थेऽप्यनादि-
मिथ्यात्वकृष्णपाक्षिकता यात्यायाति च शकलितपुञ्जलशिवशुक्लपाक्षिकता ॥ १५ ॥ अमुनौ पशमि-
कलाज्जेनौषधकल्पेन मदनकोडववत् संशोध्य मोहनीयप्रकृतिं कर्ता त्रिधास्मि कदा ॥ १६ ॥ तत्रत्यव-
श्योयतः कुतत्वधीरनुपशातिका न विनाम् तदहं मिथ्यास्थानं प्रथमं क्षेप्स्ये कदा देव ॥ १७ ॥ अ-
स्मिन्नुदयाग्निमुखे सम्यग्वांतौ च यः प्रमावद्विका तत्त्वावज्ञास एतत् सास्वादनादिदेश नवान् ॥ १८ ॥

महावीर
गुणस्था
नसूचि-
काविज्ञ-
सिः
१९२१

यस्योदयेजनानां तत्वातत्वेषु जायते समता मिश्रं स्थानं तदहं संक्षिपयिष्यामि देव कदा ॥ १९ ॥
उदिते क्षिप्तेनुदिते शान्ते च विशुद्धमोहपुञ्जमे कायोपशमिकसम्यग् लाजोन्नवति कदाधीश ॥ २० ॥
विजयाद्यव्युत्तगमने नरन्नवसहितानियस्षष्टिः इतराण्युत्कृष्टतया प्रमाणमुपजायते परमम् ॥ २१ ॥
अविरतगुणं चतुर्थं तदेवदेशेनसर्वतोविरतेः विरताविरतं पञ्चममदेशविरतिं स्तुवे षष्ठम् ॥ २२ ॥
प्रथमद्वितीयानां शान्तौ कान्तौचमे कषायाणाम् एतेषां निर्मलता कदा ज्ञवित्री जनाधीश.
॥ २३ ॥ षष्ठं प्रमदवराणां प्रमत्तकंच प्रमद्वराणांतत् स्यादप्रमत्तसंज्ञं मुहूर्तमात्रं च सप्तमकम्
॥ २४ ॥ त्रिविधदर्शनमोहे प्रथमचतुष्केचमेकषायाणाम् क्षीणेकायिकलाजो ज्ञविष्यति कदा सदा
ज्ञावी ॥ २५ ॥ अनुसमयसंख्यगुणा कर्मरूपणानुन्नवतियत्रयतेः तदपूर्वकरणमष्टमगुणं श्रयिष्या-
मिनाथ कदा ॥ २६ ॥ द्विघटीस्थितिरस्यस्यादनिवृत्त्याख्यंघटीद्वयंनवमम् विशतांयतिनामेकाव्यवसा-
यनिबन्धनं स्तौमि ॥ २७ ॥ संज्वलनलोन्नपुद्गल किट्टीसंवेदनात्मकं दशमम् तनुसंपरायसंज्ञं घटिका-
द्वयंकदादास्ये ॥ २८ ॥ शान्तेसमस्तमोहे घटिकाद्वयवीतरागतारूपम् उपशान्तमोहमेकादशमं

प० वि०

१९२१

विरचामिजिनरचितम् ॥ १९ ॥ सकलेमोहेकीणेद्विघटीप्रकीर्णमोहतारूपम् वन्देकीर्णविमोहं द्वा-
 दशगुणमीशते विमलम् ॥ २० ॥ घातिचतुष्केकीर्णे लोकालोकावलोकिकेवलतः वन्देसयोगिकेवल-
 गुणं त्रयोदशमहन्तेऽत्र ॥ २१ ॥ योगनिरोधनरूपं पञ्चाक्षरगणनकालपरिमाणम् ध्यायाम्ययोगिकेव-
 लिगुणचतुर्दशमिनं प्राप्तुम् ॥ २२ ॥ मिथ्या१ सास्वाद२ मिश्रा३ विरति४ देश५ प्रमत्ता६ प्रमत्तादि७
 द्वैतसूक्ष्मो१० पशमित११ हतमोह१२ द्वयीयोग्य१३ योगि१४ हेयोपादेयवेदाधिक दशगुणसोपानपङ्क्त्या
 ध्यारूढेमोक्षलौघेदिशतुममदृशंश्रीमहावीरदेवः ॥ २३ ॥ इत्थं सर्वसुरासुरेश्वरशिरः कोटीरहीरञ्च वि-
 कीरकालितपादपद्मयमलस्रैलोक्यलोकाननः । श्रेयः श्रेणिचतुर्दशाननुगुणस्थानस्तवेनस्तुतःश्रीवीरः
 करुणाकरः सकरुणानन्दंशिवं रातुवः ॥ २४ ॥ इति श्री महावीर गुणस्थान सूचिका विज्ञप्तिः ॥

सामान्य नीति श्लोकमाला

मङ्गलाचरणम्.

कस्तूरीतिलकं जुवः परिजवत्राणैककल्पदुमः, श्रेयस्कंदनवांबुद स्त्रिजगतीवैदूर्यरत्नांगदः । वि-

प्रांजो जमतंगजः कुवलयोत्तंसः स्ववंशश्रियाः, नेत्राणाममृतांजनं विजयते श्रीपार्श्वनाथप्रभुः ॥
 सर्वथा संत्यजेद्वादं न कंचिन्मर्मणि स्पृशेत् । सर्वान्परित्यजेदर्घान्स्वाध्यायस्य विरोधिनः ॥
 ॥ १ ॥ अञ्जनस्य कथं दृष्ट्वा बल्मीकस्य तु संवयम् । अवन्ध्यं दिदसं कुर्याद्दानाध्ययनकर्मसु ॥ २ ॥
 परदारपरद्रव्यपरशोदपराङ्मुखः । गङ्गा भूते कदागत्य मामयं पावयिष्यति ॥ ३ ॥ नहीदृशं संवननं
 त्रिषु लोकेषु विद्यते । दयामैत्री च जूतेषु दानं च यधुरा च वाक् ॥ ४ ॥ खरं श्वानं गजं मत्तं रणमा च बहुजा-
 षिणीम् । राजपुत्रं कुमित्रं च दुरतः परिवर्जयेत् ॥ ५ ॥ पिपीलिकार्जितंधान्यं मक्षिकासंचितं मधु ।
 लुब्धेन संचितं ज्वयं समूलं च विनश्यति ॥ ६ ॥ द्वाविमौ पुरुषौ लोके सुखिनौ न कदाचन । यश्चाधनः
 कामयते यश्च कुप्यत्यनीश्वरः ॥ ७ ॥ द्वाविमौ पुरुषौ लोके शिरःशूलकराबुजौ । गृहस्थश्च निरारम्भो
 यतिश्च सपरिग्रहः ॥ ८ ॥ वनानि दहतो बह्वेः सखा जवति मारुतः । स एव दीपनाशाय कुशे कस्यास्ति
 सौहृदम् ॥ ९ ॥ कृतार्थः स्वाभिनं द्वेष्टि कृतदारस्तु मातरम् । जातापत्या पतिं द्वेष्टि गतरोगश्चिकित्स-
 कम् ॥ १० ॥ अमन्त्रमहरं नास्ति नास्ति मूलमनौषधम् । अयोग्यः पुरुषो नास्ति योजकस्तत्र दुर्लभः

॥ ११ ॥ यदीहसि वशीकर्तुं जगदेकेन कर्मणा । परापवादसस्येज्यो गां चरन्तीं निवारय ॥ १२ ॥
 माता यदि विषंदद्याद्विक्रीणाति पिता सुतम् । राजा हरति सर्वस्वं तत्र का परिदेवना ॥ १३ ॥ श्रुत्वा धर्मं
 विजानाति श्रुत्वा त्यजति दुर्मतिम् । श्रुत्वा ज्ञानमवाप्नोति श्रुत्वा मोक्षं च विन्दति ॥ १४ ॥ इच्छेच्छेद्विपु-
 लां मैत्रीं त्रीणितत्रनकारयेत् । वाग्वादमर्थसंबन्धं तत्पत्नीपरिज्ञाषणम् ॥ १५ ॥ अन्नञ्चाया तणा-
 ग्निश्च खलप्रीतिः स्थले जलम् वेश्यासक्तिः कुमित्रं च षमेते बुद्बुदोपमाः ॥ १६ ॥ संतोषस्त्रिषु
 कर्तव्यः स्वदारे ज्ञेजने धने त्रिषु चैव न कर्तव्यो दाने तपसि पाठने ॥ १७ ॥ सिंहादेकं बकादेकं षट्-
 शुनस्त्रीणि गर्दजातू । वायसात्पञ्च शिक्षेच्च चत्वारि कुक्कुटादपि ॥ १८ ॥ अवशेन्द्रियचित्तानां ह-
 स्तिस्नानमिव क्रिया । दुर्भगाज्जरणप्रायो ज्ञानं ज्ञारः क्रियां विना ॥ १९ ॥ जलमग्निर्विषं शस्त्रं क्षुद्रव्याधिः
 पतनं गिरेः । निमित्तं किञ्चिदासाद्य देहीप्राणान्विमुञ्चति ॥ २० ॥ आरोप्यते शिलाशैले यत्नेन म-
 हता यथा । निपात्यते कणेनाथ स्तथात्मा गुणदोषयोः ॥ २१ ॥ क्लृप्तव्यो मन्दबुद्धीनामपराधो मनीषिणा
 नहि सर्वत्रपाणिमत्थं सुलभं पुरुषे क्वचित् ॥ २२ ॥ अन्यायोपार्जितं इव्यं दशवर्षाणि तिष्ठति । प्राप्ते चै-

सामान्य
निति
श्लोक
माला
१९४।

कादशे वर्षे समूलं च विनश्यति ॥ १३ ॥ कृमा तुल्यं तपो नास्ति न संतोषात्परं सुखं । न च तृष्णा परोव्या-
धिर्न च धर्मो दयापरः ॥ १४ ॥ दानेन जोगी ज्वति मेधावी वृद्धसेवया । अहिंसया च दीर्घायुरिति प्रा-
हुर्मनीषिणः ॥ १५ ॥ यत्कर्म कुर्वतोऽस्य स्यात्परितोषोऽन्तरात्मनः । तत्प्रयत्नेन कुर्वीत विपरीत तु व-
र्जयेत् ॥ १६ ॥ सर्वेषामेव शौचानामर्थशौचं परं स्मृतम् । योऽर्थे शुचिः स हि शुचिर्न मृद्वारि शुचिः शुचिः
॥ १७ ॥ स विष्णुनिकटे वासो न कर्तव्यः कदाचन । घटी पिबति पानीयं ताम्रयते जलद्वारी यथा ॥ १८ ॥ दानं
वित्तादृतं वाचः कीर्तिधर्मौ तथा युषः । परोपकरणं कायादसारात्सारमाहरेत् ॥ १९ ॥ न माता शपते-
पुत्रं न दोषं लज्जते मही । न हिंसां कुरुते साधु न देवः सृष्टिनाशकः ॥ २० ॥ स्वाधीनेऽपि कलत्रे नीचः प-
रदारलम्पटो ज्वति । संपूर्णेऽपि तरुणे काकः कुम्भोदकं पिबति ॥ २१ ॥ काके शौचं द्यूतकारे च सत्यं-
सर्पे दान्तिः स्त्रीषु कामोपशान्तिः । क्लीबे धैर्यं मद्यपे तत्त्वचिन्ता राज्ञा मित्रं केन दृष्टं श्रुतं वा ॥ २२ ॥ दानं
दरिद्रस्य प्रभोश्च शान्तिं र्यूनां तपो ज्ञानवतां च मौनम् । इष्टानिवृत्तिश्च सुखान्वितानां दया च जू-
तेषु दिवं नयन्ति ॥ २३ ॥ आरम्भगुर्वी क्षयिणी क्रमेण लघ्वी पुरा वृद्धिमती च पश्चात् । दिनस्य पूर्वार्धं

सा०मा०

१९४।

परार्धजिज्ञा ढायेव मैत्री खलसङ्गनानाम् ॥ १४ ॥ सुपात्रदानाच्च जवेक्ष्णाढ्यो धनप्रज्ञावेण
करोति पुण्यम् । पुण्यप्रज्ञावात्सुरलोकवासी पुनर्धनाढ्यः पुनरेव जोगी ॥ १५ ॥

इतिश्रीमन्नागपुरीय युगप्रवराचार्य श्रीसहजकलानिधिसूरिवरचरणाब्जचंचरीकेण
मुनिनीरविशशांकेन संग्रहीता सामान्यनीतिश्लोकमालिका ॥

॥ श्री सिद्धाचल चैत्यवन्दनम् ॥

॥ धरणेन्द्रमुखानागाः पातालस्थानवासिनः सेवन्ते यं सदातीर्थराजं तस्मै नमो नमः ॥ १ ॥
चमरेन्द्रवर्लीद्राद्याः सर्वे भुवनवासिनः । से० । २ । किन्नरकिंपुरुषाद्याः किन्नराणां च वासवाः । से०
॥ ३ ॥ राक्षसानामधोशाश्व यक्षेशाः सपरिच्छिदाः । से० । ४ । अणपत्रीपणपत्रीमुख्याव्यंतरनायकाः
। से० । ५ । अतिषां वासवौ चंडासूर्यावन्येपि खेचराः । से० । ६ । मनुष्यलोकसंस्थाना वासुदेवाश्च-
चक्रिणः । से० । ७ । इन्द्रोपेन्द्रादयोप्येते सिद्धा विद्याधराधिपाः । से० । ८ । त्रैवेयकानुत्तरस्था मनसा-

युगादि
देवचैत्य
वन्दनम्
१२५५।

त्रिदिवौकसः । से० । ए । एवं त्रैलोक्यसंस्थाना स्त्रिधोरगनरामराः । से० । १० । अनंतमक्षयं
नित्यं, मनंतफलदायकं । अनादिकालजं यच्च तीर्थं तस्मै नमो नमः ॥ ११ ॥ सिद्धतीर्थकृतोऽनंता यत्रसे-
त्स्यंति चापरे मुक्तेर्लीलागृहं यच्च तीर्थं तस्मै नमो नमः ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ युगादिदेवचैत्यवन्दनम् ॥

प्रगे युगादौ देवेश सूरस्त्वमुदितो नवः तप्तोर्ध्वसं वितन्वानो दर्शयन्नर्षसंपदः ॥ १ ॥ नमस्ते वि-
श्वनाथाय, विश्वदर्पप्रदायिने, विश्वोत्तरचरित्राय, विश्वताताय हे प्रजो ॥ २ ॥ तवावतारे जरतकेत्रं-
स्वर्गाद्विशिष्यते, पावित्र्यं चाद्यसंजातं, सनाथं च जगद्गुरो ॥ ३ ॥ इति ॥

। महावीरस्वामिचैत्यवन्दनम् ।

जयश्च नवनलिणकुवलय, दिव्यसियसयवत्तपत्तलदलहो, वीरो गङ्गदमयगल, सुललिअगइ विक्रमो-
न्नयवं ॥ १ ॥ अज्जविवइइसुतिहं, अस्संमिअं जस्स जरइवासंमि, सोवद्धमाणसामि, तिलुक्कदिवाय-
रो जयन्त ॥ २ ॥ गाहाजुअलेणजिणं, मयमोहविवज्जिअं जिआणंगं । थोसामितिसंघाएण, तिस्ससंगं

यु० चै०

१२५५।

महावीरं ॥ ३ ॥ सुकमालधीरसौमा रत्तकिसणपंफुरा सिरिनिकेशा । सीश्रंकुसुगहजीरु, जलथल-
नहमंरुणातिघ्नी ॥ ४ ॥ नचयंति वीरलीलं, दाउं ऊरु सुरहिमत्तपद्मिपुष्पा, पंकयगइंदचंदा, लोश्रण-
चकमिअमुहाणं ॥ ५ ॥ एवं वीरजिणंदो, अश्ररणसंघसंथुउं भयवं । पालित्तयमइ मदिउं । दिसउं
खयं सबडुरिआणं ॥ ६ ॥ इति ॥

। गिरनारमंमनश्री नेमिनाथचैत्यवंदनम् ।

श्रीशैवेय ? जयाऽमेयगुणरत्नमहोदधे ! जयापार कृपाधार स्फारसंसारतारक ! ॥ १ ॥
श्रीमन्नेमिजिन ! स्वामिन् ! सहजेनाऽऽत्मतेजसा, तमोमग्रं जवोद्दिग्रं मामुद्धर कृपापर ! ॥ २ ॥
रागादयोऽरयो देव ! ये पुरा निर्जितास्त्वया, त एव तद्विरोधेन, बाधन्ते मां त्वदाश्रयम् ॥ ३ ॥ सर्व
जवैकसामान्य, मौदालीन्यमिहाश्रयन्, त्वं चेदुपेक्षसे तत्ते, कुतः सुस्वामिताऽमिता ॥ ४ ॥ उदेति
न मुदे यावत्त्वन्मयं चिन्मयं महः स्वामिन् ! मोहतमस्तावच्चित्तांतर्जयितेऽग्निनां ॥ ५ ॥ संसार
सागरस्थांतं मोहावर्तगतः प्रज्ञो ? कदामात्रजवदूष्यानयानपात्रं महं श्रये ॥ ६ ॥ अदो मदोद्धतं

पार्श्वजी
नचैसवं
दन
॥१५६॥

चित्तं सदाकृतकदाग्रहं तथा प्रसीद विश्वेश ! यथासीदति न कचित् ॥ ७ ॥ तृष्णयातरलं स्वामि-
न् ! विह्वलं स्मरतापतः शान्तिमेति यदि स्वांतं, त्वद्यानामृतमज्जनात् ॥ ८ ॥ जातु किं जंतवो
यांति क्रोधक्रूराध्वना विजो शमैकसारं त्वन्मार्गं, मार्गयते यदि कृणं ॥ ९ ॥ पापकर्मकृतोन्माथ
नाथ ! तत्कुरु येन मे स्वल्पीज्जवंति संकल्पा, विषयग्रहगोचराः ॥ १० ॥ परानंदहृदे मेऽस्तु निम-
ग्नस्य जगत्प्रजो ! वेद्यवेदकज्ञेदैकशून्यता त्वत्प्रसादतः ॥ ११ ॥ नार्थयेऽन्यद्विजो ! किंचिद्याचे
त्वामेतदेव हि, समुल्लसतु मश्चित्ते, त्वत्प्रसादात्परं महः ॥ १२ ॥ इति श्री नेमिनाथ चैत्यवंदनम् ॥

॥ श्रीपार्श्वजिन चैत्यवंदन ॥

॥ ॐ नमः पार्श्वनाथाय विश्वचिन्तामणीयते ॥ क्लीधरणोऽवैरुट्या । पद्मादेवीयुताय ते ॥ १ ॥
शान्तितुष्टिमहापुष्टिवृत्तिकीर्त्तिविधायिने ॥ ॐ क्ली द्विग्व्यालवैतालसर्वाधिग्व्याधिनाशिने ॥ २ ॥
जयाजिताख्याविजया, खयापराजितयान्वितः ॥ दिशां पालैर्ग्रहैर्यक्षैर्विद्यादेवीजिरान्वितः ॥ ३ ॥
ॐ अस्मिन्नाञ्जसा नमस्तत्र त्रैलोक्यनाथताम् ॥ चतुःषष्टि सुरेन्द्रास्ते । ज्ञासन्ते उत्र चामरैः ॥ ४ ॥

पा० चै

॥१५६॥

श्री संखेश्वर मंरुन ! पार्श्वजिन प्रणत कटपतरु कटप ! ॥ चरय दुष्टव्रातं । पुरय मे वांछितं नाथ !
॥ ५ ॥ इति ॥

॥ श्री वीरजिन चैत्यवंदन ॥

॥ श्रीमते वीरनाथाय । सनाथायाद्भुतश्रिया ॥ महानंद सरोराज । मरालाधारहृते नमः
॥ १ ॥ सर्वेषां वेधसामाय । मादिमं परमेष्ठिनाम् ॥ देवाधिदेवं सर्वज्ञं । श्रीवीरं प्रणिदध्महे ॥ २ ॥
कटयाण पादपारामं । श्रुतगङ्गा हिमाचलम् ॥ विश्वाम्जोजरविं देवं । वन्दे श्रीज्ञातनन्दनम् । ३ ।

॥ अथ कर्मना पंदर बंध विचार ॥

प्रश्न-पन्नर बंधननो अर्थ स्पष्ट रीते समजाओ.

उत्तर-आ नीचे प्रमाणे व्याख्या शास्त्रकारोये आपेल ठे.

१-चक्रवर्ती जोग निमित्तें बीजुं औदारिक शरीर करे त्यारे औदारिक औदारिक बंधन कहिये.

१-औदारिक शरीर सहित साधु जेवारे तेजसनुं पूतलुं करे तेवारे औदारिक तेजस बंधन कहिये.

२-जेवारे मरण समयें आत्म प्रदेश नीकले बीज गतिनें स्पर्शवानें पोताना नुदारिक पुजल ग्रहें हुतें तिवारे नुदारिक कार्मण बंधन कहिये.

४-औदारिक शरीर सहित साधुनें तेजस शरीर नीकलतां साथें कार्मण शरीर नीकले तिवारे नुदारिक तेजस कार्मण बंधन कहिये.

५-देवता नारकी क्रीडा निमित्त तथा शत्रु हनन निमित्त बीजुं वैक्रिय शरीर करै तिवारे वैक्रिय वैक्रिय बंधन कहिये.

६-देवता नारकी घणा क्रोधशी तेजसरूप आत्म प्रदेश बाहिर काढे तिवारे वैक्रिय तेजस बंधन कहिये.

७-देवता नारकी मरण समय बीजी गति स्पर्शवानें आत्म प्रदेश काढे वैक्रिय शरीर ग्रहे

हुंते तिवारे वैक्रिय कार्मण बंधन कहिये.

८-देवता नारकी घणा क्रोधथी तेजस कार्मणरूप आत्म प्रदेश संयुक्त नीकले तिवारे वैक्रिय तेजस कार्मण बंधन कहिये.

९-चौद पूर्वधारी संदेह पूठवानें आहारक तुनु करी केवली पासे जाय ते जूमि केवली न हुवे तो बीजुं आहारकथी आहारक करे इम करी केवली पासें जइनें निःसंदेहथी निवर्त्ते तिवारे तेहनें आहारक आहारक बंधन कहिये.

१०-आहारक शरीर संदेह पूठिवा निमित्तें नीकळयो मार्गें मुनिनें उपसर्ग अतो देखि तेहनें सुखि करवा निमित्तें शुज तेजस करे ते आहारक तेजस बंधन कहिये.

११-जिहां मुनिनें आहारक रूप आत्म प्रदेश साथें कार्मण रूप आत्म प्रदेश निकले ते आहारक कार्मण बंधन कहिये.

१२-जिहां साधुने आहारक रूप आत्म प्रदेश साथे कार्मण रूप आत्म प्रदेश निकले ते

कायोत्स
र्गना १९
दोष
१९८१

आहारक तेजस कार्मण बंधन कहिये.

१३-शत्रु मित्रने मारण सुखी करण निमित्तें तेजस करी जाय तिहां जो शत्रु मित्र न पामे तो बीजुं तेजस करे तेहने तेजस तेजस बंधन कहिये.

१४-साधुना मुखथी नीकळ्ये जे तेजस ते सार्थें कार्मण रूप आत्म प्रवेश निकले तेहनें तेजस कार्मण बंधन कहिये.

१५-साधु कार्मण प्रवेश संयुक्त आहारकथी आहारक करे तेजसथी तेजस करे तिवारे कार्मण बंधन कहिये.

इति १५ बंधन विचार संपूर्ण.

॥ अथ श्रीकायोत्सर्गना (१९) दोष ॥

प्रश्न-कायोत्सर्गना दोष केटला अने तेनो अर्थ शुं. उत्तर--१९ दोष, तेनो अर्थ आ प्रमाण.

१ घोटक दोष-घोमानी परे एक पग उंचो राखे, वांको पग राखे ते.

२ लता दोष-जेम वायराथी वेलनी हाले तेम शरीरने धुणावे ते.

का०दो.

१९८१

३ स्थंजादि दोष--थांजला प्रमुखने ओठींगण दइ रहे ते.

४ माल दोष--उपर मेनी तथा मेहेल होय तेने मस्तक टेकावि रहे ते.

५ नधि दोष--गामानी नधिनी परे अंगुठा तथा पानी मेलवीने पग राखे ते.

६ निगरु दोष--निगरुमां पग नांख्यानी परे पग पहोला राखे ते.

७ शबरि दोष--नग्न जिलमीनी परे गुह्य स्थानके हाथ राखे ते.

८ खलिण दोष--घोराना चोकमानी परे हाथ रजोहरण युक्त आगल राखे ते.

९ वधू दोष--नव परणीत वधूनी परे माथुं नीचुं राखे ते.

१० लंबोत्तर दोष--नाजिनी उपर अने ठींचणथी नीचे जानु उपर लांबु वस्त्र राखे ते.

११ स्तन दोष--मांस मसाना जयथी, अज्ञानथी अथवा लज्जाथी हृदयने आच्छादन करी स्त्रीनीं परे ढांकी राखे ते.

१२ संयति दोष--शीतादिकना जयथी साध्वीनी जेम बंने स्कंध ढांकी राखे एटले समग्र

कायोत्स
र्भना १९
दोष
११५१।

शरीर आढादित राखे ते.

१३ जमुहंगुलि दोष--आलावो गणवाने अर्थे अथवा कायोत्सर्गनी संख्या गणवाने अंगुलि तथा पांपणना चाला करे ते.

१४ वायस दोष--कागहानी परे मोला फेरवे ते.

१५ कपिष्ठ्य दोष--पहेरेला वस्त्र यूका अथवा प्रस्वेदे करी मलिन अवाना जयशी कोठनी परे लुगकुं गोपवि राखे ते.

१६ शिरकंप दोष--यक्षावेशितनी परे माथूं धुणावे ते.

१७ मूक दोष--मुंगानी परे हुं हुं करे ते.

१८ मदिरा दोष--आलावो गणता मदिरानी परे बरुबनाट करे ते.

१९ प्रेक्ष्य दोष--वानरनी परे आसपास जोया करे, नष्ट पुट चलावे ते.

आ दोषोशी अती अविवि जाणीने तेनो त्याग करी कानसग्न करवो.

१०दो.

११५१।

॥ पञ्चोत्तर ॥

प्रश्न—गुरु महाराजने वांदण देवामां पचवीस आवश्यक साचववा जोड्येते किया ?

उत्तर—२—अर्वनत, १—यथाजात, ११—आवर्त्त, ४—शिरनमन, ३—गुप्ति, २—प्रवेश, १—निष्क्रमण, यदुक्तम्—

दोवणयं महाजायं, आवत्ता बार चउसिर तिगुत्तं ।

उपवेसिगनिखमणं, पण वीसावसय किइकम्मे ॥ १ ॥

ए प्रमाणेना पच्चीस आवश्यक कृतिकर्म एटले वांदणाने विषे आय. वांदणा देनारे आ पच्चीस आवश्यक साचववा बराबर उपयोग राखवो जोड्ये. कारण के तेथी विपरीत रीते वर्त्ततां एटले आवश्यक साचववा शिवाय वांदणां देतां तेथी अवातुं जे फल ते प्राप्त थतुं नथी. यदुक्तम्—

किइकम्मपि कुणंतो, नहोइ किइकम्म निज्जरा जागी ।

પણવીસા મન્નયરં, સાહુઠાણં વિરાહંતો ॥ ૧ ॥

જ્ઞાવાર્થ-એ પચવીશ આવશ્યકમાંથી અનેરું એક પણ સ્થાનક વિરાધતો સાધુ તેમજ સાધ્વી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા હોય તે, કૃતિકર્મને કરે છે, અર્થાત્ વાંદણા દેહે તોપણ તેથી જે કર્મપરિશા-ટનરૂપ નિર્જરા થાય તેનો સંવિજ્ઞાગી ન હોય, અર્થાત્ તે વાંદણા દેવાનું જે નિર્જરારૂપ ફલ તે ન પામે.

પ્રશ્ન-એ પચવીશ આવશ્યકનો અર્થ બતાવો.

ઉત્તર-વાંદણાને વિષે બે અવનત ઇટલે બેવાર શરીરનો ઉપરીતન જાગ નમાવવો. જ્યારે પ્ર-થમ ‘ ઇહામિ સ્વમાસમણો વંદિત્તં જાવણિક્કાએ નિસીહિઆએ ’ એમ કહી ગુરુને વાંદવાની ઇચ્છા બતાવી અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરવાની આજ્ઞા માંગતો ઇટલે “ અણુજાણહ મેમિનુગ્ગહં ” એ પદ બોલ-તો શરીરનો ઉપરનો જાગ નમાવે-તે એક અવનત જાણવું. બીજીવાર વાંદણા દેતાં બીજું થાય, એ બે અવનતરૂપ બે આવશ્યક જાણવા.

यथा जात एटले प्रसव पामतो बालक जेम रचित करसंपुट वालो होय तेम कर संपुट करेला हाथने ललाटे लगामे ते यथाजात आवश्यक कहिये.

बार आवर्त्त—एटले शरीरनां व्यापर रूप सूत्रान्निधान गर्जित काय व्यापार विशेष जाणवा. ते बे वांदणामां थंडने बार आवर्त्त जाणवा. एक वांदणे ठ आवर्त्त थाय ते आ प्रमाणे—प्रथम त्रण आवर्त्त “ अहो ” “ कायं ” “ काय ” ए बे बे अक्षरे थाय, एटले पोताना हाथना बे तलां गुरुचरणे लगामे तथा उत्तान हाथे पोतानो ललाट देश स्पर्श. गुरुचरणे हस्त लगामता पहेलो अक्षर अने ललाटे हाथ लगामतां बीजो अक्षर बोलवो एम ए त्रण पद बोलतां त्रण आवर्त्त. पढी हाथ जोमी “ वझकंतो ” पर्यंत बोले अने त्यांथी बीजा त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरनां जाणवा. तेमां एक अक्षर गुरु चरणे लगामतां, बीजो अक्षर उत्तान हाथे, वच्चे विश्रामरूप कहे अने त्रीजो अक्षर ललाट देशे हाथ लगामतां बोले, जेम “ जत्तात्ते ” “ जवणि ” “ ज्जवत्ते ” एवा त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना जाणवा. ए प्रमथ वांदणे ठ अने बीजे वांदणे ठ कुल बार

આવર્ત જાણવા.

... ચતુઃ શિરઃ--એટલે ચાર વાર શિર નમાવવું. તે પહેલા ત્રણ આવર્ત થયા પછી એકવાર અને બીજા ત્રણ આવર્ત થયા પછી એકવાર એમ એક વાંદણામાં બે વચ્ચે અને બેમાં થઈને ચાર વચ્ચે મસ્તક નમાવવું તે.

ત્રિગુણ--એટલે મન, વચન, અને કાયા, એ ત્રણને વાંદણા દેતા અન્ય વ્યાપારથી ગોપવી રાખવા એ ત્રણ ગુણિ. ... બે પ્રવેશ--એટલે બે વાર ગુરુની આજ્ઞા માંગી અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરવો તે.

... એક નિષ્ક્રમણ--એટલે એકવાર નિકલવું. તે આ પ્રમાણે પ્રથમ વાંદણે આજ્ઞા માગી “ નિ-સીદિ ” કહી સંભાસા અને જમીન પૂંજી અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરે, અને પછી “ આવસ્તિઆએ ” કહી પાઠલ પૂંજી અવગ્રહથી બહાર નિકલે, બીજા વાંદણામાં પ્રવેશ કરે પણ બહાર નિકલે નહિં ગુરુ મહારાજના ચરણમાં જ રહ્યો ઊત્તો બીજો વાંદણો સમાપ્ત કરે ઊત્તો પણ થાય નહિં એટલે બે વાર પ્રવેશ કરવો અને એકવાર બહાર નિકલવું એમ ત્રણ આવશ્યક કહિયે. એ સર્વ મલીને પચીસ

આવશ્યક ધાય છે, તે જવજ્ઞયજ્ઞીરુ જીવોયે તેની રમણતા કરવી જેથી કરેલ અનુષ્ઠાન સફલ થાય. વિશેષ ખુલાસો ગુરુગમથી જાણવો.

પ્રશ્ન-ક્રિયા જેને પ્રિય હોય તે જીવનું કલ્યાણ ધાય કે નહિ.

જત્તર--તે જીવનું કલ્યાણ ધાય કેમકે જે ક્રિયાવાદિ છે, ક્રિયા જેને પ્રિય છે, ક્રિયાના ઉપર બહુ આદર છે, તે જીવ જ્ઞ્ય છે, અને નિયમથી અર્ધ પુજલ પરાવર્તની અંદરજ મોક્ષ પામે. ॥ યદુક્તમ્ દશાશ્રુતસ્કંધચૂર્ણૌ.

જો કિરિયાવાદ સો જ્ઞો ણિયમા સુક્લપચિત્ત ।

અંતપુગ્ગલ પરિઅદ્વસ સિજ્ઞિ નિયમા ॥ ૧ ॥

પ્રશ્ન--શુક્લપદિ જીવ કોને કહિયે ?

નત્તર--અર્ધ પુણ્ય પરાવર્તમાં કાંઈક ન્યૂન સંસાર જેનો બાકી છે, નિશ્ચે કરી તે શુદ્ધપદ્ધતી, ઇટલે શુદ્ધ પક્ષના ચંડમાની માફક સુજ્ઞાન વૈરાગ્ય ક્ષમાદિ ગુણે કરી તે જીવ વૃદ્ધિ પામે છે, તેથી તે શુદ્ધપદ્ધતી છે, અને તેથી વિપરીત તે જીવ કૃષ્ણ પદ્ધતી. ॥ યદુક્તમ્. તત્રૈવ.

જેસિમવદ પુગ્ગલ પરિઅદસેસનઅ સંસારો ।

તે સુદ્ધપાશિયા સ્વલુ અવરે પુણ કણ્હ પાશિયા ॥ ૧ ॥

પ્રશ્ન--પરમયોગી કોણ ?

નત્તર--જેને કોઈ મિત્ર નથી, અને શત્રુ પણ નથી, આ મારું છે, આ પરનું છે, આ પ્રિય છે, આ અપ્રિય છે, એમ માનવું જેનું નથી, ઇન્દ્રિયોના વિષયોમાં જેનું ચિત્ત પસાતું નથી વિષય વિરક્ત છે, અને કષાયોથી જેનું મન રહિત છે, તે પરમ યોગી, ॥ યદુક્તમધ્યાત્મકલ્પદુમપ્રકરણે--

न यस्य मित्रं न च कोऽपि शत्रुर्निजः परो वापि न कश्चनास्ते ।

नचीदयार्थेषु रमेत चेत्, कषायमुक्त परमः सयोगी । १ ।

प्रश्न—आ जव परजवमां कया गुणे करीने मनुष्य सुखी थाय छे ?

उत्तर—जे कांड कार्य करे ते लांबो विचार करीने विवेक पूर्वक करे; अने कोइनाथी उगाय नही, तेमज सरल स्वभाववान् अने जाति कुल व्रतनी लज्जाने धारण करनार, निर्लेज्जता जेना मां नथी, निर्मल आशयथी अहंर दोष रहित देव अने शुद्ध ज्ञापक गुरुराजनी पूजाज्जक्ति बहु मान करनार, अने माता पितादि वनीलोनी उचित ज्जक्तिकारक, वली उत्तम कार्यनी अजिलाषाने धारण करनार, अने परोपकार करनार, वली धर्मनी मूल व्यवहार शुद्धिने धारण करनार, एवो गणवान् पुरुष आ जवमां अने परजवमां संपदाने पामे छे, तथा चोक्तम्. तत्रैव ।

दाक्षिण्यलज्जे गुरुदेवपूजा, पित्रादिज्जक्तिः सुकृताज्जिलाषः ।

परोपकारव्यवहारशुद्धी, नृणामिहामुत्र च संपदे स्युः । १ ।

પ્રશ્ન-હુર્વચન ઉચ્ચારણ કરવાથી શી હાનિ થાય છે ?

ઉત્તર-હુર્વચન ઉચ્ચારણ કરવાથી જીવોની સાથે વેર બંધાય છે, તે આ જન્મમાં અને પરજન્મમાં જીવને જોગવવું પડે છે, અને નરક વિગેરેના દુઃખો પણ એનાથી પ્રાપ્ત થાય છે, કેમકે હુર્વચન શ્રવણ ગોચર અવાથી જીવને ઇટલો બધો દુઃખ આપે છે, કે તે ઘણા કાલે પણ નાશ થતું નથી, કારણ કે અગ્નિના તાપવડે કરી દગ્ધ થયેલા વૃક્ષો ફરી અંકુરિત થઈ નૂતન પલ્લવવાલા આપે છે, પણ હુષ્ટ વચનથી દુઃખિત થયેલાને જ્યાં સુધિ તે વચન યાદ આવે છે, ત્યાં સુધિ તેને આનંદ રૂપ અંકુરાનું ઉત્પન્ન થતા નથી. કેમકે, શરીરમાં લાગેલા બાણાદિ વિગેરેના ઘા તે તો રુજાવાથી મટી જાય છે, પણ શ્રવણ ગોચર થયેલ વચન બાણ ના ઘા રુજાતા નથી. યદુક્તમ્. તત્રૈવ-

इहामुत्र च वैराय, दुर्वाचो नरकाय च ।

અગ્નિદગ્ધાઃ પ્રોહન્તિ, દુર્વાગ્દગ્ધાઃ પુનર્નહિ । ૧ ।

પ્રશ્ન-જવાનિનંદિ જીવને ઓલસવાના લક્ષણો કયા ?

ઉત્તર—જે કુડ્-કપણ હોય, અને માગવાના સ્વજ્ઞાવવાલો હોય, વલી હમેશાં અકલ્યાણને જો-
નાર, પરનાં સુખમાં ડુઃખિયો, વલી હમેશાં જયવાન્ માયાવી, મૂર્ખ, વલી નિષ્ફલ આરંજવાલો,
અને અસત્માં આગ્રહ કરનાર તે સંસાર બહુ માની જવાજનિંદી જાણવો, યદુક્તમ્. યોગદૃષ્ટિસમુચ્ચયે-
હુણો લાજરતિર્દીનો મત્સરી જયવાન્ શઠઃ ।

અજ્ઞો જવાજનિન્દી સ્યાન્નિષ્ફલારમ્જસંગતઃ । ૧ ।

પ્રશ્ન—વિનયનું ફલ શું છે, અને તે વિનય કરવાથી સ્યા સ્યા લાજ થાય છે ?

ઉત્તર—વિનયનું ફલ સાંજલવાની રૂપ છે, ઇટલે—જે ગુરુમહારાજ ઉપદેશે તે સાંજલવાની
રૂપા અને સાંજલીને તે મુજબ વર્તવું તે વિનયનું ફલ છે. વિનય પૂર્વક શાસ્ત્ર શ્રવણ કરવાથી શ્રુ-
તજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે. સમ્યગ્જ્ઞાન (અને શ્રદ્ધા) વડે દેશ વિરતિ તથા સર્વ વિરતિની પ્રાપ્તિ
થાય છે, અને વિરતિવડે આવતા નવાં કર્મનો અટકાવ થાય છે, ઇટલે સંવરની પ્રાપ્તિ થાય છે.
સંવરથી તપોબલ પ્રાપ્ત થાય છે. તપયોગે કર્મનો પરિણાટન (નિર્જરા) થાય છે. નિર્જરાથી ક્રિ-
યાની નિવૃત્તિ થાય છે, અને ક્રિયાની નિવૃત્તિથી યોગ નિરોધવાલા બની અયોગી થવાય છે. યોગ

निरोध अर्थात् जन्म जरा, मरण, प्रबन्ध लक्षण नरकादि जवसंततिनो आत्यंतिक क्षय थाय ते, अने जन्म मरणानी परंपरानो क्षय अर्थात् एकान्तिक अने आत्यन्तिकादिक गुणयुक्त स्वात्म स्थितिरूप मोक्षनी प्राप्ति थाय ते. तेथी परंपराये सर्व कल्याणोनुं ज्ञाजन विनय ते. अर्थात् विनय गुणवमे उत्तरोत्तर सर्व श्रेय सधाय ते अने समस्त कलेशनो सर्वथा क्षय करी, अक्षय अनंत अव्याबाध एवं मोक्ष सुख प्राप्त थाय ते. यदुक्तम्. प्रशमरति प्रकरणे—

विनयफलं शुश्रूषा गुरु शुश्रूषा फलं श्रुतज्ञानम् ।
ज्ञानस्य फलं विरतिर्विरतिफलं चाश्रवनिरोधः ॥ १ ॥
संवरफलं तपोबलमय तपसो निर्जरा फलं दृष्टम् ।
तस्मात्क्रियानिवृत्तिः क्रियानिवृत्तरेयोगित्वम् ॥ २ ॥
योगनिरोधाजवसंततिक्षयः संततिक्षयान्मोक्षः ।
तस्मात्कल्याणानां सर्वेषां ज्ञाजनं विनयः ॥ ३ ॥

सुभाषित व्याख्यान संग्रह.

प्रथम व्याख्यान.

श्रीजिनागमबोहितं संसारार्णवतारणम्

ममेदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ १ ॥

(प्रथम मंगलाचरण कर्त्ता बाद व्याख्याननी शरुवात वखते नीचे प्रमाणे वाक्यरचना रचवी.)

श्री अरिहंत जगवंत अनंतगुणवंत, महंत केवलज्ञानधारक, ज्ञवन्नयनिवारक, संसारतारक, सकलपाप संताप तापठारक, सर्व जीव हितकर, प्राणी मात्रना पीहर, तत्त्वज्ञानज्ञास्कर, श्रीदेवाधिदेव वीतरागदेव प्ररुपित, सदज्ञानोपदेशाधिकार संबन्धी तत्त्ववाणी व्याख्यानकार कथन करे ठे ते हे ज्ञव्यप्राणी ! सकलसुख खाणीरूप वाणीने हैयामां आणी तेनो रहस्य जाणीने पोताना सुवि-

पारने आचारमां भूकवा अतुर रहो के जेथा जवससुइना पार जवानो समय सानुकूल थाय
अने समस्त संताप जाय !

तत्त्ववाणीमां प्रथम शुं शुं जाणवानी जरूर ले

(शार्दूलविक्रीडित छंद.)

“ तत्त्वानि (ए) व्रत (ए) धर्म (१०) संयम (१७) गति (४) ज्ञानानि (५) सद्भावना (१२),
प्रत्याख्यान (१०) परीषहे (२२) द्विष (ए) मद (८) ध्यानानि (४) रत्नत्रयम् (३);
लेश्या (६) वश्यक (६) काय (६) योग (१५) समिति (५) प्राणाः (१०) प्रमादा (८) स्तपः (१२),
संज्ञा (१०) कर्म (८) कषाय (२५) गुह्य (३) तिज्ञाया (३४) ज्ञेयाः सुधीभिः सदा. ? ”

उहो—जणतां जणतां गया निस्तान, सुणतां सुणतां फूट्या कान;

तीरथ फरतां जांग्या गोदा (होंचण), तत्त्व न जाणे तेहज वूम्या.

एटले के मानव जन्म धरी कथाले अवण करी अने तीर्थ पण फरश्यां; तथापि जो कथाउ—

વચ્ચાણનું અને તીર્થ ફરશ્યાનું તત્ત્વ ન જાણ્યું તો તે સર્વ નિષ્ફલજ છે, આટલે સારરૂપ તત્ત્વ નવ છે તે પ્રથમ જાણવાજ યોગ્ય છે. એ નવ તત્ત્વાદિ બોલોનું નિરૂપણ નીચે મુજબ છે:—

નવતત્ત્વ—૧ જીવતત્ત્વ, ૨ અજીવતત્ત્વ, ૩ પુન્યતત્ત્વ, ૪ પાપતત્ત્વ, ૫ આશ્રવતત્ત્વ, ૬ સંવર-
તત્ત્વ, ૭ નિર્જરાતત્ત્વ, ૮ બંધતત્ત્વ અને ૯ મોક્ષતત્ત્વ આ નવ તત્ત્વ છે.

નવ તત્ત્વ જાણ્યા સમજ્યા પછી પાંચ મહાવ્રત જાણવાની જરૂર છે.

પાંચ મહાવ્રત—૧ પ્રાણાતિપાત વિરમણવ્રત, ૨ મૃષાવાદ વિરમણવ્રત, ૩ અદત્તાદાન વિરમણ-
વ્રત, ૪ મૈથુન વિરમણવ્રત અને ૫ પરિગ્રહ વિરમણવ્રત. આ પાંચ ઓટાં વ્રત છે. તે જાણવાં અને
આત્મહિતાર્થી તથા ધીરવીર પુરુષોયે આદરવાં—પાલવાં કે જેથી જીવપાર થાય છે.

ધર્મનાં દશ લક્ષણ—૧ ક્રમા, ૨ માર્દવ, ૩ આર્જવ, ૪ મુક્તિ, ૫ તપ, ૬ સંયમ, ૭ સત્ય,
૮ શૌચ, ૯ અકિંચન, અને ૧૦ બ્રહ્મચર્ય આ દશ જ્યાં પૂર્ણપણે હોય ત્યાંજ ધર્મ મનાય છે.

સંયમના સત્તર જોડ—૧ પ્રાણાતિપાત, ૨ મૃષાવાદ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મૈથુન, ૫ પરિગ્રહ,

(ઈન્દ્રિય ૫.) ૬ ફરસન, ૭ રસ, ૮ ઘ્રાણ, ૯ ચક્ષુ, ૧૦ શ્રવણ, ૧૧ ક્રોધ, ૧૨ માન, ૧૩ માયા, ૧૪ લોભ, ૧૫ મનોદંડ, ૧૬ વચનદંડ અને ૧૭ કાયદંડ. આ સત્તરનો ત્યાગ કરે તેજ સંયમી કહેવાય છે.

ચાર ગતિ—૧ દેવગતિ, ૨ માનવગતિ, ૩ તિર્યંચગતિ અને ૪ નરકગતિ આ ચાર છે.

પાંચ જ્ઞાન—૧ મતિજ્ઞાન, ૨ શ્રુતજ્ઞાન, ૩ અવધિજ્ઞાન, ૪ મનઃપર્યવજ્ઞાન અને ૫ કેવલજ્ઞાન આ પાંચ જ્ઞાન છે, તે પ્રાપ્ત કરવા યત્ન આદરવો.

બાર જ્ઞાવના—૧ અનિત્ય, ૨ અશરણ, ૩ સંસાર, ૪ એકત્વ, ૫ અન્યત્વ, ૬ અશુચિ, ૭ આશ્રવ, ૮ સંવર, ૯ નિર્જરા, ૧૦ ધર્મ, ૧૧ લોકસ્વરૂપ, અને ૧૨ દુર્લભબોધ આ ૧૨ જ્ઞાવનાનું જ્ઞાવવા યોગ્ય છે.

દશ પચ્ચસ્કાણ—નવકારસી ૧, પોરસી ૨, પુરિમદ્ધ ૩, એકાસણું ૪, એકલઠાણું ૫, આયંબિલ ૬, અપવાસ ૭, દિવસચરિમપ્રત્યાખ્યાન ૮, અગ્નિગ્રહ ૯ અને વિગદ ૧૦ આ દશ પચ્ચસ્કાણ પૈકી ગમે તે પ્રત્યાખ્યાન પોતાની શક્તિ મુજબ હમેશાં કરવું જોઈયે.

બાવીશ પરિષદ—જૂલ પરિષદ ૧, તરફ પરિષદ ૨, તાઠ પરિષદ ૩, તાપ પરિષદ ૪, માંસ પરિષદ ૫, અચેલક (વસ્ત્ર ?) પરિષદ ૬, અરતિ પરિષદ ૭, સ્ત્રી પરિષદ ૮, ચર્યા પરિષદ ૯, નૈષેધકી પરિષદ ૧૦, શર્યા પરિષદ ૧૧, આક્રોશ પરિષદ ૧૨, વધ પરિષદ ૧૩, યાચના પરિષદ ૧૪, અલાજ પરિષદ ૧૫, રોગ પરિષદ ૧૬, તૂણફાસ પરિષદ ૧૭, મલ પરિષદ ૧૮, સત્કાર પરિષદ ૧૯, પ્રજ્ઞા પરિષદ ૨૦, અજ્ઞાન પરિષદ ૨૧ અને સમ્યક્ત્વ પરિષદ ૨૨ આ બાવીશ પરિષદ સમયપરત્વે સાધુ જનને સદન કરવાજ જોડાયે.

પાંચ ઇન્દ્રિય—સ્પર્શેન્દ્રિય (શરીર) ૧, રસનેન્દ્રિય (જીભ) ૨, ગ્રાણેન્દ્રિય (નાક) ૩, ચકુરિન્દ્રિય (આંખ) ૪, અને શ્રોતેન્દ્રિય (કાન) ૫ આ પાંચ ઇન્દ્રિયોને પોત પોતાના વિષયની અંદર વશ્ય—કબજે રાખવીજ જોડાયે.

આઠ મદ—જાતિમદ ૧, કુલમદ ૨, રૂપમદ ૩, તપમદ ૪, બલમદ ૫, શ્રુત—જ્ઞાનમદ ૬, લાજમદ ૭, અને ઐશ્વર્યમદ ૮ આ આઠ જાતના મદ કદિપણ કરવા નહીં.

ચાર પ્રકારનાં ધ્યાન—આર્તધ્યાન ૧, રૌદ્રધ્યાન ૨, ધર્મધ્યાન ૩ અને શુક્લધ્યાન ૪ આ ચાર ધ્યાન પૈકી પ્રથમનાં બે ત્યજી દેશ પછીનાં બે અવશ્ય અંગીકાર કરવાં.

રત્નત્રયી—જ્ઞાન ૧, દર્શન ૨ અને ચારિત્ર ૩ આ ત્રણ અમૂલ્ય રત્નનો જરૂર સંગ્રહ કરવો.

ઠ લેશાંશ—કૃષ્ણ લેશ્યા ૧, નીલ લેશ્યા ૨, કાપોત લેશ્યા ૩, તેજો લેશ્યા ૪ પદ્મ લેશ્યા ૫ અને શુક્લ લેશ્યા ૬, આ ઠ લેશ્યાં પૈકી પ્રથમની ૩ લેશ્યાં ત્યજી પાઠલની ૩ જાજવી જેથી જવ વ્રમણાનો અંત સમય આવીને આવે છે.

ઠ આવશ્યક—સામાયિક ૧, ચૌવીસત્થો ૨, વંદના ૩, પ્રતિક્રમણ ૪, કાર્યોત્સર્ગ ૫ અને પ્રત્યાખ્યાન ૬ આ ઠ આવશ્યક અવશ્ય કરવાજ યોગ્ય છે.

ઠ કાય—પૃથ્વીકાય ૧, અપ્પકાય ૨, તેજકાય ૩, વાનકાય ૪, વનસ્પતિકાય ૫ અને ત્રણ કાય ૬ આ ઠ કાયમય સંસાર છે, એની વિરાવના ન આવે તેમ પલે પલે ખબરદારી રાખી વર્તવું.

પંદર યોગ—સત્યમનોયોગ ૧, અસત્યમનોયોગ ૨, સત્યાસત્યમનોયોગ ૩, અસત્યામૃતમનો-

યોગ ૪, સત્ય વચન ૫, અસત્ય વચન ૬, સત્યાસત્ય વચન ૭, અસત્યામૃષાવચન ૮, ઔદારિક ૯, ઔદારિકમિશ્ર ૧૦, વૈક્રિય ૧૧ વૈક્રિયમિશ્ર ૧૨, આહારક ૧૩, આહારકમિશ્ર ૧૪, તેજસ અને કાર્મણ ૧૫ આ પંદર યોગ પૈકી તજવા ખજવા યોગ્ય જાણીને જીવનવ્યવહારને નિર્મલ રાખવો.

પાંચ સમિતિ-શ્યામસમિતિ ૧, જાણસમિતિ ૨, ઇષણસમિતિ ૩, આદાન ઝંઝમાત્ર નિષ્કે-
પણા સમિતિ ૪ અને હુદ્ધારપાસવણ ચેલજલ્લ પારિઠાવણિયા સમિતિ ૫ આ પાંચે સમિતિનું સદા
સેવન કરવું.

દશ પ્રાણ-પાંચ ઇન્દ્રિય ૫, મન બલ ૬, વચન બલ ૭, કાય બલ ૮, શ્વાસોશ્વાસ ૯ અને
આયુ ૧૦ આ દશ પ્રાણ પૈકી પ્રાણી માત્રમાં હેઠા વધતા પ્રાણ હોય છે તેનો વિચાર ધ્યાનમાં લઈ
દશ પ્રાણધારી જ્ઞાનવાન માનવે જીવન સફળ કરવા સંતવંત થવું.

આઠ પ્રમાદ-અજ્ઞાન ૧, અસંયમ ૨, મિથ્યાત્વ ૩, રાગ ૪, દ્વેષ ૫, મતિઝંઝ ૬, ધર્મઅજ્ઞા-
ન ૭ અને મનવચન કાય અપહાસ ૮ આ આઠ પ્રકારના પ્રમાદ ત્યજી દેવા.

તપના બાર જોદ-અનજ્ઞાન ૧, હણોદરી ૨, વૃત્તિસંક્ષેપ ૩, રસત્યાગ ૪, કાયકલેશ ૫, સંલીનતા ૬, (આ ૭ બાહ્ય તપના જોદ છે.) પ્રાયશ્ચિત્ત ૭, વિનય ૮, વૈયાવચ્ચ ૯, સજ્જાય ૧૦ ધ્યાન ૧૧ અને જીતસર્ગ ૧૨ આ (૭ અચ્યંતર તપના જોદ છે. એ બેઝ પ્રકારના મલીને) બાર જોદ વમે તપની આરાધના નિરંતર કર્યાજ કરવી.

દશ સંજ્ઞા-આહાર સંજ્ઞા ૧, જય સંજ્ઞા ૨, મૈથુન સંજ્ઞા ૩, પરિગ્રહ સંજ્ઞા ૪, ક્રોધ સંજ્ઞા ૫, માન સંજ્ઞા ૬, માયા સંજ્ઞા ૭, લોજ સંજ્ઞા ૮, લોક સંજ્ઞા ૯ અને હુધ સંજ્ઞા ૧૦ આ દશ સંજ્ઞા, સન્નિયા-સંજ્ઞાવંત જીવોમાં રહેલી હોય છે તે પૈકી હુધસંજ્ઞાનો ત્યાગ કરી સુસંજ્ઞાને આદર આપવો.

આઠ કર્મ-જ્ઞાનાવરણીય ૧, દર્શનાવરણીય ૨, વેદનીય ૩, મોહનીય ૪, આયુ ૫, નામ ૬, ગોત્ર ૭ અને અંતરાય ૮ આ આઠ કર્મ સંસારી જીવની પઠવામે લાગેલાં છે તેહનો નાશ કરવા સતત હુયમી થવું.

પચીશ કષાય-અનંતાનુબંધી ક્રોધ ૧, અનંતાનુબંધી માન ૨, અનંતાનુબંધી માયા ૩, અનં-

તાનુબંધી લોઝ ૪, અપ્રત્યાખ્યાનિ ક્રોધ ૫, અપ્રત્યાખ્યાનિ માન ૬, અપ્રત્યાખ્યાનિ માયા ૭,
 અપ્રત્યાખ્યાનિ લોઝ ૮, પ્રત્યાખ્યાનિ ક્રોધ ૯, પ્રત્યાખ્યાનિયો માન ૧૦, પ્રત્યાખ્યાનિમાયા ૧૧,
 પ્રત્યાખ્યાનિયો લોઝ ૧૨, સંજલણો ક્રોધ ૧૩, સંજલણી માયા ૧૪, સંજલણું માન ૧૫, સંજલણો
 લોઝ ૧૬, હાસ્ય ૧૭, રતિ ૧૮, અરતિ ૧૯, જય ૨૦, શોક ૨૧, હુગંભા ૨૨, પુરુષવેદ ૨૩, સ્ત્રીવેદ
 ૨૪, અને નપુંસક વેદ ૨૫, આ પચીશ કષાય છે તે સર્વથા ત્યજવાં યોગ્ય છે,

ત્રણ ગુપ્તિ-મનો ગુપ્તિ ૧, વચન ગુપ્તિ ૨, અને કાય ગુપ્તિ ૩, આ ત્રણ ગુપ્તિને નિરંતર
 સેવવી યોગ્ય છે.

ચોત્રીશ અતિશય-તીર્થકરનું શરીર અતિ અદ્ભૂત, રોગ પશીનાથી રહિત હોય. ૧,
 શ્વાસોશ્વાસ કમલના સરસ્વો સુગંધવંત હોય ૨, શરીરમાનું લોહી માંસ સફેદ વર્ણવંત હોય ૩;
 આહાર નિહાર કોઈના જોવામાં ન આવે ૪, (આ ચાર અતિશય જન્મથીજ હોય છે,) એક યો
 જનની અંદર દેવ, માનવ પશુ પક્ષી કોમોની સંખ્યા ૯ મલે બતાં તેટલોજ સીમામાં સમાય ૫,

परमात्मानि योजनगामिनी वाली होय ६, परमात्मानि वाणी आणी मात्र पोत पोतानी ज्ञाषामां
समजी शके तेवी परिणमे. ७, पीठ पाठल देदीप्यमान ज्ञामंनल विद्यमान होय ८, सवाशो योजन
लगी वैर ज्ञाववालां जीवोनी अंदरनां पण वैर शमीजाय. ९, सात प्रकारनी इतिना जय न
होय १०, महामारीनो रोग न आय. ११, हृदयी उपरांत वर्णादि न आय १२, हृदयी
नुती वृष्टि पण न आय १३, काल न पमे १४, स्वचक्र परचक्रनो जय न होय.
१५ (आ अग्यार अतिशय कर्मक्षय अइ केवलज्ञान उपजे तयारे होय ठे.) आकाशो
धर्मचक्र प्रज्जुनी आगल आगल चाड्या करे. १६, पादपीठ सहित सिंहासन सायेज चालतुं रहे.
१७, रत्नमय त्रण तत्र माथापर विद्यमानज रहे. १८, हजार योजन लुंचो ध्वजदंड आगल चाड्या
करे. १९, नवकमल ऊपर पगलां मूक्या करे. २०, सोना रुपाना त्रण गठ आय. २१,
परमेश्वर चारे वाजुए सन्मुख रूपथी बिराजेला जणाय. २२, देवता चैत्य वृक्ष हाजर राखे. २३,
कांटा मात्र प्रज्जु पण मुके त्यां लुंधा अइ रहे. २४. प्रज्जुने रस्तामांनां तमाम वृक्ष लताल नमतां

જણાય ૨૫, હુંડીની વાગ્યાજ કરે ૨૬, અનુકૂલ પવન વાયા કરે. ૨૭, શકુન પ્રદક્ષિણા દેતા જાય. ૨૮, પાંચે રંગનાં સુગંધી ફૂલોનો વર્ષાદ આકાશમંડલના અંદરથી દેવોજ કર્યા કરે ૨૯, વીક્તા લીધા પછી ચાલ નચ ન વધે. ૩૦, હમેશાં એક કોમી દેવો સેવામાં હાજર રહે. ૩૧, ઘણું જાતું અનુકૂલ જણાય. ૩૨, શ્વેત ચામર ઢલ્યાં કરે, ૩૩, અને હિંદુધનુષ સ્થાં અગામી ચાલ્યા કરે. ૩૪, (આ લગણીશ અતિશય દેવતાના કરેલા હોય છે. ૪-૧૧-૧૯ મલી ૩૪ થયા.)

એવા ચોત્રીજા અતિશયવંત જગવતની વાણીમાં લીન રહી આત્મ કલ્યાણની પ્રેરણામાં નિરંતર મગ્યા રહેવું જોઈ છે જીવ્યજીવો ! આ જીવની અંદર સર્વ પ્રકારનાં સુખ અને પરજીવમાં શુદ્ધગતિ અથવા મોક્ષ લક્ષ્મી સહેજમાં પ્રાપ્ત થાય એ માટે જિનવાણી ઉપર દૃઢ સદ્ગુણો રાખી મંગલિકમાલાને વરો અને જીવજનમણાને હરો !

व्याख्यान बीजु.

(शार्दूलविक्रीडित.)

“ धर्मः कामगवी यदीयचरणा दानादयो यन्मुखं,
शुद्ध जीवदया विवेकविलसत्पुष्पटालंकृतिः
अश्रेयस्तृणचारिणी शुभ्रपयः संपत्तिहेतुश्च या,
ग्राहस्यादिकपश्यतोहरगणात् दक्ष त्वया रक्षताम् ॥ २ ॥

श्री अरिहंत जगवंत अशरण शरण जव जयहरण शिवसुख करण तरणतारण षट् जी
वनिकाय वत्सल जव्य जीव प्रते धर्म रूपी कामधेनु संबंधी व्याख्या कही बतावे ठे के हे दक्ष
चतुर मानवो ! धर्म रूपी कामधेनु जूख दुःखने दर कगी सुखमां स्वाधीन राखनारी ठे.

જેમ કામધેનુ સર્વ પ્રકારે પવિત્ર છે, તેમ ધર્મ પણ સર્વ પ્રકારે પવિત્ર છે. કામધેનુ જેમ જ્યારે જોડાયે ત્યારે ઉત્તમ દૂધ આપી સેવન કરનારને તુષ્ટિ પુષ્ટિ આપે છે; તેમ ધર્મ પણ સર્વોત્તમ સુખરૂપ સુગતિ આપી સેવન કરનારની જ્વન્મુક્તિ ટાલી સ્વર્ગાપવર્ગરૂપ તુષ્ટિ પુષ્ટિ આપે છે. જેમ કામધેનુ સર્વમાન્ય છે, તેમ ધર્મ સર્વમાન્ય છે. જેમ કામધેનુ દારિદ્ર્યને નજીક આવવા દેતી નથી, તેમ ધર્મ પણ દુર્ગતિરૂપ દારિદ્ર્યને નજીક આવવા દેતું નથી. જેમ કામધેનુ ઝજ્જલ વર્ણવંત છે, તેમ ધર્મ પણ ઝજ્જલ લક્ષ્યવંત છે. જેમ કામધેનુ ઓળા યંચે મહાન્ લાજની જોટ કરાવે છે, તેમ ધર્મ પણ સદૃજ મહેનતમાં મહાન્ આનંદનો લાજ વક્ષે છે અને જેમ કામધેનુ માનવંતી મંગલ રૂપ છે તેમ ધર્મ પણ માનવંત મહામંગલ રૂપ છે, તથાપિ તેને તૃપ્તિ આપવા સારવાર કરવાની જરૂરજ છે. જો તેની સારવાર સારી રીતે કરવામાં આવે તો બેશક અવર્ણનીય આનંદ આપે, ધર્મ માટે પણ તેવીજ રીતિ અનુસરવામાં આવે એટલેકે દયા દાન દક્ષતા સાથે દશ લક્ષણો પાલન કરવામાં આવે તો બેશક મહદાનંદ અર્પે છે, માટેજ જેમ કામધેનુને બલવાનૂ ચોર હરી ન જાય તે માટે આલશ ત્યજી (તેનું જેમ) સંરક્ષણ કરવું યોગ્ય છે, તેમ કામ

ક્રોધાદિ અથવા કાઠિયા રૂપ સબલ ચોરોથી ધર્મધેનુનું પણ રક્ષણ કરવું જ યોગ્ય છે, નહીં તો તે હુણો હુણાશયને અમલમાં આણી ધર્મની હાનિ કરેલે. જેથી સાવધાની સાથે ધર્મધેનુનું રક્ષણ કરી અનંત સુખ પ્રાપ્ત કરવું.

કાઠિયા રૂપી તેર સબલ ચોર છે તે એકે:—

(ગાથા ભંડ.) આલસ ૧, મોહા ૨, વન્ના ૩, થંજા ૪, કોહા ૫, પમાય ૬, કિવણતા ૭, જય ૮, શોગા ૯, અન્નાણા ૧૦, વિખેવ ૧૧, કુતૂહલા ૧૨, રમણા ૧૩. ॥૧॥

પહેલો કાઠિયો—આલસ નામનો છે તે શુદ્ધ ધર્મ કરણી કરવા જતાં ઘરમાંથી બહાર નિકલવાની વિચારણા જ અમલમાં ન આણવાદે. માત્ર વિવિધ પ્રકારના ઘરકામમાં લુબ્ધ બનાવી દેવાની પ્રેરણા રાખેલે.

બીજો મોહ કાઠિયો—તે હેય જ્ઞાપાદેયની અંદર અથવા પુત્ર સ્ત્રીમાં નિર્વિવેકપણે મોહ રાખવાની જ પ્રેરણા કરાવે છે જેથી ધર્મ તરફ ઈચ્છા પેદાજ ન થવા દે.

ત્રીજો અવજ્ઞા કાઠિયો—તે બીજા બધા ગુણીજનો જ્ઞાનીત્વને માટે નિંદા કરાવવાનીજ વૃત્તિ પેદા કરે, જેથી તે કહેતોજ ફરેકે એ મૂર્ખ શું સમજે છે! એનામાં (જ્ઞાનાદિ) કશું નથી. એવી રીતે અનેક અવર્ણવાદ બોલવામાં મસ્ત રહે, કિંવા મલીન વસ્ત્રપાત્રાદિ સહિત તથા સકલ સંસ્કાર રહિત પાશંત્રી છે વગેરે નિંદા કરે જેથી ગુણી જ્ઞાનીના નજીકજ જવા ન પામે.

ચોથો અહંકાર કાઠિયો—તે ગુરુ ગુણિજનને દેખી મોટાઈને લીધે મસ્તક ન નમાવતાં સ્થંભ બની રહે, જેથી ગુણિ ગુરુનો સમાગમ થવાનો સમયજ હાથ ન લાગવા દે.

પાંચમો ક્રોધ કાઠિયો—તે ગુરુ પ્રમુખને વિનાકારણે લઢે વઢે અને રીસાઈ રહેતાં તેમની હજૂર ન જાય, જેથી સદુપદેશના લાઝથી બેનસીબ (દૂર) રહે છે.

ઠાઠો પ્રમાદ કાઠિયો તે—વિકથા (રાજકથા દેશકથા ઝોજનકથા અને સ્ત્રીકથા) અને ડંધ મદ વિષય કથાયમાં લીન બની જતાં ગુરુપાસે ન જાય જેથી જ્ઞાનોપદેશનો સ્વાદ અનુભવવા જ્ઞાન્યશાલિ ન થાય.

સાતમો કૃપણતા કાઠિયો—તે દેહરે નપાસરે જવાથી જરાપણ ચોલા બદામ વગેરેનું સ્વર્ચ
ધાય એ કંજુસાઈને લીધે ત્યાં જાય નહીં જેથી મંગલ કલ્યાણના માર્ગથી દૂર રહે છે.

આઠમો જ્ઞય કાઠિયો—તે મહાન્ હુષ્ટકર્મકર્તાને નર્ક પ્રાપ્ત થાય છે અને ત્યાં જ્ઞયંકર
ત્રાસજ્ઞયાં હુઃખો જોગવવાં પમે છે વગેરે વગેરે જ્ઞયાનક નર્કજ્ઞય વર્ણનના જ્ઞયને લીધે મરીને અથ
વા તો કોઈ શત્રુથી મરીને બહાર ન નીકલે જેથી નિર્જયતાનો રસ્તો હાથ ચમે નહીં.

નવમો અજ્ઞાન કાઠિયો—તે અજ્ઞાન માર્ગમાં દોરી એવુંજ બોલાવ્યા કરે કે માંસ જ્ઞક્ષણમાં,
મદિરા પીવામાં અને મૈથુન સેવવામાં કશો દોષ નથી. ॥ ન માંસભક્ષણે દોષો, ન મદ્યે નચ મૈથુને ॥
પ્રવૃત્તિરેષાજ્ઞૂતાનાં, નિવૃત્તિસ્તુમહાફલા ॥ ૧ ॥ સ્વર્ગ નર્ક બેજ નહીં, ગ્રંથો ગપનોજ જંડાર છે.
વગેરે વગેરે મિથ્યાત્વના વચનને લીધે ગુરુ ગુણી તરફ શ્રદ્ધા નુત્પન્ન થાયજ નહીં, અને શ્રદ્ધા પેદા
થયા વિના આત્મકલ્યાણ થવાનો પંથ હાથ ચમેજ નહીં.

દશમો આક્રેપ કાઠિયો—તે આ હમણાં કરવું છે, અને આ પછી કરવું છે, એમ ઘણા કામોની

જલોજયાથી આકુલવ્યાકુલ અતાં નિશ્ચય વિચારને તાબે ન અઈ શકે, જેથી વિચારમાંને વિચારમાં માનવજનવ એલે ગુમાવી બેસે છે.

અગ્યારમો શોક કાઠિયો—તે વ્હાલાના મરણથી શોકને સ્વાધીન અઈ રહેતાં ધર્મોત્સાહ આવવા ન પામે, જેથી ગુરુવાણીના વિયોગને લીધે સદા શોકમાં ગ્રસ્ત બનવાનો વચ્ચત હાજરી આપે છે; એટલેકે દુષ્ટગતિ અવાથી શોક મટવાનો સમય પ્રાપ્તજ ક્યાંથી અવા પામે.

બારમો કુતૂહલ કાઠિયો—તે નાટક, ચેટક, સરકસ, ગાનતાન, બાજી, રમ્મત, ગમ્મત, વગેરે खेल તમાશાની અંદર મશગુલ રહ્યા કરે જેથી ધર્મ જાણી અણગમો બતાવે, તેના લીધે પરિણામમાં મનુષ્યજન્મ અફલ આય છે.

તેરમો રમણ કાઠિયો—તે કૂકના, ઘેટા, તેતર વગેરેની લડાઈ કરાવવામાંજ મન આનંદ માન્યા કરે જેથી ધર્મ તરફની નર્મીનુંજ પેદા ન થાય.

આ તેર કાઠિયારૂપી સર્વલ ચોરોથી ધર્મરૂપી કામધેનુને બચાવી લઈ તેનાથી મલતા લાજ

પ્રાપ્ત કરી લેવા ચૂકવું નહીં.

જેમ કામધેનુને ચાર પગ હોય છે, તેમ ધર્મરૂપી ગાયને પણ ક્રમા, માર્દવ, આર્જવ અને સુક્તિ એવા ચાર પગ છે, અર્થાત્ ક્રોધને જીતવો તે ક્રમા, માનને જીતવો તે માર્દવ, માયાને જીતવી તે આર્જવ અને લોજને જીતવો તે સંતોષ એ રૂપી ચાર ચરણ છે જેનાવડે તે ધર્મકામધેનુ ચાલી રહેલ છે. તે ધર્મકામધેનુનું સુખ દયામય છે, એટલેકે ત્રસ અને સ્થાવર જીવોની યતના કરી બચાવવાં એજ તેનો મુખ્યસ્વજ્ઞાવ છે. વિવેક રૂપ લંબાઈવંત જેનું સુંદર અલંકાર રૂપ પુંઠ છે, તથા સાધુધર્મ અને શ્રાવકધર્મ એ રૂપી જેના બે કાન છે, નિશ્ચયનય અને વ્યવહારનય એ બે નય રૂપી સુંદર શિંગડાં છે. તથા જ્ઞાનજ્ઞપ્તિ, પેયાપેય, ગમ્યાગમ્ય માર્ગ અનુમાર્ગ વગેરેનું જ્ઞાન કરાવનાર મતિજ્ઞાન ને શ્રુતજ્ઞાન રૂપી જે ધર્મકામધેનુનાં બે લોચન છે, મૂલગુણ તથા ઉત્તરગુણ એ રૂપ જેના બે નાકના ફરણા છે, નિયતકાલ નિશ્ચયકાલ ક્રિયાનું કરવું તે રૂપ જીજ્ઞ છે. આઠ પ્રવચન માતા (પાંચ સમિતિ ત્રણ ગુણ) રૂપ જેના આઠ દાંત છે તે વડે પાપરૂપ તૃણને ચર્યા કરે છે. દાન-

શીલ-તપ-જ્ઞાવના રૂપી જેને ચાર આંચલ છે તેની મારફત પુન્યરૂપી ઉત્તમ દૂધ પ્રકટ થાય છે અને તેના સેવનથી તુષ્ટિપુષ્ટિ પ્રાપ્ત થાય છે. એવી સર્વાંગ સુંદર વિરાજમાન ધર્મરૂપી કામધેનુના સેવનથી અનેક જ્ઞવ્ય જીવો ઉન્નતિક્રમને જેટલા જાગ્યશાલી થયા છે, અનેક જીવ ઉન્નતિ પામી રહ્યા છે અને અનેક જીવો જ્ઞવિષ્યમાં ઉન્નતિ પામી જ્ઞવોદધિથી પાર થશે, માટે હે જ્ઞવ્ય જીવો ! નિરંતર એ તારક ધર્મકામધેનુનું જ સેવન કરો કે જેથી આ જ્ઞવમાં સર્વ સુખો હાજરી આપે, અને પરજ્ઞવમાં પણ મનોવાંચિત ફલ મલતાં જ્ઞવાટવીના જયરહિત થવાય.

વ્યાખ્યાન ત્રીજું.

(અનુષ્ટુપ્ છંદ.)

“સદ્ગુણં સત્કુલે જન્મ સિદ્ધિદેવં સમાધયઃ
સંધઃચતુર્વિધો લોકે સકારાઃ પંચ હર્લ્લજ્ઞાઃ ॥ ૩ ॥”

श्री अरिहंत जगवंत वीतराग देव जिविक जीव प्रते प्ररूपणा करे ठे के-हे जव्य जीवो !
आ मायामयि संसारचक्रमां बावन अकरनी संख्यामां मात्र शास्त्र निर्माण करेल ठे अने कह्युं ठे के
उहो-बावन्नांसुं बांधियो, जारतीको जंमार;
आगे लागे जलीचतां, किणही न लाधो पार !

ए अपार जारतीजंमारना बावन अकरो पैकी पांच सकार जीवने प्राप्त थवा महामुश्केल
ठे, एटले के सद्द्वय १, सत्कुलमां जन्म २, सिद्धक्षेत्रनी स्पर्शना ३, समाधि ४ अने संघनी सेवा
५ आ पांच सस्सा दुर्लज ठे.

सद्द्वय अर्थात् न्यायवमे पेदा करेलुं धन अने तेने सारा मार्गमां वापरवानी विचारणा
राखवी, मतलब के दश क्षेत्रमां धन वावरवुं.

दश क्षेत्र ए कहेवाय ठे के-जगवंतना देहरासर निमित्त वापरवुं १, प्रज्जुनी प्रतिमान जराववी २,
तत्त्ववादनां पुस्तको लखाववां ३, साधुनी सेवामां ४, साध्वीनी परिचर्यामां ५, श्रावकनी जक्तिमां

૬, શ્રાવિકાની સારવારમાં ૭, જીર્ણોદ્ધાર કરવામાં ૮, નપાસરો સુધરાવવામાં ૯ અને સાધારણ
સ્વાતામાં ડબ્બ વાપરવું. ૧૦ આ દશ ઠેકાણામાં વાપરેલું ધન સારી પેઠે ઝગી સુકુલતા પ્રાપ્ત કરાવે છે.

અન્યાય વસ્તુ એકઠું કરેલું ધન કુમતિ-નગરી બુદ્ધિને જન્મ આપે છે. વેશ્યાગમનાદિ વ્યજ્ઞિ-
ચારમાં, જુગાર खेलવામાં, દારુ આદિ માદક પદાર્થના નપજોગમાં વાપરવાનીજ ઇચ્છા રહે છે.

અન્યાયોપાર્જિતંડબ્બં, દશવર્ષાણિતિષ્ઠતિ ॥ પ્રાપ્તેચૈકાદશેવર્ષે, સમૂલંચવિનશ્યતિ ॥ ૧ ॥

અન્યાયથી મેલવેલું ધન કદિ વિશેષ ટકે તો દશ વર્ષ લગી ટકવા પામે છે; પરંતુ
અગીયારમા વર્ષે તો પ્રથમના કમાણા ધનને સાથે લેઈને તે ધન નાશ પામે છે. એ
માટેજ સુમાર્ગ-ન્યાયથી ધન મેલવવું કે જે લાંબી મુદત લગી ટકવા પામે છે, અને જેના વસ્તુ
સારાં કામો અથાથી અમર નામના પ્રાપ્ત થાય છે. પણ એવું ધન મેલવું મુશ્કેલ છે એના લીધેજ
સદ્વ્યયની પ્રાપ્તિ ઇર્લજ છે એમ પ્રથમ સંકારથી સિદ્ધ થાય છે.

બીજો સંકાર સુકુલમાં જન્મ મેલવો બહુ મુશ્કેલ છે-અર્થાત્ આર્યદેશમાં અને શ્રાવકના

સુમાપિત
વ્યાખ્યા
નસંગ્રહ
૧૭૩૧

ઘરમાં જન્મ મલવો એ ઘણોજ ડુર્લભ છે.

શ્રાવકના કુલમાં મહામંત્ર નવકારનો જાપ કરવો, દયામૂલ ધર્મ પાલવો, પાણી પણ ગલીને પીવું અને મગલે મગલે ઠકાયતી રક્ષા કરવી એ તો નિત્યક્રમજ હોય છે.

જન્મ મલીને અનાર્યદેશમાં મલે, અગર આર્યદેશમાં જન્મ મલીને મિથ્યાત્વીના કુલમાં જન્મે તો તેથી આત્મકલ્યાણની સાધના કશી થઈ શકે નહીં, આત્મકલ્યાણ તો ફક્ત શ્રદ્ધા. વિવેક અને ક્રિયા એ ત્રણ અમૂલ્ય રત્નોથી અલંકૃત શ્રાવક (શબ્દ તેના) કુલમાં જન્મ મલે એ મહા પુન્યની પ્રબલતાના યોગેજ બને છે. માટેજ ત્રીજો સકાર સુકુલે જન્મ હુઃસ્કર છે એમ કહેવામાં આવ્યું છે.

ત્રીજો સકાર સિદ્ધક્ષેત્ર એટલે સિદ્ધાચલ તીર્થની યાત્રા થવી એ મહા મુશ્કેલ છે. શત્રુંજયની યાત્રા કરવાથી નરક નિગોદ તિર્યંચાદિ ડુર્ગતિયોની પ્રાપ્તિ દૂર થઈ સદ્ગતિ પ્રાપ્ત થાય છે. એટલુંજ નહિ પણ અલ્પસંસારી થવાય છે માટેજ ત્રીજો સકાર સિદ્ધક્ષેત્રની પ્રાપ્તિ ડુર્લભ છે એમ કહેવામાં આવ્યું છે.

વ્યા. ૩

૧૭૩૧

ચોથો સકાર સમાધય-સંતોષ કે જે પરમ સુખનું કારણ છે, તે પ્રાપ્ત થવો હુર્લેજ છે. કહ્યું છે કે જગમેં હૈ ઝૂંઝી હુની, કબહુ આઘાઝ નાંહિ; તોન લોકકી સંપદા, જો આવે ઘર માંહિ. ૧
 ઘટત ઘટત જ્યોં હોત હૈ, જ્યું જિનકોં સંતોષ; વધત વધત એ હોય તો, હોત ઘરીમેં મોઝ. ૨
 હાથી ઘોરે સઘન ધન, પંચ રતનકી યાન; જબ પાયો સંતોષધન, સબ સુખ ધૂરી સમાન. ૩

માટેજ કહેવાની જરૂર છે કે સંતોષ સર્વોપરી સુખનું સાધન છે. પરંતુ તે થવો હુર્લેજ છે; કેમકે તૃષ્ણાવૈતરણી નદીનું પૂર કદિ મંદ પણાને પામતુંજ નથી જેથી સંતોષનાં દર્શન થતાં નથી. તૃષ્ણાની શાંતિ આય તોજ સંતોષનો ઉદય આય છે.

આ જગતમાં જીવ માત્ર આશા તૃષ્ણાની તાવેદારી ઝોગવનારા છે. આશા તૃષ્ણા, લોચ્છીની કબર છે, કામીજનનું પારણું છે, હુલિયાનું દિલાસાપત્ર છે, જીવોનું જીવન છે અને સંસારયાત્રાની સરુક છે. આશાતૃષ્ણા એજ પરમ હુલનું કારણ છે અને સંતોષ એ મહાન્ સુખનો ઝરો છે; પરંતુ તૃષ્ણાનો અંત આણી સંતોષનું સદા સેવન કરવું એ અતિ મુશ્કેલી ઝર્યું છે એથીજ ચોથો સકાર

સંતોષ પામવો હુર્લજ્ઞ છે એમ કહેવામાં આવ્યું છે.

પાંચમો સકાર સંઘસેવા એ પણ અત્યંત હુર્લજ્ઞ છે. સંઘ એટલે સાધુ-સાધ્વી-શ્રાવક-શ્રાવિકા આ ચતુર્વિધ સંઘની અનન્ય પ્રકારે-પૂર્ણ ઝક્તિજાવ વમે સેવા કરવી. તેમને વસ્ત્રપાત્ર ઝોજન-ઔષધ-મકાન-સન્માન અને સ્વામીવત્સલ વગેરે વમે સંતોષી તેનું સેવા કરવાનો જાવ દૃઢ થવો બહુજ મુશ્કેલ છે.

જે શ્રાવક શ્રાવિકા સાધુ સાધ્વીને વસ્ત્રપાત્રાદિની મુશીબત વેઠતાં નિહાલી અથવા પોતાના સ્વધર્મી જ્ઞાતાનું જૂઝૂમના દુઃખથી રીવાતા નિહાલી મનમાં જરા પણ અરેકાર આણતાં નથી અને પોતપોતાની શક્તિ મુજબ તેનું કષ્ટ કાપવાને માટે બનતી કોશીષ કરતાં નથી તે પુન્યનાં જાગી થતાં જ નથી. કેમકે સંઘ એ પચીશમા તીર્થંકર સમાન પૂજ્ય છે; માટે તે સંઘની સેવા પૂજા જાવઝક્તિની અંદર જે ઉદારચિત્ત થતાં નથી તે સ્વર્ચીત જાગ્યહીનજ મનાય છે. પરંતુ કર્મના કઢીન યોગના સંયોગવડે તે ચતુર્વિધ સંઘની સેવા પ્રાપ્ત થવા જેવી શક્તી નથી તેથી જ તેને હુર્લજ્ઞ માનવામાં આવે છે.

ઝુપર બતાવેલા પાંચ સકાર સહેલાઈથી પ્રાપ્ત થઈ શકતા નથી; તથાપિ જો તે પાંચે સકારને પ્રાપ્ત કરવા માટે એક સરખો યત્ન હાથ ધરે તો બેશક ડુર્લભ ગતાં સુલભ થઈ શકે છે.

પૂર્વ સમયની અંદર બેસુમાર માનવોએ પાંચ સકારોનો સત્કાર કર્યો છે જેથી તેનું સહેલાઈથી જીવસાગર તરફ છે, તેમજ હાલમાં જે પાંચ સકારનું સર્વ પ્રકારે સેવન કરે છે તેનું જીવોદ્ધિ તરવાની તૈયારી કરી રહ્યાં છે, અને હવે પછી જેનું આ પાંચે સકારનું નિર્મલ તન મન વચનથી નિરંતર સેવન કરશે તેનું જીવના અંતને જીતી રીતે જીતી શકશે એમાં જરા પણ શક નથી. માટે હે જીવિ પ્રાણિયો ! સંસારતારક એ પાંચ સકારોને પ્રાપ્ત કરવા પુન્યકરણી કરો કે જેથી પાંચે સકારો સુલભ થતાં જન્મમરણના જીવથી મુક્ત થઈ સિદ્ધિપદના જાગી થવા જાગ્યશક્તી થઈ શકો. એવી જિનવરની વાણી સાંજીવી જીવિપ્રાણી જાવ આણી હૈયે ધરો અને અમલમાં લાવો કે જેથી ઝજય જીવ મંગલ કેલી કમલા વરી સુગતિના સંગી થાવ.

સુભાષિત
ઠ્યાખ્યા
નસંગ્રહ
૧૨૭૫

ઠ્યાખ્યાન ચોથું.

(અનુષ્ટુપ છંદ.)

“ અનિત્યાનિ શરોરાણિ, વિજ્ઞવો નૈવ શાશ્વતઃ ॥
નિત્યં સન્નિહિતો મૃત્યુઃ કર્તવ્યો ધર્મસંગ્રહઃ ॥ ૪ ॥ ”

શ્રી જગદીશ જિનરાજ ગરીબનિવાજ જગજ્ઞનહિતકાજ જવજલનિધિ પાર યવા પાજ રૂપ
સુંદર સુધાથી પણ અત્યંત મિષ્ટ પ્રરૂપણા આ પ્રમાણે કરી ગયેલ છે કે,—

હા—કમ્યા સો તો આયમે, ફૂટ્યા સો કરમાયઃ

ચણ્યા દેવલ્લ ગિર પમે, જન્મ્યા સો મર જાય.

ચંદ્રમા સૂરજ અને તારા આદિ જે કમ્યા હોય છે તે આલ્લ અસ્તજ યવાના છે અગર આય

હે, જે વનસ્પતિ-ફલજામ વગેરે ફૂલેલ છે તે કરમાયજ છે, જે મકાનો-દેવલો-કોટ-કિલ્લા વગેરે
ચણેલ છે તે આશ્વર જમીનદોસ્ત થવા(પરી જવા)નાજ છે, અને જે પ્રાણીમાત્ર જન્મ્યાં છે તે
આશ્વર મરણને શરણ થવાનાંજ છે અથવા થાય છે જ. પરંતુ કોઈ હમેશાં એક સ્થિતિથી કાયમ
રહેનારજ નથી ! કેમકે,—

દેખો લોગો માટી ફૂલી, માટી દેખી માટી ફૂલી; માટી આવે માટી જાય, હસી રમીને માટી થાય.

હેલોકો ! સર્કર્મા દરેક જીવ, ચેતન કે જન માટીમાંથી પેદા થાય છે. માટી એટલે મૃત્તિકા અથવા
માંસ-ચામ એમાંથીજ દરેકની નૃત્પત્તિ હોય છે. બતાં માટીની પેદાશને નિહાલી માતાપિતારૂપ માટી
ફૂલે છે—ખુશી થઈ મકલાય છે; પરંતુ તેને ખબર નથી કે બધી વસ્તુ માટી અથવા પૃથ્વી-યોનિ-
માંથીજ પ્રકટ થાય છે અને પુનઃ આયુ નાશ થયે તેમાંજ સમાઈ જાય છે તથા હસી રમીને
માટીજ બને છે. એથી મૂલ શ્લોક જાહેરમાં લાવે છે કે પ્રાણી માત્રનાં શરીર અનિત્ય—નાશ થનારાં
જ છે. જ્યારે જે વસ્તુ નાશવંત છે ત્યારે તે વસ્તુ કુપર મમતા રાખવી એ કેવલ ઘેલબાજ છે માટેજ

नित्य वस्तु जे धर्म तेनी सदैव जजना करी अनित्य शरीरनी जन्मयात्रा सफल करवी. ए संबंधने लगतुं एक दृष्टांत ठे के—

‘ यथाराज्ञः प्रधानेन सुमित्र त्रितयं कृतम् ॥ तृतीयो हितकृद्भातः स एव सुखदःस्तथा. ’

वसंतपुरनी अंदर महाराजा जीतशत्रुनी हजूरमां बुद्धिनिधान नामनो प्रधान नाम प्रमाणे काम करी बतावनार बुद्धिना खजाना रूप हतो, अने ते तमाम राज्यकारोबारनो ज्ञार वहन करी राजा तेमज प्रजा एम बेठ पकने प्रसन्नता आपतो हतो. एथी राजा प्रजानी पूर्ण ममताने लीधे विशेष मानीतो अयो हतो. ए प्रधानने त्रण मित्र हता, ते पैकी पहेला मित्रनुं नाम नित्यमित्र, बीजो पर्व मित्र अने त्रीजो प्रणाम मित्र हतो. ते प्रधान, नित्यमित्रनी हरहमेशां जोजन वस्त्र वगैरेथी ज्ञक्ति साचवतो हतो, तेमज पर्वमित्रनी दशहरा दीवाली हुताशनी वगैरे परबलाने दिवसे जोजनादिथी ज्ञक्ति साचवतो हतो, अने प्रणाम मित्रनी फक्त लटक सलाम राखी नमस्कार तथा मीठे वचनेथी ज्यां मळे त्यां संतोष आपतो हतो.

राजा कोइना कोइ दिवस मित्र थया नथी अने अशे पण नहीं. ए नियमानुसार एक समय
 ते राजा, प्रधान ऊपर कोपायमान थइ गयो, जेथी ते प्रधान पहेला नित्यमित्रने घेर जइ पोतानी
 ऊपर पहेली आफत संबंधी बात कहौ ऊजो रह्यो; पण तेणे चोखुं कह्युं के—‘राजाना शत्रुने
 सन्मान आपवुं ए खानाखराबीनोज मार्ग ठे माटे कृपा करी तमो अहीँथी बीजे पधारी जान.
 माराथी राजानी धुंस जीलाशे नहीं.’ आम जवाब मलतां प्रधान पर्वमित्रने त्यां गयो अने त्यां
 पण अथ इति बात कहौ संजलावी उत्तरनी राह जोवा लाग्यो. ते बीजा मित्रे पण कह्युं के—
 “तमारी संगतिवने अमो पण शिक्षाना पात्र अइये माटे महेरबानीनी राहे अन्य स्थले पधारो.”
 आवो जवाब मलतां प्रधान त्रीजा प्रणाममित्रने घेर गयो अने त्यां पण प्रथम प्रमाणे कहौ
 ऊजो रह्यो, एटले ते त्रीजा मित्रे पुष्कल दिलासो आपी कह्युं—‘जरा पण राजानो जय राखशे
 नहीं. मारुं घर—धन—कुटुंब अने शरीर नाश पाम्या पठीज तमोने ते जोवा पामशे. पण ते
 पहेलां तो मगदूर नथी के तमारा जणी नजर पण करी शके.’ इत्यादि कहौ सन्मान सह

संतोष आप्यो, अने पोताना मित्रने निर्जय पूर्वक मकाननी अंदर राख्यो.

ते पढी ते मित्रे राजेंद्र पासे जइ कला केलवी महाराजानी प्रसन्नता मेलवी निवाजसमां प्रधाननो अपराध कमावी तेने निर्जययुक्त अन्नयदाननो जोगी कराव्यो. कहेवानो मतलब एज के धर्म ठे ते प्रणाममित्रनी पेठे अन्नयदानदाता-प्राणरक्षक ठे एटले के जीवने त्रण दोस्तदार ठे ते ए के पहेलो देहमित्र, बीजो कुटुंबमित्र अने त्रीजो धर्ममित्र ठे. पहेला दोस्तदार देहने हमेशां खान पान वस्त्र वगैरेथी साचवतां ठतां ते बगनी बेसी करेली ठठमठने विसरी जइ नाश पामे ठे, एटले के सेवकनी सेवानी कशी कदर न करतां वियोग आपे ठे-पण पोतानो थतो नथी. बीजो कुटुंबमित्र पण दुःख आवी पमतां के काल आवी पढोचतां परब दिवसोए साचवेली सेवा ठतां कशी गरज सारतो नथी. सुखनोज संगी रहे ठे. ज्यारे जे मित्र-

सुखरी वेला सांगणा, दुखरी वेला दूर; वे सज्जन बोलाविये, वहेती नदियां पूर.

मतलबनाज संगी होय ते मित्रनो त्यागज करवो. त्रीजो धर्ममित्र ठे ते प्रणामरूप ठे

તથાપિ કષ્ટમાં પડેલા પોતાના આરાધકને આ જ્ઞવ પરજ્ઞવમાં પણ મનમાનતી નિર્જયતા અને સુખસંપદા આપી અજ્ઞય પદ આપે છે. કહ્યું પણ છે કે—વનમાં-રણમાં-શત્રુદલમાં-પાણીમાં-આગમાં-સમુદ્રમાં અને વિષમ વિપદવાલી જગામાં ફક્ત ધર્મમિત્રજ સહાયતા આપે છે. માટેજ કહેવાની જરૂર છે કે ત્રીજા મિત્રના સમાન ધર્મમિત્ર પરમ ઉપકારી છે. હેઠ-દગો ન આપે તેવો ચોલમજીવના રંગવત્ પ્રાણ અને પણ સાથે ઢોરુનાર છે. માટેજ કહિયે ઊંચે કે—

ધર્મમિત્ર વિદ્યમે નહીં, બીજા વિદ્યની જાય; ઇસો જાણી ધર્મ સેવિયે, ઇરત પરત સુખ ધ્યાય !

અર્થાત્ બીજા બધા મિત્રો બદલાઈ બેસે, પણ ધર્મરૂપ મિત્ર કદી પણ બદલાઈ બેસતોજ નથી. જેથી હે જ્ઞવિજીવો !

નિત્યમિત્ર સમ દેહ છે, કુટુંબ પર્વ સમાન; હિતકર જાણો આપણો, ધર્મ મહા સુખદાન.

અથીજ મૂલ શ્લોકમાં કહેલું છે કે અનિત્યાનિશરીરાણિ-શરીર અનિત્ય-નાશવંત છે એમ સમજી ધર્મનો સંગ્રહ કરવો.

वलि वैजवो ठे ते पण अनित्य ठे एटले के लक्ष्मी तो कुलटा स्त्रीना कटाह तथा वीजलीना
जबकारा समान चपल ठे-ठे ठे ने नथी. ठतां लोको मारी मारी करी ममतामां लुब्ध बन्यां ठे.
पण हे जीव !

माने ठे मारुं मारुं रे जागीने जोने, तलजार नथी कंइ तारुं रे जागीने जोने.
माणक ने मोती केरी डुकानो जेणे मांफी, हीन्या लइ फूटी हांफी रे. जागी. १
जंमार धनना जरिया जूपाळे बजवी जाला, चाढ्या ते ठालामाला रे जागीने जोने. २
कीर्तियो जेनां नाणानी संजलाती काने, ते सूता जइ समशाने रे. जागी. ३
संचरता हाथी घोसा हजारो जेनी साथे, ते हीन्या खाली हाथे रे. जागी. ४
संसार सर्वे देखी मरतोतो जेनी स्हेमां, ते चोटया जैने व्हेमां रे. जागी. ५
कीधां होय हाथे करीने दान पुन्य कोमे, ते जाय जीवनी जोमे रे. जागी. ६
ऋषिराज कहे हृदयमां रहेनारो जेथी रीजें, कामो तो एवां कीजे रे. जागी. ७

ओताजनो ! ज्यारे वैजवनी आवी अधिर स्थिति ठे त्यारे तेमां मग्न थइ मदांघं थवुं ए ख-
चीत जव हार्यानीज निसानी ठे ठतां-

इही मायाके मामले, झूली रहे हैं झूरि;

गुदिप करी गोते दिये, झानी बचें न झूरि.

सदसही कोमि लखिमी जोरु, अरब खरबकों धायाजी;

तृष्णा लोभ पलीता लाया, फिरि फिरि ठूँडे माया.

एक कंचन अरु कामिनी, जगमें हैं दोइ फंदा;

इनतें न्यारा जो रहे, तिनका में हुं बंदा.

वास्ते तेवी लक्ष्मी अने वैजवतानो गर्व त्यजी निराजिमानथी सुमार्गमां धन वावरी धन
मढ्यानो छ्हाव लेवो. जेम तलाव कूवा धगेरेमांथी कादव पयरा आदि कहानी गालता रहिये तो
तेमांनुं पाणी स्वच्छ अने गहेरुं रहे ठे, तेम धन वावरता रहेवाथी ते वृद्धि अने शोभा पामे ठे.

सुभाषित
व्याख्या
नसंग्रह
१७९।

कूवांमांथी पाणी न वापरिये तो ते पाणी निरोगी अने अखूट रहेतुंज नथी; पण उलटुं गंडुं अइ
डुःखदाता निवसे ठे. एवीज रीते माया-धन पण खर्च्ये वावर्येज अखूट अने विमल शोभावंत
रहे ठे. केमके मूल श्लोकना त्रीजा पदमां कहेल ठे के-नित्यं सन्निहितो मृत्युः-इमेशां मरण तो
म्हों अगामीज फेरफुंदनी दीधा करे ठे. ते जेम चकलानी ऊपर बाज नुचिंती ऊपट मारी प्राणने
परलोक पहोचामे ठे तेम काल पण नुचिंते आवी दोट देइ कोट मरनी नाखशे के बधी बाजी
परवारी जशे अने कशुं जोर चालशे नईं. कह्युं ठे के-

मंत्र तंत्र यंत्र जमी धरीही रहत धरी धरीहुको होत न बचाव कहु प्रानको,
दोरी धाव नुषध नुपाव कहु चले नाही दीप ज्युं उल्लस जाय प्रेर्यो पवमानको;
दूरहीतें देखतही रोय रहें खगकुल परत अर्चित्यो आय दाव ज्युं सीचानको,
ठांरी सब आर जार राज माया मोह जार अंतकाल शरण जजन जगवानको. १
माटे पम्बायानी पेठे साधने साधे रहेला कालथी बचवा धर्मनुं शरण ग्रहण करवुं जेथी

व्या० ४

१७९।

शाश्वत सुख स्वाधीन थाय ठे. केमके धर्म प्रभुप्ररुपिन सत्य धन ठे, ते धनना सेवनथी अंनत जीव अक्षय सुखना संगी थया, थाय ठे, अने अशेज एम जाणी हे जविप्राणी सुखनी खाणिरूपी धर्म धननो संग्रह करी सदैव शाश्वत सुखना सेवनार आन के जेथी कल्याणकमला वरो अने फरो संसारमां फेरा न फरो !

व्याख्यान पांचमुं.

(अनुष्टुप् छंद.)

गतः सारेत्र संसारे सुखच्चांतिः शरीरिणाम् ॥

लालापानमिवांगुष्ठे बालानां स्तन्यविच्रमः

श्री अरिहंत जगवंत सुरासुरसेवित शातादाता जयत्राताओं एवं प्रकाशेल ठे के. हे जविजीवो !

સુધાધિત
વ્યાખ્યા
નસંગ્રહ
૧૧૮૦૧

આ સંસારમાં કંઈ સાર નથી એથી અસાર છે. જેમ કેલના ઘરમાં કશો સાર નથી તેમ સંસાર સાર રહિત છે. આ સંસારમાં જન્મતાં જનકતાં આ જીવે અનેક જન્મ કર્યા. નાટકિયાની પેઠે અનેક વેષથી આ સંસારરૂપી સ્ટેજ-નાટકના તરુતા ઊપર દેખાવ દીધો, તથા અનેક સંબંધબંધન સહ સગાઈ ન્યાતો પણ દર્શાવ્યો અર્થાત્ માતા તે સ્ત્રી, સ્ત્રી તે માતા, પિતા તે પુત્ર, પુત્ર તે પિતા इत्यादि વિપરિત સંબંધ જોડ્યા અને એકજ જન્મમાં પણ કેટલાંય સંગપણ વાંધ્યાં; તથાપિ તેમાં કશો સાર હાથ આવ્યો નહીં-જેમકે અઢાર નાત્રાનો એક સંબંધ અગામી જોડાયો હતો એટલે કે-

મથુરાની અંદર કુબેરસેના નામની વેશ્યા બહુજ રૂપવંત હતી, તે નાયકાએ પોતાના જાર પુરુષના સંયોગવડે એક જોડલાને જન્મ આપ્યો. તેમાં એક પુત્ર અને એક પુત્રી એમ જુગલ જોડી હતી. ગણિકાને અનેક જણનાં મન સાચવવાં ત્યાં તેનાથી પુત્ર પુત્રી બેઝ શી રીતે સચવાય ? બીજાં બધાંનાં મન જાલવવાં બાજુપર મુકાય તોજ સંતાન સચવાય છે. લંપટ સ્ત્રીનું પરના પ્યારમાં લુબ્ધ હોવાથી સંતતી તરફ પ્યાર રહિત હોય છે. એ નિયમાનુસાર તેણીએ વશુટન નિવાર્યા બાદ તે

વ્યા. ૬

૧૧૮૦૧

बेठ बालकोनां कुबेरदत्त अने कुबेरदत्ता एवां नाम राखी, ते नामनी बींटीनु करावी एक पेटी के जेमां पवन आवी शके, पण पाणी जीवजंतु न जइ शके तेवी तैयार करी तेमां ते बालकोने सुवारी बींटीनु आंगली साथे टांकी पेटीने पोक करी यमुनाना पूरमां व्हेती मूकी.

(समजाय ठे के ते समयमां पण बालहत्याने महापातिक मानतां हतां, नहि तो वेइया जेवी निष्ठुर मनवाली स्त्री आ प्रमाणे बालकने जीवतां राखी यमुनाने श्या माटे सुपरद करे?)

आयुबलना योगथी ते पेटी पाणीना प्रवाहनी अंदर चालती चालती सोरीपुर नामना शहेरनी जागोले निर्विघ्न पूर्वक जइ पडोंची. दरम्यान बे दोस्तदार वाणिजा यमुनाना कांठे स्नान-मार्जन करता हता, तेमणे ते पेटीने आवती जोइ शरत साथे जे माल निकलशे ते अरघो अरघ व्हेंची लेवाना इरादे पाणीना प्रवाहमां पमी पेटीने बहार कहामी, अने ज्यारे उघांमी जोयुं त्यारे तेमां बे रमतां खेलतां बालक जोयां, जेथी शरत मुजब जेने पुत्रनी खोट हती तेणे पुत्र अने जेने पुत्रीनी खोट हती तेणे पुत्रीने जइ ते बींटीना कारणथी तेज नामोथी बोलावी रमांमी

इसती इसता घेर गया. तेमनी स्त्रीन पण आनंद पामी अने ते बालकोने पोतानांज बालक मानी लालन पालन प्रीणन पोषण सहित नुबेरी बहाव लेवा लागी. ज्यारे ज्ञणवानी वये पदोच्यां त्यारे ते बालक बालिकाने तेमनां पालक माबापोए विद्याध्ययन कराव्युं, अने विवाहसंस्कारनो समय अतां तेमनां लग्न करवानी चिंता धरी.

श्रोतागण ! ते बालको पेटमांथी जूदां थइ पेटिमां जेगां थयां अने पेटिमांथी जूदां थइ जूदे जूदे ठेकाणे नुबर्यां, तथापि पूर्वकृत कर्मे ते युगल-जोमीने जुदां थवा दीधां नही. एथी ए थयुं के ते बेन जाइ बहेननांज वरवहू तरीके लग्न जोमायां, संसारसुखनो बहाव लेवा लाग्यां अने पति पत्निना हक पूरा पामवामां कचाश राखी नही.

एक समय सोगठबाजी रमतां हतां ते वखते कुबेरदत्ताने कुबेरदत्तना हाथमांनी वींटी अने पोताना हाथनी वींटीने एकज कारीगरना हाथनी घमेली तथा सरखा नामनी जोइ एवी शंका पेदा थइ आवी के-“जूदां जूदां माबापनां फरजंदो बतां एक जेवां नाम रूप गुण अने वींटी

વગેરે હે તેનું શું કારણ હશે ! ગમે તે હો; પણ આમાં મારું મન એવી સાક્ષી પૂરે હે કે કંઈ ન કંઈ ગૂઢ જ્ઞેદ હોવોજ જોડાયે ! 'ઇત્યાદિ વિચારી ઉપજેલી શંકા સંબંધ માટે માતા પિતાને પોતાની ઉત્પત્તિનો મર્મ પૂછ્યો, એટલે તો સ્વાત્રીજ થઈ કે—'નક્કી અમારો સંબંધ જાણે બહેનના વચ્ચેજ જોમાયો હે એ અતિ નઠારું થયું હે, મહાપાપ બંધાયું હે, અને એ શી રીતે ટૂટાશે. ' વગેરે પશ્ચાતાપ કરી તેણીએ પોતાના કુબેરદત્તને તે બિનાથી વાકેફ કરી ત્યાંથી (તે) પાપની નિવૃત્તિ માટે ચાલી નીકળી સંત્રેગને વશ થઈ સંસારની અસારતાને ધ્યાનમાં લઈ કોઈ શુદ્ધાચારી ગુરુણીદ્વારા દીક્ષા ગ્રહણ કરી અને તે પછી શુદ્ધાચારની શિક્ષા પ્રાપ્ત કરી જ્ઞાનમાં નિપુણતા મેલવી.

કુબેરદત્ત પણ અઘટિત ઘટના ઘટાવાના સંયોગની વાત જાહેરમાં આવતાં લજ્જાને વશ થઈ કિરિયાણું વેચવાને બ્હાને મથુરે જઈ પહોંચ્યા, અને અજાણપણાના પ્રતાપે કામનો કેદી બની પોતાની જનેતા—વેશ્યા કુબેરસેનાની સાથેજ વિષયસુખમાં લીન બની તે તેણીનેજ ત્યાં રહેવા લાગ્યો. પંચેન્દ્રિય સુખ જોગવતાં પોતાના સંયોગથી તેણી કુબેરસેનાના કુલથી એક પુત્રને જન્મ

સુમાપિત
ઘ્વાલ્યા
સંગ્રહ
૧૯૨૧

મહ્યો, એથી અત્યંત આનંદ મારી મસ્ત ચિત્તવંત થયો દિવસ નિર્ગમવા લાગ્યો.

કુબેરદત્તા સાધ્વીજીને બહુ અઠમ તપ કરતાં અને ધાંધાની ધાર પ્રમાણે ચાસ્ત્ર પાલતાં કર્મક્રય થયે અવધિજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું અને અવધિજ્ઞાન મારફત જ્યારે કુબેરદત્ત શી દશામાં હે તે તપાસ્યું ત્યારે તો તે કુલમાંથી નીકળી ચૂલમાં પમેલો માલૂમ પડ્યો, એથી કામદેવને શતકોટિ ધિકાર આપી વિચારવા લાગ્યાં કે—‘આ જીવ વિષયસુખથી કદિ તૃપ્ત થતો નથી અને એના લીધે કાર્ય અકાર્ય કરતાં પણ જરા નરતો નથી.

ધનેષુ જીવિતવ્યેષુ સ્ત્રીષુ ચાદારકર્મણુ ॥ અતૃપ્તાઃ પ્રાણિનઃ સર્વે યાતા યાસ્યંતિ યાંતિચ.

અહા ! ધન એકતું કરવાથી, જીવનમર્યાદાથી, સ્ત્રી સંબંધી કામજોગથી, અને જોજનપદાર્થ જમવાથી કોઈ દિવસ સંતોષ—તૃપ્તિ પામતોજ નથી !’ इत्यादि इत्यादि विचारीने साध्वीजीअं शोच्युं के—“अहीयां पश्चात्ताप कर्षे कंश् वले तेम नथी, माटे त्यां जइ समजाववाथीज प्रयास सफल थतां धर्मनी वृद्धि थइ अधर्मनो अंत आवडो.” एम निश्चय करी गुरुणीजीनी आज्ञा

વ્યા. ૬

૧૯૨૧

મેલવી વિહાર કરી ક્રમસદ મથુરે પહોંચ્યાં અને કુબેરસેનાનું ઘર પૂઠતાં તેણીને ત્યાં પહોંચી તેણીની પાસે રહેવા માટે જગ્યાનો માંગણી કરી. એથી વેશ્યાએ ચિત્રશાલામાં રહેવાની ખુશી બતાવી અને બોલી કે—‘ સાધ્વીજી ! અહીંયાં રહો એટલી મહેરબાની રાખજો કે, કોઈ દિવસ નિપદેશ ન દેતાં ફક્ત પુણ્યનીજ વાતો કરજો અને અમારું બંધુ રોતું હોય તો ઠાનું રાખજો. ’

સાધ્વીજી ત્યાં રહ્યાં અને ધર્મધ્યાનમાં લીન રહી ધારેલી ધારણાને સફલ કરવાનો સમય શોધવા લાગ્યાં. એકવાર બપોરની વચ્ચે બાલક રોવા લાગ્યો જેથી તેને ઠાનો રાખવા સાધ્વીજી હાલરમાં ગાવા લાગ્યાં અને તે સાથે ઘણી સગાઈનો સંબંધ બતાવી અઠાર નાતરાં કહી બતાવવાં શરૂ કર્યાં. જાણ ! રોડા નહીં ! જો તારી ને મારો એકજ મા બે તેથી તું મારો જાણ થાય બે ૧, વલી તું મારા ઘણીનો દીકરો બે જેથી મારો દીકરો પણ થાય બે ૨, તથા મારા પતિનો તું ન્હાનો જાણ હોવાથી મારો દીકરો પણ થાય બે ૩, મારા જાણનો દીકરો હોવાથી તું મારો જાણીજો પણ થાય બે ૪. મારી માનો પતિ તેનો જાણ હોવાથી તે મારો કાકો પણ થાય બે ૫. અને શોક્યના

દીકરાનો દીકરો હોવાથી પ્રપુત્ર પણ થાય છે. ૬. આમ તારી સાથે ઢ સગપણ છે. તેમજ તારા
બાપ સાથે પણ ઢ સગપણ છે તે પણ કહું હું. કુબેરદત્તની અને મારી મા એકજ છે જેથી તે મારો જાણ
થાય છે. ૧, મારી માનો ધણી જેથી તે મારો બાપ પણ થાય છે. ૨, મારા કાકાનો બાપ હોવાથી
તે મારો વરુનન પણ થાય છે. ૩, સોક્યનો દીકરો હોવાથી તે મારો પણ દીકરો થાય છે. ૪, મને
પરણવાના સબબથી તે મારો પતિ પણ થાય છે. ૫ અને દીઁરનો બાપ હોવાથી તે મારો સસરો
પણ થાય છે. ૬. આમ તેમની સાથે પણ મારે ઢ સગપણ છે. અને તારી મા સાથે પણ એવીજ રીતે
ઢ સગપણ છે તે એ કે—મને ગર્જમાં રાખી તેથી તે મારી મા થાય. ૧, કાકાની મા હોવાથી તે
મારી વહીવટ થાય છે. ૨, મારા જાણની વહૂ હોવાથી તે મારી જોજાણ પણ થાય છે. ૩, સોક્યના
દીકરાની વહૂ હોવાથી મારી વહૂ થાય છે. ૪, મારા પતિની વહૂ હોવાથી મારી સોક્ય પણ થાય છે
૫, અને મારા ધણીની માતા હોવાથી તે મારી સાસુ પણ થાય છે. ૬, આમ તમો ત્રણે જણ સાથે
મારે ૧૮ જાતની સગાઈ છે ”

આ પ્રમાણેનું બોલવું સાંજલી વેશ્યા રાતીપીલી થઈ નીચે આવી સાધ્વીજીને કહેવા લાગી—
‘વાહ ! વાહ !! પંચમહાવ્રતધારિણી ઠતાં આવું અસત્ય કેમ નચ્છરોઠો ? વગર પૂઠયે જીવું બોલ-
વાથી અધર્મ ગણાય છે. કહી બતાવો કે તમારું બોલેલું સર્વ રીતે સાચુંજ છે ?’

સાધ્વીજીએ આદ્યથી અંત લગીની હકીકત કહી અઢારે નાતરાંની સગાઈ સાબિત કરી બતાવી.
જેથી તે બંનેના મનમાં મહા સંતાપ ધર્યો અને પશ્ચાતાપ સાથે વિચારવા લાગ્યાં કે આપણાથી બહુજ
અનિષ્ટ-દુષ્ટ કર્મ થયું ! ગજબ ગુજર્યો ! મહાપાપનાં દલ બંધાયાં ! હા ! શી રીતે ઠૂટકો ધરો !
ખચીત આ સંસાર સાર વગરનોજ છે. ફક્ત સાર શ્રી વીતરાગદેવનો ધર્મજ છે. ’વગેરે વગેરે પાપનો
પશ્ચાતાપ કરી વૈરાગ્યપૂર્ણ ચિત્ત થયે તે બેઝ જણે પુત્રને અનાથાશ્રમમાં સુંપી દીક્ષા પ્રદાન કરી.
અને તપ જપ વ્રમે કરેલાં દુષ્કર્મ ક્ષય કરી આયુના અંતે મરણ પામી દેવલોકમાં દેવતાપણે ન્તપન્ન
થયાં, આમ સંસારનો સંબંધ અસાર છે, ઇથીજ વ્યાખ્યાનની ઝૂમિકાનાં શ્લોકનું પ્રથમ પદ કહે છે
કે ગતસારેત્ર સંસારે—સાર—માલ રહિત આ સંસાર છે. હમં જાણી ધર્મનોજ સંબંધ કરવો શ્રેષ્ઠ છે.

नः बीजा पदमां कहे ठे के-सुखघ्रांतिः शरीरिणाम्-संसारनी अंदर मनुष्योने सुख ठे (शारीरिक सुख होय ठे) एवी एक घ्रांति-जरमनाज ठे. वास्तविक रीते जोइशुं तो संसारना दुःखजर जीवनमां फक्त मधुबिंदुना जेटलुंज सुख मानी लेवा जेवुं ठे. एटले के मधुबिंदुआनी एक कथा ठे ते आ प्रमाणे ठे-

एक मनुष्य कोइ वखते वननी लीला जोवा किंवा अगत्यना प्रसंगने अनुसरी वनमां गयेल हतो अने वनमां पोतानी सुराव पुरी पारुतां दरम्यान एक जंगली गांमो हाथी दोरतो तेनी तरफ आवतो जणायो के ते जीव लइने नाही पोतानो बचाव खोलवा लाग्यो. थोमे बेटे जतां एक गंजीर बरनुं ऊरु जोवामां आववाथी ते तेनी ऊपर चढ़ी एक जबरी बरुवाइने अवलंबी लटकी रह्यो. लटकवानुं कारण ए हतुं के-ते बरुनी बरुवाइ नीचे एक जंगी घेरावादार कूवो हतो जेथी ते बरुवाइ नजीक हाथी आवी शके तेम न हतुं. तेमज हाथी कदाच ऊरुना थरुने उपाकी ले तो पण आ कूवामां परनुं मूकीने मारो जान बचावी शकीश, एवा इरादाथी ते लटकी रह्यो हतो.

દાથી પણ દોટ દેતો વરુ દેઠલ આવી પહોંચ્યો અને વરુને થરુ સદિત ઝપામી નાચવા શૂંઢની સબલતાથી થરુને હચહચાવા લાગ્યો. પરંતુ થરુ ઘણું મજબૂત હોવાથી તેમાં તેને તુરત સફલતા મલી શકે તેમ થયું નહીં; તથાપિ એ થયું કે, તે થરુને ધંધોલવાથી આશું ઝામ કંપી ઝઘયું, તથા જે વરુવાડ્યે તે ઝયઝીત માનવ વલગી રહ્યો હતો તે શાખા પણ કંપવા લાગી. આમ થવાથી તે શાખાના મૂલમાં રહેલો જંગી મધપુમ્નો હતો તેની માચીનુંઝમ્નો, અને તે મનુષ્યના શરીરને પોતાનો પરાઝવ કરનાર માની ચટકા ઝરવા લાગી. આથી કંઈ કષ્ટમાંતો મણા રહી નહીં. શરીર સૂઝી ગયું. વેદનાનો પાર રહ્યો નહીં. ક્યાંક ક્યાંક તો લોહીની તસેરો પણ ફૂટી નીકલો, અને બલતરા બલવા લાગી, તે ંતાં તે માચીનુંઝે તે ઝમામી શકે તેવા દાથ ઢૂટા કરાય તેમ ન હતું. શું તેને ંટલીજ પીમાથી પતી જાય તેમ હતું ? ના ! જે શાખાને તે વલગી રહ્યો હતો તેને ધોલો અને કાલો ંમ બે ંંદર કાપી રહ્યા હતા, જેથી ત્યાં વધારે વચ્ચત ટકી શકવાનો સંઝવ રહ્યો નહીં. નીચે પમ્તું મૂકવાની આશાને ંમલમાં લેવાં ધાર્યું તો તે નીચેના ગહેરા કૂવામાં ચાર ઝયંકર મોદા સાપ અને

(एक)वे अजगर होता ते नीचे पडे तो खोराक मले एवी लालसाथी म्हों फासी जीजना लपकारा करी रहेला जोवामां आव्या. आश्री हवे ऊगरवानो एके आरो रह्यो नहीं. मरणनो वायदो पूरो करवानी पल नजीक नजीक आवती जणाइ. ठतां पण आ वधा दुःख अने जयना विसारा रूप ए आनंदमां ते बंधुं विसरी जतुं जणायुं. ते ए के, ते मधपुमाने कोइ मालनो गोदो वागवाश्री माखीजतुं करेलुं परु ठेदाइ जवाना लीधे पुमानातुं मिष्ट मध टपकवा लाग्युं अने ते मधनुं टोंपु ते जयथी वीटायला मानवना म्होंमां आवी परुवा लाग्युं. आ मधविंडुना मलशश्री बंधुं दुःख विसारे नाखी तेमांज तल्लीन बनी गयो. पण मरणे पोतानो केदो करवा तेनी चोमेर ठावणो नाखी हतो तेनुं तेने जरा ज्ञान रह्युं नहीं. एटलुंज नहीं पण तेवा समयमां एक विद्याधरनुं विमान त्यां अइ पसार यतुं हतुं तेमां बेठेली विद्याधरीए आ बापमा दुखियारानी वीतक वात ध्यानमां लइ पति प्रत्ये कह्युं— 'प्राणनाथ ! आ मरणने वायदो पूरो करवानी अणी ऊगर पडोचेलो दुःखप्रस्त जन्ने आपण बचावी सइये अने विमानद्वारा तेने तेना घेर पडोचतो करीए.' विद्याधरे कह्युं— 'ए महामूर्ख

મદાંધ લોલુપ મધુવિંડુના સુખ અગાનીશ્રી દૂર થઈ પોતાનો બચાવ કરવા ચાહશે જ નહીં માટે વૃથા શ્રમ શા માટે કરવો જોઈએ ? ' વિદ્યાધરી સ્ત્રીજાતીના નિયમ પ્રમાણે હઠપૂર્વક બોલી કે— ' આટલાં ડુઃખોથી મુક્ત થવામાં મધુવિંડુની લાલચને કોઈ બહાલી ગણે કે ? પુરુષોનાં મન હમેશાં કઠોર નિઠોર હોય છે. ' ઇત્યાદિ સાંજલી વિદ્યાધરે પોતાનું વિમાન તે મધુવિંડુના લોલુપીની સમીપ રાખી કહેવું શરૂ કર્યું કે— ' હે જાણ ! હવે ડુઃખમાં કશી મળા રહી નથી. મરણના મ્હોંમાં કૉલિયો અવાનીજ તૈયારીમાં તું અને હવે જીવને મૂકપે માર્ગ નથી માટે તું આ વિમાનમાં આવી જા કે જેથી તું આ બધાં ડુઃખોથી તૂટકારો પામીશ અને જ્યાં તારી મરજી હશે ત્યાં તને પહોંચાનીશ. હાલ તુરત તું આવી જીવનને સફલતા મેલવવા તત્પર આ. ”

આવી વાણી સાંજણી તે આતુરતા સાથે કહેવા લાગ્યો—‘ જાણ ! મને જુગારો તો તમારો મોટો આજ્ઞાર, પણ જરા મહેરબાની કરી ફક્ત એક મધનું ટોપું મારી જીજ્ઞાસુપર પડે તેટલો સમય મને અહીં યોજવા દ્યો, મને એ મધવિંડુ બધા હુઃખોનો ત્રિસારો કરાવી રહેલ છે. અહા !

सुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१८६।

दुःखनुं तो सातपसुं वादल ऊजूमि रहुं ठे, पण मधुबिंदु अत्यंत मिष्ट होवाथी. मने ए दुःखनी दरकार कमती रहे ठे, माटे एक टीपुं परुवा थो ' आम एक टीपुं परुयुं के बीजा टीपानी लालच वधी अने बीजुं परुयुं के त्रीजानी आशा बंधाई. ज्यारे टीपानी लालचथी मुक्त अतो जोवा-मां न आव्यो त्यारे तेनुं स्वरूप पोतानी स्त्रीने समजावी विद्याधर विमान सहित पोताना पंथे परवर्यो. जाइ मधुबिंदुनी लालचमां लटकता रह्या. उंदरोए शाखा कापी नाखी के ते गहेरा कू-वामां परुयो अने परुतांनी साथेज अंदर टांपी रहेला जीवोए ग्रास करी लीधो. जाइनो अंत आव्यो अने ते साथे आ मधुबिंदुनी वातनो पण अंत आव्यो. तथापि आमांथी सार ग्रहण कर-वानो ए ठे के-जव-संसाररूपी अटवीमां प्राणीरूपी जीवात्मा विहार करतो रहे ठे; परंतु तेनी पाबल कालरूपी हाथी प्राण लेवा दोट देइ रहेल होवाथी जीववा माटे फांफां मारतो फरे ठे, अने आयुरूपी वरुवाइए बलगी रही जीवनने बचावा यत्न आदरे ठे; पण नथी जाणतो के वरुना अरु रूपी शरीरने कालरूपी हाथी मूलमांथी कलेरुवा मची रहेल ठे, तेमज अंधारियुं अने

व्या० ५

१८६।

અંજુવાલીયું પશ્વવાનિયા રૂપી બે-કાલા અને ધોલા હંદર આયુ વનવાઇને કાંપી રહ્યા છે અને મોહ
 રૂપી હંમ્મા કૂવામાં પત્તી બચવા ઇચ્છનારા પ્રાણિને ક્રોધ માન માયા તથા લોજી રૂપી ચાર જયંકર
 સાપો તથા રાગ અને દ્વેષ એ રૂપી બે અજગરો તેને પોતાનું જીવ કરવા મ્હોં ફામી જીજી લપકાવી
 રહ્યા છે. ઘેયાં બૈરી સગાંઘાલાં રૂપી મધમાલીનું ચોમેર ચટકા મારી સંતાપ્યા કરે છે ત્યાં પણ
 ફક્ત સાંસારિક સુખ રૂપી મધના ટીંપાની લાલચમાં ફસાયેલો પ્રાણી ગુરૂ રૂપી વિદ્યાધર જિન
 વાણી રૂપી વિદ્યાધરીના બોધથી ધર્મ રૂપી વિમાન કે જે ધારેલે સ્થાલે (સ્વર્ગપવર્ગમાં) પહોંચા-
 નવા શક્તિમાન છે તેનું શરણ લેવા આગ્રહ કરે છે; તથાપિ તેમને વાયદો વતાવી દુઃખવેષ્ટિત મધ-
 બિંદુમાં લીન રહેલ છે. જેથી ગુરૂ ધર્મવિમાનનો તેને જોક્તા ન ગણતાં પોતાના અન્ય સ્તુત્ય
 કાર્યમાં પ્રવર્તે છે. આથી અંતે આયુ રૂપી વનવાઇ પદ્મ માસ વર્ષ વરૂં પૂર્ણ કરાઈ જતાં તે અજ્ઞાતીન
 પ્રાણી મોહકૂવામાં પત્તી કષાયોનો કોલિયો બને છે અને જીવજનમણાને વશ થયેલો જીવ જીવજ-
 નમાં લીન થઈ જાય છે.

वली लोको जाणे ठे के अमे सुखो ठिये; पण वास्तविकपणे जोतां सांसारिक सुख जांज-
वाना नीर (मृगजल तृष्णा) जेवुंज ठे. एंटले के तापना समयमां जेम हरिणो तरश लागवा-
थी पाणीनो पत्तो मेलववा खारा रणमां आम तेम नजर फेरवे ठे; पण त्यां पाणी होतुं नथी;
ठतां पाणीथी जरेला सरोवर सरखो ब्रमरूप देखाव नजरे पमतां ते मेलववानी आशाए दोमो
दोमो जटके ठे; पण आखर खरी रीते पाणी न होवाथी ते आधुं ने आधुं जणातां ताप, तरश
ने थाकथी हेरान अइ मरणने ताबे थाय ठे. एज रीते संसारी जीवो पण सुख मेलववानी आ-
शातृष्णाने अवलंबी आम तेम दोमोदोम करे ठे; परंतु आखर धारेली धारणा ब्रमरूप नीवमतां
निराशा वळे दुःखपात्र बनी-हाय वॉय करतां मरणने स्वाधीन थाय ठे. कदाच सहेज सुख
मळ्युं तेमां मूर्खताथी अज्ञान बालकनी पेठे अंगूठो घावतां स्तनपाननुं सुख मानी लेतो ते परिणामे
वृथा ठे. जूख तो साचा स्तनपानथीज जागी शके. कांइ अंगूठो चूस्ये जूख जागे नहीं. अंगूठो
चूसवाथी फक्त पोतानीज लाल पोताना म्हांमां आवतां ते पदार्थने अंगूठामांथी मलेलो मानी

આનંદ માને છે; પરંતુ સત્ય બુદ્ધિ તપાસતાં તે તદ્દન ઘેલગા જરીજ સમજ છે. અથવા તો જેમ કૂતરું સૂકાયલા હામકાને કરમતાં તે હામકાની કરવો પોતાનીજ ઢાઢોના પેઢાંનુમાં જોંકાતાં તેમાંથી લોહી નીકલે તેને તે હામકામાંથી મલતા લોહીના સ્વાદને માની આનંદી બને છે, તેમ પોતાનાંજ ઘેયાં-ઘોકરાં કે જે પોતાનાજ લોહીવિકારનાં ગુબમાં છે તેને પાટા પટ્ટી વગેરેની સંજ્ઞા-લથી સાચવવામાં કાલજી ધરાવી પોતાની કુશલતા માને છે; પરંતુ સત્ય રીતે જોતાં એ સઘલાં પોતાનુંજ લોહી ચૂસનારાં છે; ઢતાં તે લોહી ચૂસનારને પોતાનાં જીવનપ્રાણ માને છે એજ મહા ઘેલગા છે. માટે એ બધી જલોજશ્ચા દૂર કરી આ જીવ પરજીવમાં સુખસંપત્તિ આપનાર ધર્મનુંજ સેવન કરી જન્મ સફલ કરવો કે જેથી આત્મકલ્યાણનું સુકાન હસ્તમાં રહેતાં જીવોદધિ તરી આત્મારૂપ જહાજ પાર પહોંચે છે !

व्याख्यान ठुं.

—०*०—

(आर्या-छंद.)

खण्णजंगुरे असारे, मणुअजवे अब्जपमलसारित्थे;
सारं इतिअमित्तं, जं कीरइ सोहणो धम्मो. १

परम प्रज्ञावक दीनदयाल प्रणतप्रतिपाल त्रिजुवनजूपाल श्रीदेवाधिदेव जिनराज महाराज कथी
गयेल ठे के-हे श्रोताजनो ! आ मायामयी संसार असार ठे; उतां आ संसारनी अंदर दश दृष्टांत
सनुष्य जन्म प्राप्त अबो अत्यंत मुश्केल ठे.

॥ बुद्धग पासग धने जुए रयणे य सुमिण चक्रेय ॥ चम्म जुगे परमाणू दसदिहंता मणुअलंजे ॥

चूलानुं १, पासानुं २, धान्यनुं ३, जुगारनुं ४, रत्ननुं ५, स्वप्ननुं ६, चक्रनुं ७, कूर्मनुं ८,
धुंसरानुं ९, अने परमाणुनुं १० आ दश दृष्टांत नीचै मुजब.

પ્રથમ ચૂલાના દૃષ્ટાન્તરૂં સ્પષ્ટીકરણ આ પ્રમાણે છે:—એક ચક્રવર્તી રાજા અમુક બ્રાહ્મણ
 ઉપર ખુશી અડને બોલ્યા, “ હે બ્રાહ્મણ, તારી ઇચ્છા હોય તે માગ, હું આપવાને તૈયાર હું ” પરંતુ
 બ્રાહ્મણ પોતાની સ્ત્રીને વશવર્તી અણો હોવાથી બોલ્યો કે હું ઘેર જઈને પત્ની વિચાર કરીને માગીશ.
 રાજાએ કહ્યું જાણે જાણે ઘેર વિચાર કરીને માગજો. આ પ્રમાણે ચક્રવર્તીની સમ્મતિ મલવાથી
 બ્રાહ્મણ ઘેર આવ્યો, હવે સ્ત્રી પુરુષ બેઠા એકાન્તમાં બેસી વિચાર કરવા લાગ્યા જે શું માગવું ? ગામ
 ગરાસ માગવાથી આપણે બલદો વ્યાધિ વધશે. આપણ બ્રાહ્મણને તો દક્ષિણા સહિત જોજનની
 પ્રાપ્તિ આવે તો તમામ મલેલું ગણાય. માટે સ્ત્રીએ કહ્યું, ‘ જાણ, વારા દીઠ જોજન આપણને મલે
 એવું જઈને માગો. સ્ત્રીની શિક્ષાનુસાર બ્રાહ્મણ ચક્રવર્તી પાસે આવી બજો રહ્યો ત્યારે ચક્રવર્તીએ
 કહ્યું, ‘ માગ, માગ; માગે તે આપું. ’ ત્યારે બ્રાહ્મણ વિકસ્વર મુખે બોલ્યો જે ‘ હે મહારાજ !
 આપના રાજ્યઞ્નરમાં વાસ દીઠ અમને દરેક ઘર ઘરથી જોજન તથા દક્ષિણા તરીકે એક સોના
 મહોર મલે એવું હું માગું હું. ’

आ वात सांजली चक्रवर्ती आश्चर्यमां मग्न थइ विचार करे ठे के जले पुष्करावत्त मेघनो वरसाइ वरसे तोपण पर्वत उपर तो पाणी तेनी उपरनी जग्याना प्रमाणमांज ठेंरी शके. खेर, जेवा जेना जाग्य तेवुंज तेने मले ठे. आम कणवार चकित बनी विचार करी ब्राह्मणने प्रथम पोताने घेर जोजन करावी बे सुवर्णमहोर आपी विदाय कयों. हवे चक्रवर्तीना ठनु क्रोम गाममां चूला दीठ जोजन लइने ब्राह्मण फरीने चक्रवर्तीने घेर आवे खरो ? कदाच देवना प्रजावथी वारा पूरा करी फरी चक्रवर्तीने घेर आवे तोपण मनुष्य जन्म फरी मलवो दुर्लभ ठे.

हवे बीजा पाशक दृष्टान्तनुं विवेचन करे ठे:—चंद्रगुप्त राजानो जंमार बधारवा सारु चाणाक्ये एक देवनी आराधना करी, तयारे देवे प्रसन्न थइ तेने दिव्य पाशानुं आप्या. आ पाशा वमे जे कोइ बाजी रमे तेने कोइ जीती शके नहि.

आम होवाथी तेणे एक पुरुष के जे द्यूत क्रीडामां कुशल हतो तेने सुवर्णनी गिनीनो एक थाल जरी आपी तथा ते दिव्य पाशा आपी शइरमां मोकड्यो. हवे ते पुरुष मोटा रस्ता उपर

વેસી બોલે છે જે હે લોકો, જે મને જીતે તેને હું આ સોના મહોરથી નરેલો થાલ આપું, અને જો હું જીતું તો ફક્ત એક સોના મહોર લેવું. આમ જાણી ઘણા લોકો તેની સાથે રમે છે, પરંતુ કોઈનાથી તે પુરુષ હારવો ડુર્લભ છે. તેમજ મનુષ્યાવતાર પણ ડુર્લભ સમજવો.

હવે ત્રીજા ધાન્યના દૃષ્ટાન્તનું સ્પષ્ટીકરણ:-કુનિયામાં તમામ પ્રકારનાં ધાન્યો એકઠાં કરી તેમાં એક પાલી સરસવ નાંચી કોઈ એક સો વર્ષની ઘરમી મોશીને તે ધાન્યનો રાશિ જુદો કરવા હુકમ કરવામાં આવે તો તે મોશીથી તે દરેક ધાન્ય અલગ અલગ થવું બહુ ડુર્લભ છે, તેમ મનુષ્યનો અવતાર પણ ડુર્લભ છે.

ચોથું દ્યૂત દૃષ્ટાંત:-એક રાજાને એકસોઆઠ સ્તંભવાલી એક સજ્જા છે, પ્રત્યેક સ્તંભની અંદર એકસો આઠ હાંસો છે, એક દિવસ એક પુત્રને રાજ્યનો લોભ થયો જે મારે રાજાની ગાદી ઉપર બેસવું, આ વાત મંત્રીએ જાણી. હવે રાજાએ તમામ પુત્ર પ્રપૌત્રને એકઠાં કરી કહ્યું કે જાહ ! જેની રાજ્ય લેવાની ઇચ્છા હોય તે મારી સાથે જુગાર રમે. મને જીતે તે રાજા થાય. પરંતુ તેની

રીતિ આ પ્રમાણે:-એક સો ને આઠ ઢાવ જ્યારે તમામ એક સાથે આવે ત્યારે એક હાંસ જીતે, વલી જો તેમાં વંચે રાજાનો ઢાવ પડે તો તમામ વ્યર્થ થાય, એવી રીતે એકસો આઠ હાંસ જીતે ત્યારે એક સ્તંત્ર થાય. તેવીજ રીતે એકસો આઠ સ્તંત્ર જીતવા જેમ ડુર્લભ છે તેમ મનુષ્યનો જન્મ પણ ડુર્લભ છે.

પાંચમું રત્નનું દૃષ્ટાંત:-કોઈએક શેઠની પાસે પરંપરાથી ઉતરી આવેલો તેમજ પોતે પણ ન-પાર્જન કરેલો, અનેક રત્નોનો સંગ્રહ હતો; કોઈ પણ દુહામો તે એકે રત્ન બહાર કાઢતો નહોતો. એક સમયે તે દેશાન્તર વેપારને માટે ગયો, હવે પુત્રોએ વિચાર્યું જે પિતા લોભથી રત્નો બહાર કાઢતા નથી, ઘરમાં ક્રોધ સોના મહોર ઢતાં આપણી ધ્વજા બીજા કોટીધ્વજની માફક કેમ ન ચમે? એમ વિચારી દેશાવરથી આવેલાં રત્નો વેપારીને હાથે વેચી નાંખ્યાં, અને કોટીધ્વજ બન્યા. શેઠ દેશાન્તરથી આવ્યો, અને રત્નો વેચ્યાની વાત જાણી, તથા પુત્રોને તે રત્નો પાઠા વાલવા હુકમ કર્યો, પરંતુ હવે તે રત્નો પાઠા મલવા ડુર્લભ છે તેમ મનુષ્ય જન્મ પણ ડુર્લભ છે.

बहुं स्वप्नं दृष्टांतः—कोई एक दिवसे, मूलदेव तथा एक जिकु उज्जयिनी नगरीनी बहार एक कोटनीमां सूतो ठे, तेवामां बेज जणने एक सरखुं चंड पाननुं स्वप्न आव्युं. मूलदेव उठयो, नव-कार मंत्रने गणी, देवदर्शन करी तथा फल फूल हाथमां लइ निमित्तियाने घेर गयो. विनय पूर्वक पोतानुं स्वप्न निवेदन कर्युं, अष्टांगना जाण पंरिते प्रथम पोतानी पुत्री साथे विवाह करवानुं मूलदेवनी पासे कबूल करावी कह्युं जे हे मूलदेव ! तने आजघी सातमे दिवसे राज्यनी प्राप्ति यशो. तेज प्रमाणे थयुं.

हवे जिकुक बालक पण उठयो, तो तेणे पण गुरु पासे जइ कह्युं, “गुरुजी मैने आज रातको सारा चंडका पान किया,” गुरुजी अटपझ होवाघी बोढ्या “ बालक ! आज तेरेको घी गुरुसें युक्त चंडाकार रोटी मिलेगी. ” एज प्रमाणे थयुं. कालान्तरे हवे आ जिकुक बालकने मालूम पर्युं जे मारुं तथा मूलदेवनुं स्वप्न एक सरखुं इतुं, परंतु में विधिपूर्वक स्वप्ननी क्रिया करी नहि, में जो ते प्रमाणे कर्युं होत तो हुं पण राजा यात, हवे हुं फरीने तेज प्रमाणे एवाज स्वप्नने माटे

પૂર્વોક્ત કૂટીમાં જઈને શયન કરું, આમ વિચારી ચંડ પાનના સ્વપ્ન માટે ગયો; પરંતુ હવે તે સ્વપ્ન જેમ ડુર્લભ છે તેમ મનુષ્યનો જન્મ પણ ડુર્લભ છે.

સાતમું રાધાવેધનું દૃષ્ટાંત:—એક સ્તંભનો ઉપર આઠ ચક્ર નિરંતર ફરતાં રહે છે, તેમાંના ચાર ચક્ર ઝલટા ફરે છે, અને ચાર સુલટા ફરે છે. તમામ ચક્રને આઠ આઠ આરા છે, તેની ઉપર એક પૂતલી છે તે પણ ચક્રની માફક ફરતી રહે છે. હવે તે પૂતલીની માઠી આંખને, નીચે ઝરી રાખેલી તેલની કુંડીમાં પરુતા પ્રતિબિંબ તરફ દૃષ્ટિ કરીને, જે કોઈ પુરુષ બાળ વડે વિંધે તેણે રાધાવેધ સાધ્યો ગણાય; પરંતુ તે જેમ ડુર્લભ છે તેમ મનુષ્ય દેહ પણ પામવો ડુર્લભ છે.

આઠમું કૂર્મ દૃષ્ટાંત:—અમુક વિસ્તીર્ણ તલાવની અંદર એક કાચવાનું કુટુંબ આનંદ સહિત નિવાસ કરે છે. તે તલાવની અંદર લીલ ફૂલ એટલી બધી બંધાણી છે કે જરાપણ જલનું દર્શન થવું ડુર્લભ છે; પરંતુ એક દીવસે કર્મ યોગે વાયુના જોરથી સેવાલને યસવું છે કે તેજ વચ્ચે કાચવાને ત્યાંજ મોકલ બહાર કાઢવી છે, તેવા સમયમાં કાચવાને પૂર્ણિમાના ચંડના દર્શન થયાં; કા-

ચબે વિચાર્યું જે હું એકલો અપૂર્વ આનંદ જોગવું તેના કરતાં મારા કુટુંબની સાથે આનંદ લેજું તો ઠીક, આ વિચારી કહ્યો પાણીમાં ગયો, અને કુટુંબ પરિવારને લઈને પાછો આવ્યો તેટલામાં તો જ્યાં સેવાલેખ સ્ત્રી ગઈ હતી તે બિંદુ બુરાઈ થયું, કૂર્મ ફરી ફરીને થાક્યો, પરંતુ હવે જેમ તે બિંદુ પામવું હોય છે, તેમ મનુષ્ય જન્મ હોય છે.

નવમું યુગ સમીક્ષા દૃષ્ટાંત:—કોઈ એક વિદ્યાધર બે લાખ યોજન પ્રમાણ લવણ સમુદ્રની અંદર યુગને (ધોંસરાને) પૂર્વ કિનારે નાંખે તથા સમીક્ષા એટલે ધોંસરામાં નાંખવાની. સ્ત્રીને પશ્ચિમ કિનારે નાંખે, હવે તે બેઝ એકઠા થઈ સ્ત્રી ધોંસરાના બિંદુમાં સ્વયમેવ આવવી હોય છે તેમ મનુષ્ય જન્મ હોય સમજવો.

પરમાણુ દૃષ્ટાંત:—કોઈ એક દેવ એક સ્તંભનો ચુરો કરી તેને વાંસની નળીમાં ઝરી, મેરુ પર્વત પર ચમી દશે દિશામાં ફેંકી દે, હવે તે પરમાણુને એકત્ર કરી ફરી સ્તંભ બનવો માણસથી હોય છે તેમ મનુષ્યનો અવતાર હોય જાણવો.

केटलाएक जड़िक परिणामी जीवो दश दृष्टान्ते दुर्लभ केवल मनुष्य जन्मने समजे ठे, परंतु तेनी साथे एटलुं पण विशेष जाणवुं के मनुष्य जन्मनी पूर्वमां पण एटले छीन्डिय त्रीन्डिय थवुं, एम चतुरीन्डिय यावत पंचेन्डिय थवुं ते पण दश दृष्टान्ते दुर्लभ ठे, तेज प्रमाणे मनुष्य जन्म पाम्या पंढी पण आर्यदेशादिकनी जोगवाइ मलवी ते पण पूर्वोक्त दश दृष्टान्ते करीने दुर्लभ जाणवी.

कदाच मनुष्य जन्म प्राप्त आय; परंतु आर्य-पवित्र क्षेत्र तथा श्रीजिनवरजाषित धर्म पामवो अत्यंत मुश्किल ठे. बत्तां पूर्व पुण्यना संयोगवमे एबधा संयोगो प्राप्त थया, तो जीव प्रमाद बलथी धर्मनुं सेवन करतो नथी. ते तो पुत्रना के स्त्रीना स्नेहमां अथवा धन, धान्य, परिवार, मित्र, वैजव अने रूप आदिमां लीन रही धर्मनो अनादर करे ठे जेथी जव हारी जाय ठे. पण जीवने जाणवानी जरूर ठे के संसारनो संबंध बनावटी ठे. अने एनो खयाल अवा मेहश्वरदत्तनी कथा ध्यानमां लेवा जेवी ठे ते ए के-

विजयपुर नगरनी अंदर महेश्वरदत्त नामनो व्यापारी रहेतो हतो. तेने पुत्र न हतो जेथी

ते चिंतामां निमग्न अहं चिंतववा लाग्यो—' मारा मरण पढे मने पाणी कोण आपडो ! श्राद्ध कोण करडो ! पुत्र वगर नखोदियानुं घर ठूनुं गणाडो ! पुत्र विना सद्गति अडो नहीं अने कह्युं पण ते के—

अपुत्रस्य गतिर्नास्ति स्वर्गो नैव च नेव च

तस्मात् पुत्रमुखं दृष्ट्वा पश्चात् धर्मं समाचरेत् ॥ १ ॥

अपुत्रियानी गति अती नथी, तेमज स्वर्ग मलवानुं होतुंज नथी, ते माटे पुत्रनुं म्हों जोवामां आवे तयारबाद धर्म करवा उद्यमी अतुं. ' वगेरे वगेरे चिंतवी अनेक देव देवियोनी बाधा मानता औषध प्रयोग आदि उपयोगमां लीधा. एथी दैवयोगे स्त्रीने गर्भ रह्यो अने गर्भकाल पूर्ण अये पुत्ररत्ननी प्राप्ती अहं. आम होवार्थी अपार आनंद अयो. अवगति थवानी चिंता दूर गड. पुत्र महसेननी लालन पालन प्रीणन पोषण वरुने पुत्रनी मावजत अवा लागी अने शुक्लपद्मनी चंद्रकला समान दिनप्रतिदिन वर्धमान दक्षाने पामी पुत्र मोटो थतो चाढ्यो. विद्यान्यासनो

समय अतां तेने जणावी हुंशियार कयों जेथी पिता, पुत्रना ऋणथी मुक्त थयो अने ज्यारे यौव-
नवयनी प्राप्ति थइ तयारे तेने सुकुलिनी कन्या साथ वरावी सांसारिक सुख विदासमां मग्न कयों.
कंडक वखत वीत्याबाद महेश्वरदत्त नचिंतो मरणने शरण थयो, अने मोहमायामां लुब्ध
रही प्रमादवंशथी धर्मनी सेवना न करी जेथी आखर आर्तध्यान-हाय वोय करी मरवाने लीधे
मरती वेलाए पुत्रनुं सुख जोवाथी सद्गति पाय तेने बदले असद्गति थइ एटले के मरीने पामो
थयो अने तेनी वहु मरीने घरना आगलज कूतरी थइ. ते कूतरी हमेशां वारणा आगल रही
घरनी चोकी कर्या करती हती.

एक वखते ते महसेने पोतानी स्त्रीने अन्य पुरुष साथे अनाचार खेलती दीठी तेथी ते चिं-
तववा लाग्यो—‘मारी स्त्री मारा उपर पुष्कल प्यार राखे ठे. पतिव्रतानो गाठ बतावे ठे अने कु-
कर्ममां मशगुल रहे ठे. हा ! स्त्री कोइनी होतीज नथी. शास्त्रमां कह्युं ठे के—

एकनसैं बतियां करे, चिंतत चितमें और; दृग जोरतहे औरसैं, एक चित त्रिहुं गौर. ११।

नारी किनकी ना हुइ, कोटिक करो नपाय; तदपि अपनी समुझिकें, रहत सुरंग लगाय । १ ।
 सांठनियां अरू गोरमी, मती पतीजो कोय; जब जाहीके आसने, तब तिनहीकी होय । ३ ।
 इत्यादि विचारी ते बेचना जोगविलास वखते दावने ध्यानमां राखी ते व्यभिचारी पुरुषने
 ठार मारी महसेन सुख मानवा लाग्यो. जार पुरुष पोताना कुकृत्यने निंदतो पोताना दोषने
 ध्यानमां लइ प्रायश्चित आलोवतो मरण पामी ते स्त्रीना नदरनी अंदर पुत्रपणे उत्पन्न थयो. गर्भ-
 काल पूरो थतां जन्मी माता पिताने आनंद रूप नीवरयो. दशुवण आदि विधि साचवी उत्सव
 महोत्सव साथ सगां संबंधीने संतोषी महसेन अहोत्ताग्य मानवा लाग्यो.

जोके पोतानी स्त्रीनुं पोते कुकर्म जोयुं इतुं बतां ते बाबतनी जरा पण पोतानी स्त्रीने के
 कोइने पण इर्याजावना बतावी नहीं. केमके—

इव्यनाशं मनस्तापं गृहे दुश्चरितानि च ॥ मानापमानौ गुह्यं च मतिमान्न प्रकाशयेत् ॥ १ ॥

इव्य संबंधी अयेलुं नुकसान १, मनमां रहेली फिकर २, घरनुं नवारुं चरित्र ३, मलेलुं मान

४, वेठेलुं अपमान ए, अने ठानो जेद ६ आ ठ बाबतो सदा गुप्तज राखवी योग्य ठे. कारण के जाहेर करवाथी लोकहांसी ने घरमां हानि थवानो संजव रहे ठे.

ग्राम थवाथी महसेननी स्त्री मनमां समजी गइ के—‘ मारुं कुकर्म नजरोनजर जोया ठतां जारनो नाश कर्यो; पण मने कशुं कहुं नही, तेमज ए वात क्यांय जाहेर पण न करी जेथी मारे अनाचार निवारी दीर्घदर्शी पतिनी सेवा करवी एज हितकर ठे. ’ एम विचारी सदाचारने ताबे रही ते पतिसेवा करवा सावधान रहेवा लागी.

महसेननो पुत्र जेम जेम मोटो थतो चाढ्यो तेम तेम पोते घणा प्यारथी रमानतो महानंद मानतो हतो; पण ते जाणतो न हतो के जेने में रोषवश अइ बेजान कर्यो ठे ते शत्रुज आ पुत्रपणे पेदा थयो ठे अर्थात् शत्रु ते मित्र थइ प्रकटेल ठे अने राखेलो ते पुत्र अइ महासेननी स्त्रीने पण आनंद आपी रहे ठे एटले बहूने मातानुं पद आपी जार पुरुषनो जीव मस्त बने ठे.

एक समय पोताना बापनुं आइ आववाथी आइने दिवसे पितानी सद्गति थवा माटे पिंरु

આપવા વિચારી મહસેન પોતાના બાપનો જીવ પામો અયો છે તેનેજ સ્વરીકી લાવ્યો અને તેનોજ વધ કરી પિતાને પિંડ આપ્યો. અહા ! પિતાનાજ પિંડના માંસથી પિતાને તૃપ્ત કર્યો ! પિતાના નામથી શ્રાદ્ધ પિંડ આપી પિતાની સદ્ગતિ કરી (!) પુત્રના હાથથી પિતાના જીવની મુક્તિ થઈ !!!

એ પ્રસ્તાવ સમય એક જ્ઞાની—ત્રણજ્ઞાનવાન મુનિમહાત્મા વિહાર કરતા જતા હતા, તેમણે ધામધૂમને ધ્યાનમાં લઈ જ્ઞાનોપયોગવસ્તુ જોયું તો અનર્થ જાણી મહસેનને પ્રતિબોધવા માટે તેની સમીપ જઈ મસ્તક ધૂણી જ્ઞાની ગુરુ કહેવા લાગ્યા—

પુણ્ણાતિ સ્વપિતુર્માસં શત્રુમુઢંગસંગતમ્ ॥ વિધત્તે ચ પિતુઃશ્રાદ્ધં મહામોહવિજ્ઞંજિતમ્ ॥ ૧ ॥

પોતાના પિતાનું માંસ સ્વચ્છ છે, પોતાના શત્રુને સ્વચ્છમાં લઈ પિતુર્માંસથી પોષણ કરાય છે, હુશ્મનને લાલપાલ કરાય છે અને મ્હોંથી કહે છે કે હું બાપનું શ્રાદ્ધ કરી પિંડ આપું તું તે તેને મલત્તાં સદ્ગતિ અશે. અહા ! જીવનું અજાણપણું તો જુવો ! સ્વરેજ મોહની વાત મદાન વિષમ છે !!

આવું સાંજલી આશ્ચર્ય અને સ્વેદ સાથે સાધુ મહારાજને પગે લાગી કહેલી વાર્તાનો સુહાસો

સુભાષિત
વ્યાખ્યા
સંગ્રહ
૧૧૯૫

પૂઠવા લાગ્યો. એટલે મહાત્માએ અથેતિ સંબંધ કંઠી વાકેફ કરી તેનો ત્રમ દૂર થવા નંદ્યમ આદર્યો. અને નિઃશંક થવા મહાસેને (તેની પ્રતીતિ માટે) પુનઃ પ્રશ્ન કર્યો—‘કે મારી મા કૂતરી શુઢે તે જીવતી હે માટે તેનો કંઈ દર્શનીક પૂરાવો આપવા કૃપા કરો.’ ગુરુએ કહ્યું—‘આ વાત સાંજલ-તાંજ તારી માતા-કૂતરીને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થયું હે જેથી તારા ઘરમાં ઢાટેલું ધન એની જાણમાં હોવાથી તે યોદી બતાવશે; માટે તેની પાઘલ પાઘલ જા !’ આટલી વાત અતાંજ કૂતરી અગામી શુઢે અને ઘરમાં જઈ ઢાટેલું ધન યોદી બતાવ્યું, એથી મહાસેનને ગુરુકથિત વચનની પૂર્ણ પ્રતીતિ શુઢે. આજ તરફ કંટાળો બતાવ્યો. જૈનધર્મ અંગિકાર કર્યો. સ્ત્રીએ પણ જિનપ્રરૂપિત અર્હિંસા એજ પરમ ધર્મ હે એ તત્વને કંબૂલ કર્યું. અને તે પછી અનેક દાન પુન્યના પ્રકાર નિયોગમાં લઈ સુકૃત્ય કરવાવડે જીવનગાલી આયુના અંતે બેઝ સ્વર્ગે ગયાં. આ પ્રમાણે સંસારની સગાઈનો સંબંધ હે એથી સાર રહિત હોવાથી અસાર હે, અને તેમાંના દરેક પદાર્થો પલમાં ફાલેલા ફૂલેલા તથા પલમાં કરમાં ધૂલ સાથે મલેલા નજરે પડે હે. માત્ર વાયરાની ઝપટ લાગવાથી ઢોવો રાજ શુઢે જાય

વ્યા. ૬

૧૧૯૫

તેવી રીતે માનવજન્મ ક્ષણમાં લય થનારો જણાય છે. અથવા તો શરદંત્રી વાદલઘટા રૂપ ઘાયેલ
ઢતાં ક્ષણમાં પવન યોગથી વિચરાઈ જઈ તેનું નામ નિસાન પણ જણાતું નથી તેવો ક્ષણજંગુર
માનવ દેહ છે. અથવા કાચની શીશી જેવો જરાક ઠબલાતાં ફૂટી જાય તેવો નાશવંત માનવદેહ
છે. એ ધ્યાનમાં લઈ અસાર સંસારમાં ક્ષણજંગુર દેહવડે સાર રૂપ જૈનધર્મને શુદ્ધપણે આદરી પાલી
દયા ધર્મને દિલમાં ટાંકી માનવજન્મને સફલ કરવો અને જે જિનધર્મવડે જૂતસમયમાં અનેક
જીવો તર્યા છે, વર્તમાન સમયમાં તરી રહ્યા છે અને જીવિષ્યમાં અનેક જીવો તરશે તેજ ધર્મનું
શરણ લેવા સતત હૃદય આદરી કલ્યાણ મંગલીક માલા વરવી એજ શ્રેયસ્કર છે !

ઘ્યાન્યાન સાતમું.

(આર્યા હંદ.)

સંસારે માનુષ્યં સારં હિ માનુષ્યે ચ કૌલીન્યમ્ ॥

કૌલીન્યે ધર્મત્વં ધર્મત્વેચાપિ સદયત્વમ્ ॥ ૧ ॥

श्री अरिहंत जगवंत केवलकमलावंत मुक्तिवधुकंत अनेक सुरासुर सेवित ज्ञव्य जीवोना
हित माटे परंपरागत धर्मनो सार प्ररूपी गयेल ठे के-चार गति रूप संसारमां जटकतां दश
दृष्टांते दोहिलो मानवजव प्राप्त थयो एज संसारनुं सारपणुं ठे. केमके जन्मस्थल चोराशी लाख
ठे; पण तेनी अंदर मनुष्य जन्म जेवो जव प्रशंसाने पात्र बीजो ठेज नहीं. श्रीउत्तराध्ययनजीमां
कथेल ठे के-त्रण व्यापारि वाणिजा गांठे मुंठी बांधी लाज मेलववा परदेश गया हता. ते पैकी
एक जणे मुंठीने कायम राखी तेनी उथलपाथलवने विशेष लाज मेलव्यो. बीजे लाज न मेल-
वतां फक्त मुंठीनेज जालवी राखी अने त्रीजाए मुंठी गुमावी दीधी. एवीज रीते मानवजव
असलनी मुंठी छे. तेमांथी देवनी गति प्राप्त करे ते मुंठी कायम राखी लाज मेलव्यो गणाय अने
नरक के तिर्यचगति-प्राप्त करी तो गांठनी मुंठी गुमावी गणाय. ग्राम होवाथी लाज मात्रनुं मूल
मानवजव ठे. तेमज मनुष्य जन्ममां पण उत्तम कुलनी अंदर जन्म अने तेमां पण श्रावक कुलना
उत्तम आचार युक्त प्राप्त थाय तो धन्यातिधन्य मनाय ठे; केमके श्रावक कुलमां जन्म लेवा इइ

મહારાજ જેવા પણ ઉત્કંઠા ધરાવે છે. અર્થાત્ જેનો પૂર્વપુન્ય સંચય જબરદસ્ત હોય તેજ શ્રાવક
(શ્રદ્ધા વિવેક અને ક્રિયા યુક્ત શુદ્ધ શ્રાવક ધર્મવંત) કુલમાં જન્મ પામે છે, અરે ! શ્રાવકકુલમાં
પુત્ર પણે તો શું પણે દાસ પણે પેદા થાય તો પણે અહો જ્ઞાન્ય ગણાય છે કે જેમાં દરદમ્દેશાં સ-
દાચારં સદ્ધર્મં અને સત્ક્રિયાજ જોવામાં પાલવામાં આવે છે. શ્રાવક કુલમાં જન્મવાથી ધન્યવા-
દને પાત્ર નથી; પરંતુ જ્ઞાન્યાન્નદ્ધ-પેયાપેય-કૃત્યાકૃત્ય-લાજ્ઞાલાજ્ઞ વગેરેનું જાણપણા યુક્ત પ્રતિ-
પાલન કરવામાં આવતું હોય, દયા એજ મુખ્ય ધર્મ છે એમ સમજી પ્રાણાંતે પણ દયાનો કિંચિત્
પણ જ્ઞાન ધરુન ન થતા હોય, એજલે કે પોતાના જીવ સમાનજ પરના જીવને કિલામના-પીડા
તકલીફ-મનનું હુજાવાપણું પૂર્ણ પણે જાણવા પાલવામાં આવતું હોય એજ શ્રાવકકુલ પામ્યાનો
સાર છે. નહીં કે નામનાજ શ્રાવક ગણાઈ જિનજ્ઞાપિત વચન પ્રમાણે યથાસ્થિત ન ચાલતાં ધામ-
ધૂમ રૂપ ધર્મ માની પાપવ્યાપારમાંજ જીવન ગાલે તે શ્રાવક કહેવાય. શ્રાવક એકવીશ ગુણથી
અલંકૃત હોવો જોઈયે. તે કેવા—

श्रावकना ११ गुण—(१) अक्रुड (२) रूपवान (३) शांत प्रकृतिवालो (४) लोकप्रिय (५) अक्रूर (६) पापजीरु (७) अशठ (८) दाक्षिण्यतावान (९) लज्जालु (१०) दयालु (११) मध्यस्थ सोमइष्टी (१२) गुणरागी (१३) सत्कथाख्य (१४) सुपक्षयुक्त (१५) दीर्घदर्शी (१६) विशेषज्ञ (१७) वृद्धानुगामी (१८) विनयी (१९) कृतज्ञ (२०) परहितार्थकारी (२१) लब्धलक्ष्य.

१ अक्रुड—जे उगांठली बुद्धिवालो न होय, स्वपरने उपकार करवा समर्थ होय, पारकां बीड खोले नहीं एवो गंजीर होय ते. २ रूपवान—संपूर्ण अंगोपांगवालो, पांच इंद्रियोथी सुंदर देखातो, सारा बांधावालो, एवो होय ते. ३ शांत प्रकृतिवान—स्वप्नावे शांत प्रकृतिवालो, प्राये पाप जरेला काममां नहीं प्रवर्ते, सुखे सेववा योग्य तथा बीजानुने शांति आपनार होय ते. ४ लोकप्रिय—जे पुरुष दातार, विनयवंत अने सुशील अइ आ लोक अने परलोकथी जे विरुद्ध काम होय ते न करे ते लोकप्रिय थइने लोकौमां धर्मनुं बहु मान उपजावे. ५ अक्रूर—अक्लिष्ट परीणामी जे होय ते. ६ पापजीरु—आ लोक परलोकनां संकटो विचारीनेज पापमां न प्रवर्ते अने अपयशना कलंकभी

મરતો રહે તે. ૭ અશય-બીજાને ઠગે નહી, તેથી વિશ્વાસ કરવા યોગ્ય તથા વર્ણવવાં લાયક બાબ
 અને જાવપૂર્વક બચ્ચમ કરે તે. ૮ દાક્ષિણ્યતાવાન-સુદાક્ષિણ્ય ગુણવાલો, પોતાનો કામધંધો મુકીને
 બીજાને ઉપકાર કરતો રહે તેથી તેનું વાક્ય સૌ કબુલ રાખે તથા સૌ તેના પઠવાને ચાલે તેવો
 હોય તે. ૯ લજ્જાલુ-લજ્જાલુ પુરુષ નાનામાં નાના અકાર્યને પણ દૂર વર્જે છે તેથી તે સદાચાર આ-
 ચરે છે ને સ્વીકારેલી વાતને કોઈ પણ દિવસ મૂકે નહી તે. ૧૦ દયાલુ-દયા એ ધર્મનું મૂલ છે અને
 દયાને અનુકૂલ જ સઘળું અનુષ્ઠાન જૈન સિદ્ધાંતમાં કહેલું છે માટે તેવા ગુણવાલો હોય તે. ૧૧ મધ્યસ્થ
 અને સૌમ્યદૃષ્ટિ-સ્વરાં ધર્મવિચારને સાંજલનારો, ગુણો સાથે જોડાઈ દોષને દૂર તજનારો સર્વ સ્થલે
 રાગદ્વેષરહિત હોય તે. ૧૨ ગુણરાગી-ગુણવાન માણસોનું બહુ માન કરનારો, નિર્ગુણોની ઉપેક્ષા
 કરનારો, ગુણનો સંગ્રહ કરનારો, અને પામેલા ગુણોને મલીન ન કરે તે. ૧૩ સત્કથાસ્થ-ઉત્તમ
 પુરુષોનાં ચરીત્ર કહેનાર અથવા એટલે અશુભ કથાના પ્રસંગથી ક્લુષિત અથવા નથી મન જેનું એવા
 વિવેકી અથવા તે. ૧૪ સુપ્રકયુક્ત-જેનો પરિવાર અનુકૂલ અને ધર્મશીલ હોઈ સદાચાર યુક્ત હોય તે.

१५ दीर्घदर्शी-परिणामे सुंदर काम एटले बहु लाज ने धोमी महेनतवाले होय अने केलवायेला माणसने वखाणवा लायक होय तेवां काम करनारो होय ते. १६ विशेषज्ञ-अपहपातपणे वस्तु-उना गुणदोष जाणनारो होय ते. १७ वृक्षानुगामी-ज्ञानादी गुणे करी वृद्ध माणसनी पाठल चालनारो होय ते. १८ विनयी-जेना वने आव प्रकारना कर्मनो नाश कराय एवा सम्यक् ज्ञानदर्शनादी गुणोए करी सहित. १९ कृतज्ञ-करेला गुणने बराबर जाणनार होय एटले विना कारणे उपकार करनार गुरुमहाराजने पण खरी बुद्धिची परम उपकारी गणीने तेमनुं बहु मान करनारो होय ते. २० परहितार्थकारी-पारकानुं हित करवामां तैयार रहेनार तथा बीजाने खरो धर्म पमानवामां तत्पर होय. २१ लब्धलक्ष्य-प्राप्त अयुं ठे जाणवा लायक अनुष्ठान ते जेने एवो पुरुष ते सुखे करीने सघलुं धर्म कर्तव्य जाणी शके ठे.

अने सदा परनी पीना ध्यानमां लेतो होय तेज शुद्ध श्रावक गणाय ठे. जे परनी पीर-पीर विचारे तेज पीर-महान् पुरुष गणाय ठे. कह्युं ठे के-

देखो सब तन पीर है, पीर बिना तन नाहि; जे परपीर न जानही, सो बेपीर कहाय ! १

एज श्री तीर्थकर देवना उपदेशनो सार ठे ते जाणी अमलमां आणी प्राणी पूर्ण पणे तेमां दृढ रहे तो आ जव अने परजव सुखसंपदा तेमज, अंते मुक्तिकमलाने बरी सिद्ध पदना जोक्ता शाय ठे !

* व्याख्यान आठमं.

(गाथा छंद.)

महारा बुद्धा य पासह, गञ्जडावि चयंति माणवा ॥

सेणो जह वट्टयहरे एवं आनखयंमि तुट्टइ ॥ १ ॥

श्री जिनेश्वर सकल दुखहर परम सुखकर नमत सुरासुर नर नरवर जविकेजनहितकर

* आं व्याख्यान शोकनियारणार्थे उठवणांना सबय अगर शोकवंतना मनने शांति आपवा समय विशेष वांचवा लायकछे.

માનવ શરીરની સ્થિરતાને માટે આ પ્રમાણે કહી ગયેલ છે કે—હે મહાનુભાવ ! આ સંસાર અસાર
દુઃખતણો જંતાર છે ત્યાં કર્મની બહુજ મારામાર છે. એવા સંસારની અંદર મનુષ્ય દેહ પામીને જે
જીવે ધર્મ ન કર્યો તેણે માનવ દેહ પામીને નકામું જીવન ગુમાવ્યું કહેવાય. બાલ્યાવસ્થા બાલ
ખેલમાં, યુવાની રામાના રસમાં અને વૃદ્ધપણ હાથ વોયમાં વલત વીતાવી મરણના સુખમાં સ્થાન
લે છે તેનો ફોગટ ફેરોજ છે. કેટલક માનવોને રુષ્ટપુષ્ટ મહા સ્વરૂપવંત, રૂપવંત સ્ત્રી, મનહર બાલક
અને મનમાનતા ધનનો સંયોગ હતાં તેનો વિયોગ સ્વીકારી પરાણે યમદૂતોના તાબે થવું પડે છે, તે
પણ વ્યર્થ જન્મારો ગણાય છે. કોઈ જીવો ગર્જમાંના ગર્જમાંજ મરણને શરણ અફ બીજી યોનિરૂપ
કારાગૃહની કોટમીમાં કેદી બની રહે છે. કેટલક માસ હમાસ વર્ષ બે વર્ષજ જીવીને આ ફાની
હુનિયાં શરાયથી કૂચ કરી બીજે મેરા નાખે છે. કેટલક રોગ શોકના ઝોગ અફ મ્હોતને મેલવે છે
એ બધાંનું જન્મ નકામોજ અફ પડે છે. જે જીવે ગત જન્મની અંદર દયા ન પાલી હોય—હિંસા
પાપકર્મજ કીધા કર્યા હોય તે જીવો ટુંક આવરવાવાલા આવે છે; જેથી બેઠે બેઠે બગાસું ખાતે,

ओकर वागते, के हृदय बंध पमी जते जीवन सफरने संकेली ले ठे. आ जीव रूप चकली ऊपर
 कालरूप बाज उचिंतो ऊपट मारी, किंवा कबूतरना बच्चा ऊपर समली कागमो सकरो अणधारी
 ऊपट मारी पोताना परिवारथी विखूटां करी मोक मरमी नाखे ठे अने ते बच्चानां मा बाप पंखी
 मां चीं चा मचावी बने तेटलुं करे ठे; ठतां पण निर्दय आम्निष जहान पोताना जहाने लइ जइ
 रामशरण करी देठे. एज मुजब आपणा मानव शरीर ऊपर पण पले पले काल दोट दइ रहेल ठे
 ने ते केइ बेलाए कोट मरमी चोटनी सफलता मेलवशे तेनी कशी खबर पमती नथी. जले पढी
 मा बाप ज्ञाइ बहेन आदि सगां सणीजां रूवे रतले अने बेसुमार कटपांत साथ ठाती माथां कूटी
 ऊटियां चुंटी देहने दुःख आपे; तथापि ते जीव तो गयो ते गयोज. फरी ते कोइ प्रकारे रोनारांन
 तरफ लमणो वाली शक्तोज नथी. माटेज हे जीव ! सदैव धर्म-करणी कर्मा कर के जेथी ते
 काल पण कशुं न करी शके तेवी गतिनो जोक्ता अइ शके. तारा मनमां एवुं न जाणतो के मारे
 मरवुंज नथी. कोइ पदार्थ प्राणिमात्र अमरपटो लखावी लावेलज नथी ! तो पढी स्थिरता शी

રીતે રહી શકે ? એતો જનાર છે. જેવું પીપલાનું પાન, હાથીનો કાન, સંધ્યાનું વાન, ચપલાની કટાક્ષાન, વીજલીનું ઝબકવું વગેરે જોત જોતામાં અગ્નિરપણાનો પંથ બતાવે છે, તેવુંજ આ શરીર પણ અસ્થિર છે. બતાવે તેવા અસ્થિર પદાર્થના વિયોગથી સર્ગા સંબંધી કલ્પાંત કરે છે તે બલદાં જનારાં જીવને જ્ઞાતકર્મી કરી મોહમાં મૂકાવે છે. તેનો ઉચ્ચદશા થતી અટકાવી નીચ દશા-નીચ ગતિમાં નાખવા ઉદ્યમ આદરે છે એ શું સર્ગા સંબંધી સ્નેહીન સ્નેહપણું સાચવે છે કે હાથે કરી તેની માઠી સ્થિતિ કરવાનો પ્રેરણાવશે દુર્જનની ગરજ સારે છે ? !

બહાલાં જનોનો એ ધર્મ છે કે મરનારની પાઠલ રોવું કૂટવું ન કરતાં ધર્મ દાન પુન્ય તીર્થ યાત્રાદિ સત્કર્મ કરી તે પુન્યકૃત્યવશે તેનો ઉદ્ધાર કરવા સંતવંત રહેવું. નહીં કે તેની પુન્યદશા પરવારી વેસે તેવી હીલચાલ કરવી. વલી વિચાર કરવાની જરૂર છે કે મરનારની રૂબરૂ રૂવે છે તે જ્ઞાને લીધે રૂવે છે ? શરીરના અંતથી કે જીવના અંતથી રૂવે છે ? ! જો શરીરના અંતથી રૂવે તો તે શરીર તો નજર અગામી પમેલુંજ હોય છે. તેમજ જ્ઞાતાનું ઘર બદલવાથી જે શોચ કરવો તે મહાપ-

एतनुं काम नथी. अने जो जीवना अंतने लीधे रोवुं आवतुं होय तो जीव अमर भे. जेथी ते मर-
तो ज नथी. समय आव्ये सहु पोतपोताने ठेकाणे जवानुं ज भे.

तित्थयरा गणहारी सुरवङ्गो चक्रि केशवा रामा ॥

संहरिया इह कालेण अवरसत्ताण का वत्ता ? ! ॥ १ ॥

ज्यारे ऊपरनी गाथा अंदर स्पष्टपणे बतावेल भे के उत्तमोत्तम जीवो पण समय पूर्ण अतां पोत
पोताने प्राप्त अएली गति हाथ करवामां विलंब करी शक्या नथी—तेमने कालनुं मान राख्युं भे.
अने चोखा शब्दोमां कहिये तो तेवानुने पण काले संहरि लीधा भे तो बीजा जीवोनी शी वात !
एटले के तीर्थंकर जगवंत अतुल पराक्रम युक्त अने चोसठ इंद्रसेवित तथा सदा एक कोटि देवो
हाथ जोम्नी सेवामां हाजरी आपे तेवा जिनराज पण आयु पूर्ण अतां एक क्षण आयुने वधारी के
घटामी शक्या नथी. दाखला तरीके ज्यारे श्री वीरप्रभुनुं बहोत्तर वर्षनी आयुमर्यादा पूर्ण अइ
त्यारे मानवशरीर ठोम्नी सिद्धिपद वरवानी तैयारी थइ जाणवामां आवतां इंद्र महाराजे प्रभुप्रत्ये

वीनती करी के—‘ हे तरणतारण परमोपकारी परमात्मन् ! बहोत्तर वर्षनी बेकी ठे तेथी एकी थवां एक समय वधारी पढी सिद्ध पदने प्राप्त करो ! ’ एना उत्तरमां परमेश्वर महावीरे ए फरमाव्युं के—

॥ घनी न लब्धे अगली, इंदह आखे वीर;॥ इम जाणी जिय धर्म कर, जब लग वहे शरीर॥

इत्यादी बोधद्वारा इंदने समजावी जहिरेमां आयुं के निमायली आयुमर्यादामां कोइथी घटामो के वधारो थइ शक्तो नथी. एथी हे जीवो ! कोइ जीवन माटे गर्व न करडो केमके:-

॥ जे नर गिरि कंपावता, सायर घुंठ ज़रंत; ॥ ते नर धरतिमें सम्या, मत कोउ गर्व धरंत. ॥

अर्थात् जे पर्वतने पण धूजावी नाखता हता अने दरियानुं पाणी एक घुंठमो करी पी जता हता तेवा महान् प्रतापी पण कोण जाणे केइ वखते धरतीमां समाइ गया तेनी पण खबर पमी नही, तो तुं ते धरतीमां नही समावानो ? अलबत साम्राज्य हाथनी धरतीमांज समावानो.

तीर्थंकर जगवान पण काल धर्मने अंगीकार करे ठे, तेमज गणधर जगवान के जे काची

बे घमीनी अंदर चौद पूर्व नलटां सुलटा गणी जाय ते पण आयु पूर्ण अये कणवार पण स्थिर रही
 शके नहीं. तथा इंदु महाराज अनेक देव देवांगनाना परिवार मध्ये विराजता बतां कालने ताबे
 आय ठे अने जेम वायरानी ऊपट लागतां दीवो नुलाय तेम देवपति मरणने शरण आय ठे.
 वली चक्रवर्ति के जे १४ रत्नना निधानरूप, ६४ हजार स्त्रीनुना पति, सवा लाख साहेलीनु, चो-
 राशी लाख घोडा, ८४ लाख हाथी, ८४ लाख रथ, अने बन्नू कोरु पैदलवंत ब खंरुनो जोक्ता
 होय ठे. ते पण आखर मरी जाय ठे. वासुदेव के जे त्रणसेने साठ संग्राम-लमाइ पोतानी जातथी
 करनार, त्रण खंरुपति बतां म्होंत आव्ये तेथी लमाइ लीधा विनाज शरण थाय ठे. बलदेव के
 जे देवलोकनी के मोक्षनी गति पामवावाला ते पण काल खूटये पलज्जर टकवा पाम्या नहीं. तो
 पढी मनुष्य शा हिसाबमां ठे के जे संसारमां धार्या प्रमाणे स्थिरता करी शके ? ! माटेज संसा-
 रनी अने शरीर वगेरे संसारना सर्व पदार्थोनी अधिरता समजी जीव फरी जन्म मरणने शरण
 न आय, तेना उपायनी योजना योजी ते जीवना शोक संताप बंध पामी खरुं बहाल जणावो.

सुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१२०२।

नहीं के लीट लाल आंसु वगेरे वहेवरावी, धर्म करणी बंध करी, रोइ कूटी आर्त्त रौइ ध्यानने वश
अइ तमो पोते अने ते मरनारना ब्हाला जीवने जारेकर्मी अवा उद्यम करवो. केमके—

राग; भजन.

वे तन रंग पतंग सरीखो, उनी जशे सही एतारेजी;	
एनी ममता म्हेली अलगी, चेतनजी ऊट चेतारेजी.	१
बाजीगरनी बाजी जेवी, जगनी रचना जाणारेजी;	
तेमां शुं तल्लीन बनीने, मोज मजानु माणारेजी.	२
सगां सर्वं स्वारथनां संगी, मित्र सहु मतलबनारेजी;	
तारुं सगुं कोइ नथी तेथी, तज तननी तुं तथनारेजी.	३
जगलानी जेवी जे लक्ष्मी, ते न थशे कदि ता'रीरेजी;	
मफत बनी मगरूर मूरखना, माने मा'री मा'रीरेजी.	४

व्या० ८

१२०२।

હલ પ્રપંચ ઘેની ચટપટતું, કરીઢ્યે સુકૃત્ય-કમાણીરેજી;
માન વચન પૂર્ણેડુતાં આ, જરૂર હિતકર જાણીરેજી. ૫

પ્રિય શ્રોતાગણ ! ધ્યાનમાં લેવાની યાસ જરૂર છે કે-
સંસારંમિ અસારે નહિ સુહં વાદિવેયણા પન્નરે ॥

જાણંતો ઇહ જીવો ન કુણઙ્ગ જિણદેસિયં ધમ્મમ્ ॥ ૧ ॥

આમ હોવાથી આ સંસાર સર્વે વાંતે અસાર છે. ફક્ત ધર્મ એજ એમાં સાર છે. તેમજ એજ સંસારની અંદર અંશ માત્ર પણ સુખ નથી. વલો ઘ્યાધિ વેદનાત્તથી ઝરપૂર છે. ઇત્યાદિ જાણવામાં આવતાં બતાં જિનેશ્વર પ્રણિત ધર્મ કરતા નથી. જે ધર્મ કરે છે તેજ જીવસમુદ્ધને તરી પાર પહોંચે છે અને ઉત્તરોત્તર શ્રેય મંગલ કમલા પ્રાપ્ત કરે છે. એમ જાણી જીવીપ્રાણી વીતરાગ દેવની વાણી પ્રરૂપે સદ્દે પાલે સાંજલે તે આ જીવ પરજીવ આનંદ મંગલ વરી અંતે પંચમ ગતિનો જોક્તા થવા અચલ શાંતિ હિતાર્થ શાંતિ પ્રપ્તિનું ધ્યાન ધરો.

व्याख्यान नवमुं.

—०*०—
(अनुष्टुप् छंद.)

दानं दुरितनाशाय शीलं सद्गतिहेतवे ॥

तपः कर्म विनाशाय ज्ञाना ज्ञानासनी ॥ १ ॥

श्री अरिहंत जगवंत वीतराग देव ज्ञव्य जीवप्रति चार प्रकारनो धर्म वखाणेल ठे ते ए
के-प्रथम दान धर्म ठे. ते दान देवाथी कंई पण कष्ट रहेवा पामतुंज नथी. ते दानना पांच प्रकार
ठे, एटले के-

अज्ञयं सुपत्तदाणं अणुकंपा उच्चियं कित्तिदाणं च ॥

दुन्नवि मुस्को ज्ञणियो तिस्स विज्जोगाऽद्विया हुंति ॥ १ ॥

पदेलुं अज्ञयदान अर्थात् तमाम जीव मात्रने किंचित् पण त्रास ज्ञय न आपवो, तेमनुं सर्व

પ્રકારે સંરક્ષણ કરવું અને અજ્ઞયનું દાન દેવું. ૧. બીજું સુપાત્રદાન અર્થાત્ સુસાધુ, સુસાધ્વી, સુશ્રા-
વક અને સુશ્રાવિકાને खानपान वस्त्र पात्र मकान आदि जोड़िये ते समये आपवां. ૨. ત્રીજું અનુકં-
પાદાન એટલે કે—દીન દુઃખો દુર્બલ પ્રાણી તરફ દયા લાવી તેના કષ્ટનો અંત લાવવા તન મન ધ-
નનો નુપયોગ કરવો ૩. ચોથું યજ્ઞદાન અર્થાત્ વેદેન દીકરી વગેરેને જોડે તે સમયે આપવું તે
યજ્ઞદાન—વ્યાજબી દક્ષનું દાન છે ૪, પાંચમું કીર્તિદાન એટલે કે પોતાની કીર્તિ વધવા કોઈ મોટા
ન્દાના પંડિતમાં રકમ ઝરવી, સદાવ્રત દેવાં, ચોરાડી કરવી, નોકારડી કરવી, સંઘ કહાડવા,
પ્રજાવના કરવી, યાચકોને દાન દેવું, પૂજાનું ઝણાવવી, સ્કૂલો ખોલવી, વગેરે ધર્મત્વ જાણીને
નહીં, પણ ફૂલાડને કીર્તિ વધવાના જ હેતુથી કરે છે તે. ૫ આ પાંચ પ્રકારનાં દાન છે. એ પાંચ પૈકી
યજ્ઞદાન અને કીર્તિદાનને બાદ કરી બાકીનાં ત્રણ દાનનો અવશ્ય નિશ્ચય જાવનાયુક્ત નુપયોગ કરવો.

બીજો શીલ ધર્મ—બ્રહ્મચર્ય વ્રત પાલવું, જેથી ઉત્તમ ગતિનો પ્રોક્તા થાય છે. એટલે કે દેવગતિ,
માનવગતિ, અને મુક્તિગતિ એ ત્રણ ગતિ સ્વાધીન થાય છે. શત્રુ આદિનો જીવ રહેતો નથી. નવારા

રોગો પ્રાપ્ત થતા નથી અને શરીરે સ્વસ્થ રહી વરેક કાર્યમાં ફતેહ મેલવનાર થાય છે.

ત્રીજો ધર્મ તપસ્યા છે, તે કરવા-પાલવાથી અશુભ કર્મનો અંત આવે છે. અશુભ કર્મ આવ પ્રકારનાં છે તે એ કે-જ્ઞાનાવરણી કર્મ, દર્શનાવરણી કર્મ, વેદની કર્મ, મોહની કર્મ, આયુ કર્મ, નામ કર્મ, ગોત્ર કર્મ અને અંતરાય કર્મ-એ આઠે કર્મની અંદર ફસાવાથી જીવ વિવિધ દુઃખ જય દુર્ગતિ પ્રાપ્ત કરે છે તે તપસ્યા આરાધવાના પ્રતાપવશે નાશ પામે છે, અર્થાત્ તપસ્યા કરનાર જીવ કર્મ રહિત થઈ પંચમી ગતિનો જોક્તા થાય છે.

ચોથો ધર્મ સારી જાવના જાવવી. જે જીવ સારી જાવના જાવે છે તે જીવનાં નઠારાં કર્મો ક્ષય થાય છે. કેમકે જાવના જવવ્રમણાનો નાશ કરનારી છે. તેમજ દાન દેવામાં, શીલ પાલવામાં તપસ્યા કરવામાં પણ સારી જાવનાની જાત જરૂર છે, જો એ સર્વની અંદર સારી જાવના ન હોય તે બધું ઘર ઝુપર લીપણ કર્યા જેવું નકામું જાણવું. જાવના અનિત્યાદિ બાર પ્રકારની છે તે જાવતાં જવસમુદ્ધ નિર્જીતિવશે તરી પાર જવાય છે.

કેંક જીવ દાનદેવાથી, કેંક જીવ શીલપાલવાથી, કેંક તપ કરવાથી અને કેંક જીવ જ્ઞા-
વના જ્ઞાવવાથી જ્ઞીમ જ્ઞવોદધિ તરી ગયાઢે, જાયઢે અને જ્ઞવિષ્યમાં તરશે, એ નિર્વિવાદનો વિષયઢે
આ ચાર વિધ ધર્મનાં મૂલતત્ત્વો જાણવા ઉત્સુક ધર્માની વિશેષ જરૂર ઢે. દરેક વાવત કુપર
ચોટિયાપણે સાંજ્ઞલવાથી તેનો યરો યયાલ કે જંમ્મા રહસ્યની પિઢાણ પમ્તી નથી. જ્ઞલે ધોરું
સધાય તેની દરકાર નહીં, પરંતુ તે શુદ્ધપણે—પરમાત્માની આજ્ઞા પ્રમાણે થાય તો અવશ્ય કથન
મુજવજ ફલ પ્રાપ્ત થાય ઢે.

જ્યાં લગી લોકરંજન માટેજ જે કેંક ધર્મના ચારે પ્રકારને અમલમાં મૂકાય તે કેંક યથાર્થ-
પણે ફલ આપી શકતા નથી. વલેતે અનાજ્ઞાના સંગી થતાં લાજ્ઞને બદલે હાની હાથ લાગે ઢે.

સાંસારિક વ્યાપારમાં પણ વસ્તુનો પૂર્ણપણે જ્ઞાવ સમજી, નફા તોટાનો યયાલ રાહી લા-
જ્ઞના સમયપર તેનું વેચાણ કે યરીદી કરવામાં આવે તો વેશક નફોજ પ્રાપ્ત થાય ઢે.

દાન, શીલ, તપ, જ્ઞાવ—એ ચારેના પણ જ્ઞેદ, નિયમ અને ફલ વગેરે તથા આરાધના વિરાધનાને

सुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१२०५।

पूर्णपणे ध्यानमां लइ तेनुनो उपयोग अमलमां मूकाय तो निःसंदेहपणे उत्तरोत्तर मनमानतो लाज हाजरी आपे ठे.

एम जाणी ज्ञव्य प्राणी निज हितने ध्यानमां आणी ए चारें प्रकारोने इष्ट-उपासना रूप धर्म मानी तेमनुंज सेवन करो के जेशी आ जव आनंद-मंगल-कमला वराय अने परजवमां मुक्ति लहमीने वरी अजर अमर अवाय-आ वचनोना नियमने जे कोइ श्रोताजनो सांजले पाले सहदे तेनुने घेर मंगलिकमाला प्रकटे अने दुःखवादल विघटे !

—*—
व्याख्यान दशमुं.

(अनुष्टुप् छंद.)

देवपूजा गुरुपास्ति स्वाध्यायः संयमस्तपः ॥

दानं चेति गृहस्थानां षट्कर्माणि दिने दिने ॥ १ ॥

व्या. १०

१२०५।

શ્રીજિનેંડ જગવાન નરેંડ સુરેંડ-વંદિત-પાદપદ્મ, દેવદેવેશ સેવિત વીતરાગ પ્રજો ગૃહસ્થાશ્ર-
મનાં નિત્યકર્મ આ પ્રમાણે કથી ગયેલ છે કે-વીતરાગ દેવની નિરંતર ત્રિકાલ વિધિવત્ પૂજા
કરવી. તેમાં પણ દ્વ્યપૂજા અને જ્ઞાવપૂજા એવા બે જોડ છે તે. દ્વ્યપૂજા એ કે પૂજનના દ્વ્યો
એકઠા કરી તે વ્રતે ક્રમશઃ પૂજા કરવી. અને જ્ઞાવપૂજા એ કે-જગવાનની ગુણસ્તવના કરવી,
દર્શન કરવાં, માનસિક પૂજોપચાર સદ્ બ્રહ્મ જ્ઞાવશ્રેણીનો સંચય કરવો તે છે. આ શ્રાવકની
પ્રથમ કરણી છે. ?

બીજી કરણી એ છે કે-સદ્ગુરુની સેવા કરવી. ગુરુમુખથી સુશાસ્ત્ર શ્રવણ કરી મનન
કરવાં, જણવું ગુણવું અને ગુરુરાજનો વિનય કરવો, તથા જ્ઞાવ જોડ સમજી હૃદયમાં તે સંબંધી
વિચાર બાંધવો, ૧

ત્રીજી કરણી એ છે-નવકારમંત્ર ગણવો. સ્વાધ્યાય ધ્યાન ધરવું અને તે ધ્યાનવ્રતે પાપની
નિવૃત્તિ કરવી.

चोथी करणी ए ठे के-प्रतिदिन नियम पत्नी न शके तो बीज, पांचम, आठम, एकादशी, चौदश, पुनम, अमावासना दिवसे लीलोतरी, अनंतकाय, अन्नह्यनो त्याग करवो. अन्नह्य एटले न खावा लायक वस्तुन बावीश ठे ते ए के-

पंचुंबर चउ विगई, हिम विष करगेय सब मिट्टीय ॥ राइजोयणगंचिय, बहुबिय अणंतसंघाणा ॥ १ ॥ गोलवरु वायंगण, अमूणीयनामाणि फूलफलयाणि, तुळफलं च चलयिरसं॥वज्जह दवाणि बावीसं॥२॥

पीपरनी पीपियो १, वरुना टेटा २, गुलर-उबरानां फल ३, काकोडुंबर-पाकर (कालां उंबरानां फल-गूलर) अने पीपरनां फल ५, (ए फलोमां जीणा-सूक्ष्म त्रसजीव घणा होय ठे माटे खावा लायक नथी.) चार महाविगय ते एज के-मध ६, दारु ७, मांस ८ अने ९, मांखण ए चारनी अंदर तेनुना रंग सरखाज समूर्द्धिम जीवोनी ठत होय ठे माटे एनुनो उपयोग करवाथी धर्मनो नाश थाय अने शरीरमां रोगो अवाथी जिंदगी जोखममां आवी पने ठे. बीजा धर्मोमां पण कह्युं ठे के-

મધે માંસે મધુનિચ નવનોતે તક્રતો બહિર્નીતે॥ઉત્પદ્યન્તે વિલીયંતે હ્યતિસૂક્ષ્મા જંતુરાશયશ્ચૈવ ॥૧॥
સપ્ત ગ્રામે ચ યત્પાપમગ્નિના ઋસ્મસાત્કૃતમ્ ॥ તદેતજ્ઞાયતે પાપં મધુવિંદુપ્રજઙ્ઘનાત્ ॥ ૨ ॥

દારુની, માંસની. મધની અને ઢાઢાથી અલગ કરેલા માંસણની અંદર અત્યંત સૂક્ષ્મ જંતુના સમૂહ પેદા થાય છે અને લય થઈ જાય છે. તથા સાત ગામ લાહ્ય મ્હેલી બાહ્યાં હોય તેટલું પાપ એક મધનું ટીપું ઢાવાથી પ્રાપ્ત થાય છે. માટે એ ચારે ઢીજો અજઙ્ઘ્ય છે. એ

હીમ-બરફ અસંખ્યાતા અપ્પકાયનો પિંડ છે જેથી તે અજઙ્ઘ્ય છે. ૧૦, તથા ઝેર અથવા તો ઝહેરી વસ્તુથી બનેલી ઢીજો-ઔષધિયો શુદ્ધ કરેલ ઢતાં પણ પરિણામે પેટમાં જીવાત પેદા કરી શરીરને હાનિ પહોંચામે છે જેથી તે અજઙ્ઘ્ય છે. ૧૧, કરા-વર્ષાદિજલ વિકાર પામવાથી કરા રૂપે વરસે છે તેની અંદર અસંખ્ય અપ્પકાયનાજ જીવો છે માટે તે ઢાવાલાયક નથી. ૧૨ સર્વ જાતની માટી-લમ્ની-મુલતાની માટી-મટોની પણ અજઙ્ઘ્ય છે, કેમકે તેના ઢાવાથી પેટમાં પીમા, પાંમુરોગ, સોજો, શ્યામપણું, આંતરમાંનું સમ્બું, અને પેટ વધી શ્વાસ તથા અશક્તિનું વધવું એ રોગ પેદા

કર્યા બાદ અંતે મરણ સાથે જેટામે છે. શિવાય. શાંસી-ક્રય અજીર્ણ-કુર્બલતા પણ પ્રાપ્ત કરાવે છે. જેથી તે શ્વાલા લાયક નથી. ૧૩ રાત્રીનો જન કરવું નહીં; કેમકે રાતે જમવાથી પાણી પીવાની તાણ રહે તેથી અજીર્ણ થાય છે. અજીર્ણ એ સર્વ રોગનું મૂલ છે જેથી રાતે શ્વાલું નહીં. તે વચ્ચે શ્વાલાથી પતંગીયાં જુ કીમી કરોલિયા વગેરે જીવ જંતુ અને વાલ વગેરે શ્વાલામાં આવે જવાનો સંજવ છે, અને તે શ્વાલામાં આવવાથી ઘણા રોગોનાં બીજ રોપાય છે, અન્યદર્શનમાં પણ કહેલ છે કે-
રક્તી જ્વંતિ તોયાનિ, અન્નાનિ પિશિતાનિ ચ ॥ રાત્રીનો જન સક્તસ્ય ગ્રાસે તન્માંસજ્વલ્લમ્ ॥૧॥
નૃદકં નૈવ પાતવ્યં રાત્રાવત્ર યુધિષ્ઠિર ॥ તપસ્વિના વિશેષેણ, ગૃહિણા ચ વિવેકિના ॥ ૨ ॥
યે રાત્રૌ સર્વદાહારં વર્જયંતિ સુમેધસઃ ॥ તેષાં પક્ષોપવાસસ્ય ફલં માસેન જાયતે ॥ ૩ ॥

સૂર્ય અસ્ત થયા પછી પાણી રુધિર-લોહી સમાન અને અન્ન માંસ સમાન થાય છે. માટે રાતે જમનારને કોલિયો લેતાં માંસ શ્વાલા જેટલું પાપ લાગે છે. હે યુધિષ્ઠિર! રાત્રિની અંદર પાણી ગૃહસ્થે ન પાવું અને તપસ્વીએ તો શ્વાસ કરીને ન પાવું. જે સારી બુદ્ધિવાલા છે તે રાતમાં એક

महिना लगी बिलकुल जमता नथी तेमने एक पकना करेला उपवास (पाषखमण) नुं फल
 मले ठे. तेमज आयुर्वेदमां पण कहेल ठे के-सूर्य अस्त थया पढी नाजि हृदयकमलनो संकोच
 आय ठे माटे राते जमवाथी गेरफायदो थाय ठे अने सूक्ष्म जीवो पण अजाणते खावामां आवी
 जाय ठे माटे राते खावुं पीवुं अन्नक्षय ठे. १४, बहुबीज पंपोटा वगेरे खावा लायक नथी. १५.
 अनंतकाय के जे अनंता जीवना घात पातना हेतु रूप ठे माटे खावा लायक नथी. सतावर १,
 लीली वरियाळीनो वेलो २, कुमारपाठुं ३, थोर ४ गळो ५, लसण ६, पिंमालु ७, सर्व जातना
 कंद अटलेके सूरण वगेरे ८, वज्रकंद ९, लीली हलदर १०, काचुं आडुं ११, वाम्कारेलां १२,
 गाजर १३, लूणी १४, लोढक कमलकंद १५, गरमर १६, तदन कोमल अवस्थावालां पांदमां १७,
 खरसूया १८, थेंग १९, लोली मोथ २०, लीली मुसली २१, लूणा वृक्षनी ढाल २२, खिलोमा २३,
 अमरवेल २४, मलानो कांदो २५, आमोफोमा २६, पलंखनो ज्ञाजी २७, बथवो २८, जोंयकोदोलुं
 २९, पलारेला धानमांथी फूटेला अंकुर ३०, कुणी आमली के जेमां बीजनं निसान पण न जणातुं

હોય તે ૩૧, આલૂક (રતાલુ) ૩૨, આ શિવાય સાધારણ વનસ્પતિ પણ અનંત કાયનાજ જ્ઞેદમાં સમાય છે; માટે તે તજવા યોગ્યજ છે. ૧૬, વગેરે વધી જાતનાં બોલ અથાણાં ટાવા લાયક નથી; કેમકે તેની અંદર અનેક અતિસૂક્ષ્મ જીવો પેદા થાય છે. ૧૬, ગોલવમાં કરવામાં આવે છે (દહીં વમાં) તે ટાવા લાયક નથી. કેમકે તેમાં નિગોદિયા જીવ પેદા થાય છે. જેથી એના ટાવાથી પાપ અને રોગ હાજરી આપે છે. ૧૭, વંત્યાક ન ટાવા; કેમકે તે ટાવાથી મુંઘ વધે છે. કામદેવ સતેજ થાય છે અને દોષની પુષ્ટિ કરે છે. અન્યદર્શનિ પણ કહે છે કે:-

યસ્તુવૃંતાકકાલિંગ મૂલકાનાં ચ જ્ઞકઃ ॥ અંતકાલે વિમૂઢાત્મા ન સ્મરિષ્પતિ માં પ્રિયે ॥ ૧ ॥

વંત્યાક, કાલિંગમાં-તમ્બૂજ, અને મૂલાના કાંદા અથવા કંદમૂલના જ્ઞકણથી અંતવેલાં તે મૂઢાત્મા, હે પ્રિયે ! મને યાદીમાં લાવી શકતો નથી. કેમકે કંદમૂલ તથા વંત્યાક ટાવાથી મદોન્મત્ત અને કાલિંગમાં ટાવાથી બુદ્ધિહીન થાય છે જેથી અંતકાલે હું તેને યાદ આવી શકતો નથી (એ મને વીસરી જાય છે.) આમ હોવાથી એનું અજ્ઞય છે. ૧૮. જે ફલ કે ફૂલનાં નામ ન

જાણતા હોઈએ તો તે અજ્ઞદ્ય હોય છે; કેમકે તેજના યાવાથી અનેક ઉપાધિ અને મરણની મુલાકાત થવા સજ્જ છે; માટે અજાણ્યાં ફલ ફૂલ યાવાં નહીં. ૨૦ મહુનાં જાંબુ બીલાં અને કુણાં ફલ માત્ર તથા અરણી સરગવો મહુના વગેરેનાં ફૂલ, તેમજ ચોમાસા (વર્ષાકાલ) માં જગતી તુરતની જગેલી કુણી જાજી, અને ચોલા મગ વગેરેની કુણી સીંગો તથા ચણા વગેરેના જલા આદિ અજ્ઞદ્ય છે. ૨૧ ચલિતરસ એટલે કે કોદેલું અન્ન, વાસી અન્ન, વાસી કઠોલ, વાસી રોટલી તે યાવા લાયક નથી; કેમકે તે યાવાથી રોગ પેદા થાય છે અને ત્રસ જીવોની ઉત્પત્તિનું સ્થાન હોવાથી તેનો ઉપયોગ કરતાં જીવહિંસાનું પાપ લાગે છે, માટે નિષેધ રૂપ છે. ૨૨ આ બાવીશ અજ્ઞદ્ય છે. અન્યદર્શનિયો પણ અજ્ઞદ્ય જ્ઞાણ નિષેધ વિષે કહે છે કે—

અજ્ઞદ્યજ્ઞાણાદોષાઃ કંઠ રોગઃ પ્રજાયતે ॥ ન યાવા લાયક આ બાવીશ અથવા અન્ય પણ અજ્ઞદ્યના જ્ઞાણથી દોષ અને કંઠ રોગને જન્મ મળે છે. એમ બ્રહ્માંડ પુરાણ સાક્ષી આપે છે. તેમજ શાતાનપોક્ત શાસ્ત્રમાં પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે—અજ્ઞદ્ય જ્ઞાણે ચૈવ જાયંતે કૃમયો

हृदि ॥ अन्नहयना ज्ञकण्ठी हृदयमां कृमि जीव पेदा आय ठे माटे ते तजवा योग्यज ठे.

श्रावकनी पांचमी करणी ए ठे के, पोताना शरीरनी शक्ति मुजब छ पर्वने दिवसे नव-
कारसीथी मांसी उपवास आदि तपस्या करवी; केमके तपस्या करवाथी नठारां कर्मो अने रोगोनं
मूल नाश पामे ठे. माटे बार जेद वाली तपस्या अवश्य करवी.

ठठी करणी ए ठे के—दान देवुं. तेमां पण शुद्ध साधुनी योगवाइ मले तो अति उत्तम, नहीं
तो स्वधर्मी ज्ञाइनने दान देवुं अने कदाच तेनो पण जोग न मले तो दुर्बल-अनाथ-कंगाल-
दुःखीने जोजन आपवुं. नही के पैसा पाइ अनाज (रांध्या विनानुं) आपवुं. केमके ते वेचीने
व्यापार चलावे ठे. जोके दीन दुखी तरफ कोमल चित्त राखवुं अने कशुं पण तेमना माटे न बनी
शके तो तेमना जलानी खातर सारी जीज वावी. नहीं के खराब जीज वाइ निंदाना जागी अइ
जारे कर्मो थवुं.

आ प्रमाणे श्रावकने निरंतर करवानी ठे करणी—कृत्यो ठे ते हमेशां शुद्ध जावथी करी

જીવનને સફલ કરવું. કેમકે જીવનનું સાર્થકતાપણું એ કરણીનમાંજ સમાયલું છે. એમ જાણી
જીવિપ્રાણી હેતુ આણી આ હિતવાણીને કંઠમણિ ગણિ લેવી જેથી આજીવ સુખ સંપદા અને પર-
જીવ બાર દેવલોક નવગ્રીવેક પાંચઅનુત્તર વિમાન અને યાવત્ મોક્ષનાં સુખ પ્રાપ્ત થાય !

—(+)—

વ્યાખ્યાન અગીઆરમું.

(ગાથા હંદ.)

અરિહંત દેવો સુગુરુ, શુદ્ધં ધમ્મં ચ પંચ નમુકારો ॥

ધન્નાણં ચ કયન્નાણં, નિરંતરં વસહ્ હિયયમિ ॥ ૧ ॥

सुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१२१०१

अरिहंत, महंत, दीनदयालु, जक्तवत्सल, अनाथना नाथ, अशरणशरण, पतितपावन, अधमउद्धारण कृपासिंधु वर्धमान जिनेश्वरे जविकजीवोना उद्धार निमित्त आ प्रमाणे जलामण करेली ठे के-हम्मेशां शुद्ध देव, शुद्ध गुरु, अने शुद्ध धर्म ए त्रण रत्नत्रयी तथा पंचपरमेष्ठि नमस्कार (नवकार मंत्र) आ चारेनुं यथाविधिथी तन मन वचनना शुद्धपणा सहित सदा सेवन करवुं तोज जीवन धन्य-कृतकृत्य गणाय ठे. अर्थात् जे पुन्यशाली प्राणीजना हृदयनी अंदर निरंतर आ चारेनुं उच्च जावना पूर्वक स्मरण चालु रहे तो बेशक ते प्राणियोनुंज जीवन सफल अने धन्यवादने पात्र ठे.

शुद्ध देव ते शुं, जिनेश्वर जगवान-ब्रह्मा-विष्णु-महादेवजी-जैरव-जवानी विगेरे ठे तेज के बीजा ? आना उत्तरमां एज समाधान वचन ठे के गमे ते देवमां अंशमात्र पण अठार दूषणो न होय ते शुद्ध देव मनाय ठे. शुद्ध देवनी मूर्ति शांत अने नरलीलानां चिन्हो रहित होवी जोड़ये.

व्या. ११

१२१०१

अठार दूषण ए गणग ठै कै

अन्नाण^१ कोह^२ मय^३ माण^४ लोह^५ माया^६ रइअ^७ अरइअ^८ ॥

निदा^९ सोग^{१०} अलियवयण^{११} चोरिया^{१२} मछर^{१३} जयाय^{१४} ॥ १ ॥

पाणिवह^{१५} पैमकीला^{१६} पसंग^{१७} हासाय^{१८} जस्स ए दोसा ॥

अठार सविपणठा नमामि देवाहि देवंत ॥ २ ॥

देव एक अरिहंत विदीत, रागद्वेष बेरी जिणेजीत ॥ दोष अठार रहित हितकार । त्रिभुवन
जननें तारणहार ॥ १ ॥ नाम ठवण द्रव्यज्ञाव विचार, निक्षेपा अनुयोगहार ॥ चिहुं प्रकार एणिं-
परे अरिहंत । चउथे जेदनमुं जयवंत ॥ २ ॥ चउवीसत्थो जणतां नाम, जिननामे तसुकुं प्रणाम
॥ ठवणाश्री जिनप्रतिमा कही, जिनेजावे ते वंडुसही ॥ ३ ॥ पंचमज्ञायण आवश्यकतणो, अधिकारें

सुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१२११।

यति श्रावक ज्ञेय ॥ पठमनुवांगे दसमे अंग । प्रगट साखिजाणो मनरंग ॥ ४ ॥ आवंति चनुवीसी
हुस्ये, लहिकेवल जिनधर्म ज्ञाखस्ये ॥ आगम ज्ञाख्या द्रव्यजिणिंद, ते प्रणमुं मन धरि आ-
णंद ॥ ५ ॥ इमचनुवीसी जे जिनयदा, एहिज चनुवीसत्यो तदा ॥ वंदनीक इमद्रव्यजिनेस ।
गुरु पुढो जाणो सुविसेस ॥ ६ ॥ एणिपरें देवतत्व अरिहंत गुरुसु साधु जे जगगुणवंत ॥ सूघो
निरवद्य वे उपदेश । ठाले सावदनो लवलेश ॥ ७ ॥ परिग्रहने आरंजनिवार, वरते निरतेपंचाचार
॥ आणक्रिया जे पालेखरी । दोसरहित विहरे गोचरी ॥ ८ ॥ इस्या सुगुरु गुरुतत्वसद्धुं, तेनी
आणा मस्तक वहुं ॥ जिन ज्ञाप्रितते साचो धर्म, पालंता आपे शिव सर्म ॥ ९ ॥ सर्व जीववलि-
दणवा नही, इण उपदेशे धर्म हुवे सही ॥ एक करी आपे आरंज धर्म । ते जिन मतनुं न लहे
मर्म ॥ १० ॥ धर्मार्थ आरंज मिळ्यात, एदवि वात करे विख्यात ॥ बहु जन मांहे जे इम कहे ।
ते पण जैन धर्म नविलहे ॥ ११ ॥ बेवे ज्ञाव जिहां ए नही, तिहज धर्म साचो सद्धही ॥ एहि
परे पालुं त्रिसेतत्त । साचुं सद्धतां समकित्त ॥ १२ ॥

व्या. ११

१२११।

આ અઠાર દૂષણથી તદ્દન દૂર હોય તેજ શુદ્ધ દેવ છે, બાકીના વિરુદ્ધ ચરણવંત દેખાતા દેવો કુદેવમાંજ ગણાય છે.

શુદ્ધ ગુરુ તે એજ કે જેઠ હિતનાં વચનો બોલે, સુશામત ન રાખે, શુદ્ધ પ્રરૂપણા કરે, નઠારા માર્ગથી સ્વસેની સારા માર્ગ ઉપર ચમ્પાવવાનોજ પ્રેરણા ચાલુ રાખે અને તદ્દન ત્યાગ વૃત્તિવાળા હોય તે સુગુરુ મનાય છે. પરંતુ આવા આચારણ શિવાયના જે ગુરુઓ હોય તે કુગુરુજ ગણાય છે, અને તેવા સંસારની મોહ મમતામાં ફસાયલા ઘાંધલિયા ગુરુનંજ દેશનું અને દેહનું અકલ્પ્યાણ કરે છે.

શુદ્ધ ધર્મ તે એજ કે જે લોકાલોક પ્રકાશક જિનરાજ પ્રકાશિત તરણ તારણ ધર્મવચન હોય અને જે દશ લક્ષણોથી પૂર્ણપણે અલંકૃત હોય એટલે કે—

ધૃતિઃક્રમા દમઃસ્તેયં, શૌચમિન્દ્રિયનિગ્રહઃ ॥ ધીર્વિદ્યા સત્યમક્રોધો દશકં ધર્મ લક્ષણમ્ ॥ ૧ ॥

ધૃતિ—હમેશાં ધૈર્યતા ધારણ કરવી; અને ધારણા શક્તિને વધારવી. ક્રમા—નિંદા સ્તુતિમાન

સુભાષિત
વ્યાખ્યા
સંગ્રહ
૧૨૧૨૧

અપમાન હાનિ લાજ આદિ દુઃખોમાં પણ સહન શીલતા રાખવી, દમ-મનને સદા ધર્મમાં પ્રવૃત્ત
કરીને અધર્મમાંથી રોકવું. અધર્મ કરવાની ઇચ્છા પણ કરવી નહીં. અસ્તેય આજ્ઞા વગર કપટ
વિશ્વાસઘાત વેદ વિરુદ્ધ નપદેશથી ગ્રહણ કરવું તે ચોરીને ઢોમી દેવી. શૌચ-રાગ દ્વેષ પક્ષપાત
મુકી અંદરની તથા પાણી માટીથી બહારની પવિત્રતા રાખવી. ઇંદ્રિય નિગ્રહ-અધર્મી ચરણથી
રોકી ઇંદ્રીજીને સદા ધર્માચરણમાં ચલાવવી. ધી:-માદક-નશો પેદા કરનારી ચીજ તથા બુદ્ધિને
નાશ કરનારી ચીજો અને દુષ્ટ લોકોનો સંગ આલસપ્રમાદ તજીને ઉત્તમ પદાર્થોનું સેવન અને
સત્પુરુષોનો સંગ તથા બુદ્ધિને યોગ્યાન્યાસથી વધારવી વિદ્યા-ભૂમિથી માંત્રો પરમાત્મા લગીનું
યથાર્થ જ્ઞાન અને તેનો યથાયોગ્ય નુપકાર લેવો. સત્ય આત્મામાં મનમાં વાણીમાં ને કર્મમાં સમાન
રાખી વર્તવું. સત્ય-જે પદાર્થ જેવો હોય તેવોજ સમજવો અને તેવુંજ બોલવું તથા તેવુંજ કરવું.
અક્રોધ-ક્રોધાદિ દોષોને ત્યજીને શાંતિ આદિ ગુણોનું ગ્રહણ કરવું. આ દશ લક્ષણ સદિત જે વ-
ચન હોય તેજ ધર્મ વચન છે. અહિંસા એજ પરમ ધર્મ છે. કોઈનું મન હિંસાવું એ પણ હિંસામાં

વ્યા. ૧૧

૧૨૧૨૧

समावेश ठे.

आवो शुद्ध धर्म विवेकी जनोए जाणी ते धर्मनां विवेकी वचनोने श्रवण करी आत्म कट्या-
णने साध्य करवुं अने जीवादि नव तत्त्वने जलखी शुद्ध धर्ममां लीन थइ तत्त्व दृष्टिवने विधर्म
पंथमांथी तत्त्वने खोली आनंदमां रहेवुं.

पंच परमेष्टि नमस्कार अर्थात् श्री अरिहंत-श्री सिद्ध-श्री आचार्य, श्री उपाध्याय अने श्री
साधु आ (नमो अरिहंताणं आदि) पांच पद अने चार पद रूप फल श्रुतियुक्त एम नव नम-
स्कार-नवकार मंत्र के जे चौद पूर्वना सारोद्धार रूप चिंतामणि सादृश मनोरथ पूरक ठे तेनुं श्वातो-
श्वासै स्मरण करवुं जेथी उन्नय ज्ञवमां सुख प्राप्त आय ठे. तेमज ए मंत्रना प्रज्ञावथी कैक जन
तर्या, तरे ठे, अने तरशे एवी प्रतीति ठे ए माटे एज मंत्रनुं निरंतर आराधन करवुं.

आ चार पदार्थ अहर्निश हैयानी अंदर रम्याज करे तो ते जापक जीव आ ज्ञवमां परज्ञव-
मां सुखशाता पामे. तथा बार देवलोक, नवग्रीविक पांच अनुत्तर विमान अने यावत् मोक्ष सुख

मुभाषित
व्याख्या
संग्रह
१२१३।

पामे ठे. एम जाणी हे जिविप्राणी ! जिनवाणी चित्तमा आणी विवेक धारण करो जेथी श्रेय क-
ढ्याण मंगलीक माला संपजे !

व्याख्यान बारमुं.

(उपजाति छंद.)

जिनेंइ पूजा गुरुपर्युपास्ति ॥ सत्त्वानुंकंपा शुज्जपात्रदानम् ॥

गुणानुरागः श्रुतिरागमस्य ॥ नृजन्मवृक्षस्य फला न्युमूनि ॥ १ ॥

नरेंड-खगेंड-उरगेंड-सुरेंड-मुनींद्र-असुरेंड-सेवित श्री वीतराग देव प्रणीत वाणीनो रहस्य
ए ठे के-मनुष्य जन्म रूप कढपवृक्षनी सफलता ते ठे के जेणे मानवजव धारण करी नीचे ब-
तावेली बाबतो न करी तेणे जन्मारो हार्योज मनाय ठे. अने जेणे जन्म धरी जिनराजश्रीनी
उच्च ज्ञावनां साथे त्रेणे काल अगर बने तेटली वखत विधि युक्त पूजा करी तेणे जन्म सफल

व्या. १२

१२१३।

કર્યો માનવો. (પૂજા કેવી રીતે કરવી એ વિધિ ગુરુ મુખથી ધારી લેવી.) તથા જેણે ધર્મ અને જ્ઞાનના દેનારા ઉપકારી ગુરુના ચરણની સેવના કરી તેમને અન્ન વસ્ત્ર પાત્ર વસ્તી ઔષધ આદિ વસ્તુ જરૂર વાંચતે હાજર કરી તેણે પણ માનવ જીવ સફળ કર્યો માનવો. તેમજ જેણે જન્મ ધરી ઠકાય જીવની રક્ષા કરી—એટલે કે પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય (પાણી), તેજકાય (અગ્ની), વાયુકાય, વનસ્પતિકાય અને ત્રસકાય (હાલતાં ચાલતાં પ્રાણી માત્ર.) એ બધાને પોતાના પ્રાણ સમાન વલ્લજ ગણી બને તેટલી તેમની સંજ્ઞાલ રાખવી, તેમનો નાશ કરવો તો શું, પણ તેમને મારવાં કે મન હુજવું એટલું પણ ન થવા પામે એવી જીવદયા પાલી તેણે પણ માનવ જીવને સફળ કર્યો માનવો. તેમજ તેણે સુપાત્ર—ગુણવંત સાધુ—શુદ્ધચારીને તથા યોગ્ય આવકને જ્ઞાવજ્ઞતિ સહ અન્નાદિથી સંતોષ્યા તેણે પણ જન્મ સફળ કર્યો માનવો. તથા જેણે ગુણવાન પુરુષોના ગુણો લક્ષમાં લઈ તેમના ગુણો તરફ પ્રેમ ધરી તેમનું સન્માન તથા તેમનો સત્કાર કર્યો, નિર્ગુણી જનો એટલે ગુણ રહિત—ચોર—જુગારી—શિકારી—પાપી—જૂઠાબોલો, વ્યજિચારી વગેરે વગેરેનો—

સંગ વિચાર્યો તેણે પણ જન્મારાનો શુદ્ધ લહાવ લીધો માનવો. અથવા જેણે જ્ઞાની જનો તરફ પૂર્ણ પ્રેમ રાખી તેમના સેવના કરી કે શીલવંત, તપસ્વી, આદિની ઋત્તિ સાચવી તેણે પણ જીવન-સાફલ્યતા મેલવીજ સમજવી. અને જેણે જગવાનશ્રીનાં પ્રરુપેલાં અને ગણધર શ્રીનાં ગુણેલાં ગોઠવેલાં પિસ્તાલીશ આગમો એટલે કે આચારાંગ, સુયગ્ધાંગ, ઠાણાંગ, સમવાયાંગ, જગવતી, જ્ઞાતાસૂત્ર, ઉપાશકદશાંગ, અંતગમદશાંગ, અનુતરોવવાઈ, પ્રશ્નવૈયાકરણ, અને વિપાકસૂત્ર એ અગીઆર અંગ તથા ઉવાઈસૂત્ર, રાયપરોણી જીવાન્નિગમ, પન્નવણા, સુરપન્નતિ, જંબુદ્વીપપન્નતિ, ચંદપન્નતિ-નિરીયાવલી, કપ્પિયા, કપ્પવરુંસીયા, પુષ્પીયા પુષ્પચૂલીયા અને વન્દીદશાંગ આ બાર ઉપાંગ, તેમજ ચત્તશરણ પયન્ના, મહાપચ્ચસ્કાણ, તંડુલવિયાલી, ચંદાવિજય, મરણસમાધિ, આનર પચ્ચસ્કાણ, જ્ઞતપચ્ચલાણ ગણીવીજ્ઞા, દેવિંદસ્તવ અને સંસ્થારક આ દશ પયન્ના, તથા વૃહત્કલ્પસૂત્ર, જીતકલ્પસૂત્ર, મહાનીશીથ દશાશ્રુતસ્કંધ, વ્યવહાર સૂત્ર, નીશીથસૂત્ર આ ઠ બેદ ગ્રંથ, તથા આવશ્યસૂત્ર, દશવૈકાલિક, ઉત્તરાધ્યયન અને પીઠ નિયુક્તિ સૂત્ર આ ચાર મૂલસૂત્ર અને અનુયોગ-

દાર તથા નંદીસૂત્ર એ બે મલી પિતાલીશ જૈનાગમ છે. તેમનું બહુ માનગ્રી જે પૂજન, વાચન અને સાંજલવું વગેરેમાં નત્તમજાવે રાલી મનન કરી તે વિચારોને આચારમાં મૂકે છે તે જીવને માનવ જન્મની સફલતા મલી માનવી.

આ ઢ પ્રકાર જે પુન્યાત્માએ વિધિપૂર્વક આદર્યા પાલ્યા છે તે જ્ઞવ્ય જીવો જ્ઞવો દધિગ્રી તરી પાર પહોચ્યા છે, હાલ પણ તેમ કરે તે પાર પહોચશે અને જ્ઞવિષ્યમાં કોઈ કરશે તો તે પણ અવશ્ય બેસો પાર કરવાનાજ એમ જાણી હે જ્ઞવિપ્રાણી ! જ્ઞાવ આણી વીતરાગશ્રીની વાણી, હૃદયમાં ધરી તેને પાલો-અંગીકાર કરો કે જેથી નજય જ્ઞવમાં મન માનતી સુખસંપદા અને યાવત્ મોક્ષનાં સુખની પ્રાપ્તિ થાય ! ॥

इति सुजाषितव्याख्यानसंग्रहः समाप्तः

॥ શ્રી વૈરાગ્ય શતક. ॥

આ રાગ અને દુઃખથી નરપુર એવા અસાર સંસારમાં સુખ નથી; આ બાબત જાણતાં બતાં
જીવ જીનેશ્વરે કહેલો ધર્મ આચરતો નથી. ૧.

આજ, કાલ, પોર, પરાર ધન મલશે એમ મનુષ્યો ચિંતવે છે, પણ સ્વોભામાં રહેલા જલની
માફક આયુષ્ય ગલે છે તે જોતા નથી ! ૨.

હે મનુષ્યો ! જે કાલે કરવાનું હોય તે ત્વરાથી આજે કરો. કાલ બહુ વિઘ્નવાલો છે. માટે
બીજા પહોરની પણ રાહ જોતા નહિ. ૩.

સંસારના સ્વરૂપનું વર્તન તો જુનું ! પ્રેમ અને સ્નેહમાં લાગેલા પુરુષો જે સવારમાં જોવામાં
આવ્યા હતા તે સાંજે જણાતા નથી. ૪.

હે લોકો ! જાગવાને ઠેકાણે સુઈ ન રહો ! નાસવાની જગ્યાએ વિશ્રામ ન કરો; રોગ, જરા

(વૃદ્ધાવસ્થા) અને મૃત્યુ આ ત્રણ તમારી પુંઠે લાગેલા છે. ૫.

ચંદ્ર અને સૂર્ય રૂપ બલદ રાત્રિદિવસ રૂપ ઘમાની દારવમે જીવનું આયુષ્ય રૂપ જલ ગ્રહણ કરીને કાલરૂપ અરદ્ધને ફેરવે છે. ૬.

કાલ રૂપ સર્પથી યવાતી કાયા જેથી ધારી રચાય તેવી કોઈ કલા નથી, તેલું કોઈ ઔષધ નથી. તેમજ તેવી કોઈ હીકમત નથી. ૭.

મોટા શેષ નાગ રૂપી જેનું નાલવું છે, પર્વતો જેવા જેનાં કેસર છે, દિશાનું રૂપી જેનાં પાંદડાં છે, એવા પૃથ્વી રૂપ કમલમાંથી મનુષ્ય રૂપી રસને કાલરૂપી ઝમર પી જાય છે એ છેદની વાત છે. ૮.

શરીરના ઢાયાના બ્દાના વમે સકલ જીવોના બિંદને શોધતો કાલ કોઈ પણ પ્રકારે મનુષ્યની બાજુ બોમતો નથી; તેટલા માટે ધર્મમાં નિયમ કરવો. ૯.

આ અનાદિ કાલ વિષે જુદી જુદી જાતના કર્મને વશ થયેલા જીવોને એવી એક પણ સ્થિતિ નથી કે જે ન સંજવે, (અર્થાત્ સઘલો સ્થિતિનુંમાં આ જીવ જડ આવ્યો છે.) ૧૦

શ્રી
વૈરાગ્ય
શતક.
૨૧૬।

સર્વ બાંધવો, મિત્રો, પિતા, માતા, પુત્ર, સ્ત્રી વગેરે મરેલા સ્વજનને જલની અંજલી આપી સ્મશાનથી પાઠા વહે છે. ૧૧.

... રે ! જીવ ! પુત્ર તથા પુત્રોત્તનો વિયોગ થાય છે. બાંધવોનો વિયોગ થાય છે, સ્ત્રીનો વિયોગ થાય છે, ફક્ત એકનોજ વિયોગ અતો નથી અને તે જીનેશ્વરે કહેલો ધર્મ છે. ૧૨.

... આઠ કર્મના પાશથી બંધાયેલો જીવ આ સંસાર રૂપી કેદખાનામાં રહે છે, અને આ આઠ કર્મના પાસથી છુટો થયેલો આત્મા શિવ મંદિરમાં રહે છે. ૧૩.

... વૈજ્ઞવ, સગાં સ્નેહીનો સંબંધ અને વિલાસથી મનોહર એવા વિષય સુખ; આ સર્વ કમલના પાંદડાંના કિનાર પર રહેલા પાણીનાં બિંદુના જેવા ચંચલ છે. ૧૪.

... હે મનુષ્યો ! તે બલ ક્યાં ગયું ? તે યૌવન ક્યાં ચાલ્યું ગયું ? તે શરીરની શોષા ક્યાં જતી રહી ? આ સર્વ અનિત્ય છે, કાલે આ સર્વ હતું નહતું કરી દીધું તે જુન અને વિચારો. ૧૫.

... જારે કર્મ બંધથી બંધાયેલો જીવ આ સંસાર રૂપી નગરના ચૌટા વિષે વિવિધ પ્રકારનું ડુઃખ

વૈ૦શ૦

૧૨૧૫

પામે છે; અહીં તેનું કોણ શરણ છે ? ૧૬.

આ જીવ કર્મોને લીધે અશુભ, અપવિત્ર અને અશુચિ દ્રવ્યથી ઝરેલા ગર્જવાસમાં અનંતવાર વસેલો છે. ૧૭.

આ સંસારમાં જીવોને ઉત્પન્ન થવાનાં સ્થાન ચોરાશી લાખ કહેલાં છે અને એકેક સ્થાનમાં આ જીવ અનંતવાર ઉત્પન્ન થયેલો છે. ૧૮.

જુદા જુદા ઉત્પત્તિ સ્થાનમાં ઉત્પન્ન થયેલાં અને સંસારમાં રહેલા માતા, પિતા, બંધુ વગેરેથી આ જગત્ ઝરાણું છે; પણ તે લોકો તારું રક્ષણ કરે તેમ નથી, તેમજ તને શરણ રૂપ થઈ શકે તેમ નથી. ૧૯.

હઃખથી ઘેરાયેલો જીવ જલ વગરની જગ્યા ઉપર માંઢલી જેમ તરફને તેમ તરફને છે; વધા જીવો તે જુદા છે, પણ તેનું હઃખ દૂર કરવાં કોઈ સમર્થ નથી. ૨૦.

હે જીવ ! પુત્ર સ્ત્રી વીગેરે મને સુખના હેતુ યશો એમ તું જાણીશ નહિ; સંસારમાં વસતા

જીવોને એજ ગાઢ બંધન રૂપ થાય છે. ૨૧

માતા બીજા જન્મમાં સ્ત્રી થાય, અને સ્ત્રી મરીને માતા પણ થાય. પિતા મરીને પુત્ર થાય અને પુત્ર મરીને પિતા થાય. કર્મને વશ સર્વ જીવોની આ સંસારમાં એક સરખી સ્થિતિ નથી. ૨૨
એવી એક પણ જાતિ નથી, એવું એક પણ उत्पत्ति સ્થાન નથી, એવી એક પણ જગ્યા નથી, એવું એક પણ કુલ નથી કે જ્યાં સર્વ જીવો અનંતવાર જન્મ કે મરણ પામ્યા ન હોય. ૨૩.

વાલના અગ્ર જાગ જેવું એક પણ સ્થાન આ જગત્માં નથી; કે જ્યાં જીવો અનેક પ્રકારનાં સુખ દુઃખ ઘણી વાર પામ્યા ન હોય. ૨૪

આ સંસારમાં બધી રીતિનું તને ઘણી વાર મળી છે, તથા બધા સ્વજન સંબંધ પણ તું ઘણી વાર પામ્યો છે; માટે તું જો આત્માને જાણવા માગતો હોય તો તેથી વૈરાગ્ય પામ. ૨૫

જીવ પોતે કર્મ બાંધે છે; અને તેજ જીવ એકલો વધ, બંધ, મરણ વીગેરે દુઃખો અનુભવે છે, અને કર્મથી હેતરાયેલો જીવ એકલો આ સંસારમાં જન્મે છે.

બીજો કોઈ અહિત કરતો નથી, તેમજ બીજો કોઈ હિત પણ કરતો નથી; પણ આત્માજ પોતાનું અહિત કે હિત કરે છે; અને પોતે કરેલું સુખ દુઃખ આત્મા જોગવે છે. છતાં પણ તું દીન સુખ વાલો કેમ બને છે ? ૨૭

હે જીવ ! ઘણા આરંજ કરીને મેલવેલું ધન તારા સ્વજનો જોગવે છે, પણ તે મેલવતાં કરેલું પાપ તારેજ જોગવવું પડશે. ૨૮

હે જીવ ! તું તારા દુઃખી અને જુલ્યા બાલકોની જેટલી ચિંતા કરે છે; તેની ઓડી પણ તારા આત્માની તું કરતો નથી તો તને શું કહીય ?

શરીર ક્ષણજંગુર છે, અને આત્મા શાશ્વત સ્વરૂપી છે. કર્મને લીધે બન્નેનો સંબંધ થયેલો છે. એવા શરીરમાં આટલો બધો મોહ શા માટે રાખે છે ? ૩૦

હે જીવ ! પુત્ર, માતા, પિતા અને જ્ઞાર્યા વિગેરેનું કુટુંબ ક્યાંથી આવ્યું ! ક્યાં જશે ? તું ક્યાંથી આવ્યો અને ક્યાં જઈશ ? તમે એક બીજાને આ રીતે જાણતા નથી; ત્યારે આ કુટુંબ

સઘલું તારું શી રીતે ? ૩૧

આ શરીર ક્ષણજંગુર છે, વાદલના સમૂહ જેવો આ મનુષ્ય જવ ચંચલ છે તે દરમ્યાન જે-
ટલો ધર્મ કરી લીધો એટલોજ સ્વર્ગ સાર છે. ૩૨

જન્મ દુઃખનું કારણ છે, વૃદ્ધાવસ્થા રોગનું કારણ છે, મરણ દુઃખનું કારણ છે, અરે ! આ
સંસારજ દુઃખમય છે, જેથી જીવો કલેશ પામે છે. ૩૩

જ્યાં સુધી ઇન્દ્રિયો નાશ પામી નથી, જ્યાં સુધી ધર્મરૂપ રૂપ રાક્ષસે પોતાનું જોર દાખવ્યું
નથી, જ્યાં સુધી રોગના વિકારો થયા નથી, જ્યાં સુધી મૃત્યુ જોવાને તૈયાર થયું નથી, ત્યાં સુધી
હે જીવ ! ધર્મ કરી લે. ૩૪.

જ્યારે આગ લાગે છે ત્યારે કુવો સોદવાને કોઈથી પણ બનતું નથી; તેમ મરણ આવી પહોંચે
જીવ કેવી રીતે ધર્મ કરી શકશે ? ૩૫.

રૂપ અશાશ્વત છે, જગત્માં જીંદગી વીજલી જેવી ચપલ-અસ્થાયી છે, અને યૌવન સંધ્યા

સમયના રંગ જેવું ક્ષણિક રમણિય છે. ૩૬.

લક્ષ્મી વીજલીના જેવી ચંચલ છે, વિષય સુખ મેઘ ધનુષ્યના રંગ જેવું ક્ષણિક છે; માટે હે જીવ ! સમજ, સમજ, અને આવી ન જેવી બાબતોમાં મુંઝાડ ન રહે. ૩૭.

જેવી રીતે સાંજરે પક્ષીનનો સંબંધ છે, જેવી રીતે મુસાફરોનો રસ્તામાં સંબંધ છે, તેવીજ રીતે હે જીવ ! સ્વજનોનો સંબંધ પણ ક્ષણજંગુર છે. ૩૮.

રાત્રિ પૂરી થયે મારે વિચાર કરવો જોડિયે કે ઘર લાગ્યું છે, બતાં હું કેમ ઝંધુ છું ? આ કર્મથી બલતા આત્માની કેમ બેદરકારી કરું છું ? અને ધર્મ રહિત દિવસો કેમ ગુમાવુ છું ? ૩૯.

જે જે રાત્રિ દિવસ જાય છે તે તે પાઠા આવતા નથી; તેમજ જે જીવ રાત્રી દિવસ અધર્મ કરે છે, તેના રાત્રી દિવસ અફલ જાય છે. ૪૦.

જેને મૃત્યુ સાથે મૈત્રી છે, અથવા મૃત્યુથી નાશી બુટવાને જેને બલ છે, અથવા હું મરીશ નહિ એમ જે નક્કી જાણે છે, તે મનુષ્ય જીવિષ્યમાં ધર્મ કરવાનું જીલે મુલત્વી રાખે. ૪૧.

શ્રી
વૈરાગ્ય
શતક.
૧૨૧૧

જેવી રીતે વણકરો લાકમી હપરથી સૂતર નુલેમે છે, તેવીજ રીતે રાત્રી અને દિસસ ચાલ્યા જાય છે, તેનુ આયુષ્યને નુબું કરે છે, અને ગયા પછી પાઠા આવતા નથી. ૪૨.

જેવી રીતે સિંહ મૃગને જાલીને અવશ્ય મારે છે, તેવીજ રીતે મૃત્યુ અંત સમયે મનુષ્યને જાલે છે, તે વલે તેના માતા, પિતા કે જાડ તેમાં જાગ પમાવતા નથી ૪૩.

જિંદગી પાણીના પરપોટા સમાન છે, વૈજ્ઞવ પાણીના તરંગનો માફક અસ્થિર છે, અને રાગ સ્વપ્ન તુલ્ય છે; જો તું આ યથાર્થ જાણતો હોય તો તે પ્રમાણે વરત. ૪૪.

સંધ્યા સમયના રંગ જેવી અને પાણીના પરપોટા સમાન આ જિંદગી છે, અને યૌવન નદીના વેગ સમાન છે, ઠતાં દે પાપી જીવ ! તું કેમ સમજતો નથી ? ૪૫.

જૂતને બલી ફેંકવામાં આવે તેમ મૃત્યુ દેવે કુટુંબને જૂદે જૂદે સ્થલે ફેંકી દીધું છે. ૪૬

પુત્ર, પુત્રી આદિ કાંઈક ગયા, સ્ત્રી કાંઈક ચાલી ગઈ, અને સ્વજનો પણ બીજે સ્થલે ચાલ્યા ગયા. ૪૭

વૈ૦શ૦

૧૨૧૧

જૂદા જૂદા જીવોમાં જીવે જે શરીરો ધારણ કર્યાં તથા તજ્યાં તેમની સંખ્યા અનંત સાગરના
બિંદુનથી પણ મપાય તેમ નથી. ૪૮

જૂદા જૂદા જન્મોની રમતી માતાઓનાં આંસુની સંખ્યા સમુદ્રના પાણીના બિંદુન કરતાં પણ
વધારે થાય. ૪૯

નરકમાં નરકના જીવો જે અનંત ઘોર દુઃખ અનુભવે છે, તેના કરતાં પણ અનંત ગણું દુઃખ
નિગોદમાં જીવ જોગવે છે. ૫૦

હે જીવ ! વિવિધ કર્મને લીધે તેં નિગોદ મધ્યે અનંત પુદ્ગલ પરાવર્તન સુધી તીક્ષ્ણ દુઃખ
સહન કરેલ છે. ૫૧

ત્યાંથી ઘણી મહેનતે બહાર નીકળીને હે જીવ ! તું મનુષ્યત્વ પામ્યો અને ત્યાં ચિંતામણી
રત્ન જેવો જિનવર ધર્મ તને મળ્યો. ૫૨.

હે જીવ ! આવો ધર્મ પામ્યા છતાં જેથી જીવ રૂપી કુવામાં પડીને ફરીથી દુઃખ જોગવું

पने एवो प्रमाद तुं केम करे ठे ? ५३.

हे जीव ! जैन धर्म पाम्यो, ठतां प्रमाद बोधथी तें तेनुं सेवन न कर्युं. हे ! आत्माना वैरी जी-
व ! आगळ उपर तारे घणो पश्चाताप करवो परुशे. ५४

पाप अने प्रमादने वश थइ जेनुए जैन धर्मनुं पालन कर्युं नथी, ते बिचारा जीवो मरण
पासे आवे घणा दिलगोर आय ठे. आ संसारने धिक्कार हो, के जेमां देव मरीने तिर्यंच थाय छे
अने चक्रवर्ती राजा मरीने नरकाग्निमां बले ठे. ५५

घन, धान्य, आज्ञूषण, गृह अने स्वजन कुटुंबने तजीने कर्म रुपी पवनथी हणायेलो वृक्षना
पुष्पनी माफक जीव अनाथ थइ जाय ठे. ५६

आ संसारमां प्रयाण करतो जीव पर्वतोमां, गुफामां, समुद्रना मध्यमां, जामनी टोचे
रहेलो ठे. ५७

हे जीव ! तुं केटलीक वार देव, केटलीक वार नारकी, केटलीक वार कीमो, केटलीक वार

પતંગીયું, કેટલીક વાર મનુષ્ય, કેટલીક વાર રુપવાન, કેટલીક વાર વેમોઝ, કેટલીક વાર સુખી અને કેટલીક વાર દુઃખી થાય છે. ૫૮

હે જીવ ! તું રાજા થયો, ઝીંઘારી થયો, ચાંદાલ થયો, વેદ જાણનાર થયો, સ્વામી થયો, દાસ થયો, પૂજ્ય થયો, શઠ થયો, નિર્ધન થયો અને ધનવાન પણ થયો. ૫૯

આમાં કાંઈ નિયમ નથી, પણ પોતાના કર્મની પ્રકૃતિ તેની જેવી ગતિ કરે તેમ જીવ અનેક અનેક વેષ ધારણ કરી નટની માફક વર્તે છે. ૬૦

હે જીવ ! નરકમાં તને અનંત વાર બહુ પ્રકારની, ઉપમા ન આપી શકાય તેવી અને દુઃખ પૂર્ણ વેદના મળેલી છે. ૬૧

દેવ પણામાં, મનુષ્ય પણામાં અને પરતંત્ર પણું પામીને અનંત વાર બહુ પ્રકારનું ઝંઘંકર દુઃખ તેં અનુજીવ્યું છે. ૬૨

તિર્યંચ જાતિમાં उत्पन्न થઈ અનેક પ્રકારની ઝંઘંકર વેદના હે જીવ ! તેં અનુજીવી છે; જ-

ન્મ મરણની રેંટ માલમાં તું અનેક વાર જન્મ્યો છે. ૬૩

શરીર સંબંધી અથવા મન સંબંધી જે કોઈ દુઃખ છે, તે આ જીવે આ સંસાર રૂપી અરણ્યમાં અનંતવાર અનુજ્ઞવ્યા છે. ૬૪

આ સંસારમાં તારી એવી તૃષ્ણા અનંત વાર હતી કે જે તૃષ્ણા શાંત પમાડવાને સર્વ સમુદોનાં જલ્લ પણ પૂરતાં ન થઈ શકે. ૬૫

આ સંસારમાં અનંતવાર તારી જીવ એવી બધી હતી કે જે મટાડવાને સર્વ પુજા (જન પદાર્થ) સમૂહ પણ પૂરતા નથી. ૬૬

અનેક જન્મ મરણની પરંપરા કરીને મહા મહેનતે મનુષ્ય જન્મ મલે છે, ત્યારે જીવ પોતાનું ઇચ્છિત કાર્ય (કલ્યાણ) કરી શકે છે. ૬૭

મનુષ્ય જન્મ બહુજ હલજ છે, અને મનુષ્યત્વ વિજલોના ચમકારાની માફક ચપલ છે; બતાં જે ધર્મને વિષે આલસુ રહે છે, તે કાચર પુરુષ છે પણ સત્પુરુષ નથી. ૬૮

સંસાર સમુદ્રના તટરૂપ મનુષ્ય જન્મ પામીને, જેણે જિનેંડ જગવાને પ્રરૂપેલો ધર્મ નથી
આચર્યો, તે પુરુષ ઘોરી તૂટે જેમ ધનુષ્ય ધારીને હાથ ઘસવા પડે છે, તેમ જરૂર હાથ ઘસે છે. ૬૯
હે જીવ ! બરાબર શ્રવણ કર, ચંચલ સ્વજ્ઞાવ વાલા સઘલા બાહ્ય પદાર્થો તથા નવ પ્રકારના
પરિગ્રહના સમૂહને તારે મૂકવા પડશે. આ સંસારમાં આ સર્વ ઇંડજાલ સમાન છે. ૭૦

હે મર્ચ ! પિતા, પુત્ર, મિત્ર, સ્ત્રી વગેરેના સમુદાય આ લોક સંબંધી છે, અને સર્વ પોતાનું
સુખ મેલવવાના સ્વજ્ઞાવવાલા છે, તું એકલોજ નરક તિર્યંચ વગેરેના દુઃખ સહન કરીશ. અને તે
વચ્ચે તારું કોઈ પણ રક્ષણ કરનાર નથી. ૭૧

જેવી રીતે જાકલનું ચિન્ડુ કુશના અગ્રજાગ પર ઘણાજ થોડા વચ્ચે ટકી રહે છે, તેવીજ
રીતે આ મનુષ્યોનું જીવિત છે, માટે (જગવાન કહે છે કે : હે ગૌતમ ! એક સમય પણ તું પ્રમાદ
કરીશ નહિ.) ૭૨

બુદ્ધો (બોધ પામો !) કેમ બુદ્ધતા નથી ? (બોધ પામતા નથી ?) મરણ પછી આવું

બોધી જ્ઞાન મલવું ડુર્લભ છે, રાત્રિ દિવસ જે ગયા તે પાઠા આવતા નથી. ફરીથી આવું જીવિત મલવું સુલભ નથી. હે વાલો ! હે વૃક્ષે ! આંખ ઝઘાંતીને જીવ. ગર્જમાં રહેલા જીવો. મરણ પામે છે. જેવી રીતે બાજ પક્ષી ચકલીને મારે છે, તેમ આયુષ્ય પુરું થયે જીંદગી નાશ પામે છે. ૭૩

ત્રણ જીવનના મનુષ્યોને મરતા જોઈ જે પોતાના આત્માને કલ્યાણ માર્ગમાં જોડતો નથી, તેમજ પાપથી પાઠા હવતા નથી, તેના નિર્લજ્જપણાને ધિક્કાર થાતું. ૭૪

જન્મ ચિકણાં કર્મથી બંધાઈને છે, તેમને બહુ ભવદેશ ન આપો. તેમને આપેલી દિત શિખા-મણ મોટા અનર્થ કે દેવનું કારણ થાય છે. ૭૫

હે જીવ ! અનંત દુઃખમાં કારણ એવા ધન, સ્વજન, વૈજ્ઞવ વગેરેમાં તું મમત્વ ધારણ કરે છે, પણ અનંત સુખરૂપ મોક્ષના માર્ગમાં શિથિલ દેખાય છે. ૭૬

સંસાર દુઃખનું કારણ છે, દુઃખ રૂપ ફલવાલો છે, અને દુઃખે કરીને જોગવાય એવો દુઃખ સ્વરૂપી છે; 'હતાં પણ સ્નેહની સાંકલોથી બંધાયેલા જીવો આ સંસારને ત્યજતા નથી. ૭૭

પોતાના કર્મરૂપ પવને કરી ચાલેલો જીવ આ જ્ઞયંકર સંસાર રૂપી વનમાં ડુઃખે કરીને
જોગવાય એવી કઈ કઈ વીટંબનાનું નથી અનુજવતો ? ૭૮

તિર્યંચના જીવમાં અરણ્ય વિષે, શિયાળામાં શીતલ પવનની ઢહેરોથી ઘણીવાર તારો દેહ
જેદાયો છે, અને આ રીતે અનંતવાર તું મરણ પામ્યો છે. ૭૯

તિર્યંચના જીવમાં અરણ્યમાં, ઝનાળાના, સહત તાપથી તપેલા તે બહુ વાર જૂલ અને તર-
સના ડુઃખ વેઠ્યાં છે; અને ઘણું જીરી જીરીને મરણ ડુઃખ પામ્યો હું. ૮૦

તિર્યંચના જીવમાં વર્ષાઋતુમાં જડને, અરણ્યમાં પર્વતની નદીથી લેવાઈ; શીત પવનથી ઠરી
જડને તું ઘણી વાર મરણ પામ્યો છે. ૮૧

આ પ્રમાણે તિર્યંચના જીવમાં લાખો ગમે ડુઃખ સહન કરતો તું અનંતવાર આ જ્ઞયંકર સંસાર
રૂપી અરણ્યમાં જટક્યો છે. ૮૨

હે જીવ ! ડુષ્ટ આઠ કર્મરૂપી પ્રલય કાલના પવનથી પ્રેરાયેલા અને આ જ્ઞયંકર સંસાર રૂપી

अरण्यमां फरतां तें अनंतवार नरकमां दुःख अनुभव्यां ठे. ८३.

सात नरकोमां वज्राग्नि जेवी गरमीथी अने अति शितलताथी उत्पन्न थती वेदनानुमां करुणा शब्दो वरुं विज्ञाप करतो तुं अनंतवार वस्यो ठे. ८४

आ संसारमां मनुष्य जवमां पण पिता, माता के स्वजन वगरनो थइने अथवा जारे पीडा सहन करीने तें घणीवार विज्ञाप कर्यो ठे, आ बधुं तुं केम संजारतो नथी ? ८५

आ संसार रुपी वनमां धन, स्वजन वगेरेनो त्याग करीने, आकाश मार्गमां न देखाता पवननी माफक, आ जीव एक स्थानथी बीजा स्थानमां जटके ठे. ८६

जन्म, जरा अने मरण रुप तीक्ष्ण ज्ञाताए करी अनेकवार विंघायेला जीवो, संसारमां फरतां अनेक जयंकर दुःख अनुभवे ठे. ८७

बतां पण अज्ञान रुपी सर्पथी मंखं पामेला मूठ मनवाला जीवो एक क्षण वार पण आ संसार रुप बंदिखाना तरफ वैराग्य धरावता नथी ! ८८

જ્યાં દરેક ક્ષણે કાલરૂપ રેંટ તેની ઘડીનું વડે શરીર રૂપી વાવમાંથી જીંદગી રૂપી જલ લે-
વી લે છે; ત્યાં તું કેટલો વચ્ચત ક્રીડા કરી શકીશ ? ૮૯
હે જીવ ! બોધ પામ ! હે પાપી જીવ ! પ્રમાદ ન કર ! રે અજ્ઞાની જીવ ! પરલોકમાં મહા દુઃખ-
નું નાજન (પાત્ર) તું કેમ ધ્યાય છે ? ૯૦.

રે જીવ બોધ પામ ! અને જિન મત જાણીને મુંઝાઈ ન જા. હે જીવ ! ફરીથી આવી સામ-
ગ્રી મલવી બહુ દુર્લભ છે, ૯૧.

જિન ધર્મ દુર્લભ છે. તું પ્રમાદની ધાણ છે અને સુખની ઇચ્છા કરે છે. નરક દુઃખ અતિ દુઃસ-
હ છે. આ કારણથી તારું સારુ શું થશે તે અમે જાણતા નથી. ૯૨.

રે જીવ ! અસ્થિર, મલ સહિત અને રોગાદીને આધિન એવા શરીર વને સ્થિર, નિર્મલ અને
સ્વાધીન એવો જો ધર્મ મલતો હોય તો શું યામી રહી ? ૯૩.

તુજ વૈજ્ઞવ વાલાને ચિંતામણી રત્ન મલવું દુર્લભ છે; તેમ ગુણ વૈજ્ઞવ રહિત જીવોને ધર્મ

રત્ન મલેવું ડુર્લભ છે. ૧૪.

જન્મથી અંધ પુરુષોને જેમ દ્રષ્ટીનો સંયોગ-ઘટલે દેખવું અશક્ય છે, તેમ મિથ્યાત્વથી અંધ જીવોને જિન મત સંયોગ અશક્ય છે. ૧૫.

અનંત ગુણ યુક્ત જિન ધર્મમાં દોષનો લેશ પણ અંશ નથી તોપણ હે જ્ઞાન્ય જીવો ! અજ્ઞાનથી અંધ થઈ તમે તે જિન ધર્મમાં કેમ જોઈતા નથી ? ૧૬.

મિથ્યાત્વમાં (અસત્ય મતમાં) અનંત દોષ પ્રગટપણે દેખાય છે. ત્યાં જરા પણ ગુણનો જાસ નથી; તોપણ મોહાંધ જીવો તે મિથ્યાત્વનું સેવન કરે છે એ આશ્ચર્ય છે. ૧૭.

જે લોકો સુખરૂપ, સત્યમય ધર્મ રત્નની પરીક્ષા જાણતા નથી, તે મનુષ્યોની કલા અને ગુણો સંબંધી ચતુરાઈને ધિક્કાર હો ! ૧૮.

આ જિન ધર્મ જીવોને અપૂર્વ કલ્પ વૃક્ષ સમાન છે, અને સ્વર્ગ તથા મોક્ષ રૂપ ફલને આપવા વાલો છે. ધર્મ એજ બંધુ છે; ધર્મ એજ સુમિત્ર છે. ૧૯.

ધર્મ એજ પરમ ગુરુ છે, અને મોક્ષ માર્ગમાં પ્રવૃત્ત થયેલાને ધર્મ એજ પરમ રથ છે. ૧૦૦.
હે જીવ ! ચતુર્ગતિનાં અનંત દુઃખરુપી અગ્નિ એ સત્ત્વગાવેલ સંસાર રુપી જ્વલંકર વનમાં અમૃ-
તનાં કુંડ સમાન જિન વચન છે, માટે તેનું તું સેવન કર. ૧૦૧.

અનંત દુઃખ રુપ ગ્રોષ્મ ઋતુના તરુકાથી તપેલા આ સંસાર રુપી મારવાન દેશમાં જિન
ધર્મ એજ કલ્પવૃક્ષ સમાન છે. તે શિવ સુખને આપનાર જિન ધર્મનું તું સેવન કર. ૧૦૨

હે જીવો ! વધારે કહેવાથી શું ? તમારે જૈન ધર્મમાં એવી રીતે શ્રમ લેવો જોઈએ કે જેથી
તમે આ સંસાર રુપી જ્વલંકર સમુદ્રને જલ્દીથી તરીને અનંત શુખરુપ શાશ્વત સ્થાન પામો. ૧૦૩

इति वैराग्यशतक.

श्री
जिनेश्वर
प्रार्थना.
१२२५।

श्रीजिनेश्वरप्रार्थना.

अहो अमेघजावृष्टि-रहोअकुसुमं फलम् ॥ अहोपुराकृतं पुण्यं यदृष्टो नाथ ! लोचनैः ॥ १ ॥
घन्योऽहं कृतपुन्योऽहं, निस्तीर्णोऽहं ज्वार्यावात् ॥ अनादौ ज्वसंसारं दृष्टो येन जिनो मया ॥ २ ॥ स-
र्वामेरेंद्रं संपूज्य सर्वज्ञज्ञानज्ञास्करः ॥ सर्वसत्त्वहितानंदं सर्वसौख्यं नमोस्तुते ॥ ३ ॥ मिथ्यांबुल-
हरीधौतं निमज्जंतं ज्वार्यावे ॥ दुग््राहप्रसितं नाथ ! मासुत्तारय तारय ॥ ४ ॥ जन्ममृत्युजरारोग-
शोकसंत्रासवैरिणः ॥ पृष्टतो धावतो देव ! मयिवारय वारय ॥ ५ ॥ अद्यजन्म महाज्ञाग ! अद्यवृ-
द्धिर्दयानिधे ! ॥ अद्यैव मंगलाधीश ! तीर्णः सद्योज्जवोदधिः ॥ ६ ॥ अद्यसद्यः सुरावासो अद्यसद्यः
समाधयः ॥ अद्यसद्यः श्रियः सर्वा मोक्षश्च जिनदर्शनात् ॥ ७ ॥ त्रैलोक्याद्भुतवृत्ताय त्रैलोक्याद्भु-
तवृत्तये ॥ त्रैलोक्याद्भुतसौख्याय त्रैलोक्याद्भुतकीर्तये ॥ ८ ॥ विश्वत्रयत्रि नेत्राय विश्वत्रयहितैषिणे
॥ विश्वत्रयार्तिनाशाय नमो विश्वविज्जुतये ॥ ९ ॥ (मालिनीभंड) प्रशमरसनिमग्नं दृष्टियुग्मं प्रसन्न-
वदनकमलमंकः कामिनीसंगशून्यः करयुगमपियत्ते शस्त्रसंबंधवंध्यं तदसिजगतिदेवो वीतरागस्त्वमेव १०

ज० प्रा.

१२२५।

श्री
आदि
जिनेंद्र
१२२६।

नाथाय जन्मतो ब्रह्मचारिणे ॥ कर्मवद्धलीवनहेदनेमयेरिष्टनेमये ॥ २ ॥ शिवगामिन् शिवासूनो !
समुद्रानंदचंद्रमाः ॥ अरिष्टनेमिर्जगवान् जूयादोरिष्टनाशने ॥ ३ ॥ (उपेन्द्रवज्रा ढंड) अजंग वैरा-
ग्यतरंगपूर्णं हृदित्वदीयेयडुवंशरत्न ॥ कथंकृशांग्योपिहिमांतुहंत यस्मादनगोपिपदंन लेजे ॥४॥ इति॥
अथ श्रीपार्श्वनाथनमस्कार ॥ कमठे धरणेंद्रेच स्वोचितं कर्मकुर्वति ॥ प्रजुस्तुल्य मनोवृत्तिः पार्श्व-
नाथः श्रियेस्तुनः ॥ १ ॥ पार्श्वनाथनमस्तुच्यं विघ्नविध्वंसकारिणे ॥ निर्मलसुप्रज्ञातंते परमानंददा-
यिने ॥ २ ॥ अश्वसेनावनीपाल कुलचूडामणे ! प्रज्ञो ! ॥ वामासूनो ! नमस्तुच्यं श्रीमत् पार्श्व-
जिनेश्वर ॥३॥ इति ॥ अथ श्रीमहावीरप्रजु नमस्कार ॥ श्रीमते वीरनाथाय सनाथायादूजुतश्रिया ॥
महानंदसरोराज—मराळायार्दते नमः ॥ १ ॥ सर्वेषांवेधसामाद्य मादिमंपरमेष्ठिनां ॥ देवाधिदेवं स-
र्वज्ञं श्रीवोरंप्रणिदधमहे ॥ ७ ॥ कढ्याणपादपारामं श्रुतगंगाहिमाचलम् ॥ विश्वांजोजरविदेवं वंदे
श्री ज्ञातनंदनम् ॥ ८ ॥ (आर्या ढंड) जयतिविजितान्यतेजाः सुरासुराधीश सेवितः श्रीमान् ॥
विमल स्वासविरहित स्त्रिलोक चिंतामणिर्वीरः ॥ १४ ॥ जयतिजुवनैक जानुः सर्वत्राविहितकेवला

वै० वं०

१२२६।

लोकः ॥ नित्योदितः स्थिर स्तापवर्जितो वर्द्धमानोजिनः ॥ १५ ॥ जयतिनमदमरमुकुट प्रति-
 विंबवद्भविदित बहुरूपः ॥ उद्धर्तुमिव समस्तं विश्वं नव पंकतो वीरः ॥ ६ ॥ (शार्दूल विक्रीरित
 षंद.) वीरः सर्वसुरासुरेन्द्र मंहितो वीरं बुधाः संश्रिता वीरेणाग्निहतः स्वकर्म निचयो वीरायनि-
 त्यं नमः ॥ वीरात्तोर्धमिदं प्रवृत्तमतुलं वीरस्य घोरंतपो वीरे श्री धृति कीर्ति कांति निचयः श्रो
 वीर न्द्रंदिश ॥ ७ ॥ इति नमस्कार चैत्यवंदना.

॥ पंचपरमोष्ठि स्तोत्रम्. ॥

(वसंततिलका षंद.) लोकोत्तमास्त्रिजगतीजनताशरण्याः पुण्यप्रज्ञावपरमाः परमोष्ठिनोमे ॥
 तीर्थेशसिद्धगुरुवाचकसाधुमुख्याः सौख्यायमंगलमहोदयदानदक्षाः ॥ १ ॥ उच्चैरशोकचमरामर-
 पुष्पवृष्टि सिंहासनध्वनिविशेषसितातपत्रैः ॥ ज्ञामंरुलेनवरडुंजिनासनाथ स्तेमंगलायनवितांशुवि-
 तीर्थनाथाः ॥ २ ॥ आनंदमंदिरचिदात्मपरस्वरूपा रूपाद्युपाधिरहिता नवहेतुमुक्ताः ॥ मुक्ताफलोज्व-

श्री
पंचप-
रमेष्टि
स्तोत्रम्
॥२२७॥

लतराः परमात्मराज ॥ स्तेमंगलायन्नविनांभुविसिद्धिनाजः ॥३॥ सद्भूतलक्षणगणागुणमेढिभूता नू-
तावबोधकृततीर्थकरानुकाराः सूत्रार्थसार्थपरमार्थविदोगन्नीरा स्तेमंगलायन्नविनांभुविसूरिवीराः ॥
॥ ४ ॥ आचार्यवर्यपदवीयुवराजकल्पाः सदज्ञानदर्शनयुताजितमोहशल्पाः ॥ सूत्रादितंत्रमणिरोहण-
भूधरेंद्रा स्तेमंगलायन्नविनांभुविवाचकेंद्राः ॥ ५ ॥ शीलांगतुंगरश्मधूर्वहणोधुरीणाः स्वाध्यायसंयमस-
माधिविधिप्रवीणाः ॥ डुर्वारिमारकरिकुंजविज्ञेदसिंहा स्तेमंगलायन्नविनांभुविसाधुसिंहाः ॥ ६ ॥
तीर्थेश्वराः क्रमविनम्रहरिप्रवीराः सिद्धाश्चसिद्धिललनोरुललामहीराः ॥ आचार्यवाचकवराजगदचर्य-
पादाः सत्साधवश्चमयिसंतुकृतप्रसादाः ॥ ७ ॥ (मालिनी ठंढ.) पठतपठतसंतः संततंनक्तिमंतः
परमिदपरमेष्टि स्तोत्रमेतत्पवित्रम् ॥ सततमनवबोधे येनवःसिद्धिसौधे ॥ महतिविमलचंद्र श्रीमति
स्यान्निवासः ॥ ८ ॥ इति श्रीविमलचन्द्रसूरिराजकृतं पंचपरमेष्टिमंगलाष्टकम् ॥

पंचस्तो०

॥२२७॥

❀ ॥ श्रीसिद्धगुणस्तवना. ॥

(चोपाइ षंद.)

मंगलकारण नमिय त्रिकाल, कर जुग अंजलि म्हेली जाल;
सिद्ध गुण स्तुति जगतिये करुं, जवसायर दुस्तर जिम तरुं. ?

एक अपेक्षा सदा अनंत, सर्व गिणुं ते अनादि अनंतः ॥ अजर अमर कीधो जवअंत, वंडुं सिद्ध
सदा जयवंत. ॥१॥ केवल दंसण केवल नाण, निर्मल सम्यग् दृष्ट प्रमाण ॥ मोह नरिंद मनावी आण ॥
पाम्युं सिद्धपुरीनुं ठाण. ॥३॥ जव्य अजव्य आवर तस नही ॥ सनि असनिवि नको कहीः ॥ पज्जता
पज्जत न होइ, केवल जीव सरुवी जोय ॥४॥ इम श्री सिद्धी अकल अकलंक; समतृणमणि समजू-
पनेरंक; तस सरुप जोगीसर लहै, ध्यान ज्योति पातिकमल दहेः ॥ ५ ॥ नरजव पामी सूधा बार,
तप संयम गुण विनय विचार; कर्म खपी पहोता जवपार, गति आगतिसंसारनिवार ॥ ६ ॥

श्री
सिद्ध
गुण
स्तवना
॥२२८॥

लोक अग्रध्यायो श्री सिद्ध, अलख जीव गुण रिद्ध समृद्ध ॥ ते को नहि प्रकट विवहार, जिण क-
हिये श्रीसिद्धविचार ॥ ७ ॥ देखीतो तिहां कछो न जाय, अठतो कहेतां किमसमजाय; धन्य धन्य
श्रीगुरुनी वाण, जगप्रकाश हुवो जस प्राण ॥ ८ ॥ आचारंगे पहिले खंध, पंचम अज्जयण
सिद्ध संबंध, ठठे उद्देशे गुण एकत्रीश, ते हुं समरुं मन निश दीश ॥ ९ ॥ चउखुणो लंबो वा-
टलो, वलि कहियें परिमंरुलो; त्रिखुणो पंचमे सुठाणि, तेहनो जाणो इम जाण ॥ १० ॥ कालो
नीलो ने पीअलो, रातो वर्ण वली नजलो, पंच वर्ण रहित श्री सिद्ध, प्रवचन मन निश्चल मन
कीध ॥ ११ ॥ सुरजि डुरजि ए बेए गंध, जिहां सुए तणो संबंध; रागद्वेषना कारण जेइ, सिद्धे
संगत टाली तेह ॥ १२ ॥ मधुरो तिखो कडुन जाण कसायलो अंबिल मन आण; पंचेरस सर्वत
परिहरी, संवर शिवरमणी जिहां वरी ॥ १३ ॥ लुखो स्निग्धखरमीउलो, ज्ञारी लघु उन्हो सी-
यलो; आठ फरस इणि परि पंचवीश, प्रकृति निवारी अया जगदीश ॥ १४ ॥ काय रहित लेश्या
सवि टली, संसार न अवतरसी वली; नीरा कयों तिण तेहनो संग, न स्त्री पुरुष नपुंसक रंग ॥

सि०स्त०

॥२२८॥

॥ १५ ॥ सिद्ध स्वरूप एणीपरे लही, रूप रहितसाता तसु कही; पद विशेष तिहां कोइ नही, कहणी
 आगम तेणे सही ॥ १६ ॥ कोइ न उपम जिण तोलीएं, कोई न शब्द जिणे बोलीएं; लोकअंत
 एक गाउ तणो, बढे ज्ञागे क्षेत्र ते ज्ञाणो ॥ १७ ॥ तिहां सासइ ठे सिद्ध अनंत; काल अनंत न
 लहिये अंत; सुखसायरजल जीले सदा, समरंते टाले आपदा ॥ १८ ॥ सिद्ध साथ चरवानो
 श्रेणि, संयम संनि खिपकां श्रेणि; अनुक्रम पामी ठाण संजोग, केवलनाणी अया अयोग ॥ १९ ॥
 सर्वत समत लहे विवहार, निश्चय सकल कर्म परिहार; अशरीरि तिण मारग वहुं, धन दिन
 जिण शिव मारग लहुं ॥ २० ॥ इणिपरि सिद्ध गुण स्तुति करी, तिण गुणें प्रभु हियने धरी;
 पार्श्वचंद्रसूरीश्वर सीस, सिद्ध प्रणाम करे निश दीश ॥ २१ ॥

॥ श्रीगोडीपार्श्वनायजी-स्तोत्र. ॥ १ ॥

(प्रमाणीका बंद.) वरिष्ठ इष्ट देवता सुगोप्तीपार्श्वसेविता; तपःप्रज्ञावन्नासिता गुणोरु-

राजवर्धिता ॥ १ ॥ चरित्र ज्ञार गोपति हृताष्ट कर्म विश्रुतिः विवेक बुद्धिवाक्पति गुणेंडुरय
सद्यतिः ॥ २ ॥ यशोमरालमंरुली गताब्दमार्गमंरुली; दिगंगनांगजूषिता जवद्गुणाब्धिपोषिता
॥ ३ ॥ त्वदीयधर्मदेशना कृताष्टकर्मपेषणा; सरत्सुधावधीरिणी सुतंत्र तच्च ज्ञीरिणी ॥ ४ ॥
कुतर्कतर्कतर्किता ज्वंतमेत्यदूषिता; परे प्रवीणवाक्छरा अपास्तमानमत्सराः ॥ ५ ॥ त्वदीय
पादज्जितः पंचरुपापपंक्तिः जनाज्ज्वंति दूरतः शुज्जानिमेषमात्रतः ॥ ६ ॥ त्वदीयदानशौमता
कृतार्थिसर्वदेवता; किमस्ति कामधेनुका धनेशतुल्यसेवकाः ॥ ७ ॥ गुणा विलोक्य सर्वतः
कलावनेह्य शर्मतः वसंत्यनन्यविश्रमा जवच्छरीर अश्रमाः ॥ ८ ॥ गुणाष्टकं सुखाकरं सतां
मनस्सु संचरं; अकारि रत्नधी धरै गुणेंडुज्जितनिर्जरः ॥ ९ ॥ (वसंततिलका षंड.) इत्यष्टकं
गुणवतो गुणमालिकाज्जि स्तस्यक् प्रयोगरुचिरं रचितं चिराय; श्रीमन्मुनेर्विमलशीलश्रुतो गुणेंदो
र्ज्व्याश्रितं जवतुं ज्व्यतराय जूमौ ॥ १० ॥ (शार्ङ्गलविक्रीमित षंड.) कोवालधितुमिच्छतीह जल-
धिं लोलन् जुजाज्यांतरन् कोवा मेरुगिरिस्वकीयतरसा प्रोत्तंजितुं चेष्टते; कोवा सागरमध्यरत्न

निचयान् संख्यातुमुज्जृजते तद्वत्तेपि गुणाकरस्य निखिलान् वक्तुं गुणान् कः क्वमः ॥ ११ ॥
(इन्द्रवज्रा बंद.) एवंप्रप्युत्सुकमानसेन मया प्रणीतं तव जक्तिज्ञावात् यच्चात्र दुष्टं सुधियां
विशोध्यं निसर्गं दुर्वोधता हि बालाः ॥ १२ ॥

॥ श्रीगौडीपार्श्वनाथजी-स्तोत्र ॥ ५ ॥

(शार्ङ्गलविक्रोमित बंद.) स्वस्ति श्रीपदमद्भुतं सुकृतिनामानंदसंदोददं मुक्तिस्त्रीरम-
णं त्रिलोकशरणं कारुण्यकटपागमं ॥ संसारार्णवबंधने गुरुतरे निष्णातनिर्यामकं वंदेवीतज्जयं
प्रसिद्धसमयं श्रोगोमिपार्श्वं जिनं ॥ १ ॥ (भुजंगप्रयात बंद.) स्फुरत्स्फाररोचिःकलापाज्जि-
रामं जगज्जालजंजालदावानलान्नं; प्रज्ञाबोद्धुरंबंधुरं स्वर्वराणां, जजे पार्श्वपार्श्वं प्रभु गौडिपार्श्वं
॥ २ ॥ यदीया यशोराजहंसी हसंती सुधासिंधुशोभां सती संचरंती; नमन्नाकनागाधिपैर्गीय-
माना ॥ जजे ॥ ३ ॥ लसत्तारहारावलीलंबिनीनां कणतर्किकिणीमेखलाजंकतीनां गणैः सां-

तत्त्ववि
चाररूप
डुहा
सौरठा
१२३०।

दरं स्वर्वधूनां समर्च्य ॥ जजे० ॥ ४ ॥ यदीयः प्रतापः प्रतिष्ठां प्रयातः सहस्रांशुलङ्कामसावातनो
ति; महीयान् प्रकाशो यतो विश्वलोके ॥ जजे० ॥ ५ ॥ अपायादपैति स्मरन्नाम घोराद्यदीयं जनो नू-
तले नूतिनूतं, जितो येन चिंतामणि र्यत्र मुख्यः ॥ जजे० ॥ ६ ॥ सुधासारणिं नक्तिमत्सूत्रितं शरत्
कालशुभ्रात्रमूर्तिवहतं; दयालुं दलंतं महाजालकंदं ॥ जजे० ॥ ७ ॥ यदि स्वांतपारं प्रयातुं प्र-
यत्नो नवाब्धे स्तदा गौमिपार्श्वाय नित्यं; नमस्कुर्वतस्ते पुनर्नात्रपातो ॥ जजे० ॥ ८ ॥ हृदि स्याद्य
दात्रीष्टधुग्यस्ययार्श्वस्तदा तस्य किं कष्टपवृद्धैः पुरोगैः किमर्थं पशुः कामधेनुर्वराकी ॥ जजे० ॥ ९ ॥
(आर्या ण्ड.) अष्टकमनुपममरचन्मंत्रपदेनापि गुंफितं गुणिना; यो जानाति स विद्वान् रत्नं
दुर्ज्जीविताद्यतं शरदां ॥ १० ॥ इति श्रीपार्श्वचन्द्रसूरिवर संतानीयगणीरत्नचन्द्रेणकृता स्तुतिः ॥

अथ तत्त्व विचाररूप डुहा सौरठा.

जिनमतना दुक्कण घणा, अवगुण बोले नित्त; जो इम चित्त चंचल करिण, धर्म लदिण किममित्त? ॥ ११ ॥

त० दु०

१२३०।

શ્રીજિન અવગુણ દાઢવી, રોહિણીન ગુણઠાણ; લોહચુરે તાં જોલવ્યો, જાં લગે હુતો અજાણ. ॥૧॥
 વિપ્રેં સુત વિપ્રતારિયા, કૂઢા દેઈ આલ; મુનિજનને તે વીસસ્યા, જાં લગી હુંતા બાલ. ॥૨॥
 ધરણ રણકો સંજ્ઞલી, કોઈ પૂઢે એ કુણ પરચો; વલતો વત્તર દીધ, જે નર પરવચને ચડયો. ॥૪॥
 ઇત્યાદિક દૃષ્ટાંત, લૌકિક લોકોત્તર બહુ; કુણ પામે તસુ અંત, ઇણ વાનગીએ તે સહુ. ॥૫॥
 મનરસેં અબ્જસ્કાણ, જિહને દીજે જેહવો; પંચમ અંગિ ઢે ઠાણ, જોગવિયે વલી તેહવો. ॥૬॥
 અવગુણ હુંતો જો કહે, તો મન પઢતાવો કિશું; વલિ સંજ્ઞલિ અણહુંત, તે તો જોઈજે કિશું. ॥૭॥
 કસતાં પહુંચે કાલ, પણ જે અવગુણ મન વરયો; યિણયિણ પાપ વિશાલ, તે પૂઠિ જિહ જાઈશું. ॥૮॥
 જે દે કૂમો આલ, અધમાધમ તે જાણીએ; તે મોટો જંજાલ, વિણ પરચ્યે મન આણિયે. ॥૯॥
 જે કીજે પરચ્યા વિના, તિહથી હુએ સંતાપ; નાદજેદ યરની પરે, આપે જાણે આપ. ॥૧૦॥
 જે કીજે પરચ્યા વિના, તિહથી હુએ સંતાપ; નકુલઘાતિ જિમ વંજ્ઞણી, આપે જાણે આપ. ॥૧૧॥
 જે કીજે પરચ્યા વિના, તિહથી હુવે સંતાપ; અંબઢેદ નૃપતણી પરે, આપે જાણે આપ. ॥૧૨॥

तत्त्ववि
चाररूप
दुहा
सौरठा
॥२३१॥

दोखीसोखी ठे घणा, इक इकना जगमांदि, वंदक निंदक देख तसु, वहता कोमि प्रवाह. ॥१३॥
परमारथ थोमो अठे, बहु गामरी प्रवाह; जोवो राशजमीणीयो, लोकशोक अवगाह. ॥१४॥
जणजणना संजली वचन, पावे चित्तविकार; धीज पतीज पतीज वत, इम किम पामे पार. ॥१५॥
इम जाणी आदर करी, कलुष हियानो टाल; गुरु श्रावक व्यवहार नय, वार वार संजाल. ॥१६॥
बोध बीज ते नीगमे, निंदक पंचप्रकार, (श्री) पासचंड (सूरी) इम बीनवे, आगमने अनुसार. ॥१७॥

— (०) —

एक चारित्र असंजती, इक श्रुत ज्ञाषण होय; बिहूमांदि ज्ञारी किशो, लहेजि बोलुं सोय. ॥१॥
प्रहिलो' श्यामक दोषगिणि, बीजो व्यापक जोय; बिहुं मांदि ज्ञारी किशो, लहेजि बोलुं सोय. ॥२॥
इक आपणने बोलवे, बीजो बोले लोय; बिहुं मांदि ज्ञारी किशो, लहेजि बोलुं सोय. ॥३॥
मिश्र प्रतिष्ठावास, उपदेशे सयि हथि करे; कोई रहे नदास, इह कहि आराधक किशुं. ॥४॥
दीसे किरिया अंतरो, उपदेशे सवि एक; इहां कहो कुण वंदवो, आणी हिये विवेक. ॥५॥

त० दु०

॥२३१॥

॥ तरवो करणी आपणी, उपदेश तं हाप; शालावातं ऋषिमतं, तिह अंतर नहु कोय. ॥६॥
 कुण ठंढी कुण वंदिये, कहो ते जेहु जाण; जिनशासन त्रिणे जला, चारित दंसण नाण. ॥७॥
 दंसण नाण परखिखये, सुणी सूघो उपदेश; तेह विना किरिया बहु, जाणो कायकलेश. ॥८॥
 क्रिया जोरि वांको कहे, थापे सूत्राचार; भारी कर्मा ते सही, जोला बोलणहार. ॥९॥
 शुद्ध कहीय न शके करी, सूघो ज्ञाखे मग्ग; परतारे आपां तरे, शिवपद साधन जुग्ग. ॥१०॥
 पूज्या गच्छ परंपरा, ज्ञाखी जेह करंत; ते आराधक सूत्रबल, जवजल पार लइंत. इति दोषका ॥११॥

॥ कायिकः श्यामको दोषो, वाचिको व्यापको जवेत् ॥
 तस्मात्सर्वं प्रयत्नेन, वाचिकं परिवर्जयेत् ॥ १ ॥

श्री धर्मनाथ जिन स्तवन.

राग—जरथरी वा सूत्रतहत्त करी सद्धुं—ए देशी.

श्री धर्म जिणवर सांजळ्या, मेरुतानयर मऊर; चनुगति केरा जय टळ्या, तुम दरिसण हो हरष अपार. दीठा हो दीठा सोइग सुंदरुए, आज धन दिन हो मुज सफल विहाण, साहिब हो साहिब मोरा सुरतरुए. १ कळ्याणकंदे जलधरु, आलसपंकजि नाग; प्रभु मोइतिमिर निरा कयों, देखानी हो सुधो माग. दीठा. २ सवठतिदि विभाणथी, तेत्रीश सागर आयु; पालीअ सुर सुख जोगवी, पढी लीधी हो तीर्थकर काय. दीठा. ३ जिन जरतकेत्रे रतनपुरिमें, जानुराय सुव्रता नारि; तसु नयरे आवी ऊपना, मात पाले हो व्रत सुत सुविचार. दीठा. ४ सुव्रता घरमें दृढ थइ, ए पुत्र कारण जाण; नृप धर्म कुंवर कह्यो तिहां, सुत दोशे हो गुणमणिखाण. दी. ५ पणचाल धनुष सोहामणौ, सोवन्न वन्न शरीर; करमदल जंजे मुदा, वज्र लंगन हो साइसधोर.

दी. ६ चारित्र पाली केवल लही, देशना दीधी सार; निरवद्य साची सद्देहे, प्रभु आगल हो परषद
 वार. दी. ७ धन साहु साहुणि सावया, आविय जे व्रत धार; जिणे ताहरी सेवा करी, ते पदुता
 हो जवजल पार. दी. ८ सम्यग् दृष्टि अविरती, सुणि ताहारा सुवचन; सद्देहे मन आणंद धरे,
 ते जाणुं हुं पुरुषरतन. दी. ९ धन दिवस महरत सा घनी, जिणे पेखीए तुम पाय; उल्लासे
 प्रभु गुण जे स्तवे, तिणे लाघो हो सुगति उपाय. दी. १० इम मेदिनीपुरे सुज मिढ्यो, पनरमो
 धर्म जिणंद; समरचंडे संश्रयो, जस सद्गुरु हो श्री पार्श्वसूरीन्द. दो. ११

—(०)—

श्री पार्श्वनाथ जिन स्तवन.

(राग मढहार.—सांजलजो मुनि संजम रागी उपसम श्रेणि चरियारे ए देशी.)

પાર્શ્વના-
થ જિન
સ્તવન
૧૨૩૩

પાસ જિણેશર અતિ અલવેશર, ઝુવણદિણેશર રાયારે; જવજનયજનંજણ મનમથગંજણ, જણમણરંજણ
પાયારે. ॥ ૧ ॥ જય જય જગજીવન જગનાયક, દાયેકશિવસુખ સ્વામીરે; કમઠમતંગજકેશરી
સમવન; ચરણ નમું શિરનામીરે. જય. ॥૨॥ જવજલતારક કુગતિનિવારક, કારક હિત જગમાં-
હિરે; ચઝશઠ સુરપતિ વહુલા જાવે, સેવા કરે ઝગાહિરે. જય. ॥૩॥ ક્રોધ વિના વૈરી વહુ જીત્યા, અઠા-
વનશો જાણુંરે; ઝત્તર આઠ મૂલને સવલા, જૂય જૂય કરિય વચાણુંરે. જય. ॥૪॥ નાણ દંશણ આવરણ
વેદનિયા, મોહનીય નામ વલિ ગોયરે; આયુ અને અંતરાય મૂલુત્તર, પયડિ સિવી ધન શોયરે. જય.
॥૫॥ નાણી પંચ દંશણ નવ જાણી, વેદનીય હુન્નિ પ્રકાશીરે; મોહ અંઠાવિશ નામ તિરુત્તર, સયડક
અધિક વિમાસિરે. જય. ॥૬॥ ગોત્ર હુન્નેદે આયુ કરમ ચઝ, અંતરાય પંણ પંચરે; સંયમ તપ વલે એ
સવિ મણ્દી, ટાલ્યો ઝ્રમણ પ્રપંચરે. જ. ॥ ૭ ॥ ધન ધન જણણી વામાદેવી, જનમ્યા પુરુષરતન્નરે;
રાજરિદ્ધિ લીલા સવિ પરિહરી, ધર્મે કર્યો યતન્નરે. જય. ॥ ૮ ॥ અશ્વત્થેનરાજાકુલમંન, હુરિત
વિદંનણ નાહરે; નીલકમલદલ ધન જિમ શામલ, દેહ તે આજાનુંવાહુરે. જય. ॥૯॥ નવ રયણી પ્રમુ

પાંસ્ત૦

૧૨૩૩

उंचो राजति, फणिपति सारे सेवरे; शामल पास प्रगट जुवि महिमा, सोइ हमारो देवरे. जय.
॥१०॥ (कंलश) मेरुतानयरे पासजिणवर कृपासांगर मुज मिढ्यो, मनरंगि धवियो नयणे दीठो
कर्मवैरी जय टढ्यो; बहु दिवस केरो मन मनोरथ स्वामी जेटथे ते फढ्यो, समरचंदे मन आणंदे
सुखाकर इम अटकढ्यो. ॥११॥

—०—
श्री महावीर स्वामी स्तवन.

(बंद जुजंगी जेवी देशी.)

सदा शीश-नामी नमुं वीरस्वामी; खपी कर्म तपि संजमें सिद्धि पांमी; अनंतं सुखे लीन
साइ अनंतं, इशा सिद्ध ठे जविकना डुह हरंत. ॥ १ ॥ वसी त्रिशल नर सारध नवय मास, लही
जनम-सवि पूरवी चित्त आश; महाराय सिद्ध ब सिद्ध कीधो, तिणे तेहनो नाम वर्धमान दीधो.
॥२॥ मही मोहए सत्तकर देहमान, धणुं सोहए स्वामी सोवन्नवान; नही कोइ जगमांदि जेहना

समान, तिणे कारणे जाणीए निरुपमान. ॥३॥ अठे सूर शशि कमल हरि हय गयंद, मणि काम
गो कुंज सुरसाख इंद; इशा जग जलज्जाव जणिये अनेक, जिणि दिये किशो तासु उपमा विवेक
॥४॥ जिम वनचर नयरना गुण न जाणे, जिम्या लामुआ घेवर शुं वखाणे; करी बुजवे सजनने पंशु
रेह, तिम स्वामीने एह उपमान एह. ॥५॥ जिनाधीश श्रीवीर त्रिहुं जुवनवीर, जिणें जीतला मू-
लथी कर्मवीर; यइ केवली मनरली लोक केरी, करी तेम जिम वाणी न गमे अनेरी. ॥६॥ करुं
वीनती वीरजिण तुम्ह आगें, तुम्ह दंसण निर्मल बुद्धि जागे; प्रजो कर्मने योग में जनम पाम्यो
इहां जारतें जूरि पाखंर जाम्यो. ॥ ७ ॥ घणा नवनवा जुजूआ धर्म ज्ञासे, सहु वास आपापणे
लोक वासे; अनेरांतणी दृष्टि निंदे निशंक, हुत्त हुं हिये हरघडि इम सशंक. ॥८॥ प्रजो जे न मानंति
प्रतिमा तुम्हारी, तिणे हीलि अरिहंत जिन आणहारी; वली जे जगि साधुनी नास्ति बोले, तिके
विण कही पारकी गांठ खोले. ॥९॥ करे व्याप व्यापारनो मूल पाखे, प्रजो ते किमे ताहरी आण
राखे; जिके धर्म आरंज आरंज जाणे, नही परखदे तिहज संबर वखाणे. ॥१०॥ सही थाय बे

तेहने समितिजंग; तुम्ह साखि ज्ञाषातणो मूल अंग; हिवं पन्नवो जे तुम्हे तेह साचुं, मन
 वचन तन स्वामि तुम्ह वचनि राचुं. ॥ ११ ॥ प्रभु मूरते ज्ञावि तुम्हने जुहारुं, अरी पंच मा-
 सीम मनि सुगुरु धारुं; दया आणखुं धर्म करिखुं प्रमाणं, महावीरजी जिन नमो मे जिणाणं. ॥
 ॥ १२ ॥ (कलश.) इम नयरी बंगरी जगि ठे पगरी तिणि ठामे श्रीवीरजिण; प्रह ऊठी
 वंडं मनि आणंडं, जवजव मांगुं तुम्ह शरण. ॥ १३ ॥

उपदेश बत्रीसी.

(क्या गुमान जिंदोनी आखर मीट्टीमें मिलजाना ए देशी.)

आतमराम सयाने तुं झूठे जरम जूलाना, झूठे जरम जूलाना तुं तो झूठे जरम जूलाना
 किसके ज्ञाइ किसको माइ, किसके लोग लुगाइजी; तुं न किसीका को नहीं तेरा, आपोआप स-
 हाइ आतम. ॥ १ ॥ चार दिनांका सब है मेला, थिर कोइ न रहाइजी, हटवामे ज्यौं डुनियां
 सवही, मिलि मिलि आइ जाइ. आ० ॥ २ ॥ मंदिर मेसी भेद चुणावो, जालीबंध झरोखाजी;

उपदेश
वर्षासी
१२३५।

जंगल पाँच पसारिके पनणा, धरणा कबु न घोखा. आ० ॥ ३ ॥ पघनी खूबीदार डपटा, जामा
जरकली वागाजी; साज सबेही ठोमी चलेगा, धागा बिन तुं नागाजी. आ० ॥ ४ ॥ सहस जी जोनी
लिखमी कोमी, अरब खरबकुं धायाजी; तृष्णा लोभ पलीता लाया, फिर फिर डूँढे माया. आ०
॥ ५ ॥ चूवा चदन फूल फूलेले, करता है खुसबोड़जी; हंस उड़ते गिरे जमीपर, तनु बदबोड़
होइ. आ० ॥ ६ ॥ या संसार सराह मनो है, जहां घर लख चोराशीजी; नाम कर्म सबही घर
चुणे है, जीव बन्नाउवासी. आ० ॥ ७ ॥ लोहु मांस बन्या या गारा, पत्थर हार लगाएजी; ऊ-
पर लीपण चमकी लाइ, ओत्र डुवार दिखाए. आ० ॥ ८ ॥ आयु कर्म ले घरका ज्ञाना, दिन
दिनका करी लेखाजी; महेतल पूगां पलक न राखे, ऐसा बन्ना अदेखां. आ० ॥ ९ ॥ सांझ सवेर
अवेर न जाणे, न गणे धूप अरु वर्षाजी; न गणे नेह मुलाजा किसका, आउ सबकों सरीखा.
आ० ॥ १० ॥ जीव बटाउके फिरि होवै, करम चेजीरा संगीजी; जाइ अगाउ गेह बनावे, प्रीति
वनावे चंगी. आ० ॥ ११ ॥ जोलों घरमें आप बसे है, तोलों प्रीति बणावोजी; शूने पीठे गानो

प० व०

१२३५।

जलावो, ज़ावे नीर बहावो. आ० ॥ १२ ॥ जिस घर अंदर आइ बन्या है, सो घरनांही तेराजी;
ऐसेसे घर बहुत बसाए, राह चलत ज्यौ मेरा. ॥ आ० ॥ १३ ॥ जिस घरको जब ठोमी चढ्या
है; तिसकी चिंत न आणीजी; नइ नइ फिर माया जोमी, तोमी प्रीति पुराणीजी. आ. ॥ १४ ॥
जो आये सो सब जावेंगे, जीव सबे जगवासीजी; अपणी बूटि कमाइ के बिनु, जीवके संग न
जासी. आ० ॥ १५ ॥ यह है जीव सदा अविनाशी, मरि मरि जाय शरीराजी; इसकी चिंता
कतुअ न करणी, हुइ अपने धर्मधीरा. आ० ॥ १६ ॥ सहस्र लाखसुं जोध जुजावल, लरते जंग
अकेलेजी; ब्रह्मा विष्णु महासुर दानव, काल सबे संकेले. आ० ॥ १७ ॥ वामी यह संसार बन्या
है, काल तहां है मालीजी; काचे पाके चुणीले सबहो, लगे जो दरखत माली. आ० ॥ १८ ॥
तन धन यौवनका मतवाला, गिणत किसीकों नाहींजी; बादशाह बत्रपति भूमिपति, मोतिगले है
उंवांही. आ० ॥ १९ ॥ न्याती गोती सेण संबंधी, सब स्वारथके बूमेजी, स्वारथ विण सूके दर-
खत ज्यों, देख पंखेरु ऊमे. आ० ॥ २० ॥ पवन स्वरूपी काया अंदर, हंस लिया है वासाजी;

पलपल आयु घटत है ऐसैं, पानी मांहे बतासा. आ० ॥ ११ ॥ मूरख करि करि मेरी मेरी, पर-
संगति दुख पावेजी; ममता तोरी सहज सुख पावे, जो सुमता घर आवे. आ० ॥ १२ ॥ तन पं-
जर बिच जीव पंखेरु, कृत ऊरुत आयाजी; आवत जावत किसी न इनका, खोज कहूं न पाया
आ० ॥ १३ ॥ मोलत वोलत तन अंदर वनी, चेतनचि हि न दिखावेजी; ज्यौ बाजीगर काठ धूत-
रीआ, नव नव ज्ञांति नचावे. आ० ॥ १४ ॥ काया पाटण चेतन राजा, मन कोटवाल विठया-
जी; पंच ठगोसुं एका करिकरि, सब पट्टण सुसि खाया. आ० ॥ १५ ॥ नये नये तन जामे पहि-
रे, नय नय घाट थटे हैजी; तीन धौव है तीन अवस्था, चोपे घोव फटे है. आ० ॥ १६ ॥ तेरा
है सो कहूं न जावे, तुं अपणा ना खोवेजी; बिगन्या गया विडाणा यासो, तुं मूरख क्यौ रोवे.
आ० ॥ १७ ॥ जला बुरा तुज कुबु करेगा, जो कबु तुंही देगाजी; पंथ बिचे होयगासो संबल,
तेरे संग चलेगा. आ० ॥ १८ ॥ मोरी ज्यौ अंगुल अटकाइ, चकरी आवे जावेजी; मोरी तूटे या
तन चकरी, ना जावे ना आवे. आ० ॥ १९ ॥ यह करता हुं यह में किया, यह में सही करंगा-

जी; मेरे मोत लगी है लारे, गणे नही जिय गुंगा. आ० ॥ ३० ॥ आवत जावत सास नसासा,
 करत है गौन अज्यासाजी; जाणोका कबु अचरिजं नाही, रहणेका है तमासा. आ० ॥ ३१ ॥
 इस काया पायेका लाहा, सुकृत कमाइ कीजेजी; राज कहे उपदेश बत्तीसी, सद्गुरु शीख
 सुणीजे. आ० ॥ ३२ ॥ इति श्रीमन्नागपुरीयतपागह्याचार्यश्रीराजचंडसूरिकृता ॥

पुष्पो माटे असत् आक्षेपदाताओं ने उत्तर.

वर्तमान समयनी अंदर कोइएक मुनि महाराजो अने आवको गुरुगम विना उपाइ प्रसिद्धिमां
 आवेलां पुस्तको उपलकपणे वांची पोताना आत्माने गीतार्थ मानी महान् पूर्वाचार्योंना सिद्धांतोने
 संपूर्ण अवलोकन कर्या विना जवजयजीरुपणानो त्याग करी जेम फावे तेम कुयुक्तियो आदेरे ठे
 अने जोलाजनेने जरमावी जमावी जववृद्धिनुं संबंध तैयार करे ठे; केमके सांजलेली बातो उप-
 रशी समर्थ गीतार्थोंनी निंदा करवा तत्पर रहेवुं ए जववृद्धिनुंज कारण ठे.

श्री पार्श्वचंड सूरेश्वरजीए पुष्पने मानेल ठे; उतां असत् आक्षेप आपी रहेल ठे के-तेउं प्रति

माजीने फूल चमाववां मान्य करता न होता.

खेदनो विषय ठे के तेनुश्रीना रचेला ग्रंथोनी शोध खोल करी पढी एवो आक्षेप आपत तो ते व्याजवी गणात, पण तेम कर्या विना गपाष्टकगोळा चलावो अन्य जीवोने खेदित करवा ए निंदित प्रकार ठे.

अमारुं मानवुं तो संपूर्णपणे तेनुश्री पुष्प पूजाने मानता होता एम तेनु पूज्यश्रीना रचेला ग्रंथोज प्रत्यक्षपणे साक्षी आपी रहेल ठे. जूनु जिनेंद्रगुणरत्नमाला नामना पुस्तक अंदर पुष्ट ११ मां सत्तरजेदी पूजाना स्तवनमां १५ मी गाथा ठे के—

“ सत्तम विरल सूचि सरस फूले रचे, देव अनुज्ञाव ते कहिये नवि संकुचे; माल सुविशाल वलि कंठ जिनवरतणे, ठविय सुर अठमी पूजा आगम जणे. जिहां जिहां जेहवो वर्ण शोभा घरे, तिहां तिहां तेहवो कुसुम वर्णक करे. फूल घर करे पूजा ए तेरमी, समकितधारक लोक मनने रमी; जरे सुर फूलनो पगर जंगी घणी, चौदमी पूजाए जाण आगम जणी. जेम सुर तेम नर

ઝક્તિકારક જાણ્યા, વિરતિ અધિકાર સવિશેષ અંતર સુણ્યા; પ્રથમ તો ઝક્તિ અરિહંતની સુર કરે,
તેહને અનુક્રમે સહુઅ ઝવિયણ લહે. ”

ઇત્યાદિ ગ્રંથોમાં જોતાં સ્પષ્ટ માલમ પડે છે કે તેનું પુષ્પપૂજા માનતાજ હતા; તથાપિ અઘતા
આરોપ આપવા એ કૈવી આચરણા છે ! સુલખી કહે છે કે ‘ નિંદા કરે તૈ ધાય નારકીરે ’ પરંતુ એ
વચન, માત્ર પોથીમાંનાં રીંગણાની પેઠે સમજાય છે.

ઘલી અન્ય સ્થળે પણ દૃષ્ટિ કરતાં સત્તર જેઢી પૂજા પંચપ્રતિક્રમણ પત્ર ૨૩૬ થી પૂજા
પાંચમીમાં વચન છે કે—

“ પંચમી પૂજા જિનવર કેરો, મુકુલિત કુસુમની જાતી રે; લાલ ગુલાબ ને કેતકી ચંપક,
પૂજતાં બહુ પરિ જાંતીરે, પંચમી. ॥ ૧ ॥ રુમરો જાડ જુડ ને મરવો, કુમુદ નિલુપ્પલ સારરે;
વેનુલસીરી વેલી મોગર અરવિંદ, પરિમલ જાલ અપારરે. પંચમી. ॥ ૨ ॥

ઇત્યાદિ પાંચમી પૂજા નિહાલવાની જરૂર છે— પુનઃ ઘઠી પૂજામાં પણ પાઠ છે કે—

पुष्पोमा
देवसव
आक्षेप
दाताओ
नेउत्तर
१२३८।

“ कुमुद निलुपल सहसपत्त, रत्नुपल पञ्चम सयपत्त, अतिमुत्त चंपक केतकीस्युं मिढ्याए,
नाग पुत्राग ने मचकुंद, रुमरो मरवो अरविंद, वळी कुंद जाइ जुइ पामल जळयांए. बोलसीरी
कोज कोरंट, मोगर जासु शुज वीट नहीं कंठ-बहुल तिलक नव मालतीए; लाल गुलाब ने
मंदार टोकर गुण्यो तसुसार अती फार ठी पूजा शोजतीए. (रागकालहरो) ठीरे पूजा श्रीजिन
केरी कंठे टोकर दीपेरे; पंच विध वरणी कुसुमकी माला. रयणावली द्वार जीपेरे. ठी ॥ १ ॥ ”

॥ कलश मध्येनी ॥ श्रीपार्श्वचंडसूरीश्वर गुणनिधि, तसपट समरसूरींदो ॥ राजचंडसूरि
तास पटोघर, तेजे कोमी दिणंदोरे ॥ वामाणा ॥ १ ॥ श्रवणमुनि गुरु साधु तणो शिष्य, मेघराज मुनि
जाखे ॥ संवत सोलसेनगणसाठे पुजा सत्तर जेदी आखे रे ॥ वामानो नंदन जुठयो ॥ इति ॥

इत्यादि विशेष विस्तार पूर्वक लेखना दाखला मौजूद ठे, तो पढी आतागण ! तेउंश्री फूल
चमाववां नथी मानता, ए केम मानी शकाय ! माटे सत्यासत्यनो पूरतो तपास करी सावध व-
चन व्यापार बंध पामवो एज योग्य ठे, अठती वात ठती बताववी ए अति अनिष्ट परिणाम दाता

पु० उ०

२३८।

ઢે. એ હેતુને લીધે સત્યને ગ્રહણ કરી ગઢજ્ઞેદથી ડપજતો જ્ઞેદ્બુદ્ધિનો જ્ઞાવ ત્યાગ કરવો જોથી
જવોજવ સુખ સંપદા પ્રાપ્ત થઈ જય મંગલ કમલાના જાગી થવાય. ડ શાન્તિ ! શાન્તિ ! !શાન્તિ !!

॥ શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન. ॥

(ડપજાતિ ઢંદ.)

કંટાલકસ્યઃ પ્રજુ પાર્શ્વનાથઃ, સુરાસુરૈઃ સેવિત પાદપદ્મઃ ॥

વિરૂયાત કીર્ત્તિઃ પ્રકટ પ્રજ્ઞાવો, દદાતુ મે સર્વ સમીહિતાનિ. ॥ ૧ ॥

(પ્રજ્ઞાતી ગોમ્તી ઢંદ.) ગામ ગુણ ગામ શ્રી પાસ કંટાલિયે, નમિય સવિ સંકટ કંટક
ટાલિયે; હિયરુલે પ્રાણ જિન આણ તસુ પાવિયે, જ્ઞાવજલે પાપમલપંક પલાલિયે. ॥ ૨ ॥ પ્રહ-
સમે સ્વામિ તુમ્હ નામ સમરે સદા, જેહ નર નારિ તે લહે સુખસંપદા; એક ચિત્ત પ્રણમશે મૂ-
રતિ તાહરી, ત્રાસસે તેહેને આપદા પરિહરી. ॥ ૩ ॥ જેહના માંહિલા નયન ઢે આવર્યા, સુદહ
જર દંસણાવરણ ગુણ આણસર્યા; તેહ તુમ્હ નામ ને થાપના કિમ લહે, સૂત્રમાં પ્રકટ જાણી તદ્વતિ

नहु सद्दे. ॥ ४ ॥ पेखतां रूप सरूप प्रभु तुम्हतणो, ऊपजे हियडले हरख मुज अति घणो;
चंद्र चकोर रवि चक्र पंखी अली, कमल पेखेवि जिम तेदने मन रळी. ॥ ५ ॥ एम प्रभु पायनी
सेव नितु वंढिए, जवतणा पाप संताप सवि वंचीये; एहवी आश अम पासजी पूरजो, सेवक
चित्त चिंता सवि चूरजो. ॥ ६ ॥

(इंद्रवज्रा छंद.) कंटालिकस्थानविजृषणाय, विश्वेश्वराय व्युतद्रूषणाय; कल्याणवल्ली
वनवारिदाय, श्री पार्श्वनाथाय नमोस्तु नित्यम् ॥ ७ ॥ इति श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर कृतम् ॥

॥ श्री विमलजिन वासुपूज्य जिन स्तवन. ॥

(चोपाइ) हरियामाली विमलजिणंद, वासुपूज्य बीजो जिणचंद; बे ए वंडुं मन उछास,
संयलरिद्धि आवे जिम पास. ॥ १ ॥ लंठन सोहे जास वराह, धन धन त्रिभुवन करे सलाह,
म्हाले मद्दिष सवल शामलो, जंजे जविक तणो आमलो. ॥ २ ॥ कनक वर्ण विडुम तनकंति, बेय
जिणेंसर एके पंति; बेठा पदमासणे सोहंति, निरुपम रूपें जन मोहंति ॥ ३ ॥ साठ अने सि-

त्तर धनु माण, बिहुं तणो किम करुं वखाण; एक जीद गुण कंहा न जाय, लाजे शिवपद स्वामि
पसाय. ॥ ४ ॥ वंश इखाग तणो शिणगार, केवलखळीउरवरहार; नृप कृतवर्म अने वसुपूज्य,
कुलदीपक सुरनरवर पूज्य. ॥ ५ ॥ श्यामा जया नाम जसु माय, उरसरिहंस सरिस जिण-
राय; महिमावंत सदा जयवंत, बे ए हुवा शिवरमणीकंत. ४ ६ ॥ गिरि संमेते चंपा नाम, नगरी
पहुता शिवपुर ठाम; प्रह ऊठी तसु समरी नाम, जाव जगतिशुं करुं प्रणाम. ॥ ७ ॥

॥ श्री जिनेंद्रस्तुतिः ॥

मौनेनोर्वी व्यहृतपरितो वत्सराणां सहस्रं । यो निर्माणश्चरणयुगलं ज्ञव्यमालोपकारी ॥
अर्द्धवृत्तारयतु हृदयात्सस्वकीयं कलानां । यो निर्माणश्चरणयुगलं ज्ञव्यमालोपकारी ॥ १ ॥
नमस्यत्पौलोमीपतिमुकुटरत्नांशुकवरं । नतानां दत्तश्रीधनयुवतिरत्नांशुकवरं ॥ त्रिलोकी जंतू-
नामज्जिखणितसंपादकमलं । जिनस्य श्रीशांतेः स्तुतसरजसं पादकमलं ॥ २ ॥ अपुनर्जवमार्गलं-
जक क्रमकमला नलिनिप्रज्ञापतेः ॥ शरणं समुपैमि नेमिनः क्रमकमलानलिनितनुत्विषः ॥ ३ ॥

जिनै
स्तुति
१२४०१

पार्श्वप्रभुर्जिनः कलिताऽपचयं विदधङ्गतः कलितापचयं ॥ फणिवक्रमणीरुचिरं जितखः प्रद-
दातुसुखं रुचिरंजितखः ॥ ४ ॥ अगणयंतमुपप्लवमुच्चकैःरहित संगमकाऽमरनिर्मितं ॥ नमतवीरजिनं
मुनिसत्तमं रहित संगम कामरसं मुदा ॥ ५ ॥ शिवरतोवरतोषवशान्नतो-मधवताऽधवतामतिदूरगः
॥ अमदनो मदनोदनकोविदः शममलंममलंनयताज्जिनः ॥ ६ ॥ अविकलं विकलंकधियां सुखं
विदधतं दधतं जगदीशितम् ॥ अकलहं कलहंसगतिं श्रये जिनवरं नवरंगतरंगितः ॥ ७ ॥
वेष्टत्कट्याणवल्लीविपिनवनमुचः स्वर्गगंगातरंग-हायादायादरोचिः पटलधवलितारुखं
दिङ् मंजुलस्य ॥ नम्रामर्त्यालिमौलिप्रसृतपरिमलोद्गारमंदारमाला-अच्यर्च्यश्चंद्रप्रज्ञस्य प्रज्ञवतु
प्रवतां भूतये पादपद्मः ॥ ८ ॥ ॥ इति जिनैःस्तुतिः ॥

इतिषट्पञ्चस्वज्ञावनयविचारादिप्रकरणसंग्रह समाप्त.

जि.स्तु.

१२४०१

। राग जैरवः । गत चोवीसी स्तवन.

जागोरेसुग्यानिजीवन्नयो सु प्रजातरे, ध्यावोरे धरम ध्यान वीतगई रातरे ॥ जागो० ॥ पहेला श्रीकेवलग्यानि, बीजानिर्वाणीरे, त्रीजा सागरस्वामि नाम, ध्यान धरो प्राणीरे ॥ जा० ॥ १ ॥ चोथा महा-जसदेव पांचमाविमलरे, सर्वानुचुतिबद्धा प्रजु आपे सुख अमलरे ॥ जा० ॥ २ ॥ सातमा श्रीधरईश आठमा श्रीदत्तरे, दामोदर देव नोमा नांमथीपवित्तरे ॥ जा० ॥ ३ ॥ सुतेजास्वस्वामिदोई दस नें इग्याररे, बारमा श्रीमुनिसुव्रत समरणसाररे ॥ जा० ॥ ४ ॥ सुमति शिवगति अस्ताघजिनेशरे, तेर चौद पनरमा सेवेसुर इंद्ररे ॥ जा० ॥ ५ ॥ नेमिश्वरसोलमा अनिलदश सातरे, अष्टादशायशोधर स्वामी सुविख्यातरे ॥ जा० ॥ ६ ॥ नग-णीसवीसइकवीसमा अरिहंतरे, कृतारण्य जिनेश्वर शुद्ध मतिसंतरे ॥ जा० ॥ ७ ॥ शिवंकर दोयवीस स्यंद-नत्रेवीसरे, संप्रतिसु नामध्यान वधति सफल जगीसरे ॥ जा० ॥ ८ ॥ एइगतचोविह हुयाजिणजाणरे गु-णचंद कहै सदा सफल विहांणरे ॥ जा० ॥ ९ ॥ इति गतचोवीशी स्तवन सम्पूर्ण.

विसविह
रमानजि
नस्तवन
॥ १४१ ॥

॥ अथ विस विहरमानजिन स्तवन ॥

रागरामकली ॥ विहरमानजिनवंदो सुगुणजवि, विहरमान जिनवंदो. श्रीमंधर जुगमंधर स्वा-
मि बाहुसुबाहू सुणीदो, जंबुदीव विदेहिजिन प्रणम्ये परम आणंदो ॥ सु० ॥ १ ॥ श्रीसुजात स्वयंप्रज
स्वामी रुषजानन जिनचंदो, अनंतवीरजसुरप्रज अरिहा अरचे चोसठइंदो ॥ सु० ॥ २ ॥ श्री विशाल
जयवंतावज्रधर चंद्रानन मुखचंदो, धातकी खंमे दोइ विदेहि ए अरुजिनपति वंदो ॥ सु० ॥ ३ ॥ पुष्कर
अरधमां युगमविवेदे, विचरे जिनराजेंदो, चंडबाहू जुजंग जिनेश्वर, इश्वर सेवेसुरेंदो ॥ सु० ॥ ४ ॥ नेमि
प्रजवीरसेनदोइ फेमेंजवज्रवफंदो, महाजद्वेदेव यसदेवा नामिंदूरित निकंदो ॥ सु० ॥ ५ ॥ अनंतविरज अरि-
हंत आराधो दूर टले डुखदंदो, ए वीसैं जगदिसनपासन करतां जविचिरनंदो ॥ सु० ॥ ६ ॥ रत्नत्रयीगुणक-
मल विकासन प्रजुगुण जग्यो दिणंदो रामकलिरागें जिनराया गायागुणीगुणचंदो ॥ सु० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ अनागत चतुर्विंशति स्तवन ॥

(राग प्रभाति) प्रभातै उठीने माता सुषडु जोवे । ए देशी ।

वि ० स्त ७

॥ १४१ ॥

प्रजातें उठीनें जावें परमेश्वरज्जियें, परमेश्वर ज्जियेरे जावें परमेश्वर ज्जियें ॥ अविरति
 उंधउमानी प्राणी सुजपरणती सजीयें, प्रजातें उठिने जावें० पद्मनाभपहिलाजिनहोस्ये बीजाश्री
 सुरदेव, त्रीजा श्रीसुपारस जिननी करशे त्रिजुवन सेव ॥प्र०१॥ स्वयंप्रज चोषोजिन होस्ये, पांचमा
 सर्वानुजुति, देवश्रुत उछा उदयाजीध, सातमायें शिवसुती ॥प्र०२॥ आठमा श्रीपेढाल प्रजुजी, पोदि-
 लनोंमानाअ, सतकीरतएदशमाहोस्ये सिद्धपुरिनोसाथ ॥प्र०३॥ सुव्रतएकादशमासमरो वारमा अममइष्ट
 निष्कषाय तेरमा निपजस्ये स्वामि सर्वथीश्रेष्ठ ॥प्र०४॥ निःपुलाकनिर्ममदोयदेवा चौदपनरचितचाह
 चित्रगुप्त सोलमा धर्मचक्रि लपजस्ये उछाह ॥प्र०५॥ सुखदाइसत्तरमासमाधि अठारमां संवरईश
 यशोधर श्री विजय जिनेश्वर उगणीसनेवलीवीस ॥प्र०६॥ मल्लिनाथ जिनदेवदयालु एकवीस ने
 बावीस अनंत विर्यजइंकरएदोइ जाविजिन चोवीस ॥प्र०७॥ केवललही अजुवाला करश्ये आदरस्ये
 उपगार सिद्ध प्रजुनुं ध्यान धरंतां वरस्ये शिवसीरीसार ॥प्र०८॥ सुवीहाणे उठीने समरे जेजविजिन
 चोवीश गुणचंद्र कहे तेहने मंदिर होस्ये सफल जगीस ॥प्र०९॥ इति ॥

। श्री पार्श्वजिनस्तवन ।

नमः पार्श्वप्रभुपत्कजे, विश्व चिंतामणि रत्नरे, नैऋतीधरणोऽपद्मावती, वैरुटया करे सुयत्नरे
। १ । नै० । अब मोये शांति महा पुष्टिदे, धृतिकीर्तिकांतिविधायने, नैऋती अक्षर शब्दधी. सर्व आ-
धिव्याधि विनाशिने ॥ नै० । २ ॥ जया अजिता विजया तथा, अपराविजयान्वितोदेविरे, दशदि-
शापालग्रहयक्षेजे, विद्यादेवि प्रसन्न होय सेविरे ॥ नै० । ३ ॥ नै अ सि आ न सा नमोनमः तुंहीं त्रै-
लोक्यनो नाथरे, चोसठ इंद्र टोले मली, सेविये प्रभुने जोमि हाथरे ॥ नै० । ४ ॥ नै ऋद्धि
प्रभुपासजी, मूलना मंत्रनुं बीजरे, जापथी डुरित दूरे रहे, आयमिलेसविचीजरे, ॥ नै० ५ ॥
गोप्ती प्रभुपास चिंतामणि, स्थंजणो अहिष्ठतो देवरे, जगवल्लभ जगतमां जागतो, अंतरीक अवेति
करुसेवरे ॥ नै० ॥ ६ ॥ श्री श्री संखेश्वर मंणो, पार्श्वजिन प्रणत तरुकढपरे, चूरय डुष्टनात्रातने,
पूरय सुजय सुखतढपरे, सुजय सोजाग सुखकढपरे । नै नमः पार्श्व प्रभु पत्कजे ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ सऊाय ॥

काया माया कारमी, परदेशीरे, कबहुन अपनि होय, मित्र परदेशीरे, इणको गरव न की-
जिये । प० । ढिनमे दिखावे ठेह ॥ मित्रप० ॥ १ ॥ जैसे रंग पतंगको । प० । ढिनमें फीको होय,
मि० प० । मणि माणिक मोति हीरला, प० । त्राण शरण नहीं कोय ॥ मि० प० ॥ २ ॥ जिस
घर हयगय घूमते । प० । हुंता उत्रीस राग । मि० प० । सोजी घर सुना पड्या । प० । बेसण-
लाग्या काग ॥ मित्रप० ॥ ३ ॥ मणि माणिक मोति पहेरतो । प० राजा हरचंद घर नार । मि०
प० । एक दिन ऐसा हो गया । प० । परघरकी पनिहार, ॥ मित्रप० ॥ ४ ॥ हाथे परवत तोल
ते । प० । करते नरपति सेव । मि० प० । सोजी नर सब चले गये । प० । तेरी क्या गिणती
अबेव ॥ मित्रप० ॥ ५ ॥ ठोरुके मंदिर मालिया । प० । करले जिन सुं राग । मि० प० । दो दी-
नकी कर सोचना । प० । लगसी इन तन आग । मि० प० ॥ ६ ॥ शुगो सब संसार दे । प० ।

અષ્ટપ્રવચ
નમાતા
સજ્ઞાય
॥ ૧૪૩ ॥

સુપનાકા સોખેલ । મિં ૦ ૫૦ । નગકે તાસ સમજકે । ૫૦ । કરલે પ્રત્નુ સું મલે ॥
॥ મિત્ર પરદેશીરે ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અષ્ટ પ્રવચન માતા સજ્ઞાય ॥

ચાલે જયણા જોવતારે, પાલે જીવ ઠ કાય । નિરવચ વચન મધુર કહે, નિતુ જાણે ધર્મ
ઘપાય ॥ ૧ ॥ નમું ગુરુ પાયારે, જસુસીલે નિરમલ સાર । સુહાવે કાયારે । સુમિતિ ગુપ્તિ ધર્મ
પ્રકાર, કહે જિનરાયારે । તિણ કારણ-દર્ષ અપાર ॥ નમું ॥ ૧ ॥ દોષ બેંતાલીસ ટાલતારે, સુધો
લે આહાર । નયણે નિરખી પૂજતાં, લેવે ઝપગરણ પ્રકાર ॥ નમું ॥ ૨ ॥ જહ્ન મહ્નાદિક પરઠ-
કેરે, સુધો સ્થાનિલ જોઈ । શુઝ ધ્યાને મન રાખતાં, જસુ ચારિત્ર નિરમલ હોઈ ॥ નમું ॥ ૩ ॥
વચન સાવધ ન બચરેરે, વચન ગુપ્તિ સંજાર કાયા કરણી તે કરે, જેદથી હુણે જીવ ઝપગાર ॥
॥ નમું ॥ ૪ ॥ પ્રવચન માતા આઠ ઈરે, જે પાલે અનુદિન સાર । બ્રહ્મ કહે તે મુનિ નમું, જિમ
પામું જૈન ધર્મસાર ॥ નમું ગુરુપાયારે, જસુસીલે નિરમલ સાર સુહાવે કાયારે ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

અં માં

॥ ૧૪૩ ॥

આ ગ્રંથને અગાનથી આશ્રય આપનાર ગૃહસ્થોનાં સુબારક નામો.

(ધન્યવાદ)

૬ બાબુસાહેબ બાહાડરમલજી હજારીમલજી
હીરાલાલજી રામપુરીયા
બાબુસાહેબ જેવતમલજી રામપુરીયા
બાબુસાહેબ જેરુદાનજી રાખેચા
બાબુસાહેબ નદયચંદજી રામપુરીયા
નપરનાં ગ્રહસ્થો તરફથી આ પુસ્તકમાં
મદદ આવવાથી તેને સાહબોનો આ સન્મા અંતઃક-
રણ પૂર્વક આજ્ઞાર માને છે.
લી. શ્રીપાર્શ્વચંડગણ્ઠની જૈન દઠીસીંઘ
સરસ્વતી સન્મા.

૧૭. આચાર્ય મહારાજશ્રી ૧૦૦૮ શ્રી દેવચંડ સૂરી-
શ્વરજી તરફથી બીકાનેરના ગ્રહસ્થોએ ઝરેલાં.

૧ શેઠ તેજકરણ મૂલચંદજી રામપુરીયા

૧ શેઠ આસકરણજી

બીકાનેર વાસી ગ્રહસ્થોનાં નામો લખી મો-
કલેલાં બરાબર નહીં નકલવાથી ઘપાણાં નથી તે
માફ કરશોજી.

અમદાવાદ.

૧ શેઠ. ફતેચંદ દોલતચંદ.

૧ શા. મંગલદાસ લંબુજીઈ ઘપાવનાર.

मुधारक
नाम
॥ १४४ ॥

- १ शा. महासुजाइ कालीदास.
१ शा. सोमचंद ठोटालाल.
१ शा. जोगीलाल ठाकरसी.
१ शा. अमरतलाल हेमचंद
१ शा. सांकलचंद खेमचंद
देश कछ.

गाम कोमाय मुनिमहाराजश्री १०० श्री दीपचंदजी
महाराजना उपदेशशी

- १ शा. वजपार राणा
१ शा. कोरसी लाधाजाइ
१ शा. देवजी लखमण ठे. नानी धर्मशाला

- १ शा. जेठा नपु
५ मोटी धर्मशालाना जंगार खाते
२ शा. नथुजाइ मेधराज
२ शा. पुंसेसी वणवीर
१ शा. जेठा मांरुण
२ शा. रागा करमसीह हा. बाइ हीमइबाइ
१ शा. वेल्सी तेजसी
२ शा. जेठाजाइ नथु हा. उमीबाइ
नवोवास.

- १० शेठ. धारशी लीला
३ शा. रणसी बाधा हा. उमीबाइ

मु० ना०

॥ १४४ ॥

મોટી ટાલર સાધવીજી મહારાજશ્રી
લઘ્વીશ્રીના ઉપદેશથી.

- ૫ શેઠ. રણસીજાઈ દેવરાજ
૧ શા. ગણસી કૈશવ
૨ શા. દેવસી રાણસીની વીધવા બાઈ જીવીબાઈ
૩ બાઈ લઘીબાઈ
૨ શા. જાણજી ઘેલાની વીધવા બાઈ લઘીબાઈ
૧ ગામ બીંદમા શા. વેરસી વીરપાલ
૧ શા. ગગુજાઈ લઘાજાઈ
૧ શા. મેઘજી રવંજી
૧ શેઠ, કૈશવજી મેઘજોની કંપની મુંબાઈ

નાની ટાલર

- ૫ શા. નાગજી ગુણપત નપુ
૫ શા. નેણસી કોરસી
૧૦ શા. કચરાજાઈ નપુ નાની ટાલર
૨ શા. જેઠાજાઈ દાડ્યા
ગામ માંમલ સાધવીજીશ્રી આણંદશ્રીજીના
ઉપદેશથી.
૫ વોરા રાયચંદ જગવાન
૧ શા. બાલચંદ જલુજાઈની માતુશ્રી બાઈ ઝકલ
૧ વોશી. સુરચંદ વેલસી
૧ વોરા મોદનલાલ જીવરાજ

मुबारक
नाम
॥ १४५ ॥

१ शा. हरखचंद रवचंद

१ शा. बालचंद मगनलालजी मातुश्री बाइ जीवी
पुण्यस्थळ धांगध्रा

१ शा. रामर खोसीदास

१ शा. मणीलाल लाटकचंद

१ शा. चतुरन्नाइ पदमसी

१ गांधी. ताराचंद रामरं

१ कपासी. जगजिवन बबल

१ शा. नानजी वेणा खेरवापा

१ पारेख. रमनाथ लखमीचंद

१ शा. जवान परचु

१ शा. न्यालचंद कस्तुर

१ शा. दलसुख प्रागजी हलवद गामना

१ शा. कचरा कानजी

१ शा. लेरा जेसीग

१ शा. मणीलाल लखमीचंद खेरवापा

१ शा. शीवलाल फुलचंद कुढना

१ दफतरी बगनलाल नानचंद

१० शा. चतरन्नुज देवसी हाल बीकानेर
जैन स्कुल हेम मास्तर

१ बेन चंडु हठीसींग धीसनगर.

१ शा. बगलाल नथुन्नाइ महिजना

मु० ना०

॥ १४५ ॥

सुविहीत मुनिमहाराज श्री १०८ श्री गुणचंडजी महाराजना सडुपदेशाथी मंगावेलं
कळ-गाम-देवपुर निवासी गृहस्थोनां सुबारक नाम.

२ शा. कट्याणजी खेराज
१ शा. खेराज पचाण
१ शा. गेला हेराज
१ शा. रवजी अमरसी
१ शा. कोरसी पालण
१ शा. ठाकरसी कानजी
१ शा. पदमसी भारमल
१ शा. नरसी नेणसी

१ शा. पचाण लखु मोटी लाइजा
१ शा. लालजी हेमा राणवाळा
५ शा. लधा रतनसीनी वीधवा बाइ
मेधबाइ गाम तुंबडी
१ शा. उगनलाल नथुजाइ गाम महीजना
१ शा. महासुखजाइ काळीदास अमदावाद
ली. मं. ल.

॥ आत्महितोपदेशपात्रिका ॥

संजुरु आचार्य श्री ब्राह्मचन्द्रसूरीश्वरपादपद्मसेवी मुनि महाराज श्री सागरचंद्रजीये धर्मवृद्धिकारक
श्रावक संजुरुचरणोपासक मंगलजाइ प्रति लखेल आत्महितोपदेशपात्रिका ते
प्रव्यजीवोने अवश्य उपयोगी जाणी अत्र प्रकट करवामां आवेल बे.

आ संसारनी अंदर सर्व जीव सुखनी चाहना करनारा बे; परंतु जो जीवने बरोबर सुखनां
साधन समजवामां आवे तोज जीव यथार्थ सुखनो जागो थाय. पण ज्यां सुधि अतत्मां तत्बुद्धि
अने तत्मां अतत्बुद्धि दूर थयेल नथी, एटले के ज्यां सुधि शीपमां रुपानी बुद्धि, रज्जुमां (दोरडु)
सर्पनी त्रांति, पोताना परुठायामां प्रेतनी मति, जांझवाना जल (मृगतृष्णा) मां जलनी

११ १ ॥
शंका, बंधनकारी पदार्थोंमां तल्लीनता, अने परपरिणतिमां प्रीति-स्वाप्तिमान विगेरे मिथ्याज्ञान जीवमाथी दूर खसेल नथी त्यां सुधि आ जीव साचा सुखनो ज्ञागी थवानो नथी, आ जीव सुखी श्याथी थाय ? आ प्रश्नना उत्तरमां मारे जणावुं जोड्ये के परमात्मा प्ररूपित धर्म आराधन करवाथी आ जीव सुखी थाय ठे, पण स्वकपोलकट्टितधर्मथी श्रेयनी प्राप्ति थति नथी. थोमुं पण आणा अने विधिपूर्वक करवामां आवे तो तेथी मोटा लाज थाय ठे.

जेने आज्ञा अने विधिनो तो खप नथी, पण मात्र लोकप्रवाहमां धर्म माने ठे, तो ते जीव शी रीते सुखनो ज्ञागी थाय. जिनआणा रहित अने अविधिथी तो घणी वखत पेहेलां पण आ जीवे क्रियानुष्ठान कर्यां, तेनाथी कशो फायदो थयो नहि अने एमज आ जीव संसारमा जन्म मरणजनित दुःखोने जोगवतो जमतो रह्यो. जो आ जीवने जिनेंद्रप्रणीत पदार्थ तत्वोनुं रहस्य प्राप्त थयुं होत तो आ जीवनी आवी दशा न होत, पण स्वस्वज्ञावमां रमण करी परमानंद प्राप्त करत. हजी सुधि पण परपरिणति पुजलदशानो जो आ जीव त्याग नहि करे तो फरीथी

पश्चात्ताप करवाना दिवस आ जीवने आव्या विना नहि रहे; माटे 'समय न चूको चतुर नर, कवि कहत है कूक;—चातुरकुं खटके सदा, समय चूककी हूक.'

समयनो अर्थ सूत्रकार उपकारी पूज्योये आवो करेल ठे के सर्व श्रेयना साधनभूत मनुष्य देह, आर्यक्षेत्र, उत्तम कुल, इंद्रियपूर्णता, श्रावक कुलमां उत्पत्ति, शरीरे निरोगता, सुविहित गुरु आचार्यश्रीना उपदेशथी जिनेंद्रप्रणीत धर्मनी श्रवणरुचि, धर्मपर श्रद्धा अने ते प्रमाणे प्रवृत्ति, आ पामवां जीवने बहु दुर्लभ ठे. केमके मनुष्यजव तो आ जीव घणी वखत पाम्यो; पण सर्व सानुकूल सामग्री आ जीवने मली नहि तेथी सुखनो जागी आ जीव थयो नहि, माटे आ समये सर्व सानुकूल सामग्री मलेल ठे, तेने चूकवी जूलवी नहिं, एज समयनो अर्थ ठे, अने तेथीज ज्ञानी पुरुषो उद्घोषणा करे ठे के, आवो समय फरीफरीने नहि आवे. ए सर्व सामग्रीमां एकनी पण खोट होय तो मनुष्यजव नकामो ठे अने ते सर्व सामग्री सदाय जीवने मलती नथी; किन्तु बहु पुन्यराशी प्रबल थाय ठे त्यारेज सर्व सामग्रीनो संयोग थाय ठे माटेज दुर्लभपणुं बतावेल

ठे. ते हाल सर्व सामग्री मलेल ठे तेथी समय चूकवो नहि, जेथी आ जीव सुखनो जागी थाय
 माटे ध्यान दइ स्वआत्मकल्याणमार्ग सेवन करवा. तत्परता-वीर्योद्धासपूर्वक धर्म अनुष्ठानादि-
 क क्रिया लोकरंजन माटे नहि; पण स्वआत्मरंजन करवा माटे करवामां आवे, अर्थात्
 “आतमसाखे धर्म कह्यो, त्यां जननुं शुं काम; जनमनरंजन धर्मनुं, मूल न एक बदाम.”
 माटे स्वात्मरंजन हितार्थ जो धर्म करवामां आवे तो आ जीवनं अवश्य कट्याण आय.
 पण जेने धर्म ए शुं चीज ठे तेनुं ज्ञान नथी तेने कर्मोथी आत्माना कया कया गुणो
 आवरणाय ठे? कर्मने दूर करवामां मुख्य साधन इयां ठे? अने आ जीव दुःख केम पाम्या
 करे ठे? तेनो विचार तो करतो नथी, मात्र व्रतउच्चारण करवाथी तथा हुं साधु, हुं श्रा-
 वक एम मानवाथी आ जीव सुखनो जागी थतो नथी, कारण के “तत्त्व तो परख्यो नहि
 क्या हुवा व्रतधार? धान विहुणा खेतमें, वृथा बनाइ वाड.” माटे जे जे कोइ पण धर्म-कार्यादि
 कार्य करवुं ते सम्यक्पणे विचारी अने पढी झाळुं नहीं पण जले थोडुं करवामां

आवे तो ते सन्मार्गानुगामी जीव धीमे धीमे स्वश्रेय साधन करी उंची पायरी ऊपर आव्या
 विना रंहेशे नहि अने अनुक्रमे सर्व दुःखोनो नाश करी आ जीव शास्वता सुखनो जागी थाय
 एमां किंचित्मात्र संदेह नथी. हमेशां जेमना हृदयमां एवी जावनानो आविर्जाव थाय छे
 के हुं क्यांथी आव्यो लुं? आहिं कया पुन्यना उदयथी मारी उत्पत्ति थइ हशे? केवां में सारां कर्म
 करेलां हशे के जेथी आवो उत्तम देह पास्यो लुं, हवे हुं केवां कर्म करुंलुं अने अन्य जन्ममां
 आ जीवने क्यां जवानुं थशे एटले आ जवथी कया जवमां आ जीवनुं प्रस्थान थशे, आवा
 प्रकारनी विचारणा जेना हृदयमां उझव पामती न होय तो आ जीव धर्ममां प्रवीण केम थाय
 अने धर्म विना सुखनो जागी पण क्यांथी थाय! कह्युं ठे के “ इहोपपत्तिर्ममकेन कर्मणा ?
 कचप्रयातव्यमितो जवादिति । विचारणा यस्य न जायते हृदि कथं स धर्मप्रवणो जविष्यति ! ”
 माटे जव्यजीवोये आवी जावना जूलवी नहीं, पण सदाय ध्यानमां राखवी.

आ जीव सदानो मुसाफर ठे; केमके केटली योनियोमां मुसाफरी करी करी आ जवमां पण

परिणाम पूर्वक करेली चेष्टा मिथ्यादृष्टिने चीकणा कर्मबंधन विपाकोदयवाली थाय ठे.

जले कार्य तो सम्यक्तत्वान् पुरुष अने मिथ्यात्वी पुरुष एकज सरखां करो, पण तेमां परिणाममां बहु अंतर होवाची एटले के पेलाना बहु निर्मल परिणाम ठे अने मिथ्यात्वीना मलीन परिणाम ठे तेथी कर्मबंधमां बहु तफावत पडे ठे; केमके सम्यक्दृष्टिने अटपकर्मबंध थाय ठे. “अप्पोसि होइ बंधो जेणं न निहं धसं कुणइ.” अने विरसपरिणाम होवाची मिथ्यादृष्टिने गाढ बंध पडे ठे, माटे जेम बने तेम सुगुण ग्रहण करवाना उद्यमपर प्रीति, क्रियामां रुचि, सौजन्यता, मैत्रीजावना, दान, दाक्षिण्यता, गुणग्रहणता पूज्योनिज्जक्ति अने तेना उपर धर्म अनुराग विगेरे आदरणीय गुणो ग्रहण करी आ जीव जेम सुखनो जागी थाय तेम प्रवर्तवा चूकवुं नहि.

आ संसारनी अंदर संसारनां कार्य तो हरकोइ करे ठे; परंतु परमार्थ कार्यनी अंदर ज्यारे आ जीवनी प्रवृत्ति थशे त्यारेज आ जीवनो कढ्याणमार्ग खुल्लो थतांज तेने सन्मार्ग प्राप्ति थशे, अने त्यारेज संसार—मोहादि जवन्नमणा मटशे. तेमज अनंत सुखनो जागी अमर आत्मा पण त्या-

રેજ સત્ત્વિદ્ આનંદરૂપ થશે. માટે જો આ જીવનું કલ્યાણ ઇચ્છતા હો તો પ્રમાદ દૂર કરો. પ્રમાદ
 ષટ્તલે ૮ મદ, ૫ વિષય (પાંચ ઇન્દ્રિયોના વિકાર), ૪ કષાય, ૪ વિકલ્પા અને નિદ્રા એ પાંચ પ્રમાદ છે.
 એમને દૂર કરવાથી જ સુખ પ્રાપ્ત થાય છે. ઉત્તમ ચરિત્રવાળા પુરુષોની સદા અમીદૃષ્ટિ વિશ્વવ્યાપક
 સર્વ જીવો ઉપર સમાન વર્ત્યા કરે છે. સ્વશ્રેય અથવા સ્વઅશ્રેય તે સ્વસ્વાધીન છે. અન્ય નિમિત્ત
 કારણ માત્ર છે. હાં એ વાત તો ઠીક છે કે જો કારણ સાનુકૂલ હોય તો કાર્ય સાનુકૂલ થતાં ઉત્તમ
 ઇચ્છાવાનને ઉત્તમ જ ફલ મળશે. બુદ્ધિમયી કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે એ પ્રાયે મુખ્ય નિયમ સમજ-
 વો. તેમ કરતાં પણ જો ન થાય તો પઠી જાવી. પંચ સમવાયથી કાર્યસિદ્ધિ એ પરમાત્મા દેવા-
 ધિદેવનું મુખ્ય સિદ્ધાન્ત સર્વત્ર અસ્ખલિત પ્રવર્તે છે, કોઈ વખત કોઈની ગૌણતા, કોઈ વખત
 કોઈની મુખ્યતા તેમાં એ ધર્મ રહેલ છે; પણ એકને જ અંગીકાર કરી લેવું એ એકાન્તવાદ
 કહેવાય છે અને તેથી જ જગતમાં અનેક મતમતાંતર પ્રાદુર્ભાવ થયેલ છે. જો જીવની અનેકાન્ત
 દૃષ્ટિ થાય તો સર્વના મતમતાંતર લય શૂન્ય થઈ જાય છે અને જીવને જિનવચન ઉપર પ્રતીતિનો

પ્રાહુર્જાવ પ્રગટ થાય છે, તેથી જીવ શુદ્ધ સમાચારીનો જાગી થઈ તે પ્રમાણે વર્તી
સ્વાત્માનું કલ્યાણ કરે છે.

આ જીવની અસત્ પ્રવૃત્તિ અનાદિકાલની છે તેને એકદમ અટકાવિયે તો પણ અટકતિ નથી
જો અટકે તો અંતર મૂહુર્ત સુધીજ સ્થિર રહે; પરંતુ અધિક કાલ સુધિ પ્રવૃત્તિની નિવૃત્તિ થવી
અસંજનવ છે એટલાજ માટે સત્ પ્રવૃત્તિમાં ઝથમ રાખવો એટલે પ્રવૃત્તિને અટકાવવી; પણ જ્યારે
પ્રવૃત્તિ અટકે નહીં ત્યારે સત્ પ્રવૃત્તિમાં પ્રવૃત્ત થવું એ મુખ્ય રહસ્ય છે અને એટલાજ માટે સંજમ
પૌષ્ઠ પ્રતિક્રમણ સામાયિક પ્રજ્ઞપૂજાદિક ધર્માનુષ્ઠાન છે. જીવ અને પુદ્ગલના સંબંધ સંયોગ સંબંધ
છે તે પ્રવાહે કરી અનાદિ છે તેનો વિયોગ સમ્યક્ જ્ઞાનપૂર્વક શુદ્ધ ક્રિયા અનુષ્ઠાનથી થાય છે
અન્ય સંયોગમાં જ્યાં સુધિ આ જીવ ફસાઈ રહેલ છે ત્યાં સુધિ સર્વ કર્મોનો અજ્ઞાવ થવાનોજ
નથી. કેવલ મુખથી મોટી મોટી વાતો કરવાથી કોઈનું કલ્યાણ થવાનું નથી; પરંતુ સત્
અનુષ્ઠાનના સેવનથી શાન્તિ થશે. તેવાં સત્ અનુષ્ઠાન દેવાધિદેવે સિદ્ધાન્તોમાં જે કહેલાં છે

तेज जाणवां. गुरुमहाराजनी कृपाथी तरवानो निकट रस्तो उपशम संवर विवेक अने आचर विचार के उत्तम पुरुषो जे मार्गे चाले ते मार्गे चालवुं, अने तेवा उत्तम विचार करवा प्रकृतिने अनुकूल आहार विहार सुखदायि थाय ठे. हाल तो शुद्ध स्वरूपी अनंत सुखनोगी थाय एवी ज्ञावना करवी अने जिनोक्त शुद्ध अनुष्ठानमां रक्त रहेवुं के जेथी परंपराये आ जीव अष्टकर्मातीत थइ शास्वत सुखनोज्ञागी थाय. अवकाश अटप होवाथी अटप लखेल ठे. श्रावकजी ! जेम तमने ठोक लागे तेम करजो, आलस प्रमाद दूर करजो, दरिद्रपणुं ठोरजो, धर्ममां उद्यम राखजो, घरमा तो कोइ तमने प्रेरणा करे तेम नथी के धर्म करो; परंतु तमे तमारुं हित जूलशो नहीं एज आ समयनो सार ठे. आप सुझुं ठो जाणुं ठो विशेष शुं लखवुं जेम आत्मश्रेय थाय तेवां कार्योमां तत्पर रहेवुं, शुष्क अध्यात्मनो पट्टो पकडशो नहीं, जिनआणा सहित क्रिया ते ज्ञाव अध्यात्मपूर्वक आदरजो जेथी आत्मश्रेय थाय. स्त्री पुत्र पुत्रीमां अनादि कालथी आ जीव घेरायेल ठे. पण आ जीवने एक वखते जो परमात्मा प्ररूपित शुद्ध तत्त्व सद्वहणा थइ जाय अने ते प्रमाणे

જો વરતાય તો આ જીવનો બેમો પાર થાય; પણ ઘણા જીવો અંધશ્રદ્ધાલુ થઈ ગયેલા છે તેથી ગુણી અગુણીની પણ પરીક્ષા કરતા નથી, જિનવચન આરાધનપણું સ્વપ્નમાં પણ તેમને આવડું પ્રાયે મુસકેલ છે. હલુકર્મી જીવ હશે તે વિધિ બહુ માની વિધિપર આદર કરનાર થશે. ઇતિતત્ત્વં

ધ્રાંગદ્રા સંવત ૧૯૬૯ વૈશાખ શુક્ર પક્ષ.

अथ पांच आंगुलीए नोकास्वाली गणवानां फल.

- १ अंगूठे जपतां अलिय विघ्न सर्वे जाय अने भरपूर सुख पावे
- २ तर्जनी आंगुलीए जाप करतां दुष्ट वैरी नाश पावे.
- ३ मध्यमाए जाप करतां क्रुद्धि सुख बहु फल आपे.
- ४ अनामीकाए जाप करतां वशीकर्ण करे—कोइ साथे प्रीत करवी आसन फल १ वांसना आसन ऊपर बेसी जाप करे तो दारीद्री थाय.
- २ पाषाणपर बेसी जाप करे तो रोग उपजे.
- ३ धरती उपर बेसी जाप करे तो दुःख पावे.
- ४ लाकडा उपर जाप करे तो दुर्भाग्य पणुं पावे.
- ५ त्रण उपर बेसी जाप करे तो हेत टूटे.
- मालानुं फल. १ सूत्रनी माळा जपतां सुख आपे.
- २ माटी हाडकानी लाकडानी मालाथी अल्प सुख पावे.
- ३ रुपानी सोनानी परवालानी मोतीनी शांति सौभाग्य आरोग्य

होय तो थाय.

- ५ कनीष्ट थकी जाप करे तो आकर्षण करे—पुरुष स्त्री चाल्यां थकां आवे.

- ६ यान उपर बेसी जाप करे तो चित्त विभ्रम करे.
- ७ वस्त्र उपर बेसी जाप करे तो धन प्राप्ती करे.
- ८ कांचलीपर बेसी जाप करे तो अउखुं वधे.
- ९ मृगचर्मपर बेसी जाप करे तो धननी वृद्धि करे.
- १० बाघचर्मपर बेसी जाप करे तो बंधीखानुं छुटे.
- तुष्टी पुष्टी करे.
- ४ रत्न स्फटिकनी वैडुर्यमणीनी मालाथी जाप करे तो हजार उपवासनुं फळ आपे.

खट् द्रव्य नय विचारादि प्रकरण संग्रह-

ग्रन्थः समाप्तः

